COMISIA ISTORICĂ A ROMÂNIEI

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI

PÂNĂ LA ARON VODĂ (1359-1595)

ÎNTOCMIT DUPĂ

GRIGORIE URECHE VORNICUL, ISTRATIE LOGOFĂTUL ŞI ALȚII

DE

SIMION DASCĂLUL.

EDIȚIE DE

CONST. GIURESCU

cu o prefață de I. BOGDAN.

BUCUREŞTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ
1916

Cumpărătorii acestui volum au dreptul să primească gratuit în schimbul acestui bon broşura ce va cuprinde *Introducerea* d-lui C. Giurescu la „letopisețul Moldovei până la Aron Vodă".

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI

PÂNĂ LA ARON VODĂ

COMISIA ISTORICĂ A ROMÂNIEI

LETOPISEȚUL
ȚĂRII MOLDOVEI
PÂNĂ LA ARON VODĂ (1359–1595)

ÎNTOCMIT DUPĂ

GRIGORIE URECHE VORNICUL, ISTRATIE LOGOFĂTUL ȘI ALȚII

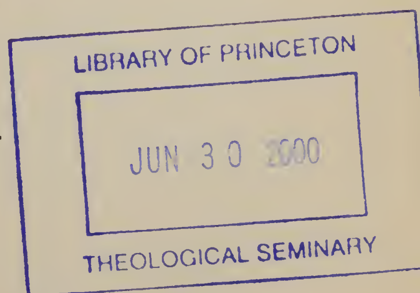
DE

SIMION DASCĂLUL.

EDIȚIE DE

CONST. GIURESCU

cu o prefață de I. BOGDAN.

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ
1916

PREFAȚĂ

Textul „Letopisețului Moldovei până la Aron Vodă“, cel mai vechiu letopiseț moldovenesc în limba română, este cules de mai bine de trei ani. Dacă nu l-am dat până acum la lumină, cauza este că editorul lui, d-l Constantin Giurescu, a vrut să-și completeze și să-și revizuiască toate studiile sale asupra manuscriselor de cronici moldovenești, ca în aprecierea ce va face asupra letopisețului și a autorilor lui, — cunoscând pe deplin tradiția literară a Moldovei, — să se expue la cât mai puține hipoteze. Aceste studii d-l Giurescu le-a încheiat deocamdată cu cercetarea tuturor manuscriselor aflătoare la Academia Română și a câtorva dela Iași.

Concluziile la care a ajuns în urma acestor studii nouă nu se deosebesc aproape întru nimic esențial de cele cunoscute specialiștilor din scrierile sale mai vechi asupra istoriografiei moldovenești. Spre a le da însă o formă cât se poate de precisă, d-sa nu are acum nici timpul nici liniștea trebuincioasă.

Iată de ce ne-am simțit îndemnați să scoatem textul vechiului letopiseț moldovenesc fără introducerea obișnuită.

Teama de a expune mai departe pericolului de nimicire materialul cules până acum, a avut și ea o parte hotărâtoare în decizia noastră.

O simplă întâmplare nenorocită, un neînsemnat epizod al luptelor înverşunate la care asistăm, ar puteà să prefacă în cenușe munca de mai mulți ani a colegului nostru din Comisia Istorică, muncă grea și onestă, pe care cu greu s'ar găsì acum cineva s'o continue sau s'o refacă.

Introducerea s'ar puteà să întârzie mai puţin decât ne aşteptăm; ea va fi publicată sau într'o broşură separată, care se va pune în vânzare împreună cu textul, sau în volumul III al „Buletinului Comisiei Istorice“, dacă vom aveà norocul să-l scoatem şi pe acesta.

Bucureşti, 18 Noemvrie 1916. **I. Bogdan.**

CUPRINSUL LETOPISEȚULUI

Pag.

Pag.

Pag.

Pag.

INDICE

TEXTUL LETOPISEŢULUI

Carte ce se chiamă letopiseţ, ce într'însa spune cursul anilor şi descălicarea ţării Moldovei şi viaţa domnilor.

Mulţi scriitori au nevoit de au scris rândul şi povestea ţărilor, de au lăsat izvod pre urmă şi bune şi rele, să rămâe feciorilor şi nepoţilor să le fie de învăţătură, despre cele rele să se ferească şi să se socotească, iară de pre cele bune să urmeze şi să se înveţe şi să se îndirepteze. Şi pentru aceia unii de la alţii chizmind şi însemnând şi pre scurt scriind, adecă şi dumnealui Gligorie Ureche, carele din mila domnusău au fost vornic mare, cu multă nevoinţă cetind cărţile şi

---

1 cartѣ L^{1}M^2, lѣtopisъţ M^2 -piseţi L^1, ce într'însa] ce în ||||| a L^1 ce scrie întrънsul M^2 **2** discălicarea M^2, ţărъi M^2 **1-2** *Titlul s'a păstrat numai în* L^{1}M^2. *În* A^1 *a fost amplificat astfel:* Lѣtopiseţul ţării Moldovei de când s'au descălecat ţara, şi de cursul anilor şi de viaţa domnilor, carѣ scrie de la Dragoş Vodă până la Aron Vodă, izvodit de Simeon Dascalul, care şi el l-au scris dupre un lѣtopiseţ ce era izvodit mai nainte de răposatul Gligorie Urѣche vornecul de ţara de gios. Iar acum cu porunca mării sale milostivului nostru domn Io Nicolae Alexandru Voevod s'au
1712 scris în oraş în Ꙗşi, văleatul 7220, мѣсяца Dechemvrie 8 zile, вторагъ господства. *Urmează apoi:* **Istoricii leşъşti** pre carii au urmat răpăosatul Urѣche vornicul: Bыlskii leah, Marţin Paşcoţskii leah. Şi aceştѣ zic că Moldovenii sânt din Râmleni. Iar de descălecatul cel dintăi n'au ştiut, că Leşii mai apoi de înpărăţia lui Traian sânt veniţi în cѣstѣ părţi. **Istoricii**, adecă scriitorii de cursul anilor, acestor părţi, cari pomenesc de descălecatul cel dintâiu a ţării noastre şi a ţării munteneşti: Bonfin, mare istoric, De Dachia (sau) Daţia (*n. m.* Latin); Dion, la viaţa lui Traian înpăratul (*n. m.* Latin); Talpъltin ungur (*n. m.* Ungur) iar pre aceşti doi au urmat. Aceştѣ au scris de Dachia cum o au descălecat-o Traian, înpăratul Râmului, în anii de la Hristos 120, pre socoteala vremilor cu Râmlenii.

1 — *p.* 3, 5 luând şi li- *lipseşte în* A^2, *prima foaie a ms fiind pierdută* **1** — *p.* 4, 30 nesemnat *om.* M^3 **3** — *p.* 3, 12 arătat *se află în* M^{1}M^2 *la sfârşitul capitolului:* O poveste din predoslovia cestui moldovenesc (*p.* 16, 2) *fiind înlocuită aci cu predoslovia Izvodului lui Tudosie Dubău (v. Introducerea)* **4** pre] pъ A^1 **5** ficiorilor M^{1}M^2, fie] hie L^1 **6** de pre] dupre A^1 spre M^2 **7** îndrepteze M^1, pentr'aceia M^1 **8** pizmind L^1, însъmnând M^1 **9** dumnealui] răposatul A^1, Grigorie M^2, Urѧche M^1 Urѣche A^{1}L^1 Urѣchie M^2, carile M^2, din] den M^1 dintru L^1, *După* mila *ad.* lui Dumnezeu şi a M^2 **9-10** carele — au fost] ce-au fost A^1 **10** citind M^1

izvoadele şi ale noastre şi cele streine, au aflat cap şi începătura moşilor, de unde au izvorât în ţară şi s'au înmulţit şi s'au lăţit, ca să nu se înece a toate ţările anii trecuţi şi să nu se ştie ce s'au lucrat, să se asemene fierelor şi dobitoacelor celor mute şi fără minte. Pre aceia urmând şi chizmind, măcar că se află şi de alţii semnate lucrurile ţării Moldovei, apucatu-s'au şi dumnealui Ureche a scrie începătura şi adaosul, mai apoi şi scăderea care se vede că au venit în zilele noastre, după cum au fost întâiu ţării şi pământului nostru Moldovei. Că, cum se tâmplă de sârg de adaoge povoiul apei, şi iarăşi de sârg scade şi se împuţinează, aşa s'au adaos şi Moldova, care mai apoi de alte ţări s'au descălecat, de s'au de sârg lăţit şi fără zăbavă au îndărăptat. Acestea cercând cu nevoinţă vornicul Ureche, scrie de zice că: « nu numai letopiseţul nostru, ce şi cărţi streine am cercat, « ca să putem afla adevărul, ca să nu mă aflu scriitoriu de « cuvinte deşarte, ce de dereptate; că letopiseţul nostru cel « moldovenesc aşa de pre scurt scrie, că nici de viaţa dom- « nilor, carii au fost toată cârma, nu alege, necum lucrurile « din lăuntru să aleagă, şi pre scurt scriind şi însemnând « de la început până la domnia lui Petru Vodă Şchiopul, şi « s'au stins, că de aci n'au scris încoace nimenea. Nici este « a se mira, că scriitorii noştri n'au avut de unde strânge « cărţi, că scriitorii dintâi n'au aflat scrisori, ca de nişte « oameni neaşezaţi şi nemernici, mai mult proşti de cât să

---

1 izvoadile M^2, striine A^1M^1 **2** în ţară *om.* L^1, înmulţъt M^1 **3** lăţъt M^1, cei trecuţi L^1, anii cei trecuţi a toate ţările M^2, şi² *om.* L^1 **4** fierъlor $A^1M^1M^2$ fierilor L^1 **5-6** chizmъnd A^1 chiizmind L^1 pizmind M^2 **6** sъmnate M^1 însemnate M^2, sъmnatъ lucrul ţăriei L^1 **7** Urѣchie M^2 *om.* A^1L^1, a scrie] de au scris A^1 **8** scăderi M^1 -dѣre M^2 **9** zilile M^2, întăi L^1M^2 **10** nostru *om.* L^1 **11** şi iară L^1, aşѣ M^1 **12** adaus M^1, carѣ A^1, de] de la M^2 **13** lăţit de sârg M^2, fără de M^2, îndărăptat] îndireptat A^1 îndreptat L^1 **14** Urѣchie L^1 **15** lѣtopiseţul A^1M^2 -sъţul L^1M^1, ce] ci L^1, cărţile L^1, striine M^1, am L^1 au $A^1M^1M^2$, încercat L^1 **16** scriitor M^1 **17** deşѧrte M^1, ce] ci L^1M^2, dereptaate M^1 direptate M^2 dreptate A^1 **18** aşѧ M^1, nice M^1, de² *om.* M^1 **19** carie M^1 care M^2 după carei L^1, alѣge A^1M^2 **20** din] den A^1M^1, lountru M^1, însъmnând L^1M^1 **21** de la început — Şchiopul, şi *om.* L^1 **22** stъns L^1M^2 stѧns M^1, încoaci M^1, niminea M^2 nime M^1, de aci — nimenea] dѣciѧ înainte n'au mai scris nimenea până la Aron Vodă A^1 **24** dentăiu A^1M^1, neşte M^1 **25** oamini M^1, neaşъzaţi $A^1L^1M^2$, nemѣrnici $A^1L^1M^2$

«știe carte, ce și ei, ce au scris, mai mult din basne și din «povești ce au auzit unul de altul. Iară scrisorile streinilor «mai larg și deagiuns scriu, carii au fost fierbinți și râvnitori «nu numai a sale să scrie, ce și cele streine să însemneze. «Și de acolo multe luând și lipind de ale noastre, potrivind «vremea și anii, de ⟨am⟩ scris acest letopiseț, carele de pre «multe locuri de nu se va fi și nemerit, gândesc că cela «ce va fi înțelept nu va vinui, că de nu poate de multe ori «omul să spue așa pre cale tot pre rând, cela ce vede cu «ochii săi, și multe sminteşte, de au spune mai mult au mai «puțin, dară lucruri vechi și dedemult, de s'au răsuflat atâta «vreme de ani! Ce eu, cum am aflat, așa am arătat».

După aceia și eu care sânt între cei păcătoși Simion Dascal, apucatu-m'am și eu pre urma a tuturora a scrie aceste povești, ce într'înse spune cursul anilor și viața domnilor, văzând și cunoscând că scriitorii cei mai dedemult, care au fost însemnând aceste lucruri ce au trecut, s'au săvârșit, și pre urma lor alții nu vor să se apuce, văzând noi aceasta, că se părăsește această însemnare, socotit-am ca să nu lăsăm acest lucru nesăvârșit, ⟨să⟩ nu se însemneze

---

1 ce^1] ci L^1, din^{1,2}] den A^1L^1 **2** de M^1 de la $A^1L^1M^2$, striinilor A^1M^1 **3** mai pe larg A^1, deajuns L^1M^2, carie M^1 care L^1 **4** a] ale M^2, striine A^1M^1, se însъmneazъ M^1M^2 **5** acolea L^1, mult M^1, luund $A^1L^1M^2$, protivind A^1L^1 **5-6** vremi protivind M^2 **6** anii] de ani M^2, vreme și ai M^1, ⟨am⟩ au *în mss*, pre] pren A^1 pre în A^2 **7** se va hi M^1 s'a fi M^2 **8** fi] hi M^1 **8-9** omul să spue de multe ori M^2 **9** cela] cele A^1, vѣde *în mss* **9-12** cale — arătat *lipsește în* M^1 *fiind pierdută o foaie* **10** smintѣște $A^2L^1M^2$ zmintește A^1, mult A^2L^1 multe A^1M^2 **11** puțin AL^1 puține M^2, dar A^1L^1, lucruri AL^1 lucrurile M^2 **12** ani] ai L^1, Ce A^1 Ci $A^2L^1M^2$, cum] pe cum A^2 **13** După aceia — *p.* 4, 30 nesemnat *s'a păstrat numai în* L^1 **13** *După* păcătoși *se află în ms* L^1 *următoarea interpolare:* Acest Simeon Dascal, ce el se numeește aici, mai mult se vede că au amestecat și au turburat istoria, dechiau lucrat cevași pentru Ureche vor. carele au scris acestea avesti că e domn învățat și înțelept, iar acesta și neștiut și slab în minte, precum și Toderașicu Catacuzin vel vist. în Moldova și alții, bine cunoscând pe acela, n'au mărturisit, că de mulți neștiință și de minte puțină era acel om, precum iar el esăși și aici că au fost se arată, și lângă altele face și aceasta, că ale altora le face ale lui, adecă ce auu scris Ureche el zice că au scris **14** scrie] scre L^1 **15** cursul] scursul L^1 **16** văzind L^1 **17-18** s'au săvârșit] și s'au sfârșit L^1 **20** ⟨să⟩ și L^1

înainte, carele mai nainte de alții au fost început ⟨și⟩ pre rând însemnat până la domnia lui Vasilie Vodă, ca să nu ne zică cronicarii altora limbi, c'am murit și noi cu scriitorii cei din ceput, sau că doară sântem neînvățat. Ci cu ajutoriul de la Dumnezeu, întâiu m'am apucat a scrie ce au pizmit și ce au însemnat alții. Pentru aceia, gândind și socotind de la inimă ca să pociu afla cu adevărat acest lucru să fie deplin, adunat-am izvoade pre rând de le-am împreunat, și citind izvoade pre rând, aflat-am și acest izvod, carele l-au scris Ureche vornicul, și dacă l-am citit, l-am socotit că este scris adevăr, însă mai mult din cărțile streinilor de cât din izvoadele noastre, ⟨că⟩ numai cât tinde poveștile mai larg și deagiuns și mai deschis, iar semnele sau tocmelele și lucruri, câte s'au făcut în țară, nu le arată toate, că poate fi că n'au știut de toate cronicariul cel latinesc să le scrie, iară letopisețul nostru nu tinde poveștile, ce scrie mai pre scurt, însă le însemnează toate pre rând. Măcar că vornicul Ureche au scris mai sus că letopisețul cel moldovenesc scrie până la domnia lui Petru Vodă Șchiopul și de aci s'au stins, iar eu, adunând izvoade de limba noastră, aflat-am izvod din ceput, cam pre scurtă vreme și toate pre rând însemnând, până la domnia lui Vasilie Vodă. Pentru aceia, dacă am văzut că lipsesc poveștile și cursul anilor din letopisețul cel latinesc, am lipit dintr'ale noastre izvoade, carele am aflat că ⟨scriu⟩ adevăr, și am adaos poveștile la letopisețul cel latinesc, care la locul său, carele toate mai nainte se vor arăta, careși la locurile sale, și toate pre rând chizmind și însemnând, am izvodit din toate izvoadele într'un loc și am făcut unul desăvârșit, de care lucru cu mare nevoință am silit să nu rămâe nimic nesemnat.

---

1 începutъ L[1], <și> *om.* L[1] 2 însemnatъ L[1] 5 m'am] n'am L[1] 8 le-am] ѧm L[1] 9 citind] cinstind L[1] 10 dѣca L[1], l-am citit] l-au cinstit L[1] 12 <că> să L[1], cât] cъnt L[1], tinde] tindem L[1] 13 diugiuns L[1], deschis] deschi L[1] 14 țară] țri L[1] 15 știut] șiut 15-16 lъtinesc L[1] 17 însemnѣze L[1], toate] toaate te L[1], 18 Urѧchie L[1] 19 Șchiopul] și chipul L[1] 20 stâns L[1] 21 den L[1] 23 dacă] dăca L[1] 24 letenesc L[1], am lipit] alipim L[1] 25 că <scriu>] căs a că L[1], și am adaos] șim me au adus L[1] 26 letenesc L[1], carѣ L[1] 27 locurile] lucrurile L[1] 29 dinsăvârșit L[1] 29-30 nevință L[1]

Predoslovia descălecării a ţării Moldovei din ceputul ei.

Această predoslovie este însemnată de Ureche vornicul din letopiseţul cel latinesc izvodită, iară predoslovia letopiseţul⟨ui⟩ nostru nu am semnat aicea.

Predoslovie. Vor unii Moldovei să-i zică că au chemat-o Sţitia sau Schithia pre limba slovenească, ce Sţitia cuprinde loc mult, nu numai al nostru, ce închide şi Ardealul şi ţara muntenească şi câmpii peste Nistru, de cuprinde o parte mare şi din ţara leşască. Chematu-o-au unii şi Flachia, ce scriu letopiseţele latineşti, de pre numele hatmanului râmlenesc ce l-au chemat Flacus, carele au bătut războiu cu Sţitii pre aceste locuri, şi schimbându-se şi schimosindu-se numele, din Flachia i-au zis Vlahia. Ce noi acesta nume nu-l putem da ţării noastre Moldovei, ce ţării munteneşti, că ei nu vor să desparţă să facă două ţări, ce scriu că au fost tot o ţară şi un loc, iar noi aflăm că Moldova s'au descălecat mai pre urmă şi Muntenii mai dintâiu, măcar că s'au tras de la un izvor, Muntenii întâiu, iar Moldovenii mai pre

---

1 den A^1, Predoslovie adecă cuvânt înainte (-tѧ M^1) de (de *om.* M^1) descălecatul ţării Moldovei M^1M^2 Predoslovie pentru descălecatul ţărâi Moldovei M^3 **2** Ceastă M^2, Această predoslovie] carѣ AM^3, de răpousatul Urѣche M^3 **3** latinesc A^2 lătinesc M^3 letinesc A^1L^1 lътънescъ M^1, izvodită] izvodind L^1 *om.* M^3, letopiseţul ce-i letinѣşte izvodit M^2 **3-4** iară predoslovia letopiseţul nostru nu am semnat aicea L^1 spuind într'acesta chip M^2M^3 spuind într'acest M^1 *om.* A **5** Predoslovie *om.* AM, să (să-i M^3) zică Moldovei $A^1M^2M^3$, au (o au M^2) chiemat-o AL^1M^2 au chemat-o de mai nainte M^3 **6** ce] ci L^1, coprinde A^2M^2 **7** ce] ci A^1L^1 **8** peste] despre M, de] şi M^3 **9** den M^2M^3 de A **10** latineşti A^2 lătineşti $A^1M^2M^3$ letineşti L^1 liteneşti M^1, de *om.* A **11** Flacus A^2 Flam *şi adnotarea marginală:* Flacus A^1 Flacu L^1 Flaccu M^1 Flac M^2; *în arhetip a fost probabil* Flam (*cf. p.* 13, 26), războiul L^1 **9-11** ce scriu — războiu] de pre Flah, hatmanul râmlenesc, ce scriu lѣtopisъţele lătineşti că au bătut războae M^3 **12** Schitii M Sţitia L^1, pre aste L^1, şi¹] deci M^3, schimbându-şi L^1, schimosindu-i-se M^3 *om.* L^1 **13** Vlahie M^1, acest M^3, nu-l] nu-l priimim nici îl A **14** ţăriei L^1 **15** disparţă A^2, doao $A^2L^1M^2$ 2 A^1M^3, ci A^2L^1, scrie L^1 **16** un loc şi o ţară A, iară M^3 şi A **17** şi] iar AL^1 **16-17** *În dreptul acestor rânduri se află în* A *pe margine adnotarea:* Alţii zic că întăi tot odată s'au descălecat (discălicat A^2) de Traian înpărat şi amândoao se chiema Daţia **18** izvor] izvod A, iar] şi M^3 *om.* A

urmă de păstori nemerind. Că umblând păstorii de la Ardeal, ce se chiamă Maramureş, în munţi cu dobitoacele, au dat de o fiară ce se chiamă buor, şi după multă goană ce o au gonit prin munţi cu dulăi, o au scos la şesul apei Moldovei. Acolea fiind şi fiara obosită au ucis-o la locul unde se chiamă acum Buorenii, dacă s'au descălecat sat, şi hierul ţării sau pecetea cap de buor se însemnează. Şi căţeaoa, cu care au gonit acea fiară, au crăpat, pre care o au chiemat Molda, iară apei de pre numele căţelei Moldei i-au zis Molda, sau, cumu-i zic unii, Moldova; aşijderea şi ţării de pre numele apei i-au pus numele Moldova.

---

1 nemerit A, îmblând A^1 2 Maramureși L^1 -moroş A^2M^2 -morъş M^3 -murъş A^1M^1, de] pre L^1 3 hiară A^2, buoîr L^1, multe goane L^1 4 gonit-o A^2, pren A^1 pre L^1 5 hiara A^2 6 daca A^2 dѣca A^1L^1, discălicat A, herul L^1 7 booîr L^1 8 cea here L^1 fiara aceia A, chiemat-o A^2 9 de pre] dupre A^1, Moldiei A^1 10 cum îi L^1, așijdirea A^2, di pre A^2 dupre A^1 11 nume A^1 1-11 de păstori — Moldova *Pasajul acesta are în* M *următoarea redacţiune:* Scriu alte istorii pentru ţara noastră a Moldovei (Moldova M^3) cum au stătut pustie 600 de ai (ani M^2) trecând împărăția slăvitului și puternicului Traian împărat (înpăratul M^2) carele se cunosc (trecând pre aicea Traian înpăratul a căruia se cunosc M^3) semnele puterii lui pre unde au tras troian, peste multe țări și preste această țară (și preste aceste țări M^2 *om.* M^3) trecând oştile (cu oştile M^3) lui peste câmpi și preste ape, atâția ai (ani M^2) s'au aflat pustie, până în vremea ce-au (până când au M^3) vrut milostivul Dumnezeu a nu lăsare (lăsarѧ M^1 -sarѣ M^2M^3) acest pământ fără de (de *om.* M^1) oameni, ce cu voia sfinţii sale îndemnându-se (îndemnând M^2) o samă de feciori de domni, din (den M^1) domniile ce-au fost pre acele vremi la Râm, și cu oamenii lor din Maramureş (Maramurъş M^1 -morъş M^3 -moroș M^2) viind preste munții ungurești și preste munţii ţării Moldovei vânând heri (fieri M^2) sălbatece (sălbateci M^1 -tice M^2) până au eşit la apa ce-i zic (zicem M^3) Moldova (Moldoa M^1) gonind un zimbru, carele l-au și dobândit (vânat M^3) la un sat ce (la locul unde M^3) se chiamă (acmu *ad.* M^3) Buorenii, pre aceia apă, (a Moldovei *ad.* M^3) şi au pus acei ape numele Moldova, pre numele unii ţânci (ţinci M^2) ce s'au înecat într'acea apă, ce o (o *om.* M^2) au chemat pre ţâncă (ţincă M^2) Molda, şi pre numele ei se zice acmu (acum M^2) şi ţării Moldova până astăzi. Eșind la loc frumos şi deşchis, socotind cu toţii că-i loc bun de hrană și plăcându-le tuturor, s'au întors înapoi iarăş în Maramureş, şi au scos oamenii lor toţi într'această ţară. (*Partea din urmă a acestui pasaj are în* M^3 *o redacţiune deosebită:* şi au pus nume apei de-i ziseră Moldova, pre numele unii căţѣle ce-i zicea Molda, carѣ atunci gonind zimbrul s'au înecat într'acea apă, și de pre numele apei se zice acmu şi ţărâi Moldova. Și

Pentru limba moldovenească.

Aşijderea şi limba noastră din multe limbi este făcută, şi ni-i mestecat graiul nostru cu a vecinilor de prin pregiur, măcar că de la Râm ne tragem şi cu a lor cuvinte⟨le⟩ ni-s mestecate, cum spune și la predoslovia letopisețului celui moldovenesc de toate pre rând. Ce fiind țara mai de apoi, ca la o slobozie de prin prejur viind şi descălecând, din limbile lor s'au amestecat a noastră. De la Râmleni, ce le zicem Latini: pâine, ei zic panis; carne, ei zic caro; găina, ei zic galena; muere, mulier; femee, femina; părinte, pater; al nostru, noster, şi altele multe din limba latinească, și de am socoti pre amăruntul, toate cuvintele le-am înțelege. Aşijderea și de la Frânci: noi zicem cal, iar ei zic caval; de la Greci: noi zicem straste, iar ei † stafad; de la Leși: noi zicem prag, iar aceştia prog; de la Turci: † m'am căsătorit; de la Sârbi: cracatiță, şi alte multe ca acestea din toate limbile, carele nu putem să le însemnăm toate.

Și pentru aceasta se cunoaşte că, cum nu-i descălecată

---

aceia eşind la locuri frumoase şi deșchise, au socotit cu toții că ꙗste loc bun de hrană, şi plăcându-le tuturor s'au întors înapoi iarăș în Maramorъş şi și-au scos oaminii toți într'această țară)

1 limba noastră moldovenească A graiul românesc M^3 **2** limba noastră] limba sau graiul nostru M^3, făcută] adunată AL^1 **3** ne-i M^1 ne este A^2M^3, amestecat $A^2M^2M^3$, a] al A^2, vecinilor noştri M^2, prin] pri A^1 pen $L^1M^2M^3$ pren M^1, prejur AM^2 **4** a] ale A^2M^2, cuvinte *în mss* **4-5** ni-s mestecate] ni-i mestecat graiul M^3 **5** amestecate AM^2, celui *om.* M^3 **6** țară L^1 **7** pren M^1 pin $A^1M^2M^3$, venind A **8** ce le] cele ce A^2 **9** Latinъ A^2 Latine M^2 Latinѣ M^1, *După* Latini *ad.* a din limba latinească M^3, pâine] noi zicem pâine M^3, carnii M^1M^2, carne, ei zic caro] noi zicem carne, ei zic caro M^3, găinii M^2, ei^3 zic^3 *om.* M^3 **10** galina M^3, muere M^1 muѧre M^3 muѧrѣ A^1 muꙗrѧ A^2 muꙗre M^2 moѧrѣ L^1, *După* muere *ad.* îi zic M^1M^2, muliѧre M^3 mulieri M^2, femeѧ M^1 femѣѧ M^3 fъmѣe L^1 fъmѣѧ A^1M^2 fъmѣꙗ A^2, părinte, pater *om.* M^3 **11** alte A^1, latinѣască A^2 lъtinѣscă M^1M^3 lъtinѣască M^2 litenѣscă L^1, și de am] că de ne-am AL^1 **12** amănuntul M^1M^2 **13** iar *om.* A, zic *om.* M^3 **13-14** de la Greci — stafad] de la Greci straste, ei zic stafas (stafad L^1) AL^1 *om.* M^3 **14** Lѣşi AL^1M^3 Lѧşi M^1 **14-15** noi — prog] prag, ei zic prog AL^1 **15** aceştia] ei M^3, Sirbi L^1M^1 **16** altele L^1, care M^2 **17** nu] nu le A **15-17** de la Turci — însemnăm] iproci, carele nu le putem însъmna M^3 **18** cum nu-i] precum nu ꙗste M^3

ţara de oameni aşezaţi, aşa nici legile nici tocmeala ţării pre obiceiu bune nu-s legate, ce toată direptatea au lăsat pre cel mai mare ca să o judece, şi ce i-au părut lui, ori bine ori rău, aceia au fost lege, de unde au luat şi voe aşa mare şi vârv. Deci cumu-i voia domnului op [să le caute] să le placă tuturor, ori cu folos ori cu pagubă ţării, care obiceiu şi până astăzi trăeşte.

De răsipirea ţării dintâi.

Află-se această ţară să fie lăcuit şi alţii într'însa mai nainte de noi, de unde cetăţile ţării se cunosc că-i lucru frâncesc, de au lăcuit oştile Râmului şi au ernat de multe ori, bătându-se uneori cu Schiţii sau cu Tătarii, uneori cu Bosna şi cu Rumele, şi la Persi trecând. Ce fiind în calea răutăţilor, şi stropşindu-i oştile, care de multe ori se făcea războae pre acesta loc, cum însăşi semnele arată, care le vedem multe pretutindenea, movile mari şi mici, şi şanţuri pre Nistru, pre Prut, prin codri, n'au mai putut suferi, ce s'au răsipit şi s'au pustiit.

---

1 nice[1] M^1, nice[2] M^1, tocmala M^1M^2 tocmelele A^1 **1-2** aşa — legate] aşѣ nice tocmala nice obicѧele ţărâi bune nu-s aşezate M^3 **2** obicee A, lăsat-o A^1, pre acel A^2 **3** ca *om.* M^3 **4** voe aşa mare] *loc alb* paşѣ mărie M^3, vârf A^2 vâlfă A^1 **5** op [să le catue]] opsă le cautъ A^1 oѱă le cautъ M^1 toate la cautъ M^2 numai ce li cautъ M^3 opt zile caute L^1 le cautъ A^2; să le cautъ *glosă pe lângă* op (*I. Bianu*) **6** paguba A^1, carie M^1, şi *om.* AL^1 **7** trăѧşte $L^1M^1M^3$ trăѫşte AM^2 **8** ţării] ţării Moldovei M^1 Moldovei M^2, Pentru râsipa ţărâi dentâi cum au fost (*nu ca titlu*) M^3 **9** Se află M^3, să fie] să fie fost AL^1, lăcuiţi şi alţii A^1 şi alţi lăcuiţi L^1 **9-10** mai înainte M^3 mainte A^1M^1 **10** ţărâi aceştia cetăţile M^3, că-i] a fi M^3 **12** Schithii M^3 Sţitii A, cu[2] *om.* AL^1, uniori[2] A^2 **13** şi[1]] sau L^1, Rumѣli A^1, Perş A^2, răotăţilor A^2M^2 **14** stropşind A călcând-o M^3, care — făcea] făcându-se de multe ori M^3 **15** acest L^1M^2, aceste locuri M^3, cum] precum M^2M^3, însăşi] însă A *om.* M^3, semnele M^1 sъmnele L^1 sѣmnele A^1M^3 sѣmnile A^2M^2, carele L^1 carile A, le *om.* M^2M^3 **16** petiutinderea M^1 petitinderea M^2 pretitindenea A^1 pretitindirile A^2 petutindѣrilѣ L^1 pren tot locul M^3, movili A^2, Nestru M^1 **17** prin codri] şi prin păduri M^3 **17-18** s'au răsipit şi *om.* M^3

De ijderenia Moldovenilor, de unde sânt ei [de la Maramureş este ijderenia lor] de au venit pre aceste locuri.

Scrie letopisețul cel unguresc că oare când pre aceste locuri au fost lăcuind Tătari; mai plodindu-se şi înmulţindu-se şi lăţindu-se, s'au tins de au trecut şi preste munţi la Ardeal, şi împingând pre Unguri din ocinile sale, n'au mai putut suferi, ce singur Laslău, craiul unguresc, carele-i zic că au fost vâlhovnic, s'au sculat de s'au dus la împăratul Râmului, de şi-au cerşut oaste într'ajutoriu împotriva vrăjmaşilor săi. Ce împăratul Râmului alt ajutoriu nu i-au făgăduit, ce i-au dat răspuns într'acesta chip, de au zis: Eu sânt jurat, când am stătut la împărăţie, om de sabia mea şi de judeţul mieu să nu piee; pentru aceia mulţi oameni răi s'au făcut în ţara mea, şi câte temniţe am, toate sunt pline de dânşii, şi nu mai am ce le face, ce ţi-i voiu da ţie să faci izbândă cu dânşii, şi eu să-mi curăţesc ţara de dânşii, iar tu în ţara mea să nu-i mai aduci, că ţi-i dăruesc ţie. Şi de sârg învăţă de-i strânseră pre toţi la un loc de pretiutinderea, şi i-au însemnat pre toţi, de i-au ars împrejurul capului, de le-au pârjolit părul cu un hier înhierbântat, care semn trăeşte şi până astăzi în ţara Moldovei şi la Maramureş, de se cehluesc prejur cap.

1-2 De ijderenia Moldovenilor, de unde sânt ei [de la Maramureş este ijderenia lor] de au venit pre aceste locuri L^1 De izvodirea Moldovenilor de unde au venit într'aceste locuri A De (Pentru M^3) ijderenia Moldovenilor şi au gonit (şi cum au bătut şi au gonit M^3) pre Tătari de pre aceste locuri M 3 la letopiseţul M^1M^2 4 Tătarii A 4-5 mai — lăţindu-se] mai apoi plodindu-se M^1M^2 şi înmulţindu-se acei Tătari M^3 5 s'au întins M^2, peste $A^1L^1M^3$, munte A 6 sale] lor M^3 7 carele îi L^1 carie îi M^1 căruia-i M^2M^3 cari A^2 7-8 că au fost vâlhovnic] filosof A 10 Ce] Deci M^3 11 într'acesta chip *om.* M^3, de] şi M^3, i-au zis $A^2L^1M^3$ 12 de sabia mea şi *om.* M^3 13 pieѧ M^1 piѧe M^3 piѩe M^2 pie L^1 moară A, mulţi *om.* A 14 am *om.* M^3 15 le mai face M^2 16 să-m A^1M^1 să mъ L^1, tu *om.* A 17 sirg M^3 18 sъmnat L^1 18-19 pre toţi — pre toţi *om.* M^3 19 de²] şi M^1M^2, pârjolit] pârlit L^1, *După* părul *ad.* ca unor tâlhari A 20 fier L^1M^2, înherbântat M^3 înfierbântat M^2 ars A aprins L^1, astăzi] în zioa de astăzi M^2 21 de] a M^2, cehluesc părul M^2 cevluesc oamenii A ceolesc oamenii cu cărare L^1, înprejurul capului A^1 20-21 *În dreptul acestor rânduri se află în* A *nota marginală:* Alţii zic că acest semn este vechiu râmlenesc al slujitorilor (vechiu al slujitorilor râmleneşti A^2)

Deci Laslău craiu, dacă au luat acel ajutoriu tâlhăresc dela împăratul Râmului, au silit la ţara ungurească, şi de aci pre câşlegile Născutului cu toată puterea s'au apucat de Tătari a-i bate şi a-i goni, de i-au trecut muntele în ceasta ţară pre la Rodna, pre care cale şi semne prin stânci de piatră în două locuri se află făcute de Laslău craiu. Şi aşa gonindu-i prin munţi, scos-au şi pre aceşti Tătari, carii au fost lăcuitori la Moldova, de i-au gonit până i-au trecut apa Siretului. Acolo Laslău craiu, ce se chiamă leşaşte Stanislav, stând în ţărmurile apei au strigat ungureşte: s e r e t e m, s e r e t e m, ce se zice româneşte: place-mi, place-mi [sau cum am zice pre limba noastră: aşa-mi place, aşa-mi place]. Mai apoi, dacă s'au descălecat ţară, după cuvântul craiului ce au zis s e r e t e m, au pus nume apei Siretul. Și după multă goană ce au gonit pre Tătari, i-au trecut preste Nistru la Crâm, unde și până astăzi trăesc. De acolo s'au întors Laslău craiu

---

1 Deci M^{1}M^2 Decii M^3 Dѣcii A^{2}L^1 Deciѧ A^1, Laslă M^2 Laslou M^3, dacă M^3 daca A^{2}M^2 dѣca A^{1}L^{1}M^1, acel] acest L^1 **3** Născutului] Crăciunului M^3, puterea sa AM^3 **4** munte A^2, ţară] parte A **5** stenci M^3 stince L^1 **6** de] de la M^2, gonind M^{1}M^2 **7** și *om.* M^{1}M^2, aceştѣ M^{2}M^3 -tѧ M^1, care L^{1}M^2 **8** la] în M^3, i-au gonit până *om.* A **8-9** Sirѣtiului A^{2}M^{2}M^3 **9** Acolea A, leșește M^1 leşѣşte M^{2}M^3 leşѧşte A^1, Stănislav M^1 Stenislau A^1 Stenislav L^1 **10** siretem, siretem M^3 siretѧm, siretѧm M^1 sirѣtem, sirѣtem A^2 sirѣtѧm, sirѣtѧm A^1 siretѣm, siretѧm M^2 sѣrѣteme L^1 **11** rumânește AM^2, ce se zice româneşte] adecă M^3, am] ai A **11-12** cum — noastră] cum zicem noi M^3, sau cum am zice — aşa-mi place^2 *este, cred, o interpolare* **12** aşa^1 îm A^1, aşa^2 *om.* M^3, -mi place^2 *om.* AM^3 **13** după] de pre M^3, lui crai M^3, au] am M^2 **14** siretem M^{1}M^3 siretѣm M^2 sirѣtem A sъrъtѣm L^1, Siretiul M^1 Sirѧtiul M^3 Sirѣtiul AM^2, multe goane L^1 **15** ce *om.* L^1, *După* Tătari *ad.* i-au gonit și A **14-16** Și după — trăesc] După multă (multa M^2) goană ce-au gonit pre Tătari den toate locurile, de unde era așezați, sta în multe locuri înprotiva oştilor lui Laslău (Laslou M^3) craiu ; deci ceia ce sta, bătuţi era, că nu se putea sprejeni (sprijini M^2), iar ceia ce fugia, se (li se M^3) delunga înainte și scăpa. Iarăş (*om.* M^3) pre acele vremi au fost (era M^3) meşterşugul Tătarilor de se făcea a da dos și (și *om.* M^2) apoi (apoi îndată M^3) se întorcea asupra celora (celor M^3) ce-i gonia, ce rău le sporia (ce nice un sporiu nu avea M^3) că cădea în primejdie (primejde M^1 -jdii M^3) de peria, ori (şi ori M^3) ce fel (fѣliu M^2 fѣliuri M^3) de meşterșuguri (meşterşug M^2) vrea face, tot lor le (le *om.* M^3) era de sminteală, până i-au scos din toate locurile (din tot locul M^3) şi i-au trecut (i-au depărtat M^3) peste Nistru la Crâm, unde și până astăzi trăesc M

îndărăpt cu mare laudă şi biruinţă, şi sosind la scaunul său în ziua de lăsatul secului, cerşutu-şi-au blagoslovenie la vlădicii săi, să-l lase trei zile să se veselească cu doamnă-sa şi cu boerii săi. Şi aşa l-au blagoslovit de au lăsat sec Marţi cu toată curtea sa, care obiceiu se ţine la legea lor şi până astăzi, de lasă sec Marţi în săptămâna postului celui mare dintâiu.

Ce această poveste a lui Laslău craiu, ce spune că au gonit pre aceşti Tătari, nu o au scos Ureche vornicul din letopiseţul cel ⟨latinesc⟩, ci eu Simion Dascalul o am izvodit din letopiseţul cel unguresc, care poveste o am socotit, pre semne ce arată, că poate fi adevărată.

De descălecarea Maramureşului.

Laslău, craiul unguresc, după izbândă cu noroc ce au făcut de răsipi pre cei Tătari şi se aşeză la scaunul său, sfătuitu-s'au cu boerii săi, ce vor face cu acei tâlhari, ce-i adusese într'ajutoriu dela împăratul Râmului, cu carii mare izbândă făcuse, de răsipise puterea acelori Tătari; că să le

---

1 îndărăt $A^2L^1M^2$ *om.* M^3, mare *om.* M^3, biruire M^3, sosind] viind L^1, la scaunul său] Laslău craiu M^1M^2 acasă M^3 2 zioa AL^1M^2 zua M^1M^2, de lăsatul] lăsatei M^3, la] de la AL^1 2-3 au cerşut la piscopii lor blagoslovenie M^3 3 doamna-şi M^3 4 Şi aşa *om.* M^3, de au lăsat sec] de l-au lăsat † de s'au mărturisit singur Simon că nu ştie nimic umblindu-se singur, care zice că L^1 6-7 celui — dintâiu] cel mari M^3, în săptămâna — dintâiu *om.* AL^1 8 Ce *om.* M^3, Laslo M^3, spune] scrie M^3 9 ceşti L^1 *om.* M^3, scos'o M^2, o au scos] nu ѣste scrisă de M^3 10 cel *om.* M^3, ⟨latinesc⟩ leşesc *în toate mss* 10-12 ci eu — adevărată] ce o au scos (scos-o M^2) Simion Dascalul din cronicariul cel unguresc, care poveste o au socotit (socotit-o M^2) pre semne că poate fi (hi M^1) adevărată (adevărat M^1) M^1M^2 ce ѣste scrisă de un Simion Dascal din cronicariul unguresc, care poveste poate fi adevărată M^3 8-12 Ce această — adevărată *om.* A, *înlocuind acest pasaj cu următoarea notă marginală:* Această poveste cu Laslău (Laslo A^2) crai o au scos (scos-o A^2) Ureche vornicul din (den A^1) letopiseţul unguresc 13 De] Pentru M^3 *om.* M^1M^2, descălecatul A descălecătoarea M^1 15 de răsipi — scaunul] asupra Tatarălor şi s'au aşezat la scaonul M^3 16 svătuitu-s'au M^1M^2 s'au sfătuit M^3 17 adusъ A^2 au adus L^1 luase M^3, carie M^1 18 au făcut M^3, răsipi M^2 au râsipit M^3, că] ca L^1, le *om.* M^3

dea loc şi ocine în ţară nu suferia Ungurii cei de moşie, văzând că sânt nişte oameni răi şi ucigaşi, socotind că, de se vor plodi și se vor înmulţi, ei se vor întări, şi cândai să nu li se prilejască vre-o price cu dânşii, să paţă mai rău de cât cu Tătarii, mai apoi să nu le fie a pierde şi crăia. Ce le-au ales loc pustiu şi sălbatec, îngrădit cu munţi prin prejur, între ţara leşască şi între ţara ungurească, unde se chiamă acum Maramureşul; acolo i-au dus de le-au împărţit hotare și ocine şi locuri de sate și târguri şi i-au nemişit pre toţi, unde şi până astăzi trăesc.

De descălecarea ţării Moldovei al doilea rând, în ce chip şi cum s'au aşezat.

Această poveste, ce este de aicea în jos, care spune de înoirea ţării Moldovei, este izvodită de Ureche vornicul din letopisețul cel ⟨latinesc⟩, care poveste o am socotit că se tocmeşte întru tot cu predoslovia letopiseţului cestui moldovenesc, însă mai pre scurt, iară predoslovia Moldovei tinde povestea mai deşchis și deagiuns, cum arată înainte.

După răsipa ţării dintâi, cum spune mai sus că s'au

---

1 ocine] moşii M^3, Ungurii cei de moşie] cei de loc şi de moşie Ungurii A cei din moşie Ungurii L^1 **2** văzându-i A, nişte *om.* M^3 **2-3** se vor plodi și *om.* M^3 **3** cândai *om.* M^3 **4** prilejască] tâmple M^3, vre-o A vrю M^1 vro $L^1M^2M^3$, dânşii] ei M^3, să nu paţă A^2 şi să petreacă M^3 **5** nu le] nu-i M^1M^2, hie L^1M^1, a-şi pierde M^3 **6** loc — sălbatec] un loc osebit şi pustiu M^3, pin prejur A^2 pen prejur M^2 pren pregiur M^1 pen pregiur A^1M^3 **9** *După* nemișit *ad.* adecă slugi crăești A **10** trăesc la Maramureş A **7-10** unde — trăesc] unde ѧste acmu ţara ce se cheamă Maramorъşul; acolo lѧu înpărțit moşii de târguri şi de sate, unde trăesc și până astăzi M^3 **11** De] Pentru AM^3 *om.* M^2, descălecatul A, Moldovei *om.* A^2, al] de al M^3 **12** şi cum *om.* L^1 **11-12** în ce chip — așezat *om.* A **13** ce este] ce-i L^1 ce scrie M^3, care spune de] pentru M^3 **14** noirea M^1M^2, ţării *om.* M^3, Moldovei *om.* L^1 **15** ⟨latinesc⟩ leşesc *în toate mss,* o am socotit că *om.* M^3 **16** predoslovie M^1 **18** poveste M^1, deajuns L^1M^2, înainte] mai gios M^3, cum arată înainte *om.* L^1 **13-18** A *înlocuește acest pasaj cu următoarea notă marginală:* Această poveste este izvodită de Ureche vornicul din (den A^1) letopisețul cel (cel *om.* A^2) leșesc **19** dintâi *se află în* M^1M^2 *după* sus, spune] scrie M^3

pustiit de nevoia oştilor lui Flacus, hatmanul râmlenesc, sau, cum spune la letopiseţul cel unguresc, de Laslău, craiul unguresc, când au răsipit Tătarii de pre aceste locuri de au rămas locul pustiu, mai apoi, după multă vreme, cum scrie mai sus, când păstorii din munţii ungureşti, pogorând după vânat, au nemerit la apa Moldovei, văzând locuri desfătate, cu câmpi deşchişi, cu ape curătoare, cu păduri dese, şi îndrăgind locul au tras pre ai săi dela Maramureş, şi pre alţii au îndemnat de au descălecat, întâiu supt munte, mai apoi adăogându-se şi crescând înainte, nu numai apa Moldovei, ce nici Siretul nu i-au hotărât, ce s'au întins până la Nistru şi până la mare. Nici războae mai apoi făcea, ca să-şi apere ţara şi pământul său de către Sţiti şi Goti, şi de către alţi vecini şi limbi ce era prin prejur, ce având purtători domnii lor, cari-i rădicase dintru sine, în ţara leşască de multe ori au întrat şi multă pradă şi izbândă au făcut. Din câmpi Tătarii i-au scos, că după răsipa ce i-au fost gonit pre Tătari oare când Laslău, craiul unguresc, de pre aceste locuri, iarăşi au fost început a se tinde la câmpi. Aşijderea şi Muntenilor nu numai nevoe şi groază le făcea, ce şi domniile schimba şi pre cine vrea ei priimea. Pre Ardeleni nu-i lăsa să odihnească, ce pururea le făcea nevoe, şi cetăţi multe le luase şi le lipise către ţara Moldovei, carele toate mai înainte la

---

1 nevoe M^1 greul M^3, Flac M^2 Flam AM^1 Flan L^1 Flah M^3 (*cf. p.* 5, 35), ghatmanul M^1 2 spune] scrie M^3, de] pentru M^3 3 când] că M^3, Tătarii] mulţimea Tătarilor M^3, de pre] dintr' A 4 scrie] s'au scris M^3 spune AL^1 5 când] mai apoi când M^3, păstorii] feciorii (fiii M^3) cei de domni (domn M^1) M 6 au] şi au M^3, văzând *om.* AL^1 7 cu păduri dese şi cu ape curătoare M^3, şi *om.* M^3 9 de] de au vinit şi M^3, şi mai apoi M^2 10 adăogându-se] înmulţindu-se M^3, crescându-se M^1M^2 11 ce^1 *om.* M, nici] sau M^3, nu i au hotărât] leu fost hotar M^3, tins M^2, la] în M^1M^2 11-12 ce până la Nistru şi până la mare s'au lăţit M^3 12 Nice $L^1M^1M^3$, apoi *om.* A 13 Gothi A Gotti M^2 14 şi limbi *om.* M^3, înpregiur L^1, purtătoriu domnii A purtători de grije pre domnii M^3 15 -i *om.* A^2, de multe ori în ţara leşască M^3 16-17 pre Tătari M^3 17 răsipa] multă răsipă A, ce i-au — Tătari] Tătarâlor ce-i gonise M^3 18 craiu M^1, di pre A^2 dupre A^1, de pre aceste locuri Laslău craiul unguresc AL^1 20 le schimba M^3 21 să] să se AM^2 22 multe] câteva A 23 le lipia A^2, nainte $A^1L^1M^3$

locurile sale se vor arăta. Mai apoi şi ⟨cu⟩ Turcii, carii se vedea că ca o negură toată lumea acoperea, războae minunate făcea, de câteva ori i-au şi biruit; mai apoi de o au şi supus supt giugul lor, de multe ori i-au asudat rocoşindu-se, şi nu fără multă moarte şi pagubă în oameni până a o așeza.

O poveste din predoslovia letopiseţului cestui moldovenesc.

Ce într'însa spune că este făcută ţara din două limbi, din Români şi din Rusi, de care lucru se cunoaşte că și până astăzi este ţara giumătate de Rusi şi giumătate de Români. Ce aceasta poveste nu se află însemnată de Ureche vornicul, iar eu n'am vrut să las nici aceasta să nu pomenesc, socotind că cum am adus aminte de altele, ca să nu rămâe nici aceasta neînsemnată.

Scrie la letopiseţul moldovenesc la predoslovie de zice că, dacă au ucis acei vânători acel buor, întorcându-se înapoi, văzând locuri desfătate, au luat pre câmpi într'o parte și au nemerit la locul unde este acum târgul Sucevei. Acolo mirosindu-le fum de foc, și fiind locul despre apă, cu pădure

---

1 locurile sale] rândul seu M^3, ⟨cu⟩ *om. mss*, carii se vedea — *p.* 15, 22 ungurească cojo- *lipsește în* A^2, *fiind pierdută foaia a 6-a* 3 făcea-i M^2 au făcut A^1L^1, câteva M multe A^1L^1, o au] i-au M^3 4 jugul L^1M^2 5 morte L^1, moarte în oameni şi pagubă M^1M^2, a *om.* L^1, o] se M^3 6 din] de M^2, letopisețului *om.* M^1M^2, O poveste — moldovenesc] Predoslovie a letopisețului moldovenesc A^1 Pentru ţara Moldovei cum este făcută den doao limbi, den Români şi den Rusi M^3 7 din^1] de M^2, din^2] de A^1L^1 8 din] de A^1L^1 9 ţara *om.* A^1, jumătate^{1,2} L^1M^2, Ruşi L^1, Rumâni A^1L^1 10 această L^1 12 ca] că L^1 7-13 Ce într'însa — neînsemnată] Cunoaşte-se şi până astăzi că este ţara Moldovii giumătate de Rusi şi giumătate de Români ; însă această poveste nu se află însemnată de Ureche vornicul, iar Simion Dascalul n'au lăsat-o ne'nsemnată nice aceasta M^3 10-13 Ce aceasta — neînsemnată *om.* A^1 11-13 eu n'am vrut — neînsemnată] Simion Dascalul n'au lăsat-o neînsemnată nici aceasta M^1M^2 14 cel moldovenesc A^1L^1, de] şi M^1M^2 15 acei vânători] acel ficior de domn M^1M^2 acei feciori de domni M^3, acel buor] zimbrul sau buor ce-au fost M^3 16 şi văzind M^1 iar ei văzând M^2, locurile M^1M^2, desfătaate M^1, văzând — parte *om.* M^3 17 şi *om.* M^3, este *om.* A^1, acmu M^1M^3 18 amirosindu-le M^1 aminosindu-le A^1 mirosind M^2

mănuntă, au pogorât pre mirodenia fumului la locul unde este acum mânăstirea Eţcanii. Acolea pre acelaş loc au găsit o prisacă cu stupi și un moşneag bătrân de păzia stupii, de seminţie au fost rus şi l-au chemat Eţco, pre carele, dacă l-au întrebat vânătorii, ce omu-i şi din ce ţară este, el au spus că este rus din ţara leşască. Aşijderea şi de loc l-au întrebat, ce loc este acesta și de ce stăpân ascultă. Eţco au zis că este un loc pustiu şi fără stăpân, de-l domnesc fierile şi pasările, şi se tinde locul în jos până în Dunăre, iară în sus până în Nistru de se hotăraşte cu ţara leşască, și este un loc foarte bun de hrană. Inţelegând vânătorii acest cuvânt, au sârguit la Maramureş de și-au tras oamenii săi într'această parte, şi pre alţii au îndemnat, şi au descălecat întâiu supt munte, şi s'au lăţit pre Moldova în jos. Iară Eţco prisăcariul, dacă au înţeles de descălecarea Maramureşenilor, îndată s'au dus în ţara leșască de au adus Rusi mulţi, şi i-au descălecat pre apa Sucevei în sus şi pre Siret despre Botoşani. Și aşa de sârg s'au lățit Românii în gios și Rusii în sus.

Aşijderea şi târgul Baia scrie că l-au descălecat niște Sasi ce-au fost olari, iar Suceava scrie că o au descălecat niște cojocari ungurești, ce se chiamă pre limba lor s u c i, iar Suceava se chiamă pre limba ungurească cojocărie.

---

1 măruntă M^2M^3 multă L^1, pre] spre L^1, la locul *om.* M **2** mânăstire M^1 **3** priseacă A^1L^1, de păzia stupii] prisăcărea stupii A^1 prisăcariu M^3 **4** Iaţco M^2 Aţco M^3 **4-5** pre carele — întrebat] Şi întrebându-l M^3 **5** vânătorii] acei feciori de domn (domni M^3) M, ce[1]] ce fel de M^3, omu e M^1, ţară] ţări M^2, este] e M^1 -i M^3 *om.* M^3 **6** de] pentru A^1M^3 **7** Iaţco M^2M^3, că *om.* A^1L^1 **8** fără de M^2M^3, -l *om.* L^1, hierele M^1 **9** în jos *om.* M^2 **10** un loc] loc A^1 locul M^3 **11** vânătorii] acei feciori de domni (domn M^2) M, acesta M^1M^2, aceste cuvinte M^3 **12** în ceastă parte L^1 *om.* M **13** şi[1]] de A^1 **14** Iaţco $A^1M^2M^3$ **15** s'au dus şi el A^1 **16** i-au] au L^1, şi au descălicatu-i M^3 **17** în sus *om.* A^1, Botoşani A^1M^3 -tăşeni M^1 -tăşani M^2 **18** Rumânii $A^1L^1M^3$, jos L^1M^2, *După* în sus M *ad.* şi s'au plinit toate locurile de (cu M^3) oameni într'această ţară (într'această ţară de oameni M^1) den munte până în Nistru, şi în gios (jos M^2) până unde dă Dunărea în Vidov şi până în Cetatea Albă, şi Chilia şi Renii şi Nistrul în sus până mai sus de Cernăuţi, unde se înpreună cu hotarul ţării leşeşti (şi la Reni şi pe Nistru în sus până unde se înpreună cu hotarul ţărăi leşeşti, şi pe Prut până mai sus de Cernouţi M^3) şi pre Ceremuş (Cirimuş M^2 Cerimuş M^3) **20** ce-au fost *om.* M, iar] aşijderea şi A^1 **21** soci M^3 **22** ungurească] lor M, pre limba ungurească se chiamă A^1

Aşa într'acesta chip se află să fie fost descălecarea ţării Moldovei.

De începutul domnilor ţării Moldovei şi de viaţa lor şi de cursul anilor vrem să arătăm. Văleatul 6867. 1359

Intre acei păstori, ce au nemerit locul acesta, fost-au şi Dragoş carele venise dela Maramureş, carele se vedea mai de cinste şi mai de folos de cât toţi, pre carele cu toţii l-au pus mai mare şi purtătoriu de grijă.

---

1 Aşa *om.* M, într'acestaş L^1 **1-2** se află — Moldovei] au fost acestea M^1M^2 scrie că s'au făcut acestea M^3 **2** *După* Moldovei M *ad.* Aflatu-s'au într'această ţară şi cetăţi făcute mai dedemult de Ianovezi, cetatea în (la M^3) târgul Sucevii şi cetatea la Hotin şi Cetatea Albă şi cetatea Chiliei şi cetatea Neamţului şi cetatea noao (noaâ M^1) Romanul, ce i s'au surpat pământul şi au căzut cetatea. *În* M^3 *se adaogă apoi următoarele:* **Historicii carii au scris pentru descălicatul ţării Moldovei cel dentâiu:** Bonfim, de Dachiѧ; Dion, la viaţa lui Traian înpăratul Râmului; Eвropius, la viaţa lui Andrian înpărat; Carion, Cavaţii, Tolpintin, Unguri. **Historicii leşeşti ce-au scris de la Dragoş Vodă:** Dlugoş, Cromver, Stricovskii, Piasinskii, vlădica de Primislu, Marţin Paşcovskii, Belskii. Pre aceşti doi au urmat răpousatul Grigorie Ureche vornicul

3 Din ceputul M^2, *După* viaţa lor *ad.* cum au vieţuit şi cum au petrecut M^2 **4** vrem să arătăm] vrea să arate L^1 cu mila lui Dumnezeu este vreme să arătăm M^1M^2 **3-4** De începutul — 6867] Din ceputul domniilor. Capul dentâiu. Zacialo 1 A Domnii ţărâi Moldovei şi viaţa lor şi cursul ailor vom să arătăm den ceput, den anul 6867. Cap 1 M^3 **5** păstori] feciori de domni (domn M^1) M, au fost M^3 **6** Dragoşe L^1 Dragoş Vodă, feciorul lui Bogdan Vodă, carele era din domnii Râmului M, carele^1] ce M^3, venise] au venit AL^1, carele^2] şi M^3 **7** mai^1] şi mai AL^1 **8** l-au pus] l-au ales şi l-au pus M^3 **7-8** cu toţii — de grijă] cu toţii l-au pus domn mai mare, să le hie (fie M^2) cârmuitoriu şi purtătoriu lor (mai mare lor şi purtătoriu M^3) de grije. Şi dacă l-au pus domn, luară (au luat M^3) pildă de pre capul acei (aceii M^3) hiară (fiară M^2 hieri M^3) năsâlnice, zimbrul, ce scrie mai sus că l-au vânat, şi puseră de au făcut pecete (pecѣtѣ M^3) ţării Moldovei, de trăeşte până într'aceste vremi (într'această vreme M^3) în mânule (mânile M^2) cui (celui ce-l M^3) alege Dumnezeu a hire (firѣ M^2 fi M^3) domn ţării (ţării Moldovei M^2), de trăeşte până astăzi de se pune pre cărţi ce poronceşte domnul de tocmele şi de aşezări lăcuitorilor, şi de ascultat cărora vor să facă strâmbătăţi între lăcuitori, iar celora ce nu ascultă, de certare (certarѣ M^1) mare (domn ţărâi, de se pune pre cărţile domnului pentru tocmѣlele şi aşăzările lăcuitorilor şi de ascultarea şi certarea celor ce fac strâmbătăţi între lăcuitorii ţărâi M^3) M

Și dacă au domnit 2 ani, s'au săvârşit.

Pre acesta semn dintâiaşi dată, ce se arătă domnie fără trai, se putea cunoaşte că nu va fi aşezare bună între domnii Moldovei, ce cum fu pre scurt viaţa domnului dintâiu, aşa şi domnii ce vor fi înainte adese se vor schimba, şi între domnii Moldovei multă neaşezare va fi.

Pre urma lui Dragoş Vodă au stătut la domnie fiiu-său Sas Vodă, şi au ţinut domnia 4 ani şi s'au săvârşit.

După moartea lui Sas Vodă au ţinut domnia fiiu-său Laţco Vodă 8 ani.

Pre urma lui Laţco Vodă au domnit Bogdan Vodă 6 ani.

După domnia lui Bogdan Vodă au domnit Petru Vodă, feciorul lui Muşat, 16 ani.

După dânsul au domnit frate-său Roman Vodă 3 ani.

Iară pre urma lui Roman Vodă au stătut la domnie Ștefan Vodă, carele au avut 2 feciori, şi au domnit Ștefan Vodă 7 ani.

Iară ce se va fi lucrat în zilele acestor domni, nu se află scris nimica, cât au domnit ei 46 de ani. Cunoaşte-se că au fost neaşezaţi şi de curând, şi n'au avut cine scrie; nici vecinii, carii nimica n'au lăsat neînsemnat, n'au știut de dânşii nemic să scrie.

---

1 dacă *om.* M^3, *După* ani *ad.* Dragoş Vodă și M^3, s'au sfârșit L^1 au murit A, *După* săvârşit *ad.* şi într'acea (întru acea M^3) începătură au fost domnia ca o căpitănie M **2** acest L^1 acestaş M^1M^2, domnia A **3** traiu $A^1M^2M^3$, să poate L^1 să putem M^1M^2, hi M^1, aşăzarѣ A **4** domnii] domnia AL^1, cum] precum M^2, fu] au fost M^3, scurtъ M^3 **5** înainte] pre urmă M^3 **6** domnii] domnia AL^1, hi M^1, multă neaşezare va fi între domnii Moldovii M^3 **7** Pre urma lui] După M^3, la domnie] domn M^3 **8** au ţinut domnia] au domnit M^3, s'au sfârşit M^2 au murit A **10** 8] 18 M^2M^4 **9-10** După — ani] Și au rămas domn fiiu-seu Laţco Vodă şi au domnit 8 ani M^3 **11** Pre urma lui] Iar după M^3 **12** domnia lui *om.* M^3 **14** După dânsul] Iar după Mușat M^3, *După* ani *ad.* samoderjăţul (-drăjeţul A^2) stăpânitoriu ţării de la plaiuri și până la mare. Și acesta au făcut târgul Romanul pre numele lui, precum mărturisește la uricul lui, carele se află la mânăstirea Pobrata A **15** Iară pre urma lui] După M^3 **16** *După* feciori *ad.* Ștefan şi Pѣtru A **16-17** Ștefan Vodă *om.* AM^3 **19** nimic A^1 nemic M^1 nimică M^3, 46] 40 M **20** curund M^3, şi²] de AL^1 **22** nemic *om.* AL^1 **21-22** n'au știut nimică de dânșii să fie scris M^3

De însemnarea anilor.

Insemnarea anilor a scriitorilor noştri nu se tocmeşte cu a streinilor, că letopiseţul nostru scrie că au fost văleatul 6867 când au stătut domn Dragoş Vodă, iară letopiseţul strei- 1359
nilor scrie că au fost văleatul 6867 în zilele acestui Ştefan Vodă, iară ce se va fi trecut înapoi nu se află însemnat de streini. Cunoaşte-se că, cum nu se află de scriitorii noştri însemnată viaţa domnilor şi lucrurile lor, aşa şi văleatul cândai să nu-l fie smintit; de au şi însemnat, nu au ştiut ce au scris. Iară letopiseţul latinesc putem cunoaşte că poate fi mai adevărat, că fiind oamenii aşezaţi dedemult, şi cronicarii lor, neavând altă treabă, ce numai văleatul păzia, şi nişte lucruri mari ca acestea păzia şi socotia să nu rămâe ceva neînsemnat, pentru ca să nu le zică vecinii lor de prin prejur, că au fost adormiţi sau neînvăţaţi şi nestrăbătuţi cu istoria. Pentru aceia şi pre acesta lucru putem cunoaşte, că ei, cum au înţeles de descălecarea ţării noastre şi de lucrurile domnilor, îndată s'au apucat de au însemnat toate pre rând, şi a noastre şi a lor; pentru aceia ei scriu că au fost văleatul la domnia lui Ştefan Vodă 6867. 1359

De domnia feciorilor lui Ştefan Vodă cel dintâiu şi de Iuga Vodă.

Acest Ştefan Vodă au avut 2 feciori, cum s'au pomenit mai sus, pre Ştefan şi pre Petru, carii după moartea tătâ-

---

1 *Titlul om.* M 2 se tocmesc A^{1}M^{1}M^2 3 văleatul] anul M^3
4 6867 L^1 6067 AM 5 văleatul *om.* AM^3, acestuia M^{1}M^2 6 *După* Vodă *ad.* ce scrie mai sus A, ce s'au trecut L^1, însemnat] scris M^3 7 Cunoaşti-se A^{2}M^2 8 însemnat AL^1 9 nu-l] nu AL^1. de] iară de A, semnat M^2 10 lătinesc A^{1}M^1 litenesc L^1 cel lătinesc M^3, hi M^1 să fie L^1. 11 oameni A^{2}M^{2}M^3, mai dedemult A, şi *om.* M^3 12 alte trebi A^2 13 neşte L^{1}M^{1}M^3, păzia şi *om.* L^{1}M^3 14 le *om.* M^2, vecinii] vecinii şi megiaşii M^3 14-15 di pen pregiur A^1 di prin prejur A^2 de pren pregiur M^1 de pen prejur M^2 den pregiur M^3 16 pre] pentru M^{1}M^2 18 domniilor M^2, s'au] au M^{1}M^2 19 a^1] ale AM^2, şi^2] ca şi M^3, a^2] ale AM^2 20 lui] acestui L^1, 6867 *om.* M^2 21 De *om.* AM^3, a feciorilor A, celui dentâiu M^3 *om.* A 22 şi de Iuga Vodă L^1 *om.* AM 23 Acesta M^{1}M^2, *După* Acest *ad.* ce scriem mai sus A, 2 *om.* M^2 24 Pătru *în mss*, carii — *p.* 19, 1 domnie] carii pricindu-se pentru domnia tătâne-său M^2, după moartea] pre urma L^1 *om.* M^1 1359, 559

ne-său pricindu-se pentru domnie, au fugit Ștefan, fratele cel mai mare, la Cazimir, craiul leșesc, poftind ajutoriu împotriva frăţine-său lui Petru, şi să i se plece cu toată ţara, iară Petru cu ajutoriul unguresc au apucat ţara.

Vrând Cazimir craiul ca să dobândească ţara şi să fie pre voia lui Ștefan Vodă, i-au dat oaste, și au întrat în ţară în ziua dintâi a lui Iulie. Şi întâiu îi mergia cu noroc, iară mai apoi i-au amăgit ai noştri de i-au băgat la codru; fiind copacii înţinaţi pre lângă drum, i-au surpat asupra lor, unde câţi n'au perit de copaci, i-au prinsu-i vii, pre carii mai apoi i-au răscumpărat craiul Cazimir. Fost-au într'aceşti robi oameni mari: Zbignev şi Tencenskii, feciorul voevodului de Cracău, şi trei steaguri a trei voevozi, a Cracăului și a Sandomirului şi a Liovului, şi 9 steaguri boerești.

Letopisețul nostru de feciorii lui Ștefan Vodă, ce pomenim mai sus, nimica nu scrie, ce scrie că după domnia lui Ștefan Vodă au domnit Iuga Vodă, după dânsul Alexandru Vodă, carele se va pomeni mai jos, iară noi n'am lăsat să nu însemnăm nici de feciorii lui Ștefan Vodă, căci că poate să fie adevărat, că nu părteşte cronicariul Bielskii alor săi, ce scrie poticala ce au petrecut Ștefan Vodă cu ajutoriul lor, de au perit cu toţii.

După aceştia au domnit Iuga Vodă 2 ani, și l-au luat la

---

1 domnia A^1 -niѧ M^1M^2 **2** Cazemir M^1 Cazamir L^1 **3** să-i plece toată țara M^1M^2 **4** unguresc] de la Ungurı M^3 **5** craiul leșesc M^3, Vrând — craiul ca] Iar Cazimir craiul vrând M^2 **6** și] de AL^1 **7** zioa AL^1M^2 zua M^1, în zi întăi M^3, năroc M^3 **8** mai *om.* M^2, și fiind L^1 **9** înțânați M^3 ațінаți M^4 **10** i-au prinsu-i M^1 i-au prins $AL^1M^2M^3$, pre care M^2 **11** Cazimir craiu M^3 **12** Zbigniev A^2 Zbignevi M^2 Zbienev L^1, Tencenskii M^1 Tâncenskii M^3 Tъncenski L^1 Tinceskii A^1 Tecinskii A^2M^4 Tecenski M^2 **13** și¹ *om.* A, și trei] Luat-au și L^1, voivozi M^1, și² *om.* A^2 **13-14** Sledomirului $M^1M^2M^4$ **14** Lioului A^1 Leovului M^2M^3 **15** Iară letopisețul M^3, ce] ce-i M^3 ci M^2 **16** scrie²] zice M^3 **17** *După* Iuga Vodă *ad.*2 ani L^1, după dânsul] apoi M^3 după M^2M^4 **18** care M^1M^2, nu] nu-i A^2 **16-18** ce scrie — mai jos *om.*A **19** căce că L^1M^1 pentru că M^3 **20** părtenѣște A^2M^2, Belskii M^3 Bilețkii M^1 Belenskie M^2M^4 **21** lor] Leșilor M^3 **22** cu toți AL^1 **23** acestea A^1, După — *p.* 20, 2 știe] Iar Iuga Vodă ce va fi lucrat într'acei 2 ani nu se știe L^1. *În* M *domnia lui Iuga a fost amplificată astfel:* **Domnia Iugăi Vodă carele mai întrece cu toate pre domnii cei trecuți mai denainte.** Trimis-au

---

39 mai nainte M^2, mai întrece — Trimis-au] s'au arătat mai vrednic cu toate. Cap. 3. Iuga Vodă întrecut-au pre domnii cei trecuți de mai nainte de dânsъ, că au trimis M^3

sine Mircea Vodă, domnul muntenesc. Iar ce se va fi lucrat într'acei 2 ani a domniei lui nu se știe.

De domnia lui Alexandru Vodă cel Bătrân și Bun.

Letopisețul nostru cest moldovenesc scrie că au fost
cursul anilor 6907, Aprilie 25, când au stătut domn Alexandru 1399
Vodă cel Bun, iar letopisețul cel latinesc scrie că au fost
văleatul 6921 când au stătut dintr'aceștea la domnie Ale- 1413
xandru Vodă, carele multe lucruri bune au făcut în țară.
Și au zidit 2 mânăstiri mari în Moldova, Bistrița și Moldovița,

---

la patrierșia de Ohrida și au luat mai întâiu blagoslovenie și au pus mitropolit pre Theoctist, și au descălecat orașe prin țară tot pre la locuri bune, și le-au ales sate și le-au făcut ocoale pren pregiur, și au început a dărui ocine prin țară a voinici, ce făcea vitejii la oști. Și au domnit 2 ani, și l-au luat Mircea Vodă, domnul muntenesc, la sine.

2 într'acești A^1, *După* nu se știe *ad.* fără cât numai ce însemnează la un letopiseț, ce este izvodit de Dubău logofătul de pre letopisețul lui (*loc alb*), de zice că el au trimis întăi la arhiepiscopul de Ohrida și au luat blagoslovenie de au pus mitropolit A **3** De *om.* AM^3, Alixandru $A^1L^1M^1M^2$, cel Bun și Bătrân M **4** cest] cel L^1 **5** Aprilie 25 *om.* M **6** cel Bun *om.* A, *După* cel Bun *ad.* iară pre Iuga Vodă scrie că l-au luat la sine Mircea Vodă domnul muntenesc L^1, cel^2 *om.* L^1 **7-8** când au — Alexandru Vodă *om.* A, *înlocuind aceste cuvinte cu următorul pasaj:* dar au greșit, căci că se află un uric al lui Alixandru Vodă la mânăstire
la Barnovschii și scrie din văleat 6906 **8** carele] carele întăia dată M 1398
Acest Alixandru Vodă A, au făcut] au început a face M

9 Și au zidit — *p.* 24, 1 la mitropolie *In locul acestui pasaj* M *are următoarea povestire despre așezămintele lui Alexandru cel Bun:* Făcut-au 2 sfinte mânăstiri mari în Moldova, Bistrița și Moldovița, și le-au înzestrat cu multe sate, cu vecini și cu heleștee și cu veșminte scumpe în lontru și cu odoare.

Și dacă se văzu luminat în cinstea domniei, în 2 ai a domniei lui, fiind mai întreg și mai cu minte de cât cei trecuți înaintea domniei

---

10 Ahrida M^1, mai întâiu *om.* M^3 **11** pren M^1, pre^2 *om.* M^3 **12** le-au^1] lѣu M^2 lѧu M^1M^3, pen pregiur M^3 prin prejur M^2 **13** ocini M^3, a] la M^3 **14** 2 ai M^1, la sine *om.* M^2 **15** numai ce *om.* A^1 **16** dupre A^1 **28** sfinte *om.* M^3 **29** cu^2] și M^3, și^1 *om.* M^2, heleștѣe M^2 hъleștie M^1 hъlъștѣe M^3 **30** lăuntru M^2, odoarъ M^2M^3 odoaoa^r M^1 **31** daca M^2 dѣca M^1, s'au văzut M^3, ani M^2 **32** lui] sale M^3

în doi ani la domnia lui, şi au adus şi moaştele sfântului mu-

---

lui, şi mult trăgând şi râvnind spre folosul sufletului său, adus-au cu mare cheltuiala sa din ţară păgână sfintele moştii a marelui mucenic Ioan Novii, şi le-au pus într'a sa sfântă cetate, ce este în oraşul Sucevii, cu mare cinste şi pohvală, de ferirea domnii sale şi paza scaunului său. Ce veri cerca la cărţile beserecii viaţa lui, carele Miercurea şi Gioi în săptămâna Rusaliilor îl slăveşte toată ţara noastră în Suceava, unde zac moştiile la mitropolie.

Şi cu darul ce avea de înţelepciune de la milostivul Dumnezeu, căutând şi văzind cinstea lumii cum se cade a se purta în podoabele înpărăţiilor, şi a crailor, şi a domnilor, socotit-au şi la această ţară, măcar că n'au fost mai căutat alţii, ce au fost mai înainte domni, întâia dată au trimis la patrierşii de la răsărit de au luat blagoslovenie şi au făcut mitropolit, şi i-au dat scaun o sfântă mânăstire mare, mitropolie în oraşul Sucevei, lângă polata domnească, cu multe sate şi ocine dându-i să fie de slujbă acei sfinte mânăstiri mitropolii, şi câteva ţinuturi în eparhie ce i s'au dat, făcându-l epitrop legii.

Mai făcut-au şi al doilea episcop, după mitropolit, la sfânta mânăstire ce este în oraş în Roman, şi i-au dat eparhie o parte de ţinuturi de supt munte din gios.

Mai făcut-au şi al treilea episcop la o sfântă mare mânăstire la Rădăuţi, şi eparhie i-au dat ţara de sus despre ţara leşască, ţinuturile cele de sus.

Şi dacă au aşezat vlădicii, le-au făcut cinste mare, că le-au pus

---

2 mult — folosul] multe râvnind şi nevoind spre cele de folos M^3 3 cheltuială din M^3, moaşte M^2, a] ale M^3, măcenic M^3 4 întru M^3, svântă M^1 vestită M^3, în] la M^3 5 dѣ ferirea M^1 de firea M^2, şi^2] şi de M^3 6 Ce] De M^3, veri M^1 vei M^2M^3, besѣrecii M^1 besѣricii M^3 bisѣricii M^2, viaţa lui] vei afla scris viaţa sfinţiei sale M^3, carele *om.* M^3, Miercuri M^3, Joi M^2 7 atunci îl slăveşte M^3, unde-i M^2 8 moaştile M^2 7-8 în Suceava — mitropolie] în sfânta mitropolie în Suceavă, unde-i zac sfintele moştii M^3 9 înţelepciunѧ M^1 10 căotând M^1 prъvind M^3, văzând M^3 11 domniilor M^2 10-11 împărăţiilor M^1M^2, în podoabele — domnilor] crai, înpăraţii şi domnii în podoabe şi în obiceae de cinste M^3 12 mai^1 fost^1 M^3, au fost domni de mai nainte M^3, întăe M^1 13 patriѧrşii M^1 -triarşii M^2 14 scaon M^3 16 slujba M^2, svinte M^1, eparhiѧ M^1 -hia M^2 14-17 mânăstire — dat] mânăstire în oraşul Sucevei să fie mitropolie lângă curtea domnească, dându-i multe sate şi ocini să fie de posluşanie sfintei mitropolii. Dat-au şi o samă de ţinuturi în eparhie mitropolitului M^3 18 doile M^3, svânta M^1 19 ce este *om.* M^3, şi-i dede M^3, eparhiѧ M^1, ţъnuturi M^1 20 de] pe M^3, din] în M^3 21 treile M^3, svântă M^1, mânăstire mare M^2 21-22 la o sfântă — Rădăuţi] la mânăstirea Radăuţii M^3 22 eparhiѧ M^1, ţъnuturile M^1 22-23 ţara — sus] ţinuturile din ţara de sus despre ţara leşască M^2 24 Şi *om.* M^3, dac'au M^1 dѣca au M^3, aşizat M^2

cenic Ioan Novii, ce veri cerca la cărţile bisericeşti viaţa lui,

---

scaunele de şed denadreapta domnului, înaintea tuturor sfetnicilor, aproape de scaunul domnesc.

Tocmit-au şi boeri mari în sfat, de chivernisala ţării şi a pământului Moldovei:

Logofăt mare, giudecătoriu şi alesătoriu de ocine, ispravnic pre o frunte de oameni de ţară, ce sânt curteni, şi giudecătoriu tuturor cine-s cu strâmbătăţi în ţară, şi luător de samă tuturor ispravnicilor ce sânt la curtea domnească.

Vornic mare în ţara de gios, giudecătoriu tuturor den ţară cine au strâmbătăţi, şi globnic de morţi de om şi de şugubini ce se fac la partea lui, şi vornic Bârladului.

Vornic mare de ţara de sus, giudecătoriu tuturor den ţară cine au strâmbătăţi, şi globnic de morţi de om şi de şugubini ce se fac la partea lui, şi vornic Dorohoiului.

Pârcălab de Hotin la acea margine despre ţara leşască şi căzăcească, giudecător tuturor la acel ţinut.

Hatman şi pârcălab de Suceava, şi ispravnic pre toate oştile ţării.

Postelnic mare, dvorbitoriu înaintea domnului, şi pârcălab de Iaşi şi tâlmaciu a limbi streine.

Spătariu mare şi staroste de Cernăuţi, şi cu obiceiu îmbrăcat la zile mari cu haină scumpă domnească, şi dvorbitoriu, cu arme domneşti încins, la spatele domnului într'acele zile.

Păharnic mare şi pârcălab la Cotnari, şi ispravnic viilor domneşti de la Cotnari şi de la Hârlău, şi cu obiceiu să dreagă domnului la zile mari cu păhar la masă.

Visternic mare, ispravnic pre socotele ce se fac să se ia din ţară, şi grijind şi dând lefe slujitorilor, şi purtătoriu de grijă a toată cheltuiala curţii şi a oaspeţi ce vin în ţară, şi toate catastifile ţării pre mâna lui.

---

1 ver L^{1} **2** de au şezut M^{3}, denadireapta M^{2} dindiriapta M^{3}, svѣtnicilor M^{1} **2-3** înaintea — domnesc] mai sus, adecă mai aproape de domn, de cât toţi sfѣtnicii M^{3} **4** şi boerie mare M^{3}, svat M^{1}, chevernisala M^{1} **6-7** ispravnic pe o samă de oameni de frunte ce sint curteni la ţară M^{3} **7** judecători M^{2}, cine sint M^{3} **8** luotoriu M^{2}, ispravnicilor M^{3} ispravnic celor $M^{1}M^{2}$ **9** *După* domnească *ad.* Făcut-au şi alte boerii M^{3} **10-11** cine au strâmbătăţi *om.* M^{3} **11** şiugubini M^{1} **13** Vornicul cel mare $M^{1}M^{2}$ **14** ce] ci M^{2}, la] în M^{3} **16** Pârcălabul $M^{1}M^{2}$, acea *om.* M^{3} **17** giudecătoriul $M^{1}M^{2}$, ţьnut M^{1} **20** a] în M^{3}, striine M^{1} **21** Spătar M^{2}, Cernouţi M^{3}, şi cu obiceiu îmbrăcat] şi este obiceiu să se îmbrace M^{3} **22** şi *om.* M^{3}, armѧ M^{1} **24** Cotnariu M^{1} Cotnar M^{3} **24-25** ispravnic — Cotnari şi de *om.* M^{3} **25** şi cu] are M^{3}, direagă M^{3} **26** păha^{r} *în mss,* la mase cu păhar M^{3} **27** se^{1} *om.* M^{3}, den M^{1} **28** dând] înpărţind M^{3}, purtător M^{3} **29** curţii domneşti M^{2}, vin] ar vini M^{3}, catastişile M^{2} catastijьle M^{3}, pre] în M^{3}

carele Miercuri și Joi în săptămâna Rusaliilor îl slăvește toată

Stolnic mare, cu obiceiu la zile mari și la veselii domnești, îmbrăcat în haine domnești, și viind înaintea bucatelor domnești le tocmește pre masă înaintea domnului cu tipsiile, și dvorbitoriu într'acele zile.

Comis mare, ispravnic pre povodnici și pre toți caii domnești, și împodobind povodnicii în podoabe domnești, și mergătoriu înaintea povodnicilor și a domnului.

Medelniceriu mare, cu obiceiu îmbrăcat în haină domnească, dvorbitoriu la masa domnului la zile mari, și tae fripturile ce se aduc în masă.

Clucer mare, ispravnic pre beciurile domnești, pre unt și pre miere și pre colacii ce vin de la orașe la Născut.

Sulger mare, ispravnic pre toate obroacele, ce se dau la cuhnele domnești și la slujitorii curții, de carne, și la oaspeți ce vin în țară.

Jicniceriu mare, ispravnic pre toate obroacele de pâine ce se dau la curtea domnului și la slujitorii curții și la oaspeți ce vin în țară.

Vameș mare, ce ține scălile țării pentru vămășie; duc dulceți și cofeturi la masa domnului la zile mari, și ispravnic pre negutători.

Șetrariu mare pre corturile domnești și'n oști și'ntr'alte căli, și purtătoriu de grijă tunurilor.

Ușer mare, purtătoriu de grijă tuturor solilor și tâlmaci striinilor la giudeț.

Armaș mare, ispravnic și purtătoriu de grijă pentru toți cei ce fac rău și cad la închisoarea țării, la temniță, și pedepsitoriu acelora tuturor, și cei giudecați de moarte dați în mâna lui să-i omoare.

Aga, ispravnic pre dărăbani și pre târg pre Iași giudeț.

Logofăt al doilea, hotărâtoriu de ocine în toată țara.

Postelnic al doilea, în toată vremea dvorbitoriu înaintea domnului, și fecior de boer ales.

Logofăt al treilea, cărturar, scriitoriu bun, dvorbitoriu totdeauna lângă domn, credincios la toate tainele domnului, și cărți, ori din țară

---

2 Stolnicul cel mare M^1M^2, zilele M^2 **3** în haină domnească M^3, viind] vine M^3 **4** mase M^3, dvorbitor M^3 **5** ispravnic *om.* M^2M^4 **6** împodobind — mergătoriu] merge M^3 **8-9** la zile mari dvorbitoriu la masa domnului M^3 **9** ce] cele ce M^2, în mase M^3 **10** Cluceriu M^2, beciuri M^2, și *om.* M^3, miere M^1 miѧre M^3 miѡre M^2 **11** colacii] peșcheșuri M^4, *După* colacii *ad.* adecă pocloanele M^1M^2, Născutul lui Hristos M^1M^2 **12** Sulgeriu M^2, oboroacele M^3, cuhniile M^2 **12-13** cuhne domnească M^3 **13** ospeți M^1, și la² — țară *om.* M^3 **14** Jitnicer M^3 Jѣcnicer M^4, oboroacele M^3 tainurile M^4, pâne M^1 pâni M^3 **16** Vamѣș M^3 -mѣși M^2, țѣne M^1 țѫne M^3, vămășie] vămi M^3, duc] și au obiceai de duc M^3 **17** în zile mari la masa domnului M^3 **18** Șetrar M^1 Șѣtrariu M^3, și în alte M^3 **20** Ușѣriu M^2 Ușѧriu M^3 Portar M^4, tâlmaciu M^2 **22** ceia ce M^1 **23** la²] pen M^3, temniț M^1 **23-24** tuturor acelora M^3 **24** omoarѣ M^3 **26** doile M^3 **27** doile M^3 **28** și *om.* M^3, boer M^4 boѧriu M^1M^3 boiar M^2 **29** treile M^3, cărtulari M^1 cărtular M^2 **29-30** dvorbitoriu — domn *om.* M^3

țara noastră în Suceava, unde zac moaştele la mitropolie.

---

ori de la prietini, de unde ar veni, toate în mâna lui merg, și cu învățătura domnului de la dânsul es răspunsurile, și pecetea țării în mâna lui, și ori ce giudețe și îndreptări se fac oamenilor, fără pecetea domnului nu poate hi, care-i în mâna logofătului al treilea, credincios în toate la domn.

Postelnici dinaldoilea înainte câți va domnul să facă; deprinzindu-se la aceia cinste, es și la altă cinste mai mare.

Spătariu al doilea şi al treilea; al doilea zvoreşte când nu zvorește cel mare, şi el îmbrăcat, cu spata încins şi cu buzduganul a mână la spatele domnului; iar spătariul al treilea zvoreşte peste toată vremea.

Păharnicul al doilea, după dvorba păharnicului celui mare dvoreşte la masă, și derege păhare cu băutură la domn.

Păharnicul al treilea, iar când nu direge al doilea direge și el la masa domnului.

Pasajul privitor la aşezămintele lui Alexandru cel Bun (p. 21, 1 Și au zidit — p. 24, 1 la mitropolie) *are și în* A *o redacțiune deosebită:* Și au făcut 2 mânăstiri mari în Moldova, Bistrița şi Moldovița, în doi ani ai domniei sale; aşijderea şi mitropolia de la Suceava şi episcopia de la Rădăuți şi mânăstirea Neamțului şi alte mânăstiri.

Zacialo 2. Aşijderea întăiaş dată au trimis de au luat blagoslovenie de la patriarşii răsăritului și au făcut mitropolit de l-au așăzat la scaun la mitropolie în Suceava, numai anume nu scrie ce mitropolit au fost. Însă la un letopiseț al lui Dubău logofătul însemnează, cum să fie trimis întăi Iuga Vodă, carele s'au pomenit mai sus, la arhiepiscopul de Ohrida de au luat blagoslovenie şi au pus mitropolit pre Theoctist, dar nu arată nici o dovadă. Ci veri ceti mai nainte la alt Alexandru Vodă, de unde au luat blagoslovenie Theoctist mitropolitul.

Zacialo 3. Iar la văleat 6923 au trimis de au adus cu multă chel- 1415
tuială și moaştele sfântului mucenic Ioan Novii de la Cetatea Albă de la păgâni, și le-au aşăzat în târg în Suceava la mitropolie cu mare cinste şi cu litie, pentru paza şi ferința scaunului domniei sale, carele se prăznueşte Miercuri, Gioi, în săptămâna Rusaliilor, care veri citi la cărţile bisericii mai pre larg pentru mucenia lui.

---

2 priѧtini M^{1} priiatini M^{3} priiateni M^{2}, mъrg M^{1} 3 ѧse M^{1} iase M^{2} 4 giudѣțъ M^{1}, se face M^{1} 4-5 poate fi M^{2} pot fi M^{3} 5 care e M^{2} carie M^{1}, domnul M^{2}, credincios — domn *om.* M^{3} 7 ese M^{1} iase M^{2}, cinsti mai mari M^{3} 8 Spătar M^{2}, *După* zvoreşte^{1} *ad.* la mѣse M^{3} 9 cu^{1}] și cu M^{3}, buzdugan M^{3} 10 spătariul *om.* M^{3} 11 Paharnicul M^{2} 12 derѣge M^{1} direge $M^{2}M^{3}$, păha^{r} *în mss* 13 Paharnicul M^{2}, iar] iarăși M^{3}, dirѣge^{1} M^{2} derѧge M^{1} drѣge M^{2}, derѣge^{2} M^{1} 14 *După* domnului *ad.* iprocii M^{3} 17 ai] a A^{2} 18 așijdirea A^{2}, de Suceavă A^{1}, episcupiѧ de la Radauți A^{1} 22 ot Suceavă A^{1} 24 carile A^{2} 26 dară A^{2}, citi A^{2} 28 la lѣatul A^{2} 28-29 chieltuială A^{2} 29 moaştile A^{2} 31 carile A^{2} 32 Joi A^{2}, ver A^{2}, ceti A^{2} 33 bisericii *om.* A^{1}

Săborul ce s'au adunat la Florintina, unde mai apoi
1432 **nimica bun nu s'au ales. Văleatul 6940.**

În zilele acestui Alexandru Vodă fu săbor mare în Florintina şi adunare mare de părinţi, ca să poată împreuna biserica răsăritului şi cu apusului, pentru multă neîngăduinţă şi price pentru capetele legii, la care săbor însuşi patriarhul de Ţarigrad şi cu împăratul Ioan Paleolog şi cu mulţi mitropoliţi şi episcopi au fost. De la ţara noastră încă au fost trimis pre Gligorie Ţamblac, iară de la apus singur papa Hristofor cu cardinalii, şi din multe locuri arhiepiscopi şi săbor mare de călugări. Şi după multă zarvă şi gâlceavă nimica bun n'au isprăvit, că în loc de împreunare mai mare zarvă şi despărţire s'au făcut, măcar că împăratul, de nevoia Turcilor ce-i venise la grumazi, că rămăsese numai cu numele împărat iară afară cuprinsese Turcii toate, pristănise la toate capetele legii pre voia papei, numai să-i dea ajutoriu împotriva vrăjmaşului său, ce-i şi făgăduise. Iară alţii tocmeala lor, ce făcuse, le-au părut că-i strâmbătate şi asupreală bisericii răsăritului, că toate le lasă pre voia lor, iară ei nimica de cât au vrut ai noştri n'au priimit. Ce atâta zavistie lucrul au aţâţat, că în loc de împreunare nici să

---

1 ce] celor ce L^1, la] în M^3, Florentina M^3 **2** *Data se află în* M^3 *la începutul capitolului* **1-2** Soborul — 6940] Când s'au făcut soborul (săbor A^2) al optulea A *om.* M^2 **3** Alexandru Vodă] domn A, In zilele — fu] În anul 6940, în zilele acestui Alexandru Vodă s'au făcut M^3 Alexandru Vodă făcu M^2M^4, în] la M^2 **3-4** Florentina L^1 în Florenţia în ţara Italiei A **4** şi *om.* A, şi adunare — părinţi *om.* M^3 **5** bisѣrica A^2M^2 besѣrica A^1M^3 besereca L^1 besѣreca M^1, şi *om.* M^3, cu] cu a A^1M^2, multa M^3 **6** pentru] şi pentru A^1, patriarhul Ioasaf A **7** Ioan *om.* $L^1M^1M^2$, şi[2] *om.* A **7-8** episcopi şi mitropoliţi M^3 **8** De la] Şi de A Şi den M^3 **9** Grigorie AM^2M^3, Ţamblic M^3 **10** gardinalii A gărdinalii M^1M^2 **11** zarvă] zăbavă M^2 **11-12** săbor — isprăvit] adunare mare de părinţi la văleatul
1432 (lѣtatul A^2) 6940, iară la hronograful grecesc scrie că au fost papa Evghenie,
1439 şi de la Moldova au fost Ioasaf, şi văleatul (la văleat A^1) 6947 când s'au obârşit săborul, şi aşa vom putea crede cum scriu Grecii, că ei cum au fost acolea şi cum au văzut aşa au însemnat (semnat A^1), unde pre urmă bun nimica nu s'au ales A **13** zarvă şi] vrajbă şi zarvă şi A *om.* M^3, împăratul Paleolog A **14** venise la grumazi, că] sosise la cap de M^3 **15** afară] pre înpregiur M^3, toate] tot A **16** voe M^1, papii $A^2M^1M^2$, să-i] să le A^1M^1 **17** alţii] alţii din L^1 altora de M^3 **18** lor *om.* M^3, ce o făcuse AL^1 **19** lase M^3 lăsase A **20** de cât] din câte A **21** lucrul *om.* M^3, aţiţat A^2L^1M

auză de numele papii și a bisericii apusului, socotindu-o în loc de călcătoare de lege. Scriu că începătoriu și ațâțătoriu acestui lucru să fie fost Marco, episcopul de Efes, carele ca un dascal și, cum zic unii, pentru pizma grecească, cunoscând că împresoară pre ai noștri, de n'au priimit, ci au dat veste pretutindinea ca să nu priimească nimenea acel săbor, măcar că alții toți au fost pristănit și au fost priimit, ce și acelora le da vină că au luat mâzdă. De care lucru de era mai nainte de acel săbor ceva neîngăduință între aceste biserici, era și nădejde că se vor tocmi și vor veni la împreunare, iar după săbor atâta oțărătură stătu între amândouă bisericile, de nu se pot vedea cu dragoste, ce una pre alta hulește și defaimă, și una pre alta va să pogoare și să o calce; răsăritul este începătoriu, apusul va să se înalțe, și așa una alțiia nu va să dea cale, cum răsăritul cu apusul n'ar fi fost logodna lui Hristos. Ce de acestea destulu-i, ce la ale noastre să ne întoarcem.

Pentru pacea așezată ce au făcut Alexandru Vodă cu craiul leșesc.

Alexandru Vodă făcu prieteșug mare cu Leșii și legătură tare ca fie la ce treabă unul pre altul să ajutorească. Nici sminteală au fost, că întâiu au poftit craiul pre Alexandru Vodă ca să-i trimiță ajutoriu împotriva Crijecilor la Prusi, nici s'au amăgit cu prieteșugul, că au trimis ajutoriu călăreți moldoveni, carii au făcut mare izbândă, că bătându-se cu

---

1 papei A^1, socotind-o A^2M^3 -do-o M^1 **2** călcătoarѣ legii M^3, Scriu] Zic M^3, începătoriul A^1L^1, ațâțătoriul A^1L^1 ațițetoriu M^2 ațițitoriu A^2M^1 îndemnătoriu M^3 **3** acestuѧ M^1M^2, de] din M^1M^2 **4** conoscând M^1 **5** împresură $A^1L^1M^3$, ci] și M^3 **6** petitinderile A^2 petutindirirea L^1 tutindirile A^1 tiutinderilѧ M^1 la toți M^3, nime $A^1M^1M^3$ **7** au fost pristănit și *om.* M^1M^2, fost² *om.* M^2, și au fost] de au A^1 și au fost și A^2 **8** mâzdă] mită M^4 **8-9** mainte M^1 **9** de cel M^1M^2, neîngăduință ceva M^3, acѧstѧ M^1 **10** era] tot era L^1, nedѧjde M^3 **11** săbor] acel săbor M^3 acest săbor L^1, oțărtură A^2 oțiritură L^1 oțărături M^1M^2 urâciune M^3, într'amândoao A^2 -doă M^1 **13** să¹] să o M^3 **14** începător A^2 **15** n'ari M^1, hi $A^1M^2M^3$ **16** de acestea-i destul M^2, ce *om.* M^3 **16-17** să ne întoarcem la ale noastre M^3 să venim la ale noastre A^1 **18** cea așăzată A^1 **18-19** *Titlul om.* M^2M^4 **20** au făcut M^3, priiteșug $A^2L^1M^1M^3$, mare *om.* L^1 **21** tare *om.* L^1, fie] să fie M^2 **23** Crijicilor $M^1M^2M^4$ Crizacilor A^2

Crijecii, întâiu au dat dos a fugi de i-au înşirat gonindu-i spre o pădure, şi acieşi pedestrindu-se, au săgetatu-le caii de le-au căutat a da dos Nemţii, şi acieşi ai noştri s'au încălărat şi mare moarte au făcut într'înşii. De care lucru, dacă s'au întors ai noştri acasă, mare mulţămită au avut Alexandru Vodă dela craiu.

Având de aci craiul leşesc a face oaste asupra lui Jicmont, craiul unguresc, pus-au zălog la Alexandru Vodă Snetinul şi Colomia şi toată Pocutia şi au luat 1000 de ruble de argint. Şi într'acelaş an au murit Alexandru Vodă, după ce au domnit 32 de ani şi 8 luni.

De domnia lui Iliaş Vodă şi a lui Ştefan Vodă, feciorii lui Alexandru Vodă.

După moartea lui Alexandru Vodă cel Bun au stătut la domnie fiiu-său cel mai mare Iliaş Vodă, carele au priimit şi pre frate-său, pre Ştefan Vodă, la domnie. Şi legând prieteşug cu Leşii, le-au întors Pocutia cu toate târgurile şi le-au ertat şi banii. De aci au întrat vrajbă între fraţi, că Iliaş Vodă vrând să omoare pre frate-său, pre Ştefan Vodă, au fugit Ştefan Vodă la Munteni.

De războaele lui Ştefan Vodă cu a frăţine-său Iliaş Vodă, feciorii lui Alexandru.

Scrie letopiseţul nostru cel moldovenesc că dacă au

---

1 Crijecii A^1M^1 -jѣcii M^3 -zacii A^2 -jicii M^2, au dat dos] s'au făcut M^3 **2** aciiaş A îndată M^3, le-au săgetat (sigitat M^3) $A^1L^1M^2$, *După* caii *ad.* supt Nemţi M^3 **3** dosul A^2M^2, Nemţii *om.* M^3, aciiaş A aciişi M^3, s'au încălărat] au încălecat L^1 **4** De care lucru] Deci M^3 **5** acasă] cu izbândă M^3 **6** craiul A craiul leşesc M^1M^2 **7** dѣcii $A^2M^2M^3$ dѣciѧ A^1L^1 decii M^1, a face] a rădica M^3, Jigmont A^1M^3 **8** Snѣtinul AL^1M^2 **9** Colomъia A^2M^2 -mѫѧ M^3, Pocutie M^1 **11** *După* luni *ad.* şi banii au rămas la Leşi A **12** De *om.* AM^3, Ilieş M^1 Iliѧş M^3 **13** *După* Vodă *ad.* celui Bătrân A cel Bun M^1 **12-13** *Titlul om.* M^2M^4 **14** celui Bun A **15** Ilieş M^1 **16** pre frate-său *om.* M^1M^2, pre[2] *om.* M^3 **17** Pocutie M^1 **18** Dѣcii A^2L^1 Deciia A^1 Deci M^1M^2 Iară după aceia M^3, vrajba A^2 **19** pre[2] *om.* M^3 **19-20** au fugit — Vodă] deci Ştefan Vodă au fugit A **21-22** De — Alexandru] De războaele acestor 2 fraţi A Pentru războiul lui Ştefan Vodă cu frate-său Ilieş Vodă M^1 Războaele ce au făcut Ştefan Vodă cu frate-său Iliaş Vodă M^3 *om.* M^2M^4 **23** cel] cest A

fugit Ştefan Vodă la Munteni de nevoia frăţine-său, de acolo luând ajutor de oaste au venit spre ţară, unde i-au eşit înainte frate-său Iliaş Vodă la locul ce se chiamă Loloni, şi dând războiu birui Ştefan Vodă pre frate-său Iliaş Vodă şi-l goni din ţară, şi apucă Ştefan Vodă scaunul.

Al doilea războiu.

De aci nu după multă vreme, de iznoavă au venit Iliaş Vodă cu oaste asupra frăţine-său lui Ştefan Vodă în anul 6942, unde i-au eşit Ştefan Vodă înainte la Dărmăneşti, Fe- 1434
vruarie 1, Luni în săptămâna albă, şi dând războiu vitejaşte iarăş birui Ştefan Vodă.

Războiul al treilea.

După aceia de iznoavă, nu după multă vreme, s'au mai ispitit Iliaş Vodă al treilea rând de au mai întrat în ţară cu oaste leşască, unde i-au eşit înainte Ştefan Vodă la Podraga, şi lovindu-se oştile de faţă iar pierdu Iliaş Vodă războiul.

Războiul al patrulea.

De noroc era Ştefan Vodă cu frate-său Iliaş, că bine nu

---

1 nevoia] frica M^{3} **2** luând] au luat M^{3}, de *om.* M^{3}, au venit] şi viind M^{3}, unde *om.* M^{3} **2-3** înaintea frăţine-său M^{2} **3** *După* Vodă *ad.* şi l-au gonit din ţară M^{3}, Lolonii A, şi *om.* M^{3} **4** au biruit M^{3}, pre frate-său *om.* M^{3}, pre Iliaş AM^{3} **4-5** şi-l goni — scaunul] şi au apucat Ştefan Vodă scaunul ţărâi M^{3} **6** *Titlul om.* M^{2}M^{4} **7** Dѣcii A^{2}L^{1}M^{2} Deciia A^{1} Decii M^{1} *om.* M^{3} **8** lui *om.* M^{2}, în anii AL^{1} în (*om.* M^{2}) văleatul M^{1}M^{2} **9** 6942] *loc alb în* M^{2}, unde] de M^{2} **9-10** Fevruarie zi 1 A^{1} Fevruarie într'o zi A^{2} Fevruari 1 dni M^{1}, în săptămâna albă Luni, în zi întâi a lui Fevruarie M^{3} **10** cea albă M^{1}M^{2} **11** iar au biruit M^{3} iarăş bătu L^{1} **12** Al treilea războiu A *om.* M^{1}M^{2} **13** de iznoavă — vreme] fără zăbavă M^{3} **14** al treilea rând *om.* M^{3} **15** unde] şi M^{3}, înaintea lui Ştefan Vodă M^{2} Ştefan Vodă înainte L^{1} **16** de faţă *om.* M^{3}, iar *om.* L^{1}M^{3}, au pierdut M^{3} au biruit L^{1} **17** patralea M^{1}, Al patrulea războiu A *om.* M^{2}M^{4} **18** năroc M^{1}M^{3}, Ilieş M^{1} Iliaş Vodă L^{1}M^{2}

se curăția de dânsul, atuncea și sosia de iznoavă cu oaste
1435 asupra lui Ștefan Vodă, în anul 6943, Avgust în 4 zile. Și s'au lovit cu Ștefan Vodă al patrulea rând la Piperești într'o Vineri, ce norocul său cel rău iarăș nu i-au slujit, că iară pierdu Iliaș Vodă războiul, cum se zice și la Scrisoare: Unde nu va Dumnezeu, nu poate omul.

Războiul al cincilea.

Iliaș Vodă, știindu-se căzut jos, nu pierdu nădejdea, ci
1437 de iznoavă strânse oaste, și au întrat în țară în anul 6945, și s'au lovit al cincilea rând cu Ștefan Vodă într'o Joi, Martie 8 zile, ce nimica n'au folosit, că norocul lui cel prost iarăș îl lăsă la sminteală de pierdu războiul, de i-au căutat iarăș a se întoarce la țara leșască.

De împăcarea fraților.

După aceia curândă vreme, scrie că s'au împăcat Ștefan Vodă cu frate-său Iliaș și s'au împărțit cu țara, cum va spune mai jos, și domnind împreună 7 ani, mai apoi lui Iliaș Vodă i-au scos ochii.

Iară letopisețul cel latinesc de aceste războae a feciorilor lui Alexandru Vodă nimica nu scrie, ci scrie că, dacă au

---

1 curăția] mântuia M^3, atunci M^3, de iznoavă] care de iznoavă au venit A^1 care au venit de iznoavă A^2, cu oaste *se află în* A^2 *după* Vodă *din r. 2* 2 asupra — Vodă] asupră-i, că iară au vinit Iliaș Vodă
1434 cu oaste M^3, în anii A în (la M^2) văleatul M^1M^2, 6942 M^1 *loc alb în* M^2, în² *om.* A, în 4 zile a lui Avgust M^3 3 patralea M^1M^3, Chiperești A 2-3 Ștefan — Piperești] curând după ce se bătură la Podraga de iznoavă au venit Iliașul Vodă cu oaste asupra lui Ștefan Vodă al patrulea rând la Pipilovești L^1 3-4 într'o Vineri *om.* M^3 4 nărocul M^1M^3, său *om.* L^1M^3, iară] iarăș A, iară nu-i sluji M^3 5 Scrisoare] Scriptură M^3 6 Dumnezeu nu va A^1, omul nu poate A^1M^3 7 cincelea M^1, Al cincilea războiu A *om.* M^2M^4 8 Iar Iliaș M^2, știind că-i căzut M^2, nedejdea M^3 9 de iznoavă] iară M^3, în anii AL^1 în văleatul M^1 la leatul M^2, 6945] *loc alb în* M^2 10 și *om.* M^2 11 zile *om.* $A^1L^1M^3$, lui *om.* A^1 11-12 iarăși-l lăsă M^1 iar îl și lăsă M^2 iară l-au lăsat M^3 12 la] în M^3, zminteală A^2M^2, de²] și M^3, iarăș *om.* A^2 13 la] înapoi la A 14 De] Pentru M^1, *Titlul om.* M^2M^3 15 Iară după aceia M^3 *om.* M^2, curundă M^3 16 Iliaș Vodă M^3, țara-i M^2, va spune] s'au scris M^3 17 și au domnit L^1M^3, iară mai apoi M^3 19 Iară *om.* M^2, de aste L^1, războe M^1, a] de a M^1M^2

venit Ștefan Vodă cu ajutoriul muntenesc și au împins pre Iliaș vodă din țară, s'au dus Iliaș la craiul leșesc, după ce au domnit 2 ani și 9 luni. Iară noi n'am vrut să lăsăm să nu pomenim de războaele acestor 2 frați, căci că poate fi adevărat, de vreme ce au fost având atâta vrajbă în de sine.

Cronicariul ⟨latinesc⟩.

Iară letopisețul cel latinesc scrie că, dacă au gonit Ștefan Vodă pre Iliaș Vodă din țară, s'au dus Iliaș la craiul leșesc, la Vladislav Iaghelo, și au poftit ajutoriu să-l ducă la domnie și să i se plece cu toată țara. Ce fără zăbavă de la frate-său Ștefan Vodă au venit la craiul soli cu daruri poftindu-l de pace, și l-au aflat la Lănciți, făgăduind și el să fie plecat lui craiu. Pentru care lucru, măcar că Iliaș au fost țiind o sor a crăiasii, a Zofiei, și-i era craiu mai prieten fiindu-i cumnat, ce sfatul, cunoscând pre Ștefan Vodă că-i mai de folos țării, poftiră pre craiu să-l lase în pace, și să-l jure să le fie lor cu credință, iară lui Iliaș să-i dea hrană și să aibă socotință, că văzând Ștefan Vodă că-i la cinste, să se teamă și să ție jurământul. Ce lui Iliaș nu-i sosia pita lui craiu, ce gândi iar de domnie, și au vrut să între în țară, ci l-au prins Ianciola și l-au dat la pază la cetatea Siragiului,

---

2 după ce] după aceia M 3 *După* au domnit *ad.* Iliaș Vodă A Ștefan Vodă numai M^3, ani 2 M^2, și *om.* M^1, Iară *om.* M^2, noi — lăsăm] noi n'am lăsat M^2M^3 4 războele M^1, căce L^1 *om.* M^3 5 atâta *om.* M^3, în de] întru $A^2L^1M^2$ între A^1M^3, sine] dânșii A dinșii M^2 ei M^3 6 Cronicariul ⟨latinesc⟩] Cronicariul leșesc L^1M^1 *om.* AM^2M^3 7 Iară *om.* M^2, letopisețul cel latinesc] cronicariul leșesc M^3 8 din țară *om.* M^3, Iliaș² Vodă M^3 9 Vădislav M^1, pohtit A^2 10 cu *om.* M^3, fără de M^2 11 la craiul leșesc M^1M^2 *om.* A, sol L^1, pohtind de L^1 12 făgăduindu-se L^1, plicat M^3, să fie plecat și el A, lui] și el lui M^1 13 Iliaș Vodă A, so^r *în mss* 14 a² *om.* M^3, a Zofii M^1M^2 Azofiei A^1, -i¹ *om.* AM^1M^2, craiul A^2M^2, pri^{a}ten (-tin M^1) L^1M^1 priiatin (-ten A^1) AM^2M^3 15 -i] este A^2 e L^1 16 craiul $A^2L^1M^2$, lasъ M^1, să-l²] să lъ M^3, giure $A^1M^1M^3$, să³] ca să M^3 18 văzându-l L^1M^1, Ștefan Vodă *om.* M^2 19 să le ție A^2, sosia] era destul A^1 socotia L^1, pita craiului A 20 ce] și M^3, gândia L^1M^2, în] iar în A 21 *După* prins *ad.* pre el L^1, Ianciola și] Ianciolaș A Ianciolaș și M^1M^2 Iarciola și L^1 craiul M^3, la²] în M^3, Sir^a-giului M^3

și de ajuns i-au dat hrană, și lui și doamnii lui cu toată casa.

Iară Ștefan Vodă în Suceava au jurat lui craiu înaintea solilor. Mai apoi, ca să arate slujbă, au răsipit o seamă de Tătari, carii au fost întrat la Podolia să prade și la Brațlav, și o samă vii i-au trimis lui craiu la Sfidrial.

După aceia, cum s'au pomenit mai sus, s'au împăcat Iliaș cu frate-său Ștefan Vodă și s'au împărțit cu țara: Cetatea Albă și Chilia și țara de jos s'au venit lui Ștefan Vodă, iară lui Iliaș Suceava și Hotinul cu țara de sus, zicând că după aceia au fost legătură cu craiul leșesc și mai mare, și daruri în toți anii au fost trimițând Iliaș, iară craiul i-au fost dat Haliciul ca să-și ție averea.

De niște Tătari ce au prădat țara în două rânduri.

1439 Scrie letopisețul nostru că în anii 6947, Noemvrie 28, întrat-au în țară oaste tătărească de au prădat și au ars până la Botoșani, și au ars și târgul Botoșanilor.

1440 Așijderea la anul după aceasta pradă, în anul 6948, Dechemvrie 12, iarăș au întrat Tătarii în țara de jos de au prădat și au ars Vasluiul și Bârladul.

Iară letopisețul latinesc de acești Tătari, ce spune mai sus că au prădat țara, nimica nu scrie.

---

1 și^3 domniei A^1 **1-2** și de ajuns — casa] cu doamna-i și cu toată casa lui M^3 **3** în Suceava *om.* M^2 **4** pre o samă M^3 **4-5** o samă de Tătari au răsipit A^1 **5** Podolie A^1L^1 **5-6** Brѧțlavъ A^1 Brațslav M^1 **6** *După* vii *ad.* i-au prins și A, trimes L^1, Sfidrѣl M^2 **9** țara] toată țara M^3 **10** Iliaș Vodă AM^3, zicând] zic L^1 **12** aii M^3 ai M^1, în toți anii *om.* A, trimițind M^1M^3 -mețând L^1 **13** ție acolo M^3 **14** *Cu acest capitol începe în* L^2 *Cronica lui Simion Dascălul,* De] Pentru M^3, neşte $L^1M^1M^3$, țara Moldovei L^2, doao AM^3 doâ M^1, *Titlul om.* M^2M^4 **15** la lѣtopisъțul M^1, în anii 6947 AM^3 6947 de ai M^1 ai 6947 L^1 la leatul 6947 L^2 (*loc alb*) de ani M^2, în 28 L^1M^3 28 de zile L^2M^2 în 28 de zile M^1 **16** în țară *om.* L^2M^2, oaste de Tătari L^1, au^2] i-au M^1M^2, au^3] i-au M^1M^2 **17** Botășani^1 $A^2L^1L^2M^2M^3$ Botoșѣni A^1M^1, *După* ars *ad.* de au prădat L^2, Botășani^2 A^2 Botășѣnii M^3 Botoșѣni A^1 **18** Așijdere L^1M^3 -derѣ L^2 -dirѣ $A^1M^1M^2$ -dirѧ A^2, la] și la M^1M^2, această AL^2, în anii A^1L^1 văleato M^1 la leatul A^2L^2, 6948] *loc alb* M^2 **19** 12 zile $A^2M^1M^2$ **20** prădat-o M^2 **21** *De aci începe în* $L^3L^4L^5$ *Cronica lui Simion Dascălul,* cel latinesc $A^1L^2L^3L^4$, spune] scrie $A^2M^2M^3$ **21-22** mai sus] aici L^2 **22** țara *om.* L^3L^4, scrie] însemnѣază A^2 pomenește M^2

De orbirea lui Iliaş Vodă.

Domnind ţara Iliaş Vodă împreună cu frate-său Ştefan Vodă, când au fost în anii 6952, în luna lui Mai înaintea 1444
Rusaliilor, află vreme Ştefan Vodă ca să se curăţească de frate-său Iliaş şi să ţie toată ţara însuşi; l-au prins şi i-au scos ochii, după ce au domnit ţara amândoi 7 ani. Şi de aci au domnit singur Ştefan Vodă nu multă vreme, numai 5 ani.

De domnia lui Roman Vodă, feciorul lui Iliaş Vodă. Văleatul 6956. 1448

Roman, feciorul lui Iliaş Vodă, neputând răbda atâta nedumnezeire a unchiu-său, s'au vorovit cu o seamă din curtea domnească şi au prins pre unchiu-său, pre Ştefan Vodă, şi i-au tăiat capul, şi s'au apucat Roman de domnie. De aci Roman Vodă iar neputând să-şi îngăduiască cu văru-său, cu Petru Vodă, pentru domnie, că cerca Roman să omoare pre Petru, de i-au căutat a fugi lui Petru Vodă la Unguri.

---

1 De] Pentru M **3** când] apoi când A, în[1] *om.* L^2M^2, anii] văleatul M^1M^2, în luna lui Mai] мѣсяца Mai $L^1L^2M^1M^2$ Mai A^2 Mai (*loc alb*) dni L^3L^4, naintea M^1 **4** curăţască L^3M^1 mântuiască M^3 **5** Iliaş Vodă frate-său L^2 Iliaş Vodă L^4, să ţie el A^1 **6** după ce] după aceia $L^2L^3L^4M$, amândoi *om.* M^1M^2 **6-7** ţara — ani] Ştefan Vodă numai 5 ani, iară împreună cu frate-său au domnit 7 ai M^3, Şi — ani] Apoi au mai domnit Ştefan Vodă şi singur după moartea frăţine-său 5 ani L^3L^4 **7** *După* ani *ad.* Lăsat-au Iliaş Vodă pre urmă fecior (feciori L^2) pre Roman Vodă iară (şi L^2) Ştefan Vodă pre Petru Vodă $L^2L^3L^4$ **8** De] Pentru M^1M^2 *om.* $AL^3L^4M^3$, feciorul lui] sin L^4 snѣ L^3 **9** Văleatul 6956] Văleatul (*loc alb*) M^2 *om.* AM^3 **10** Roman Vodă $A^2M^2M^3$, *După* Vodă *ad.* în anul 6956 M^3 **10-11** atâta nedumnezeire a] păgânătatea M^3 **11** unchi-său M^2, o seamă] oameni M^1M^2 **12** pre[2] *om.* L^4 **13** *După* domnie *ad.* la văleat (leatul A^2) 6956 A, Dѣcii $A^2L^1L^2M^2$ Deciia A^1 Deciѧ M^1 **13-14** De aci — Vodă *om.* $L^3L^4M^3$ **14** iar *om.* A^2, nuputund M^1 nu putu A^1, cu[1]] nici cu A^1, cu[2] *om.* $L^3L^4M^3$ **15** *După* Vodă *ad.* feciorul lui Ştefan Vodă A, Roman Vodă $A^1L^3L^4$, omoarѣ A^2M, pre Petru] şi pre el L^3L^4 **16** de *om.* L^3L^4, i-au] au L^2, a fugi] de au fugit L^1, lui Petru Vodă (Vodă *om.* L^2) a fugi LM^3, *După* Unguri *ad.* şi fără zăbavă din ţara ungurească Petru Vodă agiutorit de Iani Huilad, ţiitoriul ţărâi ungureşti, au venit cu oaste şi au înpins pre Roman Vodă den ţară, după ce au domnit Roman Vodă 1 an M^3

De domnia lui Petru Vodă, carele au dat cetatea Chilia
1449 **Ungurilor. Văleatul 6957.**

Petru Vodă, dacă au pribegit în ţara ungurească de nevoia văru-său lui Roman Vodă, n'au făcut zăbavă multă, ce curândă vreme, ajutorit de Ioan Huniad, ţiitorul ţării ungureşti, au venit cu oaste şi au împins pre Roman Vodă din ţară, după ce au domnit Roman Vodă 1 an, şi s'au apucat Petru Vodă de domnie.

De moartea lui Roman Vodă.

Iară Roman Vodă, fiind seminţie de pre înmă craiului leşesc, lui Cazimir, au năzuit la dânsul, şi făcând jalbă au sfătuit craiul să-i tocmească, au cu tărie să-l pue la domnie. Mai apoi au socotit că de-i vor şi împăca cu Petru Vodă să domnească ţara împreună, cândai mai apoi vreunul de dânşii să nu paţă mai rău de cum au păţit Iliaş Vodă cu frate-său Ştefan Vodă, ci au ales sfat să-l pue cu tărie la domnie.

Şi au scos craiul şleahta rusească, şi de la Premişlea, de

---

1 De] Pentru M^1M^2 *om.* L^4, care $L^3L^4M^2$ ce M^3, Chiliei M^3, Chilia cetate L^2 **2** la Unguri L^2, Văleatul 6957] Văleatul (*loc alb*) M^2 şi de moartea lui Roman Vodă M^3 **1-2** carele — 6957 *om.* A **3** Acest Petru Vodă A **3-8** Petru — domnie *om.* M^3 **4** lui *om.* M^2, *După* Vodă *ad.* la văleat (leatul A^2) 6957 A, ce] ci au dat cetatea Chilia Ungurilor şi A **5** agiutorit fiind A^1, Ioan Huniad] Ian (Iani M^3) Huilad AL^1L^2M *(cum a fost de sigur şi în arhetip)* Iani Hilad (*corectat ulterior:* Ioann Huniad) L^3 Ioann Huncat L^4 Ioan Huncad L^5 **7** Vodă *om.* A^2M^1 **9** De] Pentru M^1M^2 **10** de pre] despre $AL^1L^3L^4$, înmă $L^1M^1M^2$ mumă $AL^2L^3L^4M^3$ **10-11** lui Cazimir craiul leşesc M^3 **11** jalobă $A^1M^1M^3$, au²] s'au L^3L^4 **12** să-i] au să-i $L^2L^3L^4$, tocmască $A^2L^2M^1M^2$ înpace M^3, au] sau M^3, la domnia ţărâi M^3 **13** Mai *om.* L^3L^4, înpacă M^1, să] ca să L^3L^4 **14** ţara *om.* M^3, dintr'înşii L^1 **15** cum] cât L^1 **14-15** cândai — paţă] să nu se întâmple vreunuia dintr'înşii să paţă L^3L^4 **16** cu Ştefan M^1M^2, svat M^1 cu sfatul L^3L^4 **17** şlahta M^2 şi lahta M^1, şleahta ruşscă L^4L^5, şlahta craiul cea rusască M^2, Premislea L^5, de²] şi de M^1M^2

la Liov, de la Belz, de la Helm și de la Podolia, și mătușa lui Roman încă merse acolo, căriia i-au dat craiul Colomia să ție. Și au purces și craiul cu oastea de au venit până la Liov, ce mai apoi, dacă au oblicit că Roman au murit otrăvit de văru-său Petru Vodă, s'au lăsat de acela gând, și au trimis la Petru Vodă soli, să-i facă jurământ, și să-i dea pre Mihal, feciorul lui Jicmont, carele fugise de la craiu, întâiu la cneazul Mazoviei, apoi la Prusi și la Șlonsca, mai apoi prin țara ungurească au venit în Moldova. La acestea au răspuns Petru Vodă solilor, că jurământ să facă gata-i, iară pre Mihal să-l dea, nu i se cade, pre cela ce au năzuit la dânsul, ca să nu-și piarză credința, iar din țară îl va goni. Și după aceia s'au dus Mihal la Tătari, și multă pagubă au făcut Leșilor.

Acest Petru Vodă au dat cetatea Chilia Ungurilor, și el după aceia au domnit un an și au murit.

De un Ștefan Vodă și de Ciubăr Vodă.

Scrie letopisețul cel latinesc că după moartea lui Petru Vodă au domnit un Ștefan Vodă un an și au murit.

După acest Ștefan Vodă au domnit Ciubăr Vodă.

Iar letopisețul cest moldovenesc de acest Ștefan Vodă nimica nu scrie, ci scrie că după moartea lui Petru Vodă au domnit Ciubăr Vodă 2 luni.

---

1 Liou L^1M^1 Leov M^2, de la Belz *om.* M^3, Podolie A^1M^1, mătușѧ M^1
2 Roman Vodă $L^2L^3L^4M^3$, mѣrse $A^1M^1M^2$ mersѣse A^2L au mers M^3, aco-
lea $A^1M^1M^2$, să o ție $L^3L^4M^2$ **3** și *om.* A^2, oaste $L^1M^1M^2$, de] și M^3,
Liou L^1M^1 **4** ce mai apoi] iară M^3, oblicit] înțeles M^3 **5** vără-său L^4,
Petru Vodă văru-său A^2, acel AL^1, acela gând] acea cale M^3 **6** Mi-
haliu M^1 Mihai LM^2M^3 **7** Jigmont A^1M^3, craiul $A^2L^3L^4M^2M^3$ **8** Șlen-
sca M^1M^2 Șlѣnsca $L^1L^3L^4$ Șlinsca L^2 **9** venit] eșit M^3, în] la L^3L^4,
acestea] aiaste L^1 care L^3L^4 **10** jurământul să facă ꙗste gata A^2, pre
om. M^3, Mihaliu M^1M^3 Mihai L **11** pre acela $A^2M^1M^2$ *om.* L^3L^4, ce au
năzuit] năzuind L^3L^4 **13** Mihaliu M Mihai L **14** Acesta $L^2M^1M^2$ Iar
la 6957 acest M^3, după ce au dat A, cetatea *om.* L^3L^4, Chilii M^1 -liei M^3 1449
om. $L^2M^2M^4$ **15** după aceia *om.* M^3 **14-15** și el — domnit] au domnit și el
numai A și au domnit după aceia L^3L^4 **16** De] Pentru M^1M^2, Ciubrъ A^1
19 După acest] și după acel M^3, Vodă² *om.* M^2 **20** Iar *om.* L^1, cest]
cel LM^1M^2 **21** ci scrie] ce zice M^3 fără cât spune A **22** luni 2 M^2

De domnia lui Alexandru Vodă, feciorul lui Iliaş Vodă.
1451 Văleatul 6959.

. . . .

De domnia lui Bogdan Vodă şi de războaele ce au făcut
1454 cu tată-său, cu Alexandru Vodă. Văleatul 6962, Avgust 22.

Domnind Alexandru Vodă ţara, venit-au cu oaste fiiu-său Bogdan Vodă şi s'au lovit cu tată-său Alexandru Vodă la Tămăşani, aproape de târgul Romanului, Avgust 22, și după multă nevoinţă birui Bogdan Vodă pre tată-său pre Alexandru Vodă, și multă moarte s'au făcut în oastea lui Alexandru Vodă. Și într'acel războiu au perit oameni de frunte: Onciul logofătul şi Coste [şi] Andronic şi alţii mulţi.

---

1 De] Pentru M^1M^2 *om.* A, Vodă¹ *om.* L^1, feciorul] iar (tij A^2) fecior A
1448 **2** 6956 A^2 **1-5** *În* $L^3L^4L^5M^3$ *aceste 2 titluri au fost contopite astfel:* Domnia lui Alexandru Vodă, feciorul lui Iliaş Vodă, în anul 6959, şi războaele ce au avut cu un fecior al său anume Bogdan Vodă M^3 De (*om.* L^4L^5) domnia lui Alexandru Vodă, 6959, şi de un Bogdan Vodă ce i (i *om.* L^4L^5) se făcea fecior $L^3L^4L^5$ **3** *Cronica prezintă aci o lacună. Mss, cu esceptia lui* M^3 *în care acest capitol a fost contopit cu cel ce urmează, au aci următorul pasaj:* Onciul logofătul și Coste şi Andronic şi alţii mulţi; însă aşa zic, că n'au fost Bogdan Vodă fecior cu cununie, ce copil lui Alexandru Vodă, şi domnind Alexandru Vodă, s'au sculat asupra sa fiiu-său Bogdan Vodă. *Acest pasaj formează însă partea finală a capitolului următor* (r. 11-12) *care, nu ştim cum, a înlocuit în arhetip capitolul despre domnia lui Alexandru. Copiştii cronicei au căutat să-i dea un înțeles: unii* ($A^1L^2L^3L^4$) *au suprimat pe* însă, *alții* (M^3) *au contopit acest capitol cu cel următor* (*cf. p. 36, 16-17*), *făcând să reiasă că Onciul și Coste Andronic sunt cei cari afirmă că Bogdan ar fi fost copil din flori al lui Alexandru* **4** De] Pentru M^1M^2, războile M^1, şi de — făcut] şi de viaţa lui ce războae au făcut A **5** cu² *om.* A^1M^2, 22 *om.* M^1, 6962 Avgust 22] *loc alb* M^2 **4-5** *Titlul om.* M^3 **4** — *p.* 36, 3 *om.* L **6** cu oaste *om.* M^2, venit-au cu oaste] s'au sculat asupra lui M^3
1454 **7** *După* Vodă¹ *ad.* în anul 6962, Avgust în 22 M^3 **7-8** la Tămăşѣni A^1M^1; *în* M^2 *se află după* Romanului, *iar în* A^1 *și ca n. m. mai târzie* **8** Avgust 22 *om.* M^3 **9** au biruit M^3 **10** moarte] oaste M^1M^2 (*în* M^2 *corectat ulterior în* moarte) **12** logofătul cel mare M^3, Costѣ A^1M^2 -tѧ A^2, mulţi *om.* M^3, *După* mulţi *ad.* după ce au domnit Alexandru Vodă 4 ani A

---

20 Coste L^1 -tѣ $A^1L^2L^3L^4M^2$ -tѧ A^2M^1, Andronicus L^3, însă *om.* $A^1L^2L^3L^4$ **20-21** aşa zic de Bogdan Vodă să nu fie fost fecior adevărat de cununie lui Alexandru Vodă ci copil L^3L^4 (*După* copil *ad. în* L^3 *altă mână:* de suflet) **22** sa] lui A^1M^2 **21-22** şi domnind — Bogdan Vodă *om.* L

⟨Insă aşa zic, că n'au fost Bogdan Vodă fecior cu cununie ci copil lui Alexandru Vodă, şi domnind Alexandru Vodă s'au sculat asupra sa fiiu-său Bogdan Vodă⟩.

Cronicariul latinesc.

Această poveste o scrie şi cronicariul latinesc, de zice că acest Bogdan Vodă au venit cu oaste asupra lui Alexandru Vodă, cum s'au pomenit mai sus, şi l-au gonit în ţara leşască, după ce au domnit 4 ani. Deci Alexandru Vodă, dacă au fugit în ţara leşască cu doamnă-sa şi cu coconii săi, au poftit de la craiu ajutoriu, şi au trimes craiu pre Sineţskii cu ţara rusească, şi au împins pre Bogdan Vodă, şi au apucat Hotinul şi Neamţul şi Suceava, şi au aşezat pre Alexandru Vodă la scaun. Iară Bogdan Vodă, fără zăbavă adunând oameni de pretutinderea, au scos pre Alexandru Vodă din scaun şi iar au apucat Bogdan Vodă scaunul.

---

1 Insă aşa zic] Onciul logofătul şi Coste şi Andronic şi alţii mulţi zic aşa M^3 **2-3** şi domnind — Bogdan Vodă] feciorul lui Iliaş Vodă M^3 **1-3** *Pasajul acesta lipseşte în acest loc în mss. El aflându-se însă în pasajul care umple lacuna din capitolul precedent, privitor la domnia lui Alexandru, în continuarea frazei trunchiate în care e vorba de Onciul şi Coste Andronic* (*p.* 35, 20-22) *a trebuit de sigur să se afle în ms original împreună cu acea frază la sfârşitul capitolului despre domnia lui Bogdan* **3** *După* Bogdan Vodă *ad.* Află-se scris la un letopiseţ sârbesc de Azarie călugărul, precum în zilele acestui domn Alexandru Vodă s'au hirotonit prea sfinţitul chyr Theoctist mitropolit (preaosfinţitul mitropolitul chir Theoctist A^2) de Nicodim din ţara sârbească, prin zilele credinciosului cneazul Gheorghie Dispot A **4-5** *Titlul şi începutul capitolului suferind în toate mss schimbări însemnate le reproduc în întregime:* Cronicariul — zice] **Cronicariul latinesc.** Zacialo 4. Aşa scrie şi cronicariul lor de zice A **Cronicariul letinesc.** Această poveste o scrie şi cronicarii cel leşesc că letopiseţul lor de zice L^1 Cronicariul latinesc această poveste o scrie cum şi cronicariul cel leşesc la letopiseţul lor de zice L^2 Iar cronicariul latinesc această poveste aşa o scrie L^3L^4 **Cronicariul latinesc această** Poveste o scrie şi cronicariul lor de zice M^1 Această poveste o scrie şi cronicariul lor de zice M^2 **Cronicariul** lătinesc această poveste o scrie şi zice M^3 **6** că] de M^1M^2, acest *om.* A **8** ce] aceia L^2, Decii M^1 Decii A^2LM^2 Decia A^1 *om.* M^3 **9** cuconii M^1, săi *om.* $L^2L^3L^4$ **9-10** ajutoriu de la craiul L^3L^4 **10** Sineţskii M^1 Sineskii M^2 Seniţkii M^3 *loc alb* A (*în* A^1 *s'a adaos în urmă:* Sineţski) **12-13** la scaunul ţării L^3L^4 domn la scaon M^3 **13** fără de $L^3L^4M^2$, adunând] aducând $A^1M^1M^2$ adunându-şi L^1 **13-14** oameni de pretutinderea] oaste de pe unde au putut au vinit M^3 **14** şi au scos L^3M^3 **15** apucat] stătut M^3, scaunul] domn în scaun M^3

Iară Alexandru Vodă au năzuit iar spre Leşi, şi au făcut jalbă de iznoavă pre Bogdan Vodă. Iară craiu au făcut sfat, ce va face cu această ţară mişcătoare şi neaşezată. Sfătuia unii de zicea să scoaţă domnii şi să pue judeţele sale, și să o împarţă să o facă ţinuturi, iară alţii era împotrivă, şi zicea că mai bine este a se apăra de Turci de după păretele altuia de cât de după al său. Și aşa aleseră pre Odrivoz şi pre Conetpolskii cu oaste, pentru pofta a o seamă de Moldoveni, să ducă pre Alexandru Vodă la scaun, carii au scos voevozia rusească, şi au avut și de Moldoveni gloate mari. Și dacă au întrat în Moldova cu trei oşti: Moldovenii cu domnu-său cu Alexandru Vodă, cu un polc de Podoleni era Buciaţskii, iară pre altă oaste Conețpolskii, care oaste au trecut Nistrul la Hotin supt cetate, că era cetatea pre mâna oamenilor lui Alexandru Vodă.

Iară Bogdan Vodă au fost atuncea la Lipovăţ. Leşii, dacă au înţeles de dânsul, au vrut să treacă Prutul, ca să-i dea războiu, ce Bogdan Vodă n'au vrut să le dea războiu, socotind să-i bage la strâmtoare şi zăbovind să-i flămânzească. Aşa i-au purtatu-i din loc în loc până la apa Bârladului, iară el ţinea pădurile, și trimitea cu înşelăciune soli, cumu-i voia să

1 Iară^2] Decii M^3, spre] la M^3 **1-2** iar — iznoavă] iarăși la craiul leșesc și de iznoavă au făcut jalbă L^2 **2** jalbă de iznoavă] jalobă la craiu M^3, pre] pentru A^1 de L^3L^4 **3** această] acea L **4** Sfăt^ A^1 Sfătui M^1M^2 Sfătuit-au L^3L^4, unii] una M^1M^2, de zici M^1 de zise M^2, *După* domnii M^3 *ad.* să nu-i mai lase să fie **4-5** județile lui L^1 județe de a sale L^2 **5** să o parță M^2, îi era M^1M^2 **5-6** alții era înpotriva acestui sfat și zicea L^3L^4, alții zicea carii era înprotivă M^3 **6** și] de A, îi este M^1M^2 **7** de^2 *om.* M^2 **8** Odrevoz M^1M^2 Ondrivoz L^3 Ozdrevoz M^3 Ozdrovoz L^2, Ponițpolskii M^1, pohta L^1M^3 **10** care A^1 carile A^2 carie M^1, voevozie $A^1M^1M^2$, avut] fost L^3L^4 **11** gloată mare A^1L^1 gloate multe L^4L^5 **11-12** oşti mari de Moldoveni M^2 **12** -său] lor $L^3L^4M^3$, cu^3] și M^3 *om.* L, pъlc A^1M^1 **12-13** de Podoleni] cu Podolenii L **13** era] cu M^3, oaste] parte L^3L^4, iară pre altă oaste] și altă parte de oaste era cu M^3 **14** cetatea era M^2, *După* cetatea M^3 *ad.* Hotinul **16** au fost] era M^3, Lipoveţ $L^3L^4M^2$ -veţi A^2 **17** ca *om.* L^2M^3 **18** ce] iară M^2M^3, le *om.* M^3 **19** strimtori $A^2L^2L^3$ strâmtori L^4 strimturi A^1 locuri strâmte M^3, zăbovindu-i AM^3 **20** purtat $A^2LM^2M^3$ **21** ţine L^2L^3, pădurile] podurile L^4L^5, trimite $A^1L^2L^3$, înșelăciuni M^1M^2, cumu-i voia] cum că-i (că *om.* A^2) este voia A că va M^3

se plece lui craiu și să facă pace, juruind 7000 de galbeni să-i dea pre an, și încă și alte daruri multe juruia, numai craiu să-l apere de Turci. Crezând Leșii acela cuvânt, au lăsat să fie pre îngăduința lui și s'au întors spre casă, iară Bogdan Vodă să ascuția ca să-i poată unde-va vâna. Ci simțind acestea oamenii lui Alexandru Vodă, le-au spus să nu se încrează, ci să se păzească. Ce Leșii fiind de înșelăciune cuprinși, nu băga în seamă, până n'au fugit un diac a lui Bogdan Vodă la oastea leșască, de le-au spus. Atuncea boerii lui Alexandru Vodă sfătuia ca să încunjure pădurea, și să hălăduiască de meșterșugul lui Bogdan Vodă, că în pădure supusese oaste; ci Leșii fiind dârji, n'au vrut să asculte, ci au întrat să treacă pădurea, și au trimis înainte carele cu pârcălabul de Hotin, și cu dânsul toți Moldovenii și Podolenii.

Războiul lui Bogdan Vodă cu a Leșilor.

Deci când au fost la mijlocul pădurii, făcut-au năvală oastea lui Bogdan Vodă la carele Leșilor, ci apărându-se Leșii, abia au scăpat cu multă pagubă și perire. Deci vrând să între și ceialaltă oaste leșască, atuncea s'au ivit toată

---

1 craiului M^2, și să-i L^{2}L^{3}L^4, giuruindu-i M^3 făgăduind L^2 făgăduindu-i A^2 **1-2** să-i dea 7000 de galbeni M^2 **2** și^1 *om.* M^2, multe-i M^1, îi giuruia A^1 făgăduia A^{2}L^{3}L^4 **4** spre acasă M^2 pre acasă AM^1 spre țară L^2 *om.* M^3 **5** să poată M^{1}M^2, undeva *om.* M^3, *După* vâna M^{2}M^4 *ad.* cu înșelăciuni (și cu înșelăciune M^4) să le dea războiu, *iar* M^3 *ad.* unde ar putea **6** le-au spus] au spus Leșilor M^3 **7** încrează] încredințeze L^2, Ce] Dar A^1 Iară M^2, fiind Leșii L^2 **7-8** cuprinși de înșelăciune L^{3}L^{4}M^2 **8** n'au băgat M^2 nu băgară M^3, n'au] au M^3 **9** *După* spus M^{2}M^4 *ad.* tot adevărul **10** ca *om.* M^3 **11** meșteșugul A^{1}L^1 meșterșugurile M, în] pen L^{3}L^4 **12** supusese] pusese L^1 se pusese L^{4}L^5, ci^1] iar M^2 dar M^3, asculte] treacă M^{1}M^2 **13** întrat în pădure să treacă M^{2}M^4 întrat să între în pădure L^2, ca să treacă L^{3}L^4, pe pădure L^4 **14** și cu Podolenii M^3 **15** Pentru războiul M^3, cu Leșii A^{2}L^{4}L^5 cu al Leșilor L^3 cu Aleșilor A^1, *În* M^{1}M^2 *titlul este:* Războiul lui Alexandru Vodă cu Bogdan Vodă, ce-au ales (alegând M^{2}M^4) Bogdan Vodă tot oameni aleși (M^4 *adaogă încă:* din câți avea) **16** Deci *om.* M^3, la] în M^3 **17** ci] și M^3 **18** de abia A^{1}L^2, perire și pagubă L^{3}L^4, Deci] Apoi M^3 **19** și atunci L^3

oastea lui Bogdan Vodă. cu multe steaguri şi buciune, şi fără călărime, multă pedestrime. Văzând acestea Leşii, s'au tocmit de războiu, şi au băgat în mijloc pre Alexandru Vodă.

Şi s'au tâmplat acest războiu a şasea zi după pacea ce făcuse la Crasna. Şi s'au bătut mai nainte de apusul soarelui până au înoptat, perind de amândouă părţile, până au năvălit şi gloatele de pedestri, carii au făcut la strâmtoare mare moarte în Leşi, tăind cu coasele vinele cailor; unde hatmanii leşeşti, vrând să îmbărbăteze pre ai săi, şi-au pus şi ei capetele, ales Piotru Odrivoz şi Nicolae Porava şi Buciaţskii. Şi acum biruia Bogdan Vodă de n'ar fi dat ajutoriu Moldovenii lui Alexandru Vodă, carii trecuse pădurea cu Podolenii, pre cari-i trimisese cu carele, şi aceia s'au învârtejit la războiu de au dat inimă celor pieitori, şi au împins pre oastea lui Bogdan Vodă, de au început a fugi, şi au umplut pădurile, şi aşa cu vitejia iar a Moldovenilor au întors izbânda la Leşi, ceia ce pierduse acum războiul. Mulţi aleşi au perit într'acel războiu: Nevoerskii, Biascovskii, Davidovskii, şi alţii mulţi ca aceştia.

Deci Alexandru Vodă, cunoscând că nu se va putea aşeza la scaun, că pre vrăjmaşul său pre Bogdan Vodă, măcar că-l înfrânsese cu acea dată, iară nici o pagubă nu-i

---

1 lui Bogdan Vodă *om.* M^2, buciunѧ M^1 bucine L^1L^2 buciume A^2 buciuma M^2, şi^2 *om.* A^2, fără de L^4M^2 **2** *După* călărime M^3 *ad.* era, aciasta M^3, Acestea văzând A^2, ei s'au M^3 **3** în] la L^3L^4 **4** întâmplat L **4-5** după ce făcuse pace la L^2 **5** se făcuse M^3, s' *om.* M^2, mai înte M^1 de mai nainte M^3 **6** până ce A^2L^2, dentr'amândoao L^4M^3 despre amândoao L^2 de în doo L^1 de îmbe A^2L^3 **7** de pedestrime M^3, la strâmtoare *om.* A, moarte] vărsare de sânge M^3 **10** Porova $L^1L^4L^5$, acmu M^1 amu A^1 *om.* $L^2L^4M^3$ **11** birue M^1, hi A^1M^1 **12** pre care-i M^2 carei îi L^2 carii îi $L^1L^3M^3$ carele îi M^1 **13** şi *om.* M^3, aciia A^1 acie M^1, vârtejit M^3 **14** celor] celorlalţi ce era M^3, pietori L^2 piitori M^1 **15** de au început] de unde au prins M^3, şi^1] de M^1M^2, înpluse M^3, şi^2 *om.* M^2 **16** vitejie M^2, întors] rămas M^3, la Leşi] Leşii L^4L^5, ce *om.* L^2 **17** acum *om.* $A^2L^3L^4M$, războiul *om.* M^1M^2, *Inainte de* Mulţi M^3 *ad.* dintre carii, acum au perit A^1, perise M^3, într'acel] într'acesta L^2 în M^3 **17-18** Mulţi — războiu] acum într'acest războiu mulţi aleşi au perit M^1M^2 **18** Nievorskii M^3, Biasovskii A^2 Besovskii L^2M^2 Biescovski L^3L^4 **21** pre Bogdan Vodă vrăjmaşul său L^3L^4 **22** -l *om.* $A^2M^1M^2$, cu *om.* $L^3L^4M^2$, măcar că de acea dată l-au fost înfrânt M^3

făcuse, că Bogdan Vodă şi cu oamenii săi, cumuşi era învăţaţi a ţinea pădurile, măcar că se răşchirase din războiu prin păduri, de iznoavă s'au strâns şi s'au tăbărât, socotind să nu piarză nădejdea, ci de iznoavă să lovească pre Leşi, că-i ştia că sânt slăbiţi de tot ajutoriul. Înţelegând acestea Leşii dinpreună cu Alexandru Vodă, şi văzându-se slăbiţi de tot ajutoriul, măcar că înfrânsese cu deodată pre Bogdan Vodă, ci al doilea rând nu era nădejde, că nimica lui Bogdan Vodă nu-i stricase, că din oastea lui puţini perise, iară de la Leşi cu totul perise; văzând că nu le slujaşte norocul, nu s'au apucat de scaun, nici au aşteptat al doilea rând războiul, temându-se să nu-i lovească Bogdan Vodă fără veste cu oaste tocmită, şi cândai să nu paţă mai rău de cât întâiu, să piae şi din câţi au rămas, bulucindu-se dinpreună cu Alexandru Vodă, cu toţii s'au tras de grab spre ţara leşască. Iară Bogdan Vodă, văzându-se curăţit de vrăjmaşii săi, s'au aşezat la scaun.

Ce de aceste războae a lui Alexandru Vodă cu a lui Bogdan Vodă, la une letopiseţe de ale noastre nimica nu scrie, că pre Bogdan Vodă îl scrie fecior lui Alexandru Vodă, şi au rămas pre urma lui la domnie. Iară în une izvoade de ale noastre scrie de războaele lor, ca şi cronicariul latinesc,

---

1 săi] lui A^1, cumuşi *om.* L^3L^4 **2** a ţinere $L^3L^4L^5$ a înţъna L^1 **3** dar de iznoavă L^4L^5, de iznoavă] iarăşi M^3, tăbărât] bulucit L^3L^4 **3-4** socotind să nu piarză] nepierzând M^3 **4** ci de iznoavă] şi M^3 **5** că-i ştia] că-i ştie M^1 ştiindu-i M^3, că sânt *om.* L^3L^4, Şi înţelegând M^2, de acestea M^3 **6** depreună M^1M^3, slăbiţi] slabi M^3 **5-7** Inţelegând — de tot ajutoriul *om.* $L^3L^4L^5$ **7** cu *om.* A^1L^1, cu deodată] de acea dată $L^3L^4L^5$ **7-8** de tot ajutoriul – ci *om.* M^3 **8** nădejde *om.* M^1M^2 **8-9** nu era nădejde de al doilea rând să se lovască cu Bogdan Vodă că nimică M^3 **9** puţină M^2 puţin L^3 **9-10** de la Leşi — perise *om.* M^1M^2 **10** mai cu totul A, perise] se topise L^1, cu totul perise] perire multă se făcuse L^3L^4, deci văzând M^3 **11** de al doile M^3 **12** Bogdan Vodă *om.* L^2, fără veste *om.* L^1 **13** şi *om.* L^2, cândai *om.* $L^3L^4M^3$, să nu paţă] vor petrece M^3, să pie M^1 **14** din *om.* A^2, au mai rămas $A^2L^3L^4M^2$, şi dinpreună A^1 **13-14** să piae — dinpreună] ce numai s'au bulucit depreună M^3 **15** şi cu toţii M^3, mai de grabă M^3 **17** la] în $L^3L^4M^3$ **18** Ce] Şi L^3L^4 *om.* M^3, ale lui[1] A, ale lui[2] A **19** de ale noastre *om.* M^3 **20** îl scriu M^3 **20-21** şi cum să fie rămas M^3 **21** în] la M^3 *om.* L^3L^4, întru unele A^2 într'une A^1L^1, izvode L^1, de *om.* M^3 **22** războele M^1, latinesc] leşesc *în toate mss* (cel leşesc *în* L)

însă mai pre scurt. Pentru aceia oare cum au fost, tot se tocmesc că izbânda tot au fost a lui Bogdan Vodă, că au rămas la domnie, și au domnit 2 ani.

De domnia lui Petru Vodă, ce l-au poreclit Aron.
1451 Văleatul 6959.

După doi ani a domniei lui Bogdan Vodă, scrie letopisețul cel moldovenesc că au venit fără veste Petru Vodă, ce l-au poreclit Aron, și au aflat pre Bogdan Vodă la sat la Răuseni, din jos de târgul Sucevei, și l-au lovit Vineri în răvărsatul zorilor, Octomvrie în 16 zile, și acolo i-au tăiat capul lui Bogdan Vodă. Deci stătu la domnie Petru Vodă Aron.

Războiul lui Alexandru Vodă cu a lui Petru Vodă la Movile.

In domnia lui Petru Vodă Aron, scrie letopisețul cest
1455 moldovenesc că, în anul 6963, în luna lui Mai, venit-au
Alexandru Vodă, tatăl lui Bogdan Vodă, cu oaste asupra lui Petru Vodă Aron, și și-au dat războiu la Movile. Ce norocul cel prost a lui Alexandru Vodă nici aicea nu-l lăsă să izbân-

---

1 însă] numai M^3, Pentru aceia] Ce M^3 *om.* M^2, *După* aceia M^1 *ad.* mai pre scurt, oricum $L^2L^3L^4M^3$, ar hi fost M^3, tot] că tot A *om.* M^3 1-2 se tocmesc] se potrivește L^2 2 au fost *om.* M^2, tot au fost] n'au fost a lui Alexandru Vodă ce L^2 3 la domnie] domn M^3, și au domnit] domnind M^3, *După* ani A *ad.* Zacialo 11. Scrie la un letopiseț vechiu sârbesc de Azarie călugărul izvodit, precum în zilele acestui Bogdan Vodă, s'au început a da dajde Turcilor, și pentru aceia ne-au numit Bogdani până astăzi. Acest Bogdan Vodă este tată lui Ștefan Vodă cel Bun 4 De] Pentru M^1M^2 *om.* $AL^3L^4M^3$, ce] pre care (carile A^2) A 5 *În* M^3 6959 *a*
1455 *fost corectat de scriitorul ms în* 6963, *În* A *anul nu se află în titlu ci la începutul capitolului* 7 cel *om.* M^3 8 ce l-au poreclit *om.* M^3 8-9 la satul Răusenii A 11 Deci] Dєcii $AL^2L^3L^4M^2$ Decii M^1M^3 de L^1 și dup'aceia A^1, au stătut A, Aron Vodă A 12 a lui *om.* L^3L^4, Movili M^1M^2 13 cest] cel *în mss afară de* L^1 13-14 În domnia — moldovenesc că] Scrie letopisețul cel moldovinesc că domnind Petru Vodă Aron M^3 14 au venit A^2M^3 17 lăsă] sluji M^3

dească, că dând războiu vitejaște de îmbe părțile, birui Petru Vodă pre Alexandru Vodă. Văzând Alexandru Vodă că pierdu războiul, fugi la Cetatea Albă, și acolo s'au săvârșit. Iară Petru Vodă au domnit doi ani.

De acest războiu a lui Petru Vodă cu a lui Alexandru Vodă, cronicariul cel latinesc nimica nu arată.

Acest Petru Vodă au izvodit întâiu și au început a da dajde Turcilor.

De domnia lui Ștefan Vodă, ce-i zic cel Bun, feciorul lui Bogdan Vodă, și de multe războae minunate ce au făcut. Văleatul 6965. 1457

După doi ani a domniei lui Petru Vodă Aron, rădicatu-s'au de la țara muntenească Ștefan Vodă, feciorul lui Bogdan Vodă, cu multă mulțime de oaste muntenească, și din țară adunați, și au întrat în țară. Și silind spre scaunul Sucevei, i-au eșit înainte Petru Vodă Aron pre Siret, la sat la Doljești, la Tină, și s'au lovit în ziua de Joimari, Aprilie 12,

---

1 de îmbe] de (dispre A^2) amândouă $A^2L^1L^4M^1M^2$, au biruit M^3 **2** Văzând Alexandru Vodă *om.* L^2, au pierdut M^3 **3** și fugi L^2, au fugit M^3. sfârșit L **4** Petru Vodă Aron A **5** De cest M^1M^2 Acesta L^2, a lui² *om.* L^4M^2, a lui Alexandru Vodă cu a lui Petru Vodă M^3 **6** latinesc] leșesc *în toate mss,* nimica nu arată] nu scrie M^3 **5-6** *om.* A **7** Petru Vodă Aron M^3, au început și au izvodit a da M^3 **8** dajde] bir M^3, *După* Turcilor A *ad.* iară alții zic că de la Bogdan Vodă s'au început, precum s'au pomenit mai sus la domnia lui. **9** De] Pentru M^1M^2 *om.* AL^4, ce-i zic *om.* L^4M^3 **9-10** feciorul lui Bogdan Vodă *om.* L^2 **10** minunate a lui M^1 a lui minu- M^2, ce au făcut *om.* $L^1L^3L^4$, și de multe și minunate războae în domnia lui ce au făcut M^3 **11** Văleatul 6965] și (și *om.* A^2) când s'au domnit au fost (fost-au A^2) cursul anilor 6965 Aprilie 12 Joi A din în anul 6965 M^3 **12** Acest domn Ștefan Vodă după *înc.* A, domnii sale lui M^1 **13-14** Ștefan Vodă feciorul lui Bogdan Vodă *om.* A **14** multă *om.* $L^3L^4M^3$ **15** *După* adunați L^4L^5 *ad.* după firea Moldovenilor gata la domnie noao; *autorul adnotărilor marginale din* L^3 *a adăogat și aci printre rânduri aceste cuvinte, pe cari însă în urmă le-a șters,* aici în țară M^3, spre] la M^2 **16** Petru Vodă Aron înainte L^2, la satul L^3L^4 **16-17** la sat la Doljești (Joldești M^3) pre Siret la Tină L^2M^3 **17** s'au lovit] și-au dat războiu M^3

și înfrânse Ștefan Vodă pre Aron. Ci Aron Vodă nu se lăsă cu atâta, ci de iznoavă s'au bulucit, și al doilea rând se lovi cu Ștefan Vodă la Orbic, și iarăși izbândi Ștefan Vodă, și prinse pre Petru Vodă Aron, și-i tăe capul, după ce au domnit 2 ani.

Când s'au strâns țara la Direptate, și au rădicat domn pre Ștefan Vodă.

Deci Ștefan Vodă strâns-au boerii țării și mari și mici și altă curte măruntă, dinpreună cu mitropolitul Theoctist și cu mulți călugări, la locul ce se chiamă Direptate, și i-au întrebat pre toți, este cu voia lor tuturor să le fie domn. Iară ei cu toții au strigat într'un glas: În mulți ani de la Dumnezeu să domnești! Și de aci cu toții l-au rădicat domn cu voia tuturor, și l-au pomăzuit spre domnie mitropolitul Theoctist, și de acolea luă Ștefan Vodă steagul țării Moldovei. și se duse la scaunul Sucevei.

Deci Ștefan Vodă, gătindu-se de mai mari lucruri să facă, nu cerca să așeze țara, ci de războae se gătea. că au

---

1 au înfrânt M^3, pre Petru Vodă Aron M^3, Ci] Deci M^2 **1-2** Și nu se lăsă Petru Vodă cu atâta M^3 **2** de iznoavă] iară M^3. s'au bulucit] se buluci L^1 s'au strâns buluc M^2, și *om.* M^3 **2-3** al doile rând la Orbic de s'au lovit cu Stefan Vodă M^3 **3** cu Ștefan Vodă *om.* A, iarăși] iară AM^3, izbândi] au izbândit M^3 birui A **3-4** și-l prinse A că au prins M^3 **4** și i-au tăiat M^3, după ce] și M^1M^2, au domnit] au fost domn M^3 **4-5** după ce — 2 ani] de-și răsplăti moartea tătâne-său lui Bogdan Vodă A. **6** *După* la M^3 *ad.* locul ce se cheamă, Dreptate L^1 Direptaate M^1 **6-7** și au rădicat domn pre Ștefan Vodă *om.* A, *Titlul om.* L^3L^4 **8** Deci *om.* M^3, strânse M^1M^2 au strâns M^3, țării *om.* M^3 **9** mănuntă A^1M^1, depreună A^1 împreună L^1M^3, cu] și L^3L^4, Theoctist mitropolitul M^3 **10** locul ce se chiamă *om.* M^3, Dreptate L^4L^5 Dreptaate M^1 **11** este-le A, voe A, lor *om.* A^2L^1. este — domn *om.* $L^2L^3L^4$ **12** Iară *om.* A, Iară ei — glas] Atunci toți cu un glas au strigat M^3 **13** să domnești *om.* L **13-14** Și de aci — tuturor] Și cu voia tuturor l-au rădicat domn M^3 **14** voe M^1, cu voia tuturor *om.* A, spre] la L^3L^4 de M^3 **14-15** Theoctist mitropolitul M^3 **15** acolo M^3, luo $A^2M^1M^2$ au luat M^3, steagurile L^2 **16** se duse] au mers M^3, la scaunul domnesc la Suceavă M^3 **17** mai *om.* M^1M^2 **18** războiu $A^2L^1M^2$, se gătie M^3

împărțit oștii sale steaguri, și au pus hotnogi și căpitani, carele toate cu noroc i-au venit.

Când au prădat Ștefan Vodă țara săcuiască.

Scrie letopisețul cest moldovenesc că, fiind Ștefan Vodă om războinic și deapururea trăgându-l inima spre vărsări de sânge, nu peste vreme multă după ce se așeză la domnie,
ci în al cincilea an a domniei lui, în anul 6969, rădicatu-s'au 1461
Ștefan Vodă cu toată puterea sa, și s'au dus la Ardeal de au prădat țara săcuiască. Nici au avut cine să-i iasă împotrivă, ci după multă pradă ce au făcut, cu pace s'au întors înapoi, fără de nici o sminteală.

Ci de această poveste cronicariul cel latinesc nimica nu scrie; încă și alte semne multe sânt de nimica nu însemnează de înse, iară letopisețul nostru, măcar că scrie cam pre scurt, însă le însemnează toate.

In al șaselea an a domniei lui Ștefan Vodă, în anul
6970, Iulie 22 de zile, loviră pre Ștefan Vodă cu o pușcă în- 1462
tr'o gleznă, la cetatea Chiliei.

Iară în al șaptelea an a domniei sale, în anul 6971, Iulie 1463
5 zile, luatu-și-au doamnă de mare rudă, pre Evdochia de

---

1 și au pus *om.* L^3L^4 2 toate tot cu L^2 3 țara Ștefan Vodă cea săcuiască L^3 4 cest] cel L *om.* M^3 5 depururea A^1M, vărsare A 6 peste] pesti A^1M^1 sĕ zăbovi M^3, multă vreme $L^2L^3L^4$, s'au așezat M^3, după ce — domnie *om.* A 7 *După* ci A^1 *ad.* se sculă, a] al $L^3L^4M^2$ *om.* M^1, lui] sale $A^1L^3L^4M^3$, a domniei lui] se sculă den domnia sa A^2, *După* 6969 L^4L^5 *ad.* și de la Hristos 1461, *în* L^3 *este adaos pe margine de altă mână:* i ot Hristos 1461, rădicându-se A 8 Ștefan Vodă *om.* A, cu *om.* A^2 9-10 împotrivă] înainte M^2 10-11 s'au întors cu pace înapoi M^3 s'au întors înapoi cu pace L^3L^4 12 latinesc] leșesc $LM^1M^2M^4$ 13 încă] și încă AM^1M^2 însă L^2, și *om.* M^1, multe *om.* L^3, multe semne L^4L^5, de] și AL^1 care $L^3L^4M^3$, nimica *om.* M^3, nu le $L^3L^4M^3$ 13-14 însemnează] scrie nici însemnează M^2, nu însemnează nimica A 14 de însile A^2 de dânsele A^1L^2 de acestea M^2 *om.* $L^3L^4M^3$, letopisețul] cronicariul L^1, can $L^3L^4M^2$ mai L^2M^3 15 însă] iar A^1L^3 dar L^4, toate le însem-
nează A^1L^3 16 Iară în *înc.* M^3 17 6971 $L^2L^3L^4$, au lovit M^3 17-18 în- 1463
tr'o] în AM^2 19 în *om.* L^3L^4, 6972 $L^2L^3L^4$ 20 Luat-au M^1M^2 și-au 1464
luat M^3, de mare rudă *om.* M^3

la Chiev, sora lui Simeon împărat. Iară cronicariul cel ⟨latinesc⟩ scrie că au fost Evdochia fată lui Simeon împărat, iară nu sor.

Când au luat Ştefan Vodă Chilia şi Cetatea Albă de la păgâni.

1465 **Văleatul 6973, Ghenarie 23.**

Adunând Ştefan Vodă multă oaste de ţară, vrând să răscumpere cetăţile care le luase păgânii de la alţi domni, pogorât-au cu toată puterea sa spre cetatea Chiliei, şi sosind la cetate Miercuri spre Joi la miază noapte, au încunjurat cetatea. Insă Joi nu s'au apucat de harţ, iară Vineri des de dimineaţă au început a bate cetatea, şi aşa toată ziua s'au hărţuit până în seară, iară Sâmbătă se închinară cei din cetate, şi întră Ştefan Vodă în cetatea Chiliei, şi acolo petrecând 3 zile, veselindu-se, lăudând pre Dumnezeu, îmblânzea oamenii în cetate.

De aci şi la Cetatea Albă au tras, şi multă năvală făcând dobândi şi Cetatea Albă, şi aşa amândouă cetăţile cu multă moarte şi perire de ai săi le dobândi, carele întărindu-le cu bucate şi cu slujitori, au lăsat pre Isaiia şi pre Buhtea

---

1 Simion M^1M^2, împăratul $L^2L^3L^4M^2$ împăratul Moscului A, cel *om.* $L^2L^3L^4$ **1-2** ⟨latinesc⟩ leşesc *în mss* **2** Evdochia *om.* L^3L^4, împărat *om.* M^1M^2 **3** so^r^ $A^2LM^1M^2$ soru A^1M^3 **4** Când] Cum M^3, păgâni] Turci M^3, de la păgâni Chilia şi Cetatea Albă L **5** мѣсаца Ghenarie 23 AM^1M^2 *om.* $L^1L^3L^4$, *În* AL^2M^3 *data se află la începutul capitolului* **6** Adunând] Aducând $M^1M^2M^4$ Ducând L^1, de] în $L^2L^3L^4$ **7** orăscumpere M^1, cari $L^3L^4M^3$ carele L^1L^2 carile A^2, le *om.* M^1 **9** la cetate *om.* M^3, la miezul nopţii A^1 **10** des M^2M^3 dъs A^1 dins A^2L^2 dъns L^4 diz L^3, de² *om.* M^1M^3 **12** hărţuit] hârăţit M^3 **10-12** Insă Joi — se închinară] şi aşa toată zuoa s'au hărţuit până în seară, Vineri de dimineaţă; iară Joi au şezut pre loc, nu s'au apucat de harţ, iar când au fost Sâmbătă s'au închinat M^2 şi aşa a doa zi toată zioa s'au hereţuit până în sară, iar a treia zi au şezut pe loc, nu s'au apucat de hărţ, iar când au fost a patra zi s'au închinat M^4 **13** au întrat M^3 **13-14** petrecu A^1L **14** şi veselindu-se L^1L^2, şi lăudând A^1M^3 lăuda L^3L^4, şi îmblânzia $A^1L^3L^4M^2$ **15** pe oamenii L^3L^4, în] din $L^1L^3L^4$ **16** De aci] Deci M^1 De acolo M^3 **17** au dobândit M^3, *După* cetăţile *ad.* dobândi M^2 **17-18** şi aşa cu multă perire amândoao cetăţile dobândi L^3L^4 **18** de ai săi *om.* L^2, moarte şi perire de ai săi] vărsare de sânge M^3, le dobândi *om.* M^2, care $L^2L^3L^4$, întărindu-le] le-au întărit M^3

pârcălabi, ca să le grijască, iară el s'au întors la scaunul său la Suceava.

Iară în al zecelea an a domnii sale, în anul 6974, Iunie 1466
10, au început a zidi mânăstirea Putna, spre slava lui Dumnezeu şi a prea curatei fecioarei Mariei.

Războiul ce au făcut Ştefan Vodă cu Mateiaş, craiul unguresc, la Bae.

Mateiaş, craiul unguresc, bizuindu-se puterii sale şi meşterşugului său, cu carele pre mulţi din vecinii săi i-au surpat şi i-au supus, carele de multe ori războae făcea cu Turcii şi cu noroc izbândea, neavând nici o pricină direaptă asupra lui Ştefan Vodă, ci numai ca să-l supue să fie supt ascultarea lui, ca să-i fie cuvântul deplin, de care lucru de multe ori se lăuda Mateiaş craiu, că câte războae face Ştefan Vodă cu puterea lui le face, şi de supt ascultarea lui face izbândă, şi vrând de ce se fălea ca să arate că-i adevărat, au trimis sol ca să i se închine Ştefan Vodă, ci Ştefan Vodă n'au priimit. Mai apoi, văzând Mateiaş craiu volnicia lui Ştefan Vodă că nu o poate supune, strângând multă oaste a sa şi ajutoriu
luând de la alţii, au purces în anul 6975 şi au tras spre Moldova, 1467

---

1 ca să le poarte grija să le grijască L^2, el] Stefan Vodă M^3, s'au întors înapoi L^2 2 său] lui M^3 1-2 scaunul Sucevei $L^2L^3L^4$ 3 Iunie] Iulie A^2L 4 au început Stefan Vodă M^3 5 *După* prea curatei *ad.* maicei A^1, feciorii M^1 4-5 spre slava — Mariei] întru lauda prea curatii şi prea blagoslovitei şi slăvitei stăpâni noastre, născătoa^r de Dumnezeu şi pururea fecioarei Mariei M^3 6 Războiul lui Ştefan Vodă ce au făcut L^1M^3, Mătiiaş M^1 7 la Bae *om.* M^3 8 Mâtieş M^1 Măteiaş M^2, bizuindu-se] chibzuindu-se M^1M^2 9 cu] pre M^1M^2, care L^3L^4 10 suppus M^1 pus jos M^2 biruit supunându-i L^3L^4, făcea războae M^2 11 dreaptă L^2 *om.* L^3L^4 13 de care lucru] când M^3 14 craiul unguresc M^2, câte *om.* M^2, războae] izbânde A^2, făcea L^1, cu] toate cu M^3 15 le face] făcea L^1, făcea^2 L^1, şi^2] şi de acii M^2 16 de ce] de ceia ce A^1 *om.* M^2, fălea] lăuda M^3, ca să] să A^2 să se M^2 ca să se L^3L^4, arate M^3, că-i] cum este A^2, ca să arate că-i] să facă ca să fie L^2, soli $L^2L^3L^4M^3$ 17 ca să — Vodă^1] la Ştefan Vodă să i se închine M^3, ci] iară M^3, Vodă^2 *om.* M^1 18 Mai apoi] Dece M^3, volnicie M^1 19 o putea L^2, strângându-ş L^1 au strâns M^3, multă oaste a sa] oastea sa M^1M^2 19-20 şi luând ajutoriu şi de la alţii A şi ajutoriu de la alţii luund L^3L^4 20 în] la L^3L^4, tras] întrat M^1M^2 eşit M^3, spre M^1 la L^1L^4 în M^3

şi zicea că cu cale merge, ca să ducă la scaun la Moldova pre Petru Vodă. Și trecând muntele au eşit la Trotuş Noemvrie 19; de acolea luând drumul au sosit la Roman Noemvrie 29, şi acolo s'au odihnit până a şaptea zi, prădând şi jăcuind; iar a opta zi, Dechemvrie 7, au ars târgul Romanul, şi de aci au luat drumul spre Suceava, prădând şi arzând, şi silea la scaunul Sucevei. Mai apoi, socotind ca să nu rămâe vre-un unghiu nepipăit de dânsul, au lăsat drumul Sucevei, unde-l aştepta Ștefan Vodă, şi la Bae şi-au întors calea. Și au sosit la Bae Luni, Dechemvrie 14 zile, şi acolea, cum nu vrea avea nici o grije de nici o parte, lăsându-şi oastea fără nici o pază la băuturi şi la prăzi, unde având Ștefan Vodă ştire şi prinzând limbă, Marţi noaptea, Dechemvrie 15, au aprins târgul asupra lor, când ei era fără nici o grije. Și fiind ei beţi şi negătiţi de războiu, i-au lovit Ștefan Vodă cu oaste tocmită în răvărsatul zorilor, de multă moarte şi perire au făcut într'înșii, că ei, nefiind tocmiți de războiu, nimica de arme nu s'au apucat ci de fugă; nici urma să ia, carii scăpa, că fiind noapte, neştiind încătro vor face, în toate părţile rătăcea, de-i vâna ţăranii în zăvoae prin munţi, unde vre-o

1 mergъ L^2, ca *om.* M^3, la^2] în M^3, *După* Moldova *ad.* domn M^3 2 Vodă *om.* A^1, trecând muntele *om.* M^3, eșit] trecut A^2, Totruş A^2M^3 3 de acolo A^2LM^3, luând drumul *om.* M^3, sosit] mers M^3 3-4 Noemvrie 19 L^1 *om.* $L^2L^3L^4$ 4 acolea $L^1L^3L^4M^2$, jăfuind LM^2 5 Dechemvrie 7 *om.* $L^2L^3L^4$, ars] aprins M^3, Romanului $L^1M^1M^2$ 5-7 şi de aci — Sucevei] și au purces spre Suceavă să apuce scaonul M^3 7 Și mai apoi socoti M^3, ca *om.* L^4M^3 8 de însul L^1 de dânsul întreg L^2, drumul Sucevei] calea despre Suceavă M^3 9-10 și la Bae — la Bae] și s'au întors la Bae și au sosit la Bae L^2 și-au întors calea la Bae unde au sosit L^3L^4 și au luat spre Bae unde au sosit M^3 10 şi acolo la Bae M^3, cum] ca cum L^3L^4, vrea] ar $L^3L^4M^3$ 11 nici^1 *om.* A^1M^1, nici de o parte M^2 de o parte A^1M^1 de oaste $L^2L^3L^4$, lăsând oastea L^1L^2 fără de $A^2L^2M^2$, pază] grijă nici pază ci A^2 12 și^1 *om.* $L^2L^3L^4M^3$, prade M^1M^2 jacuri M^3, unde] de care lucru M^3 13 noaptea *om.* M^3 14 fără de A^2M^3, ei^2] şi A 14-15 şi negătiți de războiu *om.* M^3 16 de] deci L^4L^5 şi M^2 16-17 de multă — într'înșii] de au făcut multă moarte şi perire în Unguri M^3 17 că ei fiind netocmiți $L^2L^3L^4$, armъ A^1 18 şi nici L^2, *După* să ia *ad.* nu știa $L^2L^3L^4$, că] ci L^3L^4 19 neştiind de nu știa AM^3, încătrău L^4, face] merge A^2, în toate părțile *om.* $L^2L^3L^4$ 20 de-i] Deci îi M^3, prin] pre în L^2 și prin M^2M^3, unde vre-o — *p.* 48, 6 nu în mulți *om.* L^1

12.000 periţi s'au aflat. Mai apoi şi singur craiul, rănit de săgeată foarte rău, deabia au hălăduit pre poteci de au eşit la Ardeal.

Aşa noroceşte Dumnezeu pre cei mândri şi falnici, ca să arate lucrurile omeneşti cât sunt de fragede şi neadevere, că Dumnezeu nu în mulți, ce în puțini arată puterea sa, ca nime să nu nădăjduiască în puterea sa, ce întru Dumnezeu să-i fie nădejdea, nici fără cale războiu să facă, cărora li-i Dumnezeu împotrivă.

Pre aceia vreme având Ştefan Vodă prieteşug cu Leşii, au trimis din dobânda sa şi craiului leşesc pre solii săi.

Iară Mateiaş craiu, dacă au scăpat, de iznoavă gătise oaste ca să vie asupra lui Ștefan Vodă, ce viindu-i alte greutăţi despre ţara ceşască, s'au întors la Ceşi cu oastea sa. Intr'aceia şi craiul leşesc, oblicind că va să meargă Mateiaş craiu asupra lui Ștefan Vodă, au trimis soli că-i va da ajutoriu, de-i va trebui, împotriva lui Mateiaş, şi i-ar fi dat, de nu s'ar fi părăsit Mateiaş craiu de acel gând.

Pre aceia vreme, Noemvrie în 25, s'au săvârșit Evdochia, doamna lui Ștefan Vodă.

De prădarea Săcuilor.

Scrie letopisețul cel moldovenesc că într'acelaş an,

---

1 s'au aflat periți L^2M^2, singur] însuși A^2 *om.* $L^2L^3L^4$, fu rănit M^1M^2 **2** deabia] abia M^3M^4 cu puțini (-nei L^2) de (*om.* L^4) abia $L^2L^3L^4$, potici M^3 o potică L^2 potecă L^3L^4 **4** ca] pentru M^3 **5** să se arate AM^2, neadevѣre M^1M^2 neadevărate ALM^3 **7** să nu se nădăjduiască M^2M^3, în] întru M^2, ca nime — puterea sa *om.* L **8** -i *om.* L^1L^4, războae $A^1M^1M^3$, să nu facă A^1L^2, nici să facă războiu fără cale L^3L^4, cărora] că L^2 **9** le este L^3L^4, înpotrivă Dumnezeu L^2 **8-9** cărora — împotrivă] că Dumnezeu celor mândri se pune 'mprotivă M^3 **10** acele vremi M^2, prietinie M^3 **11** din] de în L^2, pre] pen A^2 **10-11** *Pasajul acesta se află în* A *ca notă marginală* **12** craiul unguresc M^3 **12-13** gătise oaste] se gătise L^3L^4 **13-14** greotăți $A^1L^2L^3M^2$ **14** ceșască] leșască LM^2 **15** Într'aceia] Atunci M^3, și *om.* L^3L^4, oblicind] înțelegând M^3 **16** sol $AL^1L^3L^4$, că-i] de-i M^1M^2 zicând că-i A **17** Mateiaș craiu LM^3 **18** acel] acest L^3, de acel gând Mateiaș craiu M^3 **19** în 25 a lui Noemvri M^3, săvârșit] prestăvit A^1 pristăvit A^2 **19-20** Evdochia *om.* $L^2L^3L^4$ **21** De] Pentru M^1M^2, *Titlul om.* M^3 **22** cel] cest A *om.* L^2M^3

după războiul lui Ştefan Vodă ce făcuse la Bae cu Mateiaş craiu, s'au rădicat Ştefan Vodă cu toată puterea sa, vrând să-şi răscumpere strâmbătatea sa, ce-i făcuse Ungurii când venise cu Mateiaş craiu la Bae, s'au dus la Ardeal, de multă pradă şi robie şi ardere au făcut în ţara săcuiască, neavând cine-i sta împotrivă, şi cu pace s'au întors înapoi fără de nici o sminteală.

Ci de această poveste, ce spune că au prădat Ştefan Vodă ţara săcuiască, cronicariul cel latinesc nimica nu scrie.

Când s'au împăcat Ştefan Vodă cu Mateiaş, craiul unguresc.

Deci, după puţină vreme, au încetat vrajba între craiul unguresc şi între Ştefan Vodă, că văzând ei că vrăjmaşul lor şi a toată creştinătatea, Turcul, le stă în spate, şi de volnicia tuturor întinde mrejile sale ca să-i cuprinză, şi arătându-se prieten, cu multe cuvinte de înşelăciune, şi către unul şi către altul, ca să-i poată zădări cap de price şi să înceapă zarvă, gândindu-se că într'acele amestecături i se vor închina lui pentru să le dea ajutoriu, şi mai apoi îi va pleca şi supt jugul său, văzând această înşelăciune Mateiaş craiu şi cu Ştefan Vodă s'au împăcat şi s'au aşezat, şi încă, după pace aşezată şi legătură tare ce făcură amândoi, au dăruit

---

1 după războiul cel moldovenesc a lui L, făcuse] au avut M^3 **2** Vodă *om.* M^1, puterea] oastea L^2, sa *om.* M^3 **3** *După* strâmbătatea sa L *ad.* şi prada **3-4** când venise *om.* M^3, când — Bae *om.* L^1 **4** cu Mateiaş craiu *om.* A, *După* s'au dus A *ad.* şi el, de] şi M^3 **5** şi^1 *om.* L^2, şi ardere *om.* M^3, şi neavând M^2 **6** şi *om.* L^{2}L^4, înapoi *om.* A **8** Ci] Pentru M^3, de *om.* M, ce se spune M^2 **9** latinesc] leşesc *în toate mss* **8-9** *om.* L **10** Când s'au împăcat] Impăcăciunea lui L^{3}L^4, unguresc *om.* L^{3}L^4 **11** Deci după] Nu peste multă M^3, şi vrajba L^{2}L^{3}L^4 **13-14** şi volniciei A şi asupra volniciei M^3 **15** prieten *urmează în* L^2 *după* înşelăciune, cuvinte înşelătoare M^3 **16** ca să-i poată zădări] ca să-i zădărască şi să afle M^3, şi^2 *om.* M^3 **17** gândind că A^1 socotind M^3, între acele M^{1}M^3 **18** pentru] ca A^1, ajutoriu să le dea L^2, şi *om.* M^3 **18-19** îi va pleca pre amândoi supt ascultarea sa (lui L^1) şi supt jugul său L **19** ce văzând aceste înşelăciuni M^3 **21** tare] mare A^2, legături tari M^3, ce *om.* A^1, făcuse A **20-21** şi încă — dăruit] şi făcură tare legătură între ei şi au dăruit L^{3}L^4

Mateiaș craiu pre Ștefan Vodă cu 2 cetăți mari la Ardeal, anume Balta și Ciceul.

De niște Tătari ce au întrat în țară să prade. Văleatul 6978. 1470

Rădicatu-s'au multă mulțime de oaste tătărească și au întrat în țară să prade, cărora prinzându-le de veste Ștefan Vodă le-au eșit înainte, și la o dumbravă ce se chiamă la Lipinți, aproape de Nistru, i-au lovit Ștefan Vodă cu oastea sa, Avgust 20, și dând războiu vitejaște i-au răsipit, și multă moarte și perire au făcut într'înșii, și mulți au prins în robie, și le luă tot pleanul.

De care lucru cunoscu Ștefan Vodă, că ajutoriul nu de aiurea i-au fost, ce numai de la Dumnezeu și de la prea curata maica sfinții sale, și cu mare laudă și izbândă s'au întors înapoi la scaunul său la Suceava.

Când au sfințit Ștefan Vodă mânăstirea Putna.

Dacă se întoarse Ștefan Vodă de la acel războiu cu noroc ce izbândi pre acei Tătari, spre lauda aceia mulțămind lui Dumnezeu au sfințit mânăstirea Putna, care era zidită de dânsul, Septemvrie 3 zile, întru lauda a prea cu-

---

2 anume *om.* $L^2L^3L^4$ 3 De] Pentru M, să prade *om.* L^3L^4 4 *În* A *anul e pus la începutul capitolului, iar în* M^3 *în cursul lui după* să prade 5 Rădicatu-s'au multă] Venit-au M^3, mulțime de Tătari L^3L^4 6 ca să o prade L^3L^4 6-7 cărora — Vodă] iară Stefan Vodă prinzind de veste M^3 7 și *om.* M 8 i-au] și s'au M^3, Ștefan Vodă *om.* M^3 10 și pre mulți A^1M^3, i-au prins A^1 prinse L^2, în robie] vii M^3 11 le-au luat $A^1M^1M^2$, pleanul tot M^1M^2 10-11 și prinși mulți în robie și tot pleanul le-au luat L^3L^4 12 cunoscând *în toate mss* 12-13 că nu i-au fost ajutoriu de aiurea M^2 13 i-au fost *om.* $L^2L^3L^4$, numai *om.* L^3L^4, ce de la Dumnezeu numai L^2 14 sfinții sale] sa A^2, și[1] *om.* A^2, mari laude M^2 15 înapoi *om.* A^2L^2 16 mânăstirea sa A^1, Pentru sfințirea mânăstirei Putnei M^3 17 s'au întors $L^1M^2M^3$ 18 ce-l izbândi M^1M^2 17-18 cu noroc ce izbândi] cu izbândă ce au făcut de au bătut M^3 18-19 au mulțămit M^3 19 și a sfințit M^3 20 de dânsul] de îns M^2, Septemvrie 3 zile *om.* M^3, întru] spre M^3, a *om.* M^3

ratei fecioarei Mariei, maicii Domnului nostru Iisus Hristos, la care sfințenie multă adunare de călugări au fost, și singur Theoctist mitropolitul și Tarasie episcopul dinpreună cu Iosif arhimandritul și egumenul Putnei. Zic că au fost la liturghie arhiepiscopi și preoți și diaconi 64 la jirtăvnic.

Când au întrat zavistie între Ștefan Vodă și între Radul Vodă,
1470 ### și de arderea Brăilei. Văleatul 6978.

Intr'aceia vreme întră zavistie între Ștefan Vodă și între Radul Vodă, domnul muntenesc, pre obiceiul firei omenești de ce are de aceia poftește să aibă mai mult, de nu-i sosi lui Ștefan Vodă ale sale să le ție și să le sprijinească, ci de lăcomie ce nu era a lui încă vrea să cuprinză. Strâns-au țara și slujitorii săi, și au întrat în țara muntenească de au prădat marginea, Fevruarie 27, și au ars Brăila, Marți în săptămâna albă.

1471 ### De tăerea capetelor a niște boeri. Văleatul 6979, Ghenarie 16.

Tăe Ștefan Vodă pre Isaia vornicul și pre Negrilă paharnicul și pre Alexa stolnicul, în târg în Vasluiu.

---

1 Mariei *om.* L^3L^4, a Domnului $L^2L^3L^4$, lui Iisus M^1 **2** de *om.* L^2, au fost de călugări L^3, și singur] și însuși $L^2L^3L^4M^2$ *om.* A **3** înpreună M^3 depreună L^1 **4** igumenul A^2L^3 eguminul M^3 **5** *După* arhiepiscopi A *ad.* și episcopi, și^1 *om.* M^3, jertăvnic L^1 jъrtvenic L^2 jъrtъvnec L^4 **6** Pentru zavistia ce-au întrat M^3, *După* Radul Vodă $L^2L^3L^4M^3$ *ad.* domnul muntenesc **7** și pentru arderea Brăilei în anul 6978 M^3, *În* A *anul e la începutul capitolului* **8** Intr'acele vremi au întrat M^3 **9** domnul Muntenilor L^2 **10** aceia] ce M^3, să aibă *om.* A^2L, mai mult să aibă A^1 să mai aibă M^1, de] că A^1 *om.* M^3, sosъ M^2 sosiѧ M^3 ajunse A ajungea L^3L^4 **11** le^1 *om.* M^1, să le ție ale sale M^2 **12** ce] cele ce M^3 și ce A^1, să le cuprinză $A^1L^2M^3$ **14** Fevruarie 26 $L^3L^4L^5$ **14-15** Marți *urmează în* A^2 *după* albă **16** a niște] unor L^3L^4, *Titlul om.* M^3 **17** În anul 6979 Ghenarie 16 *înc.* L^2, Tăiat-au M^2 **18** Alexe $A^1L^3L^4$, în târgul Vasluiului (Vaslui M^2) A^2M^2 *om.* L^3L^4 **17-18** Iară în anul 6979, Ghenar 16, au tăiat Stefan Vodă pre Negrilă păharnicul și pre Alexa stolnicul și pre Isaia vornicul M^3

Războiul de la Soci, când s'au bătut Ștefan Vodă cu Radul Vodă, domnul muntenesc. Văleatul 6979, Martie 7. 1471

Radul Vodă, văzând atâta pradă în țara sa, ce-i făcuse Ștefan Vodă, nu vru să lase să nu cerce strâmbătatea sa. Ci pururea se tâmplă, cela ce va să-și întoarcă bătaia de două ori îl bat, că strângând oastea sa și vecinească au venit asupra lui Ștefan Vodă, iară el ca un leu gata spre vânat de sârg s'au pornit, și la Soci le-au eșit înainte, și dând războiu vitejaşte, Martie 7, nu mai puţin de vitejia Moldovenilor, carii era gata au să moară au să izbândească, de cât de meşterşugul lui Ștefan Vodă, Radul Vodă pierdu războiul cu multă pagubă de ai săi. că pre toţi i-au tăiat, și toate steagurile Radului Vodă le-au luat, şi pre mulți viteji i-au prins vii, şi pre toți i-au tăiat, numai ce-au lăsat vii doi boeri de cei mari, pre Stan logofătul și pre Mircea comisul.

De un cutremur.

Într'acelaş an, Avgust 29, fu cutremur mare de pământ peste toată țara, în vremea ce au șezut domnul la masă la prânz.

Văleatul 6980, Septemvrie 4. 1472

Adus-au Ștefan Vodă pre Maria din Magop de o au luat lui-și doamnă.

---

2 *Data om.* A^1, Martie 7 *om.* M^3 1-2 când — Martie 7 *om.* L^{3}L^4 3 *După* Vodă L^{3}L^{4}M^3 *ad.* domnul muntenesc 4 n'au vrut M^3, ca să lase M^2, să nu-și cerce M^2 ci să cerce L^4 5 se întâmplă A^{2}L^{1}L^{2}M^2 6 strângându-și L^{3}L^4, oaste a sa L^2 8 i-au eșit L^{2}M^2 9 Martie 7 *om.* L^2, numai *în toate mss,* puținі AL^{2}M^2, de] den L^4 10 de *om.* M^2 11 iară Radul Vodă M^2, au pierdut M^3 12 că mulți au păgubit de ai săi L^1 13 toate *om.* L^2, viteji *om.* M 14 i-^{1} *om.* M^3, pre doi M^3, doi vii M^1 14-15 doi boeri de cei mari vii M^2 15 pre^2 *om.* M^2, și pre] i L^2, comisul] căpitanul L^1 16 *După* cutremur M^{1}M^2 *ad.* mare ce au fost, *Titlul om.* M^3 17 Intr'acestaș M^2, Avgust 20 L^{3}L^4, fu] s'au făcut un M^3, de pământ *om.* M^3 18 vreme L^{3}M^3 19 la] de M^3 20 Iară în anul *inc.* M^3, Septemvrie 14 M^3, Septemvrie 4 *om.* AL, *În* L^{2}L^{4}M *data nu e ca titlu* 21 Au adus AL^{1}M^1, Marie M^1, Mangop A^1 Magopi L^{2}M^{1}M^2, luat-o A^{1}M^2 22 lui-și] lui A^1 șie M^{1}M^3

Al doilea războiu a lui Ștefan Vodă cu Radul Vodă la
1473 Izvorul Apei. Văleatul 6981, Noemvrie 8.

Ștefan Vodă, fiindu-i aprinsă inima lui de lucruri vitejești, îi părea că un an ce n'au avut treabă de războae că are multă scădere, socotind că și inimile voinicilor în războae trăind se ascut, și truda și osteneala cu care se deprinsese este a doua vitejie; strânse de iznoavă oaste, și luă pre Băsărabă Laiotă ca să-l ducă la țara muntenească, să-l pue domn.

Iani socotește, că supt un copaciu bun câți se mistuesc, sau câtă laudă își adaoge nu numai purtătoriul ce și țara, când năvălea la dânsul și la țară și domnii cei streini să-i ducă la domnie, și cu ajutoriul lor era cu nădejde că vor izbândi.

Și intrând Ștefan Vodă în țara muntenească, se gătea să dea războiu Radului Vodă, ce văzând Radul Vodă că nu-i va putea sta împotrivă, în 18 zile a lui Noemvrie au dat dos cu oastea sa, și s'au dus la scaunul său la Dâmboviță.

Aicea să socotim.

Că iată că letopisețul cel latinesc nu spune că s'au bătut 3 zile războiul, de aci să fie dat dos Radul Vodă, ce spune că, dacă au văzut că nu va putea sta împotrivă lui Ștefan

---

1 Pentru războiul al doilea M^1M^2, cu a (al A^2) Radului A^2L^2 2 Noemvrie 8] Iulie M^3 *om.* M^1M^2 3 -i *om.* $L^1L^3L^4M^2$, inema aprinsă de A^1, lucrurile A^2, având inemă aprinsă spre lucruri M^3 4 războiu $AL^2L^3L^4$ 5 scădere] pagubă M^3, războiu M^3 5-6 trăind in războae L^3L^4 7 este] oastea M^3, strâns-au M^3 derept aceia strânse A^1 de care lucru strânse M^2, oaste de iznoavă M^2M^4, au luat M^3 luând L^1L^2 7-8 *Numele* Băsărabă *s'a transmis în mss sub diferite forme:* Băsărabă, Băsărab, Basarabă, Basarab, *cari nu sunt însă întrebuințate consecvent* 8 Laiot $L^1M^1M^1$, la] în M^3 9 Iani] Ia $L^3L^4M^1M^2$, amistuesc M^1M^2 adăpostesc A^2 10 și nu numai M^2, ce] încă M^2 11 când *om.* M^2, năvălea] năzuia M^3, și la țară *om.* M^2, ca să-i A^1 12 *După* domnie M^2 *ad.* la altă țară, lor] lui L^3 (*în care* lui *a fost corectat din* lor) L^4M^2 lui Dumnezeu îi M^2 *om.* M^1, că vor isprăvi și vor izbândi A^1 14 să dea] de AL^2L^3 (*în care* să *a fost adăogat în urmă*), ce] deci M^3 15 *Luna și ziua om.* M^3, *în* L^4L^5 *sunt după* oastea sa 16 dosul AL^2L^4 18 Că *om.* M^3, iată *om.* $A^1M^2M^3M^4$, că^2 *om.* $A^1L^1L^2M^2M^3M^4$ 17-18 Aici socotește că cronicariul cel latinesc nu scrie că L^3L^4 19 dosul AL^2L^4, spune] scrie L^3L^4 18-20 nu spune — văzut că] spune că dacă au văzut Radul Vodă că M^3 20 nu le va A^2, înpotriva M^1M^3

Vodă, au fugit la cetate. Iar letopisețul nostru scrie că, dacă au sosit Ștefan Vodă la margine, Noemvrie 8 zile, au împărțit steagurile oștii sale pre Milcov, și de aci s'au împreunat cu Radul Vodă, Joi, într'aceastași lună în 18 zile, la locul ce se chiamă Cursul Apei, și dând războiu vitejaște de amândouă părțile, s'au bătut acolo până în seară; așijderea și Vineri și Sâmbătă toată ziua până în seară. Iară noaptea spre Duminecă au lăsat Radul Vodă toate ale sale în tabără, și au fugit cu toată oastea sa la scaunul său la Dâmbovița. Iară Ștefan Vodă s'au pornit după dânsul cu toată oastea sa, și într'această lună în 23 au încunjurat cetatea Dâmbovița, și într'aceia noapte au fugit Radul Vodă din cetate, lăsând pre doamnă-sa Maria și pre fiică-sa Voichița și tot ce-au avut, și s'au dus la Turci. Iară Ștefan Vodă, Miercuri în 24 ale aceștii luni, au dobândit cetatea Dâmbovița, și au întrat într'însa, și au luat pre doamna Radului Vodă, și pre fiică-sa Voichița o au luat șie doamnă, și toată avuția lui și visterile și veșmintele lui cele scumpe și toate steagurile lui. Și acolo s'au veselit 3 zile, și de aci s'au întors la scaunul său la Suceava, dând laudă lui Dumnezeu, iară pre Băsărabă Vodă l-au lăsat domn în țara muntenească, și au domnit o lună.

Iară Radul Vodă au năzuit la Turci, ca să-și poată scoate ajutoriu de la împăratul Turcilor, și să-și răscumpere domnia cu puterea lui.

Iară Ștefan Vodă, dacă au sosit la scaunul său la Suceava, au trimis la craiul leșesc soli, vestindu-i de războiu cu noroc ce-au făcut împotriva Radului Vodă, fălindu-se că

---

1 citate M^3 **4** Joi Noemvrie 18 M^3 **5** chiamă] zice M^3 **5-6** de îmbe $A^2L^1L^3M^2$ **6** până în sară s'au bătut acolo L^2 **7** toată ziua *om.* M^3 **9** sa *om.* M M^3 **11** sa *om.* M. într'aceastași M^2M^3 **11-12** Dâmboviții L^3L^4 **12** din] de în L^2 **13** lăsă $A^2L^2L^3$ (*în* L^3 *a fost corectat posterior în:* lăsând) lăsându-și M^3 **14** Miercuri *om.* M **15** ale] a A^1 *om.* M^1M^3 **17** o *om.* $A^1L^3L^4$, luat-o $AL^2L^3L^4M^2$, șie] lui A^1 lui-și A^2M^2, avuția] averea M^3 **18** visterele M^3 visteriile $A^1L^2L^3L^4$, *în* A^2 visterile *urmează după* scumpe, și toate veșmintile A^2, veșmintele] hainele M^3 **19** de aci] apoi L^4L^5, s'au întors înapoi AL^3, la scaunul său *om.* M^3 **20** laudă] slavă L^2, Basarabъ Laiotъ M^3 **22** poate A^2 **22-23** ca să-și scoată M^3 **23** împăratul turcesc M^3 **24** lui] lor M^3 **26** sol $AL^2L^3L^4$, vestindu-i] vestind M^2 dându-i veste M^3, războiul M^1M^2 **26-27** vestind de răsboiu ce-au făcut cu noroc L^3L^4 **27** fălindu-se] lăudându-se A^1

și cetatea și scaunul Dâmbovița cu toată avuția i-au luat, dinpreună și doamna și fiică-sa. Și au trimis și la craiu din dobânda sa, nu pentru că doară au fost datoriu să-i trimiță, cum zic unii, că au fost supus Leșilor, ci pentru să-l aibă prieten la nevoe și la treabă ca aceia de-i va veni asupră, cum s'au și tâmplat, că atunceși i-au venit veste cum Radul Vodă au întrat în țara muntenească cu oaste turcească, și aciiași au trimis alți soli, de au poftit oaste într'ajutor împotriva Radului Vodă.

Războiul Radului Vodă cu a lui Băsărabă Vodă.

Radul Vodă, dacă au luat ajutoriu de la Turci, au întrat în țara muntenească cu 15.000 de Turci, fără alți lefecii ce-i adunase, și au dat războiu lui Băsărabă Vodă, Joi, Dechemvrie 23, și l-au răzbit pre însul și toată oastea lui, carele, văzându-se împresurat de vrăjmașii săi, au năzuit iarăși la Moldova la stăpânu-său la Ștefan Vodă.

Iară Turcii s'au pornit pre urma lui Băsărabă Vodă, și au venit până la Bârlad, și au stătut ca un zid, Vineri, Dechemvrie 24, și așa au slobozit năvrapii săi, de au prădat toată țara, și de aci s'au întors prin țara muntenească, și s'au dus înapoi.

---

1 Dâmboviții M^1M^2, avuția] averea M^3 **2** depreună L^3M^3, și dinpreună L^3L^4, și[1] pre $L^3L^4M^2$, *După* doamna A^1L^2 *ad.* sa, *iar* L^3L^4 *ad.* lui, și[2]] cu M^3, și[2] pre $A^1L^3L^4M^2$, *După* fiică-sa L^3L^4 *ad.* i-au luat, și lui craiu $L^3L^4M^3$ și craiului M^2 **3** pentru *om.* M^2, i-au fost $AL^2L^3L^4M^2$, ca să-i A^1 **4** supt pus M^1, ca să-l A^1, -l *om.* L^2 **5** la vreme de nevoe M^1M^2, vini asupră-i M^3 **6** și *om.* M^1M^2, întâmplat A^1, atuncea AL, i-au și venit $A^1L^3L^4$ **8** și alți A^2, *După* soli M^3 *ad.* la craiul, oaste *om.* M, într' *om.* M^3, să-i dea ajutor M^2 **10** a lui *om.* L^4M^3, lui *om.* L^3 **12** muntenească] românească M^3, lefegii L^1M^2 lificii A^1, -i *om.* AL **13** Vodă *om.* L^3L^4 **14** pre dânsul $A^1L^2L^5$ *om.* M^3, și[2]] cu M^3, însul și] însuși M^1M^2, și pre toată A **15** de toți vrăjmașii M^3, iară M^2 **16** la[2] *om.* $A^2L^3L^4M^2M^3$ **17** Iară] Atunci M^3 **18** până *om.* L^2, și[2]] de AL, și Vineri L^2 **20** de aci] apoi A^1, prin] pri în A^2 pre în L^2 pren L^3L^4 **20-21** de aci — înapoi *om.* M^1M^2, și s'au dus înapoi *om.* M^3

Iară craiul leşesc au trimis pre Dombeţkii, caşteleanul de Belz, şi pre Sohodolskii, ca să-i poată împăca măcar până la o vreme cu Radul Vodă, ce s'au trăgănat vremea până într'alt an, şi au învăţat craiu, de va trebui oaste de grabă să rădice Buciaţkii toată şleahta Podoliei, să meargă într'ajutoriu lui Ştefan Vodă.

Când au luat Ştefan Vodă cetatea Teleajenului, şi când s'au bătut cu Ţăpăluş şi cu Ungurii, mai apoi şi cu Băsărabă. Văleatul 6982, Octomvrie 1. 1474

Au luat Ştefan Vodă cetatea Teleajenului, şi au tăiat capetele pârcălabilor, şi muerile lor le-au robit, şi mulţi ţigani au luat, şi cetatea au ars.

Într'aceiaşi lună în 5 zile, fu războiu în ţara muntenească cu Ungurii şi cu Ţăpăluş, şi cu ajutoriu de la Dumnezeu au biruit Ştefan Vodă şi au bătut pre Unguri.

Intr'aceiaşi lună în 20 de zile, au răzbit şi pre Băsărabă.

Războiul lui Ştefan Vodă, când s'au bătut cu Turcii la Vasluiu, la Podul Înalt. Văleatul 6983. 1475

Într'aceia vreme Mehmet, împăratul turcesc, armând

---

1 Dobeţkii M^2 -ţskii $L^2L^3L^4$, căştelianul M^1 caştalan M^3 casteleanul M^4 1-2 caşteleanul de Belz *om.* AL 2 Suhodolskii M^2M^4 Soholdokii L^1L^2 3 ce] şi M^2, trăgănat] lungit A^1, cu Radu Vodă — vremea *om.* M^3 4 într'alt] la alt A^1, de va] de ari M^3 5 să rădici A^2, şlahta L^2M^2, toată Podolia M^3 7 Teleajinii M^3 Telejenului M^1 Teleajenul $A^2L^3L^4$ 8 cu Ţăpăluş Vodă cu Ungurii M^1M^2 cu Ungurii cu Ţăpăluş Vodă M^3 9 Octomvrie 5 A, Octomvrie 1 *om.* $L^2L^3L^4$, *În* L^2M^3 *data e la începutul capitolului* 10 Teleajenul $L^3L^4M^1M^2$ Telejinii M^3 11 şi pre muerile M^3 12 o au M^1M^2, ars-o $AL^1L^2M^2$ 13 Într'aceia L^3 Într'aceastaş M^3, au fost M^3 14 Ţăpăluş Vodă M^3, ajutoriul $AL^1L^3L^4M^1$, de la] lui A 15 biruit] izbândit M^3, *După* Unguri M^3 *ad.* şi pe Ţăpăluş cu războiu 16 şi *om.* $L^2L^3L^4$, Băsărab Vodă M^2 17 când s'au bătut *om.* $L^3L^4M^3$ 17-18 la Podul Înalt cu Turcii A^2 18 *În* L^2M^3 *anul e la începutul capitolului* 19 Mahmet $M^1M^2M^4$, În anul 6983 Sultan Mehmet *înc.* M^3, înarmând L^4L^5 într'armând M^3 având M^2M^4

120.000 de oaste a sa și oaste tătărească și muntenească să meargă cu Radul Vodă, au trimis asupra lui Ștefan Vodă. Iară Ștefan Vodă având oastea sa gata 40.000, și 2000 de Leși ce-i venise într'ajutoriu cu Buciațkii de la craiul Cazimir, și 5000 de Unguri ce-i dobândise de la Mateiaș, craiul unguresc, le-au eșit înainte din sus de Vasluiu, la Podul Înalt, pre carii i-au biruit Ștefan Vodă, nu așa cu vitejia cum cu meșterșugul, că întâiu au fost învăţat de au pârjolit iarba petiutinderea, de au slăbit caii Turcilor, cei gingași. Deci, ajutând puterea cea dumnezeiască, cum se vrea tocmi voia lui Dumnezeu cu a oamenilor, așa i-au cuprins pre Turci negura, de nu se vedea unul cu altul, și Ștefan Vodă tocmise puţini oameni despre lunca Bârladului, ca să-i amăgească cu buciune și cu trâmbițe, dând semn de războiu. Atuncea oastea turcească întorcându-se la glasul buciunelor, și împiedecându-i și apa și lunca, și acoperindu-i și negura, tăind lunca și sfărămând ca să treacă la glasul bucinilor, iară dindărăt Ștefan Vodă cu oastea tocmită i-au lovit, Joi, Ghenarie 10 zile, unde nici era loc de a-și tocmire oastea, nici de a se îndireptare, ci așa, ei în de sine tăindu-se, mulţi periră, mulţi prinși de pedestrime au fost, ce și pre aceia pre toți i-au tăiat, unde apoi măgle de cei morți au strâns. Și mulți pași și sangeagi

---

1 de *om.* L^3L^4, oastea sa $A^2L^3L^4$, oastea sa 120.000 M^2M^4 oaste 120.000 de oameni M^3 3 gata *om.* A, și Leşi 2.000 L^4L^5 3-4 oaste gata 42.000 de (de *om.* M^2) Leşi ce-i venise M^1M^2 oaste gata 40.000 și Leșii ce-i venise M^3 4 cu Buciațkii 2.000 M^3, Cazimir craiu M^3 5 5.000 de *om.* M^3 6 *După* unguresc M^3 *ad.* 5.000, înainte (-tǂ A^2) Turcilor A 7 așa] atâta A^1, cum] ci mai mult A^1 8 de au pojărit A^1 de au pojorit L^1 de au fost pârjolit M^2M^3 9 petutinderea L^4 petitindirea $L^2L^3M^2$ pretitindinea A^2 pretiutendenilea A^1 peste tot locul M^3, Deci] și apoi M^3 10 ajutorind A^2, și puterea M^3, cum vrea M^1M^2 12 o negură M^3, de] cât M^3, cu alalt M^3, și *om.* M^1M^2 13 puținei M^3, despre] preste A^2 peste L^3L^4 pespre L^2 spre L^1 14 bucine A^1M^3 buciun*e* M^1 15 bucinelor A^1M^3 bucenelor L^4 16 și lunca] denpreună cu lunca M^1M^2, și negura acoperindu-i AL 16-17 tăia și sfărăma lunca să M^3 17 sfărămându-se L^3L^4, iară dinapoi A^1 iară dindos M^3 18 i-au lovit Stefan Vodă cu oaste tocmită M^3, Joi — zile *om.* AL 19-20 îndreptare L^1L^4 îndirepta A^1 îndrepta A^2, de ași tocmire — îndireptare *om.* M^1M^2 20 au perit M^3 20-21 mulți (și mulți M^2) fură prinși de pedestrime M^1M^2 și mulți prinseră vii pedestrimea M^3 21-22 apoi unde de cei morți măngle le-au strâns M^2, 22 apoi] pe urmă A^1, le-au strâns M^1, sangeți A^1L^1 săngegi L^2 sangegi M^1, apoi — Și *om.* M^3

au perit, și pre feciorul lui Isac pașa, după ce l-au prins viu, l-au slobozit, și pușcile le-au dobândit, și steaguri mai multe de 100 au luat.

---

1 Isan A^1 2 steagurile M^2, mult $A^2L^3L^4M^1M^2$ 3 și-au luat A^1 *om.* M^1M^2, *După* au luat M *continuă povestirea războiului în chipul următor:* Dacă i-au bătut pre Turci, ei de la Podul Inalt au luat pen păduri și au eșit unde purcede apa Smilii, în ținutul Tutovei. Acolo în legea lor au dat laudă lui Dumnezeu că au scăpat și au eșit la lume. Iară Ștefan Vodă pornitu-s'au după dânșii cu ai săi Moldoveni, și cu 2.000 de oaste leșască ce i-au fost într'ajutoriu, și i-au gonit pre Turci până i-au trecut Siretul la Ionășăști, unde se pomenește și astăzi Vadul Turcilor. Și acolo deasupra Siretului, la movila cea mare a Tecuciului, odihnind 3 zile, i-au venit veste de la starostii de Crăciuna, ce-i zic acmu Putna, cum Radul Vodă vine cu oști asupra lui Ștefan Vodă fără veste. Și întristându-se Ștefan Vodă, cu cine avea cu ai săi au răpezit la ostași de-i strângea de sârg. Intr'aceia au sosit și Șendrea hatmanul, cumnatul lui Ștefan Vodă, cu o samă de oști ce-au fost rămas înapoi; îndată și Coste păharnicul cu altă samă de oaste, ce-au fost gonit pre Turci de i-au fost trecut Siretul, au sosit. Și având bucurie Ștefan Vodă de ai săi, cum se aflară pregiur dânsul la loc de grije, îndată răpezi pre Șendrea hatmanul înaintea oștii muntenești cu puținei slujitori ca'n chip de strajă. Și dând pe oastea muntenească, mulți pre puțini, fură biruiți de oastea Radului Vodă. Și acolo perit-au și Șendrea hatmanul, mai jos de Râmnic, unde s'au pomenit multă vreme Movila Șendrii, și l-au dus de l-au îngropat în sat în Dolhești, lângă tată-său.

Ințelegând Ștefan Vodă cum că adevărat Radul Vodă, domnul muntenesc, și cu oastea sa îi vine asupră, Ghenarie în 13 zile, au trecut

---

6 ei de la — păduri] au luat în gios de la Podul Înalt pen pădure M^3 7-8 Acolo au dat laudă lui Dumnezeu în legea lor M^2M^4 8 că au scăpat — la lume] că s'au văzut eșiți la lume M^3 9 s'au pornit M^2M^4, cu Moldovenii săi și acea 2.000 de Leși M^3 10 ce i-au fost într'ajutoriu *om.* M^3, și *om.* M^2, i-[2] *om.* M^3 11 Inășești M^3, unde se chiamă Vadul Turcilor și până astăzi M^3 12 au odihnit M^3, și i-au M^3 13 starostea M^2M^4, acum M^2, cum] că M^3 14 Și *om.* M^1 15 cu[2] *om.* M^2, osteni M^3 16 Intr'aceia] Atunci M^3, Șendrѧ M^1 Șendrѣ M^3 Șandrѣ M^2 Șandru M^4 17 și îndatăș M^3, Costѣ M^2 Coastă M^1 18-19 cu altă — Siretul] cu alte oști ce gonise pre Turci de-i trecuse Siretul M^3 19 având] aflând M^1 20 pregiur dânsul] pre lângă dânsul M^2 toți pregiur el M^3, loc de nevoe și de grije M^3, și îndată M^2, au răpezit M^3, Șendre M^1 21 puținței M^3 puțini M^2, ca în M^3 22 pe] peste M^2 de M^3 22-23 muntenească — Vodă] Radului Vodă fură biruiți de Munteni M^3 23 au perit M^3, Șѧndrѣ M^3 24 unde mult s'au pominit M^3 25 Dolhănești M^2M^4, în beserica din Dolhești M^3 26 Iară înțelegând M^2, cum *om.* M^3, că cu M^2 26-27 domnul muntenesc și *om.* M^3 27 Ghenarie în 13 zile *urmează în* M^2 *după* Siretul p. 59, 10, tricut M^3

Și într'aceia laudă și bucurie au zidit biserică în târg în Vasluiu, dând laudă lui Dumnezeu de biruință ce-au făcut, și de aci s'au întors la scaunul său la Suceava, cu mare pohvală și biruință singur de la Dumnezeu de sus, eșindu-i înainte mitropolitul și cu toți preoții, aducând sfânta Evanghelie și cinstita cruce în mâinile sale ca înaintea unui împărat și biruitoriu de limbi păgâne, de l-au blagoslovit.

Atuncea mare bucurie au fost tuturor domnilor și crailor de prin prejur de biruință ce au făcut Ștefan Vodă.

Siretul, și mai sus de Râmnic le-au fost războiul, și dând războiu vitejește despre amândouă părțile, multă pagubă s'au făcut, și cu vrerea lui Dumnezeu fu izbânda la Ștefan Vodă, că pierdură Muntenii războiul. Dat-au Ștefan Vodă oștii sale voe să prade în trei zile cât vor putea în țara românească, și prădând adus-au multă dobândă ostașii. Și zăbăvind Ștefan Vodă acolo până a se strânge oștile toate, aducând și pre mulți din boerii țării românești și alte capete oameni de frunte acolo, au pus pre ai săi boeri și oameni de cinste de au vorovit și au tocmit, de au despărțit din Milcovul cel mare o parte de părâu, ce vine pre lângă Odobești și trece de dă în apa Putnei, și până astăzi este hotarul țării Moldovei și a țării românești acel părâu, ce se desparte din Milcovul cel mare. Iară mai înainte au fost având țările amândouă pricină, că țara românească vrea să fie hotarul său până în apa Trotușului, iară Moldovenii nu-i lăsa, până au vrut Dumnezeu de s'au tocmit așa. Și au luat Ștefan Vodă cetatea Crăciuna cu ținut cu tot, ce se chiamă ținutul Putnei, și l-au lipit de Moldova, și au pus pârcălabii săi pre Vâlcea și pre Ivan.

4 pohfală L^3L^4, de la singur L^4L^5 de la însuși A^2 6 mânule $L^2L^3L^4$ 7 de^1] a L^2 1-9 M *prelucrează astfel acest pasaj:* **Întorsul lui Ştefan Vodă cu oştile.** Mergând Ștefan Vodă cu oștile pre apa Bârladului în sus, atuncea plăcându-i locul între Bârlad și între apa Vasluiului, și într'aceia laudă și bucurie de izbândă cu noroc, ce-au biruit pre Turci și pre Munteni.

---

10 le-au fost — dând] și-au dat M^3 11 despre amândouă] și de îmbe M^3, pagubă] vărsare de sânge M^3 12 fu] rămas-au M^3, la] lui M^3, că] iară M^3, Muntenii pierdură M^3, Pentru acela lucru dat-au *inc.* M^2 13 voe oștii sale M^3 14 ostașii M^1, oștenii adus-au multă dobândă M^3 16 alte capete] alți M^3 19 într'apa M^1M^2, și^1 acela *ad.* M^3, hotar M^3 20 a *om.* M^3, acel părâu — mare *om.* M^3 21 mai nainte M^2 mai inte M^1, au fost — pricină] era price între amândoao țările M^3, românească] muntinească M^3 22 într'apa M^1M^2 25 pre^2 *om.* M^2 27-28 *Titlul om.* M^3 28 Atunci întorcându-se Ștefan Vodă și mergând pre apa M^3, atuncea] și M^3 29 între Vasluiu M^3, și^2 *om.* M^3

Și întorcându-se ajutoriul craiului leșesc acasă cu multă dobândă, au trimis Ștefan Vodă solii săi de i-au dus 36 de steaguri. arătând vitejia ce au făcut, și i-au mulțămit de ajutoriu.

---

au început a zidi biserica sfântului Ioan Prediteci, în târg în Vasluiu, dând laudă lui Dumnezeu de biruință. Pre urmă au făcut și case domnești, cum se cunosc și până într'aceste vremi. Și odihnind Ștefan Vodă acolo cu oștile sale, și râvnind cu nevoință a se zidi biserica, și alte lucruri ce arată că au făcut mai pre urmă.

1 Și] Mai apoi AL, acasă *om.* M^3, acasă ajutoriul M^2, al craiului ajutoriu acasă L^2, ajutoriul craiului înapoi acasă în țara leșască L^3L^4 2 solii săi *om.* A^2 2 de au dus $L^1M^1M^3$ 3 și *om.* L^3 3 și mulțămindu-i L^4L^5 4 M *adaogă aci un nou capitol:* **Pentru neşte Căzaci ce-au vinit în ţară să prade.** Într'aceia vreme odihnind Ștefan Vodă la Vasluiu, i-au venit olăcari de sârg de la Soroca, cum Lobodă și Nalivaico, hatmanii căzăcești, au întrat în țară și pradă. Deci Ștefan Vodă neputând suferi pre neprieteni a-i lăsare să strice țara, ce îndată cu ai săi, cu câți era, i-au căutat a merge, unde s'au și tâmpinat cu acea oaste căzăcească pre Răut la Grumăzești, fiind Cazacii în pradă rășchirați, și lovindu-i noaptea fără veste fură biruiți Cazacii. Atuncea și Lobodă, hatmanul căzăcesc, fu prins de oastea lui Ștefan Vodă. Și gonindu-i spre Nistru, Nalivaico hatmanul și cu o samă de Cazaci au dat să treacă Nistrul, și mulți s'au înecat, și un polcovnic al său vestit Jora acolo s'au înecat, și alți mulți; și astăzi este de pomenit acel loc de-i zic Vadul Jorăi.

De acolo s'au întors Ștefan Vodă și au descălecat târgul Iașii, și în lauda lui Dumnezeu au început a zidi biserica marelui mucenic și ciudotvoreț Necolai. Și de aci s'au întors la scaunul său la Suceavă, cu mare pohvală și biruință de la singur Dumnezeu de sus, eșindu-i înainte mitropolitul cu toți preoții, aducând sfânta Evanghelie și cinstita cruce în mânule sale, ca înaintea unui împărat și biruitor de limbi păgâne, de l-au blagoslovit. Atuncea mare bucurie au fost tuturor domnilor

---

5 sfeti M^1 lui sfeti M^2, 6 de biruință *om.* M^3, Pre urmă — case] ce au făcut și pre urmă case M^1 încă mai pre urmă au făcut și case M^2 7 cum] precum M^2, într'aceste vremi] astăzi M^3 8 cu oștile sale acolo M^2 13-14 *Titlul om.* M^1M^2 14 Într'aceia vreme *om.* M^3 15 de sârg olăcari M^3 16 Deci] Iară M^3 17 neprietenii săi M^2, ce *om.* M^3 18 timpinat M^2 20 fură] rămaseră M^3, Atuncea *om.* M^3 21 oastea] ostașii M^3, iar Nalivaico M^2 23 unde și un M^3, vestit a lui anume Jura M^3, acolo *om.* M^3, alții M^2 24 și] pentru aceia M^3, de-i] ce-i M^2, Jurăi M^3 25 Și de acolo M^3 26-27 marelui și cidotvoreț Nicolae M^2. a zidire beserica lui Sfeti Nicolae M^3 25-27 *În* $M^1M^2M^4$ *cuvintele de la* și în lauda — Necolai *sunt scrise cu roșu, ca și titlurile* 27 aci] acolo M^3, s'au întors] au mers M^3, său] lui M^2 28 pohfală M^3 31 de] și M^2

Războiul lui Ștefan Vodă, când s'au bătut cu Mehmet beg, împăratul turcesc, și cu Muntenii la Valea Albă.

1476 **Văleatul 6984.**

Văzând împăratul Mehmet beg câtă pagubă au avut în oastea sa de la Ștefan Vodă, gândi singur cu capul său să meargă să stropșască țara Moldovei, și să-și ia cetățile înapoi, Chilia și Cetatea Albă, carele fusese mai nainte pre mâna lor. Acolo Ștefan Vodă mult au nevoit să nu-l lase să treacă Dunărea, ci n'au putut, că Tătarii de o parte, Turcii de altă parte cu oaste fără număr ce venise, ci au dat cale Turcilor și s'au apucat de Tătari, și pre lesne bătându-i, i-au gonit până la Nistru. Vrea da războiu și Turcilor, ci văzând atâta tărie cu împăratul, și mulțime de oaste, cu pedestrime mulți și cu pușci, și încă îl sfătuia boerii ca să se dea la loc strâmt, ca de nu vor birui, să se apere și să n'aibă smin-

---

și crailor de prin prejur de biruință ce au făcut Ștefan Vodă. Și dacă s'au așezat la scaunul său la Suceava, în lauda lui Dumnezeu au început a zidi o înfrumusețată mânăstire Sfeti Dimitrie, ce este înaintea curții domnești. Și s'au cununat cu doamna Voichița, fata Radului Vodă, iară pre maică-sa cu mare cinste o au trimis la domnu-său, la Radul Vodă, în țara românească.

1 Războiul lui] De (*om* $L^2L^3L^4$) cumplita bătae a lui $L^2L^3L^4$, când s'au bătut *om.* L^3L^4 **2** Mahmet M^1M^2, Beg *om.* L^2, Mehmet Beg] sultan Mehmet M^3, împăratul Turcilor $L^1M^1M^2$ **3** *În* A *anul este la începutul capitolului* **4** împăratul] sultan M^3, Mahmet M^1M^2, Beg *om.* M^3 **5** de *om.* M^2, gândi] au socotit M^3, singur] însuși A^2, său] lui A^1, cu capul său *om.* M^3 **7** carele L^4M^1 **8** mânule M, Acolo] Și așa au purces cu mulțime de Turci unde M^3, s'au nevoit M^3, să nu-i L^1M^3 **8-9** să treacă Dunărea] la trecătoare M^1M^2 **10** cu] că A^2, ce *om.* $L^2L^3L^4$. cu oaste — au dat] năvălind i-au căutat numai a da M^3 **11** bătându-i] biruindu-i M **12** Și vrea M^2M^4 **13** tărie] tătărъme M^1M^2 -rѫme M^3, pedestrime] pedestri M^1M^2 **13-14** mulțime de pedestrime oaste lui mulți și cu pușci ci îl sfătuia L^2 **14** mulți *om.* AM^3, încă îl] în cât $L^3L^4L^5$, ca *om.* A^1M^3, să-i dea M^1M^2 **15** strimt $A^1L^2M^2$, ca *om* M^3, n'or birui M^1 nu-i vor putea birui M^3, încai să se apere M^3

---

16 de] pentru M^3 **17** la¹] în M^2 **18** înfrъmsъțată M^1 **19** încununat M^1, doamnă-sa M^2 **20** *După* maică-sa M^3 *ad.* doamna Radului Vodă, la² *om.* M^3 **21** românească] muntenească M^3

tealǎ, întorsu-s'au de s'au dat spre munţi, unde şi-au ales loc de rǎzboiu la strâmtoare la Valea Albǎ, unde se chiamǎ acum Rǎzboenii, de pre acel rǎzboiu ce au avut Moldovenii cu împǎratul Turcilor. Şi pedestrindu-se oastea ca sǎ nu nǎdǎjduiascǎ în fugǎ ci întru arme, şi-au dat rǎzboiu, Iulie 26, şi multǎ vreme trǎind rǎzboiul neales, de îmbe pǎrţile osteniţi, şi Turcii tot adǎogându-se cu oaste proaspǎtǎ iarǎ Moldovenii obosiţi şi neviindu-le ajutoriu nici de o parte, au picat, nu fieştecum, ci pânǎ la moarte se apǎra; nici biruiţi dintru arme, ci stropşiţi de mulţimea turceascǎ, au rǎmas izbânda la Turci. Şi atâta de ai noştri au perit, cât au înǎlbit de trupurile celor periţi poiana, unde au fost rǎzboiul. Şi mulţi din boerii cei mari au picat, şi vitejii cei buni au perit cu totul atunci, şi fu scârbǎ mare în toatǎ ţara, şi tuturor domnilor şi crailor de prin prejur, dacǎ auzirǎ cǎ au cǎzut Moldovenii supt mâna pǎgânilor.

Într'acel rǎzboiu au cǎzut Ştefan Vodǎ de pre cal jos, ci Dumnezeu l-au ferit de nu s'au vǎtǎmat.

Iarǎ Turcii s'au întors spre Suceava şi au ars târgul, şi de acia s'au întors înapoi, prǎdând şi arzând ţara.

Mai apoi, dupǎ eşirea neprietenilor şi a vrǎjmaşilor din ţarǎ, dacǎ au strâns Ştefan Vodǎ trupurile morţilor, movile de cei morţi au fǎcut. şi au zidit deasupra oaselor o

---

1 întorsu-s'au] Deci s'au întors M^2M^4 Deci Ştefan Vodǎ vǎzând aşa întorsu-s'au (s'au întors A^2) A, s'au dat] au întrat M^3 3 Rǎzboenii] Rǎzboiul Anii L^1 4 cu împǎratul turcesc A cu Turcii M^3 2-4 *În* L^4L^5 *cuvintele de la* unde se — Turcilor *sunt între parenteze* 5 în] de M^3, întru] în $L^2L^3L^4$ numai la M^3 6 despre amândoao pǎrţile $L^2L^3L^4$ 7 tot *om.* M^1M^2, iarǎ] şi A^2 8 de nici o parte A 9 fieşcum M^1 10 de întru L^2 din M^3, mulţime M^3, mulţimea Turcilor L^2 11 izbânda] dobânda AL^3L^4, atâta] atâţea $A^1L^2M^2$, de ai noştri] de mulţi M^3, au nǎlbit M^2M^3 12 de *om.* L^2, celor] de acelor A^2, poiana] locul $L^2L^3L^4$, poiana *urmeazǎ în* AM^2M^3 *dupǎ* înǎlbit, unde] pânǎ A 13 toţi au perit L^1 13-14 au perit cu totul atunci *om.* AL 14 în] a $A^2M^1M^2$ 15 au auzit M^3 17 Într'acest $A^1L^3L^4$ 18 ci] şi A, de] şi $AL^2L^3L^4$, nu s'au vǎtǎmat] n'au cǎzut la mâna lor M^2M^4, s'au vǎtǎmat *om.* M^1 19 Iarǎ] şi M^2, spre] la M^2 20 de acia] apoi M^3, întors] învârtejit M^1M^3 vârtejit M^2 21 Mai apoi — vrǎjmaşilor] Iarǎ dacǎ au eşit neprietenii M^3 22 dacǎ *om.* M^3, strânsǎ M^1 22-23 movilǎ $AL^3L^4M^2M^3$, movile de cei morţi *om.* L^2, au fǎcut movilǎ de cei morţi M^2, morţilor — au fǎcut] celor morţi movilǎ M^3 23 şi pre urmǎ şi-au zidit A

biserică, unde trăește și până astăzi întru pomenirea acelor suflete.

Scrie letopisețul nostru că, după poticala lui Ștefan Vodă ce au pierdut războiul, de sârg au strâns oastea ce au putut de grabă, și s'au dus după Turci, și i-au ajuns trecând Dunărea la vreme de masă, și lovindu-i fără veste i-au speriat de au plecat a fugi, lăsând pleanul și tot ce au fost prădat, iară Ștefan Vodă le-au luat pleanul tot, și s'au întors înapoi cu izbândă.

Scrie la letopisețul nostru că, la acest războiu ce au fost la Valea Albă, au fost și Băsărabă Vodă cu Muntenii venit într'ajutoriu împăratului turcesc, pre carele toți domnii de prin prejur îl cuvânta de rău, zicând că n'au fost într'ajutoriu crucii și creștinătății, ce păgânilor și dușmanilor.

Iară la letopisețul cel latinesc de izbânda lui Ștefan Vodă, ce au scos pleanul și prada la Dunăre de la Turci, și de Băsărabă Vodă cu Muntenii nimica nu scrie, încă și alte semne multe nimica nu le însemnează, carele nici unele n'am vrut să le lăsăm, ce toate care la locul său le-am tocmit.

Răspunsul altor semne.

1477 Văleatul 6985, Noemvrie 8, pristăvitu-s'au Theoctist, mitropolitul de Suceava.

---

1 unde] care M^3, până *om.* A^2L 1-2 acelor suflete] sufletelor $AL^2L^3L^4$ 4 oaste M^3 5 de grabă și s'au dus] și de grab au purces (pornit M^4) M^2M^4 6 la] în M^3, masă] seară $L^2L^3L^4$ miază zi M^3 7 de] și M^2, plecat] căutat A^2L^2, pleanul și tot] tot pleanul nalt M^2, fost *om.* AL 8 luat] apucat A 10 la¹ *om.* L, acest] acel M^2 11 Vodă] venit M^2M^4 12 venit] viind A^1 au venit L *om.* M^2M^3, împăratului turcesc] Turcilor M^3 13 cuvânta] grăia M^2 14 și creștinilor M^3 15 la *om.* $A^2L^4M^1M^2$, cel *om.* M^3 17 încă] și încă A și nici L^2 însă M^3 18 multe] mai mărunte M^3 mai multe și mănunte M^1 mai mari și mai multe și mărunte M^2, *După* multe L^3L^4 *ad.* ce s'au făcut, nimica *om.* L^4L^5, le *om.* M^3, însemnează] scrie L^3L^4, care L^2 18-19 n'am vrut să le lăsăm] nu lem trecut M^3 19 toate *om.* M^2, carele L^2, ce carele toate M^1, le-am tocmit] le întocmim L^1 l-am însemnat precum arată mai gios M^3 20 *Titlul om.* $L^3L^4M^3$ 21 Noemvrie 8 *om.* $L^1L^3L^4$, 8 *om.* A 22 Sucevii M^3, *După* Suceava A *ad.* carele au ținut scaunul 25 de ani, și au stătut mitropolit în locul lui altul anume Gheorghie (au stătut altul Gheorghe mitropolitul A^2)

Intr'acelaş an, Dechemvrie 19, pristăvitu-s'au doamna Maria, ce era de la Magopi.

Văleatul 6987, Iunie 22, au început Ştefan Vodă a zidi 1479
cetatea Chiliei, şi o au săvârşit într'acelaş an, Iulie 16.

Într'acelaş an şi într'aceiaş lună Iulie 25, pristăvitu-s'au Bogdan-Vodă, feciorul lui Ştefan Vodă.

Intr'acelaş an, Avgust 8, pristăvitu-s'au Cneajna.

Văleatul 6988, Noemvrie 15, pristăvitu-s'au Petru Vodă, 1480
feciorul lui Ştefan Vodă.

Războiul de la Râmnic, când s'au bătut Ştefan Vodă cu Ţăpăluş Vodă. Văleatul 6989, Iulie 8, Luni. 1481

Fu războiu în ţara muntenească, de s'au bătut Ştefan Vodă cu Ţăpăluş Vodă la Râmnic, şi au biruit Ştefan Vodă cu mila lui Dumnezeu, şi cu ruga Precistii şi a tuturor sfinţilor şi cu ajutoriul sfântului marelui mucenic al lui Hristos Procopie fură bătuţi Muntenii, şi mulţime de înşi fără număr au perit, şi toate steagurile lor au luat, şi mulţi boeri au picat, şi pre Ţăpăluş Vodă încă l-au prins viu şi i-au tăiat capul.

---

1 Dechemvrie 19 *om.* M^{2}M^4, Intr'acest an pristăvitu-s'au la Dechemvrie 19 L^{3}L^4 **2** Magop A^{2}L^2 Mangop A^1 **3** Iulie 22 L^2 **4** o *om.* L^{3}L^4, săvârşit-o M^2 sfârşit-o A^{2}L^{3}L^4 sfârşit L^2 **1-4** *În* A^1 *moartea doamnei Maria e povestită după zidirea Chiliei* **5** într'aceastaş lună M^3 **7** Avgust 18 A^2, Cnejna M^1 Cnѧjna M^3, *în celelalte mss:* Cnѣjna **8** *Luna s'a păstrat numai în* L^{1}M^3, *iar ziua numai în* M^3, şi Petru M^2 **9** feciorul lui] sin L^1 **10** Râmnec L^{4}L^5 **11** *Numele zilei* Luni *s'a păstrat numai în* L^{1}M^{1}M^2; *în* M^2 *româneşte, iar în* L^{1}M^1 *slavoneşte:* понєдѣлникъ, *In* L^2 *data este la începutul capitolului după* muntenească **12** Fost-au M^3 **12-13** Ţăpăluş Vodă cu Ştefan Vodă A **13** *După* Vodă^1 L^1 *ad.* cu mila lui Dumnezeu, Vodă^2 *om.* L^{1}L^{3}L^4, au biruit Ştefan Vodă *om.* M^3 **14** mila] ajutorul M^{1}M^2 *om.* M^3, a] ajutoriul L^{3}L^4 **15** ajutoriul sfântului] ruga M^3, şi marelui A^{1}L^{1}L^3 şi a marelui A^2, al lui Hristos *om.* L^{4}L^{5}M^3 Hristos *om.* L^3 **16** bătuţi] biruiţi M^2 **16-17** de înşi — perit] ce era la dânşii fără de număr au perit A^1 de ei periţi fură (fură periţi L^4) fără număr L^{3}L^4, fură — perit] au biruit Stefan Vodă şi mulţi Munteni au perit M^3 **17** lor *om.* M^3, le-au luat A^{1}M^3 **18** picat] perit M^2, Vodă *om.* L^{3}L^4 încă *om.* M^2

Și de la Ștefan Vodă încă au picat om de frunte, Șendrea hatmanul, și l-au adus de l-au îngropat în Dolhești, lângă tată-său.

Iară Ștefan Vodă au pus domn Muntenilor pre Vlad Vodă Călugărul, carele mai apoi au făcut vicleșug asupra lui Ștefan Vodă, căci că dedese ajutoriu Turcilor, când au mers de au luat cetăţile și au prădat ţara.

Iară Ștefan Vodă, după războiu cu noroc ce au făcut, cu mare pohvală și laudă s'au întors la scaunul său la Suceava.

Zic unii să se fie arătat lui Ștefan Vodă sfântul mucenic Procopie, îmblând deasupra războiului călare și întrarmat, ca un viteaz, fiind într'ajutoriu lui Ștefan Vodă și dând vălhvă oștii lui, ci este de a și credere acest cuvânt, că dacă s'au întors Ștefan Vodă cu toată oastea sa, cu mare pohfală, ca un biruitoriu, la scaunul său la Suceava, au zidit biserică pre numele sfântului mucenic Procopie la sat la Badeuţi, unde trăește și până astăzi.

De Ţăpăluș Vodă nu scriu toţi într'un chip: Unii zic că au prins Ștefan Vodă pre Radul Vodă, carele au fost aţâţătoriu de păgâni asupra creștinilor, și i-au ajutat și Brașovenii tăind pre Turci, și luând ţara muntenească au lăsat pre Ţăpăluș în locul său. Ce ori cum au fost, tot se tocmesc că au fost izbânda lui Ștefan Vodă.

---

1 au] a A^2, om] oameni L^2 **1-2** Șandră $AL^2L^3L^4$ Șandra L^1, *În* A *se află pe margine adnotarea:* Șendrea (Șandrea A^1) hatmanul au fost cumnat lui Ștefan Vodă **2** l-au dus L^2, Dolhești] Holdești A^1L^2 **1-3** om de — tată-său] oameni de frunte boeri M **4** Muntenilor domn AL^3L^4, *în* L^2 *urmează după* Călugărul, Și au pus Stefan Vodă domn ţărâi muntenești pre M^3 **6** pentru căci că (că *om.* A^2) A pentru că M^3 **9** pohfală A^2 pofală A^1L^2 *om.* M^3, și *om.* M^3 **10** Zice M^2, unii *om.* A^2, *După* Vodă M^1M^2 *ad.* la acel războiu, sfântul marile *ad.* M^2 **11** deasupra războiului umblând M^2M^4 **12** fiind *urmează în* M^2 *după* întrarmat **13** vălhfă L^3L^4 vlăhva M^2 slavă L^1, ci *om.* M^3, a] al A^2, de a și crede A^1M^2 de crezut $L^3L^4M^3$, acest cuvânt *om.* L^3L^4 **14** pohvală M^1M^2 pofală A^1L^2 pohală L^1 laudă M^3 **15** ca un biruitoriu *urmează în* L^3L^4 *după* Suceava, și-au zidit M^1M^2 **16** întru numele M^3, Dabeuţi L^1 **17** unde] care M^3, și *om.* L^3L^4 **18** De] Pentru M^3, Vodă *om.* L^4 **19-20** aţâţătoriul de creștini asupra creștinilor L aţâţătoriu de creștini asupra păgânilor A^1 aţiţătoriul cel mare asupra păgânilor A^2 **20** i-au fost ajutat A^2 **22** său] lui L^3L^4, oare cum $L^1M^1M^2$, că tot A^1 și tot M^2 **23** lui] a lui L^1 la M^3, izbânda au fost a (tot a L^3) lui L^3L^4

Minunat lucru! După poticala dintâiu și după pierzarea oștii dintâiu, cela ce nu avea voinici de oaste, ci strângea păstorii din munți și argații de-i întrarma, acum iară se rădica deasupra biruitorilor; ce întâiu se vedea că au pierdut țara, acum domnii altora da și țara lățea.

Văleatul 6990, Martie 10, au luat Ștefan Vodă cetatea 1482
Crăciuna cu ținut cu tot, ce se chiamă ținutul Putnei, și l-au lipit de Moldova, și au pus pârcălabii săi pre Vâlcea și pre Ivan.

Văleatul 6991, au început Ștefan Vodă a zidi cetatea 1483
de la târgul Romanului, ce se chiamă Smedorova.

Văleatul 6992, Ștefan Vodă într'o noapte au prădat și 1484
au ars toată țara muntenească până în sfârșit.

Când au luat Baezit, împăratul turcesc, Chilia și Cetatea Albă. Văleatul 6992. 1484

Baezit, împăratul turcesc, cu mare oaste au întrat în țară, și au bătut Chilia și Cetatea Albă, însă nu singur cu puterea sa, ce Vlad Vodă Călugărul, domnul muntenesc, cu Muntenii încă au mers într'ajutoriu împăratului, cum s'au pomenit mai sus, că au făcut vicleşug asupra stăpânu-său lui Ștefan Vodă, de au dat ajutoriu Turcilor. Și Miercuri, în

---

1 *După* lucru M^2M^4 *ad.* este **1-2** și după — dintâiu *om.* M^3 **2** oștii sale L^3L^4, strânge M^1 strânga A^2 **3** din] de pen L^2, de-i] și-i L^3L^4, înarma L^1L^4, iar acum iar se L^2 **4** vede M^1M^2, ce întâiu se vedea că] dacă AL^1L^2 **4-5** ce întâiu — țara[1]] după pierzarea țării L^3L^4 **5** domni AL^1L^2, le da A^2, da (dă M^3) domnii altora $L^4M^2M^3$ da domni altora L^3, lățește M^3 **6** citatea A^2 **7** cu tot ținutul $A^2L^3L^4$, ținutul] al L^3L^4 **8** săi *om.* L^1 **6-9** *om.* M **10** Stefan Vodă au început M^3 **11** Smeredova A^2 Smedova M **13** toată țara muntenească *urmează în* A^1 *după* prădat, până în sfârșit *om.* A **12-13** *om.* M **14** Baizit M^1M^2 Baiazit A, Baezit *urmează în* L^2 *după* turcesc **14-15** *om.* M^3 **16** În anul 6992 sultan Baazit *înc.* M^3, mare oști M^3 **17-18** nu singur cu puterea sa *om.* M^3 **18** ce] ce și A și cu M^3, Vladul A^2, Călugărul *om.* L^3L^4, domnul muntenesc *om.* L^2 **19** încă au] ce-au M^3, împăratului turcesc M^2 **20** pomenit] zis M^3, că] când L^4L^5, stăpânului său AL^3L^4, stăpânu-său (*în* M^3: a stă-) *urmează în* M *după* Ștefan Vodă *din r.* 21

14 zile a lui Iulie, au luat cetatea Chilia în zilele lui Ivaşco şi a lui Maxim pârcălabii.

Aşijderea într'acelaş an, Miercuri, Avgust 5, au luat şi Cetatea Albă, în zilele lui Gherman şi Ion pârcălabii. Și au vrut fi apucat şi alte cetăți, că Ștefan Vodă la gol n'au îndrăznit să iasă, ci numai la strâmtoare nevoia de le făcea sminteală, ci văzând Turcii ajutoriul de la țara leşască, ce venise lui Ștefan Vodă, sau însuşi craiul, cum scriu unii, că au tras de la Rusi şi de la Litfa țara toată, de se strânsese oameni de treabă mai mult de 20.000 de oameni, şi trecând Nistrul craiul cu dânşii supt Haliciu, au venit la Colomia de
1485 şi-au pus tabăra, văleatul 6993, Septemvrie 1.

Acolo au venit şi Ștefan Vodă de s'au împreunat cu craiul, şi toate ce au avut mai de treabă au vorovit, mai apoi l-au şi ospătat-au pre Ștefan Vodă, şi 3.000 de oaste i-au dat, cu carii s'au întors Ștefan Vodă la Moldova.

Impreunând deci oastea cea streină cu a sa, pre multe locuri au smintit pre Turci, de le-au căutat a eşi din țară. Aşa Ștefan Vodă au curățit țara de vrăjmaşi, iară cetăţile care le luase Turcii, Chilia şi Cetatea Albă, n'au putut să le dobândească, că ei mai nainte de ce au eşit din țară le-au grijit cu oameni, cu puşci şi cu bucate de ajuns, şi aşa au rămas pre mâna Turcilor până în ziua de astăzi.

Ce până a se sfătui Ștefan Vodă cu craiul leşesc, unde

---

2 a lui *om.* AL^1, Maxin M^1M^2 **1-2** în zilele — pârcălabii] şi pârcălabi au fost Maxim şi Ivaşco L^3L^4 **3** într'acestaş M^3 **4-5** Și ar fi vrut apuca A^2 Și au vrut apuca L^1 Și ar fi apucat $L^2L^3L^4M^3$ **5** apucat] luat M^2M^4 **5-6** nu îndrăznea M^3 n'au vrut să îndrăznească M^1M^2 **6** strâmtori AL **7** ci şi Turcii văzând A **7-8** ajutoriul ce venise de la țara leşască A^2 ajutoriul ce venise lui Ștefan Vodă din țara leşască L^3L^4 agiutoriul lui Stefan Vodă de la țara leşască ce venise M^3 **8** sau] şi M^2, scrie L^1M^1 **9** tras] întrat M^1M^2, Rus M^3, Litva $A^2L^3L^4M^2$ **10** mai mulți AL^2 **11** Nistrul *urmează în* M^1M^3 *după* dânşii, dânşii] ei L^3L^4 toți M^2 **12** *Data urmează în* M^3 *după* craiul *din r.* 11 **13** Acolo — Vodă] unde şi Stefan Vodă au mers M^3 **14** mai apoi *om.* L^1L^2 **15** l- *om.* L^2, l-au *om.* L^1M^3, -au^2 *om.* $AL^2L^3L^4$, şi pre L^2, de oaste] de oameni AL^3L^4, i-au dat de oaste M^3 **16** înapoi la Moldova **17** Și împreunând oastea M^3, pre] pren A^1 **19** vrăjmaşii (săi *ad.* L^2) din țară AL^2 **20** cari A^1 carile A^2, le-au luat AM^3, să le mai M^2M^3 **21** dobândească] scoată de la Turci M^3, din țară *om.* AL **22** aşa *om.* A^2

se adunase la Colomia, iară din jos venise Hroiot cu Turcii până la Suceava, și au ars târgul, Septemvrie 19, Luni și Marți, și de aci s'au întors, prădând și arzând țara.

Și după aceia, Octomvrie 19, s'au pristăvit arhimandritul, egumenul carele au fost întâiu în mânăstirea Putnei.

Războiul când s'au bătut Ștefan Vodă cu Malcoci și cu Turcii la Catlabuga.

Mai apoi într'acelaș an, Ștefan Vodă, dacă au scos vrăjmașii din țară și dacă au răcit vremea și caii Turcilor au slăbit, au lovit pre Malcoci la Catlabuga, în 16 zile a lui Noemvrie, de au topit toată oastea turcească.

Intr'această bucurie, dacă s'au întors Ștefan Vodă de la acel războiu cu izbândă, au zidit biserică pre numele lui sfeti Nicolae în târg în Iași.

După aceia Ștefan Vodă au pus al doilea rând arhimandrit în mânăstirea Putnei.

Războiul când s'au bătut Ștefan Vodă cu Hroiot pre Siret la Șchee. Văleatul 6994, Martie 6. 1486

Într'acesta an venit-au Hroiot cu oaste de la Unguri

---

1 Ghroitъ M^1 Ghroit M^2 Hroetъ M^3 **2** *luna urmează în* L^2 *după* Marți **2-3** într'o Luni și într'o Marți M^1, într'o Luni Septemvrie 19 zile și într'o Marți M^2 **3** de aci] de acolo M^3 *om.* L^3L^4, întors înapoi $AL^2L^3L^4M^2$, prădând țara și arzind M^1M^2 **4-5** Ioasaf arhimandritul A **5** și egumenul L^3L^4, carele] ce M^3, în] la M^2, carele au fost întăi igumen în A **6** când s'au bătut] lui L^1M^3 **8** Mai apoi *om.* L^3L^4, Stefan Vodă într'acestaș an dacă *înc.* M^3 **8-9** vrăjmașii săi A **11** de i-au L^3L^4, oastea Turcilor M^3 **12** Ștefan Vodă *om.* M^3 **12-13** de la acel războiu cu izbândă *om.* AM^3 **13** cu izbândă] cu dobândă M^1M^2, lui sfeti] sfântului A **14** în târgul Iașilor A^2 **15** au pus Ștefan Vodă L^3L^4 **13-16** au zidit — arhimandrit] la scaunul său la Suceava pus-au al doilea arhimandrit M **15-16** *om.* A **17** Războiul *om.* M^1M^2, Hroiuot $M^1M^2M^4$ **18** Șchѧe M^1 Șchѣѧ L^4 Șchѣi L^2 Șchѧi A^1 Șchiꙗi A^2L^3 Șchiꙗe M^2 **17-18** *Titlul om.* M^3 **19** Intru acestaș an L^4 Într'aceasta vreme L^2, În anul 6994 venit-au M^3

asupra lui Ștefan Vodă, căruia i-au eșit Ștefan Vodă cu oaste înainte pre Siret la Șchee, și dând războiu vitejaște de îmbe părțile într'o Luni, Martie 6, pierdu Hroiot războiul și oastea, mai apoi și capul, însă cu mare primejdie a lui Ștefan Vodă, că s'au pornit cu calul jos, puțin de n'au încăput în mâinile vrăjmașului său.

Mai apoi Hroiot fiind prins viu de Ștefan Vodă i-au tăiat capul.

1490 Văleatul 6998, Miercuri, au murit Mateiaș craiul unguresc, carele mare nume de vitejie au lăsat pre urmă, că nu numai cu Nemții și cu vecinii săi războae cu noroc făcea, ce și cu Turcii multe trebe au avut și de multe ori i-au biruit, iară pre urma lui au stătut craiu Vladislav.

Intr'acesta an au murit și Ioan, feciorul împăratului de Mosc, nepotul lui Ștefan Vodă.

1496 Văleatul 7004, Iulie 25, Joi, răposat-au Alexandru Vodă,

---

1-2 înainte cu oaste AL **2** Ṣcheeѧ M^{1} Ṣchѣi A^{2}, la Ṣchѧe pre Sѫrѧt M^{3}, de (despre A^{2}) amândoao $A^{2}M^{2}$ **3** au pierdut M^{3} **4** mai apoi] mai în urmă L^{2} încă $L^{3}L^{4}$, a *om.* AM^{3}, a lui] fu și lui M^{2} **5** cu calul] cu capul (*în* L^{2} capul *a fost corectat ulterior în:* calul) $L^{1}L^{2}M^{1}M^{2}$, că i s'au pornit calul M^{3}, jos] de au căzut jos M (de pre cal *ad.* M^{2}), de puțin de $M^{1}M^{2}$, cât puțin au fost să încapă M^{3} **6** vrăjmașilor săi $L^{1}M^{2}M^{3}$
1487 **8** *După războiul cu Hroiot* A *adaogă următoarea știre:* **Văleatul 6995.** Intr'acest an au descălecat Ștefan Vodă târgul Hârlăul și au zidit și biserica cea domnească de piatră și curțile cele (acele A^{2}) domnești cu ziduri cu tot, carile stau și până (până *om.* A^{2}) astăzi.

9 *Numele zilei s'a păstrat în românește numai în* M^{2}; *în* $L^{1}M^{1}$ *este în slavonește:* срѣдѣ, și Mateiaș M^{3} **10** de vitejie *om.* A^{2}, și-au lăsat M^{3} **11** războiu $A^{2}L^{2}L^{4}$, făcea *urmează în* M^{2} *după* săi **12** trebi $AL^{1}L^{4}M^{3}$, i- *om.* M^{3} **13** stătu M^{3}, craiu] la crăie $L^{3}L^{4}$ **14** Intr'acestaș $L^{3}L^{4}M^{3}$, și *om.* M^{3}, feciorul lui (*loc alb*) împăratul de $L^{3}L^{4}L^{5}$ **15** nepot $L^{3}L^{4}M^{2}$

14-15 *Moartea lui Ioan se află în* A *ca notă marginală în dreptul rân-*
1491 *durilor precedente; în locul ei se adaogă următoarele știri nouă:* **Văleatul 6999.** Intru acesta an să știi cetitoriule că au zidit Ștefan Vodă biserica lui sfeti Nicolae din târg din Iași (târgul Iașii A^{2}), de nu crezi caută la văleatul ce scrie deasupra ușii bisericii, iară nu cum scrie înapoi. **Văleatul**
1495 **7003.** Ștefan Vodă au zidit sfânta episcopie în târg în Huși, hramul sfinților apostoli Petru și Pavel, și curți domnești carele sânt surpate, numai beciurile stau până astăzi.

16 Iară în anul 7004 *înc.* M^{3}, Iulie 18 $L^{3}L^{4}L^{5}$, *Numele zilei s'a păstrat numai în* $L^{1}M^{1}M^{2}$, *în* $L^{1}M^{1}$ *slavonește:* четврътокъ, *iar în* M^{2} *românește*, *În* L^{2} *data se află după* Alexandru Vodă, răpăosat-au $A^{1}M^{1}$ răpousat-au M^{3}

feciorul lui Ștefan Vodă, și l-au îngropat în mânăstirea Bistriții, lângă strămoșu-său Alexandru Vodă.

Războiul lui Ștefan Vodă când au bătut pre Albert, craiul leșesc, la codrul Cozminului. Văleatul 7005. 1497

Albert craiul leșesc, fiind ales de țară craiu pre urma lui Cazimir tătâne-său, uită prieteșugul tătâne-său ce ținuse cu Ștefan Vodă. Nu făcea oaste împotriva păgânilor, carii în toate părțile fulgera și tuna cu trăsnetul armelor sale, vărsând sângele creștinilor și stropșind volnicia tuturora, înmulțind legea lui Mahmet cea spurcată, ci gândi ca să-și arate vitejia asupra Moldovei, socotind că pre lesne o va supune, știind că de multe ori se ajutoria Moldova de la craii leșești, ca de la niște vecini de aproape, spre toți vrăjmașii. Și strângând craiul oaste, au scos cuvânt cum va să meargă la Turci, să ia și să dezbată Cetatea Albă și Chilia, care cetăți le luase de la Ștefan Vodă Baezit împăratul turcesc, și încă adăogea de speria pre ai săi, cum Turcii mestecați cu Moldovenii vor să treacă la Podolia, și le-au dat știre ca toți să încalece și să se împreune cu dânsul la Liov.

Și au trimis soli la Ștefan Vodă, de i-au dat știre să se găteze să meargă cu dânsul să bată Chilia și Cetatea Albă,

---

3 s'au bătut M^3, pre] cu M^3, Albreht A^2 4 leșesc *om.* M^3 5 craiu^2 leșesc L^3L^4, mai pre urma M^2 5-6 pre urma lui] după M^3 6 tatăsău^1 M^3, tătâne-său Cazimir L^3L^4, au uitat M^2, ce ținuse] ce avea M^3 care avusese M^2 6-7 uită — Ștefan Vodă] ce ținuse cu Ștefan Vodă prieteșug (-gul A^2), iară Albert craiul uită (uitând A^2) prieteșugul tătâne-său ce avea cu Ștefan Vodă și A 8 tuna — armelor sale] trăsnia cu armele lor ca tunetul M^3 9 vărsânt M^2 10 Mehmet M^3 Mehemet L^4L^5 Moamet A^2 Muameth A^1, ci gândind M^2 11 vitejia lui M^2, asupra Moldovenilor $L^3L^4M^2$, o] îi M^2 13-14 ca de la — vrăjmașii *om.* M^3 14 strângând oaste acel craiu M^3, cum] că M^3 15 să ia și să] să-și L^2, să dezbată și să ia M^2 16 le *om.* $A^2L^2L^3L^4$, *După* luase M^1M^2 *ad.* Turcii, Sultan Baiazit M^3 16-17 împăratul turcesc *om.* M^3 17 de] și M^1M^2, cum] cum că M^1M^2 zicând că M^3 17-18 amestecați A^2L^2 sânt mestecați M^1, sânt Turcii amestecați M^2 18 și vor M^1M^2 18-19 și au dat la toți știre ca să încalece și se înpreună L^2 19 Leov L^2 Chiov L^5 21 gătèze M gătească AL

şi să-i găteze steţie şi hrană de oaste, de care lucru au părut bine lui Ştefan Vodă şi cu bucurie mare au priimit pre soli, căci au făcut oaste împotriva vrăjmaşilor săi, numai ce au zis că va veni acolo la loc cu oastea sa, supt Chilia.

Cunoscând sfetnicii lui craiu, ales episcopii, gândul că va să facă oaste împotriva lui Ştefan Vodă, mult i-au adus aminte să nu facă împotriva dreptăţii, să nu se întoarcă mânia lui Dumnezeu spre însul, ci el din gândul său nu i-au lăsat, ci încă au fost zicând: Vouă vă este lucrul biserica să păziţi, iară nu de războae să grijiţi, că gândul mieu voi nu-l ştiţi, numai eu singur, că de-aş pricepe că haina de pre mine ştie gândul mieu, în foc o aş băga. Deci mulţi din boerii leşeşti socotia că face într'adins, ca să piarză oastea toată, cum au eşit mai apoi la dânsul şi zicătoarea: În zilele lui Olbriht şleahta au perit.

Într'aceia Ştefan Vodă, prinzând veste de la Unguri cum Olbriht va să vie asupra lui cu oaste, că nici Ungurii nu era bucuroşi ca să cază domnia Moldovei pre mâna Le-

---

1 gătѣze A^1M^2 gătѣzъ M^3 gătѧze M^1 gătѣaze A^2 să-i gătească L, stѣ-ţiѧ A^1L^2 stѣţia L^3L^4 zaharea A^2, şi²] de A^2 **2** mare bucurie L^3L^4 **3** vrăj-maşului său $AL^2L^3L^4M^3$ **4** supt] sup M^3 la $L^2L^3L^4$ **5** Şi cunoscând M^2, craiului M^2, gândul său L^3L^4 gândul lui M^3 **6** împotriva] asupra $A^1L^2L^3L^4$, multe A^1 **7** *După* aminte M^3 *ad.* şi-i zicea, împotriva] asupra A^2, di-reptăţii AM^3 creştinătăţii L^3L^4, ca să nu A^1, nu se *om.* M^3 **8** însu L^1 îns M^1 dânsul A^1L^2 el $A^2L^3L^4M^2$ ei L^5, ci] iară M^3, el *om.* $L^3L^4M^2$, din] de L^1M^3 *om.* $A^2L^3L^4M^2$ **8-9** nu l-au lăsat $A^2L^3L^4M^2$ nu s'au lăsat M^3 nu au eşit L^2 **9** le-au fost A^1, ci au fost zicând încă L^3L^4 ce încă zicea acelor episcopi ai săi M^3, lucrul] datoria L^2 **9-10** să păziţi (a păzi L^2) biserica $L^2L^3L^4$ **10** războiu M^2, a griji L^2, să grijiţi de războae L^3L^4, -l *om.* A^2 **10-11** că gândul — singur *om.* L^3L^4 **11** ce numai M^3, numai eu singur *om.* L^2, *După* singur A^1 *ad.* îl ştiu, că¹] iar A^1 şi L^2, pricepe eu L^3L^4, haina] cămaşa L^2, dupre A^1 **12** îm ştie L^3L^4, o aş] oş M^1, băga-o A^2, o aş băga în foc $L^2L^3L^4$ **13** face] va fi M^2, îndѣdinsu M^3, că într'adinsu face L^3L^4, ca *om.* $L^3L^4M^3$, toată oastea sa L^3L^4 **14** au şi eşit M^3, cum au — zicătoarea] cum s'au şi tâmplat povestea L^3L^4, mai apoi — zicătoarea] mai în urmă şi povestea L^2 **15** Olbreht M^2M^3 Albert L^4 (*în* L^3 Olbriht *a fost pretutindeni şters şi înlocuit ulterior cu* Albert) **16** In-tr'aceia] De aceasta M^3, de veste M^1M^2, Ungur A^2 **17** asupră-i M^3, cu oaste asupra sa (lui M^2) $L^3L^4M^2$, nici Ungurii] ei L^3L^4 **18** pre mâ-nule L^2

şilor, măcar că Laslău, craiul unguresc (ce se chiamă leşaşte Vladislav) era frate lui Olbriht, craiului leșesc (ce se chiamă ungureşte Albert), înțelegând aceasta Ștefan Vodă, trimis-au la craiul leşesc cu solie pre credincioşii săi pre Tăutul logofătul și pre Isac visternicul, ca să poată dintru dânsul cunoaște ceva, ce-i e voia să facă, ci nimica n'au cunoscut, că craiul cumuşi umbla cu înşelăciune ascunzând cuvântul, pre soli cu bucurie i-au priimit, și darurile ce-i trimisese Ștefan Vodă cu mare mulţămită şi cu dragoste le-au luat, și solilor iarăşi acela răspuns le-au dat, cum este mergător la Turci.

Mai apoi și solii săi de iznoavă i-au trimis la Ștefan Vodă ca să întărească cuvântul, iară el au întors oastea spre Pocutia.

Inţelegând Ștefan Vodă cum craiul se apropie cu oaste de margine, de iznoavă au poftorit solie de au trimis înaintea lui craiu pre Tăutul logofătul și pre Isac visternicul cu multe daruri, și l-au tâmpinat de ceia parte de Nistru, și i-au închinat darurile, și iarăşi cu dragoste le-au priimit, și de aci au trecut apa Nistrului pre la Mihălceni în ceasta parte cu toată oastea sa, și au venit la Coţmani. Acolea și-au descoperit toată viclenia și faptele sale cele ascunse, că au

---

1 ce-i zice leşește M^3 2-3 ce se chiamă ungureşte Albert *a fost șters ulterior în* L^3 3 acestea $A^1M^1M^2$ 1-3 *În* LM^2M^3 *parantezele au fost suprimate* 3-4 trimis-au soli la craiul leșesc M^2, înțelegând — solie] trimis-au Stefan Vodă soli la craiul leșesc M^3 4 cu soli M^1, credincioşii boerii săi M^3, pre^2] pri A^1 5-6 cunoaşte ceva dintru dânsul (de la craiu M^3) M^2M^3 6 cevai M^1, e] i M^1M^3 este A *om.* L^2, ce-i e] cine L^2, ca să facă L^3L^4, ci] carii M^3, că] căci M^3 7 crai M^1, ascundea L^4 ascundea-și L^3 îș ascundea L^5 7-8 pre solii săi L^2 8 i-au priimit cu bucurie L^3L^4 9 mare *om.* M^3, cu^2 *om.* L^3L^4, și cu dragoste *om.* M^3, luat] priimit A 10 le- *om.* M^3, cum că A^1 11 și pre solii A^1, de iznoavă *om.* M^3, i- *om.* M^3, la] iar la M^3 12 ca *om.* M^3 13 Pocutie M^1M^2 14 Și înțelegând M^3, cum că M^2, *După* oaste A *ad.* spre Pocutia și se trage 15 de^1] la L^2M^3 spre AL^3L^4, pohtorit M^1, solie A^1L^2 soliă $L^3M^1M^2$ solia L^3 solii L^1, de iznoavă — trimis] iară au trimis solii M^3 16 craiului $AL^2L^3L^4M^2$, pre^1] iarăși pre M^2 17 de ceia parte de] peste M^3 18 iarăși] iar L^3L^4, l-au priimit L^3 i-au priimit L^2 le-au luat A 19 apa Nistrului] Nistrul M^3 20 la] și la A^1, Acolo L^3L^4 21 ficlenia L^4L^5, *După* viclenia M^1M^2 *ad.* inimii lui, și faptele — ascunse] cea ascunsă M^3

prins pre Tăutul logofătul și pre Isac visternicul, de i-au ferecat în obezi și i-au trimis de i-au închis la Liov.

Ințelegând aceasta Ștefan Vodă din iscoadele ce pururea trimetea, să știe încătro merge craiul cu oastea leșască, cum craiul l-au viclenit și vine asupra lui, și au trecut și Nistrul cu 80.000 de oaste pre scrisoare fără altă adunătură, de sârg au trimis în toate părțile în țară să se strângă la târgul Romanului. Iară Albert au șezut cu oastea 7 zile la Coțmani. Ci până a se strânge oastea lui Ștefan Vodă și până a-i veni ajutoriul, că și Laslău craiul unguresc, fratele lui Albert, încă i-au trimis 12.000 de oameni de oaste, și cu dânșii pre Birtoc, voevodul Ardealului, ce era cuscru lui Ștefan Vodă, și de la Radul Vodă încă i-au venit ajutoriu oaste muntenească, ci până a se strânge oastea toată la un loc, Albert craiu au purces cu oastea de la Coțmani și au lovit la Șipinți.

Văzând Ștefan Vodă că-l împresoară vrăjmașii săi, au tocmit strajă și o au trimis împotriva Leșilor, ca să ție vadul Prutului la târg la Cernăuți, iară Ștefan Vodă, în 27 de zile a lui Avgust, Duminică, au eșit din Suceava spre târgul Romanului și cu toată oastea sa. Și într'aceia zi îi aduseră lui de la strajă 6 Leși, și așa pre 3 i-au trimis la împăratul turcesc, iară pre ceialalți au zis de i-au spânzurat.

1-2 de i-au ferecat] de-i băgă M^3 **2** tocma la Liov AL, la] în M^3 **3** acestea AL^2, din] de A^1M^2, iscoadele sale L^3L^4 **4** trimitea] avea trimise $L^2L^3L^4$, să știe] ca să afle A^1, leșască] sa L^3L^4 **3-4** Iară Stefan Vodă dacă au înțeles de aceasta dintru iscoadele ce avea întreg oastea leșască, să știe de craiul încătro merge cu M^3 **5** *Inainte de* cum M^2M^4 *ad.* și dacă știu, cum că A^1M^2, și-i vine asupră L^2, și^2 *om.* M^1M^2 **6** adunătură] adunare $AL^2L^4L^5$ **7** de grab L^2L^5 **8** cu oastea *om.* AL **10** -i *om.* A, ajutor $A^1L^2L^3L^4$ cu agiutoriul M^3, că și] de la M^3, Laslău *om.* M^3 **10-11** fratele — trimis *om.* M^3 **11** de oameni *om.* M^3, de oaste] ostași L^3L^4 **11-12** și cu dânșii pre] cu M^3 **12** lui] cu L^3L^4 **14** se *om.* L^2 **14-15** ci până — loc] iară M^3 **15** craiu *om.* M **16** Șepinți L^2M^2 **17** Iară văzând M^2 Deci văzând M^3, *După* Vodă M^3 *ad.* văzind **18** straja M^1 străji M^3, o *om.* $L^2L^4M^3$, trimis-o $A^2L^1L^3L^4M^2$, împotriva] înaintea M^2 **18-19** vadul la Prut la Cernăuți M^3 **21** și^1 *om.* L^2M^3, sa] lui M^3, într'acea L^3L^4. îi *om.* A^2 **22** straje L^1M^1 **21-22** i-au adus limbă strajea lui 6 Leși și dintr'aceia pre 3 au trimis M^3 **23** pre] spre L^3, ceialalți] trei L^2M^3, au zis de] au poruncit de M^2 *om.* $L^4L^5M^3$

Deci craiul leşesc au venit cu toată puterea sa la cetatea Sucevii, Duminică, Septemvrie 24, iară în 26, Marţi de către seară, au început a bate cetatea, şi au bătut prejur dânsa 3 săptămâni şi ziua şi noaptea, şi nimica n'au folosit, nădăjduind că i se va închina ţara, pentru ce li se supărase cu Ştefan Vodă pentru atâta războae fără odihnă şi fără măsură ce făcea, de cu toţi se bătea. Ci ţara socotea că de nu li-i îndemână cu al său, mai multă neîngăduinţă le va fi cu streinii, şi încă văzând atâta pradă şi răsipă ce făcea oastea leşască în ţară, de umbla prin păduri de cerca prade şi jacuri, silia toţi de se strângea la târg la Roman, unde era beleagul.

Aşa ţara strângându-se, iară din cetate cât putea se apăra, şi ce răsipia Leşii cu puşcile ziua, noaptea gaurile astupa şi le întăria, de le era munca lor în zadar, iară pre afară undeşi afla Leşi răşchiraţi drept hrana, lega-i, tăia-i, de nu era volnici nici într'o parte să iasă, mai mult strica şie de cât celor închişi, că în toate zilele li se adăogea lipsa

---

1 sa] lui M^2, cu toată puterea sa i-au venit L^2 **1-2** la Suceava L^3L^4 **2** iar Marţi în 26 M^1M^3 **2-3** Marţi îndiseară L^2, iar Marţi de către sară la 26 ale aceştii luni M^2 **3** şi aşa au^2 M^1 **3-4** şi au bătut prejur dânsa] şi au început a bate înprejur ei L^3L^4 şi aşa au bătut-o M^3 **4** dъnsъ M^1, şi^1 *om.* L^4, folosit] isprăvit $L^3L^4M^2$ **5** i *om.* AL^1, ce] căci L^3L^4 că M^3, supărase] dodeise $A^1L^1L^2$ **6** atâtea $L^1L^4M^3$ **6-7** fără odihnă — făcea] fără măsură ce făcea cu neodihnă L^3L^4 **7** de se bătea cu toţi AM^2 bătându-se cu toţi $L^2L^3L^4$, Ci] Iară M^3, socotea ţara A^2 **8** li-i] le este $L^2L^3L^4$ le M^1M^2 **8-9** dar cu striinul mai multă neîngăduinţă le va fi M^3 **9** şi răsipă *urmează în* L^3L^4 *după* făcea **9-10** ce făcea în ţară Leşii L^2 **10** în ţară *om.* A^2, de umbla] că umbla L^2 umblând L^3L^4, cerca] afla A^2 căuta M^3, prăzi $A^2L^3L^4M^3$ prada A^1 să prade L^1 **10-11** de cerca — jacuri] pentru pradă şi pentru jafuri L^2 **11** şi] de M^1, jafuri $A^2L^3L^4$ jahuri L^1, cu toţii A^2, la târg *om.* M^3 **12** le era M^3, vileagul A^1 **14** şi ce] ce şi M^1 ce-i M^2, Leşii] Turcii M^3 *om.* A, zio L^2, ziua *urmează în* A^2M^2 *după* răsipia, iar noaptea M^2M^3 **14-15** astupa gaurile $A^2L^1L^2M^2$ **15** astupa — întăria] tocmia şi întăria M^3, le^2 *om.* L^1M^3, muînca M^1, lor *om.* $L^2L^3L^4$, zadar] dar M^2 **16** unde $AL^2L^3L^4$, afla] era L^2, pre Leşi L^4L^5, răşchiraţi] răsipiţi M, dirept A^2M^2 derept A^1 de L^3L^4, hrana lor L^3L^4, îi lega şi îi tăia $AL^2L^3L^4$ îi prindea de-i lega şi-i tăia M^2 **17** ei volnici M^2, volnici *urmează în* L^2 *după* iasă, iasă] meargă L^3L^4, să (ca să M^2) iasă nici într'o parte (să iasă *ad. iarăşi* M^3) M^2M^3 **18** şie] şie-şi M^2 loru-şi A^2L^2 lor $A^1L^3L^4$, zile M^3, li *om.* M^1M^2

flămânjunei. Deci fiind Leşii cuprinşi de atâta nevoe, începură a grăi rău de craiul său, întâiu cu taină, iară mai apoi în gura mare îl vinuia că au venit fără cale, de i-au adus ca să-i piarză pre toți. Și socotea toate semnele, câte se făcuse rele, că au fost lor de arătare, ca să fie concenia lor; că întâiu în ţara lor într'un pârâu de nimica i s'au înecat craiului un povodnic, şi când au eşit din Liov, boii, cari purta erbăria, de vânt mare s'au răsipit, de nu putea să-i strângă; aşijderea un ţăran, ce nebunise de cap, au fost strigând în gura mare: Duceţi-vă spre perirea voastră, că nu veţi mai veni; şi pre un şleahtici l-au detunat supt cort și 12 cai ai lui; mai apoi şi un preot al lor slujind liturghia au scăpat cuminecătura lor jos; şi alte semne rele s'au arătat, de-i prorocea toţi că va fi sfârşitul lor rău şi amar, cum s'au și tâmplat. Că văzând craiul atâtea cuvinte rele de dânsul de la oastea sa, se temu ca să nu-l părăsească și să fugă, şi el să cază în mâinile vrăjmaşilor săi; se ajunse cu solii frăține-său lui Vladislav, craiul unguresc, ca să-i împace, că sosise şi ajutoriul unguresc la Ștefan Vodă. Și aşa Birtoc, voevodul Ardealului, carele venise cu ajutoriul unguresc, au trimis solii săi la Albert craiu, ca să-i spue că va veni singur pentru pace, și pre Ștefan Vodă cu multe cuvinte l-au rugat ca să facă pace cu craiul leșesc. Și așa au întrat la mijlocul lor, şi s'au dus la craiul leșesc de i-au împăcat

---

1 flămânziciunii $A^2L^2L^3L^4$ și flămângiunea M^3, Leșii fiind L^2, de-tъta M^1, atâtea nevoi M^3 1-2 începură] prinseră M^3 2 și întâiu M^1M^2, cu] pe L^2, mai *om.* $L^3L^4M^3$ 4 piarză] răpue $L^3L^4L^5$, se făcură M^3 5 că le-au fost M^2, ca *om.* M^3, să le fie M^2, concenie M^1 6 de nimica] într'o Duminecă M^1M^2 6-7 lui crai M^1, un povodnic a lui craiu M^1 7 pohodnic $A^3L^1L^2L^3M^1$ -nec L^4, au fost eșit M^3, carie M^1 carei L^2 care L^3 8 *După* mare M^2 *ad.* ce era, nu-i putea AL 9 și un țăran M^2, un țăran *om.* L^4L^5, ce *om.* $AL^2L^3L^4$ 10 *După* mare M^3 *ad.* și zicea, peirea M^3 11 și mai apoi 12 cai M^2 12 mai apoi *om.* M^2, pre un preot AL^3L^4, un popă de a lor M^3, liturghie A^2M^2 la liturghie M^3 13 lor *om.* L^2L^4, de-i] deci M^2 de M^3 14 cu rău și cu amar M^3 15 Că] Și $L^3L^4M^2$, crai M^1M^3, atâta $A^2L^2L^3M^2$ 16 ca *om.* L^2, și el *om.* AL 17 vrăjmașului său L^3L^4, deci se ajunse M^2 s'au ajuns M^3 18 lui *om.* $L^2L^3L^4$, Vladislav] Vladimir L^1 Vlademir M^3, că] că-i L^2 căci M^3 că acum M^1M^2 20 carele] ce M^3, *După* unguresc AL *ad.* la Ștefan Vodă *iar* M^2: deci 21 Arbert L^5, ca *om.* M^3 22 singur] însuși A^2 23 ca *om.* $A^2L^1L^3L^4M^3$ 23-24 Și așa — leșesc] întrând la mijloc M^2

într'acesta chip, ca să se întoarcă pre urmă pre unde au venit, să nu mai strice țara pre alt loc.

Și de aci pre Birtoc, voevodul Ardealului, bine l-au dăruit Ștefan Vodă cu mari daruri, și de aci s'au dus acasă-și.

Când s'au întors craiul înapoi.

Intr'aceia Olbriht, craiul leșesc, fiind de inimă rea bolnav, au dat semn de întors înapoi, de care semn era bucuroși toți să-l auză, să se întoarcă de la atâta flămânjune la casele sale. Și în 19 zile a lui Octomvrie, Joi, s'au întors craiul de la Suceava și s'au apucat de cale; ci nu s'au întors pre calea pre unde venise, ci pre altă cale pre unde era țara întreagă, spre codrul Cozminului.

Simțind deci Ștefan Vodă că craiul n'au luat urma pre unde venise, ci spre codru, îndată au trimis după dânsul de l-au poftit să nu ia pre aceia cale spre codru, ci pre urmă pre unde au venit, că de va face într'alt chip, văzând țara paguba ce se va face de oastea leșască, nu vor răbda, ci

---

1 ca să se întoarcă] craiul leșesc să se întoarcă A, au și venit AL **4** mare M^1, la casă-și A^2 **3-4** Și au dăruit Stefan Vodă cu multe daruri pre Birtoc, voivodul Ardealului, și s'au întors de au trecut iarăși la țara lor M^3 **5** craiul leșesc A^1, napoi craiul L^2, Întorsul lui crai de la Suceavă M^3 **6** Intr'aceia] Atunci M^3, Olbreht M^3 Albriht $AL^1L^2L^3$ Albert L^4 **7** semn] lucru L^2 **7-8** era toți bucuroși $A^2L^2L^3L^4M^2$ toți era bu- M^3 **8** flămânziciune $A^2L^2L^3$ flămânzie L^4M^2 **9** sale] lor AM^3, Și la (în L^3) Octomvrie 19 $L^2L^3L^4$, întors înapoi L^2M^2, craiu M^1M^3 **10** și s'au apucat de cale *om.* M^3, ci] dar A^1, ci nu s'au întors] și n'au mers M^3 **11** pre unde[1]] ce $L^3L^4M^3$ aceia ce M^1M^2, *După* venise M^1 *ad.* pre însă *iar* M^2: pe dânsa, țară M^3 **12** spre] pre la L^2 **13** deci] dѣcii $A^2L^2M^2$ deciѧ M^1 dѣciꙗ A^1L^3 deaciѧ L^1 de aceasta L^4L^5 *om.* M^3, craiul] Leșii M^3, n'au luat urma] n'au mers M^3 **13-14** urma — venise] pre urmă pre calea ce venise M^2 pre urmă pre unde didese la viitoare L^2 **14** codru] codrul Cozminului merg M^3, dânsul] crai M^3 **15** pohtit $A^2L^1M^3$, pre[1]] spre $A^2L^3M^1M^2$, pre aceia cale *om.* M^3, să nu ia pre calea despre codru L^2, pre urmă *om.* L^2 **16** venise A^2, de va face] făcând A, că de — chip] că apoi M^3 și M^2 **17** va *om.* $A^1L^3L^4$, nu va putea răbda M^3

vor vrea să-și apere ale sale, de unde poate să se ațâțe de iznoavă vre-un lucru rău, carele va strica și pacea. Ci craiul mai bucuros era dedireptul să meargă și să iasă în țara sa, ci n'au băgat în seamă, ci și-au păzit calea spre codrul Cozminului. De care lucru fiind înhierbântat Ștefan Vodă de războiu, socotind că are vreme de a-și răscumpărare strâmbătatea sa de pre cela ce n'au călcat numai pacea cea veche, ce-au avut domnii Moldovei cu craii leșești, ci și jurământul și pacea ce legase atuncea de proaspăt, tocmind să se întoarcă pre urmă pre unde și venise, deci îl ațâța și ajutoriul ce-i venise de tiutinderea, și oastea sa toată gata, strânsă și odihnită, văzând dobânda de pre cei flămânzi și slăbiți, au trimis înainte ca să se apuce calea la codrul Cozminului, să săciuiască pădurea, să o înțineze ca să o poată porni asupra oștii, dacă vor întra în pădure, iară el cu toată oastea au tras după dânșii și cu 2000 de Turci, și a patra zi i-au ajuns întrând în pădure, Joi, Octomvrie 26, și luând ajutoriu de la Dumnezeu, și cu ruga sfinții sale Precistei și a sfântului marelui mucenic Dimitrie, și lovindu-i de toate

---

1 de] pe M^2, poate] toate A^2L vor putea M^2, se vor ațâța $A^2L^3L^4$ **1-2** de iznoavă să se ațâțe M^1M^2 **2** vrιn M^1, vre-un lucru rău] spre vre-un lucru rău A^2 spre rău lucru L^3L^4 lucruri rele L^2, craiu M^1M^3 **3** să fie dedireptu (dedrept L^4) L^3L^4 didereptul A^2M^1, să margă dedreptul M^2, fusese să mεargă didereptul A^2, și *om.* $A^2L^2M^3$ **4** ci^1] și A *om.* M^1M^3 **5** De care lucru] Deci M^3, înherbântat L^1L^3 înfierb- $A^1L^2L^4M^2$, Ștefan Vodă *este în* L^3L^4 *după* războiu, *iar în* M^3 *înainte de* fiind **6** a-și] a M^1M^2, răscumpăra A^1 **7** de pre] dupre A^1 despre $L^3L^4M^2$, dispre A^2, n'au] l-au M^1M^2, n'au călcat numai *a fost corectat în* M^3 *în:* au călcat nu numai **7-8** n'au călcat — avut] nu numai pacea cea veche o au călcat-o care avusese A^2 **8** avut-o M^1M^2, în domnii A^1 **9** și și pacea A^2, de proaspăt] proaspătă $L^2L^3L^4$ de curând A^2 de curund M^3, tocmindu-se L așezându-se A^2 **10** pre urmă *om.* A^1M^3, și^1 *om.* $A^1L^2M^3$, au venit A^1, deci] cu aceia M^2, îl] o M^2, și^2 *om.* $AL^2L^3L^4$ **11** tutindinile L^1 petutinderea L^4 petitinderea L^3 pretutindirea A^1 pretitinderea M^2 pretitindirilea A^2 pretiutinderilα M^1, toată] tocmită A^2 **12** odihnită fiind și văzând A^1 **14** săciuiască] tae M^3, înzineze A^1 ațineze M^2 **15** *După* porni M^3 *ad.* să cază, întra Leșii M^3, iară el] iară sângur Stefan Vodă M^3 **16** tras] întrat $A^2L^2L^3L^4$ **17** întrând *om.* A, și *om.* AL **18** de la] pre A^2, ruga] al L^2, sfinții sale *om.* A^2L^2, maicăi Precistei A^1 **19** a] cu al L^2, și lovindu-i] i-au lovit M^3

părţile şi năruind copacii cei înţinaţi asupra lor, multă oaste leşască au perit, unii de oşteni, alţii de ţărani, ce le cuprinsese ca cu o mreajă calea, alţii de copacii cei înţinaţi. Aşa pierzând puşcile, lăsând steagurile, carele toate le-au adunat Ştefan Vodă, şi ei, cine cum au putut, în toate părţile s'au răşchirat prin păduri, de au scăpat puţini afară. Şi singur craiul, cu puţinei ce rămăsese strângându-se, s'au adunat într'un ocol la sat la Cozmin, şi de acolo bulucindu-se au tras spre Cernăuţi, iară oastea lui Ştefan Vodă cu dânşii de asemenea mergea, bătându-se şi tăindu-se, ci şi acei puţinei, ce eşise din codru, n'ar fi scăpat, de nu s'ar fi încâlcit ai noştri în carele crăeşti şi în carele altor boeri, de le-au dat vreme de fugit.

Şi acolo veni veste lui Ştefan Vodă, că vine şi altă oaste leşască într'ajutoriu craiului, şi atuncea au chemat pe Boldur vornicul, şi i-au dat oaste, şi de sârg l-au trimis împotriva acei oşti, şi i-au zis să le dea războiu. Deci Boldur vornicul, luând oaste de ajuns, au trecut Prutul împotriva acei oşti Sâmbătă seara, şi Duminecă dimineaţa, Octomvrie 29, le-au

---

1 năruind] pornind $A^1L^2L^3L^4M^2$ oborând A^2, copacii aţinaţi M^1M^2 **2** ce] că AL **3** cu] co M^1, mraje (-jъ L^2) L^2M^2, calea ca cu o mreajă A^1M^3, şi alţii M^3, cei *om.* M^1M^3 **4** pierzând puşcile] lăsând puşcile alţii pierzându-le M^2, şi lăsând M **5** şi] iară M^3, ei] Leşii M, cum] încătro M^3 **5-6** în toate — puţini] aşѣ s'au râsipit prin pădure unde puţini au scăpat M^3 **6** singur] însuşi A^2 **7** puţini $A^2L^3L^4$, ce *om.* $AL^2L^3L^4M^1M^2$ şi strângându-se A^1 **8** într'un] la un L^3L^4, acolea $A^1L^3L^4$ **9** tras] eşit M^3 **9-10** de asemenea] alăturea A^1, de asemenea — tăindu-se] mergând înpreună se bătia şi se tăia A^2 mergând se bătea asemenea tăindu-se L^3L^4 **10** tăindu-i M^2 *om.* M^1, ci şi] cât nice M^3, puţintei M^3 puţini A^2L^2, *După* puţinei M^3 *ad.* Leşi **11** eşise din codru] scăpase L^3L^4, n'ar fi scăpat] nu vrea fi scăpat M^3 n'ar fi udit ca să scape $L^3L^4L^5$, încâlcit] încurcat AM^3 **12** în carele² *om.* L^3L^4, şi într'altor L^3, în carele altor boeri] boiereşti M^3, dat] îndelungat M^3 **13** de au fugit M^2 de eşit A^1L^1 de au eşit $A^2L^2L^3L^4$ **14** acolea AL, au vinit M^3, că vine] cum vinie M^3 **15** ajutoriul M^1, lui craiu L^1M^3, şi *om.* $AL^2L^3L^4$, atuncѣş A^1, *După* chemat L^1 *ad.* Ştefan Vodă **16** dat lui $AL^2L^3L^4$, de sârg *om.* M^3, împotriva] înaintea $L^2L^3L^4$ **17** oştii aceia M^2, şi au zis M^3 zicându-i L^4, Deci] Şi aşѣ M^3 **16-18** şi de sârg — oaste *om.* A **18** de ajuns] de agiutoriu şi de ajuns A^1, şi au trecut A, împotriva] înaintea L^2, *După* oşti L^2 *ad.* eşind **19** demeneaţa M^1

dat războiu, și îndată i-au răsipit cu ajutoriul lui Dumnezeu și cu norocul lui Ștefan Vodă, și mare moarte şi tăiare s'au făcut atuncea în oastea leşască, la locul ce se chiamă Lențeștii satul, și nimica n'au știut craiul de venirea acei oşti, nici de perirea lor.

Și într'aceiaș Duminică, trecând craiul Prutul la Cernăuţi, iarăşi fu lovit de oastea lui Ștefan Vodă, de i-au răsipit și i-au tăiat, de abia au scăpat însuși craiul cu puţină oaste de a sa. De aci trecând craiul spre ţara sa, pre multe locuri i-au lovit ai noștri, ales pre craiul, că Mazurii, întorcându-se să dea războiu și să apere pre craiu și pre cei scăpaţi dintr'acel pojar, au dat asupra lui Boldur vornicul cel mare, pre carele îl trimisese Ștefan Vodă împotriva acei oşti leșești ce venea într'ajutoriu craiului, și mare moarte au făcut într'înșii și la sat la Șipinţi, că puţini au scăpat în oastea ce era strânsă pre lângă craiu.

Deci craiul cu multă nevoe strecurându-se au tras la Sneatin, și de acolo au slobozit oastea pre acasă, de câtă rămăsese, iară el s'au dus la Liov.

1 îndat M[1]M[2], și pre toți i-au răsipit îndată A[2], *După* răsipit AL *ad.* și pre toți (pre toți *om.* A[2]) i-au topit (și cu ajutoriul lui Dumnezeu pre toți i-au topit L[2]) 2 mare moarte și tăiare] multă vărsare de sânge M[3], s' *om.* L[2] 3 în oastea leșască atuncea L[2] 3-4 Lъnțești A[2]L[2]L[4] -ѣști L[3] Lențъști M[3] Lъnțъștii M[1]M[2], satul Lănțeștii *om.* L[4] 4 satul *om.* M, *După* Lențeștii M[1]M[2] *ad.* pre hotarul satului sânt ocopuri făcute de Leși, precum arată semnele și până astăzi, *iar* M[3]: unde se cunosc ocopurile Leșilor făcute de atunci și până astăzi, nu știa M[3], oștii aceștia M[1]M[2] oștii aceia M[3] 5 nici] și L[4]M[2], peirea M[3] 7 iarăși — Vodă] i-au lovit o samă de oastѣ lui Stefan M[3] 8 de] cât M[3] *om.* L[4], de debiѧ M[1], însuși *om.* L[2], craiul însuși M[2], puținѣ L[3]L[4]M[3] 9 de *om.* L[2]M[2], De aci] Și dѣcii M[1]M[2] Și de acolo M[3] 10 i- *om.* M[3], ai noștri] Moldovenii M[3], *După* craiul M[3] *ad.* și pre cei scăpați dentr'acel pojar de au perit mai toți, *In dreptul cuvântului* Mazurii *se află în* A *pe margine:* Litvinii 11 și[1]] ca M[2] 11-12 dintr'acel pojar *om.* M[3] 12 dat-au M[3], vornicului celui M[1]M[2], cel mare *om.* M[3] 13 îl *om.* L[2]L[3]L[4], împotriva] asupra M[1]M[2], să le stea înprotivă M[1]M[2] 13-14 leșești] leșaști A[2], pre carele — leșești] de care s'au pomenit mai sus că era trimis cu oaste înprotiva oștii leșești M[3] 14 ce] carii M[2], într' *om.* M[3], într'ajutoriul L[3]L[4], lui craiu M[3], moarte] perire M[3] 15 și *om.* M[1], Șepinți L[2]L[3]L[4]M[2], că] cât M[3] *om.* AL, în] din AL 16 pre *om.* M[3] 17 Deci] Iară M[2] Și așѣ M[3], Deci craiul *om.* M[1], stricorându-se L[2]L[3] 18 Snѣtin *în mss afară de* M[1] *în care e:* Snetin, acolea L[3]L[4], den câtă L[3]L[4] de cât M[1]M[2]

Nakazanie sâlnim.

Dumnezeu cel drept, cela ce ceartă nedireptatea și înalță direptatea, cu câtă certare pedepseşte pre ceia ce calcă jurământul! Că acesta Olbriht nu spre păgâni, ci spre creştini vrea să facă războiu; nu da ajutoriu celuia ce nu avea odihnă de Turci, ci vrea să slăbească pre cela ce se lupta cu vrăjmaşul creștinilor, pre carele trebuia cu toţii să-l ajutorească. Ci Dumnezeu la atâta lipsă şi nevoe îl adusese, pre cela ce mergea cu atâta fală să stropşască și să supue țara, care întâiu nici taina sa nu vrea să spue nimărui, ci făcuse cuvânt că merge să ia Chilia și Cetatea Albă, și încă adăogea de zicea, că de ar şti haina de pre dânsul gândul lui o ar băga în foc, iar mai apoi nici ai săi nu-l băga în seamă, ci era în zavistia celor de casă și în batjocura tuturora, şi în toate chipurile îl hulia; aşa și cinstea din zi în zi micșorându-se de inimă rea puțin de n'au murit.

De capetele cele de frunte a Leşilor ce s'au aflat periţi.

Aflatu-s'au la acest războiu periți din capete: 2 frați

---

1 *În* M[1] *titlul e în paranteză*, *După* sâlnim A *ad.* adecă certare celor puternici, Nakazanie sâlnim] Certarea celor puternici M[3] Învățătură L[3]L[4] *om.* L[2] **2** cela] cel M[3] *om.* M[2] **3** pedepsește] ceartă M[2], cei ce L[2]M[3] **4-5** spre creștini vrea să facă războiu nu spre păgâni M[2] nu asupra păgânilor ce asupra creștinilor au rădicat războiu M[3] **5** da] vrea să dea L[2] **6** se *om.* M[1] **7** vrăjmașii AL[2]L[3]L[4], pre carele] căruia M[3], trebuia *om.* A[1] **7-8** să-l ajutorească] să-i dea toți agiutoriu M[3] **8** lipse M[2], nevoe și lipsă A[1], la toată lipsa și nevoia l-au adus M[3] **9** cel M[2] acel M[3], fală] hvala A[2], supue] calce M[3] **9-10** să stropșască țara și să o supue A **10** carele M[1] cela ce M[3], să o spue L[3]M[2]M[3] să o arate L[2], nemărui M[3] -ruᴧ M[1] **11** făcuse] scosese A[2]L[3]L[4], să ia] spre L[2] **12** de zicea] zicând L[4], ști] pricepe L[2], haina] haina sa A[2] că pe haina L[3]L[4] că cămѣșa L[2], dânsul] el L[2]L[3]L[4], *După* dânsul L[3]L[4] *ad.* cum că-i știe, *iar* L[2]: îi știe **13** băga-o M[1] arunca A[2], în foc o ar (o ar] or L[3]) arunca L[3]L[4], iar *om.* AL[2], mai *om.* AL[2], mai apoi] în urmă L[3]L[4], în[2] *om.* L[3] **14** zavistie A[1], în[2]] de AL, batjocură A[1] batjocurile L[3]L[4], **15** și în toate — hulia *om.* M[3] **16** micșorându-i-se L[4], puțin de n'au murit de inimă rea L[3]L[4], *După* murit L[2] *ad.* atuncea în grab **17** De] Pentru M[1]M[2], cele] celor M[1] acelora M[2], a] ale L[2], a Leșilor] aleși M[1]M[2], Leșii cei de frunte care au perit capete fiind L[3] Leșii cei de frunte ce au perit L[4]L[5], *Titlul om.* M[3] **18** periți *om.* AL, din capete] din capetile Leșilor L[3]L[4] oameni de frunte de la Leși M[3]

Tincenskii şi Miculai, voevoda Ruskii, şi Gavriil din Maraviciu şi Herbor; aşijderea 2 fraţi Grotov, Humiţskii şi Murdileu, și alţii mulţi; cine poate să-i pomenească pre toţi! Alţii au căzut la legătură, cumu-i Tuncenskii, Zbignev, podcomori de Cracău, Pruhniţskii, Gargovețskii și alţii mulţi. Pre unii i-au fost spânzurând ai noştri câte doi de păr, că au fost umblând pre acele vremi păroşi ca și Nemţii, și alte batjocuri multe le-au fost făcând, de se pomeneşte și până astăzi răutatea lor, ce au fost păţind.

Iară Ștefan Vodă, după izbândă cu noroc ce au făcut la acel războiu, s'au întors înapoi la scaunul său la Suceava cu mare pohvală şi laudă, ca un biruitoriu, şi au zidit biserică pre numele sfântului mucenic Dimitrie în târg în Suceava, care trăeşte și până astăzi.

Zic unii să se fie arătat lui Ștefan Vodă la acel războiu sfântul mucenic Dimitrie, călare și întrarmat ca un viteaz,

---

1 Tinceskii A^1 Tencenskii M^1 Tencinskii M^2 Tecenskii L^2L^3 Tecelski L^4 Pecelski L^5, Micolai L^1M^3 Nicolae L^3L^4, voevod $A^1L^3M^1$ -vodul $A^2L^4M^2$, *După* Ruskii AL *ad.* periţi, Gabriil A, din] de L^1 de la L^3L^4 **2** Herbort M^2, Grotovi AL, Humeţskii M^1M^2 Humiţnskii L^4L^5 **2-3** Murdeleu L^1L^4 -dileo M^1M^2 -delio M^3 **3** cine-i M^3, să-i scrie și să-i pomenească pre toţi M^1M^2 scrie deamăruntul pre toţi M^3 **4** legătură] robie M^3, cum e A^1 cumu-e M^1, Tunciskii A^2 Tuncinskii M^3 Tunceski L^2 Tincenski L^3 Tinceski L^4L^5, Zbigneu A^1 Zbivgnev $L^3L^4L^5$ **4-5** potcomori A -cъmorii M^1 **5** Cracăului A^2, Pruhniţnskii L^4L^5 Pruhuţki M^1M^2 Brohoţkii M^3, Gorgovețskii L^3L^4 Garbovețski L^2 -goviţkii M^2M^3 **6** Pre uni ai noştri i-au fost A^2, spânzurat M^3, pe câte M^3 **7** aceia vreme M^2M^3, păroşi *urmează în* M^2 *după* umblând **7-8** că au fost — multe le- *om.* $L^2L^3L^4$ **8** badjocuri A^1 batgiocore M^1, au fost făcând *om.* L^4L^5 **9** până *om.* AL^1L^2, au fost pățit M^1 leu fost făcând M^3 **8-9** de și până azi se pomenește răutățile ce le-au fost făcând L^3L^4 **10** au fost făcut AL^1 **11** acel] acest AL^2, înapoi *om.* L^2 **12** pohfală A^2L^4 pofală A^1L^3 *om.* L^1M^3, şi[1] *om.* L^1M^3 **13-14** în târgul Sucevii L^2 la Suceava în târg L^3L^4 **12-14** şi au zidit — astăzi] mulțămind şi dând laudă milostivului Dumnezeu (mulțămind lui Dumnezeu M^3) şi Maicii Precistii, și au sfinţit şi au (şi o M^1M^2) înfrumusețat beserica ce-au fost zidită de dânsul pre numele sfântului marelui mucenic Dimitrie, dând laudă sfinţii sale, în târg în Suceava, care (ce M^3) este înaintea curților domnești și (care M^3) trăeşte și (şi *om.* M^1) până astăzi M **15** acel] acest A^2L^2, la acel războiu *om.* L^1

fiindu-i într'ajutoriu și dând vălhvă oştii lui, ce este de a și credere, de vreme ce i-au zidit biserică.

După aceia au dat Ștefan Vodă cuvânt a toată oastea, să se strângă la Hârlău la ziua lui sfeti Nicolae. Și așa s'au adunat cu toţii la Hârlău într'aceia zi, și acolo Ștefan Vodă au făcut ospăţ mare tuturor boerilor și tuturor vitejilor săi, și cu daruri scumpe i-au dăruit pre dânșii, și de aci i-au slobozit cine-și pre la casa sa, dându-le cuvânt ca toţi să dea laudă lui Dumnezeu, pentru ce că toate puterile sânt de la Dumnezeu cel de sus.

Când au prădat Malcoci ţara leşască. Văleatul 7006, Mai. 1498

Malcoci au întrat în ţara leșască cu multă mulţime de Turci, și n'au fost cine să-i stea împotrivă, ci multă pradă de oameni au făcut, și dobândă de dobitoace au făcut și au luat, și au ajuns mai sus de Liov 25 de popriști, și de aci s'au întors prădând ţara și arzând. Și se vedea că după acel războiu fără no'roc, ce făcuse Leșii cu Ștefan Vodă, va fi perirea lor.

---

1 fiind $A^1L^1L^2L^3L^4$, vlăhvă M^2, dând ajutor și vălfă M^3, ce] care A^1 **2** crede L^4, i- *om.* AL^1L^2 **3** cuvânt Ștefan Vodă $AL^2L^3L^4$, a] la $A^1M^2M^3$ **4** sfântului M^3, Necolai M^1 Nicolai M^2 **4-6** Și adunându-se într'aceia zi cu toţii la Hârlău făcutu-le-au ospăţ tuturor boerilor M^3 **7** dânșii] înși M^1M^2 ei A^2L, de aci] de acolo M^3 **8** *După* slobozit M^2 *ad.* de s'au dus *iar* M^3: de au mers, pre] pri L^3 *om.* A^2, sa] lui A^1, la casa sa] acasă-și M^3, dându-le cuvânt ca] învăţându-i pre M^3 **9** ce *om.* A^1M^3, că] căci A^1 **10** cel (*om.* M^3) de sus *s'a păstrat numai în* L^1M^3 **11** Mai] мѣсяца Mai $L^1M^1M^2$; *în* L^1 *luna se află la începutul titlului, iar* $A^2L^2L^3L^4$ *om.*, *În* A^1 *titlul este:* Văleatul 7006, Mart 11. Când au prădat Malcoci ţara leșească, *iar* M^3 *om.* **12** In anul 7006, în luna lui Mai, au întrat Malcoci în ţara *înc.* M^3, multă *om.* AL **13** fost] avut AL, cine-i sta L^3L^4 cine le sta M^3, împotrivă] înainte $L^1L^3L^4$ **13-14** pradă au (s'au L^4) făcut de oameni L^3L^4 **14** au^2 făcut^2 și^2 *om.* $L^2M^1M^2$ **14-15** de oameni — luat] și robie au făcut M^3 **15** până mai sus $L^2L^3L^4M^3$, poprişi L^4L^5 прѣпѣşti M^1, 25 de popriști *om.* M^2, și^2 *om.* A^2L, de aci] de acolo M^3 *om.* AL **16** s'au întors înapoi A, Și] că M^3 *om* A, acel] acest A **17** ce făcură L^3L^4

1498 Când au prădat Ștefan Vodă țara leșască. Văleatul 7006, Iunie 22.

Intr'acelaş an, Ştefan Vodă, vrând să-şi întoarcă despre Leşi strâmbătatea sa, strânse ţara şi au întrat la Podolia şi la Rusi; trecut-au şi de Liov până la Lanţut oraşul, la apa Visloca, toate satele arzând și prădând. Ars-au oraşul Premişlea, Raduznea, Prevorsca, Lanţutul, și cetatea Terebul, şi multă bunătate dintr'însa au luat, şi mulţi joimiri au scos, ci pre toţi i-au tăiat, şi alţii mai mulţi au ars în cetate. Şi cetatea Buceciul multă nevoe au avut, și Podhaețul au ars, şi mulţi oameni, bărbaţi şi mueri şi copii, au scos în robie, mai mult de 100.000. Mulţi de aceia au aşezat Ștefan Vodă în ţara sa, de și până astăzi trăeşte limba rusească în Moldova, ales pre unde i-au descălecat, că mai a treia parte grăesc rusește. Iară Ștefan Vodă, prădând și arzând țara, s'au întors înapoi cu mare dobândă, fără de nici o sminteală au trecut Nistrul în ceasta parte la Halici, și au prădat și de aceasta parte, şi de aci au venit la scaunul său la Suceava cu mare bucurie și biruință.

---

1 Văleatul] într'acelaş an leatul M^1M^2 **2** Iunie 26 zile A Iulie 22 L^1 **1-2** *Titlul om.* M^3 **3** Iară în anul 7006 Iunie 22, Stefan Vodă *înc.* M^3, despre] de pre M^1M^3 de la L^1 **4** strâns-au M^3 au strâns A^1, Podolie A^1 **5** Rus M^1, de la Liov M^1M^2, până la ținutul (ținut A^2) orașului $AL^2L^3L^4$ până lanțut orașului L^1; *în dreptul acestor cuvinte se află în* A *pe margine adnotarea:* la Lanțut **6** Vislovca A^2L^2 Visluvca A^1 Vislii L^3L^4 **6-7** Primislѣ M^3 **7** Raduzia $L^2L^3L^4$ Radumnѣ M^2 Razdurnѧ M^3, Privorsca M^1M^2 Prevozsca M^3, Lanțut A Lanțitul L^1 la ținutul $L^2L^3L^4$, și o cetate M^3, Terѧbul A^1 Terѣabul A^2 Rebul L^4L^5, *După* Terebul L *ad.* arsu-l-au (arsu-o-au L^1) **8** bunătate] avere M^3, dintr'însul $L^2L^3L^4$, au luat dintr'însa M^2M^3, jolniri M^3 **9** ci] și $L^2L^3L^4M^3$, alții *om.* M^3, mai *om.* L **10** avut] pățit A **11** oameni *om.* L^1M^2, și² *om.* AL^2, și³ *om.* AL^1L^2, mueri bărbați copii L^2 **12** mai mulți M, 100.000] 100 L^1M, mai mult de 100.000] și L^3L^4 *om.* L^2, *In arhetip țifra care arăta numărul robilor era de sigur* 100 *iar nu* 100.000; *această țifră neavând însă nici un sens a fost suprimată în* $L^2L^3L^4$, *iar în* A *a fost îndreptată în* 100.000, *cum a trebuit, probabil, să fie și în ms original,* de²] den A^1, aceia] aceștia L^2, și i-au așezat M^2, Mulți — așezat] de cei ce-au aşezat M^3 **13** de] de care L^3L^4, în] la L^4 **14-15** că mai — rusește *om.* M^3 **15** prădând țara și arzind M^1M^2 **16** și fără M^3, de *om.* $L^3L^4M^2$ **17** și au trecut L^2 **17-18** la Halici — parte *om.* L **18** de] pe de M^3, de aci *om.* M^3 **19** și] și cu AL^2L^4

Văleatul 7008, Martie 11. Când au venit oaste leşască de iznoavă în ţară să prade, văzând stricăciunea ce le-au făcut Ştefan Vodă. 1500

Albreht craiul leşesc, văzând atâta pradă şi stricăciune ce i-au făcut Ştefan Vodă în ţara lui, nu vru să lase, ci de iznoavă strânse oaste şi întră în ţară, şi începu a prăda şi a strica ţara până la târg la Botoşani. Ştefan Vodă, dacă prinse de veste, strânse de sârg oştile sale, şi cu cine avea ai săi i-au eşit înainte acei oşti leşeşti, şi i-au dat războiu la târg la Botoşani. Şi cu vrerea lui Dumnezeu pierdură Leşii războiul şi fu izbânda la Ştefan Vodă, şi multă oaste leşască au perit, şi pre mulţi i-au prins vii în robie. Şi multă caznă le făcea Moldovenii Leşilor, că au pus Ştefan Vodă de au arat cu Leşii pre o culme de deal la Botoşani, şi au semănat ghindă, şi s'au făcut dumbravă mare, de este până astăzi copaci mari.

Ci de această poveste nimica nu scrie cronicariul latinesc, iară la letopiseţul nostru cest moldovenesc scrie de acest războiu a lui Ştefan Vodă, ce-au avut cu Leşii la Botoşani, cum pomenim mai sus.

1-20 *om.* L **1** *Data, care se referă în realitate la moartea Mariei Despina* (*p.* 85, 1-4) *nu figura, probabil, în ms original; introducerea ei în arhetip, în mod neobişnuit la începutul titlului, este rezultatul unei confuzii.* **2** în ţara Moldovei A^1 **2-3** ce le-au făcut] care le făcuse A^1 **1-3** Pentru venirea Leşilor de al doile rând în ţară M^3 **4** Albriht AM^1, În anul 7040 în luna lui Mart în 11 zile Albreht *înc.* M^3 **4-5** văzind prada şi 1532
stricăciunea ce-i făcuse M^3 **5** în ţară, nu vru M^1M^2 **5-6** de iznoavă *om.* M^3 **6** au strâns M^3, şi au întrat M^2M^3, şi au început M^2 şi au prins M^3 **7** la târg *om.* M^3, *Înainte de* Ştefan M^2M^3 *ad.* Iar **7-8** dacă — strânse] dacă au înţeles strâns-au M^3 **8** îş strânse A^2, sale *om.* A^2 **8-9** cu cine avea ai săi *om.* M^3 **9** cu ai săi A, şi] de M^3 **10** vrerea] voia M^3, au pierdut M^3 **11** fu] rămase M^3 **12** perit-au M^1, vii *om.* A, Şi] căror M^3, multă cazne M^1 multe cazne A^2 **11-12** şi multă — prins] cu multă vărsare de sânge din oastea leşască; mulţi au perit şi mulţi au luat M^3 **13** le *om.* A^1, Leşilor *om.* M^3 **14** dial M^1M^3, simănat A^2 **15-16** dumbravă mare şi copaci mari, de este până astăzi M^2 dumbravă care trăeşte şi în zua de astăzi, de se văd copacii mari şi groşi M^3 **17** Ci] Însă M^3, nimica *om.* M^3, cronicariul] letopiseţul M^3 **17-18** latinesc] leşesc *în toate mss* **18** iară] iare M^3, la letopiseţul nostru *om.* M^3, acest A cel M^2 **20** cum] precum A^1M^3, pomenesc M^1 pomeneşte M^3 se pomeneşte M^2 s'au pomenit A^2

1500 Văleatul 7008, Martie 11, pristăvitu-s'au Maria Despina, doamna Radului Vodă, ce era robită de Ștefan Vodă când luase cetatea Dâmbovița, și cu cinste o au îngropat în mânăstirea Putna.

Când s'au împăcat Ștefan Vodă cu craiul leşesc.

1501 **Văleatul 7009.**

Ștefan Vodă, lăsând inima cea neprietenească, s'au împăcat cu craiul leşesc şi mare legătură au făcut, nu că doară s'au temut de puterea lor, care se ispitise și războiu făcuse și cu Turcii, de atâtea ori i-au și biruit, şi cu alți megiaşi de prin prejur având sfadă nici odată nu s'au plecat, ci pentru să cunoască toată creştinătatea că n'au fost despre dânsul începătura, că n'au rădicat el armele asupra lui craiu, ci craiul fără cale și fără știre au venit asupra lui, unde și acolo s'au întors cu rușine. Mai apoi, ca să arate că mai mult poate să strice el lui craiu de cât craiul lui Ștefan Vodă, au întrat de i-au ars târgurile și i-au robit podanii; nici au avut cine să-i stea înainte, ci cu mare dobândă s'au invârtejit

---

1-4 *om.* M, *în care se spusese* (*p.* 61, 20) *că doamna Radului Vodă a fost trimisă îndărăt în țara românească* **1** Văleatul *om.* $L^2L^3L^4$, Martie 18 L^2, Dispina L^1L^3 **1-2** Într'acestaș an, Martie, s'au pristăvit Despina doamna Radului (doamna Despina a Radului A^1) A **3** îngropat-o $L^2L^3L^4$ **3-4** în mânăstire în L^3 **4** Putnii L^4L^5 **5** Înpăcăciunea lui Stefan Vodă cu craiul leşesc M^3 **7** În anul 7009 Stefan Vodă *înc.* M^3, cea ne prea prietenească M^1M^2 cea nepriinească M^3, *După* neprietenească AL *ad.* întorcându-se către datoria (cea *ad.* A^1) creştinească **8** legătură au făcut] tocmală au legat M^3, doar A^1L^4 **9** timut M^3, că și războiu L^3, și făcuse și războiu M^2 **10** și[1] *om.* M^2, atâta $A^2L^3M^2$, și i-au biruit de atâtea ori L^3L^4, și cu Turcii — alți] şi cu Leșii și cu Turcii şi de multe ori îi biruise ca și cu alți M^3 **11** svadă M^1 **12** ca să cunoască M^2, despre] de către M^2 dentru M^3 **13** armele] întâi M^3, asupra craiului $AL^2L^3L^4M^2$ **14** fără de A^2 **14-15** unde și acolo] de unde M^3 **15** ca să] să se L^4, arată M^1 arăte M^3 **16** craiului $AL^2L^3L^4M^2$, de cât — Vodă *om.* M^3 **17** i-[1] *om.* L^4, şi nici L^3L^4 **18** cine-i sta L^3L^4, înainte] înpotrivă $A^2L^3L^4$, invârtejit] întors $AL^2L^3L^4$, *După* invârtejit M^2 *ad.* înapoi

în țara Moldovei. Că au venit craiul cu oaste, dobândă au adus lui Ștefan Vodă, că s'au umplut toți de jacurile leșești; acolo că au mers Ștefan Vodă și plini s'au întors la casele sale; așijderea acum la pace pre lesne stătu, ca să se cunoască că fie la ce-l vor cerca este gata, și la pace și la războirițe.

Deci pacea o au legat într'acesta chip, ca să-i fie într'ajutoriu împotriva fiecărui vrăjmaș, iară pribegii de îmbe părțile să nu se priimească, iară de s'ar tâmpla vreunui domn al Moldovei să iasă de nevoia Turcilor în țara leșască, să-l priimească, și în tot chipul să pue nevoință ca să-l așaze la domnie, iară domnii Moldovei pururea să aibă urechi deșchise despre Turc, să dea știre craiului de gândurile lor, iară judecata celor cu strâmbătăți de la margine să se facă de îmbe părțile.

51 De un Petru Vodă ce i-au tăiat capul craiul leșesc. Văleatul 7009. 1501

Într'acestaș an, trimis-au Ștefan Vodă solii săi la craiul

---

1 la (în M^3) țara sa în Moldova $L^3L^4M^3$, Că] Căci A^1L^2 Și de M^3, au venit craiul] venirea craiului $A^2L^2L^3L^4$, cu oaste *om.* AL, *După* oaste M^3 *ad.* în Moldova, au (de au L^2) adus dobândă L^2M^2 **2** toți *om.* L^4M^3, jacuri A^1 jafuri A^2L^2, de acolo AL^3L^4 **3** că *om.* L^1, că au mers] au venit A viind L^3L^4, și *om.* L^3L^4, și plini] plin L^1 și cu toți plini A, s'au întors plini $L^3L^4M^2$, sale] lor A^1 **2-3** acolo că — casele sale] cu care au venit la casile sale L^2 așijdirea de au mers Stefan Vodă în țara leșască cu plin s'au întors în țara sa M^3 **4** și acum L^3L^4, așijderea acum] iară M^3, stătu] au stătut M^2 priimi pace M^3, ca să-l cunoască $A^1L^2L^3L^4M^3$ **4-5** că la fie A^1 că ori la fie M^2, că ori la ce l-ar cerca $L^2L^3L^4$ **5** -l] îl A^2, este] e $L^2L^3L^4$ că-i A^2 că e L^1, și[1] *om.* M^1, răzmiriți L^1M^2 -iță $A^1L^2L^3L^4$ gâlceavă M^3 **6** o *om.* AL^1, legat-o M^2, au legat pace L^3L^4, într'acestaș $A^1L^3L^4$ **6-7** să-i fie de ajutoriu M **7** fieștecărui L^3L^4, vrăjmaș] neprieten M^3, de împe L^2 de (despre M^2) amândoao A^1M^2 **8** se] -i M^1M^3 *om.* A^1, s'ari A^2M^3, întâmpla L^1L^4 **9** al] a M^1M^3 de ai $L^2L^3L^4$ **10** să pue nevoință] să nevoiască M^3, ca *om.* M^3 **11** iară] așijdirea M^3, depururea M **12** Turci A^1L, să-i dea L^1, lui craiu M^3 **13** celor] acelor A^2 ce M^1 cea M^2, strâmbătate M^3, celor de la margine cu strâmbătăți L^3L^4 **13-14** despre (de A^1) amândoao AM^2 dentr'amândoao L^4 **14** *După* părțile M^3 *ad.* la margine **15-16** *Titlul om.* L^2 **17** Intr'acest L^1M^2 Într'acelaș $AL^2L^3L^4$, În anul 7009 au trimis M^3

leşesc la seim, poftind, pre tocmeala şi legătura ce au avut, să-i dea pre Petru Vodă, feciorul lui Iliaş Vodă, că simţise că pre mulţi din boerii leşeşti îi întorsese spre sine, şi-i îndemna să facă oaste asupra lui Ştefan Vodă şi să ia domnia de la dânsul, şi se giuruia ca să plece ţara toată să fie supt ascultarea lor.

De care lucru mult sfătuiră în seim, că mulţi era lui Petru Vodă apărători; mai apoi socotiră să nu cumva zădărască pre Ştefan Vodă, să le fie a strica pacea, pentru ce că şi ei se gătia să meargă la Prusi, ci i-au tăiat capul lui Petru Vodă înaintea solilor, la târg la Cihov.

Acest Petru Vodă, cum s'au pomenit mai sus, că l-au gonit Ştefan Vodă din ţară la ţara ungurească şi i-au luat domnia, iară el au îndemnat pre Mateiaş craiul unguresc, de au mers cu oaste asupra lui Ştefan Vodă ca să-l pue la domnie, unde apoi l-au bătut Ştefan Vodă la Bae, cum s'au pomenit mai sus, şi toată oastea i-au topit, numai Mateiaş cu puţini au scăpat. Deci, dacă au murit Mateiaş craiul unguresc, pierzând Petru Vodă nădejdea de a se mai ajutori de la craii ungureşti, văzând de aci şi vrajba ce întrase între Leşi şi între Moldoveni, gândindu-se că între acele amestecături va putea să-şi facă şi el loc la Moldova şi să dobândească ţara, au lăsat Ungurii şi au trecut în ţara leşască,

---

1 pohtind M^1 2 ca să-i M^3, -i *om.* AL, că] cum M^1 precum M^2, au simţit M^3 3 din boerii] domni şi boeri M^3, îi torsese M^1 îi trăsese $L^2L^3L^4$, spre] către L^3L^4, -i] îi M^3 4 şi] ca M^3 5 juru^ L^3 făgăduia A^2L^2 adever^ M^2, ca *om.* $L^2L^3L^4$, toată *om.* M^1M^2, toată ţara L^3L^4 5-6 să se plece cu toată ţara supt ascultarea Leşilor M^3 7 multe M^2 8 mai *om.* L^3L^4, socoti L^3L^4 10 că *om.* M^3, *După* gătia M *ad.* să facă oaste, Prus A^1M^1, ci] ce atuncişi M^3, i- *om.* M^3 11 înaintea — Cihov] la târg la Cihov înainte solilor lui Stefan Vodă M^3 *om.* L^2 12 Acesta era Petru M^3, cum] precum A^2 ce M^3, mai sus (*cf. p.* 43, 4 *şi* 47, 2) 13 la] şi s'au dus în M^3, *După* luat M^3 *ad.* Stefan Vodă 14 *După* el M^3 *ad.* fiind în ţara ungurească 15 au mers] s'au rădicat M^3 16 mai apoi L^2 16-17 cum s'au pomenit *urmează în* M^3 *după* topit 17 mai sus *om.* M^3 17-18 numai — scăpat] că abia au scăpat craiu Matiaş M^3 18 Deci] Iară M^3 19 pierzând] pierdu A^2L^2M, ajutora L^1 20 de la craiul unguresc M^3, de aci *om.* M^3 21 gândindu-se] au socotit M^3, întru acele AM^2 într'acele L^2L^3 22 amesticări M^3, că (să L^4) va putea AL, şi el să-şi facă M^1M^2 23 s'au lăsat de Unguri M^3, au trecut] au fugit de acolo trecând A^2

unde și moarte i s'au întâmplat, cum s'au pomenit mai sus, că i-au tăiat capul craiul leșesc.

De moartea acestui Petru Vodă nu scriu toți într'un chip, că letopisețul cel moldovenesc scrie, că dacă au venit Ștefan Vodă cu oaste muntenească, s'au lovit cu Petru Vodă pre Siret la Doljești, și al doilea rând la Orbic, și tot au izbândit Ștefan Vodă, și au prins pre Petru Vodă și i-au tăiat capul. Iară cronicariul cel latinesc scrie, că dacă au biruit Ștefan Vodă pre Petru Vodă, au scăpat Petru Vodă la Unguri, și de aci toate toate pre rând, cum scrie mai sus. Ci ori cum au fost, tot se tocmesc că izbânda tot au fost la Ștefan Vodă, iară lui Petru Vodă tot se află că i-au tăiat capul.

De moartea lui Albert craiul leșesc. Văleatul 7009. 1501

Intr'acestaș an, și Olbriht craiul leșesc, gătindu-se cu mare oaste să meargă asupra Prusilor, n'au săvârșit, ci au murit. Iară pre urma lui, făcând țara sfat pre obiceiul lor, au rădicat pre Alexandru, fratele lui Olbriht, la crăie, cu carele pacea ce făcuse Ștefan Vodă cu frate-său Olbriht, de nu-l vrea hi apucat moartea, cum se va arăta mai jos, multă răsipă țărilor să vrea hi făcut.

---

1 tâmplat $L^2 M^1$, moarte i s'au întâmplat] capul și-au pus M^3, cum și mai sus s'au pomenit A^2 cum am arătat mai sus M^1M^2 **2** că i-au — leșesc *om.* M^3 **3** acestui] lui L^1 **4** cel] cest L^2 *om.* M **6** la Doljăști pre Siret A^2, și^2] unde M^3 **8** latinesc] leșesc L^2 **9** au scăpat] au năzuit M^3 au căutat A^2, pre Petru — scăpat] și au prins pre L^1, *După* Vodă^3 M^3 *ad.* și au tricut **10** *După* rând A^1 *ad.* au fost, cum] precum A^2 **11** ori] oare L^1 oarѧ M^1, tot^1 *om.* M^3, tot^2 *om.* M^3 **10-11** Ci ori — tocmesc *om.* M^2M^4 **12** Petru Vodă] Ștefan Vodă L^2, tot se află că *om.* M^3 **13** De] Pentru M^1M^2, Olbriht A^2, *Anul se află în* M^3 *la începutul capitolului, Titlul om.* L^2 **14** Olbrilt A^2 Albert L^4, În anul 7009 Olbriht *înc.* M^3 **14-15** cu mare oaste *om.* L^3L^4 **15** să] ca să A^2, ce n'au A, n'au sfârșit L^2, ci] și A **16** murit] perit L^1, urmă M^3, lui *om.* M^3, făcând] făcu-t-au $AL^1L^2L^3$ făcu L^4, obiceiul] tocmala M^3 **17** și au rădicat $AL^1L^2L^4$, *După* rădicat M^1M^2 *ad.* craiu, la crăie *om.* M^1M^2 **17-18** cu carele făcuse pace M^2 **18** Olbriht frate-său L^3L^4 **19** fi $A^2L^1L^2L^4M^2$ **20** țărъlor AL^2 $L^3M^1M^2$ țărѫlor M^3, fi A^2LM^2

1502 Văleatul 7010, pristăvitu-s'au Paisie arhimandritul şi egumenul Putnei.

Intr'acelaş an, Avgust 4, curând după Paisie, s'au pristăvit Athanasie Bolsun, amândoi lăudaţi de viaţă bună şi curată, carii în viaţa lor nimica n'au lipsit, ce li s'au căzut păstorilor, ca să nu facă.

Când au luat Ștefan Vodă Pocutia de la Leși.

Ștefan Vodă, fiind ca un lup gata de apucat ce nu-l poate îmblànzi nimenea, și el odihna altora lui îi părea că-i e cu pagubă, au întrat cu oaste în țara leșască, și Pocutia o au prădat și o au luat, și zicea că acel olat l-au luat Leșii de la Moldoveni fără cale. Întru aceia craiul, după ce au făcut sfat pentru Pocutia, ce o luase Ștefan Vodă, au strâns oaste pre bani, și o au trimis de au întrat în țară, și multă pagubă au făcut, și atâta s'au fost supărat alor noștri, până s'au rugat cu toții lui Ștefan Vodă de au eșit de la Pocutia, însă mai mult de boală ce-au avut, de podagrie, și cetăţile ce le luase le-au întors.

---

1 Paisъѧ M^1 3 4] 14 A^2, Avgust 4 *urmează în* AL *după* Paisie, curud L^2, curând după Paisie *om.* M^3 3-4 prestăvitu-s'au M^3 4 şi Athanasie $AL^1L^2L^4$, Bolsul $A^2L^4L^5$, pe amândoi i-au lăudat de L^2 5 carele M^1 care L^2, nimica *om.* L^3M^3, nu le-au lipsit M^3, . ce] din ce L^3L^4 6 păstorilor] păstoriei lor $AL^2L^3L^4$, ca *om.* M^1M^2 5-6 ce li s'au — facă] cele ce se cad vieții păstorești a face M^3 7 Când] Cum M^3, *Titlul om.* L^2 8 fiind gata ca M^2, lup] leu M^3, de apucat] de războiu L, fiind gata ca un leu de războiu A^1 fiind gata [de războiu ca un leu A^2 9 putѧ M^1M^2. nime înblânzi M^3, el] iel M^2 lui M^2, lui *om.* A^2LM^3, că *om.* M^3, -i *om.* M^1M^3 10 e] este A^2 *om.* $A^1L^2M^2M^3$, cu[1] *om.* A^1L^2, cu oaste *urmează în* AL *după* leșască, o *om.* M^1 10-11 și au prădat Pocutia $A^2L^3L^4$ 11 prădat-o L^2M^2, o *om.* L^4, *După* au[2] A^2 *ad.* și, luat-o $A^2L^3L^4M^2$, zice M^1M^2 12 fără cale *urmează în* M^2 *după* Leșii, Pentru aceia L^2 Atunci M^3 14 o *om.* $A^2L^1L^2$, trimis-o $A^2L^3L^4$, o au trimis de *om.* M^2 14-15 și au făcut multă pagubă (pagubă multă L^3L^4) AL^3L^4 de au făcut atâta pagubă L^2 15 alor] ailor A^2 la ai A^1 15-16 până cu toții s'au L^3L^4, până — toții] numai ce le-au fost a se ruga M^2 17 de[2]] adecă $A^2L^1L^2M^1M^2$ adecă de A^1, podraghie L^1L^3 podraghii L^2 18 le[1] *om.* $L^2L^3L^4M^3$

De moartea lui Ştefan Vodă cel Bun. Văleatul 7012. 1504

Nu multă vreme dacă s'au întors Ștefan Vodă de la Pocutia la scaunul său la Suceava, fiind bolnav și slab de ani, ca un om ce era într'atâtea războae și osteneală și neodihnă, în 47 de ani, în toate părţile, de se bătea cu toţi, și după multe războae cu noroc ce-au făcut, cu mare laudă au murit, Marţi, Iulie 2.

Fost-au acest Ștefan Vodă om nu mare de stat, mânios și de grab a vărsa sânge nevinovat; de multe ori la ospeţe omora fără judeţ. Amintrelea era om întreg la fire, neleneș, și lucrul său îl știa a-l acoperi, și unde nu gândeai acolo îl aflai. La lucruri de războae meșter, unde era nevoe însuși se vâra, ca văzându-l ai săi să nu îndărăpteze, și pentru aceia rar războiu de nu biruia, și unde-l biruia alţii, nu pierdea nădejdea, că știindu-se căzut jos, se rădica deasupra biruitorilor.

Mai apoi, după moartea lui, și feciorul său Bogdan Vodă urma lui luase de lucruri vitejești, cum se tâmplă, din pom bun roadă bună op să iasă.

---

1 De] Pentru M^1M^2, celui Bun A *om.* M^3, *Anul este în* M^3 *la începutul capitolului,* În anul 7012 *înc.* M^3 2 dacă] după ce L^3L^4 4 ce era ca un om L^2, ostenele L^3L^4 4-5 neodihne L^3L^4, într'atâtea — de ani] în osteneală, fiind într'atâta războae și neodihnă în 47 de ani M^2 într'atâțea ani, în 47, tot în războae și ostenele și neodihnă M^3 5 de² *om.* A^2, toții A^2M^2 6 ce-au fost făcut M^2 7 murit] răpousat M^3 8 Fost-au] Era M^3, acesta $L^2L^3L^4$ *om.* M^2, om *om.* L^1, de] la M^3, dar mânios M^2 9 de grabă M^3 grabnic $A^1L^4L^5$, a *om.* M^3, a vărsa] vărsătoriu A^2, ospeți M^1 10 omorѣ L^3 -riѧ L^2M^2 -rъѧ A^1M^1 -rьꙗ A^2 -rѫѧ M^3, fără de A^1L^2, județ] judecată $A^1L^3L^4$, Amintrilea $A^2L^3M^2$ La altele L^2 Iară M^3, era om *om.* M^3, hire M^1 minte M^3, nelenivos M^3 11 îl¹ *om.* M^3, a-l *om.* $L^2L^3L^4M^2$, acoperi] apăra M^2, gândeai] cugitai M^3, acolo-l M^1M^3 12 nevoe] păsul L^3L^4 12-13 însuși nevoia de se vâra L^3L^4, el se vъriѧ însuși M^2 13 vâra] vъrѣ L^2 -riѧ M^1M^2 -rъѧ A^1L^1 -rьꙗ A^2 -rѫѧ M^3, ca] pentru căci M^2, să nu se A^2, îndărăptiѣaze A^2 îndărăcnѣze $A^1L^3L^4$, să nu îndărăpteze] să se îndemneze L^1 14 de nu-l L^3, și] așijdirea și M^3 15 biruitoriului L 16 Mai *om.* L, Mai apoi] Iară M^3, și *om.* $L^2L^3L^4$, fiiu-său $A^1L^2L^3L^4M^3$ 17 lucrurile M^3, se și întâmplă L^2, pomul M^3 18 op să iasă *s'a păstrat numai în* M^1: оѱъѧсє, *în celelalte mss fiind:* e pus L^1 poate să iasă M^2 iase $AL^2L^3L^4$ se face M^3, *După* iasă L^2 *ad.* Și la moartea sa, Ștefan Vodă au învățat pe boiarii săi și pe fiu-său Bogdan, ce era următor la domnie după dânsul, ca să se închine la Turci, fiind mai puternici de cât toți, arătându-le că nu vor putea ținea țara cu sabie cum o au ținut-o el.

Iară pre Ștefan Vodă l-au îngropat țara cu multă jale și plângere în mânăstire în Putna, care era de dânsul zidită. Atâta jale era, de plângea toți ca după un părinte al său, că cunoștea toți că s'au scăpat de mult bine și de multă apărătură. Ce după moartea lui până astăzi îi zic sfântul Ștefan Vodă, nu pentru suflet, ce este în mâna lui Dumnezeu, că el încă au fost om cu păcate, ci pentru lucrurile lui cele vitejești, carele nime din domni, nici mai nainte nici după aceia, l-au ajuns.

Fost-au mai nainte de moartea lui Ștefan Vodă, într'același an, iarnă grea și geroasă, cât n'au fost așa nici odinioară, și de aci preste vară au fost ploi grele și povoae de ape, și multă înecare de ape s'au făcut.

Au domnit Ștefan Vodă 47 de ani și 2 luni și 3 săptămâni, și au făcut 44 de mânăstiri, și singur țiitoriu preste toată țara.

Iară când au fost aproape de săvârșenia sa, chemat-au vlădicii și toți sfetnicii săi, boerii cei mari și alții toți câți s'au prilejit, arătându-le cum nu vor putea ținea țara cum o au ținut el, ci socotind din toți mai puternic pre Turc și mai înțelept, au dat învățătură să se închine Turcilor, și de aci au stătut la domnie fiiu-său Bogdan Vodă, cel Grozav și Orb.

---

2 în mânăstirea Putna A^1L^2, zidită de dânsul $A^2L^3L^4$ **3** jale era] jelѧ M^1, jale ce era și plângea ca după L^3L^4 jale și plângere era ca după L^2, său] lor $A^1L^2M^3$ **1-3** Ingropat-au pre Stefan Vodă în mânăstirea Putna, cu multă jѣle și plângere tuturor lăcuitorilor țărâi, cât plângea toți ca după M^3 **4** scăpat] scăpătat L^2 **4-5** de multă apărătură] apărare M^3 **5** Ce *om.* $L^2L^3L^4$, până azi L^3L^4 *om.* M^3, zicea M^3 **6** ce] care A^1 că M^3 căci L^3L^4, în] doar în L^3L^4 **7** un om $L^2L^3L^4$, păcat M^2, lui] sale M^3 **8** mai inte M^1 **9** nu l-au L^2M^3 **10** mainte M^1 **10-11** într'acel L **11** geroase M^3 **11-12** odъĭnъoară L^2M^1, n'au fost — odinioară] n'au mai fost iarnă ca aceia nice odată M^3 **12** și de aci] și apoi A^1 iară M^3, preste] despre A^1 spre L^1 pre pre M^2, povoe M^1 **13** apъ A^2M^1, s'au făcut de ape L^4L^5, și multă — făcut] cât s'au făcut multă înicare M^3 **14** Și au domnit M^2, Acest Ștefan Vodă au domnit L **15-20** și au făcut — Turcilor *om.* L **15** mânăstiri și besѣrici M^3, singur] însuși A^2 era însuși M^3, țiitoriu *urmează în* M^2 *după* țara **16** săvârșenia] sfârșitul A^1, Iară înaintea săvârșirii sale M^3 **17** pre toți[1] A^1, săi *om.* M^1M^2, cei *om.* M^3 **18** prelejit M^1, cum[1] că A^1, cum[2]] precum M^3 **19** ținut-o A^2M^2, din] de cât M^3, că din toți este mai M^2, pre Turc] Turcul M^2 **20** Turcului M^3 **20-21** și de aci — domnie] și rămasu domn M^3 **21** cel Orb și Grozav M^3 ce-i zic cel Orb (Orbul L^3L^4) L

Povestea și tocmeala altor țări ce sânt prin prejur, cum nu se cade să nu pomenim, fiindu-ne vecini de aproape.

Întâiu cumu-i țara leșască.

Țara leșască, sau cumu-i zic pre limba lor Polsca zemlia, adecă țara câmpului îi zic. Pentru loc tins i-au pus nume așa, ce nu pentru că doară este câmpie multă, că fără de câmpii Dașovului câmp slobod și pustiu în țara leșască nu se află, pentru mulțimea de oameni, ce-s sate pretutinderile și târguri, ce numai pentru că-i loc tins. Pentru aceia îi zic țară leșască, pentru că mai de demult o au fost chemând așa de pre numele lui Leh, fiiul lui Elisei, nepotul lui Ivan, carele întâiu acela au lăcuit pre acele locuri.

Țara leșască este țară mare; despre miază noapte se chiamă Borusia și Pomeria, iară despre răsărit Litva și țara Mazoviei, despre amiază zi Rusia, ce se hotărăște despre Unguri cu munții ungurești, iară despre apus Lusitania și Slejia și Moravia. Toate aceste cnejii, dacă le-au supus craii leșești supt ascultarea sa, adecă Mazovia, Rusia, Prusia, Litva, au făcut tot un trup din mădulări multe, tot o țară și o judecată au.

---

1 — *p.* 114, 8 *om.* L^1L^2 **1** nu] ni L^4 **2** să nu pomenim] să lăsăm a nu pomeni M^3, vecini] megiași M^3 **3** cum este M^3 **4** cum îi L^4M^3, Polscaia M^2M^4 Polosca M^3, zemlѧ AM^1M^3 zemlѣ M^2M^4 zemli L^3L^4 **5** câmpiei M^3, i-au pus nume *om.* M^3 **6** ce *om.* M^3, pentru *om.* M^2, doară *om.* M^3, de *om.* A **7-8** nu se află în țara leșască M^2 **8** mulțime M^3 -mѧ M^1, oamenilor L^4, ce sânt $A^2L^4M^2M^3$, pretutinderile] peste tot locul M^3 **9** numai *om.* M^3, că este M^3 *om.* L^3L^4 **9-10** zic țară leșască] zic unii Polsca zemli, iar alții îi zic țara leșască L^3L^4 **10** chiemându-o A^2 **9-11** Pentru — așa] Iară țară leșască îi zic M^3 **11** de *om.* M^2, fiiului A^2 feciorul A^1M^3, Elesei M^1 Ielisei M^2, Iavan L^3L^4 **12** acela *om.* M^3 **13** miaza M^1 **13-14** de se chiamă *în mss, afară de* M^3 *în care e:* care se chiamă **14** Borosia M^1, Pomoria L^3L^4, *După* răsărit M^2 *ad.* se chiamă, Litfa M^1 **14-15** și Mazovia M^3 **15** miază zi L^4, hotărѧște M^1 -rѣște M^3 **16** Unguri] țara ungurească M^3, Luzitania M^3 Lasi- M^1M^2 **17** Slijia AL^3L^4, cnezii A cnejeii M^1 **18** sa] lor A^1 **17-18** Toate — Litva] Rusia, Prusia, Litva dacă le-au supus craii leșești supt ascultarea sa M^3 **19** tot un trup *om.* L^4, un trup — multe] una din multe părți M^2 **19-20** adecă tot o țară și tot o giudecată M^3

Şi nemişii, carii le zic şleahtă, nu aşa de craiu ascultă cum de lege, care le-au făcut ei, de se judecă la scaunele cetăţilor, cine-şi la ţinutul său. De acolo cine nu va să-şi ţie de lege, volnicu-i fieşcine să-şi îndelunge legea la alt scaun mai marele, alese în două locuri, la Liublin vara şi la Petricov iarna, unde zic acelor legi tribunal. Acolo de va avea şi de craiu ceva asupreală, fără nici o frică are voe să-l tragă la judecată, unde procuratorii vor răspunde pentru craiu, şi de va avea strâmbătate, afla-va judeţ şi direptate. Nici pre un şleahtici nu-l va putea lega cineva, nici craiu singur, până nu-l va birui cu legea.

Aceia nu dau bir nimărui, nu ascultă de altul, nici în oaste-i datoriu să meargă, fără numai de bună voe, numai când va încăleca craiul, şi cu voia tuturora şi cu plată. Şi când le va veni nevoe de undeva, aceia este datoria lui craiu, ca să dea ştire la ţinuturi, să se strângă la zi ce le va arăta. Şi dacă se vor strânge şi vor sfătui de lucrul ce le vor da ştire, ei vor alege soli şi vor trimete la seim, unde se vor împreuna cu toţi solii ţinuturilor, de vor sfătui de toate nevoile, ei deosebi, şi craiul cu sfatul său deosebi. Ce vor isprăvi peste zi, seara se vor împreuna cu sfetnicii ce le zic senatori, şi ce vor aşeza până a se săvârşi seimul, că stă seimul 6 săptămâni, de alt nu vor sfătui, numai de ce va fi pricea între dânşii, până la săvârşit. Iară în ziua cea de apoi, de

---

1 şleahta A^1 şlѧhtici M^3, ascultă de crai M^2 2 carele AM^1, le-au făcut] au tocmit M^3 3 Şi de acolo M^2, să se ţie L^4 4 de *om.* M^3, -i] e M^1, fieştecine $A^2L^3L^4$, -şi *om.* L^3L^4, delunge M^2 4-5 la mai mare alt scaun L^3L^4 5 mare $A^2M^2M^3$, ales A^1 carele-s alese L^3L^4 carele au alese M^3 5-6 vara la Liublin, iarna la Petricov L^3L^4 6 legi] judeţe M^2, tribunali M^3, *După* avea M^3 *ad.* neştine 8 la giudeţ M^3, procatorii AM, vor răspunde procatorii M^1 9 va] ar M^3, ceva strâmbătate M^2 10 pre vreun L^3L^4, şlehtici M^1M^3 10-11 ni singur craiul M^3, nu-l va putea — până *om.* L^3L^4 11 legea] judecata M^2 13 -i] este A^2 nu-i $L^3L^4M^2$, numai² *om.* M^2 14 crai M^1M^3, tuturor $A^1M^2M^3$ 15 vre-o nevoe AM^2, de undeva nevoe L^3L^4, aceia] atunce M^3, este] -i M^1M^3, craiului M^2 16 zioa L^4, ce] care A^2, ce le va arăta] să le arate M^2 17 le *om.* L^3L^4 18 şi-i M^3 20 crai A^1M^1 21 iară sara M^2, sinatori $A^2L^3L^4M^3$ sѣnatori M^1M^2 22 se *om.* A^1M^1, sfârşi L^3L^4 22-23 că stă — săptămâni *om.* M^2 23 şi de¹ M^3, altѣ A^1M alta A^2, price $L^3L^4M^2$ 24 întru dânşii A^2M^1 într'înşii L^3L^4, sfârşit $L^3L^4M^2$, *După* sfârşit M^2 *ad.* iară seimul stă până la 6 săptămâni

multe ori se tâmplă de nu vor putea lesne să tocmească ziua, toată ziua, uneori adaog și noaptea, mai apoi pun și aleg dintr'înșii carii vor fi cu sfat mai mare, și ce le va părea lor, pre aceia stă.

La oaste nu merg ei singuri, ci când trebuește oaste, ei slobod la seim bir de iau de pre vecinii lor cu cât pot să-și rădice treaba mare ca aceia, numai atuncea când vor vedea că trebuește și însuși craiul va merge, însă numai până la margine, să-și apere țara, iară denafară nu-s datori.

Leșii sânt oameni războinici, oameni învățați de carte, că pentru învățătura și a cărței și a vitejiei nu li-i preget nici de trudă nici de cheltuială, ce încunjură țările de învață, ca să deprinză tinerețele truda și la bătrânețe înțelepciunea, de care au nevoință mai mare.

Leșii n'au nevoință să strângă avuție, că avuția și strânsura o dau și o răsipesc. Lefecii mulți țin, după câtu-i puterea și mai mulți. Nu-i rușine la dânșii a fi datoriu, că nici unul, nici de cei de frunte, nu este să nu fie datoriu, și la Jidovi ocinile le zălojesc, și odoarele lor zălojesc la negutători și le orânduesc altora, și mulți și de tot le pierd, hrănind gloate după sine; că pre cela ce știe strânge, ei îi zic numele de jidov.

---

1 nu pot M[2] **3** dintre dânșii A[2]M[2]M[3], și *om.* M[1]M[2], lor] acelora M[3] **5** nu *om.* L[3]L[4], ei *om.* M[2], singuri ei L[3]L[4] **6** la] lasă M[1] *om.* M[2], *După* seim M[2] *ad.* și, de iau bir M[2]M[3], de pre la L[3], lor] săi L[3]L[4], pot] ari putea M[3] *om.* A[2]L[3]L[4] **7** mare ca aceia *om.* L[3]L[4]M[3] **8** *După* vedea L[3]L[4] *ad.* treabă mare ca aceia, și *om.* L[3]L[4], craiu A[1]M[1]M[3] **9** margini A[2], denafară] mai departe M[3], -s] sânt A[2] -i M[2] **10** oameni[2] *om.* L[3]L[4] **11** și a[1] *om.* M[2], nu pregetă L[3]L[4] **12** trudă] osteneală A[1] **13** truda] osteneala A[1] **15** iar n'au M[2], avuții A[1] avere M[3], că averea M[3] **15-16** strânsoarea (L[3]L[4] *ad.* sa) A[1]L[3]L[4] **16** altora o dau L[3]L[4], Mulți lefecii țin L[3]L[4] Țin lefecii mulți M[2], cât le este A[2] cât li-i L[3]L[4] cum li-i M[3] **17** încă și mai M[2], *După* mulți[2] M[3] *ad.* țin, Nu este la dânșii rușine A, datori M[3], că *om.* L[3]L[4] **18** nici *om.* L[3]L[4], acei L[3]L[4], de[1]] din M[2]M[3], nu-i M[1]M[2], ca să nu M[3] **19** le *om.* M[3], le zălojesc[2] L[3]L[4] *om.* M[3] **18-19** și la Jidovi — zălojesc[1] *urmează în* L[3]L[4] *după* negutători **20** și[3] *om.* M[3], le[2] *om.* M[3], *După* pierd M[3] *ad.* moșii și odoarъ **21** gloatъ A[1]M[3], cel ce A[2], știe] ști M[1]M[3] *om.* A[2], că strânge M[2], pre cela — strânge] cel strâns L[3]L[4], *După* strânge M[3] *ad.* avere **21-22** ei îi zic numele de] ei îi pun numele de A[1] îl numesc A[2]M[3]

Stăpânilor, cui slujesc, sânt cu credință, și pentru numele lui şi pentru cinste capul îşi va pune. Pentru ruda sa şi pentru seminţia cât de departe, stau cu dânsul până la moarte.

Au obiceiu Leșii, nu ca Grecii, după sfadă și după price, dacă-i vor împăca, nu va ţinea pizmă, ci la nevoia lui ca drept un frate se va pune.

Craii, nu ceia ce-s moșeni crăesc, ci pre carele îl aleg ei; nici altă voe mai mare are, fără numai ce-s boeriile pre mâna lui, cui va vrea să dea le va da, nici acele date nu poate să le ia, fără numai de viclenie spre ţară, de-i va lua întâiu capul, cu judeţ, până nu va muri. Pentru aceia, pogorând puterea și luând din mâna crailor, n'au voe să facă cuiva înaljosul, și să poată ațâța după pofta sa răutăţi țării, ci pentru frâu se ţin fălcile lor, că ar face multe răutăți. Și pentru aceia, rădicând ei între sine răutățile sale, din puțin au crescut țara mare, și se pot apăra de toţi vrăjmașii săi. Și de la alţii ce au luat n'au dat: De la Nemţi Prusia, de la Mosc nu puțină țară au dobândit: Severia și Cernihovul și alte ţinuturi.

Turcii, carii pre la alte țări au izbândit și au luat cetăţi, iară la Leși de câte ori s'au ispitit cu rușine s'au întors. Și la toate lucrurile sânt gata, și cu puterea şi cu gura gata sânt să se apere, și Dumnezeu îi apără până acum, de poate

---

1 Stăpânului L^3L^4, cui] său L^4, cui slujesc] săi M^3, sânt *om.* L^3L^4 **2** cinsta M^1 cinste *în celelalte mss,* și pentru cinste *om.* L^3L^4, capu-și M^1, va *om.* $A^2L^3L^4$ **3** seminție L^3L^4, de *om.* M^1, cu] pentru A^1 **4** nu ca Grecii *se află în paranteză în* L^4, svadă M^1M^3 *om.* L^3L^4 **5** i-] îi L^3M^3 se L^4 **6** drept] pentru M^3 **5-6** ca un drept frate al său se va M^2, se va pune ca drept un frate L^3L^4 **7** Crai $L^3L^4M^3$, nu cei M^3, -s] sânt A^1M^3, moşneni A^2 moşteni $A^1L^3L^4$, ci pre cela ce-l aleg L^3 **8** -s] sânt A^2M^3 **9** să le dea A^2M^3, le *om.* M^1M^2 **10** să le mai ia M^3, spre] despre L^3L^4 **12** luând-o M^3, den mâna lui crai M^3 **13** cuiva] cui va vrea A^2, naljosul L^3L^4 **14** pentru frâu] înfrânate M^3, că ari $A^2L^3L^4M^3$ c'ar A^1 ce-ar M^1M^2, Și *om.* L^3L^4 **15** ei în de sine L^3L^4, sale] lor $A^1L^3L^4$ **16** țară A^1, săi] lor A^1 **17** ce *om.* L^3L^4, Prusii L^3L^4 **18** Severa **17-19** *În dreptul acestor rânduri se află în* A *următoarea notă marginală:* Acestea cum scrie atuncea așa au fost, iară acum nu le stăpânesc Leşii ci Moscalii. **20** *După* țări L^3L^4 *ad.* tot, izbândit] dobândit **21** la Leși] asupra Leşilor M^3 **22** și^1 *om.* M^2, putere A^1 **23** se *om.* M^3 **22-23** să se apere și cu puterea și cu gura pururea sânt gata L^3L^4

zice fiecine că sânt ca o fecioară neatinsă şi nesilită (Numai Tătarii îi cară în toate zilele de grumazi, că umblă la dânşii ca la sită).

Au Leşii 2 arhiepiscopi şi 11 episcopi; 3 episcopi la cnejia Litvei, 4 la Livoni, fără mitropolitul de Chiev şi alţi episcopi, ce-s spre Rusi, de legea grecească; 16 voevozi de scaune în ţara leşască, 5 la Litva, 3 la Prusi şi alţii, cine-şi pre la scaunele sale, şi 61 de caşteleani, iarăşi boerii de scaun, iară stărostii sânt mai multe.

Ţara leşască are ape mari: Visla, care trece pe la Cracău şi se pogoară pre la Varşav şi la Torun, şi la Dansca dă în Marea Albă, şi şăici umblă multe pre dânsa. Este şi San apă mare, care dă în Visla, iară despre Mosc Niprul iară apă mare.

De împărăţia tătărească, şi de obiceiul lor, şi cât loc cuprinde ţara tătărească.

Aicea nu mult vom pomeni de Tătari, carii se află că sânt limbă bătrână şi dinceput viteji, şi până astăzi vedem că s'au ţinut tot în ce au apucat.

---

1 hieşcine M^1 fieștecine A^2L^4, că sânt pănă acum L^3L^4, neatinse M^3, nesilită] nesmintită M^1M^2 **2** că] cât A^1 **1-3** Numai — sită *om.* $L^3L^4M^3$; *în* A^1M^2 *paranteza a fost suprimată, În* A *se află în dreptul acestor rânduri următoarea notă marginală:* Acum au ajuns mai defăimată de cât o femee rea **4** Și au *înc.* M^2, arhiepiscopii M^3, 11 episcopii M^3, și 3 episcopi AM^2, 3 episcopii L^3L^4 **5** cnezia A cnijia M^1 chijnia M^2M^4, Litfei A^1 Letfei $M^1M^2M^4$, la Livonia M^3, la Livoni 4 episcopii L^3L^4 **6** -s] sânt A^1M^3, spre] pre A^2 la M^3, Rus M^1, voevozii M^1M^3 **7** scaun L^3L^4, Litfa $A^1M^1M^3$, Prus M^1 **8** sale] lor A^1, și 60 de M^1M^2, caşteleni M^1 caştaleni AM^3, iarăși] iar $L^3L^4M^1$, *După* scaun L^3L^4 *ad.* în ţara leşască **9** starostii A^2M^1, și mai L^3L^4, mai multe sânt M^1M^2 **10** are] pre M^1M^2, ape curătoare şi mari L^3L^4 **11** se *om.* M^1M^2, Varşau A^1, Toruni M^3 -ne A^1 -nѣ A^2 Torul L^3L^4, Gdansca M^3 Gdannsca A^2 Gdalschii L^3L^4 **12** dă în] den M^1 din M^2, multe umblă $L^3L^4M^2$ **13** Sanul L^3L^4, care *om.* M^3, iară *om.* L^3L^4, Niprul] Naporul M^3 Nistrul L^3L^4 **14** iară apă mare *om.* L^3L^4 **15** De] Pentru M, cuprinde] prinde M^1M^2 **16** ţara tătărească *om.* M^3 **17** nu *om.* L^4 **18** limbă bătrână] niam vechiu M^3 **19** tot întru ce L^3

Tartaria, sau cumu-i zic unii ţara tătărească, este împărăţie mare, că nu numai ceasta ce-i la Crâm, ce în toate părţile se lăţeşte, şi cu putere mare, de cuprinde loc mult, o parte mare de Evropa, şi Sarmaţia toată de la Asia, cu Sţitia sau Sereca ce-i zic acum Cataio. Numele şi-au luat ţara de la apa ce-i zic Tartar, care cură într'acele părţi ce-i zicem Magopi, iară lăcuitorii îşi zic Mangul.

Stă această ţară spre miază noapte. Despre răsărit au împărăţia cea puternică a Hinnei; despre amiază zi India cu apa Canghes, ce-i zice cartea noastră Fison, şi apa Osca, iară despre apus marea Caspium şi ţara leşască; de acolea se apropie de Mosc, şi despre miază noapte cu marea de ghiaţă.

Văzduhul aceştii ţări este nestâmpărat, că vara acele tunete de groaznice sânt, cât de frică mulţi oameni mor, şi sânt călduri mari, şi aciaşi frig şi ometi mari, şi acele vânturi sânt de mari, cât de multe ori se tâmplă de opresc pre om călătoriu cu calul şi-l surpă jos, copacii din rădăcină oboară, şi multe pagube fac. Iarna nici odată nu plouă, deabia jilăveşte pământul.

Rodeşte acea ţară grâu, orez, şi de altă pâine; mătase se face, imbir, scoarţă dulce, piper, revent, zahar, muşcatin,

---

1 -i] îi M^3 *om.* M^1 1-2 o înpărăţie M^2 2 că *om.* M^3, nu *om.* M^2, ceasta] aчѧѧ M^3, că nu este numai aceasta L^3L^4, ce[1] este $A^2L^3L^4$ 3 *După* lăţeşte L^3L^4 *ad.* şi se lăţeşte, coprind M^2, loc mult *om.* L^3L^4 4 de[1]] la L^3L^4, ѧvropa M^1, toată *om.* L^3L^4 5 Sireca AM^3, acum. Numele Cataio şi-au M^2, şi- *om.* L^3L^4 6 Tartarul L^3L^4, dintr'acele M^2. zicem] ziccem M^1M^2 zim A^2 chemăm noi L^3L^4 8 amiază noapte M^1 9 Hinnѧi $A^2M^1M^2$ Hinnѣi M^2 Ahinnѧi A^1 Ahinneѕi L^3L^4, India (*Kogălniceanu*)] Nidia *în toate mss* 10 Canghes (*Kogălniceanu*), *în mss este:* Capghes AM Capces L^3L^4, în cartea M^3, Fisson A^1, apa Axa L^3L^4 11 Caspia M^3, acolo A 12 miază noapte (*Kogălniceanu*)] apus *în toate mss*, cu] la M^3 15 de[1]] atâta de L^3L^4 (*şi în* M^2 *s'a adaos posterior:* atât), groznice M^3, mulţi mor din oameni A^2 16 prea mari[1] L^3L^4, acieş M, şi aciaşi — mari[2] *om.* L^3L^4, acele *om.* M^3 16-17 şi acele — mari *om.* M^2 17 aşa de mari L^3L^4 mari aşѣ M^3, cât] că L^3 17-18 pre omul M^3 18 cu cal cu tot M^3, -l *om.* L^3, şi copacii M^3, rădăcini M^3 19 îi oboară $L^3L^4M^2$, multă pagubă L^3L^4 multe pagubъ M^3, ploao *în mss*, *După* plouă L^3L^4 *ad.* vara foarte puţin şi când ploao, ci deabia M^2, abia M^3 21 aceia $A^2L^3L^4M^2$, oriz L^3, de *om.* M^2 22 imbir] cimbiriu L^4L^5, ravent AM^1M^2, moşcatin $L^3L^4M^1M^2$, şi zahar moşcatin L^3L^4

smoală, pre alocurea și aur și argint scot, iară vin pre puține locuri se face, că la țara Cataia nu se face. Află-se și stânci negre de piatră, de fac foc cu dânsa dacă o sapă, și arde în loc de lemne, pentru lipsa lemnelor.

De toate dobitoacele se află multe. Află-se scris în cărțile Tătarilor, că împăratul lor hrănește 10.000 de iape albe numai de muls lapte, și ține 20.000 de vânători, că zic că fără de seamă se află pasări multe.

Împărat întâiu au pus de feliul lor pre unul ce l-au chemat Han, ca să fie judecata pre dânsul, și acest nume Han s'au chemat în toți hanii de pre numele acestuia, câți au urmat pre urma lui, cum și la Eghipet întâiu Faraon, apoi Ptolomeiu, la Râm Chesar. Și din sămânța lui Han toți sultanii s'au tras, și au lățit împărăția aceasta de la țara Senariilor până la Ochian, până la marea ce-i zic Caspium.

Pre urma lui au stătut Ioc han, carele au născut pre Zain han, al treilea împărat, ce-l poreclesc unii Bati. Acesta au prădat Rusia, țara leșască, Slijia, Moravia, țara ungurească.

Al patrulea han, fiiul lui Bati, Temircutlu, carele îi zic Tamerlan, și se află acesta la istorie scris pentru vrăjmășia carele toată Asia au prădat, de au ars până la Eghipet. Acesta au biruit pre Baiazit, împăratul turcesc, și l-au prins

---

1 și scot aur și M^3 2 Cataio L^4 Cataie L^3 Cataiѧ A^1M^3, nu-și se face M^1 nice și se face M^3 nu-și se află L^3 nu se află L^4, Se află M^3, și *om.* M^3 3 stânce A^1 stenci M^3 stѣnci L^3 stinci A^2L^4, de^2] și M^3, cu dânsele M^3, dacă] de care L^3L^4 4 pentru] de L^3 5 Se află^2 M^3 Și se află^2 M^2 6 ѧpe M^1M^3 7 numai] de-i (-i *om.* L^4) sânt L^3L^4, de^2 *om.* $L^3L^4M^3$ 8 păsări A, se află pasări multe fără de samă M^2 9 au pus întăi M^2, de feliul lor pre unul] pre unul de niamul lor M^3 10 Hanul A^2, judecata pre dânsul] giudecătoriu M^3 11 în] la A^1 *om.* L^3L^4 (*în* L^3 *s'a adaos posterior deasupra rândului*) 12 întâiu *om.* A^2 13 Potolomeiu AL^3M^2, iar la Râm M^2, Chesari M^3, sămânța] seminția M^2, Ghan M^1 14 soltanii A^1L^3 15 Sъnariilor M^1M^2 Sъnarъilor M^3 Sinarilor $A^2L^3L^4$, și până^2 M^2 17 Iar pre urma M^2, Iosc M^2, ghan M^1 18 ce-i zic unii M^3, Batti A^2 Batii L^3L^4 Batie M^3 19 Slijie M^1 Slejia M^3 20 fiiul] feciorul A, Batie M^3, Temircotlu M^1M^2 și Mircutlu L^5, îi] -i L^3 21 Temerlan $L^4L^5M^2M^3M^4$, istorii M^3, vrăjmășia lui L^4M^2 22 de] și M^3, ars] ajuns L^3L^4 23 Au biruit acesta L^3, Baezit L^3L^4 Baizit M^1 Baizat M^2 sultan Baѧzit M^3, și prinzindu-l M^3

viu, şi în cătuşi de aur l-au băgat, şi l-au băgat în cuşcă, de l-au purtat prin toată Asia.

Al cincilea din Temircutlu, fiiu-său cel mai mare Temir ţar, au stătut împărat, carele zic că au perit la Prusi în războiu, bătându-se cu Crijecii.

Al şaselea fiiu-său Mahmet ţar.

Al şaptelea fiiu-său Mehmet ţariu. Acesta au născut pre Şahmet, al optulea împărat.

Iară la ţara Cataiului întâiu au împărăţit Ginhis, al doilea Cui, al treilea Barhim, al patrulea Arlam, al cincilea Mongu, al şaselea Cublai.

Tătarii sânt oameni războinici, suferitori la toate nevoile, nu grijesc de avuţie ci de izbândă, şi de foame rabdă cu săptămâna, şi unde va să facă oaste de grabă şi nu-i loc drept hrana să se zăbovească, şi de o săptămână mănâncă, ca să fie sătul să nu flămânzească. Războiul nu-i aşa tare, câtu-i de groaznic pentru năvala şi gâlceava, şi de ar răbda mult, cum li-i năvala, nimenea nu le-ar sta înainte; ci din năvală mare pre lesne dau dosul, şi din fugă, răşchirându-se, de multe ori poftoresc războiul. Şi cumu-i năvala cu groază a o sprijini, aşa şi goana cu primejdie a o goni, că din fugă se întorc şi izbândesc, şi aşa lucrul ce vor să facă de grabă se apucă, că unde-i auzi numele, acolo îl şi vezi.

Aceştia nu lăcuesc în case, fără numai în oraş mare, în carele de multe feliuri de oameni lăcuesc, neguţătoresc,

---

1 viu *om.* $L^3L^4M^2$, şi^1 *om.* M^3, l-au băgat în cătuşi de aur M^3, şi l-au băgat^2 *om.* A, şi l-au băgat în cuşcă] şi în cuşcă de fier l-au pus L^3L^4 3 Temircotlu M^1M^2 4 carele-i M^1M^2 carele îi M^2, Prus M^1M^2 5 Crijѣcii A^1M^3 Crejicii M^1 Crijicii M^2 Crijacii A^2L^4 Crizacii L^3 6 ţar *om.* M^1M^2 7 fiiu-său *om.* AM^2, -său *om.* M^3 9 Gimhis M^3 Hingis M^2M^4 10 Cui] cu M^2M^4, Barhin M^3, Alam L^3L^4 11 Coblai M^1M^2 13 avuţie] avere M^3, de^3] la M^3 15 dirept A^2 derept A^1 de M^3, zăbăvască M^1, ei mănâncă şi de o săptămână M^3 16 ca *om.* M^3, sătui M^3, Războiul lor M^3 La războiu M^2, -i] este AL^3 17 -i] este A^1, groznic M^3, ari M^3 18 li-i] le este A^1, năvala] gâlceava L^4L^5, cum dau năvală M^3, nimenea] nime M^1M^3 nici M^2, le-ri sta M^3, din] de M^3 19 dos M^1M^3, fuga M^3 21 sprijeni A^2L^3 sprejini A^1M^2 sprejeni M^1M^3, primejde M^1, a-i goni $A^2L^3M^3$ 22 se întorsu A^2, şi^2 *om.* M^2, grab A 23 unde auzi de numele M^2, acolo *om.* L^3L^4 24 Aceştѧ M^1, *în celelalte mss:* Aceştѣ, casъ L^3M^2, oraşь (-şъ M^2) mari L^4M^2 25 în carele de] unde M^3

agonisesc, şi în câmpi după păşune cu dobitoacele umblă. În loc de casă cotigi poartă, ales la ţara tătărească cea pustie, că Tartaria în multe se împarte, că ţara cea mică, care stă către Evropa, între Nipru şi între Don se închide, şi într'însa Crâmul este, unde le zicem la Pericop. Iară Tartaria cea pustie, în care multe orde sânt: întâiu Zagar, ce este Sţitia, între Emaum şi Cataio, cu crăia Tangut, şi alte multe orde cuprinde, cumu-i Zavolha, Cazanul, Nohaii, Tumenii, Shibenii, Hianii, Cosahianii, Astinhavenii, Chirhesarii, Barehidurii, Molgomozorii şi altele multe sânt, carele n'am vrut să le mai scriem. Ce Zavolha şi Cazanul, Vasilie cneazul Moscului le-au lipit de împărăţia lui; iară Nohaii sânt dincolo de Volha, împrejurul mării ce-i zic Caspium şi apa Iaih, şi şi alte locuri ce-s lăcuitori mulţi, şi pre multe locuri sânt şi bogaţi, de nu se ţin cu prade ca aceştia, ce-i vedem noi, ci cu agonisită.

Şi ape multe se află, şi bălţi nu numai pescoase şi cu agonisită, ci într'unele se află atâta mărgăritariu de mult, de nu-i nici de un preţ.

Ci de acestea a Tătarilor destul am pomenit, ci iarăşi de altele să arătăm, că multe am avea a scrie de dânşii, că de multe ori am păţit şi nevoe de către dânşii, şi nu numai noi, ci toate ţările câte-s penprejurul lor. Ci mai apoi să nu ne arătăm istorici de lucrurile altor ţări.

---

1 dobitoace $M^{1}M^{3}$, umblă cu dobitoacele $L^{3}L^{4}$ **1-2** şi în loc M^{2} **2** case A, cu cotigi $M^{1}M^{2}$, poartă cotigi A^{2} **3** în multe părţi M^{3} **4** Nipru] Nistru M^{3} **5** este Crâmul M^{2}, le *om.* M^{3}, Perecop A^{1}, Iară] În $M^{1}M^{2}$ **6** oarde A horde L^{3} ori de M^{2} ori din M^{4}, *După* Întâiu M^{2} *ad.* la, Zagar M^{3} Zagaar A^{2} Zagara A^{1} Zagatar $L^{3}L^{4}L^{5}$ Zagazar $M^{1}M^{2}$ **7** Emmaum AM^{1}, Tangunt $L^{3}L^{4}$ **7-8** orde multe M^{3} **8** oarde A horde L^{3} ori de M^{2}, de cuprinde A coprind M^{2}, Zavorha $L^{3}L^{4}L^{5}$ **9** Shibѣnii $A^{2}L^{3}L^{4}$ -bѧnii A^{1}, Hianii *om.* $M^{1}M^{2}$, Cosahoianii $L^{3}L^{4}L^{5}$, Atinhavenii $L^{4}L^{5}$, Cherhesarii $M^{1}M^{2}$ **9-10** Barahidurii M^{3} Barhedurii A **10** Morgomozorii A^{2} -mezorii M^{3}, alte $L^{3}L^{4}M^{2}$, sânt *om.* M^{3}, care $L^{3}L^{4}$ **11** să le mai scriu anume M^{3}, Zavolha] Zahovalna M^{3} **14** şi[1] *om.* $L^{3}L^{4}$, şi alte] într'alte M^{3} **15** pradъ A^{1} prada $A^{2}M^{3}$, aceştѣ $A^{1}M^{2}M^{3}$ aceşti M^{1} **17** şi bălţi se află M^{2}, nu *om.* AM^{2} **18** mărgăritari M^{3} **19** -i] e $L^{3}L^{4}$ este A^{2} **20** destul] ne agiunge cât M^{3}, iarăşi *om.* M^{3} **21** să] vom să M^{3}, că mult M^{1}, multe am avea] multe feliuri ne-ar fi $L^{3}L^{4}$ **22** peţit A^{1} avut M^{3}, rău şi nevoe M^{2}, şi[1] *om.* $A^{1}M^{3}$, dânşii] ei $L^{3}L^{4}$, şi[2]] ce $M^{1}M^{2}$, nu *om.* M^{2} **23** pinprejurul A^{2} prenpre- M^{1} înpre- $L^{3}L^{4}$, Ci] Şi M^{3} *om.* A^{2}

De împărăția Turcilor și de începutul lor și de adaosul lor, în ce chip s'au început și s'au înmulțit și s'au lățit la atâta mărire și cinste și tărie.

Aicea de vom scrie și vom pomeni de începătura și adaosul Turcilor și de împărăția lor, nu vom greși, că se vede că-i fără cale ca să nu pomenim și să nu scriem, că supt mâna lor și supt jugul lor sântem șerbi.

Acest fel de oameni, ce le zicem noi Turci, carii întâiu din tâlhari și din oameni puțini atâta s'au lățit și s'au înmulțit, că două părți de pământ cuprind, adecă Asia și Africa, s'au întins de au apucat o parte mare și din a treia, din Evropa, de sânt de Dumnezeu lăsați certare creștinilor și groază tuturor vecinilor de prinprejur.

Numele acesta ce zicem noi Turc, se înțelege om ce-i cu viață sălbatică, iară Jidovii ei îi chiamă Togarma, iară ei își zic Busurmani, adică tăiați împrejur sau buni credincioși, că Turci să-i cheme nu sufer, că-i de ocară la dânșii acesta nume, că pre limba jidovască se înțelege nemernic sau prădătoriu. Alții își zic Otomani sau Osmani, de pre numele împăratului lor cel dintâiu, ce l-au chemat Otoman, iară începătura împărăției lor într'acesta chip se află să fie:

Otoman împăratul lor cel dintâiu au fost tătar, slujitoriu al hanului celui mare, om îndrăzneț și mai mare de

---

1 De] Pentru M^3 *om.* M^1M^2, adaosul] adusul M **2** în ce chip] cum M^3, lățit] înnălțat L^3L^4 **3** și cinste și tărie *om.* L^3L^4 **5** adaosul turcesc L^3L^4 **6** că-i] că e M^1 a fi M^3, fără de L^3L^4, ca să nu pomenesc L^3L^4 de nu vom pomeni M^2, să nu scriu L^3L^4 **7** șerbi] robi A^1 **6-7** că sânt supt mâna lor și supt jugul șerbii lor sântem L^3L^4 **8** fѧl M^1 *în celelalte mss:* fѣlю, ce le zic Turci L^3L^4 **9** puțini oamini M^3 **10** că] cu L^3L^4 cât M^3, coprinzând L^3L^4, Africhia M^1 **11** și s'au M^3, tins A întors M^2, din²] adecă L^3 adecă den L^4 **11-12** și den Evropa adecă din a treia parte de lume M^3 **12** de¹] și M^3, lăsați de Dumnezeu M^2 **13** din pregiurul lor M^3 **14** ce] ce-i M^3, Numele acestora ce le zicem noi Turci L^3L^4, ce este $AL^3L^4M^2$ *om.* M^3 **15** ei îi chiamă] le zic M^3 **16** împrejur *om.* L^3L^4 **16-17** *După* credincioși M^3 *ad.* în legea lor **17** sufere $A^2L^3L^4$, dânșii] ei L^3L^4 **18** aceste A^1, că] nu L^3L^4 (*în* L^4 nu *a fost apoi șters*) **19** prădători M^1, sau prădătoriu] (nemernic sau prădătoriu) A, Osmanii L^3 Osmanid AL^4L^5, *În* A *cuvintele:* Otomani sau Osmanid *se află în paranteză* **20** cel] celui $L^3L^4M^2$, ce] care AL^3L^4 **21** să fie fost A^1 că au fost M^3 **22-23** slujitori M^1 **23** al *om.* M^3, *După* îndrăzneț M^3 *ad.* la războiu

trup de cât alţii. Acesta de nevoe au eşit din ţara tătărască, şi au început întâiu la Capadochia a ţinea drumul, având cu sine numai 50 de oameni, şi s'au adaos după aceia unul câte unul până s'au înglotit, unii din oameni răi adunaţi, alţii şi de nevoia lor, pentru să hălăduiască de moarte, alţii în nădejde de dobândă. Şi aşa după adaos ce făcea, întâiu pre ascuns, iară dacă s'au înmulţit în vedere, se apuca de prăda şi jăcuia. Şi de aci cu toţii s'au pornit de au luat Capadochia, Pontul, Bitinia, Pamfilia, Ţiliţia, ţări mari. Şi acestea s'au lucrat în anul 6808. 1300

Pre urma acestuia au luat împărăţia fiiu-său Orhan. Şi iarăş şi acesta cu acelaş meşterşug s'au apucat ca şi tată-său, numai tărie şi avere mai multă au avut, din zi în zi adăogându-se şi lăţind împărăţia, că crescând vrajba între creştini au luat Misia, Licaonia, Frighia, Caria, şi Neţia bătutu-o-au şi o au dobândit, şi şi-au lăţit împărăţia până la Helespon. Că pre aceia vreme întrase vrajbă între Paleolog şi între Cantacozino, carii era capetele Ţarigradului, şi socoti neprietenul Crucii ca să se arate unii părţi cu prietenie, şi să-l cheme într'ajutoriu, ce s'au şi tâmplat, că au trecut cu oaste la Evropa, şi au deşchis calea şi altora pre urmă la Evropa, să facă multă nevoe. Acesta aproape de săvârşitul său au făcut războiu cu Tătarii, şi au căzut în războiul acel fără noroc, şi au împărăţit 31 de ani.

---

2 Cappadochia AL^4, a ţinea drumul la Capadochia M^2, şi au ţinut drumul întâi la Capadochia M^3 3 după] de pe L^3L^4, şi după aceia iar s'au adaos M^2 4 şi *om.* M^1M^2 5 nevoe A^2, lor *om.* $A^2L^3L^4$, pentru *om.* $A^2M^1M^2$, să hălăduiască] ca să scape A^1, în] din A^2 6 ce] se M^2 *om.* L^3L^4, întâi se făcea L^3L^4 7-8 de pradă şi jefuia A^2 8 Şi *om.* M^1M^2 9 Bitia $M^1M^2M^4$, Ţiliţia Pamfilia M^2M^4, ţări mari] Ţermaria M^3 10 la anii L^3L^4, *După* anul A *ad.* de la zidirea lumii 11 Orhan *e în* M^1 *în paranteză* 12 iarăş] iar A^2, cu acela M^1M^2, ca] ce M^1M^2, cum şi tatăseu s'au apucat M^3 13 mai mult cât au M^2 14 -se *om.* M^2, înpărăţie M^3 15 Lacaonia M^2, şi Neţia] Şineţia A şi Nemţia M^3 15-16 bătut-au M^3 au bătut-o L^3L^4 a bătut M^2 16 o² *om.* A^1M^2, şi-au] au AL^3L^4, Helispon A^1 Hales- L^3 Hales- L^4L^5 Helespont M^3 18 Cantacuzino L^3L^4 Catacuzino A^2 Catacuzeno A^1, capete M^3 19 se *om.* M^2 20 ce] care A^1 şi L^3L^4 cum M^3, oaste A^1 oasta M^1 21 şi au deşchis — Evropa² *om.* $L^3L^4L^5$ 22 să facă multă nevoe *se află în* A^2 *înainte de* şi au deşchis *din r.* 21, de sfârşitul L^3L^4, aproape de săvârşitul său *om.* M^3

Pre urma lui, fiiu-său Amurat au stătut împărat, om meşter şi ascuns la inimă, carele n'au fost mai jos de cât alţii de vitejie, de a răbdare nevoile de învăţătura vitejiei. Acesta, acoperind gândul său ce vrea să facă, văzând, cum s'au pomenit mai sus, vrajba între Greci, şi slăbiţi de războae ce făcea în de sine năimind cu leafă vase de la Ghenua, şi după ce au dobândit Helespontul, au trecut la Traţia, în anii
1363 6871, şi Calipoli la Crâm au apucat, ci apoi şi o parte mai mare a Traţiei au luat. După aceia au supus Misia, Bosna, Rumele; mai apoi, dacă au dobândit scaunul Udriiului, de Bulgari şi de Sârbi s'au apucat. Mai apoi au perit de o slugă a lui anume Lazăr Dispot, ce-au fost mai nainte de la inimă iubit lui, şi l-au fost prins în războiu.

Şi i-au rămas pre urma lui 2 feciori, Suliiman şi Baezit, ci Baezit, omorând pre frate-său, au apucat împărăţia, şi de aci s'au apucat de toată împărăţia. Era om bărbat, de minte ascuţit, şi poftitoriu de lucruri mari, şi îndrăzneţ fie la ce se apuca; la trude răbdătoriu, vremea cunoştea şi lucrul cum va purta, şi stătătoriu ca să împle de ce se apuca. Deci, dacă au dobândit Traţia toată, şi-au întors inima spre Ţarigrad. Şi întâiu au socotit să se apuce de Tesalia, Machidonia,

---

1 Amrat M^{2} Murat M^{3}, stătu M^{3}, au stătut înpărat fiiu-său Amurat A au stătut fiiu-său Amurat înpărat L^{3}L^{4} **2** mai jos *om.* L^{3}L^{4} **4-5** cum s'au pomenit mai sus *urmează în* M^{3} *după* Greci **5** slăbiţi] răzbiţi M^{1}M^{2}, războiu L^{3}L^{4} -boiul M^{2} **6** între sine A^{1}M^{3} între ei A^{2} *om.* L^{4}L^{5}, vasъ M^{1} **7** Helispontul A^{1} Halespontul L^{3}L^{4}L^{5} **8** Calipoli] de la Calipoli M^{3} lipoli M^{1} la poli M^{2}M^{4}, ci *om.* L^{3}L^{4}, ce mai apoi M^{3} **8-9** de (de-i A^{1}) mai mare AM^{1}, de a Traţiei mai mare M^{2} **9** de a Trachiei M^{3}, luat] apucat M^{3} **10** Odriiului A^{2}L^{3}M^{2}M^{3} **10-11** de la Bulgari A **11** şi *om.* AL^{3}L^{4}, Sirbii A^{2} **12** Lazor A^{1}M^{1}, Despot L^{3}L^{4}, mai denainte L^{3}L^{4} **12-13** iubit lui de la inimă M^{2}, ce-i era lui iubit de la inemă M^{3} **14** i-au fost rămas L^{3}L^{4}, pre urmă 2 M^{3}, Suliman A Suleiman L^{4}M^{2}, Baizat L^{3}, Suliiman şi Baezit *sunt în* A *în paranteză* **15** ci] şi M^{1}M^{2}, ci Baezit *om.* M^{1}M^{2}, au omorât M^{3}, înpărăţia au apucat M^{1} **15-16** şi de aci — împărăţia] toată M^{3} **16** de toată *om.* L^{3}L^{4}, Şi era L^{3}L^{4}M^{2}, *După* Era L^{3}L^{4} *ad.* de toate, de^{2}] la M^{2} **17** pohtitoriu A, la fie ce A^{2} la fieşte ce M^{2} **18** trudă M^{3} **19** va] îl va A^{1}, stătătoriu] silitoriu A^{1}M^{3}, umple L^{3}M^{2} împlѫ M^{1} .ꙟplъ M^{3} plinească L^{4} înplinească A^{1}, de *om.* M^{3}, ce au apucat M^{3}, la ce se apuca ca să împle A^{2}, Deci] Iară M^{3} **21** Tesalia *există numai în* M^{3}, *în celelalte mss este:* Ghesalia, *formă care, de sigur, era şi în arhetip.*

Fotida, şi de Atica, şi Misia, ce le zicem acum Sârbii, şi Ilirii, ce-i chemăm Bosna, şi Tribalii, ce-i poreclim Bulgarii; o parte din Sele au luat, şi au ucis şi domnul Bulgariei. Mai apoi au încunjurat în 8 ani Ţarigradul, şi auzind că vine oaste ungurească şi franţuzească, pre carii împăratul creştinesc i-au adus şi i-au chemat într'ajutoriu, temându-se de atâta oaste, au părăsit Ţarigradul de a-l batere, şi au sârguit de au eşit înaintea acei oşti la Nicopoli, şi dând războiu au biruit Baiazit, şi mulţi domni şi hatmani ai Franţozilor au perit.

De care lucru cu noroc semeţindu-se Baiazit, iară s'au vârtejit la Ţarigrad, şi 2 ani stând asupră-i de i-au flămânzit, şi era acum cei închişi periţi de n'ar hi venit Tamerlan, hatmanul tătăresc, cu mulţime de oaste, de au stropşit toată Asia, şi cu foc o au pârjolit, oraşele au prădat. Deci de frica lui de sârg s'au învârtejit, şi la Galaţia şi Bitinia de războiu s'au gătit, şi bătându-se până au înoptat birui Tamerlan, hatmanul tătăresc, şi Baizit fu biruit de mulţimea Tătarilor, ce nu era deopotrivă, şi l-au prins viu, şi ferecându-l în cătuşi de aur, şi în cuşcă băgându-l, l-au trecut la Asia. Ci la Asia

---

1 Fotide $AL^3L^4M^1M^2$, le zic M^2, Iliria L^3L^4 2 ce se chiamă M^3 ce-i zic acum L^3L^4, poroclim M^1, Bolgarii M^3, şi o parte M^3 3 Selѧ M^1M^2 Selѣ A^1 чѣlѣ A^2 Sile L^3 de dânsele L^4L^5, au luat *om.* M^1M^2, şi pre domnul (Sirbiiei) Bolgarii M^3, Mai apoi] După aceia M^3 3-4 au ajuns de au încunjurat L^3L^4 5-6 i-au adus înpăratul creştinesc M^2 8 Nicopolѧ A^2 Necopolѧ M^1 Nicopoe M^2, i-au biruit M^3, Baizat M^2 9 mulţi den hatmanii a (a *om.* M^2) Franţuzilor M^1M^2 10 sѧmeţindu-se A^2 simţindu-se M^2 11 învârtejit A^1M^1 11 stându-i AL^4, asupră $A^2L^3L^4M^1M^2$ înpregiur M^3, de l-au M^1M^2 12 şi *om.* L^3L^4, acum *om.* A^2, acei $A^2L^3L^4$, periţi cei închişi M^2, şi cei închişi mai era periţi A^1 şi cât era periţi cei închişi M^3, Temerlan $L^3L^4M^3$ Termunul L^5 13 de i-au stropşit L^3L^4 14 şi oraşele M^3, le-au prădat A^1M^1, Deci] Şi M^3 15 vârtejit $A^2L^3L^4M^2$, Galatia M^3, Bitenie M^1 Bitia M^2 16 s'au gătat $L^3L^4M^1$, au noptat L^3, au biruit M^2 şi au biruit M^3, Temerlan $L^3L^4M^3$, biruit-au Merlan M^1 16-17 hatmanul] hanul M^3 17 de] pentru A, şi Baizit — Tătarilor] pre Baezit înpărat cu mulţimea Tătarilor L^3L^4 pre sultan Baiazit că era mulţime de Tătari M^3, ce] ci A^2 18 opotrivă L^3 potrivă L^4, şi prinzindu-l viu M^3, *După* viu M^2M^4 *ad.* pre Baizit, şi ferecându-l] şi l-au ferecat L^3L^4 l-au băgat M^3 19 şi în cuşcă — trecut] şi în cuşcă de fier pusu-l-au de l-au trecut L^3L^4 şi l-au pus într'o cuşcă l-au trecut la Asia M^3, Ci la Asia] Şi de la Asia M^2 Ce la aceia L^3L^4 Şi după aчѧѧ M^3

l-au slobozit, iar el de ruşine curând au murit, după ce au împărăţit 13 ani şi 6 luni.

Rămas-au fii de dânsul Calepin, Moisei, Mahmet şi Mustafa; ce Calepin de sârg au murit, iară fiiu-său Orhan de unchi-său Moisei fu omorât, şi Moisei de frate-său Mahmet. Acesta Mahmet ţara muntenească şi Machidonia au supus, şi ţenchiul sau hotariul turcesc până la Madenanici l-au mutat, şi scaunul şi-au pus la Odriiu. Şi după ce au ţinut împărăţia 17 ani au murit.

Deci al doilea Amurat căzu la împărăţie. Acesta, cu ajutoriul ce avea de la Ghenuva, trecând la Traţia au bătut pre unchiu-său Mustafa, şi Thesalonica au sfărămat, carele era oraş bătrân, tare şi plin de avuţie, şi pre acele vremi Veneţia o ţinea. De aci au supus Chiprul, Epirul, Etolia. Cunoscând de acia că de va putea să lege prieteşug cu Gheorghie Despot, domnul Sârbilor, că lucrurile lui se vor întări şi a creştinilor vor slăbi, cu toată nevoinţa au silit şi au luat fata lui să-i fie împărăteasă. De acia şi cu puterea socru-său şi cu a sa s'au apucat de Beligrad, şi bătând cetatea au perit 7000 de Turci.

După moartea acestuia stătu împărat al doilea Mahmet, carele au încunjurat Ţarigradul cu multă mulţime de oaste,

---

1 iar] şi A^2, curând] mare L^3L^4 **2** 6 luni] pol M^1M^2 **3** fii] feciori A^1, dentr'însul $A^1L^3L^4$, Rămas-au ficiorii lui anume M^3, Moisi A Musii M^3, Mahmut M^3 **4** Calipin M^2M^3 Capelin A^1, de sârg] curând $A^1L^3L^4$, Arhan A **5** unchu-seu M^3, Moisii^1 A^1, Moise^2 M^2, Mehmet M^3 **6** o au L^3L^4, au supus *urmează în* M^2 *după* muntenească **7** ţenchiul sau *om.* M^3, Madenanicit M^1M^2 Medenanici L^3L^4 **8** Udriiu $A^2L^4M^1$, l-au ţinut M^2, înpărăţie M^3 **9** ani 17 M^2 **10** Murat M^3, Deci a doilea la înpărăţie căzu Amurat M^2 **10-11** agiutor M^3 **12** Thesalonicul A^1M^3, au fărămat $A^2L^3M^1M^2$ **12-13** care era oraş mare şi bătrân L^3L^4 **13** avuţie] avere M^3 **13-14** Veneţianii o ţinea M^1 o ţinea Veneţianii M^2, pre acele — ţinea] ţinea pre aceia vreme de Vineţia M^3 **14** Etolie A^2 **15** de acia *om.* $L^3L^4M^3$, că de se va putea înprieteni cu M^3 **16** Dispot $A^1M^2M^3$ Dispotul A^2, Sârbilor] din Sârbi $L^3M^1M^2$ de Sârbi L^4L^5, că *om.* A^1 **17** se vor A^1 **18** înpărătease M^3, şi^1 *om.* L^3L^4 **19** Belgrad $A^1L^3M^2$ **21** au stătut M^1M^2, Iară după acesta stătu *înc.* M^3, împărat al doilea] sultan M^3, Mehmet AM^3, împărat al doilea Mahmet *se află în* M^1 *în paranteză* **22** care L^3L^4, multă *om.* M^3

şi l-au luat în anii 6961, în 31 de zile a lui Mai. În al doilea 1453
an după aceia s'au dus la Beligrad, şi mulţi de ai săi acolo perind, şi el încă rănit, l-au părăsit. De acia Bulgarii au luat, şi Dalmaţia şi Rasţia au dobândit. De aci Trapezondul l-au dobândit, şi Mitelina cu alte ostroave au luat. Apucat-au şi Evbeia şi Chiefea, ce o ţinea Ghenuzii, şi au împărăţit 32 de ani.

De aci Baiazit al doilea luând împărăţia, războiu cu Veneţianii făcu, şi le-au luat Naupactum, Metona, Dirahia, şi toată Dalmaţia au prădat, şi au murit otrăvit.

De aci Selim fiiu-său căzu la împărăţie. Acesta au luat Alcarul, oraş mare la Eghipet, şi după ce au omorât pre sultanul, Alexandria toată cu Eghipetul le-au dobândit şi le-au lipit de împărăţia lor, şi Damascul l-au luat.

Pre urma lui, fiiu-său Suleiman ţiind împărăţia, luat-au Beligradul, apărătura nu numai a ţării ungureşti, ce a toată creştinătatea. De acia Rodosul au biruit şi Strigonia şi Buda şi alte oraşe a ţării ungureşti; încunjurat-au şi Beciul; mai apoi au perit la Zeghit, împărăţind 47 de ani.

---

1 de zile *om.* M^3, ale lui A^1, în luna lui Mai în trei zeci şi una de zile A^2 Mai 31 de (de *om.* M^2) zile L^{3}M^2 Mai 31 L^{4}L^5 Mai în 7 M^4, *În dreptul datei se află în* A *pe margine adnotarea:* La letopiseţul grecesc scrie în 29 ale lui Mai 2 după aceia] după ce AM, s'au dus] au fost M^3, Belgrad A^1, de ai săi] dѣki lor A^1 **2-3** perind acolo L^{4}M^2 **3** l-au] s'au M^3, l-au părăsit — luat] dѣcii l-au părăsit Bulgarii şi au luat M^2 4 Rasţia] Traţia M^3, Trapezontul A^{2}L^{3}L^{4}M^2 **4-5** l-au dobândit *om.* M^3 5 Mitilina M^{1}M^2 Mitelinul A^{1}M^3 6 Chiefѣ L^{3}M^2 Chiefѧ A^{1}M^1 Chefѣ A^{2}L^4 Chefѧ M^3, ţъne M^1, Ghenuvezii A Neguzii M^2 **6-7** şi înpărăţi ani 32 L^{3}L^4 8 Baizit al doiĭea rând luund M^1 al doilea rând luund Baizit M^{2}M^4 8-9 Vineţianii M^3, au făcut războiu cu Vineţianii M^2 9 au făcut M^3, Naupactul A Napactul M^3, Methona A, Diharie A Diharia M 10 şi au murit otrăvit *om.* M^3, *După* otrăvit A *ad. următoarele cuvinte în paranteză:* Acesta Baiazit au luat Chilia şi Cetatea Albă de la Ştefan Vodă cel Bun 11 Silim M^1, fiiu-său Silim M^2, căzu] rămase L^{3}L^4, După aceia sultan Sъlim fiiu-seu rămase înpărat M^3 **12** Alcaprul L^{3}L^4, mare] tare M^3 putincios L^{3}L^4 **13** soltanul A^{2}M^2 sultan L^4 sultanul Eghipetului M^3, Alixandria L^{3}L^4, Eghiptul M^3, le-au^1] înpreună l-au L^{3}L^4 **14** şi *om.* A^1, încă l-au A^1, l- *om.* M^3, şi au luat şi Damascul M^2 **15** Iar pre urma M^2, Suliman A^{2}L^3 Siliman M^{1}M^2, au luat M^2 **16** apărarѣ M^3 **17** biruit] luat L^{3}L^4, au biruit Rodosul M^2, Strogonia M^2 Stregonia M^3 **18** a] ale A **19** Zeghit] Ghezet AM, după ce au înpărăţit ani 47 M^2

Urmatu-l-au al doilea Selim, carele au legat pace cu Nemţii, şi au luat Veneţianilor Chiprul, şi de aci Tunisul şi
1475 Gouleta au apucat, şi de aci au murit în anul 6983.

Pre urma lui, Amurat au împărăţit, şi după dânsul al treilea Mahmet, carele au omorât 18 fraţi şi au luat împărăţia.

Iară alţi împăraţi, carii au urmat de aicea înainte, lăsăm de a-i mai scrie, ca să nu ne arătăm istorici de lucruri turceşti mai mult de cât de ale noastre. Ci puţin încă de puterea şi de obiceiul lor, în ce chip ţin împărăţia, avem a scrie.

Obiceiu au Turcii, în al patrulea an să ia a zecea din copii, parte bărbătească, ca să se adaogă pururea slujba împărăţiei. Şi la vremea aceia trimit oameni împărăteşti la Greci, la Sârbi, carii sânt pre hotarul împărătesc creştini, alegând ţara Moldovei şi ţara Muntenească, că în locul acela ce dau ei copii, noi sântem datori să fim gata de oaste în toată vremea, când va veni cuvântul împăratului, şi de bani de a le dare pururea. Iară oamenii cei împărăteşti umblă din sat în sat; deci cumu-i satul aşa le aruncă şi copii să dea, după putere şi cum se pot tocmi cu dânşii, şi cu bani încă se împacă. Mulţi se află şi de bună voe de merg, ca să iasă din şerbie, şi mulţi din Turci, carii sânt netăiaţi, şi nu spun că sânt Turci că nu i-ar priimi, ci-i dau în locul creştinilor, că

---

1 Urmat-au A Şi în urma lui M^2, Silim M^1 Sъlim M^2, carele au luat şi au legat L^3L^4 **2** Tunisul] tunetul *în toate mss,* Vineţianilor A^2 Viniţ- M^3 Veneţiinelor M^1 **2-3** tunetul au apucat Gouleta M^2 **3** de aci] apoi L^4L^5 **4** au înpărăţit sultan Murat M^3 **5** Mehmet M^3, au luat el M^3 **6** de aicea] dѣciѧ M^1, *Între* urmat *şi* de aicea *se află în* M^1 *o paranteză întoarsă:*)(**6-7** să lăsăm de a mai M^2, Iară — scrie *se află în* A *în paranteză,* Iară de aici înainte am lăsat să-i scrie alţi historici ca să nu ne arătăm noi historici M^3 **7** mai istorici L^4L^5, istoreci L^3, lucrurile $L^3L^4M^3$ **8** mai mult *om.* $A^2L^3L^4M^1M^2$ **9** de *om.* M^1M^2 **8-9** Ce puţin încă de obiceѧle lor avъm a scrie cum ţin înpărăţia M^3 **10** patrulea] treile M^3, a zѣce M^3 **11** se *om.* M **12** trimite L^3 **13** şi la A^1M^3, pre hotarul împărătesc] supt ţinѣre lor M^3 **14-15** că în locul — copii] că în locul acelora ce le ѧu a zѣcѣ din copii M^3 **16** cuvântul împăratului] poronca înpărăţiei M^3 **16-17** de a le dare] să le dăm M^3 **17** Iară — umblă] Deci acei oamini înpărăteşti ei înblă M^3 **18** deci] pre M^3, cumu-e M^1, le *om.* A^1, să dea *om.* L^3L^4 **20** Iar mulţi M^2, şi *om.* M^3, din] de M^1M^2 **21** şerbie] robie A^1, şi[1] *om.* L^3L^4, din] şi din L^3L^4 dintre M^3, carii sânt *om.* A^2, carii (care-i L^3) se află de nu sânt tăiaţi L^3L^4 **21-22** că sânt] că-s M^1M^3, şi nu spun — priimi *se află în* A *în paranteză* **22** ce-i dau AM

trag nădejde că dintr'unii ca aceia es la cinste mare, ca să dobândească boerie.

Pre carii apoi, pre unii îi duc la Țarigrad, pre alții la Odriiu și pre la alte scale, de-i dau de-i hrănesc, pre unii la Brusia, pre alții la Caraimani, de se învață la țarină; acestora le zic Agemoglani sau Iamoglani, adecă nevinovați coconi.

Iară dacă cresc de 7 ani, de aci cei mai iscusiți îi bagă la saraiul împărătesc, până la 500. Acolo șed până de 20 de ani; unii învață carte. alții la lucruri vitejești. Dintr'aceștia aleg (fără ce-s de treaba saraiului) de-i pun Eniceri, carii se află pururea pre lângă curtea împărătească până la 12.000. Din Iniceri se aleg mai de frunte Spahiioglani până la 3.000, carii merg dinadreapta împăratului, și fieștecarele dintr'înșii câte cu 4 sau cu 5 slugi slujesc. De aci dinastânga 3.000 de Silihtari, de iară slujesc în 4 sau în 5 cai. După aceștia 5.000 de Olofani, așijderea dinadreapta împăratului, și alte 5.000 dinastânga, carii sânt aleși din Iniceri sau din creștini jurați, carii cu credință slujbă au arătat beglerbeiului sau pașei.

După aceștia, cei de apoi merg cari se chiamă Caripiți, ce se chiamă mai săraci, carii din toată țara turcească, nu numai Turci ce și creștini, strânși de au venit de bună voe să slujască împăratului pentru leafă. Iară înaintea împăratului

---

1 că *om.* M^3, că es M^3, ca să *om.* L^3L^4 2 dobândesc boirie L^3L^4 4 *După* alte $L^3L^4L^5$ *ad.* scaune și, scale] schile L^5, de-i] și-i L^3L^4 5 Prusia L^3L^4, țarini A^1 6 Aџamoglani L^4L^5 Agѣmo- L^3, sau Iamoglani *se află în* A *în paranteză* 6-7 coconi nevinovați M^2 8 de aci] adecă A^1 pre M^3 *om.* L^3L^4, iscusiți] frumoși M^3 9 de[1]] ajung la A^1 sint câte de M^3 10 locruri A^2, vitejești] de vitejie M^3 11 ce-s *om.* M^3, fără ce-s] afară den câți sânt A^1, *Semnul parantezei a fost omis în* $A^2L^3L^4M^1M^2$, Iniceri L^4M^1 12 purure M^1, curte M^1, 12.000] 12 ani A^2 13 Din] de $L^3L^4M^1M^2$, Eniceri A^2 14 fieșcare M^1 fiecarele A^1M^3 fieștecarii M^2, dintr'înșii] de dânșii M^1 de înșișii M^2 de ei M^3 15 cât cu A^1 cu câte A^2, cu[2]] cu câte A^2 *om.* A^1, slogi M^1, De aci] Iară M^3, din stânga A^2 16 Sъlihtari M^1M^3, 5.000] 5 $L^3L^4L^5$ 17 Olofai L^3, așijderea] iar M^2, dѣdirꙗpta M^3, 5.000] 5 $L^3L^4L^5$ 18 din stânga A^2 19 au arătat slujbă cu credință M^2, beglerbeiului] Begleliu bei L^3 Begleiu beiului L^5 20 Carepiți A^1 Carpit M^1M^2 Capigii L^4L^5 21 nu] și nu M^2 23 împăratului] împărăției M^3, lѣafă A^1 lѣafa A^2 lѣfa M^1 lѧfa M^3, pentru — împăratului[1] *om.* M^2, Iară înaintea împăratului *om.* L^3L^4

200 sau și mai mulți merg, ce se chiamă Mutafaricali, carii pentru slujba lor cea aleasă i-au scos la cinste, și iau leafă mare, altul și un taler de zi, alții și mai puțin, cumu-i omul și cumu-i slujba.

După aceștea merg 30 de Cauzileri, carii deșchid calea împăratului, și opresc năvala de la împăratul, și iau articele cele ce-s de jalbă la împărăție. După aceștia mai aproape merg Selații, carii poartă arcele pre umăr, cu cămeși albe până jos, de se văd de supt haine, și în scofii, până câte 200 de oaste. Și dinainte și dinapoi sânt și Paici până la 100.

Aceștia toți nu lipsesc de lângă curtea împăratului, iară fără aceștia sânt și alții mulți de oaste, de merg fără leafă, cercând să poată arăta slujbă, ca să dobândească pâine. Iară la țările împărăției și la margine are împăratul altă oaste de a scoatere împotriva fie a cui vrăjmaș al său, că la margine, unde se hotărăsc cu creștinii, au până în 10.000 de Iniceri răsipiți pre la sate, de se hrănesc cu plugul și cu neguțătorìi, carii nici de un pașă nu ascultă, fără numai de cuvântul împăratului, când vor eși la oaste.

Sânt din copiii de a zece până la 10.000 împrăștiați pre la târguri, de sânt de-a împlerea locuri, de vor peri dintr'aceștia undeva la războiu. Este și altă curte, ce se chiamă Spahii, carii sânt supt beglerbeiu. Aceștia au cinste mare,

---

1 sau *om.* L^3L^4, și *om.* $A^1M^1M^2$, *După* mulți L^3L^4 *ad.* cu sulițe, ce se chiamă] iar M^2 *om.* M^1, Mutafaracale A^1 -falicari L^3L^4 3 altul] unii A^1, și¹] câte A^1 *om.* M^3, taler] leu A^1, de] pe L^3L^4, alții] altul M^1M^2, și² *om.* L^3L^4, cumu-e M^1 4 cumu-e M^1 5 30 *om.* M^2, Cauzilѣri A^1 -lѧri A^2, carii] cei ce M^3 6 la'mpăratul M^3, articile L^3L^4 răvașele M^3 jalbele M^4 7 -s] sânt A^1L^4, ce-s *om.* M^3, jalbe A^2M^3 8 Sъlații M^1 Sъlați L^3 Sкrații M^2 Solacii M^3 lăsați L^4L^5, umăr] urmă AM^1M^3 (*în* M^3 urmă *a fost corectat din:* umăr), cămăși A 10 de oaste] de o parte L^3L^4, Peici M 12 sânt *om.* $A^2M^1M^3$, de²] carii A^1 *om.* M^3 13 ca poată dobândi A^1, pâine] pită A^2 14 margini M^1M^2 15 de scoate M^3, a fie cui M^2 fiecăruia A^1 fieștecărui A^2 fieștecui L^3L^4, înprotiva vrăjmașilor săi M^3 16 în] la A^1M^3 17 pe la sate răsipiți L^3L^4 20 Și sânt M^2, din] de M^1 de în L^3L^4 21 de sânt] de-s $L^3L^4M^1$, de a (dѣ L^3) înplѣrѣ L^3M^3 dѣ împlѣrѣ M^1 dѣ umplѣrѣ L^4 de înplѣrѧ A^2 de plinirѣ A^1 de plinit M^2, locurile L^3L^4 -rilor A^1 21-22 de aceștea M^2, dintr'aceștea la războiu ori fie unde L^3L^4 22 undeva *om.* A^1M^3 23 beglerbei A^1M^3 beglerbeiu $L^3L^4M^1M^2$ Beglei bei A^2

au sate dela împărăție în loc de leafă, și de aceștia nu-s puțini, că tot locul, cât ține împărăția, este plin de dânșii.

Are împăratul, între alți sfetnici, mai aleși 3 sau 4 ce le zic veziri azemi, carii toate trebile împărăției poartă, și de pace și de oaste, și de pășìi și de domnìi a le schimba și a le da, la mâna lor. Unul dintr'înșii este mai mare, pre carele stă toată credința împăratului, adecă veziriul, iară lui de i se va tâmpla a merge la oaste, că mai multă grijă este veziriului de oaste de cât de alte trebi, el pune în locul său namesnic, carele aceiaș putere ține, ce au ținut și el.

Ci de împărăția turcească destul am povestit, ci iarăși de altele să povestim și să arătăm înainte.

Pentru țara ungurească de jos și Ardealul de sus vom să arătăm, fiindu-ne vecine de aproape, și cum au avut și ei crăie mare ca și Leșii.

Aicea nu vom lăsa și de Ardeal, sau țara ungurească, cum zic unii, ca să nu atingem și să nu pomenim de începutul lor și de obiceiul lor, fiindu-ne vecini de aproape, și de multe ori năzuia domnii țării Moldovei, de se acioa și se ajutoria de la dânșii.

Ardealul, sau țara ungurească de jos, se chiamă țara peste munte, care cuprinde o parte de Dația și peste munte.

1 nu sânt A 2 plin este A^2, dinșii A^2 3 sau *om.* M^2 4 vezirazemi A^1 veziri (-zir M^2) azem M 3-4 ce le zic veziri azemi] veziri L^3L^4 5 și de oaste și de pace L^4L^5, și de pași și de domni M^3 6 Și unul M^2, dentru dânșii A^1 dentr'aceia M^3, Este unul dintr'înșii L^3L^4 7 stă] este A^1 8 întâmpla A^1M^2, la] în M^3 9 este *urmează în* M^1 *după* oaste, de cât de alte trebi *om.* L^3L^4 10 său] lui M^2, nъmesnic M^3 namѣsnic M^2 -ѣsnec L^4L^5 -ѣstnic A^1L^3 -ѣstnin A^2, *După* namesnic L^3L^4 *ad.* ce se chiamă caimacam, carile-și A^2, aceia A 11 Ci] Până aicea M^2 *om.* L^3L^4, înpărăție M^3, destul] ne agiunge cât M^3, povistit M^3, *După* povestit A^1 *ad.* și am scris, iarăși] și A^1 12 povestim] pomenim M^2, înainte *om.* L^3L^4, înainte vom să povestim și să arătăm M^3 13 vom] vrem L^3L^4 14 cum că A^1 14-15 crăii mari M^2, și cum — Leșii] și pentru crăia lor cum era de mare M^3 16 de] pentru M^3, și Ardealul L^3L^4 17 cum îi A^1L^4 cumu-i A^2L^3, ca să nu atingem și *om.* M^3 17-18 dinceputul M^3 18 de obiceaele lor M^3 19 aciua A^1M^3 21 țara de jos ungurească A 21-22 se chiamă peste multe țara M^2 22 Dație M^1

Drept aceia îi zic țara peste munte, căci-i încunjurată de toate părțile cu munți și cu păduri, cum ar fi îngrădită. Zicu-i și țară de 7 orașe, din limba nemțească, iară lăcuitorii țării își zic Ardeleni, carii se hotărăsc despre apus cu Ungurimea, sau cumu-i zic unii Panonia, iară despre miază noapte se hotărăsc cu țara leșască, despre amiază zi cu țara muntenească, despre răsărit cu Moldova.

Țara Ardealului nu este numai o țară însăși, ci Ardealul se chiamă mijlocul țării, care multe cuprinde în toate părțile, în care stă și scaunul crăiei. Iară pre la marginile ei sânt alte țări mai mici, carele toate de însă se țin și supt ascultarea ei sânt, întâiu cumu-i Maramureșul despre țara leșască, și țara săcuiască despre Moldova, și țara Oltului despre țara muntenească, și țara Bârsei, țara Hațagului, țara Oașului, și sânt și alte holde multe, carele toate ascultă de crăia ungurească și se țin de Ardeal.

În țara Ardealului nu lăcuesc numai Unguri, ce și Sasi peste seamă mulți, și Români peste tot locul, de mai multu-i țara lățită de Români de cât de Unguri. Iară țara ungurească de jos, unde se chiamă Unguria cea mare, sau cumu-i zic unii pre limba nemțească Panonia, acolo numai Unguri trăesc, iară de se aflä și Români pre alocurea, încă lege ungurească țin.

Ungurii nu țin tot o lege, ce în 4 sau în 5 legi sânt împărecheați, că unora le zic calvini, altora luteri, altora

---

1 aceia-i A^2, munte] multe M^2, -i] e M^1 este A, încungiurat M^1 **3** țara AL^3L^4, își] îi M^2 **4** cu Ungurimea dispre apus A^2, *După* Ungurimea L^3L^4 *ad.* cea mare **5** cum îi L^4, sau cumu-i zic unii Panonia *se află în* A^1 *în paranteză* **5-6** se hotărăște L^3L^4 **8** nu este *om.* L^4L^5, însuși A^2, *După* Ardealul A^1 *ad.* este și **9** multe laturi coprinde L^3L^4 **9-10** în multe părți M^2M^4 **10** pri la M^3, marginea ei A^2M^2 **11** de înse M^1 de dânsa $A^1L^3L^4$ de dinsa A^2 **12** Maramoroșul M^3 **13** Oltului] Olatului L^3 **14** și țara[3] M^2, țara[4]] a M^3 **15** Oașului] Aoașului L^3L^4 Aoumului M^1M^2 Oamului M^3, holde] horde AL^3 orde L^4 **18** de mulți AL^3L^4 **18-19** mult este lățită țara A^1 **19** în țara[2] A^2 **20** jos] sus M^3, Ungurimea cea mare M^3, -i] îi A^1M^3 **20-21** sau cumu-i — Panonia *se află în* A *în paranteză* **22** încă *om.* M^3, lѣge A^1M^3 -gѣ $A^1M^2L^3L^4$ -gꙗ M^1 **23** încă țin L^3L^4 **24** tot] toți M^1M^2, sânt] țin M^3 **25** că *om.* L^3, că unora le zic] unii M^3, altora[1]] alții M^3, luteri M^4 lotori AM^1M^3 loturi M^2 latori L^3L^4, altora[2]] alții M^3

calaişto, ce se chiamă pre limba lor lege dreaptă; alţii îi chiamă vereşi ianăşi, carii cred în Ioan Botezătorul, iară de Hristos nimica nu se ating; alţii îi chiamă sombotaşi, carii cred legea jidovească; alţii îi chiamă papistaşi, carii cred până în jumătate de legea grecească. De aceştia se află la Ardeal, iară la Unguria cea mare foarte prea puţini. Aceştia au şi icoane în biserică, şi cruci pre biserică, încă şi pre casele lor se află cruci. Aceştia nici la o treabă de a bisericei nu poftesc pre ceialalţi Unguri, nici-i iubesc, mai bucuroşi sânt să meargă la biserica românească de cât la capiştea celoralalţi Unguri.

Românii, câţi se află lăcuitori la ţara ungurească şi la Ardeal şi la Maramureş, de la un loc sânt cu Moldovenii şi toţi de la Râm se trag.

Este ţara Ardealului plină de toată hrana, câtă trebue vieţii omeneşti, că pâine peste seamă rodeşte multă, de nimenea nu o cumpără, ci tuturor prisoseşte; vin pretutinderea, nimărui nu lipseşte; miere multă şi bună, de care fac mied aşa de bun, cât se potriveşte cu marmaziul.

Ţara ungurească mai denainte vreme era foarte mare, de cuprindea o parte mare şi din ţara turcească, că scaunul crăiei nu era la Belgradul cest nou, unde este acum, ci era la Buda, care o ţin acum Turcii; că dacă au luat Turcii Belgradul cel mare, carele era apărătura nu numai a ţării ungureşti, ci a toată creştinătatea despre apus, au dobândit

---

1 calanşto A^1, îi] se A^1, alţii îi] alţiꙗ A^2 2 vereş A^1 -eşi M^4 -ѣşi $A^2L^3L^4$ -rişi M^1M^2 -rѫş M^3, ianѣşi M^1M^2 -nѣş A^1M^3 -noş A^2M^4 -noşi L^3L^4 3 nimica *om.* M^3, îi] se A^1M^2 *om.* A^2 4 lѣge A^1 -gѧ A^2M^1 -gѣ M^2 lѧgѣ M^3 în legea L^3L^4, îi] se M^3 *om.* A, papiştaşi $A^2L^4M^1M^3$ 5 de *om.* A, lѣge M^1M^2, cred în lѣge grecească pe giumătate M^3 6 Ungaria M^3, pre M^3 7 încă şi cruci A^1M^3 8 pre la casile A^2 pe la casele L^3L^4 prin casile M^2 9 ei nu poftesc L^3L^4, aceialalţi A^2, -i] îi A^1L^4, şi mai M^3 10 sânt *om.* A^2 11 aceloralalţi A^2 15 Este toată ţara L^3L^4, cât M^1M^2, trebueşte AM^3 16 rodeşte multă peste samă L^3L^4 19 marmaziului AL^3L^4 20 mai deinte M^1 mai nainte L^3L^4 de mai nainte M^3, vreme *om.* A^2, *După* era A^1 *ad.* o ţară, mare foarte L^3L^4 23 la *om.* L^4, *În dreptul cuvintelor:* care o ţin acum Turcii *se află în* A *pe margine adnotarea:* Acum Buda o ţin Nemţii, că dacă au luat Turcii *om.* M^1M^2 24 care $L^3L^4M^2$ carie M^1, *După* era L^3L^4 *ad.* toată, apărătura] apărare M^3 25 ci şi a M^2

de aci și Buda, care era scaunul crăiei unguresti. Deci și-au mutat scaunul la Beligradul cest nou, despre Ardeal, ci deapururea fără odihnă, având războiu Nemții cu Turcii și fiind și Ungurii într'ajutoriu asupra Turcilor, și având Nemții prieteșug cu Ungurii și mergând asupra Turcilor peste dânșii trecea, Turcii suindu-se la Nemți prin țara lor făcea cale. Ci Ungurii, văzând atâta stropșitură și nevoe țării, una despre Turci, alta despre Nemți, neavând odihnă de oști grele, li s'au supărat, și s'au sfătuit cu toții de s'au închinat Turcilor și au luat de la dânșii domni, ca și în țările noastre.

Iară Nemții, dacă au văzut că soțiile i-au viclenit și s'au închinat la vrăjmașii lor, au luat de la Unguri jumătate de țara ungurească de sus, și o țin și până astăzi. Așa țara ungurească, crăie mare ce era, dintr'un trup în multe mădulări s'au întors: o parte Turcii țin cu scaunul crăiei cu Buda, Nemții altă parte; Ardealul de-i cu stăpân, încă-i supt robia turcească.

Ungurii sânt oameni iscoditori și necredincioși, vicleni; prieteșugul nu-l țin la loc de nevoe; prin țara Ardealului nu poate omul pre lesne să treacă fără cărți crăești, și taina așa o țin de bine, că nici de la țărani cuvânt dirept nu vei

---

1 de aci *om.* M^3, carele A^2 2-3 ci pururea L^3L^4 3 războiu *om.* M^2 6 pren M^1 pre în L^3L^4, făcea cale prin țara lor M^2 7 Ci] Deci M^3, a țărъi $A^1L^3L^4$ 9 la Turci M^3 10 domnu A, în țara noastră L^3L^4 11 i-au viclinit soțiele M^3 12 *După* închinat L^3L^4 *ad.* la Turci, de[2] *om.* L^3L^4 13 țară M^3, ungurească *om.* L^3L^4 14 den crăie mare M^3 15 ținea M^3 15-16 *În dreptul cuvintelor:* o parte Turcii țin cu scaunul crăiei cu Buda *se află în* A *pe margine adnotarea:* Când s'au izvodit letopisețul așa au fost, iar acum Nemții stăpânesc țara ungurească 16 Nemții țin L^3L^4, *După* parte *se află în* M^3 *în paranteză următorul adaos:* (Iară în anii 7209 toată țara ungurească, cu scaonul ce-au fost crăesc Buda, au luat-o Nѣmții supt ținerea lor până la Beligradul de gios, bătând Nѣmții pre Turci în multe rânduri încă din anul 7192, ce s'au rădicat Turcii de au mers asupra Nѧmților la Beci, în toți aii au bătut pre Turci, până au făcut pace Turcii cu Nєmții, și au rămas țara ungurească în ținerea Nѧmților cu totul), de-i] de este A^1 că-i L^3L^4, încă-i] încă este A^2 iar este A^1 16-17 încă-i supt robia turcească] ori când îl ținea Turcii ori acmu cu Nѧmții tot supt robie sint M^3 18 *Inainte de* Ungurii M^3 *ad.* Pentru că, și *om.* M^3 19 pren M^1 pre în L^3 pe în L^4 pen M^2 20 pre *om.* M^1M^2, fără de cărțile lui craiu M^3

1701

1684

afla. Judecata lor foarte pre direptate o judecă, şi de nu-ţi iubeşti legea într'un loc, volnic eşti să-ţi tragi legea la alt scaun, unde-ţi vei iubi. Incă şi despre craiu, de ver fi având ceva asupreală şi nedireptate, ai voe să-ţi întrebi şi cu craiul la scaunul ţării, unde se adună toţi domnii de se sfătuesc de trebile ţării, şi de vei avea strâmbătate, afla-vei direptate. Nici craiul are voe să piarză pre vre-un nemiş, fără numai de-l va dovedi de viclenie.

De domnia lui Bogdan Vodă cel Orb şi Grozav, feciorul lui Ștefan Vodă celui Bun. Văleatul 7012, Iulie. 1504

După moartea lui Ștefan Vodă cel Bun, cu voia tuturor lăcuitorilor ţării au stătut domn fiiu-său Bogdan Vodă, puţin despărţit de firea tătâne-său, că de n'au ajuns anii, iară lucruri mari apucase.

Bogdan Vodă, dacă au stătut la domnie, gândi să-și întărească lucrurile întâiu cu vecinii și să-și arate nume bun. Pre învăţătura tătâne-său, a lui Ștefan Vodă, trimis-au la împărăţia Turcilor pre Tăutul, logofătul cel mare, cu slujitori, pedestrime, dărăbani, de au dus birul, zece povoare de bani, și

---

1 Judecata] Judeţul L^{3}L^4, lor] sa A^{2}M^{1}M^2 *om.* L^{3}L^4, o *om.* L^4, nu-ţi] nu-și M^3 2 iubește M, eşti] este L^{3}L^{4}M^3, să-ţi tragi] să-și întrebe L^{3}L^4 să margă M^3, legea^2 *om.* M^3 3 unde vei iubi A^2 unde vei pofti A^1 unde-și va iubi L^{3}L^4 ori unde ar vre M^3, şi *om.* L^4, ver] vei A^1 vor L^{4}L^5 ari M^3, fi având] avea M^3 4 ceva asupreală și nedireptate] strâmbătate sau asupreală M^3, ai] are M^3 au L^4, să te întrebi A^1 să-și întrebe L^{4}M^3, și^2 *om.* L^{3}L^4 5 la scaunul ţării *urmează în* A^2 *după* domnii *iar* A^1 *om.*, se^2 *om.* M^3, de^2] pentru A *om.* M^3 6 vei] va M^3, afla-va M^3 7 are] n'are L^{3}L^{4}M^{1}M^2 8 va *om.* M^1, de^2 *om.* M^1 9 De *om.* M^3, celui Orb L^{1}L^{3}L^4, și Grozav *om.* L^{1}L^{3}L^4, cel Orb și Grozav *om.* L^2, feciorul] snъ M^1 10 cel Bun LM^2, Văleatul *om.* L^{2}L^{3}L^4, Iulie] мѣсяца Iulie A^{1}L^{1}M^{1}M^2 Iunie M^3 11 cel Bun *om.* A^{2}L^2, tuturora L^{2}L^{3}L^4 12 lăcuitorilor ţării *om.* L^{2}L^{3}L^4, au stătut — Vodă] au rădicat domn pre Bogdan Vodă feciorul lui Stefan Vodă M^3, puţinel L^2 13 anii] aii L^1 ai M^1 14 au apucat L^{1}M^3 15 stătu A, la domnie] domn M^3, dacă au stătut la domnie *om.* L, gândi] au socotit întâi M^3, ca să-și L^{1}L^{3}L^4 16 întâiu *om.* M^3, vecinii] megiașii M^3, și *om.* L^{2}L^{3}L^4, Pre] După A^1 16-17 Pre învăţătura — *p.* 115, 6 până astăzi *om.* L 17 a *om.* M^3 18 Tѫutul M^3 19 dărăbani *om.* M^2, au adus M^{2}M^3, povoarѣ A^{2}M^{1}M^2 povѣri A^1 povori M^3

s'au închinat cu toată ţara la sultan Suleiman, împăratul turcesc. Iară împărăţia de bucurie mare cu dragoste i-au priimit, şi au dăruit toţi banii Tăutului logofătului celui mare, şi i-au adus în ţară, şi au zidit pre acei bani o sfântă biserică în sat în Bălileşti, ce este la ţinutul Sucevei, şi trăeşte până astăzi.

Intr'aceiaşi vreme trimis-au solii săi şi la craiul leşesc, între alte trebi ca să poftească şi pre sora lui craiu, pre Elisafta, şi să-i întoarcă Tismeniţa şi Ceşibis, care le oprise tată-său şi nu le întorsese; ci bătrâna, muma lui craiu, n'au vrut acesta lucru să-l facă, căci nu era de legea papei, ci solilor, pentru ce le-au întors acele târguri, le-au mulţămit, iară de logodnă au îndelungat într'altă dată.

Când au prădat Bogdan Vodă Pocutia.

După solia dintâiu, ce au fost trimis Bogdan Vodă la craiul leşesc pentru soru-sa, n'au pierdut nădejdea, că oblicind că muma fetii şi a lui craiu au murit, de iznoavă au poftorit solia, gândindu-se că după moartea bătrânei nu va avea cine să stea împotrivă. Ci craiul iar i-au îndelungat până

---

1 Suliiman M^3 Siliman M^1, *În dreptul numelui sultanului se află în* A *notița marginală:* Poate să o fie închinat la sultan Baiazit, că el au fost înpărat atuncea **2** înpărăţie A^2 **3** celui mare *om.* M^1 **4** pre acei bani au zidit M^2 **4-5** și au zidit — biserică] și s'au apucat cu acii bani de au zъdit o iscusită besѣrică M^3 **5** Bălъleşti M^3, ce este la] în M^3, și] care M^3 **6** și până M^3 **7** Intr'aceia M^1M^2, Intr'aceiași — la craiul] și trimise sol (soli L^1) la craiul L **8** trebe M^1, să] să-l L^2, și *om.* $L^3L^4M^3$, și pre] pentru L^2, craiu *om.* L^2, pre[2] *om.* L^2 **9** Elisafta A^1L^4 -saѳa $A^2L^2L^3M$, Tesmenița M^1 Tisminița M^3 Timenița L^4L^5, Ceșebis M^2M^4 Ceșibes M^3 **10** le] lѣ A^2, bătrâna *om.* M^3, muma] ꙋma M^1M^2, craiului $A^1L^2L^3L^4$ **11** -l *om.* L **10-11** n'au priimit să se facă acest lucru căci M^3 **12** pentru ce] pentru căci A^1M^2 de ce L^2L^3, le-au[2]] i-au L^3L^4 **11-12** ci solilor — mulțămit] numai ce au mulțumit cătrъ soli pentru ce au întors acele târguri M^3 **13** de] pentru M^3, într' *om.* L^3 **14** *După* Pocutia M^3 *ad.* în țara leșască, *Titlul om.* L^2 **15** dintâiu *om.* L^3L^4, fost *om.* M^3 **16** nu pierdu L^1 **17** înma M^1 ꙋma M^2, craiu *om.* A^2, și a craiului M^2 *om.* $L^1L^3L^4$, fetii și a lui craiu] craiului L^2, de iznoavă] îndată M^3 **18** pohtorit M^1 întors L^1, gândindu-se] socotind M^3 **19** să] să-i L^2M^3, iar] încă A^2, i- *om.* M^3, delungat $L^3L^4M^2$, până] până la L^3L^4 până iar L^2 pre M^3

altă dată, că vedea că soru-sa nu vrea să meargă după dânsul, că au fost Bogdan Vodă grozav la faţă şi orb de un ochiu. Pentru aceia, văzând Bogdan Vodă că cu bine nu-şi va folosi nimica, gândi ruşinea sa să-şi răscumpere cu sânge nevinovat, şi lăsând inima cea prietenească, de arme se apucă, şi strânse ţara toată, şi au întrat în ţara leşască de au luat Pocutia, şi au lăsat oamenii săi în Pocutia, iară el prădând s'au învârtejit înapoi.

Când au prădat Leşii ţara Moldovei.

Văzând Leşii paguba ce le feace Bogdan Vodă, nu suferiră, ci de sârg strânseră oaste pre bani, și pre oamenii lui Bogdan Vodă, ce-i lăsase să apere Pocutia, îi împinseră înapoi. Și într'acel războiu au perit 2 fraţi, feciori de boeri leşeşti, feciorii lui Trus. Și de aci au întrat oastea leşască în ţara Moldovei, de au făcut multă pagubă și perire, şi au prădat până la Botoșani, prinzând pre o seamă de boeri de frunte de ţară, şi pre toți în mânia acelor 2 fraţi i-au dat în Cameniță de i-au tăiat.

---

1 că vedea *om.* L^2, că^2] pre M^3, vrea] va M^3, că nu vrea sorusa L^2 **1-2** dânsul] Bogdan Vodă M^3 **2** că au fost — Vodă] căce era prea M^3 **3** Pentru aceia] Deci M^3 **3-4** nu-şi va] nu va A^1 nu A^2 **4** nimica *om.* $L^2L^3L^4M^3$, gândi] ce socoti M^3, răscumpere] întoarcă L, să-şi răscumpere ruşinea sa M^2M^3 **5** s'au apucat M^3, se apucă de arme A^1M^2 **6** şi strângându-și toată țara au întrat M^3, de] și M^3 **7** lăsat] pus M^3, Pocutie^2 M^2, şi au lăsat — Pocutia^2 *om.* L^2 **8** vertejit L^1 întors L^2M^3 **7-8** s'au întors prădând înapoi L^3L^4 **9** *După* Moldovei L *ad.* până la Botoșani, *Titlul om.* M^3 **10** le *om.* L^2, fѣce M^1M^2 face L^3L^4 făcea A^1L^1 făcuse $A^2L^2M^3$ **11** de sârg] de grab A^2 *om.* M^3, pre bani] cu lѣfă M^3, și] iar $L^2L^3L^4$ **12** -i *om.* L^2M^1, să apere] să păzească L^2 în M^3, i-au înpins M^3 **13** înapoi] afară napoi L^2, periră $L^2L^3L^4$ **14** ficiorul lui Trus M^1, oaste M^3 **15** peire M^3 **15-16** și au prădat până la Botoșani *om.* L **16** prinzând] și prinzând L^1 și au prins $L^2L^3L^4$ **16-17** de frunte *om.* M^3, de țară de frunte L^3L^4, pre o — acelor *om.* L^1 **17** și *om.* L, pre toți *se află în* M^2 *după* frați, celor L^3L^4, dat] dus $L^2L^3L^4$ **18** în] la $L^2L^3L^4$, de i-au tăiat *om.* L^3L^4 **17-18** și în mânia pentru cei doi frați, ce au perit în războiu, pre toți i-au tăiat în Cameniță M^3

A treia solie când au trimis Bogdan Vodă la craiul leşesc.

După aceia a treia oară de iznoavă au mai ispitit Bogdan Vodă de au trimis solii săi într'acesta chip, doară ar putea cumva să-i dea craiul pre soru-sa, ci craiul au făgăduit într'acesta chip, ca să ţie legea lor şi să fie plecat crailor leşeşti, ci curândă vreme murind, Jicmont craiu pre urmă n'au umplut făgăduinţa.

Când au prădat Radul Vodă, domnul muntenesc, Putna.

Pre aceia vreme Radul Vodă, domnul muntenesc, neavând nici o pricină asupra lui Bogdan Vodă, sculatu-s'au cu toată puterea sa şi cu Roman pribeagul de au întrat în ţară, şi au prădat şi au ars ţinutul Putnei şi pre de ceia parte de Siret, de multă pradă şi perire au făcut, şi de aci s'au întors înapoi fără de nici o sminteală.

Când au mers Bogdan Vodă la ţara muntenească asupra
1507 Radului Vodă. Văleatul 7015, Octomvrie 28.

Văzând Bogdan Vodă câtă pagubă i-au făcut Radul Vodă

1—14 *Capitolele privitoare la cea de a treia solie a lui Bogdan la Leşi şi prada ţinutului Putnei de către Radu Vodă, se află în* L *după capitolul relativ la expediţia lui Bogdan în ţara românească* (*p.* 119, 4) 1 când au] ce-au M^3 3 într'acestaşi M^2 5 plecaţi L^3L^4 5-6 craiului leşesc L^1 crăiei leşeşti M 6 curund murind L^3L^4, Jicmont *om.* L^2, pre urmă *om.* L^2 7 umplut] plinit A^1 2-7 Bogdan Vodă s'au ispitit şi a treia oară de au trimis soli la craiul leşesc, doară ar putea să facă în vr'un chip să-i dea craiu pre soru-sa, iară craiu au făgăduit într'acesta chip lui Bogdan Vodă, să ţie legea lui crai şi să fie plecat crailor leşeşti. Şi curund atuncişi tâmplându-se moarte lui crai, Jigmont n'au plinit făgăduinţa M^3 8 domnul muntenesc *om.* L^3L^4, Putna] ţinutul Putnei L, Radul Vodă au prădat ţinutul Putnei M^3 9 Pre acele (cele L^2) vremi L 10 asupra lui] cu A^1, s'au sculat M^3 12 şi[1] au[1]] de-au M^1M^2 13 peire M^3, de aci *om.* M^3 14 înapoi *om.* M^3 15 *După* Vodă L^2 *ad.* cu oaste, la] în L^2 16 Octomvrie 28 *om.* L^5 15-16 Când au prădat Bogdan Vodă ţara muntinească în anul 7015 M^3 17 că i-au făcut multă pagubă Radul Vodă L^2

în țara sa, nu suferi, ci gândi strâmbătatea sa ca să o răscumpere mai cu asupră, una pentru scârba și paguba ce-i făcuse Radul Vodă, alta și pentru vitejia ce avea. Că socotind ca să nu piae numele cel vitejesc al tătâne-său, ca să nu zică megiașii că au murit și el cu tată-său, sculatu-s'au cu toată puterea sa, și au tras într'ajutoriu și Săcuii, și s'au dus spre țara muntenească, și au întrat la locul ce se chiamă Rătezații, la Movila Căiatii, de aceia parte de Râmnic, Octomvrie 28, și au șezut cu oastea de ceia parte de Râmnic 10 zile, de au prădat și au ars de la Milcov până la Râmnic, și în jos pre de îmbe părțile până la Siret.

Și acolo de la Radul Vodă l-au tâmpinat sol un călugăr anume Maximian, feciorul lui Despot, împăratul grecesc, și s'au rugat lui Bogdan Vodă ca să facă pace cu Radul Vodă, pentru că sânt creștini și o seminție. Deci Bogdan Vodă, văzând atâta rugăminte de la acel călugăr, au făcut pace pentru voia lui, și au trimis cu dânsul solul său la Radul Vodă; și acolo Radul Vodă cu boerii săi au jurat pre sfânta Evanghelie, cum că să ție pace neclătită în veci, și hotarul pre unde au fost cel bătrân au lăsat, și să întoarcă Radul Vodă toată prada și arderea câtă făcuse în țara Moldovei la ținutul Putnei, și așa s'au întors Bogdan Vodă cu pace înapoi.

---

1 în țară M^3 **1-2** ca să-și răscumpere strâmbătatea sa L^2, nu suferi — răscumpere] n'au suferit ce au socotit să-și răscumpere M^3 **3** și *om.* $L^2L^3L^4$, vitejia lui L, Că *om.* M^1M^2 **3-4** Că socotind] Socoti $L^2L^3L^4$ **4** cel] acel L^3L^4, vitejesc] de vitejie L^2M^3, al tătâne-său *om.* M^3 **5** nu *om.* M^3, cu] ca M^3 **6** sa] lui A^1, și pre Săcui AL^2 **6-8** și s'au dus — Rătezații] și au întrat în țara muntinească până la Rătezați M^3 **8** Căѧtii A Căѧtii $L^1L^4M^3$ Caѧtii M^1M^2 Tăetii L^2L^3, Râmna M^2M^4 **9** șezut] stătut M^3, cu oaste L^3M^1 *om.* M^3, *în* M^2 *urmează după* Râmnic, de Râmna M^2 *om.* L, de ceia parte de Râmnic] acolo M^3 **10** 10 zile *se află în* L^3L^4 *după* oastea *din r.* 9, de la] din M^3, la²] în M^3 **11** pre *om.* L^3L^4, de *om.* M^3, amândoao AM^2 **12** întimpinat A^1, l-au timpinat sol de la Radul Vodă M^2 **13** Dispot $AL^2L^3M^2M^3$, împăratul grecesc] domnul sârbesc M^3 **14** ca *om.* $L^2L^3L^4M$ **15** o *om.* L, și de o sъminție M^3 **15-16** văzând Bogdan Vodă M^2 **16** atâta *om.* M^3 **17** cu dânsul solul său] soli M^3 **18** acolo] atunci M^3, au jurat cu boerii săi L **19** cum *om.* M^3, pace $L^1L^4M^3$ -чѧ A^2M^1 -чѣ $A^1L^2L^3M^2$, neclătit M^1, în veci *om.* M^3, în veci neclătită M^2 **19-20** și hotarul cel bătrân pre unde au fost au lăsat M^2M^3 **20** cel bătrân au lăsat *om.* L, și *om.* L^3L^4 **21** *După* prada M^2 *ad.* și paguba, câtă] ce L^2 **22** așa *om.* M^3, *în* L^4 *urmează după* Vodă, înapoi *om.* M^3

Letopisețul cel latinesc de aceste 2 povești, ce au mers Radul Vodă cu Roman pribeagul de au prădat ținutul Putnei, și cum au mers Bogdan Vodă la țara românească asupra Radului Vodă, nimica nu însemnează, nici se află scris.

De moartea Radului Vodă, şi de moartea lui David mitropolitul, şi de domnia Mihnii Vodă.

1508 Văleatul 7016, după Paști, murit-au Radul Vodă, domnul muntenesc, și pre urma lui au stătut la domnie Mihnea Vodă, carele au tăiat boerii.

1508 După aceia, în anii 7017, Aprilie 1, pristăvitu-s'au David mitropolitul.

Când au prădat Bogdan Vodă țara leșască și au ajuns
1509 până la Liov. Văleatul 7017, Iunie 10.

După multe solii ce trimisese Bogdan Vodă la craiul leșesc pentru soru-sa Elisafta, pre care de multe ori o cerșuse și nu i-o dedese, văzând că nimica nu poate folosi, socoti că are vreme să-și răscumpere rușinea sa despre craiul leșesc cu sânge nevinovat, și de iznoavă au început a strânge oaste. Ci văzând craiul unguresc vrajba ce întrase între dânșii,

---

1 cel *om.* L^3L^4, latinesc] leșesc *în toate mss* 3 cum că A^1, la] în M^3, românească] muntenească LM^3 3-4 asupra Radului Vodă] pre Radul Vodă M^1M^2 spre Radul Vodă L^2 *om.* L^3L^4 4 nu le însemnează M^1 nu le semnează M^2, *După* scris L^3L^4 *ad.* să fie mers asupra Radului Vodă 5 De] Pentru M^1M^2 5-6 și de moartea — Mihnii Vodă] și de Mihnea Vodă și de David mitropolit L^1L^2 *om.* L^3L^4, M^3 *om. titlul* 7 Paște A^2L^4, au murit $L^2L^3L^4M^2$ au răpousat M^3 8 muntesc A^2, și *om.* $L^2L^3L^4$, pre urma lui *om.* M^3 10 Și după aceia M^3, Aprilie 8 M^1M^2, s'au pristăvit M^2M^3 12 și au ajuns] ajungând A^2 12-13 și au ajuns până la Liov *om.* $L^2L^3L^4$, *Titlul om.* M^3 15 Elisaϑa $A^2L^2L^3M$, pre *om.* $L^2L^3L^4M^1$ 15-16 de multe — socoti] o au cerșut și văzind că nu va să i-o dea au socotit M^3 17 să-și] ca să L^2L^4 18 de iznoavă *om.* M^3 19 Ci *om.* $L^2L^3L^4$, într'înșii L^1 între ei L^3L^4

și simțind că Bogdan Vodă de iznoavă face oaste asupra Leșilor, au trimis sol pre Ștefan Telețni ca să-i poată împăca, ci nimica n'au folosit, că Bogdan Vodă, gătindu-se și armându-se, au pripit cu oastea de au trecut apa Nistrului, Vineri, Iunie 29, și au întrat la Rusi la Podolia, și Sâmbătă au sosit la Camenițā, și de aci au slobozit oastea să prade țara, dându-le vină că n'au lege pentru strâmbătăți ce fac, alta pentru că va să-și răscumpere Pocutia, a treia și pentru sora lui craiu Elisafta, ce i-o giuruise Alexandru craiu. Deci, arzând și prădând țara, au tras la Liov de au bătut târgul, de puțin nu l-au luat (și singur Bogdan Vodă cu capul său au lovit cu sulița în poarta Liovului, care lucru și astăzi se cunoaște semnul, și nici Leșii nu tăgăduesc de aceasta, ci încă ei mai tare mărturisesc că au fost adevărat așa). Și au prădat împrejur petiutindenea, și au ars Rohatinul, oraș mare și vestit, și multă avuție și bunătate dintr'însul au luat. Luat-au din Rohatin și clopotul cel mare, ce-i la mitropolie în Suceava, și mulți oameni și boeri au robit, și domnii lor încă i-au prins, și cu mare izbândă s'au întors la scaunul său la Suceava fără de nici o sminteală, și robilor, ce-i adusese din țara leșască, le-au împărțit hotare în țara sa.

Și de aci și-au luat doamnă din țară, și au făcut pre Ștefan Vodă cel Tânăr.

---

1 de iznoavă *om.* M^3 **2** Telețna M^1M^2 Telețnica L^5, ca *om.* L^5 **3-4** gătindu-se și armându-se *om.* M^3, și armându-se *om.* L^3L^4 **4** pripit] trimis L^3L^4, oaste A^2, de] și M^3 **5** Iunie] în L^1 *om.* $L^2L^3L^4$, la[2]] și la L în M^3 **6** de aci] de acolo M^3 **7** strâmbătățile AM^2 **8** pentru[1] *om.* ALM^2, a treia] alta $L^2L^3L^4$ **9** craiului L^3L^4, jurui L^1, Alexandru] Jicmont $L^2L^3L^4$ **10** tras] întrat L^3L^4 **11** de] și A^1M^3 *om.* M^1, nu] de nu A^1M^3, luat] dobândit M^3, și zic că sângur M^3, său] lui A^1, cu capul său *om.* M^3 **11-14** și singur — adevărat așa *om.* L, *Fără paranteză în* M^2M^3 **12-13** care — semnul] care semn se cunoaște și astăzi M^3 **13-14** de aceasta — așa *om.* M^3 **15** penprejur $L^2L^3L^4$, *După* împrejur M^3 *ad.* și au ars **15-16** oraș — vestit] orașul M^3 **16** avuție] avere M^3, dintr'însa AL^2L^3, și bunătate dintr'însul *om.* M^3 **17** Din Rohatin au luat și L^2 Atunci au luat și M^3, ce este AL^1M^2, ce-i la] de la Rohatin și l-au pus la M^3 **18** oameni] țărani M^3 **19** izbândă] dobândă L^2, s'au întors înapoi $A^2M^1M^2$ **20** la Suceava *om.* L^3L^4, de *om.* $L^2L^3L^4$, robii lor M^2, ce-i] ce L^2 **21** $hota^r$ M^3 **22** de aci] după aceia M^3, din țară *om.* A

1509 Când au prădat Leşii ţara Moldovei. Văleatul 7017, Iulie 10.

După izbândă cu noroc ce făcuse Bogdan Vodă în ţara leşască, iată-i veni de la Dumnezeu osândă asupră, cum grăieşte şi prorocul David în al 7 psalm de zice: Lac săpă şi îl scurmă şi căzu în groapa care au făcut. Aşa petrecu Bogdan Vodă, că nu era încă eşit bine din ţara leşască, iată craiul, strângând oaste de grabă, au silit să apuce pre Bogdan Vodă încă în ţara sa, şi n'au putut de boală ce avea, ci au trimis pre hatmanul său, pre Cameneţkii, voevodul de Cracău. Ci până a sosi hatmanul, iară Bogdan Vodă au trecut Nistrul în ceasta parte, şi s'au aşezat la scaun, şi au slobozit oştile pre acasă, ne având nici o ştire de oastea leşască.

Iară Cameneţkii hatmanul, văzând că n'au apucat pre Bogdan Vodă la margine, au întrat fără veste în ţară, de au prădat Cernăuţii, Dorohoiul, Botoşanii, Ştefăneştii, neavând cine să-i oprească, că Bogdan Vodă, neavând nădejde de una ca aceasta, au lăsat oastea pre acasă, iară Leşii au prădat cum le-au fost voia.

---

1 Când *om.* M^3, Leşii au prădat M^3, Leşii *urmează în* L^3L^4 *după* Moldovei, ţara Moldovei] la Moldova L^2, 10] 15 A^2 *om.* M^3, Iulie 10 *om.* $A^1L^1L^2$, *Data om.* $L^3L^4M^2$ **2** ce au făcut $L^2L^3L^4M^3$ **3** iată îi L^2 iată că-i A^1, osânda $A^2M^1M^2$ **4** şi[1] *om.* A^1L, în] la A^1 *om.* $A^2L^4M^3$, al *om.* A^2L^4M, psalom $A^1L^1L^2M^1$, psalm 7 A^2L^4 *om.* M^3 **4-5** Lac au scurmat şi au săpat şi va cădea în M^3, Lac — făcut] ровъ (ров M^2) изрн н скопае (*sic.*) adecă sapă groapă (groapa M^2) altuia şi şie va cădea într'însa M^1M^2 de zice: Cela ce sapă groapa altuia apoi (apoi *om.* L^2) cade el într'însa. Aşijderea şi Luca Evanghelistul scrie în capete: Cu ce măsură veţi măsura cu aceia (cu aceia *om.* L^1) se (vi se L^2) va măsura (măsura-se-va L^1) şi (şi *om.* L^1L^2) voao L **5** care] ce M^3, Aşa] Aşijderea L^2, petrecu] a petrecut A^1 şi L, şi Bogdan M^1 **5-6** Aşa petrecu Bogdan Vodă *om.* M^3 **6** că *om.* L, încă] Bogdan Vodă M^3, încă nu era L, bine eşit $A^2M^2M^3$, craiu $L^1M^1M^3$ **8** de] de o A, de boala L^4 **9** pre[2] *om.* L^3L^4, Caminiţkii M^3 Camieneţskii $L^1L^3L^4$ Camenenskii A^1, de] de la M^1, Ci *om.* L **10** au sosit L^4, hatmanul Camieneţskii (Cameneţki L^2) $L^2L^3L^4$, trecuse A^1 **11** la scaonul seu la Suceavă M^3 **12** nici o *om.* M^3 **13** Iară] Deci M^3 **15** Cernăuţul A^1, şi Ştefăneştii M^3 **16** cine-i $L^3L^4M^1$, să-i oprească] opri L^3L^4 le sta înprotivă M^3 **17** ca acѣstѣ M^2, oastea] oştile M^1M^2, *După* oastea M^2 *ad.* de s'au dus, pre acasă oastea $L^2L^3L^4$, iară] care L^3L^4 **16-18** că Bogdan — voia] Şi aşѣ cum lau fost voia au prădat M^3

Și încă un Vasco oare carele de ai noștri, având mânie pre alt Vasco ce i-au fost luat muerea, s'au închinat la Leşi, de i-au purtat pretutinderile, ştiind că n'are cine le sta împotrivă, de au ars şi au prădat, şi pre vrăjmaşul său curvariul încă l-au prins, de l-au înţepat. Iară craiul lui Vasco pentru acea slujbă i-au dat Hotniţa, un sat ce-i supt Iaroslav, până la moartea lui.

Și dacă s'au întors oastea leşască înapoi, trimis-au craiul leşesc Jicmont la Vladislav, craiul unguresc, ca să nevoiască să facă pace cu Bogdan Vodă, ştiind că Bogdan Vodă va vrea să-şi întoarcă mai cu asupră de pre dânşii, cum s'au şi tâmplat; că Leşii încă bine nu eşise din ţară, Bogdan Vodă cu o seamă de oaste, ce putuse de strânsese de grabă, au ajuns pre oastea leşască la trecătoarea Nistrului, şi dând războiu de îmbe părţile, multă moarte s'au făcut, şi pre o seamă de boeri vii nevătămaţi i-au prins, întrând nesocotiţi de oastea leşască, adecă logofătul şi un homelnic, cărora nu le putem afla numele, fără numai a Cârstii, Petrica șufariul, Dobrostâmp.

Mai apoi s'au dus Leşii întregi către craiul său, și aciiş începură a umbla să facă pace, și au legat pacea într'acesta chip, ca de îmbe părţile să întoarcă pagubele, nici să mai fie zarvă între dânşii.

---

1 încă *om.* M^3, Vașco A^1 Vațco M^1M^2, carele] cine M^3 **1-2** având mânie pre alt Vasco *om.* L^3L^4 **2** s'au fost închinat L^3L^4 **3** de] și M^3, i-au purtat] au prădat AM^1M^2, n'are] nu-i M^3, să le stea L^2 **3-4** împotrivă] înainte $L^2L^3L^4$ **4** de au prădat și au ars M^3, pre *om.* M^3, *După* său L^4 *ad.* pre **4** l-au prins viu M^3, de] și M^3 **6** acea] aceia L^3 această L^4, Hotniță $A^2L^3L^4$, ce este A **6-7** un sat anume Hotnița supt Iaroslav de l-au ținut până la M^3 **9** Vladislav la Jicmont LM^1M^2 (*schimbarea a fost provocată de faptul că la p. 117, 6 copiștii au înțeles că Jicmont murise*), ca *om.* M^3, să nevoiască *om.* $L^2L^3L^4$ **10** să-i facă L^3L^4 **11** de pre] despre $A^1L^2L^4$, dânșii] ei L^2, cumu-i s'au L^3L^4 **12** din țară nu eșise L^4M^3, iară Bogdan M^3 **13** de strânsese] strânge L^4M^3, cu oastea ce putuse o seamă de strânsese A **14** trecătoare A^2M^3 **15** de (despre A^2) amândoao AM^2 **16** i-au prins vii nevătămați L **17** oaste M^3, adecă Bogdan logofătul L^3L^4 **18** putem afla] aflăm L^3L^4, numele *om.* M^3, Petrișca M^2 Petrișcan M^4, șafariul $A^2L^1M^3$ șaufariul L^2 șiufariul M^1 **20** aciiaș L^4M^2 acieș A^2 aciaș M^1 aceiași L^2L^3 **21** pace² M^3 **22** ca *om.* $L^2L^3L^4$, de (despre A^2M^2) amândoao AM^2 **23** zarva A^2 zarve M^3, întru A^2L^1

Când au prădat Beti Ghirei sultan cu Tătarii țara
1510 Moldovei. Văleatul 7018.

Beti Ghirei sultan, feciorul hanului, nepotul împăratului, fără veste cu multă mulțime de Tătari pe 3 locuri au întrat în țară, de au prădat de la Orheiu până la Dorohoiu, și pre Prut în sus, de multă pradă și robie de oameni și de dobitoace au făcut. Mai apoi sultanul, fiind săgetat foarte rău, au murit.

1511 Văleatul 7019, Fevruarie, Miercuri în săptămâna albă au murit Maria, doamna lui Ștefan Vodă, fata Radului Vodă, îma lui Bogdan Vodă, și cu cinste o au îngropat în mânăstirea Putnei.

Intr'acelaș an au murit și Tăutul logofătul.

Când au prădat Mendi Ghirei hanul cu Tătarii Litfa, și
Beti Ghirei, feciorul hanului, au prădat Moldova.
1513 Văleatul 7021, Avgust 22.

Pre această vreme Mendi Ghirei hanul au prădat Litfa până la Vilna, de multă pagubă au făcut și mulți robi au luat.

---

1 Betichirie M^1 Betchirei M^2 Becheterie A^1L^1 Bechiterie A^2 Bechitirie L^2, Moldova L^2 **1-2** Beticherie sultan cu Tătarâi au prădat țara Moldovei în anul 7018, L^3L^4 *om. titlul* **3** Beti Ghirei M^2M^4 Beticherie M^1 Betichirii M^3 Becheterie $AL^1L^3L^4$ Bechitirie L^2, nepotul împăratului *om.* M^3 **4** multă *om.* L^2M^3, cu multă tътъръme L^3L^4, pe] pen A^1 **5** de] și M^3 **6** pradă și *om.* M^1M^2 **6-7** și de dobitoace au făcut] au făcut, și plean de dobitoace au luat A, de multă — făcut] de au făcut multă robie și plѧn M^3 **7** Iar mai apoi A^1, fiind *om.* $A^1L^3L^4$ **8** murit] murit în urmă L^2 **9** Iară în anul 7019 M^3, Fevruarie *om.* $L^2L^3L^4$, cea albă M^3 **10** *După* Maria M^3 *ad. în paranteză:* sau Voichița, *cuvinte cari în* L^2 *se află ca adnotare marginală în dreptul aceluiaș nume,* fata Radului Vodă *urmează în* $L^2L^3L^4$ *după* Bogdan Vodă *din r. 11* **10-11** fata — Vodă *om.* M^3 **11** îma] muma $AL^2L^3L^4M^2$, îngropat-o $AL^3L^4M^2$ **13** *După* logofătul A *ad.* carele și
1496 mânăstirea Trestiana au făcut la văleatul 7004, dupecum (precum A^2) este scris numele lui pre clopot **14** Cherei A^1 Chierei L^3L^4, Mendicheri M^1 -cher M^2, Mendecherei han cu Tătarâi au prădat Litfa și M^3 **15** Biti M^2, Cherei A^1, Bit Ghirei L^3L^4 Bitichirei L^2 Beticheri M^1 Betchirii M^3, au prădat *om.* L^4 **17** această] aceia $L^2M^1M^3$, Mendi Ghirei *om.* L^2 **17-18** Mendi Ghirei — Vilna] au întrat Tătarâi Mendecherii hanul în țara leșască la Litfa și au prădat până la Vilna M^3 **18** luat] scos LM^2

Aşijderea pe aceia vreme Beti Ghirei, feciorul hanului, au întrat în Moldova, de au prădat ţara până la Iaşi, şi au ars târgul şi ţinutul Cârligăturei, şi au ajuns şi până la Dorohoiu şi până la Ştefăneşti, iară alţii au prădat în jos de Lăpuşna şi la Chigheciu, şi de sârg vrând să iasă cu robii în Nistru multe suflete au înecat, şi robi şi de ai săi.

Iară asupra lor trimisese Bogdan Vodă pre Corpaciu hatmanul său de i-au lovit cu 1.000 de oameni, şi nesocotit dând războiu vitejeşte, au căzut de ai noştri 700, iar 300 au scăpat. Iară Tătarii, cu pagubă mai multă de apă de cât de oaste având, s'au întors la Pericop.

Iară Bogdan Vodă, îngrozindu-se de acea pagubă, au trimis la craiul leşesc soli, de au poftit ajutoriu împotriva Tătarilor, de vor vrea să vie de iznoavă ca să se apere, alta pentru să-i sloboază solii să treacă la Mosc, şi de toate i-au făcut craiu pre voe.

Aşijderea de nişte Tătari ce au mai prădat de iznoavă ţara Moldovei.

Nu multă vreme trecând, ci într'acelaş an, de iznoavă au mai întrat Tătarii cu oaste mare în ţară, şi făcând multă pagubă şi pradă, şi întorcându-se înapoi, Bogdan Vodă i-au lovit cu oaste proaspătă, şi au scos tot pleanul de la dânşii.

---

1 aceiaşi AM^2, pre aceia vreme *urmează în* L^{3}L^4 *după* hanului, Beti Ghirei] şi L^2 **2** au întrat] întrând L^3, în] la AL **3** şi târgul L^{3}L^4, Cârlegăturii A Gârligăturii L^3 **6** multe suflete în Nistru M^3, au înicat M^3, şi^2] şi şi A^{2}L^2 **7** trimise A^{1}L^3, Iară Bogdan Vodă trimis-au pre M^3, Corpaci M^{1}M^2 Copaci L^{2}L^{3}L^4 **8** de i-au lovit *om.* M^3, oameni] slujitori M^3 **8-9** şi nesocotindu-se au dat războiu şi au căzut M^3 **9** iar] şi A^1 **10** *După* scăpat M^3 *ad.* anul 7021 Avgust 25, *După* Iară M^1 *ad.* şi, Tătarii *om.* M^3, 1513
mai *om.* L^4 **11** oaste] oameni L^2, având] au avut A^2 **12** acea] această M^1 **12-13** au trimis *om.* M^3 **13** sol L^{2}L^{3}L^4 (*în* L^2 *urmează după* trimis), poftit] cerşut M^3 **14** ca *om.* M^3 **15** pentru ca A^2, pentru *om.* L, -i *om.* L^{2}L^{3}L^4, treacă] margă L^{3}L^4 **15-16** pentru toate-i făcu M^3 **16** craiu *om.* L^{2}M^3 **17** de iznoavă *om.* L^2 (*în* M^2 *urmează după* Moldovei) **17-18** *În* L *e ca text nu ca titlu, iar* M^3 *om.* **19** ci *om.* L^{3}L^4, Nu multă — an] Aşijdirea într'acestaş an M^3, de iznoavă *om.* M^3 **20** cu *om.* L^2, şi făcând] de au făcut M^3 **21** *După* pradă A *ad.* şi făcând cale, şi^2 *om.* L^4 **21-22** i-au lovit Bogdan Vodă M^3 **22** dânşii] ei L^{3}L^4

Când au venit Trifăilă cu oaste ungurească asupra lui
1514 Bogdan Vodă. Văleatul 7022, Fevruarie 27.

In al zecelea an a domnii lui Bogdan Vodă, fără veste au întrat în ţară un Trifăilă, ce se făcea fecior de domn, viind din ţara ungurească cu Unguri, şi iarna când era toţi oştenii pre la casele lor. Ci simţind ai noştri, s'au strâns de grabă din câţi s'au putut, şi i-au dat războiu la pod din jos de Vasluiu, Fevruarie 27, şi înfrângându-l ai noştri, i-au topit toată oastea lui, dinpreună şi el au perit, că prinzându-l viu i-au tăiat capul.

1516 Văleatul 7024, Martie 10, au murit Laslău, craiul unguresc.

1516 Văleatul 7025, Noemvrie 8, semn mare s'au arătat pre ceriu, că au strălucit despre miază noapte ca un chip de om, de au stătut multă vreme, şi iară s'au ascuns în văzduh.

Aşijderea curând după acelaş semn, într'aceiaş lună, au fost cutremur mare de pământ, într'o Luni.

De moartea lui Bogdan Vodă cel Orb şi Grozav, feciorul lui
1517 Ştefan Vodă cel Bun. Văleatul 7025, Aprilie 18.

Bogdan Vodă cel Grozav, feciorul lui Ştefan Vodă

---

2 Fevruarie 27 *om.* L^1L^2 1-2 De Trifăilă când au venit asupra lui Bogdan Vodă cu Ungurii 7022 L^3L^4, M^3 *om. titlul* 3 Intr'al zecilea L^2, Iară în anul 7022, Fevruarie 27, în al *înc.* M^3 4 întrat] vinit M^3, în ţară *om.* M^3 5 venind A, Ungurii $AL^1L^3L^4$, viind — Unguri] cu oaste din ţara ungurească M^3, şi *om.* M^3, şi fiind iarna $L^2L^3L^4$ 6 ostaşii L^4L^5 7 din] de M^1 *om.* L^2, s'au] au M^3, i-] şi- M^3 8 Fevruarie 27 *om.* M^3, înfrângându-i M^2M^3 înfrângând L^3L^4 înfrângu-l M^1, *După* topit L^1 *ad.* sfeti Niculae 9 toată oastea lui] pre toţi M^3, dinpreună *om.* A^2, dinpreună — viu] şi prinzind viu pre acel Trifăilă M^3 11 Văleatul] Iară la văleatul A^1 Iară în anul M^3, Lasl A^2 13 s'au arătat semn mare M^3 15 văzduf A^1, în văzduh *om.* M^3 16 acel semn M^3 aceia arătare L^2, într'acea L^2 într'aceia L^3L^4 17 au fost] s'au făcut M^3, într'o Luni *urmează în* L^2 *după* au fost 18 cel Orb *om.* A^2, şi Grozav *om.* M^1M^2 19 celui Bun L^1, Aprilie 15 L^3L^4 18-19 cel Orb — cel Bun *om.* L^3L^4, feciorul — cel Bun *om.* A, M^3 *om. titlul* 20 Iară în anul 7025, Aprilie 18, răpousat-au Bogdan Vodă cel Orb şi Grozav M^3

cel Bun, s'au pristăvit în ceasul dintâiu al nopții, în târg în Huși, nu cu puțină laudă pentru lucruri vitejești ce făcea, că nu în beții nici în ospețe petrecea, ci ca un strejar în toate părțile priveghia, ca să nu se știrbească țara, ce-i rămăsese de la tată-său. Și domnind 12 ani și 9 luni și 3 săptămâni, multe lucruri bune au făcut, și de aci cu mare cinste l-au îngropat în mânăstire în Putna. Iară ce se va fi lucrat în läuntru sau în țară la noi despre partea judeților și a direptăței nu aflăm, ci cunoaștem că unde nu-s pravile, din voia domnilor multe strâmbătăți se fac.

De domnia lui Ștefan Vodă cel Tânăr, feciorul lui Bogdan Vodă, nepotul lui Ștefan Vodă cel Bun. Văleatul 7025, Aprilie. 1517

Dupre moartea lui Bogdan Vodă, pre urma lui fiiu-său Ștefan Vodă, ce-i zic cel Tânăr, s'au așezat la domnie, și fu miruit de Theoctist mitropolitul, în târgul Sucevei.

Când au întrat în țară Albu sultan cu Tătarii, și l-au bătut Ștefan Vodă. Văleatul 7026, Avgust 8. 1518

In al doilea an a domniei lui Ștefan Vodă, în luna lui Avgust 8, rădicatu-s'au Albu sultan cu Tătarii de la Pericop,

---

1 celui Bun L^1M^1 *om.* L^2M^3, s'au pristăvit *om.* M^3, *După* pristăvit AL^1L^2 *ad.* în anii 7025 (*om.* L^2) Aprilie 18, *iar* L^3L^4 : la anii ce s'au semnat, cel dintâiu AM^2, la un ceas de noapte M^3 **1-2** în Huși în târg L^3L^4 **2** lucrurile cele vitejești A^2, ce au făcut M^3, că *om.* $L^2L^3L^4$ **3** nici] sau L^4 și M^3, în oaspeți M^1 în ospѣțъ M^3, strъjariu A^1 strъjъriu L^4 strъjѧr M^1M^3 **4** părți M^1, se *om.* L^2M^1 **5** de la tată-său] den părinți L^2 **6** de aci *om.* M^3 **7** în mânăstirea Putna L^2M^3, ce s'au lucrat L **7-8** în lountru M^1 în lontru $L^2L^3M^2M^3$, în läuntru sau *om.* L^4 **8** judecăților A^1 **9** ci *om.* $L^2L^3L^4$, nu sânt A^1L^2, pravili L^2, din] pe L^3L^4 **11** De] Pentru M^1M^2 *om.* $L^2L^3L^4M^3$, fecior L^2M^1, Vodă² *om.* M^3 **12** nepot M^1, celui Bun M^3, Aprilie *om.* L **13** pre urma lui] au rămas la domnie M^3 **14** *După* Tânăr A *ad.* cum scrie la un letopiseț sârbesc că au fost de 9 ani când, s'au așezat la domnie *om.* M^3, fu] l-a M^3 **15** de *om.* M^3, Theoctist] *loc alb în* A^1 *om.* A^2 **16** în țară *urmează în* L^2 *după* sultan, Alb $L^1L^2L^4$ Albul A^1, **16-17** și l-au bătut Ștefan Vodă *om.* $L^2L^3L^4$, *Titlul om.* M^3 **18** În al] Iar în al $L^2L^3L^4M^3$ **18-19** a domniei — Avgust 8] 7026 Avgust 18 M^3 **19** Avgust 8 *om.* L^2, 8 *om.* L^3L^4, rădicatu-s'au] au întrat M^3, cu Tătarii *om.* $L^2L^3L^4$

cu multă oaste tătărească, şi au trecut Nistrul fără veste, şi au tras către Prut, de au ajuns la locul ce se chiamă Şerbanca, şi de aci s'au apucat a prăda ţara. Ci norocul cel bun al lui Ştefan Vodă s'au prilejit cu oaste gata în gura Coroviei, şi au dat veste şi ţării de sârg să se strângă. Şi dacă s'au bulucit, suind pre Prut în sus, au trimis Ştefan Vodă pe Petrea Cărăbăţ vornicul şi cu toţi Giosenii să treacă Prutul, şi dacă au luat învăţătură şi au trecut Prutul, luând ajutoriu de la Dumnezeu, Luni dimineaţa în revărsatul zorilor, i-au lovit fără veste, când ei nici o grije nu avea, şi cu norocul lui Ştefan Vodă i-au răzbit, şi mulţi din Tătari au perit, mulţi în Prut s'au înecat, şi s'au fost înglodând în Ciuhru, şi pre mulţi i-au prins vii, aşijderea şi pre 2 mârzaci mari, anume Timiş şi Bicaz, iar câţi au rămas i-au gonit preste câmpi, tăindu-i şi săgetându-i, până la Nistru. Acolo fiind obosiţi caii de fugă multă, întrând în Nistru s'au înecat, numai sultanul cu puţini au scăpat, încă şi el rănit rău în cap, de s'au întors cu multă pagubă şi perire şi ruşine, şi câţi au scăpat aceia încă fără cai şi fără arme.

Iară Ştefan Vodă s'au întors cu mare laudă, şi au dat învăţătură tuturor boerilor să se strângă la Hârlău la ziua

---

1 cu multă oaste tătărească *om.* M^3 **1-2** şi au tras] trăgând L^4 **2** de au] şi au L^2L^3 şi l-au L^4, au ajuns] s'au suit M^3, la locul ce se chiamă] până la M^3 **2-3** Şerbaca M^3 Şerbac L^1L^2 Şerban $L^3L^4L^5$, *După* Şerbanca M^3 *ad.* den sus de Ştefăneşti **3** de aci *om.* M^3 **4** oastѣ A^1L^1 oastѧ M^1 **5** *După* Coroviei M^3 *ad.* din gios de Ştefăneşti, şi ţării veste L^2, de sârg *om.* L^2 **6** suindu-se $L^2L^3L^4$ s'au suit M^3, pre Prut *om.* M^3, şi au trimis M^3 **7** Zosѧnii M^1, să treacă Prutul *om.* M^3 **8** au luat învăţătură şi *om.* M^3 **8-9** luând ajutoriu de la] cu agiutoriul lui M^3 **9** în vărsatul A^1 **10** când ei fără nici o grijă nu era L^2 când n'avea ei nicì o nădejde M^2 **9-10** i-au lovit — nu avea] fără veste au lovit pre Tătari neavând ei grije de una ca aceia M^3 **11** *După* Ştefan Vodă L^2 *ad.* cel Bun, din *om.* M^3 **12** şi mulţi M^2, în[1]] îm M^1, înglotind $A^2LM^1M^2$, Cihru M^1M^2, şi în Ciuhru s'au fost înglodând M^3 **13** i- *om.* M^3 **14** anume] anute A^2, Tamiş A^1M^3 Tamiz A^2, iar] şi A^2 şi pre M^3 **15** sigetându-i M^3 răsipindu-i L^2, Acolo] unde M^3 **15-16** fiind caii osteniţi L^1 **16** *După* multă M^1M^2 *ad.* oaste, de fugă — întrând] lor mulţi M^3 **17** cu puţinei L^1M^2 cu puţintei M^3, încă] însă AL, rău *om.* L^2M^2, rău rănit L^3L^4 **18** de] şi L^3L^4 aşѣ M^3, peire M^3, şi[3]] iar M^2 **18-19** şi câţi — încă] încă şi aceia câţi au scăpat (aceia încă *ad.* L^2L^3) AL **19** aceia încă fără cai] şi aceia pedestri M^3, fără arme şi fără cai A^2, *După* arme A *ad.* au scăpat **20-21** au dat învăţătură] au poroncit M^3 **21** tuturora M^1, la[1]] în M^3

sfântului mucenic Dimitrie, și acolo dacă s'au adunat, ospeţe și bucurie mare au fost, și pre toţi vitejii cei buni i-au dăruit Ștefan Vodă, și de aci și-au luat șie doamnă.

De moartea lui Băsărabă Vodă, domnul muntenesc.
Văleatul 7030, Septemvrie 15. 1521

Pristăvitu-s'au Băsărabă Vodă, domnul muntenesc, și au apucat în locul lui să domnească un turc pre nume Mahmet, ce se trăgea din seminţia lui, ce pentru legea lui cea întunecată oamenii se oscârbiră de dânsul, și mulţi dintre dânșii se cerca să apuce domnia, ales pribegii carii era de păzia de multă vreme una ca aceasta, și între multe mestecături au așezat la domnie pre Radul Vodă.

Văleatul 7031, Martie 20, pribegit-au Șarpe postelnicul 1523
de frica lui Ștefan Vodă în ţara leșască.

Când au perit Arbure hatmanul cu feciorii lui.

Intr'acestaș an, în luna lui Aprilie, în cetatea Hârlăului Ștefan Vodă au tăiat pre Arbure hatmanul, pre carele zic să-l hie aflat în viclenie, iară lucru adevărat nu se știe, nu-

---

1 acolea M^2, oaspeți M^1 **2** cei buni *om.* M^3 **3** de aci] după aceia M^3, șie] lui A^1 lui-și $A^2L^3M^2$ **4** De] Pentru M^1M^2 **4-5** M^3 *om. titlul* **6** Iară în anul 7030 au murit Băsărabă *înc.* M^3 **6-7** s'au apucat M^3 **7** în locul lui *om.* M^3, să domnească în locul lui L, pre nume] anume $A^1L^3L^4M^3$, Mehmet M^3 **8** din] de A^1M, semenția M^1M^3 **8-9** legea lui cea (lui cea *om.* M^2) turcească și întunecată M^1M^2 **9** se scârbiră $A^1L^2L^3L^4$ s'au scârbit M^3, se oscârbiră oamenii A^2, dintru AL^4M^2 din L^2, dânșii] boeri L^2 **10** cerca] ispitea M^3 **10-11** carii de mult aștepta una ca aceasta M^3 **11** amestecături $AL^2L^3L^4M^2$ **12** la domnie] domn M^3 *om.* M^1, *în* M^2 *urmează după* Vodă, Radul Vodă Călugărul M^3 **13** Martie 20 *om.* $L^2L^3L^4$, pribegit-au] au pribegit M^3 pristăvitu-s'au L^3L^4, Șarpe AL^3L^4 Șѧrpe L^2M^1 Șѣrpe L^1M^2 Șerpe M^3 **14** în ţara leșască *om.* M^3 **15** cu] și cu L^1L^3, lui] săi L^1, cu feciorii lui] съ снъ єго M^1M^2, De moartea hatmanului Arbure L^2 **16** Intr'acest A Intr'acesta $L^2L^3L^4$ **17** au tăiat Ștefan Vodă M^3, au tăiat] *loc alb în* M^2 *om.* M^1, pre[1] *om.* M^1, Arburie A^2 -burѧ A^1 -buri M^1, pre[2]] de $L^1L^3L^4$ *om.* L^2 **18** fie $AL^2L^3L^4M^2M^3$, iar nu se știe este adevărul L^2

mai atâta putem cunoaşte, că norocul fie unde are zavistie, ales un om ca acela ce au crescut Ştefan Vodă pre palmele lui, având atâta credinţă, şi în tinereţele lui Ştefan Vodă toată ţara ocârmuia, unde mulţi vrăjmaşi i s'au aflat, de cu multe cuvinte rele l-au îmbucat în urechile domnu-său. Ce pururea tinerii se pleacă şi cred cuvintele cele rele a pohlibuitorilor! Şi acea plată au luat de la dânsul, în loc de dulceaţă amar pentru nevoinţa lui cea mare, că nici judecat nici dovedit au perit.

De care lucru, mulţi spăimaţi din lăcuitorii ţării au început a gândi cum vor lua şi ei plată ca şi Arbure, că nu multă vreme după aceia, într'acelaşi an, au tăiat şi pre feciorii lui Arbure, pre Toader şi pre Nichita.

Când s'au rădicat boerii Moldovei asupra domnu-său Ştefan Vodă
1524 cel Tânăr. Văleatul 7032, Septemvrie 7.

Văzând boerii şi lăcuitorii ţării Moldovei moartea lui Arbure hatmanul, mai apoi şi a feciorilor lui, ştiind cât bine au avut Ştefan Vodă de la dânşii şi mai apoi cu ce plată le-au plătit, cu toţii s'au întristat de vrăjmăşia lui Ştefan Vodă. Socotind că şi ei vor lua aceia plată, care au luat şi

---

1 fieşte unde L^4, are zavistie fie unde L^2 **2** acela] acesta L^3L^4, ce crescuse M^3, palmele] mâinile L^3L^4 **4** ocъrmie M^1 otcârmuia $A^2L^2L^3L^4$, de] şi A^1 *om.* $A^2L^2L^3L^4$ **5** domnъ-său L^4 **6** se pleacă tinerii M^2 **6-7** puhlibuitorilor A^1 a pohli biruitorilor $L^3L^4L^5$; *în* A *cuvântul acesta este în paranteză iar în dreptul lui pe margine adnotarea:* înbunătorilor **7** Şi acea] Ce şi aceia M^2 **10** înspăimaţi A^2M^1, din] de în $L^2L^3L^4$ de L^1, mulţi — ţării] mulţi dintre boerii ţărâi spăimântându-se M^3 **11** gândi] socoti M^3, cum că A^1, *După* plată M^3 *ad.* de la Stefan Vodă, Arburie A^2 -burѣ A^1L^3 Arbure hatmanul M^3 **12** după aceia *om.* M^3, *După* tăiat M^3 *ad.* Stefan Vodă **13** Arbure hatmanul M^1M^2 *om.* $L^2L^3L^4$, Toadѧr M^1 **14** Moldovei *om.* L, domnului său M^2 **15** cel Tânăr] Tânărul L^3 *om.* L^4 **14-15** Rădicatu-s'au boerii Moldovei pre domnu-său Stefan Vodă M^3 **16** În anul 7032, Septemvrie 7, văzind *înc.* M^3, şi lăcuitorii *se află în* M^1M^2 *după* Moldovei, Moldovei *se află în* M^3 *după* boerii **17** mai *om.* M^3, cât] ce A^2 **19** le-au] i-au $L^2L^3L^4$ **19-20** de vrăjmăşia lui Ştefan Vodă *om.* L^3L^4 **20** că vor luoa şi ei M^1M^2, acea $A^2L^1L^3L^4M^2$ *om.* L^2, care] ce

Arbure, cu toții s'au rădicat asupra lui, Septemvrie 7, ce nimica n'au folosit, că celui fricos și spăimat, știindu-și moartea deapururea înaintea ochilor, nici un loc de odihnă nu 'i-i, nici inima de războiu. Și văzând că lui Ștefan Vodă i-au venit țara într'ajutoriu, s'au răsipit pintr'alte țări, lăsându-și ocinile și moșiile, iară pre Costea pârcălabul și pre Ivașco logofătul și pre Sima visternicul și pre alții pre mulți i-au prins vii, și le-au tăiat capetele în târg în Roman.

De o oaste turcească.

Intr'același an, întorcându-se o seamă de oaste turcească de la țara leșască din pradă pre apa Prutului, le-au eșit Ștefan Vodă înainte, și din 4.000 de oameni puțini au hălăduit la locurile sale.

Pentru legătura păcilor ce-au tocmit Ștefan Vodă cu craiul leșesc.

Pre aceia vreme Jicmont, craiul leșesc, au trimis la Ștefan Vodă soli, poftind ca să poată avea neguțătorii lui

---

1 Arbure hatmanul M^3, asupră-i M^3 asupra lui Ștefan Vodă L^3L^4, Septemvrie 7 *om.* L^2M^3 **2** celui] cel A^1, înspăimat A^2M^1 spăimântat L^1, moartea] perirea M^3 **3** deapururea *se află în* L^2 *după* știindu-și *din r.* 2 *iar în* M^2 *după* ochilor, nu-i este A^1 nu-i $A^2M^1M^2$ nu e $L^2L^3L^4$ nu este L^1 **5** printr'alte M^3 pe într'alte L^2 și într'alte L^3L^4 **6** Costѣ A^1L Costѧ A^2 Coste M^3 Costantin (-din M^2) M^1M^2, Ivanco $A^2L^1L^2M^1$ **7** pre^1 *om.* M^1M^2, Sima *este subliniat în* M^3 *de o mână mai târzie, care a adăogat pe margine:* Din carile se trage neamul pre înnălțatului domn Ioan Mihai Racoviță Cehal Voevoda, și pre Sima visternicul *om.* L, pre^3 *om.* M^3, mulți] alții mulți A^1 **9** De] Pentru M^1M^2, o *om.* M^1, *Titlul om.* $L^3L^4M^3$ **10** Intr'acestaș $L^1L^3L^4$, o seamă de oaste] oastѧ M^1 oaste M^2 **11** de la] din M^3, din] ce înbla la M^3, pre apa Prutului *se află în* M^3 *după* înainte *din r. 12*, *După* Prutului A^2 *ad. cuvintele* la Tarasăuți, *cari în* A^1 *se află ca adnotare marginală* **11-12** le-au eșit înainte Ștefan Vodă M^2 **12** de oameni *om.* L^2 **13** la locurile sale] la țara lor M^3 *om.* L^4L^5 **14** tocmit] făcut A^1, Pentru — tocmit] Pacea lui L^3L^4 Pentru pace cum au făcut M^3 **15** cel leșesc A **16** Pre acele vremi A^1M^3 Intr'acele vremi $L^2L^3L^4$, Jicmont] *loc alb în* L^2 **17** sol M^1, *în* M^3 soli *se află după* trimis *din r. 16*

cale deşchisă la Turci, şi să fie într'una asupra Tătarilor. Iară Ștefan Vodă aşijderea au trimis solii săi, ca să-i întărească prieteşugul, și să trimiţă la margine să facă lege celor cu strâmbătăţi, şi să-i sloboază solii săi să treacă la Mosc. Ci de a facere lege marginii au făgăduit, iară la Mosc să treacă solii prin țara lui n'au suferit nici au lăsat, pentru neaşezarea ce avea cu Moscul.

Când au prădat Ștefan Vodă cel Tânăr țara muntenească
1526 până la Târgșor. Văleatul 7034, Fevruarie 5.

Semeţindu-se Ștefan Vodă pentru vâlhva ce-i mergea cu noroc la războae, strâns-au ţara şi cu mare urgie au întrat în ţara muntenească asupra Radului Vodă, Fevruarie 5, şi au prădat ţara până la Târgşor, și nicăirea nu i-au cutezat a-i sta împotrivă Radul Vodă, ci cu pace au nevoit de i-au potolit semeția. Deci s'au întors Ștefan Vodă înapoi fără de nici o sminteală.

1526 Intr'acestaș an toamna, Septemvrie 20, în anul 7035, pristăvitu-s'au Petru Vodă, feciorul lui Bogdan Vodă, fratele lui Ștefan Vodă cel Tânăr.

1527 De moartea lui Ștefan Vodă cel Tânăr. Văleatul 7035, Ghenarie 14.

Aşijderea într'acestaşi an, Ghenarie 14, pristăvitu-s'au

---

1 la Turci] din țara lui să treacă la țara turcească M^3, fie] vie L^3, Tătarilor] lor L **2-3** pentru întărirea priiteșugului M^3 **3** să^2] ca să L^3L^4, lѣψѧ A^2 lѣψѣ A^1 **5** Ci] Deci M^3, de a face $L^2L^3L^4$, lege la margine L^4M^3 **6** suferit nici au *om.* M **7** neaşezarea] neaşezată pace L^3L^4 **9** Târșor M^1, Fevruarie 5 *om.* $L^2L^3L^4$ **8-9** M^3 *om. titlul* **10** Iară în anul 7034, Fevruarie 5, Stefan Vodă simeţindu-se M^3, pentru] pen M^1 prin M^2 **10-11** vâlfa cu noroc ce avea la războae M^3 **11** cu^2 *om.* L^3L^4 **13** necăiori M^1 nime M^3, nu i-au] n'au M **14** să-i stea M^3, Radul Vodă *om.* M^3, ci *om.* L^2, *După* nevoit M^3 *ad.* Radul Vodă **15** i- *om.* L, semeția lui L^2 **17** Într'acestaș an] Într'aceastaşi vreme M^3, Văleatul 7035 Septemvrie 20, într'acestaș (într'acelaș L^1L^2) an, toamna (într'acestaș an toamna *om.* A) AL **18** feciorul] sъn M^1 snъ M^2, feciorul lui Bogdan Vodă *se află în* M^1M^2 *după* cel Tânăr *din r. 19* **20** De] Pentru M, cel] celui M^3, cel Tânăr *om.* L^3L^4, Ghenarie 14] Septemvrie 14 L^1 *om.* L^2, *Data om.* $L^3L^4M^3$ **21** într'acelaşi A^1, Ghenarie 14] 7035 Ghenarie 16 M^3 Septemvrie 14 L^1 *om.* M^1M^2, pristăvitu-s'au] răpousat-au M^3

Ștefan Vodă cel Tânăr, feciorul lui Bogdan Vodă, în cetatea Hotinului, și cu cinste l-au îngropat în mânăstire în Putna, care este zidită de moşu-său Ștefan Vodă cel Bun. Și au domnit 9 ani și 9 luni.

Scrie letopisețul cel moldovenesc de zice, că pre acest Ștefan Vodă l-au otrăvit doamnă-sa.

Acest Ștefan Vodă întru tot semăna cu firea moșu-său lui Ștefan Vodă cel Bun, că la războae îi mergea cu noroc, că tot izbândia, și lucrul său îl știa purta măcar că era tânăr de zile; amintrelea era om mânios și pre lesne vărsa sânge.

De domnia lui Petru Vodă Rareș, feciorul lui Ștefan Vodă cel Bun. Văleatul 7035, Ghenarie 20. 1527

După moartea lui Ștefan Vodă cel Tânăr, strânsu-s'au boerii și țara, de s'au sfătuit pre cine vor alege să pue domn, că pre obiceiul țării nu se cădea să dea altuia domnia, fără carele nu vrea fi sămânță de domn. Și iscodind unul de la altul, aflatu-s'au unul de au mărturisit, că au înțeles din rostul mitropolitului carele s'au fost săvârșit mai nainte de Ștefan Vodă, și, fiind Ștefan Vodă bolnav la Hotin, au lăsat cuvânt,

---

1 feciorul] snъ M^1M^2 **2** Ghotinului M^1, cu mare cinste L^1L^2, în mânăstirea (-tire L^3) Putna $L^2L^3L^4$ **3** moși-său L^4M^1, de Ștefan Vodă moșu-său L^3L^4 **5** Scrie *se află în* L *după* moldovenesc, cel] cest M^3 *om.* L^4, de zice *om.* M^3, acesta A^2 **6** Ștefan] Bogdan L^2 **7** moși-său L^4 **8** celui Bun M^3, îi] -i M^3 **9** purta] a-l purta M^3 **10** amintrelea] numai $L^2L^3L^4$ și M^3, a vărsa L^2 vărsător de M^3, sângele omului $L^2L^3L^4$ **11** De] Pentru M^1M^2 *om.* M^3 **12** celui Bun M^3, Ghenarie 20] Septemvrie 20 L^1 **13** Boerii și țara după moartea *înc.* M^3, s'au strâns M^3 **14** țara și boerii M^1M^2 *om.* M^3, de] și L^2M^3 *om.* L^3L^4, pre cine-și M^3, *După* cine $L^1L^3L^4$ *ad.* vor pune sau, să pue] să le fie $L^3L^4M^3$ și vor pune să le fie L^2 **15** pre] după A^1, să dea *om.* A^2, altuia să dea M^3, domnia altuia A^1L^2 **16** carele] de căruia A^1 numai căruia L^3L^4 numai cine L^2, nu vrea fi] era $L^2L^3L^4M^3$, la *om.* M **15-17** că pre obiceiul — altul] și iscodind unul de altul, pentru că nu se cădea, după obiceiul țării, să dea altuia domnia fără carile de nu vrea fi sămânță de domn M^2 **17** s'au aflat M^3 **17-18** din rostul mitropolitui] dentru mitropolitul M^3 **18** carele] ce M^3, fost *om.* M^3, săvârșit] sfârșit LM^1M^2, manainte L^4 mainte M^1 **19** și Ștefan $L^3L^4M^1M^2$, bolnav Stefan Vodă M^3

de se va săvârşi el, să nu pue pre altul la domnie, ci pre Petru Măjariul, ce l-au poreclit Rareş, de pre numele muerii ce au fost după alt bărbat, târgoveţ din Hârlău, de l-au chemat Rareş.

Şi aşa pre Petru, aflându-l şi adeverindu-l că-i din osul lui Ştefan Vodă, cu toţii l-au rădicat domn, Ghenarie 20; carele apucându-se de domnie, nime de nădejde nu s'au scăpat, că pace şi odihnă era tuturor, şi ca un păstor bun ce străjuiaşte turma sa, aşa în toate părţile străjuia şi priveghia şi nevoia să lăţească ce au apucat, că nimica după ce s'au aşezat la domnie n'au zăbovit, ci de războae s'au apucat, şi la toate-i mergea cu noroc.

Când au prădat Petru Vodă întâiu ţara săcuiască.
1528 **Văleatul 7036.**

Petru Vodă Rareş, în al doilea an al domniei sale, rădicat-au oaste mare asupra Săcuilor la ţara ungurească, şi şi-au împărţit oastea în 2 pâlcuri, şi pre 2 poteci şi-au trecut oastea, şi dacă au întrat la dânşii, în toate părţile i-au spart şi i-au răsipit, şi oraşele le-au jăcuit, şi pre toţi i-au supus şi i-au plecat şie, şi cu pace s'au întors înapoi la scaunul său la Suceava.

---

1 de] ca de A, săvârşi] sfârşi LM^2, el] Ştefan Vodă L **2** Măjѣ-
riul $L^3M^1M^3$ **3** de] ce L^2L^3 şi M^3 **5** Şi *om.* $A^2L^2L^3L^4$, adeverindu-l]
adeverind M^3 aflându-l A^1, -i] e L^1M^1 este AL^2, din] de A^2M^3 **6** Ghe-
narie 20 *om.* M^3 **6-7** care $L^2L^3L^4$ şi M^3, carele — nădejde] carele apucând
domnia nici de nădejde M^2 **7** de nădejde nu s'au scăpat] n'au pierdut
nedѣjdea M^3 **8** ce] ci A^2 **8-9** ce străjuѧ M^2 **9** preveghia M^1M^3 **10** şi
se nevoia A^1M^3, să] ca să A **10-11** s'au aşezat la domnie] au dobândit
domnia A^2 au apucat domnia L^2 **12** -i] îi AL^2 **13** întâiu *om.* M^3, *în* M^2
1529 *se află după* prădat **14** Văleatul 7037 L^3L^4, *Anul se află în* M^3 *la înce-
putul capitolului* **15-16** În anul 7036, în al doile an a domniei sale Petru
Vodă au rădicat M^3, rădicatu-s'au cu oaste L^3L^4 **17** şi-au¹] au A^2M^2,
polcuri $A^2L^2L^3L^4M^2M^3$, potici M^2M^3, şi-au trecut] au trecut L^2 au în-
trat L^3L^4 *om.* M^3 **18** oastea *om.* M^3, întrat] trecut L^3L^4, la dânşii] în-
tr'înşii L^1 la Săcui M^3 **19** jăfuit AL^3L^4 **20** şie] lui A^1 lui-şi $A^2L^2L^3L^4M^2$,
întors] vârtejit A^2L^2 învârtejit A^1, înapoi *om.* M^3

Pre aceia vreme au urzit Petru Vodă mânăstirea Pobrata și o au zidit până la jumătate.

Al doilea războiu ce-au făcut Petru Vodă cu Săcuii la țara ungurească, din sus de Brașov. Văleatul 7036, Iunie. 1528

Intr'acestaș an, după ce au prădat Petru Vodă țara săcuiască, trimis-au Ianăș, craiul unguresc, solii săi la Petru Vodă, de l-au poftit ca să-i fie într'ajutoriu împotriva a o seamă de domni unguresti, carii nu vrea să i se plece, și-i giurui orașul Bistrița cu tot ținutul dintr'aceia țară, și încă și alte făgăduințe mai multe i-au adeverit că-i va da, numai de-i va birui și să-i plece supt ascultarea lui.

Văzând Petru Vodă pofta lui Ianăș craiu, una pentru giuruința, alta pentru prieteșugul ce avea împreună, îndată au gătit oaste, și au trimis pre Grozea vornicul cel mare și pre Barbovschii hatmanul, carii era mai credincioși din boerii săi, și au învățat o seamă de oaste să treacă pre drumul Brașovului, iară o seamă pre drumul Sucevei, mai sus, să între în țara ungurească. Iară Ungurii, de grabă deșteptându-se ca din somn, simțind că-i acopere vrăjmașii, de sârg s'au gătit de războiu, că nu așa de oastea din sus se grijia cum de cea din jos, auzind că vine asupra lor. Și sculându-se mulți domni din Ardeal, și alții carii era gata să

---

1 Pre acele vremi A^2, au urzit] au zidit L^1, Petru Vodă au urzit AL^2 **2** o *om.* L^1L^4, zidit-o $A^2L^3L^4$, și o au zidit] numai M, la] în A^2, până la *om.* L^1 **1-2** *om.* M^2 **3-4** la țara ungurească *om.* M **4** Iunie] Iulie L^1 *om.* $AL^2L^3L^4$, *Data om.* M^3 **6** Ioanăș A^1M^1 Ionăș L^1M^2 Ianoș $A^2L^2L^3L^4$, soli la M^3 **7** dѣu poftit M^1M^2, ca *om* M^3 **8** să] ca să A^2 **9** giuruѫ A^1 -ruѫ L^2 jurui L^1 făgădui $A^2L^3L^4$ **10** mai *om.* L^2 **9-10** și încă — adeverit] și altele îi făgădui M^3 **11** birui și să-i plece] supuse M^3, lui] sa L^3L^4 **13** giuruința] făgăduința $A^2L^3L^4$, prieșugul A^1, împreună] amândoi A^1 **15** Barnovschii A^2, credincios M^1 **16** să treacă o samă de oaste M^2 **17** Brașeului M^3, iară *om.* A^1L, seamă] samă de oaste M^3, mai pre sus A^1L *om.* A^2, *în* M^3 *urmează după* să între *din r. 18* **18** să între] să treacă L^2 **19** din] dentr'un $A^1L^3L^4$, acoper $A^1L^2M^2$ înpresoară M^3 **20** sârg] grab A^2L^1, s'au gătat $L^2M^1M^2$, că] și M^3, oaste M^1, din] cea din L^4M^2 **20-21** se grijia] strejuia M^2, așa se'ngrijia (așa grija L^2) de oastea din sus A^2L^2 **21** cum] ca M^3, că vin L^1M **22** mulți din domnii L^3L^4

moară pentru moşiile sale, și multe puşci şi arme luând cu sine, şi apropiindu-se din sus de Braşov oaste de oaste, şi înhierbântaţi ascuțind unul spre altul armele, şi se arăta groaznici vrăjmaşilor săi, și bulucindu-se cine-şi la ai săi, şi gătindu-se Săcuii de războiu, iară Moldovenii ajutoriu ştiind numai de la Dumnezeu, şi aşa s'au lovit cu dânşii, şi dând războiu vitejaşte mare moarte s'au făcut de îmbe părțile. Mai apoi, văzând Săcuii dintr'atâta perire că pierdură războiul, lăsând toate armele și puşcile cu carele avea nădejde să-și mistuiască capetele, au dat dosul a fugi, şi mulţi din domni au picat la apa Bârsei. Iară după războiu multă pradă făcând, s'au întors cu izbândă la domnu-său Petru Vodă.

Iară cei din sus, ce au întrat pre drumul Sucevei, mai puţină izbândă au făcut, prădând și arzând, şi cu pace s'au întors.

Auzind Ianăş craiu ce s'au lucrat, mult s'au bucurat, şi pre lângă giuruința dintăi, ce-i giuruise Bistrița, și alte orașe i-au mai dat lui Petru Vodă.

Intr'aceia Petru Vodă trimis-au oamenii săi ca să ia acele cetăţi făgăduite, ce Bistricenii nu suferiră să ia ei şie streini mai mare, şi încă îndemnară şi alte cetăţi, adecă Braşovul şi altele de prinprejur, lepădându-se de Ianăş craiu.

---

1 moşiele M^3, sale] lor A^1 2 şi apropiindu-se] s'au apropiat M^3 3 înfierbântaţi $A^1L^3L^4M^2$, unul spre alalt M^1M^2 unii spre alalţi A^2 unii asupra altora L^3L^4, armele *se află în* $L^3L^4M^2$ *după* ascuțind 4 groaznici *om.* M, și^1 *om.* M^3 5 ştiind ajutoriu M^2 6 şi^1 *om.* A^1, şi^2 *om.* M^1M^2 7 mare] multă M^3, de în doo L^1 de (dispre A^2 spre M^2) amândoao AM^2 8 Mai *om.* L^3L^4, Săcuii] Ungurii M^3, dintr' *om.* M^3, peire M^3, că *om.* M^3, pierd $A^1L^3L^4$ au pierdut M^3 9 lăsând] lăsat-au M^3, şi] şi şi A^2, cu care L^2M^2 cu cari A^1 cu celi ce M^3 10 amistuiască AL, au] şi au M^3, dos $L^2M^1M^3$ 11 Iară] şi AL 12 domnъ-său L^4 domnul lor M^3 13 întrat] tras L^3, mai] numai M^2M^3 14 şi^2 *om.* L 15 *După* întors $A^2L^3L^4$ *ad.* înapoi 16 Ianѫş M^1 17 giuruința] făgăduința $A^2L^2L^3L^4$, giuruise] făgăduise $A^2L^3L^4$ dăruise L^2 18 i-au] au M^3 17-18 Bistrița — Petru Vodă] lui Petru Vodă Bistrița i-au mai dăruit L^2 19 Într'aceia] Intru acest an A^2 Atunci M^3, trimisъ M^1, oamenii săi *om.* M^3, ca *om.* M^3 20 făgăduite] ce-i făgăduise A^2M^3, ce] iară M^3, ei şie] ei-și L^2L^4 eși L^3 ei lor A^1 ei loru-și A^2, să ia ei şie] nice cum să aibă ei M^3 21 strein AL^3L^4, mai mari M^2M^3, *După* mare M^2 *ad.* să le fie stăpân, adecă *om.* L^2 22 dinpregiur M^3

Când au prădat Petru Vodă al treilea rând țara săcuiască.

Văzând Petru Vodă că Bistricenii nu-l vor pre însul, nici vor să priimească județe de la dânsul, încă și de craiul lor se leapădă, singur cu capul său s'au pornit cu toată oastea sa cu mare urgie asupra lor, şi strângându-i cu nevoe de toate părțile și cu foc îngrozindu-i; iară ei, văzând nevoia lor ce le-au venit asupră, s'au închinat și de la dânsul mai mare au priimit; mai apoi cu multe daruri fu dăruit, și cu mare dobândă el și toată oastea lui s'au întors la scaunul său la Suceava.

Când au prădat Petru Vodă Pocutia în țara leșască. Văleatul 7037, Avgust. 1529

Pre aceste războae cu noroc semețindu-se Petru Vodă, gândi ca să facă războiu și cu Leșii, și pentru prilejul, ca să nu zică că-i fără cale, trimise soli de pofti ca să-i întoarcă moșia sa Pocutia, care o au fost vândut domnilor moșilor săi; ci Leșii nu socotea că cere cu cale, ci zădărește loc de price, nici i-au dat ce au poftit, ci s'au întors solii fără ispravă.

---

1 al treilea rând] a (al A^2) treia oară $A^2L^3L^4M^2$, *în* M^1 *se află la sfârșitul titlului, iar în* M^2 *la începutul lui,* țara Săcuilor A^1, Petru Vodă al treile rând au prădat țara săcuiască M^3 **2** vor] poftesc A^2, însul] dânsul $A^1L^3L^4$ el A^2 **2-3** nu-l vor — priimească] nu vor să-i priimască pre dânsul nici M^3 **3** giudѣțь M^3 județi L^1L^2 judecată A^2, dânsul] el L^2 **4** lor] său LM^1, se lѣpădă $A^1M^1M^2$ se lѧpădă M^3 se lepăda L lepădându-se A^2, singur cu] însuși A^2, cu capul său] cu sine M^3 **5** cu nevoi A **6** iară *om.* LM^3, văzând ei L **7** lor *om.* LM^3, ce] care L^2, le- *om.* L^3L^4, asupra lor A^2L **7-8** și au priimit mai mare de la dânsul M^3 **8** mare] mari A^1M^2, fu *om.* L, *După* dăruit M^3 *ad.* Petru Vodă **9** el *om.* AL^2M^3, și] și cu L^2 cu M^3, lui] sa L^2 **11** Când *om.* M^3, Petru Vodă au prădat M^3 **12** Avgust *om.* $L^2L^3L^4$, *Data se află în* M^3 *la începutul capitolului* **13** Pren aceste $L^2L^3L^4M^2$ Printr'aceste A^2, In anul 7037, Avgust, într'aceste *înc.* M^3, sumețindu-se L^1 sime- M^3 **14** gândi ca] gândit-au M^3, pentru] puind M^3, prilejul] pricină A^2M^3 **15** că este A^2, trimis-au M^3, de pofti *om.* L^2 **16** Pocutia moșia sa L^2, carele L^1 carii M^2, o *om.* $L^2L^3L^4$, vândut-o $A^2L^2L^4M^2$ vândută L^1L^3 **18** nici] și nu A^1, nici i-au dat] nice-i dederă M^3

Deci Petru Vodă, văzând că cu rugăminte nu poate scoate moşia sa, gândi cu sabia să o ia, de care lucru aprinzându-se de mânie inima lui Petru Vodă de războiu, de sârg strânse oaste şi întră în ţara leşască, de prădă Pocutia şi arse satele şi târgurile: Colomia, Snetinul, Tismeniţa, până la Halici şi pretutinderile împrejur, şi cu mare izbândă s'au întors înapoi fără de nici o sminteală.

Războiul dintâiu ce au făcut Petru Vodă cu Leşii la Pocutia.

Intr'aceia, auzindu-se la craiul această pradă ce au făcut Petru Vodă, au trimis craiul pre hatmanul său pre Tarnovskii cu oaste. Intr'aceia vreme semn mare s'au arătat pre ceriu, carele multă vreme au stătut, şi atuncişi au trecut Leşii Nistrul spre Pocutia, ca să scoaţă pre Moldoveni, pre cari îi lăsase Petru Vodă să ţie oraşele, să fie de apărare, şi în 12 locuri au avut războiu. Ci văzând ai noştri mulţime de ai lor, au trimis la domnu-său Petru Vodă să le vie într'ajutoriu, că au nevoe de oastea leşască, şi fiind supt Obertin oastea leşască, au sosit şi Petru Vodă cu oastea sa cea proaspătă. Atuncea, înţelegând hatmanul Tarnovskii de Petru Vodă, mult au stătut în gânduri ca să lase tabăra cu puşci cu tot

---

1 Văzând Petru Vodă că *înc.* AL **2** de care] pentru care A^1 **3** de războiu *om.* M^3, sârg] grab A^2 **4** au strâns L^1M^3 strângându-şi A^2, oastѣ A^1M^3 -stꙗ A^2, şi^1 *om.* A^2, au întrat ALM^3, de au prădat ALM^3 **5** au ars AL, târgurile şi satele L^3L^4, *După* târgurile M^3 *ad.* înpregiur, Snetenul L^4L^5, Tisminiţa L^2M^3 Tesmeniţa M^2 Teimeniţa L^4L^5 **6** şi^1 *om.* M^3, prinprejur A^2 *om.* M^3, *După* împrejur $AL^2L^3L^4$ *ad.* au prădat, şi^2] dѣcii $L^2L^3L^4$ dѣcia A **8** M^3 *om. titlul* **9** Intr'acestea L^2, făcut] prădat AL **10-11** pre Tarnovskii hatmanul M^3 **11** Intr'aceiaşi M^1 Intru acea A^1, vreme *om.* A^1, Intr'aceia vreme] Atunci M^3, mare semn A^2, s'au arătat semn mare M^2 **12** care $L^2L^3L^4$ şi M^3, au stătut multă vreme M^3, atunceşi M^1M^2 atuncea $AL^2L^3L^4$ **13** ca] şi ca A^2, pre^2 *om.* L^3L^4 **14** cari-i $AL^3L^4M^2$, să^2] şi să L **15** şi *om.* $L^2L^3L^4$, ai noştri văzând L^1, mulţimea A^2 cu mulţime M^2 **16** de a lor A^1M^2 Leşilor A^2 **17** Orbetin M^2M^3 Orbertin L^1M^1 **17-18** Şi fiind supt Obertin oastea leşască *om.* AL^2 **18** au sosit] de sârg au sosit A au socotit M^3 **18-19** proaspătă] odihnită M^3 **19** Tarnoskыi M^1 Tarnovskii hatmanul M^3, de] pentru M^3 **20** tabăra lui L^3L^4

și el să fugă; mai apoi, legând tabăra, de rușine de războiu s'au apucat (de care lucru de multe ori unde pierde omul nădejdea, de frică mai apoi se întoarce în vitejie), și multă vreme bătându-se, cu multă moarte dintr'amândouă părțile, mai mult Moldovenii, cu multe rane încruntați, n'au mai putut suferi, ci le-au dat cale și s'au întors înapoi.

Al doilea războiu când s'au bătut Moldovenii cu Leșii.

Iară Tarnovskii, hatmanul leșesc, după izbândă ce făcu, au lăsat oastea sa la Pocutia și el s'au dus la craiu. Temându-se de iznoavă să nu între Moldovenii să prade, au socotit să între ei mai nainte să prade, și așa au întrat o seamă de Leși ca să prade, din carii puțini au hălăduit, că prinzându-le de veste Moldovenii au dat asupra lor, de i-au tăiat și i-au răsipit.

Al treilea războiu când s'au bătut Moldovenii cu Leșii.

Într'aceia Ianăș, craiul unguresc, văzând aceste amestecături între Leși și între Moldoveni, îmbla la mijlocul lor

---

1 el *om.* $L^2L^3L^4$, tabără $A^2M^1M^2$, de rușine legând tabăra L^2 legând de rușine tabăra L^3L^4 1-2 s'au apucat de războiu A^2M^3 2 de care lucru] că M^3, *După* ori L^2 *ad.* se tâmplă 3 de] și de M^3, mai apoi] în urmă L^3, se] ce M^3 2-3 *Paranteza om.* $L^1L^2L^3M^2$ 4 multă moarte] mare vărsare de singe M^3, de înbe părțile M^3 5 mai^1] însă mai M^3, mai mult — cu multe] Moldovenii mai cu multe AL^1L^2 Moldovenii cu mai multe L^3L^4 6 ce au dat cale Leșilor și M^3, întors] dat M^3 7 când s'au bătut] ce au făcut L^3L^4 ce-au avut M^3 8 Iară *om.* M^3, Tarnovskie L^3L^4, *După* izbândă L^2 *ad.* cu noroc, ce au făcut L^1 ce făcuse M^3 9 sa *om.* M^2M^3 10 de iznoavă *om.* M^3, să nu între] să nu mai vie M^3, *După* prade M^1M^2 *ad.* în țară, au socotit] au fost socotit Leșii M^3 11 ei *om.* M^2, ei să între A^2, maiinte M^1, să prade ei mai nainte L^2, *După* prade M^3 *ad.* în Moldova 12 ca *om* M^3, ca să prade] drept prada L^1L^2 pentru prada (prade L^4) L^3L^4, din] de $L^1M^1M^3$ 15 Al treilea rând războiul *înc.* M^2, când s'au bătut Moldovenii cu Leșii] al Moldovenilor cu Leșii A^2 ce-au avut Moldovenii cu Leșii M^3 16 Intr'aceia] Așijderea într'aceiaș (într'aceia M^2) M^1M^2, Ianoș A^2L 16-17 mestecături $A^1L^1L^3L^4$ 17 lor *om.* A^1

să-i împace, ce nimica n'au folosit, că nu i-au putut împăca până n'au mai întrat oastea leșască să prade, pre carii i-au acoperit oastea moldovenească la Tarasăuţi, de n'au scăpat nimenea de dânșii. Atuncea de iznoavă Ianăș craiu, umblând la mijlocul lor, i-au împăcat până în 5 luni; mai apoi au mai delungat pacea până s'au umplut anul.

Când au prădat Leșii la Moldova, așijderea și Moldovenii la Leși.

Îndelungându-se pacea din zi în zi între Leși și între Moldoveni, nu răbdară oastea leșască ce era la margine lăsată de strajă, ci au întrat în țară la Moldova de au prădat și au ars Cernăuţii și alte sate până la Botoșani, neavând Moldovenii nici o grije fiind pace legată.

Văzând Moldovenii această călcătură de lege și amăgitură, nu suferiră, ci cu toții se gătiră să între la Podolia să prade, și și-au dat cuvânt să-și potcovească caii, că au fost iarna goală și gheţoasă, și dacă au întrat, au ars Cervona și Iaghelnița, și s'au apucat de Ciarnocojinți.

Al patrulea războiu ce au avut Moldovenii cu Leșii.

Prinzând de veste Leșii, cum Moldovenii au întrat la

---

1 să-i] ca să-i L^3L^4, n'au putut folosi că nu i-au înpăcat M^1M^2 **2** oaste L^3 **4** din dânșii L^1M^2 de într'înșii L^2 dintru aceia A^2 de ei M^3, Ianoș craiu de iznoavă L^3L^4 **5** mai[1]] iară mai M^3 **6** îndelungat AL^1L^2, umplut] înplinit M^2, s'au umplut anul] la un an M^3 **7** la *om.* L^4, Moldova] Moldoveni M^2, așijderea *om.* AL^4M^2 **8** la Leși] în țara leșască M^3 **7-8** Când s'au prădat Leșii cu Moldovenii unii la alți L^2 **10** oaste M^1 **10-11** oastea — strajă] Leșii carii era cu oaste la margine de pază M^3 **11** strѣjă A^1, în țară *om.* L^2, în țara Moldovii L^4 **12** la Cernăuți M^3 **13** pacѣ $AL^2M^1M^2$ **14** aceasta M^1, călcare L^4M^3 **14-15** amăgituri L^1M^1 **17** iarnă $AL^2L^3L^4$, dacă au întrat] întrând L^4L^5 dacă au mers M^3, Cervonul L **17-18** și dacă — Iaghelnița *om.* M^1M^2 **18** Iaghelniț $L^1L^2L^3$ -neț L^4 -ghelnț L^5, Cernocojinți A^2L^2 Ciornocojinți $A^1L^3L^4$ **19** A patra războiu L^2 **20** cum] că M^3

dânşii să prade, de sârg s'au gătit de războiu, şi s'au bulucit, şi au eşit înaintea Moldovenilor la apa Siretului, şi dând războiu vitejeşte aşa au strâns pre Leşi, că nimica de arme nu gândia, ci de fugă să scape, şi dând în Siret mulţi s'au înecat, mulţi tăiaţi şi împunşi, de au perit mai mulţi de 2.000 în războiu, fără robiţi şi răniţi. Perit-au boeri aleşi dintr'înşii: Venglinskii, Pileţkii, iară pre Vlideş l-au prins viu, fără alţii mulţi necunoscuţi. Şi aşa iară fu izbânda la Moldoveni.

Când au venit asupra lui Petru Vodă Suleiman, împăratul turcesc, cu toată puterea sa, şi Muntenii cu dânsul, aşijderea şi sultanul cu Tătarii, dinpreună şi Tarnovskii hatmanul cu oastea leşască. Văleatul 7046, Septemvrie 20. 1538

Văzând Leşii multă neîngăduinţă şi mare zarvă ce este între domnii Moldovei şi între crăia lor, şi ştiind că-i ţara Moldovei supt mâna Turcului, strânsu-s'au cu toţii de s'au sfătuit să trimiţă soli la împărăţie cu jalbă, să-şi cee lege cu Petru Vodă, şi aleseră de trimiseră sol mare pre Cretcovskii, caşteleanul de Bresc, ca să spue împăratului, că de nu-l va rădica din ţară şi din domnie, îl vor scoate ei cu oaste, că nu mai pot suferi răutăţile ce s'au escat între dânşii.

---

1 să-i prade L^3 2 dând] au dat L^2 3 că] cât $A^2L^3L^4$, nimica] niminea A^2 4 nu *om.* L^1, nu gândia] nu se apuca AL^2 nu s'au apucat L^3L^4 3-4 nu se apuca de arme L^2 5 mulţi[1] — împunşi] pre mulţi au tăiat şi au înpuns M^3, mai mult M^1 5-6 în războiu mai mulţi de doao mii M^2 6 în] într'acel A^2 de L^2, fără] fură M^1, de într'înşii L^2L^3 dintru (-tre M^3) dânşii A^2M^3 7 Venglenskыi M^1 Benglinski L^3L^4, Peleţki L^4L^5 Pilenskii M^2 8 la] iar la L^3L^4, Moldovenilor M^1M^2 9 au] a L^3, Suliman L^1M^1 -liiman L^3, sultan Suleiman M^2 9-10 Când au vinit sultan Suliiman înpăratul turcesc asupra lui Petru Vodă M^3 10 dânsul] domnu-său $A^2L^1L^3$ -nъ-său L^4 -nul său A^1 -nul lor L^2, aşijderea *om.* $AL^2L^3L^4$ 11 sultanul] hanul M^3, *După.* sultanul M^2 *ad.* cu dânsul şi, Tătarii cu sultanul L^2, şi dinpreună şi M^2, dinpreună *om.* $L^2L^3L^4M^3$, hatmanul leşesc $L^1M^1M^2$ 12 oaste LM^3, leşască] sa M^1M^2 13 multa M^3, zarvă] zavistie M^3 14 -i] este $L^3L^4M^2$ 14-15 că ţara Moldovei este A^2M^3 16 sol M^3, împărăţie] înpăratul M^3, să-şi ceară A^2, lege] judecată A^2 17 Critcovskie M^2 Crescovskii M^3 18 de nu-l va] de-l nu va M^1 19 din[1]] şi din A^2

Ci Turcul, după puţină vreme înţelegând că Leşii se rădică cu tărie mare asupra lui Petru Vodă, şi temându-se ca să nu ia ţara, să aibă mai multă gâlceavă şi pagubă apoi cu dânşii de cât cu Petru Vodă, de oaste au învăţat să se grijască, şi la Tătari au trimis ca pre o vreme să între în ţara Moldovei, aşijderea şi la Munteni să se găteaze de oaste.

Zic că şi din ţară au mers pre dânsul jalbă pre taină la împărăţie, de care lucru împăratul mai vârtos socoti să-l scoaţă, ca să nu se lipească lăcuitorii la alte părţi şi să închine ţara.

Şi toate acestea pre o vreme s'au tâmplat, când Tarnovskii, hatmanul leşesc, cu mare oaste trecuse Nistrul şi
1538 cetatea începuse a bate, în anul 7047, aşteptând şi pre Avgust craiu, carele au venit până la Liov nu cu puţină putere; Tătarii de altă parte umpluse ţara, de robia şi ardea; Turcii trecea Dunărea. Mai din lăuntru, cunoscând boerii şi ţara la ce vine lucrul, se sfătuia, şi unul de altul cerca sfat, ce vor putea face ca să poată hălădui de atâtea nevoi ce s'au aţâţat prin ţară, de s'au strâns o grămadă de răutăţi şi răsipă asupra lor.

Acestea toate dacă i-au venit la urechile lui Petru Vodă,

---

1 înţelegând că după puţină vreme Leşii L^3L^4 **3** să[2]] şi să M^3, **4** apoi *om.* M^3, de oaste *se află în* M^2 *după* învăţat, *iar în* L^2 *după* grijască *din r. 5,* au învăţat] au poruncit L^2M^3 **6** ţara Moldovei] ţară L^3, gătѣze A^1M^1 -tѣzъ M^3 -tѣaze A^2 -tѣazъ M^2 gătească L **7** că] aşa că M^1M^2 cum că A^1, şi *om.* M^2, jalbă (cu jalbă L^2) pre (pentru A^2L^2) dânsul $A^2L^2M^1M^2$ pentru (pre L^1) dânsul jalobă A^1L^1, au mers pre taină jalobă M^3 **8** la împărăţie] la înpăratul L^3L^4 *om.* M^2, au socotit M^3 **9** lăcuitorii *om.* M^3, şi *om.* M^3 **11** toate acestea] toată oastea L^3L^4, întâmplat $L^3L^4M^2$ **12** trecuse] trecură M^1M^2, *După* Nistrul M^3 *ad.* la Hotin **13** începură M^1M^2 **14** până *om.* M^2, putere] oaste M^2 **15** au umplut L, robiѧ $A^1L^2L^4$ robiꙗ A^2L^3 robie M^1M^2, ardѧ M^1 prăda M^3, *După* ardea M^2 *ad.* în toate părţi, Turcii] iar Turcii iarăşi L^2 Turcii iar $L^1L^3L^4$ **16** de în lăuntru L^4 din (de în L^3) lontru $L^2L^3M^2M^3$ dъntru în lăuntru A^2, boerii şi ţara cunoscând AL **17** la чѧ veni M^1 la ce va veni M^2, lucrurile L^2, şi *om.* M^1M^2, de] de la AL^3L^4 **18** putea *om.* $AL^2L^3L^4M^2$, atâta $A^2L^1L^2L^3M^1M^2$, nevoe L^1 **19** prin] pen A^2 în M^1M^2, ţară] ţări AL ţъrъ M^1, răutate $L^2L^3L^4$, de s'au strâns — răutăţi *om.* M^3, şi] şi atâta A^1 **20** lor] ţărilor A^2 **21** Aiastea L^2, i- *om.* $L^2L^3M^2$, i-au venit] au întrat M^3, lui Petru Vodă la urechi M^2

şi mai vârtos Hârea chelariul i-au spus, cum şi țara se voroveşte să-l părăsească, multă scârbă întră la inima lui, că încătro vrea întoarce oastea mai nainte nu putea cunoaşte, că Leşii venise cu tărie, puterea Turcului mare, mulțimea şi iuţimea Tătarilor neoprită, ceşti din lăuntru slabi și plini de vicleşug. Ci din toate și-au ales cu ai săi de au sfătuit, ca să ajungă la Ianăş, craiul unguresc, să-i împace, şi să întoarcă oastea asupra Tătarilor, ca de-i va putea birui, pre Turc pre lesne îl va împăca. Ci sfatul măcar câtu-i de bun, un lucru ce-i din voia lui Dumnezeu nu se poate schimba; măcar că cu Avgust, craiul leșesc, l-au împăcat Ianăş craiu, și fu slobod dintr'acolo, iară oastea tătărească și puterea împărăţiei turceşti, ca un pohoiu, de grabă ce vine, l-au acoperit, de i-au căutat a lăsa tot, şi s'au dat spre munte, părăsit de toată slujba ce avea.

Când au pribegit Petru Vodă de multe nevoi în țara ungurească.

Văzând Petru Vodă că-l împresoară vrăjmașii săi de toate părţile, şi ai săi l-au părăsit toți, lăsat-au scaunul și s'au dat spre munți, unde cunoscând că nici acolo nu se va putea amistui, au gândit să treacă la țara ungurească. Și așa, aflându-și cale deșchisă prin târg prin Piatră, au trecut pre lângă mânăstirea Bistriței, și lăsându-se ca să poată ceva

---

1 Hърѣ $A^{1}L^{2}L^{3}L^{4}M^{2}$ Hърꙗ $A^{2}M^{1}$ Hѫрꙗ M^{3} Hьрь L^{1}, cum că A, și^{2} *om.* $L^{2}L^{3}L^{4}$, se] ce M^{3} 2 să-l] ca să-l $M^{1}M^{3}$, și multă M^{2}, au întrat M^{3} 3 încotroo $L^{2}L^{3}$, mai nainte] maintăi M^{3} 4 mulțime $L^{2}L^{3}M^{1}M^{2}$ 6 Ci] și M^{2}, s'au sfătuit M^{3} 7 ca *om.* M^{3}, să-l înpace M^{3} 8 ca] că $L^{3}L^{4}$ și L^{2}, -i *om.* $L^{2}M^{2}$, putea *om.* A, pre] iară pre M^{3} 9 lesne-l M, împăca] putea $L^{3}L^{4}$ 10 ce este A^{2} care-i A^{1} 11 măcar] că măcar $L^{3}L^{4}$, cu] pre M^{3} *om.* AM^{1}, craiu] craiul unguresc M^{3} 12 fu slobod] rămase fără grije M^{3} 13 pohaiu $L^{4}L^{5}$, ce vine de grabă A^{1} 13-14 l-au coperit M^{2} acoperitu-l-au $A^{2}L^{2}L^{3}$ înpresuratu-l-au $L^{4}L^{5}$ 14 a-și lăsa $L^{3}L^{4}$, spre munți A 15 slujba] slujitorimea A^{1} 16 Când au fugit Petru Vodă pe (pe *om.* L^{3}) la Piatră în țara ungurească la Ciceu $L^{2}L^{3}L^{4}$, *Titlul om.* $L^{1}M^{3}$ 17 că l-au înpresurat M^{3}, săi *om.* M^{3} 20 putea *om.* $L^{1}L^{2}$, mistui $A^{1}M^{3}$, gândit] socotit M^{3} 21 aflând cale $L^{3}L^{4}M^{1}M^{2}$ 22 Bistrița $AL^{1}L^{3}$, lăsându-se] se lăsă $AL^{2}L^{3}L^{4}$, cevaș M^{3}

odihni deasupra mânăstirii în munte, văzu unde ca un roiu de pretutindenea încunjurară mânăstirea ca să-l poată prinde; el cunoscând aceasta, au încălecat de sârg pre cal şi singur au fugit să hălăduiască, în 18 zile a lui Septemvrie. Şi întrând în munte într'adânc, fără drum, fără povaţă, au dat la strâmtori ca acelea de nu era nici de cal nici de pedestru, ci i-au căutat a lăsa calul. Şi aşa 6 zile învăluindu-se prin munte, flămând şi trudit, au nemerit la un pârâu ce cura spre Săcui, și mergând pre pârâu în jos au dat preste nişte păscari, carii, dacă i-au luat seama, cu dragoste l-au priimit. Iară Petru Vodă înfricoşindu-se de dânșii s'au speriat, iară ei cu jurământ s'au jurat înaintea lui, cumu-i vor fi cu dreptate şi nimica să nu se teamă; iară el le-au dat lor 70 de galbeni. Și dacă au văzut ei galbenii, cu bucurie l-au priimit, și l-au dus la otacul lor, de l-au ospătat cu pâine și cu peşte fript, ospăţ păscăresc, de ce-au avut şi ei, și dacă au înserat, l-au îmbrăcat cu haine proaste de a lor și cu comănac în cap, și de aci l-au scos la Ardeal. Și fiind oaste ungurească tocmită de strajă la margine, i-au întrebat pre dânșii: ce oameni sânteţi? Ei au zis: sântem păscari, și așa au trecut prin straja ungurească și nimenea nu l-au cunoscut.

Deci păscarii l-au dus la casa unui boiarin unguresc, carele au fost având prieteșug mare cu Petru Vodă, ci pre domn nu l-au aflat acasă, numai pre jupâneasa lui, şi pre

---

1 văzu] deci văzu $L^{4}L^{5}$ văzut-au M^{3}, unde *om.* $L^{2}L^{3}L^{4}$, ca un roiu unde M^{2} **2** de *om.* M^{2}, de pretutindenea] despre toate părțile L^{2} din toate părțile M^{3}, ca să-l prinză L^{4} **3** acestea A^{2}, Deci cunoscând el acestea M^{3}, de sârg *om.* M^{3}, singur *se află după* fugit *din r. 4* **4** Și *om.* M **5** fără¹] făcea $L^{3}L^{4}$ **6** nici de cal nici de pedestru] nici de picior nici de cal L^{2}, ca acelea — de cal] care nici de cal nu era cale $L^{3}L^{4}$ **7** 6] în 6 M^{3}, 6 zile *se află în* M^{2} *după* munte *din r. 8* **8** pârâu] râu A^{2}, cură $L^{2}L^{3}$ curѧ M^{1} curѣ M^{3} curgea $A^{1}L^{4}$ **9** pre] spre M^{1}, pârâu] râu $L^{3}L^{4}$, preste] pre $A^{1}L^{1}M^{3}$ spre $M^{1}M^{2}$ **11** dânșii] ei M^{3}, s'au speriat] s'au spăimântat M^{3} **12** înainte-i M^{3}, cum că-i A^{1} **14** galbeni de aur L^{2} galbeni bani de aur M^{3}, Și văzind ei M^{3}, priimit] luat M^{3} **16** păscăresc] păstoresc $L^{3}L^{4}$, ce-au] care au A^{1}, ce-au avut] ce mânca M^{3}, și¹ *om.* M^{2} **17** cu¹] în $L^{3}L^{4}M^{2}$, a] ale $A^{1}L^{3}L^{4}$, cu²] i-au dat M^{3}, cumănac M^{3} **18** de aci *om.* M^{3}, oastѣ $AL^{1}M^{1}M^{2}$ **19** tocmită *om.* M^{3}, pre înșii M^{1} pre ei $L^{3}L^{4}$ **20** sânteți] sint M^{3} **21** nimenea] nici M^{2} **22** boerenъ M^{1} **23** mare *om.* L^{2} **24** domnul $A^{1}L^{1}L^{2}M^{1}$, aflat] găsit M^{2}

taină i-au spus ei de Petru Vodă. Înțelegând ia de Pătru Vodă, cu dragoste l-au priimit la casa sa, și i-au făcut ospăț. Și un voinic oare carele, ce fusese aprod la Petru Vodă, prilejindu-se întru acel sat, fiind scăpat și el dintr'acele răutăți, îi spuseră lui de păscarii aceia ce venise din munte, și știind el că Petru Vodă au întrat în munți, și nimica de dânsul nu se știe, și cugetând întru inima sa ca doară va putea ști ceva de domnu-său, au mers la pescari ca să poată înțelege ceva, vre-un cuvânt dintru dânșii, și dacă i-au văzut, îndată au cunoscut pre domnu-său Petru Vodă și au căzut de i-au sărutat picioarele. Văzând Petru Vodă pre credincioasă sluga sa, mult s'au bucurat și s'au mângâiat, și multe cuvinte de taină au lăsat către dânsul, și îmblânzindu-i-se inima au adormit puținel. Nici zăbavă multă au făcut, că până a odihni Petru Vodă, iară acea jupâneasă au gătat leagăn cu cai și 12 voinici întrarmați, și dacă l-au deșteptat, au șezut în leagăn numai cu aprodul, și au mers pre locuri fără drum până au sosit la casa altui boiarin unguresc, ce și acela era prietin lui Petru Vodă, carele, dacă l-au văzut, cu dragoste l-au priimit și l-au ospătat, și îndată i-au gătat leagăn cu 6 cai, că loc de a se zăbovire nu era, că

---

1 i-au spus] spuseră M^3, *Inainte de* înțelegând L^4 *ad.* Deci, M^2: Și *iar* M^3: carea, ia *om.* A^{2}M^3 2 sa] ei A^{1}M^3 3 Și] Iară M^3, oare carele] oare cine M^3 4 întru] la M^2, fiind și el scăpat L^{3}L^4 5 păscarii] păstorii L^3, ceia ce A cei ce L^{1}L^2 6 el *om.* A^1, au] cum au L^2, este în munți întrat A^2 7 știa M^2 6-7 nu se știe de dânsul L^2 7-8 ca doară — ști] cum ar putea înțelege M^3 8 putea *om.* M^2, de domnu-său ceva L^2 8-9 ca să poată — dânșii] să-i întrebe M^3 9 dintru] de la A^{1}L^2, i-au] au M^2 8-10 au mers — domnu-său *om.* L^{3}L^{4}L^5 10 pre Petru Vodă L^{2}M^{1}M^2 11 Văzând] Atunci văzând M^3 Iar văzând M^2 13 de taină *om.* L, *în* M^3 *urmează după* dânsul, au lăsat] au vorovit M^3 14 puțintel M^3 puțin L^{3}L^4, Nici *om.* L^{2}L^{3}L^4, multă] mult M^1, n'au făcut AL^{2}L^{3}L^4 făcând M^3, că *om.* L^{2}L^{3}L^{4}M^3 15 au odihnit L^1 au dormit (adormit L^4) L^{3}L^4, acea] cea M^{1}M^2, au gătit AL^{2}L^{3}L^4 au căutat L^1 17 cu acel aprod M^3, pre locuri] pe cale L^{3}L^4 18 altui] unui M^3, boeran M^1, ce] care A^{1}M^3 *om.* L^{2}L^{3}L^4 19 era] încă era L^4, carele] care M^{1}M^2 și A^1 și acela M^3, dacă l-au văzut *se află în* M^2 *după* priimit *din r. 20* 20 i-au gătit AL^{3}L^{4}M^3 i-au căutat L^1 21 de zăbovire L^1 de-a se zăbire M^1 de a se zăbovi A^{2}L^{2}L^{3}L^{4}M^2 de zăbavă M^3

dindărăt, de pre urmă, prinsese de veste oastea de la straja ungurească, cum Petru Vodă au trecut pintre dânşii şi nu l-au cunoscut, şi de aci s'au pornit după dânsul a-l cerca, ca să-l poată ajunge undeva. Ci Dumnezeu, cela ce-i ocârmuitoriu tuturor celora ce-i se roagă cu credinţă, au acoperit pre Petru Vodă şi i-au dat cale deşchisă, şi mergând cu nevoinţă au sosit la Ciceu, şi Sâmbătă în răsărita soarelui, Septemvrie 28, au întrat Petru Vodă în cetatea Ciceului şi au închis porţile. Iară ceia ce-l gonea dindărăt, văzând că au hălăduit Petru Vodă dinaintea lor, s'au întors înapoi.

Acolo multă plângere şi tânguire era de doamnă-sa Elena, şi de fiii săi, de Iliaş şi de Ştefan, şi de fiică-sa Roxanda, şi de alţi căsaşi, pentru multă scârbă şi nevoe ce le venise asupră, ştiind din câtă mărire au căzut la atâta pedeapsă. De aci Petru Vodă au întrat în biserică de s'au închinat, mulţămind lui Dumnezeu că l-au izbăvit din mâinile vrăjmaşilor săi.

Iară Suleiman, împăratul turcesc, cu oştile sale, în urma lui Petru Vodă la Moldova multă pradă şi scădere făcând ţării şi călcând ţara, au ajuns până la Suceava.

De domnia lui Ştefan Vodă ce l-au poreclit Lăcustă.
1538 Văleatul 7047, Septemvrie.

Prădând şi stropşind împăratul Suleiman ţara Moldovei, şi fiind ţara băjenită spre munţi, strânsu-s'au vlădicii şi boerii

---

1 dindărăpt $L^{2}M^{1}$ dindărept M^{2} *om.* M^{3}, de pre] din M^{3}, de^{3}] ce era M^{3} 1-2 oastea — dânşii] că au trecut pen straja ungurească Petru Vodă L^{2} 2 cum că A^{1} 3 de aci *om.* M^{3}, pornit] luat L^{2} 4 undeva *om.* M^{3}, ce este $L^{2}L^{3}L^{4}$, otcârmuitoriu $AL^{2}L^{3}L^{4}M^{2}$ 6 deschise M^{3} 7 Ceceu M^{1} 8 Ciceul L^{4} 9 aceia A^{2}, dindărăt] den napoi A^{1} din urmă M^{3} 11 multă *om.* M 12 de^{2} *om.* L^{2}, de^{3} *om.* $L^{3}L^{4}M^{3}$, Stefăniţă M^{3}, Ruxanda $M^{1}M^{2}$ 13 şi nevoe *om.* M, asupră-le M^{3} 14 ştiindu-se M^{3} 17-19 *om.* $L^{2}L^{3}L^{4}$ 17 Sulimen M^{1} Suliman $L^{1}M^{2}$, Iară sultan Suleiman M^{3}, cu oastea sa M 19 *După* Suceava M^{3} *ad.* cu mare urgie şi pedeapsă tuturor lăcuitorilor 20 De *om.* M^{3} 21 Văleatul 7047, Septemvrie *om.* M^{3} 20-21 De domnia — Septemvrie] Când au venit Suleiman, înpăratul turcesc, asupra lui Petru
1541 Vodă la Moldova 7049 $L^{2}L^{3}L^{4}$ *om.* L^{1} 22 şi] şi arzând şi L^{2}, Suleiman] turcesc $L^{3}L^{4}$, ţara Moldovei *se află în* A^{2} *după* stropşind, împăratul — Moldovei] ţara sultan Suliiman înpăratul turcesc M^{3} 23 s'au strâns M^{3}

țării la sat la Badeuți, de s'au sfătuit cu toții, ce vor face de acea nevoe, ce le venise asupră. Mai apoi, din toate și-au ales sfat, ca să trimiță sol la împăratul cu mare rugăminte și plângere, să-i erte. Și așa au ales dintre dânșii pre Trifan Ciolpan, de l-au trimis sol în Suceava la împăratul, de se rugară de pace și-și cerșură domn. De care lucru, văzând împăratul rugămintea lor, s'au milostivit și i-au ertat, și au trimis la dânșii cu Ciolpan pre un ceauș mare cu credință, de i-au chemat pre toți la împăratul în Suceava, carii cu mare frică au mers și au căzut la picioarele împăratului, pre carii i-au ertat împăratul și cu dragoste i-au priimit, ca pre niște robi ai săi. Mai apoi le-au pus domn pre Ștefan Vodă, feciorul lui Alexandru Vodă, și el s'au învârtejit înapoi cu multă dobândă, dinpreună cu toată oastea sa. Deci Ștefan Vodă, cu vlădicii și toți boerii, au petrecut pre împăratul până la Dunăre, și acolo au întors împăratul toți robii și pleanul cât s'au aflat de față, și birul încă l-au ertat, și de aci au trecut Dunărea, iară Ștefan Vodă s'au întors la scaunul său la Suceava.

De multe nevoi ce-au petrecut Petru Vodă de Unguri la Ardeal în cetatea Ciceului.

Petrecând Petru Vodă Rareș la Ardeal în cetatea Ci-

---

2 Mai] Și mai A^1 **3** soli A^1M^3 **4-5** de au trimis sol pe Trifan Ciolpan L^2 **5** l-au] au L^3L^4, sol *se află în* M^2 *după* Suceava, *iar în* L^3L^4 *după* ales *din r. 4*, în] la M^3, de se] de-l $L^2L^3L^4$ **5-6** de s'au rugat M^3 **6** și-și cerură A^2 și și-au cerșut M^3 **7** și i-au] și-au M^3 **8** cu¹] denpreună cu L^3L^4, cu Ciolpan *se află în* L^3L^4 *după* mare **9** în] la M^1M^2 **10** au mers] s'au dus M^1M^2 **12** Mai] Și mai A^1, Mai apoi] Și M^3 **13** învârtejit] întors $AL^2L^3L^4$ **14** sa] lui M, Deci] Și dѣcii M **15** toți *om.* M, pre înpărat M^1, cu vlădicii — împăratul] au petrecut pe înpăratul cu vlădicii înpreună și cu toți boerii L^3L^4 **16-17** tot pleanul și robii AL^3L^4, tot pleanul înpăratul și robii L^2 **17** cât] câți AL^3L^4 ce L^2, de¹ *om.* M^1M^2, le-au ertat $AL^3L^4M^2$ **18-19** scaunul Sucevii L^2 scaunu-și în Suceavă M^3 **20** De] Pentru M^3, de] de la A^1, la Ardeal de Unguri A^2 **21** *După* Ciceului A *ad.* după ce au scăpat și s'au închis acolo (acolo *om.* A^1) **20-21** De multe — Ciceului] Când s'au închis Petru Vodă în cetatea Ciceului la Ardeal cu (și cu L^2) doamnă-sa și cu fiii săi $L^2L^3L^4$ *om.* L^1 **22** Petrecând] Fiind M^3, Rareș *om.* $L^2L^3L^4M^3$, la Ardeal *om.* M^3

ceului, multe pedepse şi nevoi îi venea asupră de la neprietenii săi, că nu numai de la cei streini, ce şi de la ai săi avea pedeapsă, de la care-i miluise şi-i boerise la binele lui, de la carii nu vrea avea nădejde să petreacă nevoe. Că întâiu Simion pârcălabul, carele îl pusese Petru Vodă mai dinainte vreme tocmitoriu şi socotitoriu şi judecător cetăţii aceia, dinpreună şi cu vlădica Anastasie, gândind rău la inima lor asupra domnu-său lui Petru Vodă, s'au sfătuit dinpreună ca să prinză pre Petru Vodă şi să-l ucigă, şi capul lui să-l trimiţă la Ştefan Vodă, carele îl lăsase Suliman împăratul la scaunul Moldovei, gândind şi cugetând întru inimile sale că vor dobândi cinste de la Ştefan Vodă. Ci Dumnezeu cel drept, carele ştie inimile tuturor, ştiut-au şi acesta sfat (de care lucru nimenea fără voia lui Dumnezeu nimica nu poate face) că prinzând de veste Petru Vodă şi înţelegând de acesta sfat, că vor să-l ucigă, silit-au cu meşterşug de i-au scos din cetate, şi i-au gonit Petru Vodă pentru aceasta.

De noroc era Petru Vodă de a pǎţire nevoi despre vrăjmaşii săi, că bine de una nu se curăţea, alta-i sosia, că

---

1 multe ped·ѣѱ·ъ M^3 multъ ped·ѣpsѧ M^1 multă pedeapsă $L^3L^4M^2$, asu-pră-i A^2 2 săi¹ *om.* L^2 3 ped·ѣaѱ·e A^2, cari-i A^2 carii îi A^1 carie îi L^1M^1 carie L^4 ceia ce-i M^3, la binele] în domnia M^3 4 nici o nădejde L^3L^4, de la carii — nevoe] de la ceia ce au nedejduit să-i fie cu bine şi cu prinţă la vreme ca aceia M^3 5 îl *om.* M^1M^2, carele-l $L^2L^3L^4$, îl pusese] era pus de M^3 6 dinainte] nainte $L^2L^3L^4M^2$ 5-6 mai dinainte — judecător] socotitoriu şi tocmitor de mai nainte vreme M^3 6-7 acei cetăţi L^3L^4 7 dinpreună şi] înpreună M^3, rău *se află în* L^2 *după* lor *din r. 8* 8 domnului său Petru A^2L^4, dinpreună *om.* M^3 8-9 s'au sfătuit — Vodă] ca să prinză pe Petru Vodă s'au sfătuit dinpreună L^2 9 să-l prinză M^1M^2 să-i prinză L^3, ucigă] omoare M^3, şi capul lui] şi să-i ia capul M^3 10 pre carele $A^2L^1L^2M^2$, sultan Suleiman A, înpăratul turcesc L^2 11 sale] lor A^1 10-11 carele — inimile sale] ce era domn în Moldova, socotia M^3 13 carele] cel ce M^3, *După* inimile M^3 *ad.* şi gândurile, acesta sfat] sfatul acestora M^3 14 voia] de voe M^1 13-15 LM *om. paranteza,* (de care — face) că] şi fără voia sfinţii sale nici un lucru nu se isprăveşte, de care lucru M^3 15 de² *om.* A^2 15-16 înţelegând — ucigă] ştiind că vor să-l omoare M^3 16 merşteşug M^1 17 aceasta] această faptă M^3, Petru Vodă pentru aceasta] şi de la Dumnezeu fu mântuit Petru Vodă (Vodă *om.* L^1) de aceasta L 18 de a pǎţire] a trage M^3, nevoi] rău şi nevoi M^1M^2, despre] de M^3 19 vrăjmaşii] nepriatinii M^3, curăţea] mântuia M^3, sosia] se gătia M^3

scăpând de la vrăjmașii săi de la Moldova, prin straja ungurească dede, și de acolea, strecurându-se pre taină și întrând în cetatea Ciceului, spre vrăjmașii săi nemeri; bine de aceștia nu se mântui, iată sosi fără veste de la Ianăș craiu oaste ungurească, care au încunjurat cetatea de toate părțile.

Văzând Petru Vodă vicleșugul lor și nevoia ce i-au venit asupră, s'au închinat lor și au dat cetatea Ungurilor, carii, dacă au dobândit cetatea pre mâna lor, multă pacoste și pedeapsă făcea lui Petru Vodă, că ale lui le ținea toate ei, și nu-și era volnic cu nimica; ales de Mailat, domnul Ardealului, multă nevoe avea de dânsul.

Când au trimis Petru Vodă din Ciceu carte pre ascuns la Suleiman, împăratul turcesc, ca să-l erte. 7049. 1541

Petrecând Petru Vodă în cetatea Ciceului 1 an și 6 luni, cu multă nevoe și pedeapsă de la Unguri, și ne mai putând suferi răutățile și nevoile ce petrecea de la dânșii, au socotit ca să se dezbată de supt mâna Ungurilor, și s'au sfătuit cu doamnă-sa ca să trimiță carte cu mare jalbă și plângere la Suliman, împăratul turcesc, ca să i se facă milă să-l erte, plecându-și capul sub sabia împăratului, și ca

---

1 prin] pre M^3 preste A^2 spre L^1 **1-2** dede spre straja ungureascăL^2 dedese pen straja ungurească L^3L^4 **2** dѣde $A^1L^1M^2M^3$ dѣdѧ M^1 dѣderă A^2, de acolo AL^3M^3 **3** bine] și bine M^3 **4** nu s'au mântuit M^3, fără veste *om.* M, craiul unguresc L^2 **5** ungurească *om.* A^2, carii $A^1M^2M^3$ **6** Că văzând L^2, ficleșugul M^2, i-au] au $L^2L^3L^4$, ce-i vinise M^3 **8** dobândit-o L^3L^4, cetatea *om.* L^3L^4, mâna] sama M^3 **9** au făcut M^1M^2, ale lui] cele (*om.* A^2) ce era ale (al A^2) lui A, toate le ținea ei L^2 **9-10** că ale lui — nimica] că a lui Petru Vodă ce-au fost au luat tot Ungurii și cu nimică volnic nu era M^3 **10** nu-și] nu A^2, Maelat A^2 **11** au avut M^3, de] de către A^1 despre L^3L^4 **12** din cetatea Ciceului L^3L^4, pre ascuns *om.* $L^4M^1M^2$ **13** ca] cu rugăminte AL^2, 7049 *om.* M^1M^2 **12-13** *Titlul om.* L^1M^3 **14** Petru Vodă *om.* L^3L^4 **15** multe nevoi și pedepse $A^2L^2M^1M^2$, ne] nu A^2L **16** putând] putu $A^2L^2L^3L^4$, petrecea] le trecea M^1 **17** ca *om.* A **14-17** 1 an și — au socotit] cu multă scârbă și nevoe într'un an și șase luni, nu mai putu suferi răutățile și pedeapsa ce-i făcea Ungurii, s'au socotit M^3 **18** ca] Elena M^3 **19** la sultan Suliiman M^3, Suliman — turcesc] înpăratul Suleiman L^3L^4 **20** să-l erte] să-i erte greșala M^2, ca *om.* A^2

să trimiță cărți la Ianăș, craiul unguresc, ca să-l sloboază din țară să meargă la împărăție, să slujască porții împăratului. Și știind carte sârbească Elena doamnă-sa, au scris la împăratul cu mare jalbă și plângere, poftind ca să se milostivească să-i erte, și o au pecetluit, și o au dat la Petru Vodă, iar Petru Vodă o au slobozit pre o zăbrea din cetate de sus, și au căzut jos, dinafară lângă zidul cetății. Și de aci au chemat pre o slugă a sa crezută, ce era sârb, și i-au arătat cartea, și i-au zis în taină să o ia și să o ducă la mâna împăratului. El, luând învățătură, s'au dus și au luat cartea, și o au dus în Țarigrad, și o au tins la mâna împăratului.

Ci împăratul, cetind cartea și văzând atâta jalbă și plângere a lui Petru Vodă, sau cum zic unii pentru lăcomia turcească, că Turcul bucurosu-i fiecui să-l priimească, numai să-i se plece și să-i dea bani, s'au milostivit împăratul și l-au ertat, și cu bucurie l-au priimit, văzând că i se pleacă. Și de sârg au învățat să scrie carte la Ianăș, craiul unguresc, ca să sloboază pre Petru Vodă să meargă la împărăție, și au trimis sol de olac la Ianăș, craiul unguresc, ca să facă pre cuvântul împăratului; ci craiu n'au băgat în seamă,

---

1 să-i trimiță M^1, unguresc *om.* L^3L^4 **2** să²] și să M^3, împăratului *om.* L^3L^4 **3** carte] scrisoare M^3, Ileana M^2, doamna sa M^1M^2 doamna lui A^1, doamna Elena M^3, *După* au scris L *ad.* cu mâna ei carte (carte cu mâna ei L^3, carte *om.* L^4) pre limbă (pre limbă *om.* L^2) sârbească **4** poftit M^2 **4-5** poftind — erte *om.* M^3 **5** pecetluit-o $A^2L^3L^4M^2$, dat-o $AL^2L^3L^4M^2$, la] lui L^3L^4 **6** o¹ *om.* L^3L^4, slobozit-o $AL^2L^3L^4M^2$, zebrea AL^2L^3 zebra M^1 **6-8** pre o zăbrea — chemat] den cetate pre o fereastră afară lângă zidul cetății și au chemat M^3 **8** crezută] credincioasă AM^3, crezută a sa L^2 **9** și i-au zis] zicându-i L^4 și l-au învățat M^3, să o ia] să ia cartea M^3 **9-10** împăratului turcesc M^3 **10** El] Și el L^2 Iar el L^3L^4 **10-11** El luând — tins] care învățătură luând au mers și au luat carte și s'au dus la Țarigrad și au tins cartea M^3 **11** o¹ *om.* L^4, dus-o ALM^2, în] la $L^2L^3L^4$, tins-o $AL^1L^3L^4M^2$ **12** Ci] Iar M^2M^3 **13** sau] au L **14** bucuros este $L^2L^3L^4$ este bucuros A^1, fiecui] fiecine A^1 fieștecarele A^2L^1 **13-15** sau cum zic — bani *se află în* A *în paranteză* **16** și *om.* M^3, l-au] și l-au M^3 **17** de sârg] îndată M^3, învățat] poruncit L^2M^3, să scrie] de au scris M^3, carte] hochim L **18** ca *om.* M^3 **19** *După* olac $L^2L^3L^4$ *ad.* împărăția, Ianăș *om.* M, craiul] crailu M^1, unguresc *om.* $L^2L^3L^4M^3$ **19-20** ca să facă — împăratului *om.* M^3 **20** ci] iară M^3, *După* seamă M^3 *ad.* cuvântul înpăratului

nici l-au slobozit. Ducând olăcariul această solie la împărăţie, de iznoavă până de 6 ori au mai trimis împăratul la craiu, poftind să lase pre Petru Vodă să meargă la împărăţie, ci Ungurii nici într'un chip n'au vrut să-l lase, dându-i vină că ţiind scaunul la Moldova, multă asupreală au avut de către însul, şi încă adăogea de-l făcea notciagoş, zicând că are moşii şi ocine împreună cu dânşii. Mai apoi a şaptea oară au trimis împăratul soli cu hochimuri la craiu, aducându-i aminte şi de une şi de alte, şi deabia l-au slobozit pre zisa împăratului ca să fie deplin. Deci au trimis împăratul hochim la Petru Vodă, ca să meargă cu credinţă, să nu se teamă.

Când au purces Petru Vodă din cetatea Ciceului la Ţarigrad. Văleatul 7048, Ghenarie. 1540

Văzând Petru Vodă atâta adeverinţă de la împăratul, fu bucuros foarte şi inima i se veseli, cunoscând că cum se rădică o negură întunecată şi se răsipeşte, aşa şi el se curăţeşte de scârba ce-i zăcea la inimă. Şi de aci se găti de cale, şi au eşit din Ciceu în luna lui Ghenarie, într'o Duminecă,

---

1 nici au slobozit pre Petru Vodă M^3, acesta A^1, această solie olăcariul L^3L^4 **2** de²] în $A^2L^3L^4M^2$ în de M^1, Suliiman înpăratul L^3L^4 **1-2** Ducând — craiu] Intorcându-se solul cu acea solie de la craiu la înpăratul, au şi mai trimis până de şase ori înpăratul la craiu M^3 **3** să lase] ca să sloboază L^3L^4, împărăţie] poarta înpărătească L^3L^4, ci] iară M^3 **4** nu vrea M^3 **4-5** ţiind scaunul la] fiind domn în M^3 **5** *După* Moldova M^3 *ad.* Petru Vodă, au avut Ungurii M^3, de către] despre M^3, însu M^1M^2 dânsul $A^1L^2M^3$ **6** încă] încă mai M^2, netciagoş M^1M^2 nopciagoş $L^2L^3L^4$ **7** cu dânşii împreună A, Mai apoi] Iară mai pre urmă M^3 **8** la craiu cu hochimuri M^3 **9** de unele şi de altele $AL^2L^3L^4$, pre] pentru L **10-11** au trimis la Petru Vodă hochim înpăratul L^3L^4 **11** cu credinţă] cu'ncredinţare A^2, să²] şi să M^3 **12** Când au purces] Purcederea lui M^3, din cetatea Ciceului] din Ciceu AL^2L^3 *om.* L^4L^5, la Ţarigrad] la înpărăţie $L^2L^3L^4$ la înpărăţie la Ţarigrad A **13** 7048] 7041 M^3, *După* 1533
Ghenarie M^1 *ad.* въ недѣлѣ (= *Duminică*), *Data om.* AL **12-13** L^1 *om. titlul* **15** fu bucuros] s'au bucurat M^3, i s'au veselit M^3 i se veseli foarte L^2 **16** întunicată M^3, şi se răsipeşte *se află în* M^3 *după* rădică, aşe M^1 **16-17** se curăţi $A^2L^3L^4M^2$ **17-18** Şi gătindu-se de cale au eşit den cetatea Ciceului M^3 **18** în luna lui *om.* M^2, într'o Duminică Ghenarie M^2

lăsându-şi doamna şi coconii, şi au purces spre Ţarigrad; acolo multă jălanie şi plângere era la împărţitul lor. Deci Petru Vodă, dacă au trecut Dunărea, au mulţămit lui Dumnezeu că l-au izbăvit din mânule Ungurilor, şi de aci s'au dus la Ţarigrad, de şi-au plecat capul supt talpele împăratului, pre carele cu mare bucurie l-au priimit împăratul Suleiman.

De moartea lui Ştefan Vodă, ce l-au poreclit Lăcustă.

Ştefan Vodă, domnind la Moldova, nu puţină grijă au avut ştiind pre vrăjmaşul său pre Petru Vodă viu, carele având mai dedemult avuţia sa scoasă la Ciceu, şi doamna cu coconii în ţara ungurească cum s'au pomenit mai sus, mai apoi, oblicind că şi dacă au mers la împăratul este la cinste mare, acestea toate îi era ca o ghiaţă la inima lui Ştefan Vodă.

Mai apoi, în zilele acestui Ştefan Vodă, fost-au foamete mare şi în ţara Moldovei şi la Unguri, că au venit lăcuste multe de au mâncat toată roada, şi pentru aceia l-au poreclit de i-au zis Lăcustă Vodă.

Mai apoi, urându-l curtea toată, s'au vorovit o seamă de boeri din curtea lui, anume Găneştii şi Arbureştii, şi la

---

1 lăsând L^1, cuconii M^1M^2, spre] la M^3 2 acolo] atunci M^3, jelanie $L^2L^3M^1$ jale L^1 jăle M^3, *După* jălanie $L^3L^4L^5$ *ad.* şi scârbă, era] s'au făcut M^3, *în* A^2 era *se află după* acolo, la împărţitul] la despărţitul A^1L^2, *în* A^1 *se află după* acolo, Deci] Iară M^3 *om.* L^4L^5 3 *După* Dunărea M^3 *ad.* atunci 3-4 lui Dumnezeu] Domnului A^2 4 Ungurilor] vrăjmaşilor săi Unguri L^3L^4, şi *om.* $L^2L^3L^4$ 4-5 şi de aci — împăratului] şi mergând la Ţarigrad şi-au plecat capul la picioarele înpăratului M^3 6 Suleiman *om.* $L^4L^5M^3$ 7 De] Pentru M^3, ce l-au poreclit] ce-i zicea M^3, De moartea — Lăcustă] Când au omorât pre Ştefan Vodă boerii ţării, Găneştii cu Arbureştii, în târg (în târg *om.* $L^2L^3L^4$) în (la L^2) Suceava $AL^2L^3L^4$ *om.* L^1 8 la *om.* M^2 8-9 au avut] avea M^3 9 pre² *om.* M^3, pe Petru Vodă vrăjmaşul său L^2 10 având] avusese A^2 au avut M^2, având — scoasă] mai de demult avea scoasă avuţie M^3 10-11 şi doamna cu coconii *om.* M^3 11 în] la A 12 oblicind că şi dacă] daca au oblicit că după ce L^2, împăratul] înpărăţie M^3 13 îi] -i L^4M^3, inimă $A^2L^3L^4$, lui] sa L^2 14 au fost M^3 15 şi¹ *om.* $L^2L^3L^4$, Unguri] ţara ungurească M^3 16 şi *om.* $AL^2L^3L^4$ 17 de] şi M^3, de i-au zis *om.* $L^2L^3L^4$, de i-au — Vodă] Lăcustă Vodă zicându-i M^2 18 Mai] Iară mai M^3, toată curtea $L^2L^3L^4M^2$ toată curtea şi boerii M^3 19 de] din M^1M^2, boerii AM^1M^2, curte L^2, şi² *om.* $L^2L^3L^4$

așternutul lui, unde odihnia, l-au omorât în cetatea Sucevei. Începătoriu și ațâțătoriu acestui lucru au fost Mihul hatmanul și Trotușanul logofătul, de s'au vorovit într'o seară, ca niște lupi gata spre vânat, ca să înece oaia cea nezlobivă, adecă pre Ștefan Vodă. Și dând învățătură slugilor sale ca toți să se întrarmeze, și dându-le și jurământ ca să le fie cu direptate, s'au pornit cu toții, și într'un foișor sus în cetate, unde odihnea la așternutul lui, au răsipit ușa, și neștiind Ștefan Vodă nimica de aceasta, s'au sculat fiind numai cu cămeașa, iară ei cu toții, ca niște lei sălbateci, au năvălit asupră-i, și multe rane făcându-i, l-au omorât și l-au scos afară. Aceasta plată au luat Ștefan Vodă de la ceia ce-i miluise; mai apoi de la Dumnezeu curândă vreme le-au venit osândă asupră, de au luat și ei plată pentru moartea lui Ștefan Vodă.

Acest Ștefan Vodă, ce l-au poreclit Lăcustă Vodă, au domnit 2 ani și 3 luni.

De domnia lui Alexandru Vodă Cornea.

Acei lei sălbateci și lupi încruntați, anume Mihul

---

1 l-au omorât *se află în* $L^2L^3L^4$ *după* Arbureștii *de la p.* 151, 20 2 Începătoriu și ațâțătoriu] Iară începătura M^3, acestuѧ M^1M^3, lucru *om.* M^1, *După* lucru M^3 *ad. în paranteză:* urât și necuvios, au fost] s'au făcut de la M^3 3 și] și de la M^3, de] carii M^3 4 lupi — înece] tirani și lupi turbați să vâneze M^3 6 și dându-le] dând L și puindu-le M^3, ca *om.* M^3 6-7 direptate] direptu L^2 direptul L^3L^4 7 cu *om.* L^3L^4, toți A^2LM^2, în cetate *om.* M^1 8 la așternutul lui *om.* M^3, răsipit] sfărămat A^1 8-9 de aceasta neștiind nimica Ștefan Vodă L^2 Ștefan Vodă neștiind nimica de una ca aceasta L^3L^4 9 cămѣașa A^2 -mѣșa $A^1L^2L^3L^4M^1$ -mѣșѧ M^3 -mașa L^1 10 cu toți $L^2L^3L^4$ *om.* M^2, asupra lui au năvălit L^2 11 *După* omorât L *ad.* și i-au tăiat capul (și capul i-au tăiat L^1), Această A^1LM^2 12 ceia] acei A^2 aceia A^1L^1, *După* apoi M^1 *ad.* și lor 13 de la Dumnezeu *se află în* M^1M^2 *după* venit, curund L^2 curundă M^3 curând peste puțină A^2, le-au venit și lor A și lor le-au venit M^2, le-au venit curândă vreme L^3L^4, osânda A, asupră *om.* M^3, asupră osânda L^2 14 și au luat plată și ei M^3, Stefan Vodă Lăcustă M^3 Ștefan Vodă ce l-au poreclit Lăcustă M^1M^2 15 Acesta L^1L^2, ce l-au poreclit Lăcustă Vodă *om.* L^2M 17 De] Pentru M^1M^2 *om.* M^3, *După* Cornea M^3 *ad.* ce au fost portar la cetatea Sucevei, *În* $L^2L^3L^4$ *titlul este:* Când au rădicat boerii domn pre Alexandru Vodă dupe ce au omorât pre Ștefan Vodă, L^1 *om. titlul* 18 anume *om.* L^4M^3

hatmanul şi Trotuşanul logofătul, dinpreună şi cu alţii carii era protivnici lor, dacă omorâră pre Ştefan Vodă, cu toţii au rădicat domn pre Alexandru Vodă, ce-i zicea Cornea, carele fusese atuncea portar la cetatea Sucevei, iară mai denainte vreme fusese slugă la Mihul hatmanul. Şi dacă l-au rădicat domn i-au pus nume Alexandru Vodă.

Pentru a doua domnie a lui Petru Vodă Rareş, când au venit de la Poartă.

Intr'aceia vreme sultan Suliman, împăratul turcesc, gătindu-se să meargă la Odriiu, au purces cu toată puterea sa, şi dacă au sosit la Odriiu, înţelegând împăratul de atâta amestecături ce se fac în ţara Moldovei, şi nu se poate aşeza ţara ştiind pre Petru Vodă că este în socotinţă la împărăţie, atuncea, socotind împăratul ce va face ca să poată tocmi această ţară, iată avu vreme şi Petru Vodă de-şi cerşu la împăratul domnia la moşia sa la Moldova, care i-o giuruise împăratul mai dinainte vreme, încă când venise Petru Vodă din ţara ungurească la Ţarigrad, şi de aceasta pre voe i-au fost, că îndată i-au dat steag şi domnia la Moldova, şi au

---

1 hatman M^3, Trotuşan M^3, logofătul *om.* M, şi^2 *om.* M^3 **2** protivnici] de le pristănia A^2, dacă au omorât L^1, pre] pre un M **4** mai nainte M^2M^3 mai deinte M^1 **5** vreme *om.* M^2M^3, fusese] au fost M^3 **6** numele $A^2M^1M^2$ nume de L^1 **7** Rareş Petru Vodă M^1 **7-8** Pentru — Poartă] Domnia a doa a lui Petru Vodă Rareş M^3 Când venia Petru Vodă domn de la înpărăţie la Moldova şi boerii ţării i-au eşit la Brăila înainte $L^2L^3L^4$ *om.* AL^1 **9** sultan *om.* L^1L^2, Suliman sultan M^1 **10-11** au purces — la Odriiu *om.* L **11** şi înţelegând L^2, împăratul] înpăratul Suliman L^1 *om.* L^2, atâtea $A^1L^4M^3$ **12** se făcu A^1 se făcuse A^2L^3, ce se fac aicea în ţară în Moldova L^3L^4, nu se puta A^2 **13** că este] că-l are L^2, în socotinţă la împărăţie] pe lângă Poartă de slujaşte şi în socotinţă L^3L^4 **14** socotind] au socotit L^2, tocmi] aşeza AL **13-14** ştiind pre — împăratul] au socotit M^3, la împărăţie atuncea *om.* L^2 **15** această ţară] ţara $AL^2L^3L^4$, iată] iară M^2 atunci M^3, şi Petru Vodă avu vreme L^2, de-şi] de M^1M^2 **15-16** la împăratul *om.* M^3 **16** *După* împăratul M^1M^2 *ad.* să-i dea, la^2] în M^3, giuruise] făgăduise A^2 **17** de mai nainte M^3, vreme *om.* M^2, încă] de A^1 *om.* $L^2L^3L^4$, Petru Vodă *om.* M^3 **18** la Ţarigrad *se află în* A^2 *după* Petru Vodă *din r. 17*, aceasta] aceia M^1M^2 **19** şi] de M^3, domnie M

trimis pre credinciosul său pre Imbrea aga cu Iniceri şi cu multă oaste turcească, ca să ducă pre Petru Vodă la scaun.

Și luând ajutoriu de la Dumnezeu, în ziua de Bogoiavlenie, Ghenarie 6, au purces Petru Vodă spre Dârstor, şi de acolea s'au sculat şi au trecut Dunărea şi au sosit la Brăila. Acolo, tocmindu-şi oastea ca să meargă asupra lui Alexandru Vodă, iată boerii ţării Moldovei prinseră de veste cum domnia este dată lui Petru Vodă şi au venit la Brăila; înţelegând de aceasta, cu toţii au părăsit pre Alexandru Vodă, şi l-au lăsat în Cetatea Nouă dinpreună cu Mihul hatmanul şi cu Trotuşanul logofătul şi cu Pătraşco şi Crasneş şi Cozma, şi ei cu toţii s'au dus la Brăila de s'au închinat la domnu-său Petru Vodă, şi s'au rugat să-i erte de greşala lor. Văzând Petru Vodă atâta rugăminte de la ţară, i-au ertat pre toţi, şi cu dragoste i-au priimit şi le-au grăit lor: Fiţi în pace şi ertaţi de greşalele voastre, câte mi-aţi făcut oarecând! Iară ei cu toţii strigară: În mulţi ani să domneşti cu pace! Și iarăş ziseră: Bine ai venit la scaunul tău domnul nostru cel dintâiu! Și multă bucurie şi veselie era tuturor, că toţi îl iubia ca pre un părinte al său, şi era bucuroşi toţi de venirea

---

1 pre² *om.* M^3, Imbrѣ $AL^2L^3L^4M^2$ Imbrѧ $L^1M^1M^3$ 3 scaun] scaonul ţărâi Moldovei M^3 5 Dirstor A^2 4-6 în ziua — trecut] Petru Vodă au purces spre Drăstor în 6 zile a lui Ghenari şi dacă au tricut M^3 6 şi¹] de L^3L^4, s'au sculat şi *om.* L^2, şi² *om.* M^3, sosit] venit M^2 7 Și acolo M^3 7-8 Alexandru Vodă Cornea A 8 iată] deci iată M^2 iar L^1, cum] că M^3 9 venit] sosit M^3, la] în M^3 9-10 la Brăila — părăsit] şi Petru Vodă la Brăilă, au părăsit toţi L^2 11 Cetate L^1L^2 Citate M^3, *În dreptul cuvintelor:* Cetatea Nouă *se află în* A *pe margine adnotarea:* la Roman, înpreună M^3 *om.* L^2 11-12 Trotuşan M^3 12 şi²] şi cu L^1L^2, şi³] şi cu L^1L^2 12-13 şi ei cu toţii] iară alţii toţi M^3 13 la Brăila *om.* M^3, de] şi L^3L^4, la² *om.* L, domnului său L^3L^4 14 la Petru M^1 lui Petru $L^1L^2L^4$, şi s'au rugat] rugându-se L^4L^5 16 şi le-au grăit lor] şi le-au zis L^3 zicându-le L^4L^5 17 ertaţi] fiţi slobozi şi ertaţi L^2, greşѣle M^1, oricând L^3L^4 16-17 le-au grăit — făcut] lѧu zis să fie în pace şi ertaţi de toate greşealele lor câte ѧu făcut M^3 18 strigară *om.* L^3L^4, strigară cu toţii M^2, *După* strigară M^3 *ad.* zicând 19 iarăş] iară $L^2L^4M^3$, ziseră] i-au zis L^4 20 veselie şi bucurie M^1M^2 21 său] lor A^1M^3, toţi] cu toţi M^2, şi toţi era bucuroşi M^3 20-21 că toţi ca pe un părinte al său îl iubia şi era toţi bucuroşi L^3L^4

lui, că acum li se supărase de amestecăturile ce se ațâțase în țară și de răutatea acelor lei cumpliți și fără suflet.

De moartea lui Alexandru Vodă Cornea.

Petru Vodă, dacă și-au tocmit oastea bine la Brăila, au purces dinpreună cu toți boerii săi, și dacă au sosit la Galați, s'au tăbărât pre țărmurile apei. Iar Alexandru Vodă, prinzând de veste, s'au gătit de grabă cu oaste, de câtă avea, și au eșit înaintea lui Petru Vodă la Galați, ci nimica n'au folosit, că părăsindu-l ai săi toți au căzut în mânule vrăjmașului său, lui Petru Vodă, și de sârg au învățat Petru Vodă de i-au tăiat capul, dinpreună cu Pătrașco carele se ținea de dânsul, într'o Miercuri, în luna lui Fevruarie.

Acest Alexandru Vodă au domnit 2 luni și 3 săptămâni.

Când s'au așezat Petru Vodă la scaunul său, al doilea rând
1541 când au venit domn. Văleatul 7049, Fevruarie 19.

Petru Vodă, dacă au tăiat capul lui Alexandru Vodă la Galați, cu toată puterea sa s'au pornit spre scaunul său, spre Suceava; ci când au sosit la Bârlad, acolo mare ospăț și cinste i-au făcut credincios și cinstit boiarinul său Huru

---

1 că] căci M^3 căci că A^2, acum *om.* AL^{2}L^{3}L^{4}M^3, de atâta amestecături L^2, ațâțase] făcuse L^{3}L^4 2 în] într'această L^{3}L^4, fără de suflet (suflete M^3) A^{1}M^3 3 De] Pentru M^{1}M^2, *Titlul om.* L^1, *iar* L^{2}L^{3}L^4 *îl modifică astfel:* Când au tăiat Petru Vodă niște boeri la Galați 4 și- *om.* L^{3}L^4 5 înpreună M^3, cu toții ai săi boeri L^{3}L^{4}M^2 6 pre] la AL^2, apei] Dunării M^{1}M^2, Alexandru Vodă Cornea M^2 7 oastѣ A, de^3] și L^1 *om.* A^{1}L^2, câtă] cât M^1, avea] au avut L^2, și] i-au L^1 8 ci] dar A^1, ci nimica — p. 156, 14 mai apoi *om.* L 10 de sârg au învățat] îndată au poroncit M^3 11 depreună M^3, care A^1 ce M^3 13 Acesta M^{1}M^2, numai 2 luni A, *După*
1541 săptămâni M^3 *ad.* în anul 7049 14-15 la scaunul — domn] întru (de A^2) a doao domnie la scaunul său A, M^3 *om. titlul* 16 dѣca tăe M^{1}M^2 17 la Galați — pornit] au purces cu toată puterea sa M^3 18 ci] și M, când au sosit] sosind M^3, acolo *om.* M^3 19 i-au făcut *se află în* M^3 *după* Bârlad *din r. 18,* cinstit și credincios M^2, boѧrinul AM^2 boerѧnul M^1 boѧrinul M^3, Hu^r M Hura A

vornicul. Și purcezând de acolo au venit la târgul Romanului, și de acolo cu multă bucurie năzuind au întrat în Suceava, Fevruarie 19, Luni după sfeti Theodor, în a doua săptămână în postul cel mare, dinpreună cu Imbrea aga, și au șezut în scaun.

Când au perit Mihul hatmanul și Trotușanul logofătul și Crasneș și Cozma.

Petru Vodă, dacă au sosit la Suceava și s'au așezat la scaunul său, acolo au aflat în viclenie pre Mihul hatmanul și pre Trotușanul logofătul și pre Crasneș și pre Cozma, de carii multă nevoe și pedeapsă avusese Petru Vodă în domnia dintâi, pre carii, când au pribegit Petru Vodă din țară, i-au fost închis în cetatea Romanului având prepus de viclenie, cum s'au și arătat mai apoi adevărat că au fost vicleni, și de aci îndată au învățat de i-au prins și cu grele munci i-au muncit și le-au tăiat capetele.

Invățătură și certare.

Iani socotiți Dumneavoastră cum plătește Dumnezeu

---

1 Și *om.* A, purcezând *om.* M^3, de acolo purcezând A, la] prin M^3 1-2 de acolo — întrat în] cu multă bucurie au năzuit de au mers la M^3 3 s̃ti A^1M^2 stѣi M^1 stѣı M^3, Theodor Tironi M^1 Tiodor Tiron M^2, în a] înna M^1M^2 4 înpreună M^3, cu *om.* M^2, Imbre M^3 6 perit] murit M^2, Trotușan M^3 7 *După* Cozma M^3 *ad.* aflându-i Petru Vodă viclѧni 8 *După* Suceava M^1M^2 *ad.* acolo, la^2] acolo la M^2 9 acolo] la Suceavă M^1M^2, pre] și pe A^2 8-9 Petru Vodă — viclenie] Dacă s'au așezat Petru Vodă la scaon la Suceavă, aflat-au în vicleșug M^3 10 Trotușan M^3, *După* Cozma M *ad.* cărora (căror M^1 căra M^3) dacă i-au aflat în viclenie (viclѣni M^3) le-au tăet capetele 11 care M^2, pedepsă M^3, pedѣapsă și nevoe A^2, avusese] au fost avut M^3 14 cum] precum A^1, și^1 *om.* M^1M^2, au adevărat L^2, *După* au fost A^1 *ad.* cu adevărat, și^2 *om.* L^2 15 de aci *om.* M^3, au învățat — prins și] prinzându-i M^3 16 și] mai apoi AL, capetele] și capetele AL^2 17 L *om.* *titlul* 18 Iani] Ia L^3L^4, socotiți] socotește A^2L, Dumneavoastră *om.* AL

celora ce fac rău! Aceştia, fiind lei sălbateci şi lupi încruntaţi, multă pedeapsă au făcut lui Petru Vodă în domnia dintâi. Mai apoi, stâmpărându-şi mânia inimilor sale asupra lui Ștefan Vodă, neavând nici o vină cu rea moarte l-au omorât, cum s'au pomenit mai sus la domnia lui Ștefan Vodă. Iată dară după fapta lor cea rea curândă vreme le trimise Dumnezeu osândă asupră, de luară şi ei plată cu sabia ca şi Ștefan Vodă!

Intr'aceiaşi zi Petru Vodă au pus pre Petre, feciorul lui Vartic, hatman şi pârcălab de Suceava.

Când au venit Elena, doamna lui Petru Vodă, şi cu fiii săi
1541 ### din ţara ungurească. Văleatul 7049, Mai 25.

Dacă s'au aşezat al doilea rând Petru Vodă la domnie, trimis-au de şi-au adus pre doamnă-sa pre Elena, şi pre fiii săi pre Iliaş şi pre Ștefan, şi pre fiică-sa Roxanda de la Ciceu, şi sosind la Suceava, Mai 25, le-au eşit Petru Vodă înainte 3 mile. Acolo multă bucurie şi veselie era la adunarea lor, că pre câtă jale era când se despărţise de la Ciceu, de se dusese Petru Vodă la Ţarigrad, mai multă bucurie şi veselie era acum la împreunarea lor.

---

2 pedepsă M^3 supărare A^1, multă pedeapsă] multe supărări A^2 3 Mai *om.* L^1L^2, mânia inimilor sale] inemile M^3 6 dară *om.* $L^2L^3L^4$, după] că după A^1, curândă vreme] curând L^3L^4 7 osânda M^1 osindă M^3, plată] osândă și plată L^3L^4, sabie M^1M^3 sabiѧ A^1M^2, cu sabia] de la Petru Vodă L^2 9 Intr'aceiași] Intr'aceastaș M^3 Și într'aceiași AL^1L^2 Și într'aceia L^3L^4, au pus Petru Vodă L^2, Petrѣ M^2M^3 12 *Data om.* A 11-12 Când — Mai 25] Când s'au așezat Petru Vodă la domnie a doua oară
1540 (al doilea rând L^2) 7048 $L^2L^3L^4$ *om.* L^1M^3 13 Dacă] Intru acestaș (Iară într'acestaș M^3) an dacă AM^3, al doilea rând *om.* M^3, la domnia țării L^2, la domnia țării Petru Vodă L^3L^4 14 au trimis M^3, doamna sa M^1M^2, pre² *om.* L^2M^3, pre Elenna doamnă-sa L^4 15 pre¹ *om.* L^2, pre² *om.* L^2L^4, Ruxanda M^1M^2, pre Iliaș — Roxanda *om.* M^3 16 Ciceu] cetatea Ciceului din țara ungurească M^3, eșitu-lѧu M^3 17 mile] mile de loc M^3, și veselie *om.* M, era] era acmu L^1 era tuturor L^2, adunarea] înpreunarea L^1 18 lor *om.* L^2, jѣle M^1 19 la Țarigrad Petru Vodă L^3L^4 20 acum] apoi M^1M^2 *om.* L^4 18-20 că pre câtă — împreunarea lor *om.* $L^1L^2M^3$

Deci, dacă se aşezară cu toţii la scaun, nu uită Petru Vodă datoria sa, cu care mai nainte pre toţi îngrădia, ce ca un păstoriu bun grijia de oile sale cele perite, ca să le afle; trimise soli la craiul leşesc de-şi cerea robii săi, ceia ce-i luase Tarnovskii hatmanul cu oaste când venise la Hotin, ce nimica n'au folosit, că nici cu o ispravă nu s'au întors solii.

Iar dacă s'au aşezat Petru Vodă la domnie, nimica de altă nu-i era grijă, numai cu toată casa sa a petrece în ospeţe şi în dezmierdăciuni.

Aceste poveşti, ce spun de Petru Vodă Rareş că au lăsat scaunul şi au pribegit preste munţi la ţara ungurească, şi de multe nevoi ce au petrecut acolo, şi cum s'au dus de acolo la Ţarigrad, mai apoi iarăş cum au dobândit domnia la moşia sa la Moldova, cronicariul cel ⟨latinesc⟩ de acestea foarte pre scurt scrie, că poate fi că n'au ştiut de toate; iară letopiseţul cest moldovenesc deajuns şi deşchis toate pre rând le însemnează, carele toate, dacă le-am luat sama, le-am socotit că sânt adevere, şi deci toate le-am chizmit şi le-am tocmit care-şi la locurile sale.

---

1 Deci] Iară M^3, se aşeză L^3L^4 s'au aşezat L^1L^2, nu *om.* M **2** mai inte M^1 mainte M^3 *om.* L^2, îi îngrădia $A^2L^2L^3$ **3** grija $L^2L^3L^4$ **4** trimis-au M^3, sol M^1M^2 solii săi A^2, de-şi] de L^3L^4, săi *om.* $A^2L^3L^4$, ceia] cei L^3L^4 *om.* M^3 **5** când vinise cu oastea M^3 **6** folosit] isprăvit M^3, nice c'o M^1 cu nici o L^2, nu *om.* A^2L^1, solii săi înapoi A^2, că s'au întors solii fără de nici o ispravă A^1M^3 **7** Petru Vodă dacă s'au aşăzat *înc.* M^3, la] în M^3 **8** nu-i era grijă] nu grijia ce M^3, casa lui petrecea M^3 **10** Această poveste $L^2L^3L^4$, ce spune L^3L^4 ce scriu M^3 **11** prebegit M^1, preste] spre L^3, preste munţi *om.* M^3, la] în M^2M^3 **12-13** s'au dus de acolo] au mers M^3 **13** mai apoi — domnia] apoi domnia cum au dobândit-o L^3L^4 **13-14** mai apoi — Moldova] şi cum au eşit cu a doa domnie în Moldova M^3 **14** la moşiile sale M^1M^2 la scaunul său L, cel *om.* AM^2M^3, ⟨latinesc⟩ leşesc *în toate mss*, de acestea] de aceste poveşti AL^1 de povestea aceasta L^2 această poveste L^3L^4 **15** o scrie L^2, foarte scrie pre scurt L^3L^4, că^1 *om.* A^1M^3, de] di A^2 **16** cest] acest L^1 cel M^2 **17** le^1 *om.* M^3, însemnează] scrie L^3L^4, carele toate] care L^3L^4, le-au luat $AL^1L^3M^2$ **18** le-au socotit $AL^1L^3L^4$, că sânt] a fi $A^2L^3L^4M^3$, adevѣre M^3 adevărate $A^2L^2L^3L^4M^1M^2$ toate adeverite A^1, dѣcii M^1M^2 *om.* ALM^3, toate *om.* AL, le-am chizmit şi] lѣam chibzuit şi M^2 *om.* ALM^3 **19** le-au tocmit A, careleş A care M^2 *om.* M^1 **18-19** şi deci — locurile sale] şi toate la locurile sale le-am tocmit L^3L^4

Al patrulea războiu ce-au avut Petru Vodă cu Ungurii.
1541 Văleatul 7049, Iunie 8.

Călcând Ungurii prieteşugul ce avea cu Petru Vodă, dacă s'au aşezat al doilea rând venit-au hochim împărătesc de la Suleiman sultan la Petru Vodă, ca să meargă asupra Ungurilor şi să prinză pre Mailat, voevodul Ardealului, şi i-au trimis într'ajutor pre Cuciuc Balibeg cu oaste turcească, aşijderea şi pre Radul Vodă cu Muntenii.

Vrând Petru Vodă ca să împle voia stăpână-său împă-
1541 ratului, în anii 7049, Iunie 8 s'au pornit cu toată puterea sa de au trecut pre Oituz la Ardeal, dinpreună şi Radul Vodă cu Muntenii şi Cuciuc Balibeg cu Turcii. Şi mergând cu toţii asupra lui Mailat, domnul Ardealului, încă n'au ajuns la Făgăraş, acolo i-au tâmpinat şi Mailat, domnul Ardealului, cu oaste ungurească, şi dând războiu vitejaşte de îmbe părţile, Iunie 20, pierdu Mailat războiul, şi pre dânsul încă l-au prins

---

2 мѣсѧца Iunie M^1, 8] 2 M^1M^2 **1-2** Al patrulea — Iunie 8] Războiul ce-au avut Petru Vodă cu Ungurii M^3 Când s'au bătut Petru Vodă cu Maelat voevodul Ardealului în ţara ungurească cu Ungurii. Văleatul 7049, Iunie 8 $AL^2L^3L^4$ *om.* L^1 **3** Intr'acestaş an Ungurii călcând M^3, ce-l avea M^3 **4** rând] rând la domnie L^2 rând la Moldova domn L^3L^4, al doilea rând] la domnie al domnie (*sic*) M^3 **5** sultan] înpăratul L^3L^4, sultan Suleiman AM^2M^3 sultan Suleiman înpăratul Turcesc L^2 **6** Maelat $A^2L^3L^4M^3$ **7** Chiuciuc L^2 Cuciu $L^3M^1M^2$ Ciubali M^3, Belibeg L^1 Bali beiu A beiu L^4M^3 bei L^2L^3 **7-8** aşijderea *om.* M^3 **8** *După* Vodă L^2 *ad.* domnul muntenesc **9** Şi vrând M^3, ca *om.* M^3, umple LM^1 plinească M^3, voia] poronca M^3, stăpânu-său A^1M^2 **9-10** stăpână-său împăratului] domnu-său înpăratului L^1 stăpânului său $L^2L^3L^4$ înpărăţiei M^3 **10** *Data om.* $L^2L^3L^4M^3$, s'au pornit] au purces M^3, puterea] oastea M^3 **11** înpreună L^1, şi] cu A^1 **12** Chiuciuc A^2 Cuciu $L^3M^1M^2$ Ciubali M^3, Balibeg] bei $AL^3L^4M^3$ **11-12** dinpreună — Turcii *om.* L^2, de au trecut — Turcii] denpreună şi cu Radul Vodă cu Muntenii, şi au trecut pre Oituz la Ardeal înpreună şi cu Cuciu bei (Cuciuc beiu L^4) cu Turcii L^3L^4 înpreună cu Radul Vodă cu Muntenii şi cu Ciubali beiu cu Turcii şi au trecut pre Oituz la Ardeal M^3 **13** domnul] voevodul A^2 voevod L^2, încă] şi încă M^3 **14** întâmpinat M^1M^2 ajuns L^2, domnul] voevodul A^1L^2, Ardealului *om.* M^3, domnul Ardealului Mailat M^2, *După* Ardealului L^2 *ad.* întimpinându-i **15** de (despre $A^2L^3L^4M^2$) amândoao $AL^3L^4M^2$ **16** Iunie 8 L^5 Iulie 20 $AL^2L^3L^4$, *în* L^2 Iulie 20 *se află după* războiul, dânsul] însul A^2, încă *om.* A^2, încă-l prinse A^1, pierdut-au războiul Ungurii şi pre Maelat l-au prins M^3

viu Petru Vodă, şi l-au ferecat în obezi, şi de aci l-au trimis la Suliiman, împăratul turcesc. Iar Petru Vodă, prădând ţara şi arzând şi multă pradă făcând, s'au întors înapoi fără nici o sminteală.

A cincea oară când au prădat Petru Vodă ţara ungurească. Văleatul 7050, Septemvrie 12. 1542

După ce au prins Petru Vodă pre Mailat, voevodul Ardealului, şi l-au ferecat în obezi, de l-au trimis la împăratul, al doilea rând, în anii 7050, Septemvrie 12, de iznoavă au venit carte de la împăratul Suleiman sultan la Petru Vodă, ca să meargă să prade în ţara ungurească, pentru multă neîngăduinţă şi amestecături ce se aţâţa. Şi umplând Petru Vodă zisa împăratului ca să fie deplin, alta pentru că şi el avea scârbă mare pre Unguri, pentru multe nevoi ce-i făcuse încă când era la Ciceu, de nu-şi era volnic cu nimica, mai apoi şi prieteşugul ce avea împreună îl călcase, rădicatu-s'au cu toată puterea sa şi au trecut la ţara ungurească, de au prădat şi au ars până la Cetatea de Baltă. Acolo

---

1 l-au ferecat] ferecându-l L^4 l-au băgat M^3, de aci *om.* L^4M^3, *După* trimis A *ad.* Petru Vodă **2** la sultan Suliman M^2, Suliiman *om.* L^2, Suliiman — turcesc] înpărăţie M^3, Iar] Şi aşa M^3, ţara *om.* L^1 **2-3** şi arzând ţara L^4, ţara şi — făcând] şi arzind în ţara ungurească M^3 **3** pradă] pagubă L^4L^5, fără de AM^3 **5-6** Când au prădat Petru Vodă al doilea rând (a doao oară L^3L^4) ţara ungurească. 7050, Septemvrie 12 $AL^2L^3L^4$, *Titlul om.* L^1M^3 **7** voevodul] domnul A^1 **8** l-au[1] *om.* L^2, în obezi *om.* L^2, de] şi $L^1M^1M^2$ *om.* L^2, şi l-au ferecat — împăratul] şi l-au trimis în obezi la sultan Suleiman M^3 **9** rând *om.* M^1M^2, în anul M^2, al doilea rând în anii] la al doile an în M^3, al doilea — Septemvrie 12] în al doilea an $AL^2L^3L^4$, de iznoavă] iară M^3 **10** carte] hochim M^3, sultan *om.* L^2, sultan Suleiman $A^2M^2M^3$ **9-10** de iznoavă — sultan] i-au (au L^4) trimis înpăratul carte L^3L^4 **11** ca *om.* M^3, să prade de iznoavă $A^2L^1L^2$ de iznoavă să prade A^1, în] la L^1L^2 *om.* $AL^3L^4M^2$, *După* ungurească L^2 *ad.* să prade **11-12** multe neîngăduinţe $AL^2L^3L^4$ multe neîngăduinţă M^3 **12** împlând $A^1M^1M^2$ **13** pentru *om.* M^2, pentru că *om.* $L^2L^3L^4$ **14** avusese L^3L^4, mare *om.* L^3, pre] spre AL^1L^2 despre L^3L^4 **12-14** Şi umplând — scârbă mare] şi plinind poronca înpărăţiei avea şi Petru Vodă mare scârbă M^3 **15** când — Ciceu] de când era închis în cetate Ciceului M^3 **16** prieteşugul lui A^1, împreună] la mijloc L^2 *om.* M^3, îl] încă-l M^3 **17** şi] de A^1, trecut] întrat M^3 **18** de au ars şi au prădat $L^3L^4M^1M^2$, la cetaate la Baltă M^1M^2

au şezut 6 zile, şi multă pagubă făcând, s'au întors pre la Bistriţa fără de nici o sminteală, şi trecând muntele au eşit la Câmpul Lung, şi s'au pogorât la Bae, şi de aci cu mare laudă s'au dus la scaunul său la Suceava.

Cronicariul cel ⟨latinesc⟩ de această pradă, ce au făcut Petru Vodă al cincilea rând la ţara ungurească, nimica nu scrie, că poate să fie că, dac'au mers Petru Vodă, nici un războiu cu nimenea n'au făcut, că n'au fost cine să-i stea împotrivă, ci au prădat ţara şi s'au întors; pentru aceia n'au însemnat cronicariul cel ⟨latinesc⟩. Iară letopiseţul cest moldovenesc arată adevărat cum au mers şi al cincilea rând Petru Vodă la Unguri, de i-au prădat şi i-au ars, însă războiu cu nimenea n'au făcut. Pentru aceia noi n'am lăsat nici aceasta să nu pomenim.

Iară dacă s'au întors Petru Vodă din ţara ungurească, într'aceia laudă au săvârşit mânăstirea Pobrata, care era zidită de dânsul, şi o au sfinţit. Aşijderea şi mânăstirea de Râşca au început, şi Dobrovăţul au istovit, şi la Căpriana mânăstire

---

1 6 zile au şezut L^2, făcând] făcând ţărâi ungureşti M^3 **2** de *om.* L^1L^2, la] prin M^3 **3** de aci *om.* $L^2L^4M^3$ **3-4** s'au dus cu mare laudă $L^2L^3L^4$ **4** său] lui M^3 **5** cel *om.* M^2M^3, ⟨latinesc⟩ leşesc *în toate mss*, aceasta M^1 **6** al cincilea — ungurească *om.* M^3 **7** să fie] fi AL, că^2] cum M^3, dac'au] de-au şi (şi *om.* A^2) AL, *După* Vodă M^3 *ad.* în ţara ungurească, nici] şi nici M^3 **7-8** cu nimenea nici un războiu L^3L^4 **8** n'au făcut] neavând cu nime M^3, că] pentru că M^3, fost] avut L^2, cine să-i stea] cine-i sta $L^3L^4M^3$ nimѣ să-i (niminѣ ca să-i A^2) stea cineva A **9** ci] că L^2, ţara *om.* M^3, s'au întors cu pace M^3 **10** semnat L^3L^4, cel *om.* $L^1M^2M^3$, ⟨latinesc⟩ leşesc *în toate mss*, cest] cel M^1M^2 acel L^1 nostru L^2 *om.* M^3 **9-10** pentru aceia cronicariul cel leşesc nimica n'au însemnat L^2 **10-11** moldovenesc *om.* L^2 **11** cu adevărat AL, şi al cincilea rând *om.* M^3, cum şi al cincilea rând au mers L^3L^4 **12** *După* Unguri M^3 *ad.* cum scrie mai sus, i-au^1] au $AL^2L^3L^4M^3$, i-au^2] au $AL^2L^3L^4$, însă] iară A^2 **12-13** însă războiu cu nimenea] şi cu nime nici un războiu M^3 **13** făcut] avut A^1M^3 **13-14** nici aceasta] aicea ca A^2, Pentru — pomenim] Deci şi noi n'am tricut nici aceasta fără pominire M^3 **15** se întoarse $AL^2L^3L^4$, din] de la AL **16** săvârşit] sfârşit A^2L **16-17** de la dânsul zidită M^2 **17** şi o au sfinţit] şi o au săvârşit-o (sfârşit-o L^2L^3) AL^2L^3 *om.* L^4L^5, de^2] din A^1 *om.* A^2L^4, Râcica M^1M^2 **18** au început] s'au apucat M^1M^2 s'au apucat a o zidi M^3, şi^1] din $AL^2L^3L^4$ mânăstirea M^1M^2, Dobrovăţ A^1, au^2] l-au L^1 s'au M^2 încă au A, istovit] săvârşit AL, şi^2] de $AL^2L^3L^4$, mânăstirea Căpriana M^2 mânăstirea Chipriana M^3

au lucrat. Încă şi alte lucruri bune multe se află făcute de dânsul, cumu-i la mitropolia de Roman, și la mitropolia de Suceava, și la mânăstirea de Bistriță, și biserici de piatră în Hârlău şi în Bae, și alte multe se află în ţară făcute de dânsul.

Cu adevărat era fecior lui Ștefan Vodă celui Bun, că întru tot semăna tătâne-său, că la războae îi mergea cu noroc că tot izbândea, lucruri bune făcea, țara și moșia sa ca un păstor bun o socotia, judecata pre direptate o făcea. Amintrelea de stat era om cuvios, și la toate lucrurile îndrăzneț și la cuvânt gata, de-l cunoştea toţi că-i harnic să domnească țara.

In anul 7052, Mai 15, au purces Iliaș Vodă, feciorul lui 1544
Petru Vodă, la Țarigrad.

De moartea lui Petru Vodă Rareş. Văleatul 7054, Septemvrie ⟨2⟩. 1546

Petru Vodă, fiind bătrân de zile și căzând în boală grea, au plătit datoria sa, ce-au fost datoriu lumii, și s'au săvârșit
la anul 7054, Septemvrie 2, Vineri la miază noapte, și cu cinste 1546

---

1 multe lucruri bune M^3 **2** cum este A^1, la^1] la mitropolitul M^{1}M^2 mitropolitul la M^3, la mitropolia de Roman și la *om.* L^{3}L^4, de^2] den L^4 **3** mânăstire M^1, mânăstirѧ Bistriții M^3 **4** în^2] la L^{3}L^4, Baѧ L^{2}M^1, şi^2] încă şi L^{3}L^4 şi încă şi AL^1, altele M^3, alte] alte lucruri bune AL, și multe L^{3}L^4, *în* M^1 multe *se află după* făcute, făcute în țară M^2 **4-5** de dânsul făcute A^2, se află — dânsul] au făcut M^3 **6** Cu] Și cu M^3, celui] cel A^{1}L **7** tot] toate A^1, războe A^2 războiu L^{1}L^{3}L^{4}M^2 **8** au izbândit M^3, lucruri] şi multe lucruri M^3, bune] bune şi dumnezeeşti apucase (se apuca M^2) de M, sa *om.* L^{1}L^{3}L^{4}M **9** păstor bun] părinte M^3, o^1 *om.* L^{3}L^4, judecată A, pre] cu M^3, o^2 *om.* AL^{3}L^4 **10** Aimintrelea A^1 Alminteri L^1 Iară M^3, de stat] la sfat M^3 *om.* L^2 **11** gata] gata a da răspuns M^3 *om.* M^{1}M^2, că e L^1 că este AL^{3}L^4 că era M^{1}M^2, harnic] harnic și destonic M^{1}M^2 **13** In anul 7052 *om.* AL, în (*om.* L^1) luna lui Mai în 15 zile AL^{1}L^{2}L^3 în 15 zile a lui Mai M^3, feciorul] snъ L^1 **15** De] Pentru M^{1}M^2, De moartea — Vodă] Când au murit Petru Vodă AL^2, Rareş *om.* AL^{2}L^{3}L^4, Văleatul 7054 *om.* M^3, Septemvrie ⟨2⟩] Septemvrie 4 M^{1}M^2 *celelalte mss om.*, *Titlul om.* L^1 **17** sa] lui L^2, săvârșit] sfârşit L^{2}L^{3}L^4 **18** la anul M^3 în văleatul M^{1}M^2 în ai L^1, la anul 7054 *om.* AL^{2}L^{3}L^4, Septemvrie 2 L^{1}M^{1}M^2 Septemvrie 4 M^3 *celelalte mss om.*, la miezul nopţii A^1

l-au îngropat în mânăstire în Pobrata, ce-i făcută de dânsul, cu multă jale și plângere ca după un părinte al său, carele n'au fost mai jos de cât alții, ci au lățit hotarul țării; că pre Săcui de multe ori i-au ars și i-au prădat, și luându-le cetățile și orașele supt puterea sa i-au supus, și atâta groază le dedese, că la vremea norocului celui prost, ce era și pribeag la dânșii și se scăpase de domnie, și după ce s'au dus la Turci lăsându-și doamna sa și coconii în Ciceu și avuția toată, necum să se bage să-i jăcuiască, ce încă i-au păzit și i-au socotit până la venirea lui al doilea rând; așijderea și cu Leșii de multe ori s'au bătut și Pocutia le-au fost luat. Mai apoi, după atâta trudă a sa, creștinește în țara sa s'au săvârșit, după ce s'au umplut domniei lui, cei dintâi și cei de apoi, ⟨18⟩ ani.

De domnia lui Iliaș Vodă, feciorul lui Petru Vodă Rareș, carele
1546 mai apoi s'au turcit. Văleatul 7054, Septemvrie 3.

Pre urma lui Petru Vodă Rareș cu dragoste rădicară boerii cu toată țara pre Iliaș, fiiu-său cel mai mare, la domnie,

---

1 mânăstirea Pobrata $A^1L^2L^4M^3$, ce este $A^2L^2L^3L^4M^3$ cea L^1, făcută] zidită M^3 2 jѣle M^1 jѧle M^3, plângere] plângere despre toți M^3, său] lor A^1M^3 3 ci] ce $A^1L^3M^1$ 4 i-au prădat și i-au ars L 5 sa] lui A^1 5-6 le-au dat M^3 le-au fost dat L^3L^4 6 că] cât M^3, vremea norocului celui prost] vreme de primejdie M^3 7 și se scăpase de domnie] și-și pierduse domnia M^3, ce] aceia A^1, se dusese AL 8 lăsând pre doamnăsa A^1, și doamna L^2, sa *om.* M^3, și¹] cu AL^1 și cu L^2M^2, și²] și cu L^3L^4, avuția lui L^2, și avuția în Ciceu AL 8-9 și avuția toată] cu toată avѣrѧ, atunci Ungurii M^3 9 toată *om.* AL, jefuiască A^2 10 lui] sa A^2 11 le-au] încă le-au $AL^2L^3L^4$ 12 Iară mai apoi M^3, atâta] aceasta M^2 multă M^3, creștinește] creștinește în cinste și M^3 13 săvârșit] sfârșit L, ce s'au umplut] ce s'au umplut anii L^3L^4 ce-au plinit M^3, domnia lui M^1M^2 domniei sale M^3, lui] lui de tot L^1L^2, cei¹] și acei L^1 cea M^1M^2, cei²] acei A^2 cea M^2 14 de apoi] de pe urmă L^3 de a doa M^3, ⟨18⟩ ani] 38 ani AM^1M^3 *loc alb în celelalte mss* 15 De *om.* M^3, Rareș *om.* M 16 Vă-
1546 leatul 7055 Septemvrie A *om.* M^3 15-16 De domnia — Septemvrie 3] Când
1548 au pus boerii (boerii țării L^2) domn pe Iliaș, feciorul lui Petru Vodă. 7056 April 7 $L^2L^3L^4$ *om.* L^1 18 cu] și L, ficiorul său L^3L^4, boerii — domnie] la domnie pre Ilieș (Vodă *ad.* M^2) fiiu-său cel mai mare boerii cu toată țara M^1M^2 17-18 Pre urma — domnie] Intr'acestaș an, după moartea lui Petru Vodă Rareș, toată țara cu dragoste au rădicat domn pre Iliaș Vodă, feciorul cel mai mare a lui Petru Vodă M^3

Sâmbătă, Septemvrie 3, că şi firea şi faţa îl lăuda să fie blând, milostiv şi aşezătoriu, gândindu-se că va semăna tătâne-său. Ci nădejdea pre toţi i-au amăgit, că dinafară se vedea pom înflorit, iară dinlăuntru lac împuţit, că având lângă sine sfetnici tineri turci, cu carii ziua petrecea şi se dezmierda, iar noaptea cu turcoae curvind, din obiceele creştineşti s'au depărtat; în vedere se arăta creştin, iară noaptea în slobozie mahmetească se dedese. Şi atâta se călcase legea creştinească, cât de-l vrea cruţa Dumnezeu mult, pre toţi îi vrea duce din lumină la întunerec. Ci Dumnezeu în zilele lui atâta certare lăsase, că şi copacii şi pomii şi viile secase de geruri mari.

Şi în domnia lui, în anul 7056, Aprilie 7, Sâmbătă după 1548
Paşti, au tăiat capul lui Vartic hatmanul în târg în Huşi, şi
l-au dus de l-au îngropat în mânăstire în Pobrata.

Mai apoi, între multe fărădelegi ce făcea Iliaş Vodă,
umplându-l satana de învăţătura lui, au lăsat domnia la
mâna fräţine-său, lui Ştefan Vodă, şi a mâne-sa, în anii 7059 1551
Mai 1, şi el s'au dus la împăratul Suleiman, de au priimit
legea lui Mahmet, lepădându-se de Hristos, gândindu-se că
va dobândi cinste mare de la împăratul. Ci mai apoi rău

---

1 întru o Simbătă M^3, 3] *loc alb în* M^3, să fie] a fi M^3 2 gândindu-se] socotind A^1 2-3 gândindu-se — nădejdea] nedejduind boerii și țara că va urma tătâne-său, care nedejde M^3 3 nădejdea] nu era nici o nădejde $L^2L^3L^4$, că] că Iliaş Vodă M^3 4 lac împuțit] putred $L^2L^3L^4$ 5 și *om.* L^2 5-6 și se — noaptea] iar noaptea se dezmierda L^2 6 iar *om.* L^3L^4, turcoe M^1 turcoaice A^1, obicee M^1M^2 obiceiurile L^2 7 slobozia L -zenie AM^2 8 mahmeticească L -tenească A^2, dedese] desfrânase M^3 9 mult] mult întru acea desfrânare M^3 *om.* M^2, Dumnezeu cruța mult L^1L^2 Dumnezeu mult cruța M^1 10 la] întru L^3L^4 10-11 în zilele — secase] n'au lăsat nărodul său întru peirea neștiinții și necunoștinţii dumnezeești. Și într'acel an a domniei lui făcutu-s'au erni grele și geruri mari, cât și viele și pomii au secat M^3 12 Și în domnia lui] Iară la al doile an a domniei sale M^3, 7057 M^1M^2, în anul 7056, Aprilie 7 1549
om. $L^2L^3L^4$, *în* A *data se află după* Pobrata *din r. 14* 13 Paște $L^2L^3L^4$, au tăiat] Iliaș Vodă au tăiat M^3 14 în mânăstire în] în mânăstirea M^3 în M^2 la M^1 15 Mai apoi] Și M^3, fărdelegi $A^2L^1L^2L^3M^2$ 16 lui] sa M^3, la] pre M^2 16-17 lăsat-au domnia și țara pre sama frâține-său M^3 17 fraține-său A^2, mâni-sa $A^2L^1L^2L^3M^2$ 18 și] iară M^3, împăratul] sultan M^2M^3 19 Mehmet M^3 Moameth A Mahamet L^1, gândindu-se] socotind M^3, gândinduse — *p.* 165, 12 mai sus *om.* L 20 împăratul] Turc M^3, Ci] Iară M^3

s'au înşelat, că după ce s'au turcit, apucându-l şi îndulcindu-l cu bine l-au pus paşă la Dârstor, puindu-i numele Mahmet. Nici într'acea boerie, ce-i dedese împăratul, n'au trăit multă vreme şi îndelungată, ce după 2 ani, pohlibuindu-l mulţi din neprietenii lui cu multe cuvinte rele către împăratul, au căzut la închisoare, că au trimis împăratul de l-au legat şi i-au luat toată avuţia, şi de aci l-au trimis peste mare la Brusa, de l-au închis. Mai apoi de inimă rea curândă vreme au murit, şi rău şi-au dat sufletul său în mâinile diavolului în legea turcească.

Acest Iliaş Vodă au domnit la Moldova 4 ani şi 8 luni, şi de aci s'au turcit, cum am scris mai sus.

De domnia lui Ştefăniţă Vodă, feciorul lui Petru Vodă, fratele
1551 lui Iliaş Vodă. Văleatul 7059, Iunie 15.

După ce au părăsit Iliaş Vodă şi legea şi ţara, lăcuitorii ţării se sfătuiră şi puseră la domnie pre Ştefan Vodă, feciorul
1551 lui Petru Vodă, fratele lui Iliaş Vodă, în anii 7059, Iunie 15,

---

1 după ce] dacă M[3], după ce s'au turcit] dѣca au priimit legea lui Mahmet M[1]M[2] 2 paşe M[3], puindu-i numele] nume puindu-i A[2] şi numele i-au pus M[3] numele i-au pus turceşte M[1]M[2], Mehmet M[3] 3 Nici] Deci nice M[3], într'aceia M[1], boerie] cinste M[3] 4 şi îndelungată *om.* M[3], pohlibuindu-l] înbucându-l A clevetindu-l M[3] 5 din neprietenii] nepriѣtini a M[3] 6 închisori M[3] 7 avuţia] averea M[3] 8 Mai apoi] unde M[3], curândă] peste multă A[2] 9 rău *om.* M[3], său *om.* M[3], mânule M[1]M[2] mâna M[3] 11 la] în M[3], ani 4 şi luni 8 M[2] 12 cum] duprecum A[1] precum M[3], am scris] am zis M[2] s'au pominit M[3] 13 De] Pentru M[1]M[2] *om.* L[3]L[4]M[3], Ştefan Vodă A L[2]L[3]L[4], feciorul lui] snъ M[1]M[2], feciorul lui Petru Vodă *om.* L[3]L[4], *în* M[3] *se află după* Iliaş Vodă *din r. 14* 14 *După* Vodă L[2] *ad.* mai mic, Iunie] мѣсаца Iuniѧ M[1] Iulie L[1]M[2], *Data om.* M[3] 15 După ce] Dacă M[3], şi (*om.* A[1]) ţara şi legea A, lăcuitorii] iar lăcuitorii M[2] iar boerii şi lăcuitorii A 16 la domnie] domn A L[3]L[4] 15-16 şi legea — domnie] ţara şi domnia înpreună şi legea cea părintească, atunci, într'acelaşi
1551 an 7059, Iulie 15, boerii şi ţara s'au sfătuit şi şi-au rădicat domn M[3] 16-17 feciorul lui] snк M[1]M[2], fratele lui Iliaş Vodă, feciorul cel (cel *om.* L[2]) mai mic (mare L[1]) al lui Petru Vodă L 17 Petru Vodă Rareş M[1]M[2], fratele — Vodă *om.* A M[3], Iunie] Iulie L[1], în anii 7059, Iunie 15 *om.* L[2]L[3]L[4]M

gândindu-se că de n'au semănat lui Petru Vodă cel dintâiu, doară va face datoria și obiceiul părinților acesta. De care lucru și el s'au apucat cu osârdie și spre toți plecat, milostiv și nevoitoriu spre lucruri bune; bisericilor s'au arătat cu dumnezeire mare, ca să poată stinge numele cel rău a frăține-său, și ca să nu se vază că-i ceva răsărit de la pravoslavie. Toți ereticii vrea în țara sa, au să-i întoarcă să fie la o lege, au din țară să iasă. Pre Armeni, pre unii de bună voe cu giuruințe împlându-i, pre alții cu sila i-au botezat și i-au întors spre pravoslavie; mulți din țară au eșit la Turci și la Leși și printr'alte țări, vrând să-și ție legea sa. Cu acestea vrând Ștefan Vodă să astupe vinele frăține-său, de lucruri ce făcuse, cu nevoință silia, iară ce cerea pravoslavia și legea creștinească nu ținea, că mai apoi nu numai lăcomie și asupreală făcea, ce și curvie nespusă era într'însul. Nu răbda de mueri cu bărbați, nu era fecioarele nebatjocorite,

---

1 gândindu-se] nedăjduindu-se M^3, de *om.* M^2, cel dintâiu] cel mai de întâi L^1 cel dentăi al său fecior L^3L^4 feciorul cel mai mare M^3, cel mai dintăi lui Petru Vodă L^2 2 obiceiul și datoria $L^2L^3L^4$, părinților] părintesc M^3, acesta] acesta Ștefan Vodă M^2 feciorul cest mai mic M^3 *în* $L^2L^3L^4$ acesta *se află după* face, de care] carele L 2-3 de care — osârdie] unde și el cu osârdie s'au apucat M^3 3 cu osârdie de domnie L, și spre] către M^3, plecat] blând și A, milostiv] milostiv blând M^3 4 Bisericii se arăta L 6 se *om.* L^2, că-i] cui L^4L^5, că este ceva A^1 ceva că este A^2 cineva că-i L^2, să nu se vază — răsărit] să nu se arate ceva abătut M^3 7 Toți] Și pre toți M^3, din țara sa vrea A^2M^3, au *om.* L^2M^3, la *om.* A 7-8 să fie la o lege] ori să fie la lѣge pravoslavnică M^3 8 au] sau M^3, să iasă din țară A^2, de] din A^2 cu L^2 9 giuruințѣ M juruință L^1 făgăduințe $A^2L^2L^3L^4$, i-au] au A^1 11 printr'altă țară L^3, sa] lor A^1M^3 12 astupe] acopere M^3, vinele] faptele $A^2L^2L^3L^4M^3$ 12-13 de lucruri ce făcuse *om.* $L^2L^3L^4$, de lucruri — silia *om.* M^2 13 lucrurile L^1 lucruri spurcate M^3, ce făcia A^2, cu] la acestea cu M^3, se silia M^3, ce cѣre A^1, pravoslavie L^3 14 ținea] făcea L^3L^4, lăcomiѧ $A^1L^1L^2M^1M^2$ -miꙗ A^2 15 asuprѣlele M^1M^2, făcea] ce făcea $L^3L^4M^1$, ce *om.* L^2, curvia cea nespusă A^1 curvii nespuse L^2 13-15 ce cerea — într'însul] de cele ce se cad praviei, adică legii creștinești, depărtat era, cum s'au arătat mai apoi cu lăcomii și asuprele, și curvie nestâmpărată era întru el M^3 16 răbda] se răbda M^3 se sătura $L^2L^3L^4$, mueri] femei M^3, nebatjocurite $AL^3L^4M^2$, nu era — *p.* 167, 2 frăține-său] nu rămânea fete fecioare nerușinate, nice giupânesele boerilor săi nebatgiocorite, și mai apoi de vrea domni mult, nu vrea fi ca să nu ia urma frăține-său, lui Iliaș Vodă M^3

nu jupânesele boerilor săi neasuprite. Mai apoi, de-i vrea fi a domni mult, nu vrea putea fi să nu urmeze frăţine-său.

De moartea lui Ştefăniţă Vodă, feciorul lui Petru Vodă Rareş,
1552 ### fratele lui Iliaş Vodă. Văleatul 7060, Septemvrie.

Petrecând aceste nevoi rele boerii şi lăcuitorii ţării despre domnu-său Ştefan Vodă, n'au mai putut suferi fărădelegile şi răutăţile lui, ce întâiu s'au sfătuit cu taină, ce vor face ca să se poată curăţi de dânsul, şi sfătuindu-se aciiaşi aflară sfat ca să ajungă de sârg la boerii cei pribegi, carii era în ţara leşască eşiţi de multe nevoi. Deci, dacă au avut ştire şi răspuns de la dânşii, cum ei vor veni fără zăbavă, noaptea cu toţii s'au rădicat, la Ţuţora la pod, şi au tăiat aţele cortului asupra lui Ştefan Vodă, şi cu multe rane pătrunzându-l
1552 au murit în anul 7060, Septemvrie, după ce au domnit 2 ani şi 4 luni.

Certare şi învăţătură.

Mulţi vor să zică cum au fost boerii şi capetele vicleni,

---

1 nu] nici $A^1L^2L^3L^4$, de-i] de M^2 2 mult a domni L, nu^2] nu-l L^1 *om.* L^3L^4, urmeze obicina L 3 De] Pentru M^1M^2, Ştefan AM^3, feciorul lui] snъ M^1, Rareş *om.* A^2M^2 4 lui] lu M^1, fratele lui] brat M^2, fratele lui Iliaş Vodă *om.* M^3, *După* Iliaş Vodă A *ad.* care au perit la Ţuţora 3-4 De moartea — Septemvrie] Când au omorât pre Ştefan Vodă boerii (boerii pre Ştefan Vodă L^2) supt cort la pod la Ţuţora (la Ţuţora la pod L^2) 7060, Septemvrie 4 $L^2L^3L^4$ *om.* L^1 5 rele] multe M^3 6 domnul lor M^3, fărădelegile] fărăomenia M^3 7 *După* sfătuit M^2 *ad.* cu toţii 8 aciiaşi] aceia L^3L^4 8-9 aciiaşi — sfat] au ales M^3 9 de sârg] de grab A^2, boerii cei *om.* L 11 *După* zăbavă M^3 *ad. în paranteză:* (cu cine ar alege să le fie domn dintre dânşii), noaptea] îndată aceşti noaptea M^3 12 la pod la Ţuţora M^2M^3 la podul de la Ţuţora A^2 13 şi] şi acolo M^3 14 au murit] l-au omorât M^3, Septemvrie *om.* M^3, *Data om.* $AL^2L^3L^4$, după ce] Acest Ştefan Vodă $L^2L^3L^4$ 16 *Titlul om.* L 17 ficleni A^2, au fost — vicleni] la această faptă, ce însemnăm mai sus, să fie fost boerii vicleni M^3

de au omorât pre cel mai mare; ce pre cel mare Dumnezeu l-au lăsat, şi giudeţul său cel ceresc lui pre pământ l-au dat; cum iubeşte să vază pre Dumnezeu judecătoriu blând în ceriu, aşa să se arate blând şi el alor săi, şi cum nu sufere Dumnezeu stâmbătatea, aşa şi el să nu facă altuia. Carele poate să fie om ca acela, să-şi vază muerea sa silită şi batjocurită şi să sufere? Carele nu va suspina, văzând că fiica sa, fecioară din sânul său ce o au cruţat, să o ia şi să-şi râză de dânsa? Carele mai apoi slujitor şi boiarin va priimi să-i ia femeia spre pofta sa cea nestâmpărată şi nu-i va gândi rău? Ce vom putea da vină celuia ce nu poate suferi amarul inimii sale? Că nu el, ci Dumnezeu semeţeşte pre unii ca aceia, să fie împlători şi certători de păcat ca acela! Ce nu ei de la sine, ci Dumnezeu au trimis lui sfârşenie, ca să nu se mai adaogă păcatul! Că cei buni vedem că au sfârşit bun

---

1 mare] mare a lor M^3, ce] că $AL^2L^3L^4$, ce pre cel mare Dumnezeu] iară eu răspunz la aceasta că Dumnezeu pre cel mai mare M^3 2 şi] la M^1M^2, judeţul A^2, său *om.* M^3, giudeţul — ceresc] judecata lui cerească L^2, lui] al său M^3 *om.* A^2, i-au dat (dat-o L^2) AL^2 3 cum] şi precum M^3, iubeşte el M^3, pre Dumnezeu *om.* A, iubeşte Dumnezeu să vază $L^2L^3L^4$, un giudecătoriu M^1M^2 3-4 judecătoriu — ceriu] în ceriu giudecătoriu blând faptelor lui M^3 3-9 *În dreptul acestor rânduri se află în* $L^3L^4L^5$ *următoarea notă marginală:* Domn se chiamă cel ce domneşte cu dreptate şi după legi (lege L^5) şi toate lucrurile lui le chibzueşte spre folosul opştii (obştii L^5), iar care face înpotrivă nu este domn ci tiran, precum zice Aristotel 4 blând *om.* L^1M^3, *în* $L^2L^3L^4$ blând *se află după* alor săi, şi el] şi el pre pământ A, alor săi] la ai săi A^1 la alor săi L^3L^4 acelora ai săi A^2 celor ce sint supt stăpânia sa M^3 5 aşa *om.* M^1M^2, Care L^4L^5 Deci care M^3 6 să-şi] să L, sa *om.* M^2M^3 7 că] pre M^2 *om.* M^3, că fiica sa *om.* AL 8 fecioara sa AL, cruţat-o AL^3L^4, să o ia oari cine M^3 9 Carele mai apoi] Şi care M^3, şi] sau M^3 *om.* L^3, boerin M^1, slujitor — priimi] boiarin slujitoriu va priimi L^4L^5 va priimi slujitori şi boiari M^2 10 femeia] muerea M^3 11 Ce] Ci A^2 Că L^2, Ce vină dară vom putea da M^3, celui L^1M^3 aceluia A, poate] va putea AL 12 îi semeţeşte A 12-13 ca aceia *om.* M^2, pre unii ca aceia] asupra unora ca acelora A^1 13 împlători] plinitori M^3, împlătoriu şi certătoriu $A^1L^3L^4M^1M^2$, de păcate ca acelea AL^2 13-14 nu ei] nu-i e M^2, Ce nu ei — sfârşenie] Şi pentru aceia le trimite sfârşit M^3 14 ci Dumnezeu *om.* A^1, au trimis lui] i-au trimis AL^3L^4 le-au trimis M^1M^2 au trimisu-le L^2 15 Că] Precum M^3, cei] pre cei A^1M^3, îi vedem că A^1 *om.* L^4L^5, au sfârşit bun] s'au sfârşit (săvârşit A^2L^3) bine $AL^2L^3L^4$

și lăudat, iară cei răi rău s'au sfârșit, după cuvântul prorocului la psalom 33 zicând: moartea păcătoșilor este cumplită.

Domnia Joldii Vodă, carele au domnit 3 zile.
1552 **Văleatul 7060, Septemvrie.**

Dacă uciseră boerii pre Ștefăniță Vodă la Țuțora, cu toții s'au sfătuit și au rădicat domn pre Joldea, și i-au dat pre Roxanda să-i fie doamnă, fata lui Petru Vodă, sora lui Ștefăniță Vodă. Și de aci au purces Joldea Vodă pre Jijia în sus să meargă la Suceava să facă nuntă, și au mers până la Șipote, neștiind nimica de venirea altui domn.

Pentru venirea la domnie ⟨a lui⟩ Alexandru Vodă Lăpușneanul.
1552 **Văleatul 7060, Septemvrie.**

Înțelegând acestea pribegii din țara leșască, ce s'au lucrat la Moldova, de sârg s'au adunat cu toții de s'au sfătuit

---

1 și lăudat] și cu laudă A^1 *om.* L^4L^5, iară] și L^2, s'au sfârșit] s'au săvârșit A^2 *om.* L^4L^5 2 la psalom 33 zicând] și a (a *om.* M^2) înpăratului David, ce zice la 33 psalom (psalm M^2) zicând M^1M^2 în 33 psalomi M^3, este cumplită] cumplită-i M 1-2 după — cumplită *se află în* A *în paranteză, iar* L *om.* 3 Pentru domnia M^1M^2, lui Joldea A^2, Vodă *om.* M^2, carele — zile] 3 zile au domnit M^1M^2 4 Septemvrie 30 M^1M^2, *Data om.* M^3 3-4 Domnia — Septemvrie] Când au rădicat boerii țării (țării Moldovei L^3
1554 *om.* L^2) domn pre Joldea (L^2 *ad.* 7062) $L^2L^3L^4$ *om.* L^1 5 Dacă — boerii] Îndată ce-au omorât boerii aceia M^3, Ștefănuță L^3L^4 7 Ruxanda M^1M^2 doamna Ruxanda M^3, să-i fie doamnă *om.* L^3L^4, fata lui Petru Vodă să-i fie doamnă M^1M^2 8 Ștefan L^2, de aci *om.* M^3, Vodă² *om.* $L^1M^1M^2$, Joldea Vodă *om.* M^3, pre] spre M^1M^2 9-10 și au mers — domn *om.* M^3 11-12 Pentru venire la domnie Alexandru Vodă Lăpușneanu. Văleatul 7060, Septemvrie M^1M^2 Când au rădicat domn în țara leșască pribegii țării și
1556 au venit în țara Moldovei cu Alexandru Vodă, 7064 L^3L^4 Când au rădicat domn în țara leșască boerii pribegi pre Alixandru Vodă și au venit în țară, 7064 L^2, *Titlul om.* AL^1M^3 13 aceasta A, pribegii din] boerii carii era (carii fiind A^2) pribegi în A 14 de sârg] de grab A^2, de s'au] de-au A^2 13 Înțelegând — *p.* 170, 2 și îndată] Și prinzind de veste pribegii boeri din țara leșască de moartea lui Stefan Vodă, au rădicat domn pre Petrea stolnicul, și-i schimbară numele de-i zicea Alexandru Vodă, pre carele

de grabă, și au aflat cum au vreme prindemână să-și meargă la moșii, și îndată au căzut după Sinavskii, voevodul rusesc și hatmanul coronii, ca să le dea ajutoriu să vie în țară; ce voevodul, înțelegându-se cu craiul, nimica n'au zăbovit, ci au strâns oaste de grab și au purces spre țară. Ci sfătuindu-se pribegii, carii era acolo, ca să nu vie fără cap, au rădicat domn pre Petrea stolnicul în târg în Terebulea, și i-au pus numele Alexandru Vodă, pre carele l-au poreclit Lăpușneanul, și l-au ales pribegii dintru sine.

Și au întrat în țară cu oaste leșască, pre cuvântul boerilor celor de țară ce trimisese mai dinainte vreme la pribegi în țara leșască, ca să vie fără zăbavă cu cap, că ei vor sili să se curățească de Ștefan Vodă, cum s'au și tâmplat, că gătindu-se pribegii cu oaste leșască să între în țară, boerii cei de țară aflară vreme să se curățească de Ștefan Vodă, și tăind ațele cortului la Țuțora l-au omorât, cum s'au pomenit mai sus. De aci n'au așteptat, pre cuvântul ce trimisese la pribegi ca să vie cu cap, ci îndată au rădicat la domnie

---

l-au poreclit Lăpușnêanul. Intr'acesta chip, aflând vreme îndemână pribegii să vie la moșie în țară, îndată s'au sfătuit și M^3

1 de grabă] în pripă A^2 *om.* L^4, cum că au A^1 *om.* L^2, preîndemână A^1 pendemână M^1M^2 **2** la moșiile lor A^1 la moșia sa L^2 la moșie L^3L^4, Sinѣvskii A^2 Sѫnêvskii M^3, rusesc] Rusiei $L^3L^4M^3$ **3** coronnii A^1 coruniei A^2L^3, ca *om.* M^3, le *om.* M^1M^2, ce] deci M^3 **4** înțelegându-și A^2, înțelegând den craiul L^2 *om.* L^3L^4 **5** oastѣ AL^2 **5-6** Ci sfătuindu-se — acolo] Ci pribegii carii era acolo sfătuindu-se L^2 unde au socotit M^3 **6** pribegii] boωrii pribegi A^2, vie] fie L^2L^3, fără de L^1, au] și-au M^3 **7** domn *se află în* M^2 *după* stolnicul, *După* domn M^3 *ad.* cum s'au pominit mai sus, în târg *om.* A, Terebul $L^2L^3L^4$ **8** nume AL^1L^2, pre carele] ce $L^2L^3L^4$ **9** și] pre carele $L^2L^3L^4$ **7-9** și i-au pus — sine *om.* M^3 **10** Și au întrat — *p.* 171, 5 carele. *Pasajul acesta are în* M^3 *o redacțiune deosebită:* Și pre cuvântul boêrilor cestor den țară, au întrat în țară cu oaste leșască, căci boêrii cești din țară, până a vini boêrii pribegi, vor sili să se curățască de Stefan Vodă, precum au și făcut, aflând vreme de și-au omorât pre domnul lor la Țuțora, cum s'au scris mai sus, unde n'au așteptat pre cuvântul ce trimisese la boêrii pribegi, ca să vie cu cap, adică cu domn, ce îndată au rădicat pre Joldea să le fie domn, cum sau pominit, și au vinit până la Șipote. Deci pribegii înțelegând de Joldea că **11** ce] ce-i M^1, dinainte] deinte M^1 **11-12** pribegii $A^2L^1L^2L^3$ **15** de¹] din $L^2L^3L^4$ **16** tăindu-i A^2, l-au omorât la (acolo la L^2) Țuțora L **17** mai] și mai M^1M^2

pre Joldea, cum s'au pomenit mai sus, şi au mers până la Şipote pre Jijia.

Într'aceia vreme intrând şi pribegii cu Alexandru Vodă în ţară, şi de sârg oblicind că ţara au rădicat cap pre Joldea la domnie, carele merge spre Suceava să facă nuntă cu Roxanda, de sârg au trimis Alexandru Vodă pre Moţoc vornicul cu o seamă de oaste înainte, ca să prinză pre Joldea Vodă, şi prinzându-i calea la Şipote, neavând el nici o ştire de nicăirea, l-au împresurat oastea leşască şi l-au prins viu, pre carele mai apoi, dacă au sosit Alexandru Vodă, l-au însemnat la nas şi l-au dat la călugărie.

Când s'au aşezat Alexandru Vodă la scaun la Suceava.

Dacă veni Alexandru Vodă Lăpuşneanul în ţară şi însemnă pre Joldea la nas şi-l dede la călugărie, de aci luă pre Roxanda, fata lui Petru Vodă, să-i fie doamnă lui, care era mai nainte să o ia Joldea, şi cu dragoste îl priimiră boerii, şi mergând pre la Hârlău au tras la Suceava, şi au

---

1 pomenit] zis A, mai] şi mai A **2** Şipoate M^2, pre] spre M^2 **1-2** pre Jijia până la Şipote L^1L^2, şi au mers — Jijia *om.* L^3L^4 **3** Intr'acea M^2 **5** mergѣ A^1LM^2 mergѧ A^2, spre] la L^4L^5 **6** doamna Roxanda M^3, trimis] răpezit M^3, Alexandru Vodă Lăpuşneanul M^3 **6-8** pre Moţoc — Şipote] nainte şi prinzându-i calea la Şipote Moţoc vornicul cu o samă de oaste M^2 **7** o seamă de oaste] oaste leşască M^3 **7-9** pre Joldea — nicăirea] calea Joldii, întâmpinându-se cu Joldea Vodă la Şipote, neavând Joldea nici o ştire L **8** Vodă *om.* M^3 **8-9** ştire de nicăirea] veste de pribegii aceia M^3 **9** necăꙋri M^1 nicăiri M^2, cea leşască A^2 **10** pre *om.* L **10-11** l-au semnat M^3 **11** *După* călugărie M^3
1552 *ad.* în anul acestaş 7060, Septemvrie **12** Când s'au aşezat la scaun
1557 Alixandru Vodă, 7065 (7065 *om.* L^1) L De domnia lui Alexandru Vodă Lă-
1552 puşneanul, când s'au aşezat în scaun la Suceava. Leat (vălѣto A^2) 7060 A Domnia lui Alexandru Vodă Lăpuşneanul M^3 **13** în ţară *om.* L^3L^4 **13-15** Dacă — doamnă lui] Alexandru Vodă Lăpuşneanul, dacă au vinit în ţară, au luat pre doamna Roxanda, fiica lui Petru Vodă M^3 **14** luă] luînd L^1 **15** lui² *om.* L **16** mai nainte *om.* M^3, să o ia Joldea mai nainte M^2, îl] -l M^3, l-au priimit L^3L^4

şezut în scaun. De aci s'au cununat cu Roxanda şi au făcut nuntă.

Într'acelaş an fu omor mare şi iarnă grea. Deci, dacă se aşeză Alexandru Vodă la domnie, nu grijia de alta, numai de pace în toate părţile şi aşezarea ţării. Iară cu doamnă-sa Roxanda au avut 2 feciori, pre Bogdan şi pre Petru.

De mânăstirea Slatina şi de Pângăraţi.

Mai apoi, domnind Alexandru Vodă ţara, întru lauda lui Dumnezeu au zidit mânăstirea Slatina cu multă cheltuială şi osârdie, şi o au sfinţit Grigorie mitropolitul. La sfinţenie zic să fie fost preoţi cu diaconi 116. Aceasta s'au lucrat în anul 7066, şi o au sfinţit Octomvrie 14. 1558

Mai apoi şi Pângăraţii au făcut, mai mult de frică de cât de bună voe, că de multe ori arătându-se în vis sfântul mucenic Dimitrie, de-l îngrozia ca să-i facă biserică pre acela loc, s'au apucat cu osârdie şi nevoinţă de o au făcut.

De aceste poveşti, ce-s scrise mai sus, carele spun de Iliaş Vodă şi de Ştefăniţă Vodă şi de Joldea şi de Alexandru

---

1 în] la L^1L^2, cu doamna Roxanda M^3 3 Intr'acestaş an au fost M^3, omor] moarte M^1M^2, Deci] Şi M^1M^2 4 s'au aşezat L, de altă M^1M^2 de alte L^2 de altele L^4, ce numai M^3 5 şi] şi de L^4M^3, doamna sa $A^2L^1M^1M^2$ 6 avut] făcut A^1, pre¹] anume L^3L^4, pre² *om.* L^3L^4 7 De] Pentru M, mânăstirea *om.* L^1, de *om.* M^3, Slatinii şi a Pangaraţilor M^1M^2, *Titlul om.* $L^2L^3L^4$ 8 Mai apoi *om.* M^3, ţara *om.* A^1, *în* M^2 *se află după* domnind 9 Slatinii M^1M^2 10 oserdie M^3, o au] au L^4 ou M^1, sfinţit-o $A^2L^2L^3L^4M^2$, La] Şi la A^2 Iară la M^3, sfenţenie M^1 11 preuţi M, cu] şi $A^1L^3L^4M^2$ şi cu M^1 11-12 Aceasta — sfinţit *om.* M^3 12 o au] s'au L^2, sfinţit-o $A^2L^1L^3L^4M^2$, la Octomvrie L^2 13 Mai apoi] După aceasta M^3, Pangaraţii M^1M^2 Pângaraţii M^3 Pângăraţul AL, făcut] zidit M^3 14 arătându-i-se AL^2L^4 i s'au arătat M^3 15 de-l îngrozia] îngrozându-l M^3, acel A^2 16 cu toată osârdia A, şi] şi cu M^2M^3, şi nevoinţă] mare L^1 *om.* $AL^2L^3L^4$, de] şi AL, o *om.* L^1L^4, făcut-o L^3L^4, s'au apucat — făcut] deci cu osârdie şi cu nevoinţă s'au apucat de o au zidit M^3 17 De *om.* AL, poveşti *om.* M^3, De aceste poveşti] Această poveste $L^2L^3L^4$, ce sânt scrise A ce se scrie L^1 ce se scriu M^3 ce scrie $L^2L^3L^4M^2$, care L^2L^4, spune L^2L^4, carele spun] adecă M^3 18 Ştefănuţă L^4L^5 Ştefan L^1, Joldea Vodă AL, şi de²] şi de acest M^3

Vodă, cronicariul cel ⟨latinesc⟩ tinde povestea mai deşchis, iară nu aduce aminte de toate semnele pre rând câte s'au făcut. Iară letopisețul cel moldovenesc, măcar că-i scris pre scurt, însă arată toate semnele pre rând, carele toate le-am tocmit prin poveste, care-și la locurile sale.

Când s'au aşezat la scaun Ştefan, craiul unguresc, feciorul lui Ianăş craiu.

Iară în al patrulea an a domniei lui Alexandru Vodă, trimis-au împăratul Suleiman hochim la Alexandru Vodă și la Petru Vodă, domnul muntenesc, ca să meargă cu oaste în ţara ungurească, după pofta lor să le pue craiu pre Ştefan, feciorul lui Ianăş craiu, la scaunul cel de moşie a tătâne-său.

Împlând domnii zisa împăratului, mai marelui său, dusu-l-au și l-au aşezat la crăie, și de aci se plecară Ungurii a da bir Turcului, iar domnii se întoarseră cu toată oastea lor, cine-și la locul său, aducând mult jac și dobândă de la Unguri.

Pre aceia vreme fost-au iarnă mare şi friguroasă, de au înghețat dobitoace şi heri prin păduri.

---

1 cel] cest M^3, ⟨latinesc⟩ leşesc *în toate mss* 3 cel] cest M^1 *om.* A^{2}L^{2}L^{3}L^4 moldovenesc] nostru L^{3}L^4, că este scris A că scrie L^1 4 însă] iar A^1 *om.* M^3, care L^{1}L^4, carele toate] precum M^3, le-am] l-au A 5 carele-și A^{2}L^2 carile-și M^2 fiecarele-și A^1 carele L^1 fieşte care L^{3}L^4, sale] lor A^1, la locul său L^{3}L^4 6 la scaun *om.* L^{3}L^4, craiu L^{3}L^4 7 Ianoş A^{2}L^{2}L^{3}L^4 Ioanâş M^1 Ioann M^2 6-7 Când — craiu] Pentru aşezarea lui Stefan, feciorul lui Ianăş crai, la crăia țărâi ungurești M^3 8 Iară *om.* L^{1}M^3 9 împăratul] sultan M^3, Suleiman *om.* M^2 10 ca *om.* M^3, în] la M^3 10-11 în țara ungurească cu oaste M^2 11 după pofta lor] pre pofta Ungurilor M^3, craiul A^2 12 Ianoș craiului A^2 13 Împlând] Înplinind A^1, domnii zisa împăratului] domnii (domniei L^1) voia și zisa A^{1}L^{1}L^{3}L^4 voia domnii și zisa A^2 domnii porunca L^2, marelui] marile M^2 marelor L^3 marilor L^4, său] lor A^1 săi L^{3}L^4 13-14 Împlând — se plecară] Şi îndată după poronca înpărăției au mers și l-au dus de l-au aşezat la crăie și de atunci s'au plecat M^3 14 la crăie] la crăia ungurească L^2 la domnie, sau cum (cumu-i A^2) zic ei la crăie AL^1 16 la locurile sale L^2 la țara lor M^3, jaf A^{2}L^{2}L^{3}L^{4}M^2 18 iarnă] iarnă grea A, friguroasă] geroasă M^3 19 dobitoacele A^{1}L^{1}L^{2}M^2, herile L^{2}L^3 herile L^4 fieri M^2 fierile A^1

Văleatul 7066, Ghenarie 1, pristăvitu-s'au Macarie episcopul de Roman, ziditoriul și începătoriul mânăstirii Râșcăi, carele au fost la scaunul Romanului 27 de ani, și cu cinste l-au îngropat la mânăstirea sa la Râșca. 1558

Pre locul lui fu sfinţit Anastasie, om destoinic a umplea slujba păstoriei sale, carele, 14 ani mai apoi, au fost și mitropolit.

De domnia lui Despot Vodă Ereticul. Văleatul 7069, Noemvrie 18. 1561

După al noulea an a domniei lui Alexandru Vodă Lăpușneanul, s'au ivit Despot pre poreclă, iară numele i-au fost Heraclu Vasilic, ce au fost de naşterea sa din ostrovul Samos, carele au fost ştiind multe limbi: frânceşte, nemțeşte, greceşte şi latineşte. Acesta fiind nemerit la țara leşască, şi între slujitori la războiu umblând, având şi viață între soții, s'au încleştat cu o seamă de evangheliți (că el încă n'au fost pravoslavnic) și s'au făcut fecior de domn, şi nu putea aeve să se apuce să vie spre țară, căci Alexandru Vodă viia bine

---

1 Văleatul] Iară într'acestaș an M^3, Ghenarie 1] Septemvrie M, prestăvitu-s'au M^3 **2** Răcicăi A^1 **3** ani 27 L^4M^2 **4** la^1] în M^3, la^2] în M^3 *om.* L^2 **5** Pre] Și în M^3, a omplea L^2 a plini M^3 **6** carele *om.* L^2, ani 14 M^2 **6-7** 14 ani — mitropolit] 14 ani au fost episcop, mai apoi și (și *om.* L^1) la mitropolie au ajuns AL^1L^2 au fost 14 ani episcop, mai apoi și mitropolit au ajuns L^3L^4 **8** De] Pentru M^1M^2, Despot L^1L^4 Dispot AL^2L^3M; *deși forma* Dispot *e precumpănitoare, nefiind însă întrebuințată consecvent am preferit forma* Despot, Eriticul $L^2L^3M^2M^3$ **9** noulea] cincilea $L^2L^3L^4$ *om.* L^1 *loc alb în* M; noulea *nu figura, probabil, în arhetip, fiind lăsat locul alb, așa cum s'a și păstrat în* L^1M; *în* $AL^2L^3L^4$ *lacuna a fost însă completată calculându-se anii de la începutul domniei lui Lăpușneanu, pusă în* A *la 7060,* 1552
iar în $L^2L^3L^4$ *la 7065* (*p.* 171, 29-30) **9-10** Lăpuşneanul *om.* L^3 **10** nume M^3 1557
11 Vasilisc L^2 Vaslic M^2 Vasilac M^1 Valic L^1 Ilie M^4 **12** carele] carele fiind italian A **13** grecește *om.* L, și^1 *om.* L^1, la] în L **12-13** latinește, grecește și nemțește A **14** la războae M^3, având și] avându-și L^3 **15** evanghelegi M^1M^2, el încă n'au fost] și el nu era M^3 **15-16** *Paranteza om.* LM^2 **16** fecior] că este fecior M^3, și^2] și ce L^3L^4 și căci L^2 și nice L^1, aeve M^1 aѧve $L^1L^2L^4M^3$ aꙗve $A^1L^3M^2$ aꙗvѣ A^2 **17** să se apuce] să se pue M^1M^2 *om.* L^2M^3, spre] în A la L^1, căci] că $L^1L^2M^3$, Alexandru Vodă *om.* L^1, viѧ M^1M^2 viețuia A^2 trăia A^1 lăcuia L, viia bine] avea priitenie bună M^3

cu Leşii, și Leşii avea legătură tare cu Turcii pentru amestecături ca acestea. Iară Despot pre ascuns cu protivnicii săi se gătia, şi între Cazaci şi-au făcut prieteni.

Acestea înţelegând starostii de la margine, au dat știre la craiu; craiu au trimis cărţile sale pretiutindirea, de cap îngrozind carele se va băga să treacă peste învățătura lui, și pre Despot să-l oprească la Pomoran. Ce măcar că deodată s'au alinat lucrul, iar mai apoi Despot de iznoavă mai bine s'au gătit, luând într'ajutoriu pre Albriht Laskii, și au întrat în ţară cu Nemți, cu Șvezi, cu Şpanioli, cu Leşi și cu Cazaci.

Războiul lui Alexandru Vodă Lăpușneanul când s'au bătut
1561 **cu Despot Vodă la Verbie. Văleatul 7069, Noemvrie 18.**

Alexandru Vodă, dacă au înțeles un lucru așa de grabă, cum Despot Vodă fără veste au întrat în ţară de-l împresoară cu oaste streină, neavând de ce se apuca, ca din somn deșteptat, de sârg și cu puțini negata i-au eșit înainte la Jijia, că ţara pizmind lui Alexandru Vodă n'au vrut să sae la oaste. Și întâmpinându-se cu Despot la sat la Verbie, i-au

---

1 și] cum și M^3 **1-2** mestecături A^1M^1 **2** cu înpotrivnicii L^2 **4** starostѣi A^2 -rostѣ L^1, la *om.* L^2, de la marginea țărâi leşești M^3 **5** craiu²] craiul A și craiul L^2 deci craiul L^4L^5 iară craiu M^2 iară craiu îndată M^3 *om.* L^3 **5-6** îngrozind de cap A^1 **6** învățături M^1M^2 învățăturъ M^3 porunca L^4L^5, lui *om.* M **7** Ce] Unde M^3 *om.* L^1, că *om.* M^1M^2 **8** s'au] au A^2, de iznoavă *om.* M^3 **9** s'au gătat M^1M^3, Albreht L^3 **10** cu²] și cu $L^2L^4M^2$, Șfezii M^1 Șveții L^1, cu³] și cu ALM², Șpănioli M^1, cu⁴] și cu $AL^2L^3L^4M^2$, cu Leşi] şi Leșii L^2, și] i M^2 *om.* M^1 **11** Lăpușneanul *om.* L^4L^5 **12** la Verbie cu Despot Vodă L, Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4$, Noemvrie 18, 7069 A^2 **11-12** Războiul — Noemvrie 18] Războiul lui Dispot Vodă cu Alexandru Vodă M^3 **13** Alexandru] Într'acestaş an Alexandru M^3, înțelese L^2L^4 înțelesese L^3, un lucru așa] așa lucru L^3L^4 *om.* M^3, de grab $A^2L^1L^2L^3M^2$ *om.* M^3 **14** cum] că L^4M^3 cu L^3, fără de M^2M^3, cum — veste] fără veste cu Dispot Vodă cum L^2 **14-15** înpresură $A^2L^1L^3$, cu oaste streină de-l înpresoară M^3 **15** și neavând M^2, din] dintr'un $A^2L^2M^2$ **16** deșteptat] deșteptându-se $A^2L^3L^4$, de sârg] de grab A^2, *După* Jijia M^3 *ad.* la locul ce se cheamă Verbia M^3 **17** pizmind] pizmuind AL^2M^2, să sae] să încalece M^3, la] în M^3 **18** Și timpinându-se M^1M^2 Și cu cine au putut au eşit și tâmpinându-se M^3, Despot Vodă A^2, cu Despot — Verbie] la Verbie cu Despot L^3L^4 *om.* M^3, i-au] şi-au M^3

dat războiu, în anii 7069, Noemvrie 18; ci cei puţini de cei 1561
mulţi şi cei negata de cei gata n'au putut suferi, ci au dat dos, şi Alexandru Vodă au fugit în jos.

Invăţătură şi certare.

Zic unii că şi acolea să fie fost războiul cu viclenie, că cela ce pierde fiecând nu va să afle vina sa, ci mută la altul; iară acestea de la Dumnezeu sânt tocmite, ca nimica să nu fie stătător pre lume, ci toate de răsipă şi trecătoare; pre cei de jos îi sue şi pre cei suiţi îi pogoară, ca să fie de pildă şi de învăţătură nouă, să cunoaştem că nu avem nimica pre lume fără numai lucruri bune.

Când s'au dus Alexandru Vodă Lăpuşneanul la Ţarigrad.
Văleatul 7069, Noemvrie. 1561

Alexandru Vodă, dacă se bătu cu Despot şi pierdu războiul, fugi în jos spre Iaşi, şi de acolo îşi luă doamna şi fugi la Huşi. Acolea se grijia ca să strângă ţara şi să ia ajutoriu de la Turci, să se întoarcă asupra lui Despot Vodă, ci nimica

---

1 Noemvrie 18 *om.* $L^2L^3L^4$, Noemvrie 18 în anii 7069 A *om.* M^3, ci] unde M^3 2 mulţi] mai mulţi L^3L^4, gata] gătiţi M^3, n'au putut suferi] nu pot sprijini M^2 3 dosul $AL^2L^4M^2$, şi *om.* M^2, au] şi au M^2, au fugit Alexandru Vodă M^3 4 Certare şi învăţătură M^3, *Titlul om.* $L^2L^3L^4$ 5 acolo $L^1L^3L^4M^3$, viclenie] vicleşug M^3, că^2] ci L însă M^3 6 pierde] pierde războiul L, fieştecând A^2, sa *om.* L^1, ci o mută M^3, ci mută la altul *om.* L 7 iară] ci $L^1L^3L^4$ şi L^2, tocmite] toate tocmite M^3 7-8 iară acestea — lume *se află în* A *în paranteză* 8 stătătoare A, pre^1] în M^3, şi *om.* M^1 9 îi^1 *om.* M^3, şi *om.* $L^2L^3L^4M^3$ 10 învăţăturile M^2, să] ca să L, nimica *om.* $L^2L^3L^4$ 10-11 că nimică în lume nu avem M^3 11 lume] lume alt L^2, *După* bune M^3 *ad.* adecă fapte bune 12 Lăpuşneanul *om.* $L^2L^4L^5$, la Ţarigrad Alixandru Vodă L^2, Când — Ţarigrad] Pentru Alexandru Vodă când s'au dus la Ţarigrad M^3 13 *Data om.* $L^2L^3L^4M^3$ 14 s'au bătut M^2, pierdură L^4 14-15 dacă se — în jos] după ce au pierdut războiul, când s'au lovit cu oaste lui Dispot Vodă, au fugit M^3 15 dacolea L^3L^4, îşi luă] şi-au luat M^3, fugi] au fugit M^2M^3 16 Acolo $A^2L^1L^2$ şi acolea M^2 şi acolo M^3, ca *om.* A^2 17 Vodă *om.* $L^1L^3M^3$

n'au folosit, că Despot, dacă s'au bătut cu Alexandru Vodă la Verbia şi l-au răzbit pre Alexandru Vodă, nu s'au pornit după dânsul, ci s'au întors spre Suceava şi au apucat scaunul şi cetatea Sucevei, cu toată averea lui Alexandru Vodă.

Deci pre slujitori îi umplu cu bani; boerii cu cuvinte bune şi dulci îi îmblânzia, şi se giuruia să le facă bine mai mult de cât ar pohti ei.

Aşa împlând pre toţi de nădejde, i s'au închinat ţara de sus toată, şi s'au gătit de iznoavă asupra lui Alexandru Vodă, şi au pogorât la Iaşi, apoi la Huşi, ca să poată apuca pre Alexandru Vodă acolo. Ci Alexandru Vodă, auzind şi văzând că-i golit de tot ajutoriul, s'au pogorât la Chilia, şi de acolo s'au dus la împărăţie, ca să se ajutorească de acolo.

Când au trimis Despot Vodă la împărăţie pentru steag.

Despot Vodă, după goană ce-au gonit pre Alexandru Vodă până la Huşi, s'au întors înapoi şi au venit până la Iaşi, unde au poftit vlădicii, pre Grigorie mitropolitul şi Anastasie, episcopul de Roman, şi Efthimie, episcopul de Rădăuţi,

---

1 s'au bătut cu] au bătut pre M^3 **2** l-au] au $L^2L^3L^4$, şi l-au răzbit pre Alexandru Vodă *om.* M^3 **3** dânsul] el M^3 **5** Deci] De unde M^3, i-au înplut M^3, boerii] pre boeri AL şi pre boeri M^3, îi umplu — cuvinte] îi umplură boerii de bani, şi cu cuvinte M^2M^4 **6** bune şi *om.* AL, i-au înblânzit M^3, le giuruia M^3 se făgăduia $A^2L^3L^4$ **6-7** mai mult bine M^2M^4 **7** de cât] dѣca M^1M^2, vor pofti ei AL^1L^2 ei vor pofti L^3L^4 ar fi poftit ei M^2 **8** umplându-i L^2, pre toţi umplând L^3L^4, împlând — închinat] cu acele cuvinte dulci au împlut M^2 au umplut pre toţi de nădejde şi s'au închinat M^4 **9** *După* iznoavă M^2M^4 *ad.* de oaste ca să vie **10** au pogorât] pornindu-se cu oaste s'au pogorât M^2 pornindu-se au venit M^4, apoi] apoi de acolo M^2 şi de acolo M^4, ca *om.* M^3 **10-11** ca să poată — acolo *om.* M^2 **11** acolo] la Huşi M^1M^3, Ci] Iar M^2 **11-12** văzind şi auzind M^3 **12** -i] este A, ajutoriul său A, *După* ajutoriul M^2 *ad.* n'au aşteptat la Huşi pre Dispot ci **12-13** de acolo *om.* L^2 **13** s'au dus la Ţarigrad la împărăţie L^2, ca de acolo să se ajutorească $AL^1L^3L^4$ **14** Vodă *om.* L^2, steagul L^1 steag de domnie $L^3L^4M^3$ **15** Vodă *om.* L^2M^3, goana L^3L^4 *om.* M^3 **16** înapoi *om.* A^2, până^2 *om.* M^3 **17** pre *om.* L^2, pre Grigorie mitropolitul *se află în* M^2 *după* ţării *de la p. 178, 1*, şi] şi pre A^1 *om.* M^2 **18** de Romanul A^2, Eυθimie $AL^3M^2M^3$ Eθimie $L^1L^2M^1$ Efθimie L^4, şi pre (pre *om.* A^2) episcopul Evθimie de Radauţi (Rădăuţ A^2) A

şi toţi boerii ţării, de i-au cetit molitva de domnie, şi i-au pus numele Ion Vodă Despot.

De aci Despot Vodă au trimis boeri de ţară la împărăţie pentru steag, şi cu bani umplând gurile vrăjmaşilor şi-au aşezat domnia şi i-au dat steag. Iar dacă i-au sosit steagul la Iaşi, de aci s'au dus la Suceava cu mare bucurie.

Iară Alexandru Vodă, dacă s'au dus la împărăţie, fu trimis la Iconia.

Când s'au aşezat Despot Vodă la scaunul Moldovei.

Despot Vodă, dacă au dobândit domnia şi i-au venit steagul de la împărăţie și s'au aşezat la scaun, blând se arăta, şi tuturor cuvios, şi aeve pravoslavnic, iară la taină eretic, și avea sfetnici de ai săi de o lege cu dânsul; mai apoi şi-au ivit și necredinţa lui.

Trimis-au după aceia soli la craiul leșesc și la împăratul nemţesc, dându-le ştire că s'au aşezat la domnie, şi pre soli bine i-au priimit, și au fost bucuroşi unuia ca aceluia, ce slujise și la curtea împăratului nemțesc și la corona leșască.

Mai apoi puse pre ţară greutăţi mari; bisericele dezbrăca,

---

1 toți] pre toți A^1, i-au^1] au L^4 **1-2** și-i puseră M^3 **2** nume $AL^2L^3L^4$ **3** De aci] Apoi M^2, De aci — Vodă] După aceia M^3 **3-4** la împărăție] la Țarigrad la împărăție AL **4** steagul $A^1L^1M^1M^2$, și gurile L^2, *In dreptul cuvintelor:* și cu bani umplând gurile vrăjmașilor *se află în* L^2 *următoarea notă marginală scrisă de aceiași mână:* mai mărind birul **5** și-au] și și-au A^2L^2, i-au dat] i-au trimis și A, Iar] Și M^3 *om.* $L^2L^3L^4$, au sosit L^2 au sosit cu M^3 **5-6** Iar — steagul *om.* L^1 **7** s'au dus] au mers M^3 **8** *După* trimis M^2 *ad.* de înpăratul **9** Ion Dispot M^1M^2, la scaun la țara Moldovei A^2 la scaun $L^2L^3L^4$, *Titlul om.* M^3 **11** steag $L^2L^3L^4$ **10-11** au dobândit — la scaun] s'au așezat la domnie M^3 **11-12** se arăta blând M^2M^3 **12** arătă A^1, aeve] la arătare L^5, pravoslavnic] creștin dirept M^3, la] în L^3L^4 **13** eritic L^2L^3 iritic L^1, săi] lui A^1, de ai săi sfetnici $L^1L^3L^4$, dânsul] el L^3L^4, mai] iar mai A^1 **14** și^2 *om.* L^4 **15** la craiul leșesc] în (și în L^2) țara leșască la craiu (craiul L^3L^4) L la'mpăratul M^3 **16** dând știre $L^2L^3L^4$, și] unde M^3 **17** ce] чъ A^2 **17-18** unuia — slujise] de unul ca acela carile au fost slujit M^2 **18** slujъse A^2 slujuse L^4, coruna $L^2L^3L^4M^3$ **19** Mai — țară] Iară mai apoi pus-au pre țară nevoi și M^3, grъotăți L^2, greutăți mari pre țară L

arginturile lua și făcea bani, și altele câte n'au zis țara că va vedea făcând acestea Despot Vodă. Iară Laskii, carele venise cu dânsul, cunoscând că va veni asupra lor rău, s'au dus înapoi.

Pentru acest Despot Vodă, de unde s'au ijderit și în ce chip și-au scos nume de domnie.

Pentru domnia acestui Despot Vodă letopisețul cest moldovenesc foarte pre scurt scrie, că numai ce arată cum au venit din țara leșască cu oaste streină, și s'au lovit cu Alexandru Vodă la Verbia, și au biruit pre Alexandru Vodă și l-au gonit până la Huși, și de aci s'au întors la Iași, unde i-au cetit vlădicii molitva de domnie, și i-au pus nume Ion Vodă, și arată câți ani au domnit; iară de lucrurile și războaele ce s'au făcut în zilele lui, nimica nu însemnează, nici arată de ce rudă este.

Iară dumnealui Ureche vornicul, vrând să arate această poveste a lui Despot Vodă mai deșchis și mai adevărat, împreunând izvoadele, au cetit la cronicul leșesc carele este izvodit

---

1 lua] le lua AM^2, și le lua arginturile L^4, $și^1$] de $AL^1L^2L^3$ de le L^4 **1-2** și altele — Despot Vodă] și alte multe fapte fără de cale făcea, carele nice au zis țara că le va vedea. Ca acestea făcând Dispot Vodă M^3 **2** făcând acestea] făcea aceasta L^2, făcând acestea Despot Vodă *se leagă în* $L^2L^4M^3$ *de fraza următoare, nu de cea precedentă* **3** asupra lor rău] lucrul rău asupra lor L^2 **4** dus] întors $L^2L^3L^4$ **5** acest] aceasta M^2 acѣste M^1 *om.* M^3, ijderit L^1M^2 ijderъt A^1 ijdъrъt $A^2L^2L^3M^1$ ijdъrѫt L^4M^3 izdrăjit L^5, în ce chip] cum M^3 **6** scos] scornit M^3, numele L^1M^2 **7** cest] acest A^2M^2 cel L^1M^1 **7-8** Pentru — moldovenesc] Letopisețul cel moldovinesc pentru acest Dispot Vodă M^3 **9** din] de la M^1 în M^2 Despot din AL, din țara leșască *om.* M^3, oaste] oaste leșască AL, *După* streină M^3 *ad.* și fără veste au întrat în țară **10** Verbie A^2 **10-11** la Verbia — Vodă *om.* L^2 **11** de aci *om.* M^3, s'au întors înnapoi M^1M^2, Eși M^1 **12** și i-au pus] și-i pusъrъ M^3, nume] nume (numele M^2) de domnie M^1M^2 **13** Ion Vodă Dispot M^3 **14** războe M^1, ce] acestuia ce L^2, zile M^1 **15** *După* este M^1M^2 *ad.* Dispot Vodă **16** dumnealui] răpăosatul A *om.* M **17** a lui] pentru M^3, Vodă *om.* AL, mai deșchis a lui Dispot Vodă M^2 **18** izvoade L^3L^4, croinicul A^1 cronicariul LM, este] au fost M^2

de cronicariul Bielskii, şi de acolo, aflând mai ales de Despot, au scos această poveste ce mai sus scrie, că este Despot de naşterea sa de la ostrovul Samos, şi cum s'au împrietenit cu Laskii, şi au venit cu oaste spre Moldova şi au gonit pre Alexandru Vodă şi au apucat scaunul, şi de aci toate pre rând cum scrie mai sus, însă mai adevărat nu-l arată de unde s'au ijdărit şi cum şi-au scos nume de domnie.

Iară eu Simion Dascalul, vrând cu adevărat ca să pociu dovedi acest lucru mai ales şi mai deşchis pentru Despot Vodă, cetind izvoadele, am cercat şi eu la cronicul leşesc, şi am aflat izvodul carele este chizmit mai dinainte vreme de Alexandru Gvagnin pre limba latinească, şi de aci, de pre acela izvod, l-au izvodit Marţin Paşcovskii din limbă latinească pre limba leşască, de acolo şi eu am silit cu nevoinţă, de am izvodit de pre acela izvod pre limba românească

---

1 croinicariul A^1, Bielskie M^1, Bielskii (Belskii M^3) cronicariul L^2M^3, şi *om.* M^3, ales] deşchis L^2, şi mai ales aflând de acolo M^1 şi mai adeverind de acolo M^2, de^3] pentru M^3 **2** ce scrie mai sus A^1 ce ꙗste mai sus scris M^2 ce au scris mai sus M^3 ce o scriem L^2, că este] că acesta L^3L^4, Dispot Vodă M^2M^3 *om.* L^2 **2-3** de la (din L^2) ostrovul Samos de naşterea sa AL **3** de la] din M^3, prietenit L^4 priitenit M^3 **4** spre] la M^3, au gonit din ţară M^3 **6** scrie] spune AL^3L^4, însă] iară M^3 **7** ijdъrit M^2 ijdъrъt ALM^1 ijdъrѫt M^3, domnie] domn A^1 **8** Iară] Pentru ce M^3, eu *om.* AL^4L^5M, *în* L^3 *cuvântul* eu *a fost ras după ce fusese scris, iar în* L^2 *e lăsat locul alb,* Dascalul Simion M^2, ca să poci L^1L^2 ca să poată AL^3L^4M **9** dovedi] adevăra şi dovedi L^2, mai ales] mai adevărat şi mai ales M^1M^2 *om.* M^3 **10** cetind izvoadele *om.* M^3, am cercat L^2 a cercat L^1 au cercat AL^3L^4M, şi eu L^1 şi el AL^3L^4 *om.* M, cronicul A cronicariul $L^1L^3L^4M$ **10-11** şi eu la — vreme] şi am aflat izvodul carile chizmit la cronicariul leşesc, care ꙗste mai denainte L^2 **11** am aflat L^1L^2 au aflat AL^3L^4M, izvodul] izvoadile M^2, chizmit] izvodit A^1 scris M^3, mai deinte M^1 de mai nainte M^3 **12** Gvagnen A^1 Gvanic M^3 Gvannic M^1 Gvagnnic M^2, Gvagnic Alixandru L^2, limbă $L^2M^1M^3$, di pre A^2 dupre $A^1L^3L^4$ **13** acel A^1, l-au] l-am M^1, Marţin M^3, *în celelalte mss:* Marţic ; *această formă a fost de sigur şi în arhetip,* limba $A^1L^1L^4$ **13-14** din limbă latinească] de pre lătinie M^3 **14** limbă $L^2M^2M^3$, de acolo] şi dѣcolo L^2 iar de acolo M^2 dѣca L^1 de M^3, eu] el L^3L^4 Simeon Dascalul A, au silit $AL^1L^3L^4$ **15** au izvodit AL^3L^4, di pre A^2 dupre L^4 pre A^1, de pre acela — românească *om.* L^1 **14-15** şi eu am silit — românească] de pre acela izvod l-au izvodit (l-am izvodit M^1) şi Dascalul Simion den leşeşte româneşte M^1M^2 au izvodit şi Dascalul Simeon de pre leşească pre limba românească M^3

această poveste a lui Despot Vodă, de unde s'au ijdărit şi în ce chip şi-au scos nume de domnie.

Marţin Paşcovskii.

Pentru acesta Despot Vodă scrie Marţin Paşcovskii, cronicariul leşesc, că oarecând au fost un Despot oarecarele lăcuind la Moldova, om de cinste şi de folos foarte, carele întru nimica n'au fost mai jos de cât cei de frunte, având şi un nepot anume Vasilic. Acesta Despot şi cu nepotu-său, viind Alexandru Vodă la domnie, de frica lui cu toată averea lor au pribegit din ţară şi au tras spre Râm, unde nu multă vreme petrecând, au perit nepotul lui Despot la un războiu. Şi de acolo mutându-se Despot la alt ostrov, şi-au cumpărat

---

1 a *om.* A^2, această poveste a lui] pentru M^3, Vodă *om.* $A^2L^2L^3L^4$, ijdirit L^1 ijdъrъt $A^2L^2L^3L^4M^1$ izvodit M^3 **1-2** în ce chip] cum M^3 **2** numele M^1 **3** Marţin Paşcovskii *om.* LM **4** — *p.* 182, 2 *In dreptul acestor rânduri se află în* L^3L^4 *următoarea notă marginală:* Iar Volfang de Betlem, istoricul unguresc, scrie că acest Despot Vodă au fost de la Crit, şi cum că era (iera A^1) om isteţ şi umblat pen lume, şi cum că cu puterea lui Ferdinand (Ferdenand A^2) înpăratul, dându-i oaste cu 2 gheneralі (ghinărali A^2) anume Francisco Zajo şi Antonie Şechelio, au dobândit domnia Moldovei, făcându-se pe sine fecior lui Iacov Heraclida, domnul Epiroţilor. Lista 216. Leatul (Leatul *om.* A^2) de la Hristos 1561. Şi iarăş tot acest Volfang Betlem şi într'alt loc zice, pomenind de acest Despot Vodă când s'au învrăjbit cu Ioann Sighizmund pentru doao cetăţi ce fusese date de Mateiaş craiu mai înnainte vreme, şi iar zice că au fost Despot critean, aducând mărturie şi cuvintele craiului Sighizmond, zicând că toţi Critenii sânt mincinoşi. Lista 223. *In* L^3 *această notă marginală e scrisă de altă mână; sfârşitul ei de la:* şi iar zice *înainte lipseşte fiind tăiat când s'a legat ms; ea există şi în* L^5, *dar introdusă în text înaintea r. 4* **4** acest A^1, Pentr'aceasta M^1 **4-6** Pentru acesta — Moldova] scrie Marţin Paşcovskii, cronicariul leşesc, că oarecând acest Dispot de zice era lăcuitoriu în Moldova M^3 **6** lăcuind] lăcuitoriu M^1M^2, care A^1 **7** întru nimica] într'o nimica L^2 nemic M^1M^2 *om.* M^3, n'au fost] nu era M^3, jos] de jos A^2M^3, având] şi au avut M^3 **8** Vaslic M^2M^4 Vasiliѧ L^1, Acesta] Deci acesta M^3, şi[2] *om.* M^3, nepotul său A^2M^2 nepotu-său Vasilic M^3 **9** Alexandru Vodă Lăpuşneanul M^3, de] ei de M^3, averea] avuţia L^3L^4 **9-10** de frica lui au pribegit de în ţară cu toată averea sa L^2 au pribegit din ţară de frica lui cu toată averea lor M^2 **10** lor] lui $AL^1L^3L^4$, tras] trecut M^2 **11** petrecând] trecând AL **12** Despot *om.* L^2

ocine şi s'au aşezat, unde, nu după multă vreme, au murit şi Despot, rămâind toată avuţia lui pre mâna slugilor sale.

Şi fiind unul dintre slugi de rudă grec anume Heraclu, carele era mai de folos și mai de cinste de cât toţi, şi mai credincios la Despot de cât toate slugile, fiind şi om isteţ la fire şi ascuţit la minte, au chemat pre toți tovarăşii săi, pre slugile lui Despot, şi le-au zis: Fraţilor, iată stăpânul nostru muri şi averea lui toată pre mâinile noastre rămase; şi iată cumu-i obiceiul la acesta loc, că dacă moare omul, şi nu va avea feciori sau altă rudă, iau judecătorii toată rămăşiţa mortului; şi acum, de vor oblici de moartea lui Despot, vor veni de vor lua toată avuţia stăpânului nostru, și noi vom rămânea cu nimica. Iară de veți vrea să mă ascultaţi pre mine şi să faceţi cum voiu zice eu, noi fără grijă vom fi dintr'acolo, și avuţia stăpânului nostru noi o vom pojivăi, numai să priimiți un cuvânt, să mărturisiţi către toţi că sânt eu nepot lui Despot, şi Despot au murit, iar avuţia lui pre mâna mea au rămas, şi să mă pârâţi la judecători cum nu voiu să vă plătesc simbriile, că ei nu ştiu că Vasilic, nepotul lui Despot, au perit la războiu; ci văzând ei că mărturisiți că sânt eu nepot lui Despot şi mă pârâţi pentru simbrii, vor crede

---

1 ocinъ A^1, unde] și M^2, nu după multă] după puțină L^3L^4 **2** avuția] averea M^3 **3** dentre M^1 dintru $A^2L^2L^3M^2$ dentru A^1L^4, Și fiind — slugi] între carii era unul M^3, de rudă *om.* M^2, grec de rudă M^1 **4** de cât toți *om.* M^2 **4-5** și mai credincios *om.* M^3 **5** *După* credincios M^1M^2 *ad.* de cât toți, slugile sale $L^2L^3L^4$, de cât toate slugile *om.* M, și *om.* M^3, la fire *om.* M^3 **6** și la minte ascuțit L^2, au] acela au M^3, tovaroșii AL^3 **7** le-au zis lor M^2 le zise AL, stăpъnъ-nostru L^2, au murit M^2M^3 **8** mânule $L^2L^3L^4M^1$, pre mâna noastră au rămas M^3, toată averea lui au rămas pre mâinile noastre M^2 **8-9** iată — obiceiul] obiciaiul iată cum ѣste M^3 **9** acestaș L^1, va avea] are A^2 **10** fecior M^2, rămășița toată a mortului A, iau rămășița mortului judecătorii toată L^2 **11** acuma A^1 acmu A^2M, moarte M^3, lui Despot] stăpânului nostru lui Dispot M^3 **12** avuția] averea stăpânu nostru A^2L^2 lui M^3 **13** să^1] ca să A^2 **14** cum] precum AL^3, grije A^2L^1 **15** avuția] averea M^3, stăpânu nostru L^2, *După* nostru M^2 *ad.* ne va fi de folos că, pojevăi M^1 stăpâni A^1, noi vom pojivăi-o M^2 **16** *După* un cuvânt L^2 *ad.* ce vă voi zice, să] să mă $AL^1L^3L^4$ ca să mă L^2, către toți] toți și către toți M^2 pre mine A^2, eu *om.* ALM^3 **17** iar] și AL, avuția] averea M^3 **18** pârâți] mărturisiți A^2, judecători] giudețь M^3, voiu *om.* M^2 **19** să *om.* M^2, Vasilic] Vasile M^2, nepot M^1 **20** perit] murit A^2, ci] și M^3 că M^1M^2, mă mărturisiți $A^2LM^2M^3$ **21** eu *om.* ALM^3, simbrie $L^2L^3L^4$

cu adevărat că sânt nepot lui Despot, şi nu vor lua avuţia stăpânului nostru, ci-mi vor zice să vă plătesc simbriile. Deci vom împărţi toată avuţia dinpreună, şi eu voiu lăsa să luaţi voi tot ce va fi, numai să-mi daţi mie catastişele şi zapisele, câte sânt toate, şi ceva bani de cheltuială, cât vă veţi îndura voi, că vouă nu vă sânt bune de nimica acele hârtii, nici vă sânt nici de o treabă; şi de aci ne vom răşchira, carele încătro îl va îndrepta Dumnezeu. Deci ei cu toţii priimiră aceste cuvinte, şi i se jurară, cum nu numai înaintea judeţului sau către alţi oameni, ce şi printr'alte ţări îl vor mărturisi cum este Vasilic, nepotul lui Despot.

Aşa meşterşuguind într'acesta chip Heraclu cu tovarăşii săi, au împărţit avuţia lui Despot, și el au apucat catastişele și zapisele, între carele au fost și diresele cele de domnie a lui Vasilic, nepotul lui Despot, carele perise la războiu, şi au luat şi din bani oarece, ca să-i fie de cheltuială, și împreunând numele, tovarășii săi i-au zis Heraclu Vasilic, nepotul lui Despot, luând numele celuia ce perise la războiu.

---

1 avuția] averea M^3 **2** stăpânu nostru $A^2L^2M^2$, ci-m $AL^1L^4M^2$ ce-m M^1 ce-mi L^2L^3 şi M^3, vă *om.* A^2 **3** avuția] averea M^3 avuția stăpânului nostru A^2 **4** tot] tocma M, să-m A^1M^1, mie să-mi dați L^2, catastijele şi zapise M^1 zapisele şi izvoadele M^3 **5** câte sânt *om.* M^3 **6** voi *om.* A, voao *în mss,* bune *om.* A^2, acele] aceste M^2, acele hârtii] hârtiile acestea L^3L^4, nici] nu L^1 **6-7** nici vă — treabă *om.* M^3 **7** nici de] de nici $L^1L^3L^4$ de A, răschira L^4 despărți L^5, care L^4 **8** încotro-l M^3 încătrău îl L^4, îndirepta $L^2M^2M^3$, Deci *om.* $L^4M^1M^2$, ei *om.* M^3, **9** și-i giurară M^3 **9-10** județului] giudețъlor M^3 judecăților L^3L^4 judecătorilor AL^2 **10** alți oameni] alții M^3, îl] că-l L^2 **11** este] el este M^3, Vaslic M^2 **12** meşterșugând L^1 meşterşuguindu-i $A^2L^3L^4$, într'acestași A^2M^2, Aşa — chip] Intr'acesta chip meşterşuguind M^3, Hareclu M^2 **12-13** cu tovarășii săi] tovaroșii săi au mers la judecători, de l-au pârât cum le opreşte el simbriile şi el ѧ toată averea unchi-său, rugându-se ca să-i poruncească să le plătѣască simbriile, şi aşa au făcut, că după ce l-au mărturisit cum i-au învățat el, poruncind să le plătѣscă simbriile L^2 **13** săi] lui M^3, au[1]] şi ei au M^2, avuția] averea M^3, și] iar M^2 **14** catastijele M^1 izvoadele M^3, care L^2, au fost] era M^3, dirѣse L^2M^3 drѣsele L^1, cele] hrisoave L^2 *om.* M^3 **15** a *om.* L^2, nepotul] nepotului său al A^2 **17** înpreunându-i A^2L^2, săi] lor L^1, numele tovarășii săi] tovaroşii numele său A^2 numele tovaroșului lor A^1 numerile (*sic*) tovarășii săi (lui M^3) M^1M^3 tovaroșii lui numele amândoao M^2, i-au zis ei M^2 *om.* M^3, Vasic L^2, Hareclu Vaslic M^2 **18** nepot M^1M^2, luând] luând și M^2 adecă luând M^3, celuia ce perise] celui perit M^3

Și de aci rășchirându-se toți în toate părțile, Despot au apucat nume de domnie, și au trecut la țara nemțească, căruia, dacă i-au luat seama chesariul nemțesc, cu dragoste l-au priimit; carele, dacă și-au arătat diresele cele de domnie, l-au crezut cu adevărat că este nepot lui Despot, și era la cinste mare; însă lui nu-i era de cinste, ci socotea cum ar putea face să dobândească domnia la moșia sa la Moldova. Carele umblând pentru domnie, au lăsat Nemții și au trecut la Leși, și slujind coronii leșești și umblând între voinici la războae, s'au împrietenit cu Albriht Laskii, voevoda Siraskii, carele, dacă i-au luat seama, cu toată nevoința au silit ca să-l ducă la domnie, adeverindu-se Despot, că oricât va cheltui pentru dânsul, îi va întoarce mai cu asupră cheltuiala. Înțelegând Laskii aceste cuvinte s'au înfârtățit cu dânsul.

Când au otrăvit Alexandru Vodă pre Despot.

Ințelegând Laskii și cu Despot de multe asuprele ce făcea Alexandru Vodă boerilor săi, gândiră că pre lesne se vor împrieteni cu o seamă de boeri de țară, și sfătuindu-se amândoi, au lăsat Despot să strângă Laskii oaste, iară el, făcându-se om prost, fiind necunoscut, s'au dus în țară la Moldova, că fiind om cu minte mare, umblând cu taină pre la boeri pre toți i-au făcut prieteni. Mai apoi, umblând cu

---

1 de aci *om.* M^3, răschirându-se M^3 **2** numele L^4L^5 **3** țesariul L^1 înpăratul M^3 **4** carele] și A^1 *om.* A^2, carele — domnie] unde și dirtsele cele de domnie dacă le-au arătat M^3 **6** însă lui — cinste *om.* L^3L^4 **6-7** ar putea] va putea M^3 ar L^2 va M^1M^2 **7** face] să facă L^1 face cumva $AL^1L^3L^4$, la moșiile sale L^1 *om.* M^3 **8** s'au lăsat pre Nemți M^3 **9** și^1] unde L^2, corunii L^4 coruniei $A^2L^1L^2L^3$, și^2 *om.* M^3, întru M^2, vonici $L^2M^1M^2$ oșteni M^3 **10** războiu M, Albreht M^2M^3, voevodul $AL^1L^2L^3$, Straskii M^1M^2 **11** silit] nevoit $L^2L^3L^4$, ca *om.* $L^3L^4M^3$ **12** adeverindu-i-se A^1, oarecât $L^1L^2M^1M^2$ **13** dânsul] el M^3, asupră] asupreală M^1M^2 **13-14** Aceste cuvinte înțelegându-le Laskii A^2 **14** aceste] de aceste M^3, înfărtițit A^1 **15** Când] Cum M^3 **16** cu *om.* L^1L^2 **17** gândiră] au socotit M^3 **19** să] ca să $A^2L^1L^3M^2$ **20** necunoscut] om necunoscut L s'au dus] au mers M^3 **20-21** în țara Moldovei $L^4L^5M^3$ **21** că] și M^3 **22** pre] și pre M^3, Mai apoi] Și L^2, umblând] au înblat M^3

înțelepciune mare, s'au apropiat de au grăit și cu Roxanda, doamna lui Alexandru Vodă, care i-au fost sor bună. Roxanda au spus lui Alexandru Vodă de dânsul, și s'au rugat să aibă socotință; nici Alexandru Vodă i-au frânt voia, ci l-au priimit. Mai apoi, după multă vreme, prepuindu-și Alexandru Vodă pre Despot, l-au otrăvit pre ascuns; carele, dacă s'au priceput într'acesta chip că-i otrăvit, s'au dat la doftor de l-au păzit și nimica nu i-au fost.

Iar Laskii în țara leșască, zălojindu-și multe sate și ocine și luând bani de pre la alții, strângea oaste.

Iar Despot, dacă au eșit de la doftor, îndată au fugit în țara leșască, și s'au dus la prietenul său, la Laskii, și i-au povestit de toate câte au petrecut la Moldova.

Când au purces Despot și cu Laskii întâiu spre țara Moldovei cu oaste.

Laskii, voevoda Siraskii, dacă au strâns vre-o 4000 de oameni pre leafă, luând pre Despot cu sine au tras spre hranița românească, unde sosind la Nistru și gătindu-se să între în țară, au prins de veste Alexandru Vodă, cum Despot vine cu oaste leșască asupra lui și au sosit la margine;

---

1 mare *om.* M^{3}, cu *om.* M^{3}, Roxanda *om.* L^{1} 2 Roxanda] Iar Ruxanda M^{2} Iară doamna Rocsanda M^{3} 4 nici] și nici L^{2} de care lucru nici M^{2}, i-au înfrânt A^{2} nu i-au înfrânt A^{1}L^{2}L^{3}L^{4}M^{2} 5-6 după multă — Despot] Alixandru Vodă, prepuindu-și pre Dispot, nu după multă vreme au poruncit de L^{2} 6 carele] apoi L^{2}, s'au priciput M^{3} s'au simțit L el pricepându-se M^{2} 7 într'acestaș chip L^{2} *om.* M^{3}, că e L^{1} că ɐste M^{2} cum că-i L^{2} *om.* A^{2}, dohtor L^{1} do^{t}or M^{1} doftori AL^{2}, l-au] s'au A^{2}L^{2} 10 ocini L^{1}M^{3}, alții] unii alții L^{3}L^{4}, și strângea A^{2} de strângea M^{1} au strâns L^{2} 11 dacă] într'acea dată L^{2}, dohtor L^{1} doftori A^{1}M^{3} 12-13 și i-au povestit] și i-au spus L^{4}L^{5}M^{2} povestindu-i L^{2} 13 au petrecut] petrecuse AL^{1}L^{2} au pătimit L^{3}L^{4} 14 Laskii cu Dispot L^{2}, întâiu *om.* M^{1}M^{2}, spre Moldova LM^{2} 15 cu oaste *om.* L^{2} 14-15 Când — oaste] De venirea lui Dispot cu Laskii la Moldova M^{3} 16 voevodul L^{1}, vre-o] vrю M^{1} la vo L^{1} la L^{2} 17 pre^{1}] în L^{2}L^{3}L^{4}, sine] dânsul L^{1} 17-18 au tras spre hranița rumânească, luund și pre Despot cu sine L^{3}L^{4} 18 românească] Moldovei A moldovenească M^{3}, unde] și M^{2} 18-19 în țară să între L^{1} 19 de *om.* A 19-20 Dispot Vodă A^{1}M^{3} 20 vine] ine L^{1}

aşa Alexandru Vodă de sârg se gătează cu vre-o 40.000 de oameni, şi le ese înainte la Nistru, aşteptând pre Laskii şi pre Despot.

Când au venit veste la Alexandru Vodă că au murit Despot.

Inţelegând Albriht Laskii şi cu Despot, cum Alexandru Vodă le-au eşit înainte la margine cu atâta putere, n'au cutezat să între în ţară, ci sfătuindu-se s'au întors înapoi, cruţându-se pre altă dată, şi au răşchirat oastea toată pre la sate, lăsându-le cuvânt, când le va da veste, să fie toţi gata.

Iară pre Despot l-au închis Laskii într'o taină a sa, unde nime nu întra acolo fără numai Laskii, şi au scos cuvânt la gloate cum Despot s'au războlit. Şi aşa din zi în zi arătându-se Laskii cu voe rea către toţi pentru boala lui Despot, şi îmblând trist, nu după multă vreme, întru una de zile au eşit Laskii afară la gloate, arătându-se posomorât la faţă şi cu haine negre, arătându-se jalnic şi cu voe rea, mărturisind către toţi cum Despot au murit; şi au învăţat să grijască ce trebueşte de pogrebanie, şi au învăţat de au făcut un sicriu, şi l-au băgat în taină unde era Despot, şi în sicriu au pus o piatră mare, şi au smolit sicriul bine, cum ar fi om mort într'însul, zicând că au smolit pre Despot în sicriu; de aci,

---

1 sârg] grab A^2, gătѣză M^1 gătѣază L^2 găteşte $AL^3L^4M^2$ gătia L^1, aşa — gătează] şi de sârg s'au gătit M^3 **1-2** de oameni] de oaste L^3L^4 *om.* A^2 **2** le ѧse M^1 le ꙗse LM^2 le-au eşit AM^3 **4** Când] Cum M^3, la] lui M^3, că] cum L^2 cum că A^2, Despot Vodă L^1, Dispot au murit L^2 **6** la margine *om.* M^3, cu atâta putere la margine L^2 la margine cu toată puterea sa M^2 **7** sfătuindu-se *om.* $AL^2L^3L^4$ **8** toată *om.* M^3 **9** lăsându-le] lăsând L^2 dându-le M^2M^3, va] vor M^3, veste] ştire $AL^2L^3L^4$ **12** gloatѣ A^1L^1 **15** gloatѣ A^1 **16** negre] de jѧle M^3, jelnic M^1 jѧlnic M^3 **16-17** cum au murit Dispot mărturisind către toţi L^2 **17** către toţi *om.* L^3L^4, cum] că M^3, ce] cele ce A^1 **18** trebuѧşte L^1M^1 -ꙗşte M^2 trebuѧ $A^1L^2L^3L^4$ trebue M^3, de^1] la $AL^2L^3L^4$, pogribanie L^4 îngropat M^3, au învăţat] au poruncit A poruncind L^2, un *om.* M^3, sicreiu A^2 secriiu M^1 sicreu M^2 sѣcriiu M^3 **19** taina L^4M^1, sicriiu A^2 sicreiu L^3 sѣcriu M^2, au pus în sicriu AL **20** secreiul M^1, ar fi] ar fi fost A^1 **21** în sicriu] într'însul AL^4, de aci] şi de aci AL şi M^3

aducând preoţi mulţi, cu toate gloatele sale și cu multă jale au făcut îngropare și au astrucat acel sicriu.

Deci vrând Laskii ca să crează toţi că au murit Despot, au trimis cuvânt și scrisori în toate părţile, dând ştire de moartea lui Despot, iară pre ascuns cum putea mai vitejeşte se gătia. Și fiind acolo și iscoadele lui Alexandru Vodă, și văzând ei cu ochii lor cum Despot au murit și l-au îngropat, de sârg au alergat la Alexandru Vodă, aducându-i veste bună cum Despot au murit, și au văzut cu ochii săi unde l-au îngropat, și cum este Laskii jalnic pentru moartea lui Despot. Crezând Alexandru Vodă cu adevărat aceste cuvinte că au murit Despot, cu mare dar au dăruit pre vestitoriul acela, și bucurându-se că s'au mântuit de vrăjmașul său, au slobozit oștile pre acasă.

Când au mers al doilea rând Laskii cu Despot cu oaste spre ţara Moldovei asupra lui Alexandru Vodă, şi s'au bătut cu
1561 **Alexandru Vodă la Verbia. Văleatul 7069, Noemvrie 18.**

Albriht Laskii, voevoda Siraskii, scoţând cuvânt în toate laturile cum Despot au murit, şi înţelegând cum Alexandru

---

1 aducând] adunând L^3L^4, toate *om.* M^3, cu toate gloatele] și (cu L^2) alte gloate ale $L^2L^3L^4$ **2** îngropară $A^2L^2L^3L^4M^2$, au făcut îngropare] l-au îngropat M^3, și au astrucat *om.* A^1M^3, acel] acelui A^1 **3** toţi] cu toţii A^2 **4** scrisoare M^1, scrisori și cuvânt LM^3 **6** se găta M^1M^3, Și] Iar M^1M^3 *om.* L, și^1 *om.* L, iscoade de a lui M^3 iscoade şi de la L^3L^4 **7** ei *om.* L^4M^3, lor] săi L^1L^2, cu ochii lor] cu adevărat L^3L^4, cum] că L^4, Despot au murit şi] au murit Dispot şi L^2 pre Dispot M^3 **8** de sârg] cum mai de sârg M^2, de sârg — Vodă *om.* L^3L^4, ducându-i AL **9** cum că A^1, săi] lor A^1 **10** jalnic] în jele (jale M^2) mare M **11** Și crezând A^1, cu adevărat *om.* L^4, aceste cuvinte cu adevărat A, aceste cuvinte Alixandru Vodă cu adevărat L^2, că] cum A^2L^2 cum că A^1, cu adevărat — cuvinte că] acele cuvinte cum că adevărat M^3 **14** pre acasă] de s'au dus pre la casele lor M^1M^2 pre acasă de s'au înprăştiat fără grijă M^3 **15** cu^1] și cu $L^1L^2L^3$ **15-16** spre ţara Moldovei] la Moldova L^4L^5 **16-17** şi s'au bătut cu Alexandru Vodă] şi s'au bătut L^4L^5 şi şi-au dat războiu A **17** la Verbie L la sat la Verbia A^1, Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4$ **15-17** Când — Noemvrie 18] Pentru Laskii cu Dispot când au vinit de al doile rând cu oaste spre ţara Moldovei asupra lui Alexandru Vodă M^3 **18** Albert M^3 **19** lăturile L^1 părţi M^3, cum^1 că A^1, cum Despot au murit] de moartea lui Dispot M^3, cum^2] cum că A^1 că M^3

Vodă oştile sale le-au răşchirat, află vreme preîndemână ca să lovească fără veste de iznoavă asupra lui Alexandru Vodă, şi de sârg au trimis la poruşnici, cum mai curând ca să strângă oastea toată la un loc, unde dacă s'au adunat, s'au aflat vre-o 12.000 de oameni. Şi de aci au zis Laskii lui Despot să se scoale din morţi, adecă să iasă de la taina de unde era închis, şi de sârg mergând spre hraniţa românească, fără veste au trecut Nistrul, unde înțelegând așa de grabă socotitorii lui Alexandru Vodă ce era la margine, de sârg au alergat la domnu-său, la Alexandru Vodă, de i-au dat știre, cum Despot îl împresoară fără veste și au întrat în țară. De care lucru, cu adevărat știind Alexandru Vodă că Despot au murit, n'au crezut, ci au învățat să tae capul aceluia ce au adus această veste, dându-i vină că face spaimă ţării, că el știe bine că Despot au murit. Însă nesăvârșindu-se olăcarii, viind unul după altul, și tot o poveste spun, cum Despot sosește, înțelegând acestea Alexandru Vodă, deşteptându-se ca dintr'un somn, un lucru așa de grab neavând de ce se apuca fiind oastea răşchirată cine-şi pre acasă, au apucat puşcile cu vre-o 1.500 de oameni ce-au putut strânge de grabă, și au

---

1 sale *om.* L^1, au răşchirat oştile sale M^3 au răşchirat oştile sale pre acasă-şi fieştecare L^2, aflară L^2, prindemână $A^2L^1L^2L^3$ prendemână $L^4M^1M^2$ **2** fără de $L^3L^4M^1$, de iznoavă *se află în* M^3 *după* lovească *iar în* L^2 *după* Vodă *din r. 3*, asupra lui] pre M^3 **3** de sârg] îndată M^3, poroşnici M^1, ca] ca să A^2L^2 să M^2 *om.* M^3, **4** toată oastea M^2, oastea la un loc toată L^2, unde] carii M^3, s'au] au A, *După* adunat $A^1L^3L^4$ *ad.* oastea toată, L^2 *ad.* toată oastea, *iar* A^2 : oastea **5** *După* aflat A^2 *ad.* de toată, vre-o] la vre-o L^1 ca la M^3, de oameni] de oaste M^3 *om.* L^2, Şi de aci] Atunci M^3 **6** de la] din M^3, taină $A^2L^2M^2$, de[2] *om.* $AL^3L^4M^2$ **7** românească] moldovinească M^3 Moldovei A **8** unde înțelegând] de care lucru văzind M^3 **10** la domnul lor A^1, la[2] *om.* L^2L^3 **11** cum că A^1 că M^3 **12** cu *om.* M^1, știind adevărat Alexandru Vodă M^2 Alexandru Vodă ştiind cu adevărat M^3 **13** ci] și M^3, au învățat] au poruncit L^4L^5, să-i tae L^1 **14** această] aiasta L^3L^4 acea M^3, aceste veşti L^1, dând vină M^1, că[2]] și L^2 **15** că] cum A^2 **16** viind] vinea L^2, poveste] veste AL^3L^4, spun] spuind M^3, cum că A^1 că M^3, Dispot Vodă M^1 **17** acestea] aceasta A^2 **17-18** înțelegând — somn] care înțelegând Alexandru Vodă, ca din somn deşteptându-se M^3 **18** dintr'un] din A^1M^1, un[2]] de un A^1 la un M^3 văzând un L^2 **19** fiindu-i L^2M^3, oastea lui A^1M^3, răşhirată L^1, cine-şi] fieşte care L^2, pre acasă] pe la casa sa L^3L^4 **20** cu] şi cu M^2M^3

eşit înaintea lui Despot la Jijia, la sat la Verbie, și au tocmit puşcile împotriva podului, ca să poată sprijini pre Despot; unde făcând năvală mare pedestrașii lui Laskii, au apucat puşcile și le-au întors spre oastea lui Alexandru Vodă; unde împresurând pre Moldoveni cu focul puşcilor, și din sineţe cu plumbi ce pica ca ploaia, de multe rane n'au mai putut suferi Moldovenii, părăsind pre domnu-său Alexandru Vodă au dat dos a fugi, și au rămas izbânda la Leși.

Iară Alexandru Vodă, văzându-se golit și părăsit de tot ajutoriul, au fugit în jos spre Huși, și de acolo s'au dus la Turci. Iar Laskii au tras la Suceava și au așezat pre Despot la scaun, iară el, nu după multă vreme, s'au dus înapoi, lăsând lui Despot oaste, Joimiri și Nemţi și Unguri, ca să-i fie de apărare dincătro va avea nevoe, iară lui să-i întoarcă toată cheltuiala câtă au făcut până l-au așezat la domnie.

Pentru izvodul amânduror cronicarilor leşeşti şi de tocmeala lor.

Pentru acest Despot Vodă letopisețul cest moldovenesc foarte pre scurt scrie, iară cronicarii cei leșești spun mai deşchis și deajuns; ce măcar că din ceputul lui Despot nu

---

1 la satul Verbie L^4L^5 **3** mare *om.* M^2 **5** înpresurându-i L^3L^4, pre] și pre L^2, din] de L^4L^5, sinѣţe $A^1L^2L^3L^4M^1M^2$ sinѣațe A^2 sѫnѣţъ M^3, puşcilor și din sineţe] din sinѣţe și din puşci L^2 **6** plumbi] gloanţile A^2, ce] ci L^4L^5 *om.* M^1M^2, pica] pica Moldovenii M^2M^4, multe rane *om.* L^3L^4 **6-7** cu plumbi — Moldovenii] n'au mai putut suferi Moldovenii de multe rane, ce pica ca ploaia M^3 **7** părăsind] ci părăsind L^2L^4 ce părăsiră M^3 ci au părăsit M^2, domnul lor $L^3L^4M^3$, pre Alexandru $AL^1L^3L^4$ **8** au[1]] și au M^3, dosul $AL^3L^4M^2$ **9** Iară] Unde M^3, văzându-sѧ A^2, şi părăsit *om.* M^1M^2 **10** şi *om.* M^1 **11** la] spre A^1L, aşizat A^2 **12** la] în L^2, iară el — vreme] și el nefăcând multă zăbavă M^3, *După* dus M^2 *ad.* Laskii **13** oastѣ L^3L^4 -tѧ M^3, Jolniri A^1M^3, oaste Joimiri] voinici Joimiri oaste L^2 **14** deîncătro L încătro M^1, dincătro — întoarcă] de unde i-ar vini vr'o nevoe şi să-i întoarcă Dispot M^3 **15** câtă] cât M^1 ce A^2 **16** amânduror *om.* M, leşeşti *om.* L^3L^4, de *om.* L^1, *După* tocmeala lor M *ad.* cum scrie (scriu M^3), *Titlul* *om.* L^2 **17** acesta L^2M^1, Pentr'acesta M^2, cest] cel $L^1L^4M^2$ **18** iară cronicariul cel leşesc L^1, spun] scriu L^3L^4 **19** deajuns] mai deajuns M^3, ce *om.* $AL^2L^3L^4M^2$, că *om.* $A^2LM^1M^2$

spun amândoi într'un chip, iar mai apoi tot se tocmesc, că cu această dată tot au fost izbânda la Despot Vodă, că au bătut pre Alexandru Vodă şi au apucat scaunul. Unde dacă s'au aşezat la domnie, multe răutăţi făcea peste voia ţării, pre carele mai apoi nu l-au putut suferi boerii și ţara, văzând de la dânsul atâta pedeapsă și strâmbătate asupra lor, carele de-l vrea cruţa Dumnezeu îndelung la domnie, nu vrea putea fi într'alt chip, ca să nu primenească şi legea şi să nu răsipească ţara.

Pentru aceia şi eu, văzând că de aicea înainte se tocmesc scrisorile la poveste amânduror cronicarilor, am silit de am împreunat scrisoarea lor la un loc, şi o am tocmit de am făcut-o tot una, † însă nu numai cronicarii aleg ce-au scris †.

Când s'au sfătuit Laskii să scoaţă pre Despot Vodă din domnie.

De această poveste scrie cronicariul Marţin Paşcovskii. Albriht Laskii, voevoda Siraskii, dacă au aşezat pre Despot Vodă la domnie cu multă cheltuială a sa, s'au dus înapoi la ţara leşască, lăsând cuvânt lui Despot Vodă ca să-i trimiţă tot ce-au cheltuit pentru dânsul, să-şi răscumpere satele şi ocinile care le zălojise pentru Despot. Ci Despot, dacă s'au văzut aşezat la domnie, nimica de aceasta nu grijia, ci numai

---

1 că *om.* M^1 **2** cu *om.* M^3, tot *se află în* M^3 *după* izbânda **4** făcea] fѣce M^1 **5** mai apoi] mai pe urmă A^1 până mai pre urmă M^3 **6** de la] den L^3 **7** carele] și M^3, cruța] ținea A^1 **8** ca *om.* L^{3}L^{4}M^3, și^1 *om.* AL^{1}L^{3}L^4, ca să nu — legea și *om.* L^2 **9** nu] nu se A^{2}L^{1}L^{3}L^4, și țara M^3 **10-13** *om.* AM **11** la poveste *om.* L^2, am] au L^1 **12** am^1] au L^1, o *om.* L^4, tocmit-o L^{3}L^4 **12-13** la un loc — numai *om.* L^1 **13** -o *om.* L^2, ce-au] carele au L^1, † însă nu numai cronicarii aleg ce-au scris † *pasajul acesta este corupt; înțelesul lui nu l-am putut pătrunde* **14** Când — Laskii] Laskii, voevoda Siraskii, s'au sfătuit M^3, să] ca să A^{2}L^{1}L^{3}L^{4}M^2, Vodă *om.* L^2 **15** scrie *se află în* L^{3}L^4 *după* Paşcovskii, Marţin Paşcovskii] leșesc M **16** Albriht] cum (cum că A^1 că L^3) Albriht AL^{1}L^{3}L^4 **17** a sa cheltuială A^2, napoi L^3, s'au dus înapoi] s'au întors M^3 **18** lăsând] dând M^3, Vodă *om.* M^1 **19-20** satele și ocinile] moșiele M^3 **20** cari AL^2 carile L^{3}M^2, le zălogise L^2 le-au zălojit M^3 le jălăştise L^1, Despot^1] dânsul A^1, Ci] Iar M^2 *om.* L^1 **20-21** Ci dacă s'au văzut Despot M^2 **21** de acestea A^{1}M^1 de aчѧѧ M^3

de prade și de răutăți ce făcea în țară. Așa întrând scârba între dânșii, înțelegând Laskii de atâtea asuprele și strâmbătăți ce făcea țării, și lui nu-i plătește cheltuiala, gândi ca să-l scoață din domnie. De care lucru dacă s'au adunat la seim la Petricov cu Dumitrașco Vișnovețkii, carele și acela era om cu putere mare, și sfătuindu-se amândoi, au tocmit Laskii ca să-l ducă la domnie și să scoață pre Despot; de care lucru încredințându-se amândoi, nu după multă vreme s'au rădicat Vișnovețkii cu oaste căzăcească și au venit la Nistru, așteptând acolo și pre Laskii ca să meargă asupra lui Despot.

Când s'au sfătuit boerii țării Moldovei să scoață pre Despot Vodă din domnie.

Într'aceia vreme sfătuindu-se boerii țării dinpreună cu episcopii, ce vor face cu acel răsipitoriu de lege, că nu numai călcând obiceile țării și jacuri făcând, ce și legea cu totul rămăsese de batjocură, de care lucru cu toții mai cu deadinsul sfătuindu-se cu Tomșa hatmanul ca să scoață pre Despot din domnie, și așa jurară pre Tomșa, că era om cu inimă mare, ca să fie el începătoriu acestui lucru.

Intr'aceia vreme înțelegând boerii cum Dumitrașco Vișnovețkii au venit la Nistru cu oaste căzăcească, și așteaptă

---

1 pradъ $A^1L^3L^4M^2$ prăzi L^2 prăda M^3 a prădarѣ A^2, de răutăți ce făcea] a face răotăți A^2 făcea răutăți M^3, *După* țară A^2 *ad.* ce le și făcia **2** atâta $A^2L^2L^3M^2$, asupreli M^3 asupreală L^2 **2-3** strâmbătăți] răutăți M^3, **3** ce face A^2 **4** din] de L^4, lucru *om.* L^3L^4, s'au adunat] s'au așezat într'acest gând, ci adunându-se L^2 **5** care L^3L^4 **10** și *om.* L^1M^3 **11** Dispot Vodă A^1L^2 **12** Când s'au sfătuit] Sfătuitu-s'au și M^3, Moldovei *om.* L^3L^4 **14** La aceia dată sfătuindu-se și M^3, cu] și cu L^3L^4 **15** nu numa A^2 **16** călcând] călca A^1 că calcă A^2L^2, obiceaele M^3 obiceiurile A^1 legea și obiceele L^2, și^1] ce și L^2, jacurile L^4, jacuri făcând] jafuri făcea A^1 face și jafuri A^2 jaf facѣ (*sic*) L^2 **16-17** ce și legea — rămăsese] mai vârtos creștinătatea rămâind L^2 **17-18** cu denadinsul A^2, de care — sfătuindu-se cu] deci cu toții sfătuindu-se, mai cu deadinsul M^3 **18** Tomșѧ M^1 -șѣ M^3 **19** jurase L^1 giurase A^1, că era om] carele era AL **20** el *om.* L^1L^2, încipătoriu la acesta M^3 **21** Intr'aceia vreme] Însă atunciși M^3, cum] că M^3 **21-22** Vișnevețki M^1

pre Laskii vrând să vie asupra lui Despot Vodă, s'au sfătuit cu toţii, şi au aflat ca să trimiţă la dânsul să-l poftească să vie la domnie, şi să nu zăbovească, nici să vie cu oaste multă, că pot ei cu ţara, fără oaste, să-i dea domnia, nici să aştepte pre Laskii, zicând că dacă va veni Laskii, va fi slava lui, iară nu a lui Vişnoveţkii.

Văzând aceste cuvinte Vişnoveţkii şi adeverinţa boerilor de ţară, au întrebat sfat de Pisacenskii, poruşnicul său, cum va face, aştepta-va şi pre Laskii au ba, că boerii cei de ţară îl poftesc. Ce Pisacenskii, negândindu-se de vicleşug, văzând atâta adeverinţă de la boerii de ţară, i-au zis să nu aştepte pre Laskii, ci să meargă la domnie dacă îl poftesc boerii, să nu fie lauda lui Laskii, ci a lor. Ascultând acesta sfat Vişnoveţkii s'au gătit cu vr'o 500 de oameni să vie spre ţară.

Când au prins de veste Despot Vodă că vine Vişnoveţkii asupra lui cu oaste.

Scrie Bielskii, cronicariul leşesc, de această poveste. Tomşa hatmanul, vrând să amăgească pre Despot Vodă să-i răşchire oastea, ca să nu aibă cu ce se sprijini despre vrăjmaşii săi, arătându-se prieten au spus lui Despot Vodă cum

---

1 vrând] carii s'au gătit M^3, şi s'au sfătuit AM^1M^2 şi au socotit M^3 **2** şi au aflat] şi au ales AM^2 şi au aşezat (aşizat L^3 aşѣzat L^4) $L^2L^3L^4$ *om.* M^2, dânsul] Dumitraşco Vişnoveţkii M^3, să-l poftească *om.* M^3 **4** multă] multe A^2, fără oaste cu ţara $L^2L^3L^4$, să-i dea domnia fără oaste A^2, să[2]] să mai M^3 **5** dacă] de A^2 **6** iară nu] nu a fi L^2L^3 nu va fi L^4 **7** Văzând — boerilor] Iară Vişnoveţkii văzind aceste cuvinte şi adeverinţă de la boerii M^3 **8** de[2]] de la L^3L^4 pъ A^1, Pisatcenskii $A^2M^1M^2$ Pisacelski L^1 Pisaceski L^3L^4, porucinicul A^1 **9** şi *om.* M^2M^3, cei de ţară] ţărâi M^3 **10** Ce] Deci A Şi $L^2L^3L^4$, Pisatceskii A^2 Pisatcѧnski M^1 Pisatcenski M^2 Pisacenski L^4, negândindu-se] nesocotind M^3, şi văzând A^1 **11** de ţară] ţării AM^2, i-au] au A^1 **12** dѣca-l $A^1L^4M^1$ dacă-l M^3, boerii *om.* M^3 **13** lui] a lui M^3, ci] ci să fie M^2, lor] noastră $L^2L^3L^4$, Şi ascultând M^2 **14** s'au gătat L^3M^1, vre-o AL^3 *om.* L^2, să] ca să AL^3L^4, spre] în M^1M^2 **15** Când — Vodă] Dispot Vodă au prins de vѧste M^3 **15-16** că-i vine asupră Vişnoveţkii L^3L^4 **16** asupra lui *om.* L^1, cu oaste *om.* AL, cu oaste asupra lui M^3 **17** Belskii M^3, Scrie — poveste *om.* $AL^2L^3L^4$ **18** amăgească] înşele M^3 **18-19** să-i răşhire L^1 să-şi răşchirѣ L^2 **20** cum că A^1, au spus lui Despot Vodă cum] lui Dispot, i-au spus că M^3

Vişnovețkii să găteşte şi vine asupra lui, şi au sosit la Nistru, şi au chemat într'ajutoriu şi pre Tătari, şi încă adăogea de zicea că Tătarii stau gata la margine şi vor să între în țară.

Când au trimis Despot Vodă la Vişnovețkii pentru pace.

Scrie cronicariul leşesc Marțin Paşcovskii, că dacă au înțeles Despot Vodă de venirea lui Vişnovețkii, ştiind că despre Laskii, de unde-i era toată nădejdea, are scârbă mare pentru ce nu-i întorsese cheltuiala, socoti că de acolo nu se va putea ajutori. Înțelegând că şi Laskii va să vie cu Vişnovețkii asupra lui, s'au sfătuit să facă pace cu Vişnovețkii; neştiind nimica de vicleşugul boerilor săi, au trimis sol la Dumitraşco Vişnovețkii pentru pace, giuruindu-i 1000 de cai şi câteva mii de boi, numai să facă pace şi să se întoarcă înapoi. De care lucru întrebând Vişnovețkii sfat de Pisacenskii, poruşnicul său, de la carele pentru sfatul lui mai apoi i-au venit toată răutatea asupra capului lui, că vrând Vişnovețkii să facă pace pre cuvântul lui Despot şi să se întoarcă înapoi, iară Pisacenskii tot l-au îndemnat să meargă, zicând că dacă-l pohtesc boerii şi țara, mai bine să fie el stăpân de cât altul. Şi aşa Vişnovețkii, ascultând sfatul lui Pisacenskii, n'au făcut pace cu solii lui Despot, ci s'au pornit spre țară, unde mai apoi şi-au pus şi capul.

---

1 găteşte] gătѣză M^1M^3, şi vine] să vie A^1 **3** şi vor *om.* L^4 **4** la Vişnovețski Dispot Vodă L^2, Când — Vodă] Dispot Vodă au trimis M^3 **5** Marțin Paşcovskii cronicariul leşesc M^3 **5-6** dacă înțelese L^1 **8** ce] căci $A^1L^3L^4$, socoti] au socotit M^3, de acolo] dacă $L^2L^3L^4$ **9** vie] fie A^2 **10** asupra lui *om.* $L^2L^3L^4$, s'au sfătuit — Vişnovețkii *om.* $AL^2L^3L^4$ **11** soli M^3, *în* M^2 sol *se aflǎ după* Vişnovețkii *din r. 12* **12** Dumitraşco *om.* M^2, pacѣ $AL^2L^3L^4M^2$ pacѧ M^1, giuruind M^1M^2 juruindu-se lui L^1 făgăduindu-i $L^2L^3L^4$ **13** să se] să-l L^1 **14** întrebând Vişnovețkii] au întrebat M^3, svat M^1 de sfat A^1, *în* L^3L^4 sfat *se aflǎ după* întrebând, de] pъ A^1 **15** de la care L^3L^4, de la carele pentru sfatul lui] de a căruia sfat M^3 **15-16** mai apoi pentru sfatul lui (său L^3L^4) $L^2L^3L^4$ **16** lui] său L^4 *om.* M^1 **17** Dispot Vodă M^3, şi *om.* A^1 **18** napoi L^3, să] ca să A, margă $A^2L^1L^2L^3M$ **19** zicând] zicându-i L^2 văzind M, că *om.* A^1M^2, -l] îl A^2L^4, poftesc $L^2L^4M^2M^3$ **20** ascultând] au ascultat M^3 **21** nu făcu $AL^2L^3L^4$ n'au ascultat să facă M^3 **22** şi[2] *om.* M^3, şi capul şi-au pus AL

Când au trimis Despot Vodă să facă pace cu Laskii.

Văzând Despot Vodă că despre Vişnoveţkii nimica nu foloseşte, au trimis iarăşi la prietenul său, la Laskii, cu multă rugăminte, să-şi întoarcă scârba despre dânsul şi să nu-l lase la nevoia lui, ci să-i vie într'ajutoriu, să-l sprijinească despre vrăjmaşii săi, şi ce va fi pofta şi cheltuiala lui, şi dintâi şi de apoi, toată să i-o întoarcă, încă şi alte daruri multe i-au adeverit. Unde văzând Laskii rugămintea lui Despot, fiind şi Laskii atuncea sosit la Nistru la marginea ţării, au chemat pre toţi poruşnicii săi, şi au cetit cartea lui Despot înaintea tuturor. De care lucru întrebând sfat de dânşii, scoate-va pre Despot din domnie, au sprijini-l-va despre vrăjmaşii lui, înţelegând poruşnicii aceste cuvinte, şi văzând că şi Vişnoveţkii nu i-au aşteptat precum le era tocmeala, ci au întrat în ţară, au sfătuit pre Laskii să nu lase pre Despot la nevoe, de vreme ce mai nainte cu ajutoriul lui l-au aşezat la domnie, zicând că de va eşi Despot din domnie şi cheltuiala lui Laskii va fi perită, iară de va fi Despot la domnie tot este cu nădejde că se va întoarce cheltuiala lui Laskii. De care lucru luând Laskii acesta sfat, au purces ca să apere pre Despot Vodă, unde au venit Laskii la ţărmurile Siretului cu 14.000 de oameni.

---

1 Vodă *om.* L^3, Când — Vodă] Dispot Vodă au trimis M^3 **2** Vodă *om.* L^3L^4 **2-3** n'au folosit M^3 nu isprăveşte A^1 **3** iarăşi] iară M **4** să-şi] ca să-şi A **5** nevoia lui] nevoe L^3L^4 **6** despre] de M^1M^3, ce] ce-i M^2M^3, va fi pofta] va pofti M^2 **7** şi^1] şi ceastă M^2, toată să i-o întoarcă] tot să-i întoarcă L^3L^4 să-i întoarcă tot L^2 să i-o întoarcă până la un ban M^3, încă] şi încă AM^1M^2 *om.* $L^2L^3L^4$ **8** *După* multe $L^1L^3L^4$ *ad.* i-au făgăduit şi *iar* L^2 *ad.* i-au dăruit şi, Unde] Deci M^3, văzând] auzind M^3, Laskii *om.* L^4 **9** Laskii] el M^3, atuncea *se află în* M^2M^3 *după* fiind, *iar în* A^1 *după* sosit, sosit] solit M^1 M^2 **10** toţi *om.* M^1M^2 **11** înaintea lor a tuturora A, De care lucru] Şi M^3, întrebând] au întrebat $L^2L^3L^4M^3$, întrebându-i pre dânşii de sfat A^1 **12** despre] de $L^2L^3L^4$ **13** lui] săi A^2LM^2, poruşnicii săi L^2L^3, şi *om.* AL **14** şi *om.* M^3, pecum L^2 duprecum A^1, le *om.* $L^2L^3L^4$ **15** au^2] ei au M^3 **16** ce] că $A^2M^1M^2$, aşezat] pus M^3, l-au aşezat pre Dispot A **17** eşi] lipsi M^3 **18** Laskii *om.* L^2 **19** cu *om.* L^2, se] i se $A^1L^1L^3$ i L^4, lui Laskii] lui la loc M^1M^2 *om.* AL^3L^4 **20** luând] înţelegând L^1, sfat] sfat de la dânşii M^2 **21** Vodă *om.* L^4, unde] şi M^3, la] până la M^3 **22** oameni] ostaşi M^3

Când au viclenit Tomşa hatmanul pre domnu-său Despot Vodă şi oastea i-au răsipit.

De această poveste scrie Bielskii cronicariul leşesc. Intr'aceia vreme înţelegând Tomşa hatmanul cum Vişnoveţkii au întrat în ţară, află vreme ca să viclenească pre domnu-său Despot Vodă, şi merse de-i spuse de venirea lui Vişnoveţkii, zicând că au chemat şi pre Tătari într'ajutoriu şi au întrat în ţară. Aşa spăimântându-l cu aceste cuvinte, au poftit să-i dea lefecii lui ce avea, că era Nemţi, Unguri, Leşi, oameni streini, ca să iasă cu dânşii împotriva Tătarilor, zicând că de va putea opri Tătarii, se va întoarce de sârg înapoi şi pre Vişnoveţkii pre lesne îl va sprijini, că până la aceia vreme se va strânge şi ţara, şi pre lesne se vor curăţi de vrăjmaşii săi. Crezând Despot aceste cuvinte să fie de la inimă, datu-i-au slujitorii săi, Nemţii, fără pedestrime, care o au oprit lângă sine, pre cari-i era nădejdea.

Când au perit Nemţii lui Despot.

Aicea nu se tocmesc la poveste cronicarii leşeşti. Cronicariul leşesc Marţin Paşcovskii scrie că s'au rădicat Ianăş,

---

1 Când — hatmanul] Aice Tomşѣ hatmanul au viclenit M^3 **2** şi oastea i-au răsipit *om.* M^3 **3** leşesc *om.* M^3 **3-4** Intr'aceia] că într'aceia L^3L^4, Intr'aceia vreme înţelegând] că dacă au înţeles M^3 **4** cum] că M^3 **5** află] au aflat M^2 aflat-au M^3 **6** merseră L^3L^4 au mers M^2M^3, de-i spuseră L^3L^4 de i-au (i- *om.* M^2) spus M^2M^3 **8** spăimântându-se $L^2L^3L^4M^1$, cu] de $L^2L^3L^4$ **9** *După* poftit M^3 *ad.* Tomşѣ hatmanul, lificii A^1, că] carii M^2, că era] oamini streini M^3, Nemţi şi Unguri şi Leşi M^2 Leşi, Unguri, Nemţi L^2 **10** oameni streini] şi oameni streini $AL^2M^1M^2$ şi alţi oameni streini L^3L^4 şi alţii M^3, să ѧse M^3, dânşii] aceia M^3, împotriva] înaintea M^2 **11** pre (pѣ A^1) Tătari A^1M^3 **12** pre lesne *om.* L^1, îl] -l M^2 *om.* A^2M^3 **13** vor] va $L^2L^3L^4$ **14** curăţi] mântui M^3, săi] lor A^1, Iar Dispot crezind M^2, să] să-i M^2 **14-15** să fie de la inimă *om.* A **15** i-au dat M^3, săi *om.* L^2, Nemţi M^1M^2 lefecii Nemţi M^3, fără de M^2M^3 **16** care] cari AL ce M^3, o au] i-au AL au M^3, -i] îi A^1L^4, pre cari — nădejdea] pre carii avea nedejde, adecă oamini striini, Unguri şi de alţii M^3 **17** Despot Vodă $L^3L^4M^1M^3$ **18** Aicea — leşeşti *om.* $AL^2L^3L^4$ **18-19** Cronicariul] Cronicul A^1, Cronicariul leşesc] că M^3 **19** s'au rădicat] atunci s'au fost rădicat M^3

craiul unguresc, într'aceia vreme cu câtă-va oaste, şi apropiindu-se la hraniţa Ardealului sub munţi; înţelegând de aceasta boerii moldoveneşti, fiind vicleni domnu-său, avură prilej ca să împuţineze oastea lui Despot Vodă; au sfătuit pre Despot Vodă ca să trimiţă oaste despre hraniţa ungurească să fie de strajă. Şi aşa au trimis Despot Vodă Nemţii săi, carii era slujitori la dânsul, şi pre o seamă de Moldoveni, şi cu dânşii pre Tomşa hatmanul şi pre Moţoc vornicul şi alţii cu dânşii, carii, având viclenie ascunsă la inima sa asupra domnului său, au învăţat cu taină pre Moldoveni, carii noaptea, dacă au adormit Nemţii, i-au împresurat Moldovenii şi pre toţi i-au tăiat, neavând ei nici o grijă despre soţiile sale.

Intr'aceia vreme fiind Despot Vodă închis în cetatea Sucevei de frica lui Vişnoveţkii, că nici Vişnoveţkii nu era departe, de sârg s'au învârtejit Tomşa cu Moţoc şi cu Moldovenii, şi au încunjurat cetatea, că Ungurii lui Despot încă-i plecase Tomşa spre sine, iară Despot Vodă numai ce rămăsese cu pedestraşii. Şi puind Tomşa strajă pregiur cetate, au

---

1 într'aceia vreme *om.* $L^{2}M^{3}$, câtă-va] multă M^{3} 1-2 apropiindu-se — Ardealului] s'au apropiat la margine M^{3} 2 înţelegând] iară înţelegând M^{3} 2-3 de aceasta] aiasta $L^{3}L^{4}$ 3 moldoveneşti] lui Dispot Vodă M^{3}, viclѣan M^{2}, domnului lor A^{1} 4 prelej M^{1} prѣlej $L^{3}L^{4}$, sfătuit-au L^{4} şi au sfătuit boerii M^{2} 4-5 au sfătuit pre Despot Vodă *om.* A 5 Vodă *om.* L^{2}, oastѣ $A^{1}L^{2}L^{3}L^{4}$ 6 strѣjă A^{1}, aşa] atunci M^{3} *om.* L^{2}, au trimis] să fie trimis M^{3}, Vodă *om.* AL^{2}, pre Nemţii A^{1} 7 săi] lui A^{1}, pre] cu M^{3} 8 cu dânşii au trimis $AL^{2}L^{3}L^{4}$, vornicul Moţoc L^{3} 9 alţii] pre alţii A^{1}, având — ascunsă] au avut viclenie M^{2} avea vicleşug ascuns M^{3}, la inimile lor A^{1} 10 său] lor A^{1}, domnu-său L domnului lor lui Dispot Vodă M^{3}, au] şi au M^{2} aceia au M^{3}, cu] pre L^{2} în M^{3}, *După* Moldoveni M^{3} *ad.* să uciză pre Nemţi 11 carii] deci M^{3}, au dormit L^{2}, dacă au adormit noaptea M^{2} 12 ei *om.* L^{1}, neavând ei nici o grijă] fiind Nѧmţii fără de grijă M^{3} 13 sale] lor A^{1}, *După* soţiile sale M^{3} *ad.* adică despre Moldoveni 14 Intr'aceia — închis] Atunci Dispot Vodă fiind închis M^{3} 15 Vişnoveţkii[2]] acela M^{3} 15-16 că nici — departe] nu era departe nici Vişnoveţkii M^{2} 16 de sârg] îndată M^{3}, vârtejit $A^{2}L^{2}L^{3}L^{4}M^{3}$ întors M^{2}, Tomşѣ hatmanul M^{3}, cu[1]] şi cu M^{3}, Moţoc vornicul $L^{2}M^{3}$ 17 că] că pre A^{1} cu $L^{2}L^{3}L^{4}$, încă îi $A^{1}L^{3}M^{3}$ că îi L^{4} că-i L^{2} 18 numa ce L^{4} 19 cu] numai cu M^{2}, prejur $L^{3}L^{4}$, înprejur în cetate L^{1} înpregiuriul cetăţii A^{1} pre jumătate M^{2}

eşit înaintea lui Vişnovetkii la Siret, cum se va pomeni mai jos.

Bielskii, cronicariul leşesc, această poveste, ce scrie mai sus pentru moartea acestor Nemţi, nu o scrie aşa cum o scrie Marţin Paşcovskii, ce scrie într'alt chip, de se tocmeşte cu letopiseţul cel moldovenesc, cum vei vedea cetind înainte.

Tomşa hatmanul, dacă şi-au tocmit lucrurile sale cele de viclenie despre domnu-său Despot Vodă, înţelegând că Vişnovetkii va să între în ţară, datu-i-au ştire de venirea lui Vişnovetkii, zicând că au chemat într'ajutoriu şi pre Tătari, carii au întrat în ţară, şi au poftit să-i dea lefecii lui, Nemţii, ca să iasă cu dânşii împotriva Tătarilor, şi apoi se va întoarce împotriva lui Vişnovetkii. De care lucru ascultând Despot Vodă, datu-i-au lefecii săi, Nemţii, carii dacă i-au apucat Tomşa la mâna sa, au purces cu oastea în jos, şi au trecut Prutul pre la Frăţileni, și tabăra și-au pus la sat la Săpoteni. Și dacă s'au așezat acolo de mas, Tomşa şi cu alţi protivnici ai săi au sfătuit, în ce chip vor putea pleca Nemţii ca să fie întru una cu dânşii asupra lui Despot; ce știind că Nemţii, unde slujesc, cu direptate slujesc domnilor săi, şi nu-i

1 înainte L^2, cum] duprecum A^1 **1-2** mai jos se va pomeni L^2 **3-6** *Pasagiul acesta este scris în* AL^1M^1 *cu roșu ca și titlurile* **3** Bielskii] Iară M^2, leșesc] acel leșesc L^2 **4** moartea] perirea M^3, o^1 *om.* M^3, cum] precum A^2M^3, o^2 *om.* L^1M^3 **3-5** ce scrie — Pașcovskii *om.* $L^2L^3L^4$ **5** ce] o $L^2L^3L^4$, de] deci M^1M^2 **6** cel] cest $AL^2L^3L^4$, cum] precum M^3 dupăcum L^3 deprecum L^4, cetind *om.* M^1M^2, vei vedea — înainte] vei ceti de aicea în jos și așa zice L arată înainte M^3 **7** sale *om.* M^3 **8** viclenie] vicleșug M^3 **8-9** că Vișnovețkii va] că vine Vișnevețkii și va M^1M^2 de vinirea lui Vișnovețkii că va M^3 **9** dat-au M^3, *După* știre M^2 *ad.* lui Dispot Vodă **9-10** de venirea lui Vișnovețkii] de Vișnovețskii cum vine A^2 de vinirea lui Dispot Vodă de vinirea lui Vișnovețkii (*sic*) M^3 **10-11** și pre Tătari] Tătarъi L^1 și pre Tătari într'agiutoriu M^3 **11** care L^3 carie M^1, lui] săi $L^3L^4M^3$ **12** Nemți M^2M^3, ca *om.* M^3, cu dânșii *om.* M^3 **13** lucru] sfat M^3, ascultându-l A^2L^4 **14** săi] lui L^2M^2, Nemți M^3, care M^2 pe cari AM^3 **15** pre mâna sa L la mânule sale M^3, cu oaste A^2M, în jos cu oaste (-tѣ L^1) $L^1L^3L^4$ **16** tabăra și-au pus] au tăbărât M^3 **17** Săpoteni] Șipotѣni A^1, de mas] la vreme de mas (masă A^1) AL, și *om.* M^3 **18** potrivnici M^1 înpotrivitori A^2 *om.* L^2, pre Nѧmți M^3 **19** ca *om.* M^3, întru] la M^3 **19-20** că Nemții] pe Nemți L^2 **20** unde] pre unde $L^1M^1M^3$ precum M^2, cu direptate slujesc] sânt cu direptate L^2M^3, săi *om.* L^1, domnilor săi] domnu-său $A^2L^2L^3$ domnului său L^4 domnului lor A^1, și *om.* $L^1L^2M^1M^2$, nu-i] nu A^2L

vor pleca pre lesne, ci aflară ca să trimiţă iscoade pre ascuns, să nu ştie Nemţii, să se facă a se duce împotriva Tătarilor, mai apoi, întorcându-se, să aducă veste bună cum Tătarii s'au întors înapoi. Și când fu a doua zi, făcură veste că s'au întors Tătarii, şi pentru bucurie ziseră boerii să se veselească toți, și cinstiră pre Nemţi până îi îmbătară, și peste noapte îi uciseră pre toți.

De domnia lui Ștefan Vodă Tomşa.

Iară a doua zi dimineaţa după sfatul ce sfătuise boerii moldoveneşti şi uciseră pre acei Nemţi ai lui Despot Vodă, cu toţii rădicară domn pre Tomşa hatmanul, și-i puseră nume Ștefan Vodă. Deci de sârg purceseră spre Suceava, ca să încungiure cetatea până nu prinde de veste Despot Vodă, şi dacă sosiră la cetate, având știre cum soseşte şi Vişnoveţkii, puse strajă pregiur cetate, și încă de acestea Despot Vodă nimica nu ştia. Tomșa au eșit înaintea lui Vișnoveţkii la pod la Vercicani, pre Siret.

Cronicariul Marţin Paşcovskii scrie:

Acolea tocmindu-și Tomşa oastea sa în două pâlcuri,

---

1 pleca] putea pleca M^3, pre lesne îi vor pleca A^2L, aflară] află sfat M^2 socotiră M^3, ca *om.* $AL^2L^3L^4$, iscoadile sale L^2 **2** se² *om.* M^2 **3** mai] și mai M^3 *om.* L^2, cum că A^1 **4-5** Și — Tătarii] Și așѧ făcând M^3 *om.* M^1M^2 **5** bucuriѧ M^1M^2 -riꙗ A^1, și pentru bucurie] pre urmă M^3 **6** toţi *om.* L^4L^5, *După* toți M^3 *ad.* că s'au întors Tătarâi, preste $L^2M^1M^2$ priste A^2 **8** De] Pentru M^1M^2 *om.* M^3, *După* Tomșa A *ad.* Văleatul (*om.* A^2) 7071 Avgust *iar* M^3: ce-au domnit 5 săptămâni **9** sfatul *om.* L^2, 1563 ce] ce-l A^1 ce se L^2, sfătuiră $L^2L^3L^4M^1$ **10** moldovenești] întăi L^2 *om.* AL^3L^4, ucisese A^1, acei] cei L^3, pre Nemții lui $A^1M^1M^2$ **9-10** Iară — ai lui] Boѧrii moldovenești a doa zi după ce-au ucis pre acei Nemți a lui M^3 **12** numele $L^1M^1M^2$, Deci] Și M^3, de sârg] de grab A^2 îndată M^3, purчasъ M^1 -чѣase M^2 -чasъrъ M^3 **13** ca] şi ca L^2 *om.* M^3, nu] a nu M^3, prinde] cuprinde M^3, de *om.* $L^2L^3L^4$ **14** cum] cum că A^1 cum vine L^3 **14-15** şi Vişnoveţkii soseşte L^3L^4 **15** pusъ M^1M^2 au pus M^3, prejur M^2 pejur L^3, înprejurul cetăţii $A^1L^1L^4$ pre lângă cetate A^2, încă *om.* $L^2L^3L^4$, acestea] aceasta A^1 ѧstѣ L^1L^4 aiasta L^3 **16** nimica nu ştia Dispot Vodă L^2 nimica Despot nu ştia L^4, Iar Tomşa M^2 **17** la pod la Vercicani *om.* M^1M^2 **18** Cronicariul *om.* M^3, Marţic Paşcovskii cronicariul leşesc M^1M^2, scrie că M^3 *om.* AL^1 **19** Acolo M^3, polcuri $A^2L^2L^3L^4M^2M^3$

vrând să înşale pre Cazaci, au pus un pâlc de o parte de pod, alt pâlc de altă parte de pod, dându-le învăţătură într'acesta chip, dacă se vor înşira Cazacii la pod, atuncea să-i lovească fără veste de două părţi, cum s'au şi tâmplat. Insă mai nainte cu o zi au trimis Tomşa olăcari înaintea lui Vişnoveţkii, dându-i veste cu înşelăciune, cum mâine dimineaţă vor eşi boerii toţi înainte-i, de i se vor închina, şi vor merge cu toţii asupra lui Despot; de care lucru, înţelegând Vişnoveţkii această veste, cu mare bucurie au purces a doua zi, aşteptând să-i iasă boerii înainte să i se închine, unde mai apoi cu mare înşelăciune s'au înşelat.

Bielskii şi Marţin Paşcovskii amândoi cronicarii leşeşti scriu:

Aşteptând Tomşa pre Vişnoveţkii cu oaste tocmită la pod la Vercicani, iată au sosit şi Vişnoveţkii cu Cazacii săi; ci Vişnoveţkii nu venia ca la un războiu, ci ca la o domnie deşartă de stăpân, cu puţini, şi încă el fiind bolnav de sănătate. Şi acoperindu-i negura, deodată Tomşa cu oastea sa cea tocmită fără veste i-au lovit, de i-au spart şi i-au răsipit, şi pre mulţi i-au prins vii. Unora le-au tăiat urechile şi i-au slobozit, pre alţii, dinpreună cu domnu-său Dumitraşco Vişnoveţkii, i-au trimis la împărăţie, că Vişnoveţkii neavând nădejde de o poticală ca aceia şi fiind negata, lovindu-i Tomşa

---

1 vrând] ca M^3, pâlc] pâlc de oaste L^3L^4 2 de pod *om.* L^2 3 dacă] că dacă M^1M^2, vor] va L^2 4 de] în M^1M^2, cum] precum A^1, întâmplat A^1 4-5 cu o zi mai nainte M^3 6 cum de mâine M^2 7 înainte-i *om.* $L^2L^3L^4$ 9 aceasta M^1 10 să-i ase M^3 12 scriu că M^3, Bielskii — scriu] Când au bătut Tomşa pre Vişnoveţski la pod (la pod *om.* L^2) la Vercicani pre Siret $L^2L^3L^4$; *în* M^2M^3 *nu e ca titlu* 14 iată au sosit] vinit-au M^3 15 ci Vişnoveţkii] însă M^3, ci[2]] ci venea $L^2L^3L^4$ 16 stăpâni AL^1L^3, puţini] puţinei L^3L^4 puţini oameni M^1M^2, încă *om.* L^2, el încă L^3L^4, fiind *om.* L 16-17 de sănătate *om.* M^3 17 negură M^3, deodată] atunci deodată M^3, şi Tomşa $L^3M^1M^2$, oaste L^3 19 i-au[1]] au $L^2L^3L^4M^3$ 20 domnul lor A^1, Dumitraşco *om.* L^2M 20-21 dinpreună — Vişnoveţkii[1]] înpreună cu Vişnoveţkii stăpânul lor M^3 21-22 neavând — aceia] de una ca aceasta neavând nădejde L^2 22 nădejde] grijă M^3, o *om.* M^3, puticală M^1, aceia] aceasta L^3L^4, şi nefiind gata M^3, şi lovindu-i M^1M^2

fără veste, pierdu Vişnoveţkii războiul şi au dat dos a fugi; şi văzând că nu va putea scăpa, că era şi slab de boală, au întrat într'o căpiţă de fân la un sat la Botoşani, şi viind un popă la fân să-l încarce, l-au aflat în căpiţă ascuns, şi l-au dus la Tomşa de l-au închinat. Mai apoi, cum s'au pomenit mai sus, l-au trimis la împărăţie dinpreună cu cumnatu-său Pisacenskii de i-au închinat.

De moartea lui Dumitraşco Vişnoveţkii şi de a cumnatu-său Pisacenskii.

Ducând oamenii Tomşii pre Dumitraşco Vişnoveţkii şi pre cumnatu-său Pisacenskii la împărăţie, au dat preste oamenii lui Alexandru Vodă, carii venia să ia ţara cu cărţile împăratului, că împăratul, auzind de atâtea amestecături ce se fac în ţară şi se scoală unul pre altul, nu suferi, ce dede

---

1 au pierdut M^1M^2, Vişnoveţkii *om.* L^4, dosul $AL^1L^2M^2$, pierdu — fugi] de nimic nu s'au putut apuca ce numai de fugă M^3 2 putea *om.* AL, şi²] şi can M^2 *om.* A 2-3 au întrat] s'au vârât M^3 3 copiţă A^1 copită L^2, un¹ *om.* $L^2L^3L^4$, la²] lângă M^3, şi] iar M^2 ce L^1 *om.* A^2, venind A^1 3-4 un popă viind M^2 4 să-l] ca să-l L^3 să M^3, la fân să-l (ca să-l L^3) încarce în car L^3L^4 să încarce fânu în car L^2, aflat] găsit $A^1L^2L^3L^4$, în căpiţă *om.* A, ascuns în căpiţă L^2, şi] şi aşa M^1M^2 şi luându-l de grumazi M^3 5 Mai] Dѣcii mai M^2 *om.* M^3, cum] precum A^2 5-6 cum s'au pomenit mai sus *om.* M^2; *în* M^3 *aceste cuvinte se află după* împărăţie 6 înpreună M^3 *om.* L^3L^4 7 Pisacenskii] Pisoskie L^1 Pisovski L^4 Pѣsovski L^3 8 De] Pentru M, Dumitraşco *om.* L^2, de *om.* M^3 8-9 şi de a cumnatu-său Pisacenskii *om.* AL 11 Pisacenskii] Pisoţkii A^1 Pişoskie L^1 Pisovski L^3L^4, Pisacenski cumnatu-său L^2, preste] pre M^1 de A^1, au dat preste] i-au tâmpinat M^3 12 Vodă] Lăpuşneanul M^3, să ia ţara — p. 201, 7 Galata. *Pasajul acesta are în* M^3 *o redacţiune deosebită:* cu ferman înpărătesc la scaonul ţărâi, că dedese domnia iar lui Alexandru Vodă, pentru multe neaşezări şi amesticări ce se făcea aicea în ţară. Aşa, dacă s'au tâmpinat, au luat pre Dumitraşco Vişnoveţkii şi pre cumnatu-seu Pisacenţkii de la mânule oaminilor Tomşii, şi-i trimiseră de-i închinară ei la înpărăţie, zicând că pe Alexandru Vodă pofteşte ţara, şi'n nedejdea lui au făcut slujba înpărăţiei. Deci înpăratul au poroncit de au pus în cârligi despre Galata pre Vişnoveţkii şi pre cumnatu-seu Pisacenţkii 13 auzind înpăratul M^2, atâta $L^2L^3M^2$ 14 pre] preste A^2 spre $A^1L^2L^3L^4$

domnia iar lui Alexandru Vodă și scaunul cel dintâiu. Așa, dacă întâmpinară ducând pre Dumitrașco și pre Pisacenskii la Țarigrad, îi luară de pre mâna oamenilor Tomșii, și-i trimiseră de i-au închinat de la Alexandru Vodă, zicând că țara îl poftește pre dânsul, și în nădejdea lui au făcut slujbă împăratului. Iară împăratul pre Vișnovețkii și pre Pisacenskii i-au pus în cârlige despre Galata, și acolo au trăit până a treia zi, cu multe sudălmi și ocări spre Mahmet; mai apoi Turcii ca într'o proșcă săgeta într'înșii, de-i umplea de săgeți, și așa au săvârșit Vișnovețkii și Pisacenskii viața lor.

Când au mers Ștefan Vodă Tomșa asupra domnu-său lui Despot Vodă.

Ștefan Vodă Tomșa, după izbândă cu noroc ce-au bătut pre Dumitrașco Vișnovețkii, de iznoavă s'au întors spre Suceava, și strângând țara, au încungiurat cetatea, unde era închis Despot Vodă, și au apropiat pușcile de o bătea. Intr'aceia multă gâlceavă și hreamăt se auzia dinlăuntru, că Despot, prepuind de viclenie pre căpitanul pedestrilor Dervici Petru, că s'au ajuns cu Tomșa și va să-i dea cetatea,

---

1 iar] iarăși A^2, Alexandru Vodă Lăpușneanul A, și scaunul cel dintâiu *om.* L^2 **2** timpinară AL^2, Dumitrașco] Vișnovețki L^2, Pisaч-kii M^1 Pisovskii A^1, și pre Pisacenskii *om.* L^{2}L^{3}L^4 **3** dupren (din A^2) mâinile A, a Tomșii M^1 **5** îl *om.* A^{2}L^{1}L^{3}L^4, slujba AL^{2}L^{3}L^4 **6-7** Pisacenskii] cumnatul său Pisacenskii M^{1}M^2 **7** cârlige] cănge M^{2}M^4, au trăit vii AL **8** spre] asupra lui A^1, Mehmet AL^{4}M^3 Helemet L^1 **9** proașcă M^2 **9-10** de-i înplură M^3 **10** sigeți M^3, au] și-au M^3 s'au AL, săvârșit] sfârșit AL, Vișnovețkii *om.* AM^3, și Pisacenskii *om.* ALM^3 **11** lor] sa L^1, viața lor *om.* L^{2}L^{3}L^4 **12** Când — Tomșa] Stefan Vodă Tomșѧ au mers M^3, domnului său A^2 **13** lui *om.* A^{2}L^{3}L^4 **14** bătut] înșelat M^3 **15** Dumitrașco *om.* AL^{1}M^3, de iznoavă *om.* M^3 **17** apropiat] abătut M^3, de o bătea] de bătea cetatea M^2 **17-18** Și într'aceia M^2 Într'aceia vreme A^1, hrѣmăt A^2 hrѧmât M^3 hramăt L^{2}L^{3}L^{4}M^1 heramăt L^1 zarvă M^2 **19** pedestriilor M^1 pedestrașilor A^2 pedestrimei M^3 *om.* L^{2}L^{3}L^4 **19-20** Darovici L^{2}L^{3}L^4, pe Darovici Petru căpitan L^2 **20** Petru *om.* L^{3}L^4

l-au omorât. Intr'aceia slujitorii, văzând năpastea și moartea căpitanului lor, mare zarvă feceră, și întâiu se ispitia să-l omoare, apoi se sfătuiră, că vor zice că nu pentru căpitanul l-au omorât, ci au viclenit pre domnu-său, și s'au lăcomit de au luat bani de la Tomșa. Și așa rupseră sfat, ca să trimiță să le jure Tomșa să fie ei slobozi, iar ei să-i deșchiză cetatea, și ei să hălăduiască, și de nume de viclenie să se curățească; așa luând adeverință de la Tomșa au deșchis cetatea.

De moartea lui Despot Vodă Ereticul.

Despot Vodă, dacă văzu că l-au viclenit toți boerii, și l-au părăsit toți slujitorii, și țara s'au rădicat asupra lui, și ajutor de unde avea nădejde, de la prietinul său de la Laskii, nu-i vine, așa văzând perirea sosită asupra capului său, îmbrăcat domnește au eșit afară din cetate, mai sus de Areni unde era țara adunată, și se închină Tomșii. Iară Tomșa cu multe cuvinte l-au mustrat, aducându-i aminte de multe lucruri fără de lege ce făcea, că nu numai țara

---

1 l-au omorât] ce l-au omorât M^2 au scos sabia și l-au omorât A, năpastea] acea năpaste L^3L^4 1-2 năpastea căpitanului lor și moartea M^3 că-l omoară pe căpitanul lor cu năpaste M^2M^4 2 lor] său M^1 *om.* L^2, feceră M^3 fѣceră M^2 ce fѣceră M^1 făcură A^2L făcea A^1, se ispiti M^1 se ispitiră $L^2L^3L^4M^2$ se ispitise M^3 2-3 să omoare pe Dispot Vodă A 3 se sfătuiră] socotiră M^3, că[1]] că pre urmă M^2, căpitanul lor $L^3L^4M^3$ 4 domnul lor A^1 5 Tomșa Vodă A, rupseră] aleseră L^3L^4 6 iar] și $L^2L^3L^4M^3$ 7 și să hălăduiască ei A^2 și ei să scape A^1 *om.* M^3 6-7 să le jure — hălăduiască] la Tomșa să le jure să fie ei slobozi și să hălăduiască, să n'aibă ei nici o nevoe, și ei să-i deschiză cetatea M^2M^4 8 așa] și așѣ M^3 9 De] Pentru M 10 Despot] Atunci Dispot M^3, dacă au văzut M^2M^3 12 ajutor — nădejde] nedejdea de agiutoriu de unde avea M^3, de la[1]] den L^3, de la[2] *om.* $L^3L^4M^3$ 13 nu-i venia A^1, perire L^1M^3, sosită perirea capului său A^1 perirea lui (lui *om.* L^4) sosită capului său L^3L^4 perirea lui sosită la capul său A^2 perirea lui sosită, capul lui L^2 14 îmbrăcat] s'au înbrăcat L^2, au] așa au M^1M^2 și au L^2, *După* cetate L^2 *ad.* pe cal domnesc, de Areni] de Suceava la Areni AL 15 și s'au închinat M^3 să se închine A^1L^2, Iară] Atunci M^3 16 *După* Tomșa L^2 *ad.* au trimis înainte-i să discalice să vie pe jos, că ѥste el domnu și viind la dânsul, l-au mustrat] mustrându-l L^3L^4 17 de[2] *om.* A^1, lucruri fără de lege ce făcea] lucruri fără cale ce făcea și fără lege L^2 fără lege fapte ce lucra L^3L^4, ce făcea — *p.* 203, 1 lege *om.* M^2

pustieşte, ci şi bisericele dezbracă, şi-şi râde de lege. Cu aceste cuvinte mustrându-l Tomşa, l-au lovit cu buzduganul, şi de aci toată oastea s'au lăsat la dânsul, unde acoperindu-l mulţime, cu multe rane i-au pătruns trupul. Şi aşa au fost sfârşitul lui Despot Vodă, şi au domnit 3 ani şi jumătate. De aci în pedestrime s'au lăsat, de i-au tăiat şi i-au snopit; unora le-au tăiat nasurile şi urechile.

Când au trimis Ștefan Vodă Tomşa la Laskii, voevoda Siraskii, să se întoarcă înapoi.

De această poveste scrie Marţin Paşcovskii, cronicariul leşesc. Intr'aceia vreme când au perit Despot Vodă la Suceava, iată sosi și Albriht Laskii, voevoda Siraskii, la țărmurile Siretului, carele venia într'ajutoriu lui Despot Vodă cu 14.000 de oameni, ci nimica nu i-au folosit, că cumu-și sânt Leşii de se gătează preîncet, până a veni Laskii să apere pre Despot Vodă, iară Tomșa au înșelat pre Despot Vodă, de i-au împărţit oastea și i-au ucis Nemţii, şi de aci au bătut pre Vișnoveţkii, mai apoi au omorât și pre Despot Vodă.

---

1 pustia $A^1L^2L^4$, ci *om.* A, dezbrăca AL^2L^4, râdea $A^1L^2L^4$, și de lege își râde M^3 ce și de lege își râdea A^2, Cu] Și cu A^1 **2-3** de aci] îndată M^3 **3** oastea toată M^3, la dânsul] asupra lui A^1, toată oastea lui se lăsă la dânsul L^3L^4 se lăsă toată oastea lui la dânsul L^2 toată oastea lui se slobozi la dânsul L^1 **3-4** mulțimѣ AM^3 **4** trupul] tot trupul L^2 **4-5** sfârșitul] săvârşitul M^1 **5** Vodă *om.* M^1, și¹] după ce A care M^2, 3 ani] ca la trei ani A^1, și jumătate] şi luni șase M^2 Noemvrie A, 3 ani și jumătate] 3 pol ani L^3 ani 3 pol L^4L^5, De] Și de L^3L^4 **6** lăsat] slobozit M^2, s'au lăsat în pedestrime $AL^2L^3L^4$, și i-au snopit] și i-au făcut grămadă (au movilă) L^1 *om.* L^4L^5 **7** urechile și nasurile $AL^2L^3L^4$ **8** Ștefan — Tomșa] Tomșa Vodă L^3L^4, Când — Tomșa] Stefan Vodă Tomșѣ au trimis M^3 **9** întoarcă] ducă L^3L^4 **10-11** De această — leșesc] Marțic Paşcovschii cronicariul (cronicariul *om.* A^2) scrie A **11** Intr'aceia vreme când] că dacă M^3 **12** sosise AL, și *om.* M^1M^3, voevoda Siraskii *se află în* A *ca notă marginală în paranteză* **13** care L^2 **14** ci] dar A^1, ci nimica nu i-au folosit] ce nice de un folos nu i-au fost M^3, cumu-și] precum A^1, sânt] sânt obiciuiți A^1 **15** se gătesc A^1M^2, prencet $L^2L^3M^1M^2$ princet A^2 **16** au] l-au M^3 **17** ucis] omorât A^1, de aci *om.* M^3 **18** au omorât și] l-au și omorât L^3L^4, Vodă *om.* AL^2

Deci, înțelegând Tomșa de venirea lui Laskii, au prins pre căpitanul Nemților celor pedestri, de i-au tăiat nasul și urechile, și l-au dezbrăcat de haine, și l-au trimis la Laskii, să-i spue că au perit Despot Vodă, iară el, de va mai veni, cum au pățit Vișnovețkii, așa va păți și el, și cum au pățit oamenii lui Despot, așa vor păți și oamenii lui, că țara nu este fără cap, cumu-i pare lui; iar de-i este voia să-i fie oamenii fără nas și fără urechi, cumu-i acel neamț, el să vie.

Acestea toate dacă le-au spus neamțul lui Laskii, au întrebat sfat de porușnicii săi, cum va face; ci porușnicii i-au zis că: dacă au perit Despot Vodă, pentru carele mergeai să-l aperi, și cheltuiala ta au perit; nici avem ce umbla sau ce căuta la Suceava, ci să ne întoarcem înapoi.

Insă neputându-și afla cale curată ca să se întoarcă, pre urmă pre unde venise se temea de vicleșug, să nu le iasă înainte oamenii Tomșii, să pață mai rău de cât Vișnovețkii; pre la Codrul Cozminului să treacă, se temea de țărani, înțelegând de dânșii să nu seciuiască pădurea asupra lor, să pață mai rău de cât Albert craiu. Mai apoi și-au aflat cale să se întoarcă pre urmă pre unde au venit, socotind că de vor și eși vrăjmașii lor înainte, se vor apăra din sinețe, și se

---

1 Deci] Și dѣcii (dѧcii M^3) M, Tomșa *om.* M^3 2 de] și M^2 4 Despot *om.* M^2M^4, mai *om.* M^3, va mai veni] va socoti să vie, să știe că A^1 5 cum^1] precum A^1, va păți] va să pață L^1, cum^2] precum A^1 6 Dispot Vodă M^3, păți] să pață L^1, și *om.* A^2L^1 7 fără de A^1M^3, cumu-i] pecum îi L^2, este^2] e L^3L^4 va fi L^1 i M^3 *om.* M^1M^2 8 fără^2 de $A^1L^3L^4$, cumu-i] precum ꙗste A^1 9 le-au spus neamțul lui Laskii] le-au înțeles Laski de la acel neamț 10 de] de la $L^3L^4M^2$, săi] lui A^1, va] vor M^2, ci] iar M^2, porușnicii lui (săi M^1) $L^3L^4M^1$ svѣtnicii lui L^1, i-au] au M^3 11 zis lui A, că *om.* M^2, Vodă *om.* M^3, care M^3 11-12 mergea ei (mergea el L^3L^4) să-l apere ALM^1M^2 12 ta] lui Laski ALM^1M^2, avem] au M^1M^2, nici avem] n'avem noi AL, sau] și M^1M^2 12-13 ce umbla sau ce căuta] ce căuta să umblăm A 13 la] pe la A, ci să se întoarcă M 14 neputându-și] nu-și putură AL, curată] deșchise M^3, ca] că M^2 *om.* $A^2L^2L^3L^4$ 15 pre urma L^3L^4 înnapoi A^1, venise] au venit M^2, se] că se A^1 16 ѧse M^3, să] și să M^3 17 se temea să treacă $AL^2L^3L^4$ 18 înțelegând] daca vor înțelege M^2, seciuiască] se tae L^1 se ascunză L^5, asupra lor pădurea L^3L^4 asupra lor în pădure L^5, să^2] și să M^3 19 calѣ $L^2L^3L^4$ 20 pre urma L^4 înnapoi (napoi M^2) pre urmă M^1M^2 *om.* M^3, socotind] socotiră $A^2L^2L^3$ și socotiră A^1, că *om.* $A^2L^2L^3$ 21 sinѣțe AL^1M^1 sinѣțъ $L^2L^3L^4M^2$ sinѧțъ M^3

vor sprijini din arme, şi vor hălădui. Carii, dacă s'au întors înapoi, pre multe locuri le făcea năvală ţăranii cu îmblăcie şi cu coase, ce nimica nu le-au stricat, ce întregi au hălăduit în ţara sa, numai unul dintr'înşii au perit. Această dobândă au făcut Laskii de la Despot Vodă pentru mult bine ce-i făcuse, şi-l aşezase la domnie.

De războiul lui Ştefan Vodă Tomşa, când s'au bătut la Milcov
1564 **cu Mircea Vodă, domnul muntenesc. Văleatul 7072.**

Intr'aceia vreme Mircea Vodă, domnul muntenesc, înţelegând de atâtea amestecături ce se făcea între domnia Moldovei, gândi ca să se ispitească să apuce ţara, să fie supt ascultarea lui, socotind că pre lesne o va dobândi, pentru împerecherea ce era între călăraşi şi între pedestraşi; alta şi pentru supărarea ţării ce făcuse Despot Vodă, gândi că fiind slăbiţi de răutăţi nu va avea cine să-i stea împotrivă; alta că şi domnia Tomşii este neaşezată, că steag de la împărăţie încă nu-i venise. Aşa Mircea Vodă cu toată oastea sa s'au pornit asupra Tomşii, ci Tomşa prinzând de veste de sârg s'au gătit, şi i-au eşit înainte la Milcov, şi dând războiu au bătut pre Mircea Vodă, şi de aci s'au întors la Iaşi.

---

1 hălădui] scăpa A^1 2 pre] pren A^1, făcea] da M^2, ţăranii năvală A, îmblăcie M^1M^2 mblăcie A^1M^3 mlăcii $A^2L^2L^3L^4$ $\frac{\text{îmlăcie}}{\text{ciomage}}$ L^1 3 ce^2 *om.* AL, au hălăduit] s'au dus A^1 $\frac{\text{hălăduit}}{\text{au mers}}$ L^1 au scăpat L^5 4 în] la M^2, sa] lor A^1 5-6 ce i-au făcut L^2 6 şi-l] de-l L^2 7 De] Pentru M *om.* A^2, când s'au bătut] ce s'au lovit M^3, la Milcov *se află în* $A^2L^1L^2$ *după* Mircea
1560, 1570 Vodă, *iar în* M^3 *după* muntenesc *din r. 8* 8 7072 AM^3 7068 L 7078 $M^1M^2M^4$ 9 Intr'acea L^1M^2, Intr'aceia vreme *om.* M^3, domnul muntenesc *om.* L^4 10 atâta $A^2L^1L^3M^2$, domnia $A^1L^1L^2$M domnii A^2 10-11 între domnia Moldovei] în ţara Moldovei pentru domnie L^3L^4 11 gândi] au socotit M^3, se *om.* L^4L^5, să fie *om.* L^3L^4 12 lui] sa A^2L, socotind] gândind M^3 13 alta *om.* M^3 14 ce se făcuse cu M^3 15 fiind slăbită A 16 $că^1$ *om.* M^2, Tomşii A^2, este] era M^2M^3 *om.* M^1 16-17 că de la'mpărăţie nu-i venise steag de domnie M^3 17 încă *om.* M^1M^2, Aşa] Şi aşa A^1, *In dreptul lui* Mircea Vodă *se află în* A *nota marginală:* Pe această vreme au fost domn în ţara muntenească Petru Vodă, feciorul Mircei (sau Mircea A^2) Vodă 18 sa] lui L^1 *om.* $A^1L^2L^3L^4$, ci] iar M^2, prinzindu-i M^1, prinzând de veste Tomşa M^2 18-19 de sârg *om.* L^2, gătat M^1M^2 20 de aci *om.* L^4L^5, Aşi M Eşi A^2

De această poveste, ce-au bătut Tomşa pre Mircea Vodă, ⟨cronicariul cel latinesc⟩ nimica nu scrie, ci la letopisețul cest moldovenesc se află această poveste.

De a doua domnie a lui Alexandru Vodă Lăpuşneanul. Văleatul 7072. 1564

Intr'aceia vreme înțelegând împăratul turcesc de atâtea amestecături ce se fac în țară, şi se scoală unii pre alţii, nu suferi ci dede domnia iarăşi lui Alexandru Vodă Lăpuşneanul.

Iară Ștefan Vodă Tomşa, dacă omorâ pre Despot Vodă la Suceava, şi bătu pre Mircea Vodă la Milcov, se întoarse la Iaşi, şi gătind ca să trimiță boeri şi oameni de țară la împărăție să cee steag, veniră-i olăcari, de-i dederă veste cum domnia este dată lui Alexandru Vodă, şi el au venit la Brăila şi se gătează să între în țară. Înțelegând Tomşa de aceasta, se sfătui cu boerii săi ce vor face, şi aflară ca să trimiță la Alexandru Vodă oameni juraţi de la țară, să-i spue că țara nu-l va, nici îl iubesc, şi de acolo să treacă la

2 ⟨cronicariul cel latinesc⟩ *în mss:* cronicarii cei (cei *om.* $L^2M^2M^3$) leşeşti (L^1: $\frac{\text{cronicarii}}{\text{scriitorii}}$ (sau istoricii) cei leşeşti), nimica *om.* A, nu scriu *în mss,* ci la] iar la M^2 ce'n A^2 ci L^1 ce numai la M^3, acest A^2 cel M^1M^2 *om.* $L^3L^4M^3$ 3 se află scris (scrisă A^1) $A^1L^3L^4L^5$, această poveste *om.* L^4L^5, *După* poveste M^3 *ad.* precum s'au scris mai sus 4 De] Pentru M^3 *om.* $AL^2L^3L^4$, domnia a 2 a lui M^1, *După* Lăpuşneanul A *ad.* care (carile A^2) apoi au tăiat 47 de boeri 5 7072 A 7062 M^3 7068 LM^1M^2 6 *După* înțele- 1554, 1560
gând A *ad.* sultan Suleiman, atâta $A^2L^2L^3M^2$ 7 țară] țara Moldovei A, pre] spre AL 8 ci dede] ce au dat M^3, iarăşi] iar M^2, lui] a lui M^1 9 Tomşa *om.* A, omorâră L^2 au omorât M^3 10 la¹] în M^3, pre] şi pre M^2 10-11 se întoarse — boeri şi] întorcându-se la Iaşi s'au gătit să trimiță M^3 12 împărăţie] împăratul AL, să] să-i AL, veniră $A^1L^1L^3L^4M^1M^2$, olăcarii A^2M^2 olăcari (sau poşte) L^1, de-i dede A^2 12-13 veste, cum domnia este] de domnia veste cum este A^2 13 cum că A^1 că M^3, dată] dată de la înpărăţie M^2, el au venit] au sosit M^3 14 şi] să A^1, gătѣză $L^4M^1M^3$ gătѣază $L^2L^3M^2$ găteşte $A^2L^1L^5$ gătească A^1, să] ca să A^2L^1, Tomşa Vodă A^2 Ștefan Tomşa Vodă A^1 14-15 Inţelegând de aceasta Tomşa AL^2 Iar Tomşa înţelegând de aceasta M^2 15 s'au sfătuit M^3 16 *După* trimiţă AL^1 *ad.* să meargă, de la ţară *om.* A^2, oameni — ţară *om.* L^3L^4, să-i] şi să-i M^3 17 va] vor L^1 priimeşte M^2, nici-l AL^2 nice-l $L^3M^1M^3$, şi] încă şi M^2

împărăţie, şi până nu le va veni răspunsul, să nu lase pre Alexandru Vodă să între în ţară. Dacă au mers solii Tomşii şi i-au spus, zic să fie zis: de nu mă va ţara, eu îi voiu pre dânşii, şi de nu mă iubesc, eu îi iubesc pre dânşii, şi tot voiu merge, ori cu voe ori fără voe. Deci solii i-au oprit, şi au trimis hochimurile împăratului la Tătari, de au acoperit ţara ca un roiu până la Prut, prădând şi arzând; de altă parte el au întrat cu Turcii şi cu oastea ce au avut lângă sine.

Văzând Tomşa Vodă că împotriva acei puteri nu va putea sta, cu sfetnicii săi, cu Moţoc vornicul, cu Veveriţă postelnicul şi cu Spancioc spătariul, au trecut în ţara leşască şi s'au aşezat la Liov, după ce au domnit 5 săptămâni.

Când s'au aşezat al doilea rând Alexandru Vodă la scaun, şi de moartea lui Ştefan Vodă Tomşa.

Alexandru Vodă Lăpuşneanul, dacă au dobândit scaunul

---

1 şi] iar L^4, răspunsu A^1LM^3, nu²] nu-l A^2L^2 **2** să] ca să A^2L^4, au mers] au sosit mergând L^3L^4, solii aceia de la Tomşa M^3 **2-3** şi i-au spus — zic] i-au dat răspunsul iar el M^2 **3** i-au spus] i-au zis L^3L^4 au spus lui Alixandru Vodă M^3, zic] atunci M^3, să] să le AL^2, să fie zis Alexandru Vodă AM^3, mă va ţara] mă va L^1L^2 mă vor AL^3L^4 mă va pre mine ţara M^2, dânşii] înşii M^1 ei $A^2L^2L^3L^4$ **3-4** de nu mă va — dânşii] de nu mă iubesc ei, eu îi iubesc pre înşii, şi de nu mă va ţara, eu voiu pre dânşii M^3 **4** eu] iară eu L^1, dânşii] înşii M^1 ei $L^2L^3L^4$, şi voiu tot M^1M^3, merge] să merg A^1 **5** fără de $L^2L^3L^4M^2$, pre soli AL^3L^4, Şi au oprit pre soli M^3 **6** $\frac{\text{semnele}}{\text{hochemurile}}$ L^1, Tătar $A^2L^4M^1$, împăratului la Tătari] la Tătari cele înpărăteşti M^2, *După* Tătari M^3 *ad.* carii îndată s'au pornit **7** la] în M^2, până la Prut *om.* A, el *om.* L^2 **7-8** au întrat el L^1 au întrat ei M^2 **8** oaste M^1M^3, ce] care L^3L^4, sine] dânsul L^1 **9** Văzând — Vodă] Deci Tomşa văzind M^3, aceia L^3 **9-10** Iar Tomşa văzând că nu va putea sta înpotriva acei puteri M^2M^4 **10** cu²] şi cu $L^2M^1M^2$ şi AL^3L^4 **11** Spanciog AL^1L^2 **10-11** cu sfetnicii — leşască] ce au tricut la ţara leşască cu sfetnicii săi cu Moţoc vornicul şi cu Spancioc spătar şi cu Veveriţă postelnicul M^3 **12** la] în M^3, *După* săptămâni A *ad.* Iar la un letopiseţ sârbesc scrie că au fost domnia lui până la 4 luni (scrie păn la patru luni că au fost domnia lui A^2) **13** Când] După ce A, Alexandru Vodă al doilea rând A, Când — rând] Pentru aşezarea lui M^3, Alexandru Vodă Lăpuşneanul L^3L^4 **14** de] pentru M^3, Tomşii M^1 *om.* M^2, *După* Tomşa L^1 *ad.* cu a boiarilor săi **15** au dobândit — *p.* 208, 1 Iaşi şi *om.* M^3

său la Iaşi şi s'au aşezat la domnie al doilea rând, scos-au ceauş împărătesc pre un turc mare, de au trimis cu pâră la craiul leşesc, poftind pre viclenii săi, pre Tomşa şi pre soţiile lui. Craiul, pentru pacea ce avea cu Turcul, şi pentru pâră multă ce-l pâra Leşii şi pentru moartea lui Vişnoveţkii şi pentru sluţia a mulţi ce făcuse, au trimis pre sluga sa, pre Crasinskii, la Liov, de au tăiat capul Tomşii şi lui Moţoc vornicul şi lui Spanciog spătariul şi-a lui Veveriţă postelnicul, pre carii i-au îngropat afară din târg la mânăstire la Sfeti Onofrie. Și aşa au fost sfârşitul Tomşii.

Când au omorât Alexandru Vodă 47 de boeri.

Alexandru Vodă, dacă s'au curăţit de toată grija dinafară, şi au adus pre doamnă-sa, pre Roxanda, și fiii săi din țara muntenească, au vrut să se curățească și de vrăjmașii săi cei din casă, pre carii îi prepusese el că pentru viclenia lor au fost scos din domnie. Și au învățat cu taină într'o zi lefecii, carii au avut streini, de i-au supus în curtea cea

---

1 său *om.* L^3L^4, al doilea rând la domnie A 3 viclenii] vrăjmașii L^1 4 lui] sale M^3, Craiul] Iar craiul L^1 Iară craiu M^3, pace M^3, și] a doao (dooa A^1) și A 5 multă *om.* M^3, multă pâră A^2L^1, ce-l] ce avea asupra lui și-l L^1, pъra $L^1L^2L^4$ pъriѧ L^3M^2 pъrъѩ A pъrъѧ M^1 pѫrѫѧ M^3, și *om.* AL 6 sluția (ocara) L^1, ce făcuse a mulți M^2 ce făcuse multora L^1, *După* făcuse M^3 *ad.* Tomșѣ Vodă, au trimis craiul M^3 7 Crasenskii M^3, au] i-au $A^2L^2M^2$, lui] al (a M^3) lui A^1M^3 8 lui[1]] a lui A^1M^1, Spancioc $L^3L^4M^3$, spătar M^2, lui[2]] a lui A^1M^1, și-a lui Veveriță postelnicul și-a lui Spancioc spătariul M^3 7-9 și lui Moțoc — postelnicul] și celor cu dânsul, ce s'au numit mai sus, sfetnici ai lui L^1 9 pre carii] și M^3, mânăstirѣ $A^2L^1L^4M^3$, la[2]] lui $A^2L^1L^3L^4M^3$ 10 Onofreiu L^3M^1 Onufrie L^1M^3, Și *om.* L^4, sfârșitul] săvârșitul M^1M^2, Tomșii Vodă M^1M^2 lui Tomșѧ Vodă M^3, *După* Vodă M^1M^2 *ad.* când s'au săvârșit, *iar* M^3: cum scrie în sfânta Evanghelie: Cu ce măsură veți măsura, se va măsura voao 11 Când — boeri] Alexandru Vodă au omorât 47 de boѧri M^3 13 și au] și și-au M^3, doamna $A^2L^1L^2L^3M^2$, sa] lui L^1 *om.* A^1, pre *om.* $AL^3L^4M^3$, fiii] pre fii A^2M^2 cu fiii A^1 coconii M^3, săi *om.* M^3 14 deci au vrut L^4L^5, să se curățească *se află în* L^3L^4 *după* casă *din r. 15* 15 pre care $L^1L^2M^1M^2$, îi] își M^3, viclenie M^1 vicleşugul $AL^2L^3L^4$ vicleşugurile M^3 16 domnia dentâi M^3, cu] în M^3, într'o zi *om.* M^3 17 pe lifecii A^1 lefecii săi A^2, pe carii A^2 care $L^2L^3L^4$ carie M^1 ce M^3, au] i-au A^1L^1, de] daca L^2, de s'au supus A^1M^3, curte $A^2L^2L^3$

domnească în Iași, și au chemat pre obiceiu boerii la curte, carii fără nici o grijă, și de primejdie ca aceia negândindu-se, dacă au întrat în curte, slujitorii, după învățătura ce-au avut, închis-au porțile, și ca niște lupi într'o turmă fără nici o apărătură au întrat într'înșii, de-i snopia și-i junghia, nu numai boerii ce și slujitorii; nici alegea pre cei vinovați, ci unul ca alalt îi punea supt sabie; cădea mulți, de pre zăbrele afară săria de-și frângea picioarele. Și au perit atuncea 47 de boeri, fără altă curte ce nu s'au băgat în seamă. Și așa, după atâta nedumnezeire, îi părea că și-au răscumpărat inima.

Nakazanie, adecă învățătură și certare celor mari și puternici.

In Moldova este acest obiceiu, de pier fără număr, fără

---

1 *După* Iași *ad.* într'o zi M^3, i-au chemat $A^2L^2L^3$, pre] dupre A^1L^1, obiceiul A^2, boerii] pre boeri A^1 boerilor A^2, pre boeri după (de pe L^3) obiceiu L^3L^4 **2** și *om.* M^3, de] de o A^1 de nici o L^1 *om.* M^1M^2, negândindu-se] temându-se nici gândind L^1 era M^3 **3** dacă] și dacă M^3, iar slujitorii M^2, după] de pe L^3, învățătură $A^2L^2M^1M^3$ **4** au închis $L^1M^2M^3$, porțile] poarta AL, și *om.* L^2L^3, fără de $AL^1L^3L^4M^3$ **5** o apărătură M^1 un apărătoriu M^3 o grijă și fără nici o apărătură M^2 un păstoriu AL, snopia] de-i da jos L^1 scopia L^5, giunghia $L^2M^1M^3$, de-i jiunghia și-i snopia A^1, nu] și nu L^1 **6** boѧri M^3 pre boeri $A^1L^4M^2$, slujitori M^3 pe slujitori L^4 pe slugi A^1, nice-i L^1 nu A^1, boerii — vinovați] pre boeri alegea slujitorii pre ceia ce era vinovați M^2M^4, ci *om.* L^3L^4 **7** unul] pre unul M^2, ca alalt M^1 ca alaltul M^2M^3 ca (cu L^1) altul AL, cădea] că de L^3L^4 și A^1, mulți] mulțime A^2L, cădea — zăbrele] și mulți cădea de pre zăbrele jos M^2 mulți se vъrъѧ pre ferestri de cădea M^3 **8** săria afară $AL^2L^3L^4M^2$ afară M^3, picerele L^4L^5 **9** altă curte] alți L^4L^5, ce nu] ci nu L^2 cât nu M^2 cine M^1, așa, după *om.* L^2, **10** nedumnezeire] neomenire L^1, și-au răscumpărat inima] și-au răzbunat inemii L^1 și-au izbândit de la inimă M^3 și-au răscumpărat (întors M^4) strâmbătatea făcându-și pre voia inimii M^2M^4 **11** Nakazanie] Nespusa învățătură L^1 *om.* L^2M, adecă *om.* LM, certare] mustrare M^3, mari] mai mari M^3, și celor puternici L^1 *om.* L^2M **12** În] Pre AL, este A^2L^2 au L^3L^4 *om.* $A^1L^1M^1M^2$; *cuvântul acesta lipsea, probabil, în arhetip,* acest] aest L^3 est L^4, de] ce M^1M^2, pier] pierd A^2, fără¹ de A^2L^3, fără² de $A^2L^3L^4$, In Moldova — *p.* 210, 2 legea] In Moldova au cei mai mici despre cei mai mari acest obiceiu, de pier fără giudeț, fără vină și fără samă. Singuri cei mai mari giudecători, singuri pârâși și singuri plinitori legii M^3

giudeț, fără leac de vină; însuși giudeț, însuși pâraşte, însuși ìmple legea. Și de acesta noroc Moldova nu scapă, că mai mulţi sânt de li-i drag a vărsa sânge nevinovat, apoi zic și dau vina lăcuitorilor că-s vicleni. Dară cui nu-i urât a muri? Cine n'ar pofti să vieţuiască? Place-le lor viaţa, alţii încă nu o ar lepăda! Crez mai bine pentru dragoste de cât de frică să-l slujască? Iani de s'ar învăța cei mari de pre nişte muşte fără minte cum se ţine domnia, cumu-i albina, că toate-și apără căşcioara şi hrana lor cu acele și cu veninul său, iar domnul lor, ce se chiamă matca, pre niminea nu vatămă, ci toate de învăţătura ei ascultă. Cum mai bine ar fi pentru blândețe să-l asculte și să-l iubească, și cu dragoste să-i slujască, de cât de frică şi de groază să i se plece! Că cela ce-i e voia să se teamă atâta norod de un om, trebueşte şi el să se teamă de toți; că tot vărsătoriul de sânge

---

1 județ^1 $L^2L^3L^4M^2$ judecată AL^1, fără de A^2 și fără A^1, lѣc A^1L lѧc M^1 lѣac A^2, însuși giudeț *om.* AL, însъş^2 A^2, pъrъşte M^1 pъrѣşte A^1L^3, însъşi^3 A^2 singur L^1 **2** umple A^2M^2 plineşte L^1 îș plinește A^1, acesta] aest L^3L^4, noroc] obiceaiu M^3, nu scapă Moldova M^2 **3** le-i M^1 le este A, drag] trag M^2, sânt de li-i drag] sânt de li-i (le este L^1) dragă lumea de cât moartea. Și dѣcii mai mulți sânt de li-i (le este L^1) drag L dintre capete sint iubitori M^3. zic și *om.* M^3 **4** vină $L^2L^3L^4M^3$, dau vina lăcuitorilor] pun pricină lăcuitorilor ţării M^2, că sânt AM^2M^3, nu-i e L^4 nu (nu-i A^1) este AL^1, cui — muri] cine ar iubi să moară M^3 **5** n'ar pofti] nu iubește M^3. Place lor viața L^2 Viața le place lor L^3L^4 De le place lor viața M^2M^4 Cu drag este celor mai mari să aibă viață M^3, alții] cei mai mici M^3 **6** ar] vor A^1, Crezi M^1M^3, Crez mai bine] Dar mai bine este M^2, pentru] den M^3 **6-7** pentru dragoste — slujască] pentru dragoste să slujască de cât pentru frică L^3L^4 ar fi să-i slujască pentru dragoste de cât de frică A^1 **7** să-i (să li M^3 să L^1) slujască $A^2L^1M^3$, Iani] Și M^3, de^1] dar ce M^2M^4, s'ari M^3, mari] mai mari M^3, pre niște] pilda unor M^2M^4 **8** muște] albine M^3, fără de M^1 ce sânt fără M^2M^4, cumu-și țin (ține L^3L^4) AL^3L^4, cumu-i] cum este A **8-9** cumu-i — apără] că toată albina îș apără M^3 **9** căşciora M^1 căşoara M^3, și hrana lor *om.* M^2, acѣle M^1 acѣlѣ A^1M^2 **10** ce se chiamă] adică M^3 **10-11** iar — ascultă *se află în* A *în paranteză* **11** ei] lui L^2, Cum] Precum M^2 Cum dară M^3 *om.* $AL^2L^3L^4$ **11-12** ar fi] ar face L^1 *om.* M^3, ar fi mai bine M^2 **12** pentru blândѣțъ M^3 de blândețile lui L^2, să-l asculte] să asculte pre cel mai mare M^3 **13** să-i slujăsc M^1, de groază și de frică M^3 **13-14** Că cela — să se teamă] Pentru că cela ce poftește să se teamă de el M^3 **14** cela] celuia L^1, ce-i e] ce-i L^3M^1 cei ѧ M^2 ce-i este AL^1L^2, voe M^1, de un om AL^1L^2 de om M^1M^3 de om de dânsul M^2 de el L^3L^4 **14-15** trebuѧ și el L^2 și el trebuește L^3L^4 **15** el] acela M^3, să se teamă și el A^1M^2

de frică face, ca să-i ia spaima și să se teamă toți de dânsul, ce ar putea face cu blândețe. Ci de acestea destulu-i.

Când au răsipit Alexandru Vodă cetățile din țara Moldovei.

Alexandru Vodă, vrând să între în voia Turcilor, precum se făgăduise înaintea împăratului că va răsipi toate cetățile din țara Moldovei, numai să-i dea domnia, că văzând împăratul atâtea amestecături ce se făcea în țară, gândi ca să slăbească țara din temelie, să nu se afle apărături, și lăsă cuvânt că, cine va răsipi cetățile din țara Moldovei, aceluia va da domnia; deci Alexandru Vodă, făcând pre cuvântul împăratului, umplând toate cetățile de lemne, le-au aprins de au ars și s'au răsipit, numai Hotinul ce-au lăsat, ca să fie apărătură despre Leși.

Nakazanie.

De acesta lucru cunoaștem că nici un bine țării n'au făcut, că vasul cel fără de fund, măcar câtă apă ai turna într'însul, nu-l mai poți umplea; așa și Turcul, de ce-i dai mai

---

1 ca *om.* $A^2L^1L^2$, să-i se ia A^1, de frică — spaima] fricos este, își face singur spaimă ca să-i ia toți spaima $L^3L^4L^5$, toți *om.* L^3L^4, dânsul] el M^3 **2** ce] ci $AL^2L^3L^4$ care M^3, face] face aceasta și M^2, Ci] care A^1 că L^1, Ci de acestea destulu-i] ceia ce ar fi destul L^3L^4 *om.* M^3 **3** din Moldova L^1L^2, Când — Moldovei] Pentru răsipirea cetăților Moldovei M^3 **5** toate *om.* M^3 **6** că] pentru că M^3 *om.* $AL^2L^3L^4$ **6-7** văzând împăratul] înțelegând înpărăția M^3 **7** atâta $A^2L^2L^3M^2$, gândi] au socotit M^3 **8** apărători A^1M^2, lăsă] lăsând L^3L^4 **8-9** lăsă cuvânt că] au poroncit M^3 **9** că] ca L^2 *om.* M^2 **10** va da] voiu da M^2 să-i dea L^2, deci] dѣcii $L^2L^3L^4$ **11** umplând] au umplut L^2M^3 au început $L^3L^4L^5$, toate *om.* M^3, și le-au aprins M^3 **11-12** le-au aprins de-au ars *om.* L^3L^4 **12** le-au răsipit L, Hotinul ce-au (l-au A^2 au M^3) lăsat $A^2M^1M^3$ ce (*om.* A^1) au lăsat Hotinul A^1L^1 cetatea Hotinul (Hotinul cetatea L^2) au lăsat $L^2L^3L^4$ Hotinul ce-au rămas nears că l-au lăsat M^3 **12-13** ca să — Leși] să fie de apărare despre țara leșască M^3 **14** Nakazanie M^1M^2 Invățătură M^3 Cuvânt M^4 Invățătură și certare AL^1L^2 *om.* L^3L^4 **15** De] Pentru M^3, aceste lucruri L^1 **15-16** n'au făcut țării AL **16** de *om.* L^3, apă] apă de multă A^1 **17** într'însul *om.* M^2, nu mai poți L^3 tot nu-l poți L^1, așe-i și M^1

mult, de aceia-ţi cere şi-ţi face mai multă nevoe, că el darul îl scrie obicină, mai apoi de n'ai vrea să-i dai, numai ce-ţi caută să-i dai.

Văleatul 7073, Septemvrie 23, Theofan, ucenicul lui Ma- 1565
carie, ce era din tinereţe episcop, l-au pus Alexandru Vodă mitropolit de Suceavă.

De un Ștefan Vodă ce-au venit cu oaste asupra lui Alexandru Vodă. Văleatul 7074. 1566

În zilele acestui Alexandru Vodă, rădicatu-s'au de la ţara ungurească un Ștefan oarecarele, de s'au fost făcând os de domn, şi strângând păstori şi altă adunătură au întrat în ţară, smomind oamenii ca să i se închine şi să-l ducă la domnie. Ce Alexandru Vodă, dacă au înţeles, au trimis împotrivă slujitorii săi, carii l-au întâmpinat mai dinsus de cetatea Neamţului, şi dând războiu l-au bătut şi oamenii i-au răsipit, iar el au scăpat înapoi prin munte pedestru; pre o samă i-au prins vii, şi i-au adus la Alexandru Vodă.

---

1 cere şi-ţi *om.* AL, faci A^1 **2** obicină] obiceaiu L^1, numai ce-ţi caută] încă (*om.* M^2) îţi caută M^1M^2 încă-ţi caută numai M^3 **3** ca să-i dai A^2 a-i da L^4 să-i dai de nevoe L^1 **4** Văleatul] Iară în anul M^3 *om.* $L^2L^3L^4M^2$, 23] 22 M^3 25 L^1, pre Theofan M^3 Theofil $A^2L^3L^4$ **5** ce] carele A^1, tinerѣţъ M^3 **6** la Suceava A^2 Sucevii M^3 **7-8** De un — 7074] Văleatul (*om.* A^2) 7074 Iunie A *om.* M^3 **9** In zilele — Vodă] Intru acest an A Iară în anul 7074 M^3, s'au rădicat A, de la] din AL^3 **9-10** de la ţara — oarecarele] un Ștefan Vodă de la (den L^4) ţara ungurească $L^3L^4M^3$ un domn pre nume Ștefan Vodă L^1 un Ștefan Vodă L^2 din ţara ungurească asupra lui Alexandru Vodă un Ștefan, pe poreclă Mъzgă, cu mulţi haiduci A, de] ce L^1L^2 carele M^3, s'au fost făcând] se făcia M^3, os] neam L^1 **11** şi strângând] strângând şi A, adunătură] adunare de oamini M^3 **12** momind L amăgind A^1 tocmind L^5, pe oameni L^2L^3 **13** Ce] Iar M^2 **13-14** împotriva lui (lor M^3) AL^3M^3 **14** tâmpinat $AL^2L^3L^4M^3$, mai sus LM^3 **15** dându-i AL^2 **15-16** şi i-au răsipit oamenii L^3L^4 **17** i-au dus M^3 **16-17** pre o samă] pre unii M^3, iar el — Vodă] iar pre carii (pre care L^3L^4 pre carii din oameni L^1) i-au prins (au prins L^4) vii, le-au tăiat nasul şi urechile, iar el au scăpat înapoi (înapoi *om.* $A^2L^3L^4$) prin (pen L^3L^4) munte (munţi AL^3L^4) pedestru (el pedestru au scăpat înapoi pedestru L^2) AL

1566 **De moartea lui Suleiman împăratul turcesc. Văleatul 7075.**

Suleiman, împăratul turcesc, s'au rădicat cu mulţime de
1566 oaste în anii 7075 şi s'au dus asupra Nemţilor, de multă pradă şi răsipă au făcut. Mai apoi fiind apucat acolo de boală au murit, după ce au împărățit 44 de ani. Și au lăsat împărăţia fiiu-său lui Selim să împărăţească.

1568 **De moartea lui Alexandru Vodă Lăpuşneanul. Văleatul 7076.**

Alexandru Vodă căzu în boală grea, şi-şi cunoscu moartea, şi chemă episcopii şi boerii şi toată curtea, de i-au învăţat înaintea morţii și le-au arătat moşan pre fiiu-său Bogdan Vodă, ca să-l pue pre urma lui la domnie. Iar el, dacă au umplut 13 ani pol a domniei sale, şi acei dintâi şi acei de apoi, priimind întâiu călugăria, au răposat, şi cu cinste l-au îngropat în mânăstirea de la Slatină, cari-i zidită de dânsul.

---

1 De] Pentru M^1M^2, sultan Suleiman M^2M^3, turcesc] Turcilor M^1, Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4M^3$, 7075 Septemvrie 26 A *om.* M^3 **2** Suleiman] Sultan Suliman M^2 In anul 7075 sultan Suliiman M^3, turcesc] Turcilor M^2 **2-3** cu multă mulțime de oaste M^1M^2 cu oşti M^3 **3** în anii 7075 *om.* LM^3, s'au dus] au mers M^3, şi s'au dus asupra Nemţilor în anii 7075 iar de la Hristos 1566 A, de] unde M^3 şi A^2 **4** şi răsipă *om.* AL, Mai] Iar mai A^1, apoi] pre urmă L^1, apucat] cuprins M^3, acolo apucat A **4-5** de boală acolo $L^4L^5M^3$ **5** o boală L^1, au împărățit] au tricut înpărăției lui M^3, ani 44 L^4M^2, *După* 44 de ani *ad.* iar la hronograful cel (cel *om.* A^2) grecesc scrie că au înpărățit 47 de ani şi este mai de crezut A **6** fiiului său L^1M^1, lui (*om.* M^2) sultan Selim M^2M^3, lui Selim fiiu-său L^3L^4, să] ca să L^2, să împărăţească *om.* $L^3L^4M^3$ **5-6** Și au lăsat — împărăţească] Și după moartea lui au stătut înpărat fiiu-său sultan Selim A **7** *Data se află în* M^3 *la începutul capitolului* **8** au căzut M^3, şi-şi] îş L^2 **8-9** şi-şi cunoscu moartea] şi s'au priceput că va muri M^3 **9** boerii şi episcopii L^3L^4, şi chemă — curtea *om.* M, de] dacii M^1M^2 deci M^3, i-au] au M^2M^3 **9-10** înaintea morţii au învăţat M^3 **10** moştan L^2L^3 moştean $A^1L^1L^4$ moştenitor M^3 **11** ca *om.* M^3, la domnie pre urma lui M^3, el *om.* $L^2L^3L^4$ **12** umplut] plinit M^3, 13 ani pol A 27 de ani $L^2L^3L^4$ câțiva ani L^1 *om.* M^1M^2; *în* M^3 *este loc alb cum a fost, de sigur, şi în arhetip,* a] ai $A^1L^1L^2$ *om.* L^4, şi¹ cei $AL^2L^3L^4M^3$, şi² cei $AL^2L^3L^4$ **11-12** au umplut 13 ani pol] au cunoscut sfârșirea zilelor M^2 **12-13** acei de apoi] a doa M^3 **13** întâiu *om.* L^1, călugărie M^3, au răpăosat M^1 -pousat M^3 **14** de la Slatină] Slatina M^3, care e L^1 care este M^3 **13-14** priimind — dânsul] au răposat A *om.* $L^2L^3L^4$

Zic unii că şi moartea lui Alexandru Vodă au fost cu înşelăciune, că el mai nainte de moarte, văzându-se în boală grea ce căzuse şi neavând nădejde de a mai fi viu, au lăsat cuvânt episcopilor, de vor vedea că-i spre moarte, iară ei să-l călugărească. Deci, văzându-l ei leşinând şi mai mult mort de cât viu, după cuvântul lui l-au călugărit, şi i-au pus nume de călugărie Pahomie. Mai apoi, dacă s'au trezit şi s'au văzut călugăr, zic să fie zis că, de se va scula, va popi şi el pre unii. Mai apoi episcopii şi boerii înţelegând acela cuvânt, şi mai cu deadinsul Roxanda doamnă-sa temându-se de un cuvânt ca acela, carele era de a-l şi credere, ştiind câtă groază şi moarte făcuse mai nainte în boerii săi, temându-se doamna sa să nu paţă mai rău de cât alţii, l-au otrăvit şi au murit, şi l-au îngropat în mânăstire în Slatina.

Acest Alexandru Vodă zic că au fost scoţând ochii oamenilor, şi pre mulţi au sluţit în domnia lui.

De domnia lui Bogdan Vodă, feciorul lui Alexandru Vodă Lăpuşneanul. Văleatul 7076. 1568

După moartea lui Alexandru Vodă, fiind coconul Bogdan

---

1 că *om.* L^3L^4, şi *om.* L^2, au fost] să fie fost L^3L^4 **2** mainte M^1M^3, de moartea lui A **3** ce căzuse] căzut L^3L^4 *om.* M^3, fi] firѣ A^1 firѧ A^2, de a mai fi viu] de viaţă M^3 **4** episcopilor şi boerilor (lui *ad.* A^1) AL, de] de-l AL^2M^3, că-i] că este A^2L^1 că-i-i M^3 că-i este A^1, spre] de A^1 despre M^3 **5** ei] el M^2, Dѣcii $A^2L^1L^3L^4$ Şi dѣcii M^2, leşinând] că au leşinat M^3 **7** Pahomie] Paisie L, Mai] Iar mai A^1, dacă] zic că dacă M^3 **8** zic *om.* M^3, se va mai scula M^2 **9** el] eu M^3, şi el va popi L^3L^4, Mai apoi] După aceia A^1, şi boerii *om.* M^1M^2 **9-10** Mai apoi — cuvânt] Care cuvânt înţelegând episcopii şi boѧrii M^3 **10** acel A de acela M^1 de acel M^2 acest A^2, mai cu denadinsul A^2 mai vârtos L^2, doamna lui (sa M^2) $A^1L^1M^2$, doamna Roxanda M^3 **11** de un cuvânt ca acesta A^2 de acela cuvânt M^3, carele] ce M^3, de² *om.* L^1, crederѣ $A^1L^2L^3L^4M^2$ crederѧ A^2M^1 crede L^1, a-l şi credere] a se temerѧ M^3 **12** ştiindu-l A^1, câtă moarte şi groază L^1, făcuse] au făcut L^1M^2 **13** sa] lui L^1 *om.* M^3, doamnă-sa AL^2L^3 şi doamnă-sa L^4L^5, paţă] petreacă M^3, de cât alţii] de cum au păţit alţii M^1M^2 **14** l-au îngropat] cu cinste l-au îngropat $AL^2L^3L^4$, în²] la L^1, în mânăstirea sa (sa *om.* A^1) Slatina A în mânăstirea Slatinii $L^2L^3L^4M^2$, *După* Slatina *ad.* ce (care A^1) este zidită de dânsul (de dânsul zidită A^2) $AL^2L^3L^4$, şi l-au în gropat — Slatina *om.* M^3 **15** Acesta $L^2L^3L^4$, zic *om.* M^3, că] cum că A **16** lui] sa L^3L^4, în domnia lui *om.* M^3 **17** De] Pentru M^1M^2 *om.* M^3, domnia] moartea L^2, feciorul] snъ $L^2M^1M^2$ **18** Lăpuşneanul *om.* M^3, Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4M^3$, 7076 Martie A *om.* M^3 **19** Alexandru Vodă Lăpuşneanul M^1M^2, fiind coconul] fiind cocon tânăr A^1 fiind cocon brudiu $A^2L^2L^3L^4$

Vodă de 15 ani, cu toţii l-au rădicat la domnie; ce fiind brudiu lucrurile ţării le ocârmuia înmă-sa Roxanda, că era o femee destoinică, înţeleaptă, cu dumnezeire, milostivă şi la toate bunătăţile plecată. Şi au domnit cu fiiu-său dinpreună 2 ani şi 9 luni, şi asuprind-o boala, au mers şi ia pre urma
1570 moşilor săi în anii 7078, Noemvrie 12, şi s'au îngropat la Slatina, unde şi domnu-său Alexandru Vodă.

Când au clevetit pre Bogdan Vodă vrăjmaşii lui la împărăţie de l-au mazilit împăratul.

Dacă muri Roxanda, doamna lui Alexandru Vodă, şi rămase domnia pre fiiu-său Bogdan Vodă, singur el, cumu-şi era blând şi cucernic, aşa tuturora arăta direptate, de se vedea că nimica nu s'au depărtat de obiceiul tătâne-său. Nici de carte era prost, la călărie sprinten, cu suliţa la halca

---

1 la domnie] domn $AL^2L^3L^4$, ce] însă M^3 1-2 ce fiind brudiu *om.* $AL^2L^3L^4$ 2 brudiu] crud L^1, ţării] lui M^2, otcârmuia $AL^2L^3L^4$ purta L^1, înmă-sa M^1 mumă-sa *în celelalte mss*, lucrurile — Roxanda] purta mumă-sa doamna Ruxanda trebile ţărâi M^3 3 destonică M^1, şi înţeleaptă M^1M^2, şi cu dumnezeire L^2 *om.* L^1, şi milostivă L^1M^2, destoinică — milostivă] creştină, înţeleaptă, destoinică şi dumnezeiască M^3 4 la] spre A^1, plecată] plecată şi milostivă M^3, dinpreună (înpreună M^3) cu fiiu-său $L^3L^4M^3$ 5 9 luni] 2 luni L^3L^4, asuprind-o — au mers şi ia] bolnăvindu-se au eşit şi ia din lume M^3 6 moşilor] părinţilor M^3, Noemvrie 12] Noemvrie M^2 Octomvrie 11 A, şi o au îngropat L^1 au astrucat M^3 6-7 la Slatina] în mânăstire la Slatină $A^1L^2L^3L^4$ în mânăstirea Slatinii (Slatina M^3) A^2M^3 7 unde şi] unde este şi A^1 unde au îngropat şi pre L^1 lângă M^3, *După* Vodă *ad.* era L^3L^4 8 l-au clevetit L^3L^4 cleveti L^1 au mazilit L^2, lui] săi $A^2L^1L^3L^4$ 9 împăratul] adecă l-au scos L^1 8-9 vrăjmaşii — împăratul *om.* L^2, *Titlul om.* M^3 10 au murit M^2 10-11 Dacă — fiiu-său] Iară după moartea doamnii Roxandei, rămas-au domnia în grijea lui M^3 11 domnia pre] domn L^1, singur el] el singur M^2 şi M^3, cumu-şi] cum A^1L^1 12 aşa *om.* $L^2L^3L^4$, aşa — direptate *se află în* A *în paranteză* 12-13 de se vѣde M^1 de pe (dupre L^4) cum se vѣde L^3L^4 cât se cunoştea M^3 *om.* L^2, 13 că] cu L^4L^5 de cu L^3, s'au] era L^1L^2, depărtat] arătat M^3, tătâne-său] părintesc M^3 14 era] nu era L^2L^4, la^1] de M^2, sprenten M^1, halcă M^1 alca $L^1L^2L^4$

nu pre lesne avea protivnic, a săgeta din arc tare nu putea fi mai bine. Numai ce era mai de treabă domniei lipsia, că nu cerca bătrânii la sfat, ci de la cei tineri din casă lua sfat și învățătură. Iubia să auză glume și măscării și jocuri copilărești. Mai apoi lipi de sine Leși, de-i era și de sfat, și de a batere halca cu sulița, răsipind avuția cea domnească.

Deprinzând din zi în zi așa, năpustind trebile țării, că pre cât îl iubia întâiu, pre atâta îl urâse mai apoi, iar mai apoi aceste lucruri cu hulă trăgându-se la urechile vrăjmașilor la împărăție, nu cum era, ci mai pre sus le adăogea. Intrând acestea în urechile sfetnicilor împărătești, aflând vreme și ei să-și umple pungile, dat-au știre împăratului. De care lucru mai cu deadinsul dacă au înțeles împăratul de niște cuvinte ca acestea, au socotit să-l scoață. Și au trimis la Rodos de au adus pre Ion Vodă, carele era de minte ascuțit, de cuvânt gata, și se vedea că-i harnic nu numai de domnie, ci și altor țări să fie cap mai mare.

---

1 avea] vrea avea AL^3L^4, nu avea pre lesne M^2, nu avea potrivnic lesne pre altul L^1, tark M^3 *om.* A^1, din arc tare *om.* $L^2L^3L^4$ 1-2 mai bine nu putea fi altul L^2 2 mai^2 *om.* $L^2M^1M^2$, treaba $L^2L^3M^1M^2$, a domniei A^1, îi (-i M^3) lipsia L^1M^3 3 bătrânii] pe cei bătrâni A^1, cei] acei A^2, din casă de la cei tineri M^2 4 sfat și *om.* AL^3L^4, și învățătură] iar nu de la cei ce i se cădea a lua învățătură L^2, să auză *om.* AL, glumi M^1M^2 glumele $A^2L^2L^3L^4$ a glumi L^1, măscăriile A^2L^3 măscările A^1L^4 mascarale M^2 a măscări L^1, giocuri $A^1M^1M^3$ jocurile $L^2L^3L^4$ 5 lipi de sine] se lipi de L^1 avea lipiți lângă sine A^1, de-i] de M^3, și^1 *om.* M^1M^2 6 batere $L^1M^1M^2$ -tera M^3 bate $AL^2L^3L^4$, halcao A halcaoa L^3M^2 alcaoa L^4 acaoa L^1, cu sulița halca L^3L^4, avuția] averea A^2M^3, cea *om.* AL 7 Deprinzându-se A^1L^1 Neprinzându-se L^2, în zi *om.* M^1, așa] a-ș L^4L^5, năpustind M^1M^2 neputând L^1 năpusti $AL^2L^3L^4$ au lăsat în năpust M^3 7-8 trebile — atâta *om.* L^1 8 îl^1] îi L^4L^5, îl^2] îi L^4L^5, l-au urât M^3, mai apoi^1 M^1M^2 mai pre urmă L^1 apoi $AL^2L^3L^4M^3$, iar mai apoi] mai apoi L^1L^2 apoi L^3L^4 mai pre urmă A *om.* M^3 8-9 Iar aceste lucruri mai apoi M^2 9 cu] de M^3, trăgându-se] strângându-se L^1 *om.* M^3, la^1] până la A^1, vrăjmașilor lui A^1 vrăjmașilor săi L^3L^4 10 cum] precum A^1 cât L^1, Și întrând A^1 11 acestea *om.* $A^2L^2L^3L^4$, în] la $A^1L^2M^2$ și în L^3L^4, împărătești] înpărăției M^3, aflând] au aflat M^3, și ei *om.* M^2, și ei vreme A^1M^3 11-12 să-și umple și ei L^3L^4 13 niște *om.* M^1M^2 12-14 De care — ca acestea] Deci înțelegând înpăratul M^3 15 Ioan L^1 Ioann L^4, care M^3, de^1] la M^2M^3, de^2] și la M^3, cuvânt] răspuns M^2M^4 16 vtkde L^1M^1, că-i] că este $A^1L^3L^4$ a fi M^3, harnec L^1L^4 vrednic A^1, de domnie] de domnia aceștii țări M^3 17 cap *om.* M^2, mai] și mai M^3 *om.* L^1

De domnia lui Ion Vodă, ce-i zic Armeanul, carele mai apoi
1570 l-au rupt Turcii cu 2 cămile. Văleatul 7078.

Acest Ion Vodă unii zic că au fost fecior de armean, alții zic că au fost fecior unui Ștefan, iar Marțin Pașcovskii, cronicariul leșesc, scrie că au fost acest Ion Vodă de la Mazovia din țara leşască, iar cu adevărat nu se ştie, nici-l arată a cui fecior este.

Selim împăratul, feciorul lui Suliiman împăratul turcesc, înțelegând de Bogdan Vodă că s'au împrietenit cu Leşii, şi va să-şi mărite surorile după Leşi, şi el încă va să ia fată de leah, socoti să nu se cumva lepede despre dânsul, şi să se lipească spre aceia parte, şi să închine țara, mai apoi să n'aibă gâlceavă mai multă cu Leşii, ci mai cu deadinsul socoti să mazilească pre Bogdan Vodă. Și au trimis de au adus pre Ion Vodă de la Rodos, şi i-au dat domnia la Moldova, carele, dacă au luat steag de la împărăţie, au purces spre țară cu oaste turcească.

Iar Bogdan Vodă, dacă au înţeles de venirea lui Ion Vodă, îndată au trimis la boeri în țara leșască, pre carii și-i făcuse prieteni, ca să-i trimiţă oaste, să nu lase pre vrăjmașul său

---

1 De] Pentru M^1M^2 *om.* L^4M^3, Ionn L^3 Ioann L^4, Armanul M, pre carele A^1L^2, apoi] pe urmă L^2 2 Turcii l-au rupt (rumt L^1) $AL^1L^3L^4$, cu 2] de coadele a doao M^3 cu 12 L^1. Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4M^2$, *Data om.* M^3 3 Acestui L^3L^4, unii îi zic M^1M^2 zic unii A^1, arman L^1L^2M 4 alții] iar alții M^2, Ștefan Vodă AL^3L^4, *După* Ștefan Vodă *ad. în paranteză:* așa se află el scris la uricile lui A 5 cronicariul leșesc *om.* L, acest *om.* M^3, scrie — Vodă] scrie de acest Ion Vodă că au fost L^3L^4 scrie că au fost fecior (*loc alb*) L^2, de la] din A^2 6 Mazovii M^1M^2, nici îl L^4 nici M^1M^2 7 a] al AL 8 Silim M^1 Intru aceia vreme Selim A Sultan Selim M^2M^3, împăratul¹ *om.* M^3, Suliiman] sultan Suliiman M^3 9 s'au priitinit M^3, înțelegând că s'au înpriitenit cu Leșii Bogdan Vodă L^2 10 va să-și mărite] și-au măritat M^3 11 leah] lav M^3, au socotit M^3 socotind L^1, să nu cumva să se lepede M^2 12 lipască A^2L^2M alipească L^4, acea A ceia L^1, spre ceia parte] la Leși M^3 13 mai multă gâlceavă A^2LM^3, mai² apoi M^1M^2, ci mai cu deadinsul] ci mai bine de dânsul L^4L^5 de cât cu dânsul M^3, socotea L^1 au socotit M^3 14 să] să-l L^1M^3, pre Bogdan Vodă *om.* M^3 16 carele] și M^3, împărăție] împăratul L 19 boeri] boerii leșești M^3, pre care și-i A^2 pre carii (care L^4) iș L^1L^4 pre carei-și L^2 pre carii-și L^3M^2 la carii și-i M^3 20 ca *om.* M^3, pre vrăjmașii săi L pre Ion Vodă M^3

să între în ţară. Şi de nu vrea fi pripit şi Ion Vodă cu oaste turcească şi tătărească, nu se vrea fi aşezat pre lesne la domnie, că până a veni ajutoriul leşesc, Ion Vodă au căzut cu oaste în ţară, iar Bogdan Vodă, văzând că-l împresoară vrăjmaşul său, i-au dat cale şi s'au dus la Hotin.

Iară Ion Vodă pre postul cel mare au venit la Iaşi şi au şezut în scaun. Şi arătându-se groaznic, ca să-i ia spaima toţi, nu de altă se apucă, ci de cazne groaznice şi de vărsări de sânge, şi tăe pre Ionaşco Zbiera în ziua de Paşti, şi multe cazne fece.

Războiul lui Ion Vodă cu a lui Bogdan Vodă.

Ion Vodă, ştiind pre Bogdan Vodă la Hotin că nu doarme ci strânge oaste împotriva lui, strânse ţara, şi oaste turcească încă avea. Iar Bogdan Vodă au tras ajutoriu din ţara leşască, că mulţi prieteni avea, că şi cumnaţi îşi făcuse, că o sor o dedese după Poneatovskii, alta o tocmise după Zborovskii, şi el încă tocmise să ia fata lui Tarlo, de n'ar hi schimbatu-se norocul.

---

1 şi *om.* A[1]L[3]L[4]M[3], vrea fi şi Ion Vodă pripit L[1] vrea fi Ion Vodă trimis L[2] **2** se vrea fi] vrea fi L[2]L[3]L[4] s'ar fi A, pre lesne *se află în* AL[2] *după* nu, *iar în* A[1] *după* domnie *din r. 3* **3** iar Ion Vodă M[2] **3-4** au căzut] au întrat A[1] au fost întrat M[3] **4** oastѣ A[1]L[1] oastꙗ M[1], în ţară cu oaste L[2]L[3]L[4], iar] deci M[3] **6** pre] în L[2]L[3]L[4], cel *om.* M[3], la] în AM[3], Eşi M[3] **7** *După* scaun *ad.* în luna lui Martie (Mart A[1]) în anii 7080 A, 1572
arătându-se] se arăta L[2], ca *om.* M[3] **7-8** să-i ia spaima toţi] să-i ia frica toţi L[1] să-i ia frica şi spaima toţi L[3]L[4] să le fie frică şi groază de el tuturor L[2] **8** altъ L[3]L[4]M[3] alta AL[2] alte L[1]M[1], se apuca A[2]L[2]L[3]L[4]M[3], nu se apuca de alta A[1] şi nu s'au apucat de altile M[2], de[2]] tot de M[2], de[3] *om.* A[2]L **9** *După* sânge *ad.* se apucă L[1], Paşte A[2]L, şi tăe — Paşti] şi atuncişi în zua de Paşti au tăiat pre Ionaşco Zbierꙗ M[3] **10** fѣce M[1] făcu M[2] făcea ALM[3] **11** a lui] al lui M[2] *om.* AL **13** strânse] strâns-au şi el AM[3] **13-14** şi avea şi oaste turcească M[2] **14** încă] câtă L[2]L[3]L[4], au tras ajutoriu] au trimis de i-au dat ajutoriu L[2]L[3]L[4] **16** pre o sor A[1], Poneatovskii M[3] Ponѣtovskii A[2]L[2]L[3]L[4] Ponetovskii A[1] Ponetovskiꙗ M[1]M[3], o tocmise] o (*om.* M[3]) logodise A[1]M[3] **16-17** Zborovskie M[1] Zborovscoe M[2] **17** şi *om.* M[1]M[2], încă-ş L[2], tocmise] făcuse vorbă A[1] **17-18** de n'ar (nu ar A) hi schimbatu-se A[2]M[1] de nu s'ar fi schimbatu-s M[2] de n'ar fi schimbat L[1] de nu i s'ar fi schimbat A[1]L[2]L[3]L[4], de n'ar — norocul *om.* M[3]

Și așa dacă au dobândit la vro 2.000 de Leşi, și Mieleţkii hatmanul venise cu capul său de era oastea pre mâna lui, şi Sinavskii, voevodul rusesc, şi alţii; și au întrat în ţară, și s'au lăsat spre Prut; de acolo au trimis de au adus puşcile de la Hotin, și s'au pogorât la Ștefănești. Acolea au prins de veste că şi straja lui Ion Vodă nu-i departe, și au trimis o seamă de dânșii înainte să vază, carii au dat la Prut spre Moldoveni. Ei, după învățătură ce-au avut, războiu n'au dat, ci au trecut Prutul pre de ceia parte, şi s'au lăsat în jos, de mergea Moldovenii pre de ceasta parte, Leșii pre de ceia parte de Prut. A doua zi s'au ispitit să dea harţ, ce Moldovenii tot s'au dat înapoi spre temeiu, unde era ţara cu Turcii la un loc strânşi, şi apropiindu-se spre Iaşi, s'au arătat oastea toată a lui Ion Vodă. Și era vremea atuncea Joi după Rusalii.

Văzând Mieleţkii hatmanul atâta mulţime de oaste că nu va putea să-i stea înainte, se fece într'o zi a cerca vadul la Prut să treacă spre oastea lui Ion Vodă, și dacă au înserat, au pornit înapoi, şi toată noaptea s'au dus. A doua zi, dacă au văzut Moldovenii că Leșii s'au dus și au fugit, s'au

---

1 Și *om.* M^2, aşa *om.* M^3, dobândit] strâns M^3, la] agiutor M^1M^2 *om.* M^3, vreo A, Mieliţskii $A^2L^3L^4$ Mielskii M Miliski L^1 Milenskii A^1 2 cu *om.* M^2, cu capul său *om.* M^3 3 Sinъvskii M^3, voevod $A^2L^2L^3$, și alţii] alţii $A^2L^2L^3L^4$ iar pre alții A^1, și au întrat $L^1M^1M^2$ au întrat M^3 au (i-au A^1 și-au A^2) trimis de au întrat $AL^2L^3L^4$ 4 spre] pre $A^1L^1M^3$, de acolo] de acole M^1 alții L^2 în gios şi M^3 5 și] și de acolo M^2, Acolo $AL^2L^3L^4$ De acolo M^3 6 nu e $L^1L^3L^4$ nu este A 7 de] den L^2, dânșii] ei M^3, pъ o sѣamă dentr'înşii A^1, spre] peste $A^1L^3L^4$ de M^3 8 Ei] Aceia M^3 Și ei L^3, învățătura L^1M^3, n'au dat războiu M^2 să nu dea războiu M^3 9-10 de mergea în gios A^1 10 de[1]] di A^1, ceasta] iasta L^3L^4, iar Leșii L^1 11 de Prut *se află în* $AL^2L^3L^4$ *după* parte *din r. 10*, Iar a 2 zi M^2, s'au ispitit și de harț L și de harț s'au ispitit A 12 țara *om.* AL 13 strânși la un loc L^2M^2, spre] pre M^2, oaste M^3 13-14 toată oastea $A^1L^2M^2$ 14 a *om.* L^2M^2, vremea atuncea] atuncea pe acea vreme M^2 atuncea $L^2L^3L^4$ *om.* M^3, după Rusalii Joi L^1 15 Iar văzând M^2, Mielițskii A^2 Mielițki $L^3L^4M^2$ Milețki M^3 Milenskii A^1 15-16 că nu — stea] căreia socoti că nu-i va putea sta M^3 *om.* AL 16 se fѣce M^1M^3 se face $L^3L^4M^2$ se făcea AL^1L^2 18 s'au pornit M^2M^3 s'au întors $AL^2L^3L^4$ a doao zi s'au pornit L^1, şi toată noaptea s'au dus *om.* AL 19 au văzut $A^1L^4M^3$ au dat $A^2L^1L^2L^3M^1M^2$; *tot astfel a fost, probabil, și în arhetip*, că] cum că L^1L^4, s'au dus și au fugit] s'au dus înapoi M^3 au dat dos (dosul A^1) a fugi AL

lăsat după dânşii a-i goni, şi dacă i-au ajuns, în multe locuri s'au bătut, şi mulţi au perit de îmbe părţile, şi din Moldoveni şi din Leşi, iară a-i răsipi nu i-au putut. Mai apoi cu toată nevoința au silit să-i spargă la trecătoare la Nistru, supt cetate, ci nu i-au putut, că cetatea fiind pre mâna lor, pre dânşii se apăra și pre Moldoveni îi rășchira.

Acolo le venise Leşilor într'ajutoriu Iazlovețkii hatmanul cu 800 de oameni, ce i-au întâmpinat la trecătoare; ci văzând că nu le-au slujit norocul s'au lăsat atuncea, ca să se găteze mai bine pre altă dată. Ci Bogdan Vodă, bolnăvind de ochi, de nu gândia de domnie ci de nevoia sa, s'au lăsat și s'au tras la Mosc, unde și moarte i s'au prilejit acolo.

Toată domnia lui Bogdan Vodă au fost 1 an şi 3 luni. Această poveste, ce scrie mai sus că au venit Leşii cu oaste asupra lui Ion Vodă, scrie mai deşchis şi deajuns Marţin Paşcovskii, cronicariul leşesc, însă noi n'am vrut să însemnăm aicea, iară cui va trebui să știe mai cu adevărat, acolo să citească și va afla.

1 lăsat] slobozit M^{2}M^3, a-i goni] în goană M^3 2 s'au bătut cu dânşii L^1, de amândoao A^1 dintr'amândoao L^{1}M^2, de îmbe părţile au perit M^3, din] de M^{1}M^2 2-3 și din Moldoveni și din Leși *om.* M^3 3 din] de M^{1}M^2, n'au putut L^{1}M^3 3-4 cu toată nevoința *om.* M^3 4 nevoința au silit] silința au nevoit L^1, să-i] ca să-i A^1 5 supt cetate Hotinului M^3, nu i-au putut] nice acolo n'au putut M^3, fiind] era M^3 4-5 la trecătoare — putut] și nu i-au putut, nici la trecătoare, nici la Nistru supt cetate, nimica nu le-au putut strica AL 6 pre dânșii — rășchira] ce-i apăra pre dânși, iar pre Moldoveni răschira-i M^3 pre (între L^2) dânşii îi rășchira, iară pre sine se apăra AL 7 le mai venise M^3, Iaţzloveţki M^2 8 oameni] Leși M^3, ce] ci L^{2}L^{3}L^{4}M^2, întimpinat A^1 tâmpinat L^{2}L^{3}L^{4}M^2, ce i-au întâmpinat] și-i tămpină M^3, ci] ce L^{1}L^2 cari A^1 *om.* M^3 9 le-au slujit — atuncea] leu slujit nărocul s'au dus înapoi M^3 10 gătѣze A^{1}L^{2}L^{3}L^{4}M^1 gătѣzъ M^3 gătѣaze A^2 gătească L^{1}M^2, pre *om.* L^{1}M^2, Ci] Iar M^2, bolnăvindu-se L^{1}M^{2}M^3 11 de^2 *om.* L 11-12 s'au lăsat și *om.* A^2 12 s'au tras] s'au dus M^3, moartѣ A^{1}M^3, prelejit M^1 întâmplat L^1 tâmplat M^3, acolo i s'au prilejit L^2 13 Toată] Și toată M^2, a lui A^1, Toată domnia lui] Și au domnit M^3, au fost *om.* M^3, 1 an și 3 luni] *(loc alb)* și luni *(loc alb)* L^{3}L^4, *După* luni *ad.* fără cât au mai domnit și cu mumă-sa doamna Roxanda A 14 De această L 14-15 asupra lui Ion Vodă cu oaste L^{3}L^4, și de ajuns *om.* M, de ajuns și mai deșchis L^2 17 aicea] de tot aicea M^{1}M^2 18 acolo să citească] să caute acolo M^3

Când s'au aşezat Ion Vodă la scaun.

Ion Vodă, după izbândă cu noroc ce goni pre vrăjmaşii săi din ţară, se aşeză la domnie, carele la toate dintâiu era pre voia ţării, iară mai apoi pre toţi i-au covârşit cu vrăjmăşia lui şi cu morţi groaznice ce făcea, că vrând să ia agonisita tuturora, nu cu alt meşteşug, ci cu vărsare de sânge. Şi din zi în zi izvodia feliuri de munci nouă: Băgat-au în foc de viu pre vlădica Gheorghie de au ars, dându-i vină de sodomie, auzind că are strânsură de avuţie. Mitropolitul Theofan n'au vrut fi eşit întreg de dânsul, de n'ar fi fugit prin munţi de groaza lui. Temniţele pline de călugări, şi îngropă de vii pre Veveriţă şi pre popa Cozma şi pre Molodeţ călugărul. Iar din boeri şi din cei de cinste sabia lui nu mai eşia, şi cu toate feliurile de morţi îi omora. Şi aşa socotia, că niminea n'au fost mai destoinic de cât dânsul. De lege îşi râdea, că în postul cel mare s'au însurat, şi alte călcături de lege multe ca acestea făcea.

---

1 la scaun Ion Vodă L^2, *Titlul om.* $L^3L^4M^3$ **2** Iară Ion M^3, au gonit M^3 **3** săi *om.* A^1, carele] şi M^3, dintâiu la toate $A^2M^2M^3$, dintăi era la toate L^2 **5** groznice M^3, că] şi A^2 **6** agonesita M^1 **7** fѣlю A^1M^2 fѣl M^1, izvodea munci noao feliuri de feliuri L^3L^4 **8** *După* foc *ad.* de prepus de avuţie L^2, de viu în foc L^1M^2 **8-9** în foc — avuţie] de viu în foc de prepus de avuţie pe vlădica Gheorghie de-au ars L^2 de viu pe vlădica Gheorghie în foc de au ars, auzind că are avuţie strânsă L^3L^4 **9** şi auzind M^2, strânsură de avuţie] avuţie M^3, Mitropolitul] Aşijderea (şi *ad.* M^3) mitropolitul A^1M^3 **10** n'au vrut fi eşit] n'ar fi eşit A^2 n'ar (încă n'ar A^1) fi scăpat $A^1L^2L^3L^4$, de dânsul *om.* $L^3L^4M^3$ **10-11** n'au vrut — groaza lui] de n'ar fi fugit prin munţi de groaza (de frica M^4) lui n'ar fi eşit (scăpat M^4) întreg de dânsul (de el M^4) M^2M^4 **11** Şi temniţele M^2, pline] era pline L^3L^4 **11-12** îngropă] îngroapă L^1L^4 în groapă M **12** de vii] de viu $L^2L^3L^4M^1M^2$ de vii au băgat M^3 **12-13** şi pre Molodeţ — cinste] din cei de cinste M^1M^2; *aceste cuvinte se referă în* M^1M^2 *la* Veveriţă *şi* Cozma, *nu la ceiace urmează* **13** din boeri şi din cei de cinste] din cei de cinste boeri L^2 de pre boerii cei de cinste şi cei mai de gios M^3, numai $A^2M^1M^2$ nu A^1M^3 *om.* $L^2L^3L^4$ **14** eşia L^1 lipsia A^1M^3 ştia A^2 ştie $L^2L^3L^4$ ia (ia *om.* M^2) ce ştia şi aşѧ socotia M^1M^2, cu *om.* L^4, toate feliurile] multe feliuri M^3 de tot feliul M^1M^2, omora L^4 omoriꙗ A^2 -riѧ M^2 -rѣѧ $A^1L^2L^3M^1$ -rѫѧ M^3, se socotia M^1, că] cum L^2 **14-15** Şi aşa — dânsul] socotind că mai vrѧdnic şi mai destoinic de cât dânsul nime n'au mai fost M^3 **15** destonic M^1, lege-şi M^1M^2 **17** multe *se află în* M^2 *după* alte *din r. 16*, ca acestea *om.* AL^2

Când au venit veste lui Ion Vodă că l-au mazilit împăratul și au dat domnia lui Petru Vodă Șchiopul, și când s'au sfătuit Ion Vodă cu țara să se rădice asupra Turcilor. Văleatul 7081. 1573

Intr'acele belituri și morți groaznice fără dumnezeire ce făcea Ion Vodă în domnia sa, și nimica nu-și aducea aminte cum va veni la cea de apoi, iată i-au venit veste că l-au mazilit împăratul, și domnia este dată lui Petru Vodă, ce l-au poreclit mai apoi Șchiopul.

Acesta Petru Vodă era din țara muntenească, fecior Mircei Vodă și nepot de sor Mihnii Vodă.

Ion Vodă, dacă se văzu înstreinat de mila stăpânu-său, împăratului turcesc, gândi ca să ție țara cu sabia, și de sârg trimise la Cazaci, de i-au poftit să vie cu leafă într'ajutoriu, și strânse țara, către carii se ruga cu multe cuvinte blânde, ca să le poată întoarce inimile spre dânsul, și arăta nesațiul turcesc și lăcomia lor (că a lui nu o vedea) zicând că Turcii toate schimburile le fac pentru mâzda, de-i îngreuiază ca să-i sărăcească și să-i slăbească. Și le arăta cum poate de lesne să depărteze mâna Turcului de dânșii, de vor vrea și

---

1-2 Când — sfătuit] Pentru mazilia lui Ion Vodă, când i-au vinit veste că înpăratul au dat domnia țărâi lui Petru Vodă Șchiopul și s'au sfătuit M^3 **2** cel Șchiop $L^1L^3L^4$ **3** și Ion Vodă A, să se rădice cu țara L^2, *După* Turcilor *ad.* ca să nu lase să între în țară pe Petru Vodă Șchiopul L^1, Văleatul] în anii A^1 *om.* A^2, Văleatul 7081 *om.* L^1; *în* M^3 *se află la începutul capitolului* **4** Intr'acele belituri] În anul 7081, între multe belituri M^3 Intr'aceia vreme și într'acele înbălături L^2 **4-5** ce făcea Ionn Vodă (Ion Vodă *om.* L^2) fără dumnezeire $L^2L^3L^4$ **5** nimica] nice cum M^3 **6** va] îi va L^2, la cea de apoi] mai apoi $L^2L^3L^4$, cum — apoi] la cea de apoi cum va să fie L^1, iată că au venit M^2 **7** și este dată domnia M^3 **8** *După* poreclit *ad.* de i-au zis L^1, mai apoi] pe urmă L^3L^4 *om.* L^2, ce l-au — apoi *om.* A **9** Acest AL^1M^3, era] au fost L^2 **10** și nepot de sor Mihnii Vodă *om.* M **11** Iar Ion M^2, s'au văzut streinat M^3 **11-12** stăpânu-său — turcesc] stăpânească M^3 **12** împăratul $L^2L^3M^1$, gândi] au socotit M^3, și *om.* L^3, de sârg] îndată M^3 **13** de i-au poftit *om.* $L^2L^3L^4$, să] ca să A^1, cu leafă să-i vie M^3 **14** se strânse M^1M^2 au strâns M^3 strângând A^2, cu multe cuvinte blânde se ruga M^3 **15** spre] către L^1 **16** că a lui nu o vedea] iară nesațiul și lăcomia lui nu vedea M^3, *Paranteza om.* $L^1L^2L^3M$, zicând] văzind M^1M^2; *în* M^2 văzând *a fost corectat în:* zecând **17** că toate M^1, schimbările A^1M^3, mâzda] mita A^1L^1 de i-au îngreuiat L^1 **18** Și *om.* L^4, cum că A^1, de] pe A^1 *om.* L^3L^4 **19** de[1]] de pe A^2

ei, că Leșii ìi are spre sine plecați, Cazacii s'au giuruit, cât le va da știre cât vor veni, la carii au și trimis, cărora nu le pot sta înainte niciodată Turcii, numai țara ce-i lipsește; că de se vor pleca și ei să fie într'una, nici oaste nu vor trimite, ci vor face țării pre voe. Iară despre sine să nu-l știe ca pre un vrăjmaș, ci ca pre un părinte; iară de au făcut cuiva ìnaljosul, tot pentru Turci au făcut, să le între în voe și să-i ìmple, și nu i-au putut sătura; de care lucru, pre cât l-au cunoscut cu rău, să-l cunoască mai mult spre folosul lor.

Așa Ion Vodă umplând pre toți cu nădejde, cu glas mare strigară că lângă dânsul vor peri toți, cum s'au și tâmplat.

Când s'au gătit Ion Vodă cu oaste să iasă înaintea Turcilor.

Ion Vodă, dacă au luat credința țării, se gătia de războiu, și în toată țara trimise de sârg, să iasă la oaste. Trimis-au și la ⟨Henric⟩ craiul leșesc, poftind ajutoriu de oaste să-i dea, ci de acolo nu s'au folosit, că craiu s'au mântuit că are legătură cu Turcul țara lor mai mult de o sută de ani și stă neclătită. Iară Cazacii, cumu-și sânt ei gata de a se amestecare la toate amestecăturile, neîntrebând de nime, s'au

---

1 Leșii] pre Leși AM^3, giuruit] jurat L^1 făgăduit $A^2L^3L^4$ adeverit M^3, cât] că cât A că când L^2 **2** cât] că L^1L^4 îndată M^2 *om.* AL^2L^3, carii] craiul L^1, și *om.* AL^2, la carii — trimis *om.* M^2 **3** niciodată *se află în* L^2 *după* cărora, ci numai A^2, ce-i] îi A^2 **4** ca să fie și ei M^1, nici o oaste A^1M^2, vor^2] va M^2 **6** părinte] prietin și părinte M^3, *După* părinte *ad.* să-l ție $AL^2L^3L^4$, au și făcut L^3L^4 **7** cuivaș A^1 cuiva și A^2L^1, înaljosul] răutate L^1 **8** de care lucru] deci M^3 **9** cu] de $AL^2L^3L^4$ **10** cu^2] și cu L^1, cu glasuri mari M^3 **11** lângă] cu L^1, toți *om.* AL^1L^2, toți vor peri L^3L^4, întâmplat A^1L^1 **12** gătat M^1M^2, să iasă *om.* L^1L^2, cu oaste să iasă] de au eșit cu oaste L^3L^4 **13** se găti L^3L^4 **14** și *om.* L^1, trimise] trimis-au M^3, de sârg] în (de L^1) grab A^2L^1, să iasă toți AL **14-15** Trimis-au] Trimise AL **15** ⟨Henric⟩ Hedrim $AL^2M^1M^2$ Hedrem L^1 Hedram M^2 Fidreric L^3L^4 **15-16** de oaste să-i dea] să-i dea oaste L^1, poftind ca să-i dea agiutoriu de oaste A^1 pohtindu-l să-i dea oaste într'ajutor A^2 **16** ci de — folosit] că cu cea de acolea nu se folosește nimica L^1, că *om.* A^2L, craiul AL **17** că] cum că A^2, cu Turcul are legătură AL, că țara M^2 **18** și *om.* M^2, și stă *om.* M^3, cumu-și] cum A^1L^1, sânt] era M^2, ei *om.* M^3, a *om.* L^2 **18-19** sânt gata la toate de a se amestecare L^3L^4 **19** amesteca L^1M^3, amestecăturile *om.* $AL^2L^3L^4M^3$, de nime *om.* $AL^2L^3L^4$

strâns 1.200 de oameni, și au venit la Ion Vodă, pre carii, văzându-i Ion Vodă, nu într'alt chip, ce ca când ar fi văzut înger din ceriu cu veste bună de izbândă pogorât; și cu multe daruri capetele, cine era, le-au dăruit.

Când au bătut straja lui Ion Vodă pre straja lui Petru Vodă și a lui Alexandru Vodă.

Ion Vodă, dacă și-au strâns oastea toată, și s'au bulucit la un loc toți, iată i-au venit veste cum Petru Vodă și cu Alexandru Vodă au întrat în țară cu mulți oameni, și de la țara ungurească, și Munteni, și Turci. Așa au ales Ion Vodă cap dintre Cazaci pre Sfirciovskii, cu câțiva Cazaci și cu o seamă de oaste de țară, și i-au trimis înainte de strajă, să vază cu ochii, și el cu altă oaste au purces după dânșii.

Iar Sfirciovskii cu acea seamă de oameni au nemerit 400 de oameni, straja lui Petru Vodă, și fără veste i-au încungiurat și pre toți i-au prins.

1 strâns] adunat M^3, și au și venit L^2M^3 și au venit și A^2L^1, care M^2 carei L^1L^3 2 ca când] cum M^3 3 îngerul $A^2L^1L^3L^4$ pre un înger A^1, bună *om.* M^3, de] și de A, pogorât *se află în* A^1 *după* ceriu, bună — pogorât] pogorâtă M^1M^2 4 iar capetile M^2, cine] ce M^3, pe capitile cine era A^2 pe cei ce era capete A^1L^2 capete care era L^4L^5 capetele carii era L^1, le-au (lѣ M^1) dăruit M i-au dăruit AL 5—16 *În* M^1M^2 *acest capitol se află după capitolul privitor la arderea Brăilei de la p.* 226, 5-11 5 straja] a M^3 6 Alexandru Vodă domnul muntenesc $L^2L^3L^4M^3$ 7 și-au] au M^3 7-8 oastea toată — iată] toată oastea la un loc și o au făcut buluc L^1 8 toți la un loc L^3L^4, iată *om.* M^3, i-au] că au M^2, cum că A^1 că L^1M^3, cu *om.* L^4L^5 9 cu] și cu L^2, mulți oameni] multă oaste L^3L^4, de la] din $A^1L^3L^4$ 9-10 de la țara ungurească] Unguri M^3 10 Muntenii $A^2L^2L^3L^4M^1M^2$ muntenѣască A^1, Turcii $A^2L^3L^4M^1M^2$, Așa] Și L^1 Atunci M^3 11 Sfirciovskii L^2 Sfirskii AL^3L^4M Sferski L^1, cu^1] și cu M^1M^2, seamă] sumă L^1 11-12 cu câțiva — țară] cu o samă de Căzaci și cu oaste de țară M^3 12 de oaste *om.* $L^1L^3L^4$, *După* țară *ad.* cu Dumbravă vornicul A, strѣajă A^1 straje M^3 13 și] iară M^3, altă *om.* $L^2L^3L^4$, oastѣ L^4 14 Sfirciovski A^2L^2 Sfirskii $A^1L^3L^4M$ Sferski L^1, *După* Sfirciovskii *ad.* și cu (cu *om.* A^1) Dumbravă vornicul A, seamă] sumă L^3L^4, oameni] oaste L^2, cu acea — oameni] cu Căzacii și cu cine mai era cu dânsul M^3, 400] asupra a 400 M^3 *om.* L^1 15 de] unde era L^1, straja] de strajă ai L^1 ce era strajea M^3, și *om.* M^1M^2, făr' de L^3 15-16 i-au încunjurat și] încungiurându-i M^3 16 i-au prins pe toți A^2

Războiul dintâiu, când au bătut Ion Vodă pre Petru Vodă Șchiopul.

Sfirciovskii, dacă au biruit acea strajă și au prins de veste cum Petru Vodă nimica nu știe de oastea lui Ion Vodă, îndată au răpezit oameni de țară, să dea știre lui Ion Vodă să sârguiască, să-i lovească fără veste, că are vreme acum de-i-i voia să-i bată, și i-au dat știre cum este oaste multă foarte. Ințelegând acestea Ion Vodă, cum au putut mai tare au sârguit, și dacă s'au împreunat toți, împărțindu-se în 3 pâlcuri, i-au lovit când ei dormia fără grijă; așa nime de nimica nu se putea apuca fiind dezbrăcați și fără cai, că caii le era slobozi la pășune în nădejdea străjii. Așa împresurându-i fără veste, și multă moarte făcând într'înșii, birui Ion Vodă; iară domnii amândoi deabia au scăpat lăsând tot în tabără, și au hălăduit numai cu trupurile la Brăila.

Când au prădat Ion Vodă țara muntenească, și au pus acolo domn pre Vintilă Vodă.

Ion Vodă, dacă au bătut pre Petru Vodă Șchiopul și

1 dintâiu *om.* L^3L^4, Războiul dintâiu *om.* L^2, când] ce M^3, s'au bătut L^3L^4, pre] cu L^3L^4, pe Petru Vodă Ion Vodă L^2, Șchiopul *om.* L^2M^3 2 Sfirskii $AL^1L^3L^4M^1M^3$, *După* Sfirciovskii *ad.* și cu Dumbravă vornicul A, pre acea strajă M^3 straja $L^2L^3L^4$, de *om.* M^3 3 cum că A^1 că M^3 *om.* M^2, știѧ M^2, nu știe nimică L^1M^3 4 îndat M^1, răpezit] trimis L^1, de țare M^2, să dea] de au dat M^3 5 și să sârguiască A^1 să sirguiască să vie M^3, fără de L^3L^4, acum *om.* A^2, are — acum] că e (că-i e L^3) vremea L^3L^4 6 -i^2] este AL^2 e L^4 *om.* L^3M^2, de-i în voѧ M^1, i-au dat știre cum] i-au spus că M^3 6-7 foarte multă A 7 Iar înțelegând M^2, acestea] aceasta A^2, Ințelegând Ion Vodă aceste cuvinte L^1 8 cu toții L^1, împărțindu-se] s'au înpărțit M^2 9 polcuri $A^2L^2L^3L^4M^2$ părți L^1, fără dъ L^4, niminea $L^2L^3M^3$ nimenea L^4 nimin A^2 9-10 așa — fără cai] dezbrăcați, cât nime de nimic nu s'au apucat M^3 10 că] căci A *om.* LM^3 11 cai M^1, le] lor M^3 *om.* L^1L^3, le era caii M^2, păjune A^2, la pășune slobozi L^2, strejii $A^2L^1L^4$, Și așa A^1 12 fără de L^3L^4, și *om.* $L^2L^3L^4$, făcând] au făcut $L^2L^3L^4$, birui] i-au biruit M^3 13 amândoi] Petru Vodă și Alexandru Vodă amândoi M^3, abia $L^3L^4M^2$ *om.* M^3 14 hălăduit] scăpat L^1, și au hălăduit — Brăila] numai așa cu trupurile au scăpat la Brăilă A^1 au năzuit la Brăila amândoi numai cu trupurile M^3 15 Când — Vodă] Ion Vodă au prădat M^3, acolѧ M^1 *om.* L^4L^5 15-16 și au pus și pe Vintilă Vodă domn acolo L^2 17 Dacă au bătut Ion Vodă M^3, Șchiopul *om.* $L^4L^5M^3$

pre Alexandru Vodă, s'au lăsat în goană după dânșii, și au slobozit oastea în pradă, de au jăcuit țara muntenească mai mult de jumătate, și puse domn în țara muntenească pre Vintilă Vodă.

Când au ars Ion Vodă târgul Brăilei.

Dacă s'au întors oastea lui Ion Vodă din pradă de la țara muntenească, apucatu-s'au de Brăila, de au ars târgul cu totul, numai cetatea au rămas, și gătindu-se ca să bată cetatea, să o ia, ce nu-i era cu greu a o lua, de nu-i vrea fi venit veste dindărăt, că Tătarii au întrat în țară. Ci lăsând cele streine, s'au întors la ale sale să le apere.

Al doilea războiu, când au bătut Ion Vodă pre oastea turcească și tătărească.

Înțelegând Ion Vodă că Turcii și Tătarii de iznoavă s'au rădicat asupra lui, îndată au răpezit, cum mai de sârg să

---

1 Alexandru] Petru L^5, lăsat] luat L^1 slobozit M^2, dânșii] ei L^4L^5 **2** jăfuit L **3** și au pus M^2M^3, în țara muntenească *om.* $L^2L^3L^4$ **4** *După* Vodă *ad.* și (iar L^4) el s'au întors înapoi $AL^2L^3L^4$ **5** Când — Vodă] Ion Vodă au ars M^3, târgul] turnul L^1 *om.* $L^2L^3L^4$, Brăila $A^2L^2L^3L^4M^2M^3$, târgul Brăilei Ion Vodă A^2L^3 **6** din] de M^1, den pradă oastea lui Ion Vodă M^3, de la] din L^1M^3 **7** muntenească] rumânească A^1, târgul] turnul L^1 **8** ce-au rămas M^3, ca *om.* M^3 **9** cetatea, să o ia] și cetatea să o dobândească M^3, ce] ci $A^2L^2L^3L^4$ și L^1 dar M^2 că M^3, nu-i[1]] nu M^3 nu mai L^3L^4, cu greu] greu $A^2L^2L^3L^4$ mult A^1M^3, până a o lua A^1, de nu vrea fi M^1M^2 de nu i-ar fi A^1 **9-10** de nu-i — veste] i-au venit veste M^3 **10** dendărăpt M^1 dedărăt L^4 dennapoi L^1 din urmă M^3, că] cum A^2L cum că A^1, au întrat Tătarii L^3L^4, în țară la Moldova A^1, Ci lăsând] Și au lăsat L^1 Lăsat-au dară M^3 **11** și s'au întors L^1M^3, să] ca să A^2 **11-12** *Aci urmează în* M^1M^2 *capitolul despre înfrângerea străjii lui Petru și Alexandru de către straja lui Ion Vodă* (*p.* 224, 5-16) **12-13** Al doilea — tătărească] Războiul al doile ce-au bătut Ion Vodă pre Turci și pre (*sic*) și au ars Tighinea și Cetatea Albă M^3 **14** și] și cu M^1, Turcii — iznoavă] Turcii de prin cetăți și Tătarâi din Bugeac M^3 **15** răpezit] trimis M^3 porâncit L^1, cum mai de grab A^2 îndată L^3 *om.* M^3

se bulucească oastea de pre unde au fost răşchirată, dându-le ştire că Turcii de pre la cetăţi şi Tătarii din Bugeac se strânsese; pre carii, dacă i-au lovit Ion Vodă cu oastea sa, şi pre aceia pre lesne i-au spart.

Când au ars Ion Vodă Tighinea și Cetatea Albă.

Ion Vodă, văzând atâta supărare ce are despre Turci, împlându-se de mânie, cu foc au ars Tighinea și Cetatea Albă, și multă pradă au făcut, și mulţi robi şi plean au scos. De aci Ion Vodă, curăţindu-se de vrăjmașii săi, au dat puţinel ţării odihnă să se răsufle; iar Cazacii nu se lenia, ci câmpii Bugeacului pururea cerca, și multă pradă făcea.

Al treilea războiu, când au bătut oastea lui Ion Vodă pre o seamă de oaste turcească.

Călcând Cazacii câmpii Bugeacului şi multă pradă făcând, au dat pre o seamă de oaste turcească, ce se strânsese și mergea să lovească pre Ion Vodă fără veste. Și de sârg au trimis Cazacii la Ion Vodă, de au cerșut să le trimiță ajutoriu,

---

1 bulucească] strângă L^1, oastea la un loc L^1, pre *om.* L, răşchirată] răsipită și răşchirată L^1 **2** din] duprin L^1, Bugeag M^1 **2-3** că Turcii — strânsese] pentru Turci și Tătari, ce au încălicat asupra lui M^3 **3** cu oastea sa Ion Vodă L^1L^2 **3-4** pre lesne i-au spart și pre aceia L^2 pre aceia pre lesne i-au răsipit L^1 pre lesne i-au bătut și pre aceia M^3 **5** ars] bătut $L^1L^3L^4$, *Titlul om.* L^2M^3 **6** Vodă *om.* M^2, Ion Vodă] Insă M^3, ce are] ce avea M^3 *om.* A, despre] de M^3 **7** cu foc *om.* L^2 **8** mulți — plean] mult plѣn și robi L^2 mulți plѧn și robi M^3, scos] luat A^1 **9** săi] lui M^2 **9-10** țării puținel odihnă M^2 țării puținea odihnă AL^1 țării puțină odihnă $L^2L^3L^4$ **10** se[1] *om.* M^2, lenia] lenevia L^1 **11** dѣpururea L^1 depururea M^1, îi cerca L^3 îi lovia și cerca L^1, multe prade M^1 **12** Al treilea rând a războiului L^1, când] ce M^3, oastea lui *om.* $L^3L^4M^3$ **12-13** când — seamă de] ce au făcut Ion Vodă bătând o L^2 **14** *După* Cazacii *ad.* lui Ion Vodă M^1M^2, Bugiagului M^1, și multă pradă făcând *om.* M^3 **15** pre] peste A^1 spre A^2L **15-16** și mergea] să margă M^1M^2 **17** de au cerut L^1 *om.* M^1M^2

ca să dea războiu acelor Turci; și dacă le-au trimis, pre lesne i-au biruit și i-au răsipit cu ajutoriu proaspăt, că până a veni ajutoriul de la Ion Vodă, aproape au fost Cazacii să piarză războiul de mulțimea Turcilor; ci apoi Moldovenii proaspeți și odihniți dând războiu vitejaște pre lesne i-au spart.

Al patrulea războiu, când s'au bătut Ion Vodă cu Turcii la Cahul, unde mai apoi i s'au prilejit și moarte groaznică, ca nu altor creştini.

Auzind împăratul turcesc de semeția lui Ion Vodă, și câtă pagubă i-au făcut, gândi ca să stropșască toată țara Moldovei, și pre hainul său, pre Ion Vodă, să-l prinză. Și de sârg trimise în toate părțile la toți sangeagii, să se găteaze de oaste și să treacă Dunărea asupra lui Ion Vodă.

Iară Ion Vodă, dacă au înțeles, cu toată oastea sa s'au pornit, și au supus oastea sa supt Tighinea, și au trimis o seamă de oaste a sa cu Irimia, pârcălabul de Hotin, ca să apere trecătoarea Turcilor, să nu treacă Dunărea. Ci

---

1 acelor Turci războiu M^2, au trimis $L^2L^3L^4$ le-au trimis agiuto-
riu A^1 2 i-au biruit și *om.* A^2, ajutoriul A, prospăt A^2 cel proaspăt A^1
3 ajutoriu L^2M^2, la *om.* M^1 3-4 au fost aproape să piarză Cazacii
războiul A^1 era să piarză Căzacii războiul M^3 4 ci] dar M^2 iar mai A^1
unde M^3 *om.* $L^2L^3L^4$, prospeț M^1 *om.* M^3 5 și *om.* M^3, hodiniți L^1 7
mai apoi *om.* A, și] și lui M^1M^2, și moarte] moarte și A^2 7-8 mai
apoi — creștini] și moarte groaznică i s'au prilejit $L^2L^4L^5$ 8 nu ca
altor A^2L^3, ca nu altor creștini *om.* M^3, *După* creștini *ad.* văleatul
(*om.* A^2) 7082 Iunie A 9 Împăratul turcesc auzind M^3, *După* turcesc 1574
ad. sultan Selim A 10 au făcut $A^1M^1M^2$, au gândit A^2 au socotit M^3, ca
om. A^1, stropșască] calce L^1, toată] și toată L^3L^4 *om.* L^2M^3 11 *După*
Moldovei *ad.* cu totul M^3, său] lui A^1, pre[2] *om.* L^2 11-12 de sârg] de
grab $A^2L^1L^2$, îndată M^3 12 sangѣgii A^2LM^2 sangegii M^1 sangѧcii M^3, toți
sangeagii] toate sangiacurile A^1, gătѣaze $A^2L^2L^3L^4M^3$ gătѣze L^3L^4 ga-
taze M^2 gătѣască A^1L^1 13 Dunăre M^1 14 cu toată oastea sa] cu oastea
sa cu toată AL^3, dacă au — oastea sa] cu oastea sa daca au înțeles
așa L^2 15 au[1]] o au L^2, suppus M^1 pogorât L^1, sa *om.* M^3, oastea sa
om. L^2 15-16 și au trimis oaste de a sa o samă L^2 16 a sa] a lui L^1
om. A, Ierimia A^2 Ieremie L^3 Ieremiѧ L^4 Eremia A^1M^3, de[2]] de la L^1
17 Ci] Dar A^1M^2

nevoe este a opri cei puţini pre cei mulţi, și cei slabi pre cei tari, că trecând întâiu puşcile cu Inicerii şi cu pedestrimea să apere vasele, aciiaș şi oastea toată au sosit. Văzând Irimia pârcălabul că nu-i poate opri, s'au întors şi de sârg au dat ştire lui Ion Vodă; nici Ion Vodă altă zăbavă au făcut, ci îndată s'au dus spre oastea turcească.

Însă întâiu au trimis pre Sfirciovskii cu o seamă de Cazaci și cu 6.000 de oameni de ţară să poată prinde limbă. și fără zăbavă au dat pre oastea turcească, unde nu era mai puţini de cât oastea moldovenească; și dând războiu, au fugit Turcii, nici altă limbă au putut prinde, fără de pre un turc rănit rău, de n'au putut dintr'însul nimica să înţeleagă.

De aci singur Ion Vodă cu vre-o 600 de oameni s'au lipit la baltă la Cahul, unde era oastea turcească, și s'au suit într'un pisc de deal, să poată cunoaște câtă seamă de oaste va fi la Turci, ce nimica n'au cunoscut, că oastea era pre văi de nu se vedea, numai străjile în 4 locuri ce-au văzut. De aci s'au întors Ion Vodă la tabără înapoi, și acolo o seamă

---

1 nevoe] cu anevoe (nevoe A^1) $A^1L^3L^4$ cu greu M^3, puținei A^1, a opri — mulți] celor puțini a opri pre cei mulți M^3 a opri pre cei mulți cei puțintei L^3L^4 **1-2** a opri — tari] a se opri cei mulți de cei puțini și a se înpotrivi cei slabi la cei tari L^2 **2** cei] acei A^1, Inicѣrii $AL^1L^4M^1M^2$ Enicѣrii L^2L^3 Eniчarii M^3, pedestrime $L^3M^1M^3$ **3** şi aciѧși și M^2 și L, și oastea toată] toată alaltă oaste turcească M^3, au sosit] iată sosi $L^2L^3L^4$, Văzând] unde văzind M^3, Ierimia A^2 Eremia A^1M^3 **4** s'au întors înapoi M^2, de sârg] de grab $L^2L^3L^4$ *om.* M^3 **4-5** că nu-i — Vodă[1]] au dat lui Ion Vodă ştire că nu-i poate opri L^2 **5** lui] la M^1M^2, nici] și nici M^2M^3 și A^1 ci $A^2L^2L^3L^4$, n'au făcut ALM^3 **6** s'au dus] au purces $AL^2L^3L^4M^3$ **7** Sfirciovskii L^2 Sfirskii *în celelalte mss* **8** de oameni] de Moldoveni L^3L^4 osteni M^3, să] ca să A^1, poată prinde] prinză M^3 **9** pre] peste $A^1L^2M^2$ spre L^4L^5, oaste M^3 **10** oaste L^3, dându-i A^2 **11** nici] şi nice M^3 și A^1, n'au putut ALM^2, prinde] lua M^3, și n'au putut prinde altă limbă L^1, pre] cât L^1 *om.* M^3, de pre] numai $AL^2L^3L^4$ **12** rău rănit AL^2, de] cât M^3, nimica dintr'însul $A^2L^2L^3L^4$, nimica să înţeleagă de la dânsul A^1 să înțeleagă nimica de la dânsul L^1 de la dânsul nimică înțelege M^3 **13** Deci M^1M^2 Apoi M^3, oameni] Moldoveni L^2 **15** să] ca să A^1 **16** va fi la Turci] va fi de cea turcească AL^1L^2 turcească va fi L^3L^4, n'au cunoscut] n'au putut cunoaște M^3, că era oastea M^2 **17** de nu se vedea] de nu se cunoștea, nu se vedea M^3, străji L^3L^4, s'au văzut A^1 au văzut $A^2L^2L^3L^4$, s'au văzut în patru locuri M^3 **18** Dѣcii L Deci M^1 Și dѣcii A Apoi M^2 Și M^3, la] în L^2, înapoi *om.* AL, înapoi la tabără M^3, acolo] atunci M^3

din boerii cei mari, anume Murgul, vornicul cel mare, şi Bilăi, vornicul cel mare, şi Slăvilă hatmanul, văzând atâta putere de oaste turcească ce venise cu Petru Vodă, temându-se ca să nu cază în mreaja vrăjmaşilor, au părăsit pre Ion Vodă şi au fugit la Turci, de s'au închinat lui Petru Vodă.

Când s'au lovit oştile.

De aci Ion Vodă au împărţit oastea sa în 30 de pâlcuri, şi la tot pâlcul au dat câte o puşcă; era şi 80 de puşci huşniţe; iară toată oastea lui Ion Vodă era 30.000, fără prostime şi adunătură ce era pre lângă Ion Vodă.

La începutul războiului zic că o seamă de Moldoveni să se fie închinat la Turci, şi Turcii i-au pus în frunte, de s'au oprit focul într'înşii, de au perit cu totul.

Deci Cazacii cu focul, Moldovenii cu fuşturile, arunca Turcii de nu se ştia ce vor face. Văzând Turcii pre Moldoveni că vor să moară de cât să nu biruiască, cu multe meşteşuguri au nevoit să amăgească pre Moldoveni, să-i ducă asupra puşcilor; ci văzând Moldovenii meşterşugurile lor, nu-i gonia mult, ci numai până da dos, că vedea că fuga

---

1 din] de $A^2L^2L^3L^4$, boeri mari L^3L^4, anume *om.* $L^3L^4M^3$, cel mare *om.* L^1, Murgul vel vornic M^3 vornicul Murgul cel mare A^2 vornicul cel mare Murgul L^3L^4 **1-2** şi Bilăi aşijderea vornicul cel (vornic L^2) mare L Bilăe vel vornic M^3 *om.* M^1M^2 **3** ce vine M^3, ca *om.* L^2 **4** mrѣa-ja A^2 mrѣja $A^1L^1L^2M^1$ mraja M^2 primejdia L^3L^4 primejdie M^3, vrăjmaşilor săi $L^2L^3L^4$ vrăjmaşului său A^2L^1 *om.* M^3 **5** de] şi M^1M^2, lui] la M^3, de s'au închinat lui] la L **6** *Titlul om.* $L^2L^3L^4M^3$ **7** De aci *om.* M^3, şi-au înpărţit M^3, sa *om.* M^3, polcuri $A^2L^2L^3L^4M^2$ părţi de pâlcuri L^1 **8** tot pâlcul] polc L^2, au dat] au pus M^3, câte *om.* L^1, era] şi era M^2 şi avea M^3, şi^2 *om.* L **8-9** huşniţѣ M^2 huşniţ L^1 hacuniţѣ M^3 **9** Vodă *om.* M^1, Ion Vodă *om.* AL, *După* Ion Vodă *ad.* la începutul războiului M^1M^2, prostime] proşti M^3 **11** La] Deci la M^3, La începutul războiului *om.* M^1M^2 **12** şi] iar M^2, i-au pus în frunte] să-i fie pus în frunte războiului M^3 **13** focul] tot focul M^1M^2, de] şi M^3 **14** iar Moldovenii M^2, fusşturile M^1 fuşturi M^3 fuştule L^2 **15** Turcii] în Turci L^4L^5 *om.* M^3, de] cât M^3, Şi văzind M^3 **16** că vor] că sânt mai bucuroşi A^1, să^2] să-i M^2, nu *om.* M, cu] iar Turcii cu M^2 **17** să-i amăgească AM^1 **19** până a da M^1M^2, dosul $A^1L^1L^2$, vedea] cunoştea M^2, că fuga] că-i fuga L^4

lor era cu înşălăciune, că de mulţimea lor tot locul acoperise. Deci, lăsând Turcii partea despre Cazaci, cu toată puterea au întors spre Moldoveni, şi puşcile toate le slobozea într'înşii; ci Moldovenii aşa sta, cum s'ar fi gătit de moarte, iar nu să izbândească. Şi multă moarte s'au făcut între îmbe părţile, că nu era a călca pre pământ, ci pre trupuri de om. Şi aşa mai apoi de aproape se bătea, că şi mânule le obosise, şi armele-şi scăpa. Că acela prah se făcuse, cât nu se cunoştea carele de carele este, nici de sineţe se auzia şi de trăsnetul puşcilor de îmbe părţile, că nici puşcarii nu mai ştia în cine dau.

Deci Ion Vodă au îndărăptat pre ai săi dinapoia puşcilor, să se odihnească puţinel, şi Turcii aşijderea. Şi aşa stând şi privind unii la alţii, au dat o ploae mare, de s'au muiat prahul; ci n'au fost Moldovenilor nici o îndemână, că li s'au muiat puşcile; de unde avea ajutor mare s'au scăpat; ci deamână le-au căutat a se bate, şi nu putea să se sprijinească de

1 era] e L^1 este $A^2L^2M^2$ *om.* L^3L^4 1-2 tot locul acoperise] era tot locul acoperit M^3 2 cu *om.* A^1 3 s'au întors $A^2L^1L^2M^2$, toate puşcile M^3, le *om.* M^2M^3 3-4 într'înşii] spre dânşii A^1 spre (în L^2) Moldoveni L asupra lor M^3 4 ci] iar M^2M^3, ci Moldovenii *om.* L, aşa *om.* M^2, sta aşѧ M^3 aşa sta de tare L^2, cum] ca cum L^2, fi] fie L^3, cum ar fi gătiţi M^2M^3, de moarte] să moară AL^1 au să moară $L^2L^3L^4$ 5 iar nu] au $AL^2L^3L^4$, întrъmbe M^1 de îmbe M^3 între (la A^1) amândoao AL^1L^2 într'amândoao M^2 6 că] cât A^1, era] era loc A, ci] ci tot M^2M^3, om] oameni L^1 7 Şi *om.* $AL^2L^3L^4$, mai apoi aşѧ M^3, se bătea (s'au bătut L^1) de aproape AL, că] cât AL^3L^4 8 -şi] îş M^3 le A^1L^2 *om.* $A^2L^1L^3L^4M^2$, Că *om.* $AL^2L^3L^4$, praf AL^1, s'au făcut L^1, cât] că $A^1L^2L^4$ 9 carele de carele M^1M^2 care de (din L^1) care (carei A^2) A^2L carii den carii A^1 cine de a cui M^3, este] sânt A^1 era L^2, sinѣţe A^1M^2 sъnѣţe $A^2L^2L^3L^4$ sъneţe M^1 sѧnѣţъ M^3 9-10 nici de -- puşcilor] de sineţe şi de trăsnetul puşcilor nu se auzia AL 10 de amândoao A^1L^1 de într'amândoao M^2 despre amândoao A^2L^2, că] cât M^3 *om.* $AL^2L^3L^4$, puşcaşii $AL^1L^3L^4$, mai *om.* L^1 11 în cine dau AL în ce dau M^1M^2 unde mai dau M^3 12 îndărăptat M^1 îndireptat $AL^3M^2M^3$ îndreptat $L^1L^2L^4$ 12-13 să se odihnească dinapoia puşcilor L^2 13 puţintel M^2, Şi *om.* $AL^2L^3L^3$ 14 prѣvind M^1M^3 prevind L^1, au dat Dumnezeu L^2, o *om.* M^3, ploe M^1, de] de li A^2 şi li A^1, înmuiat L^3 udat A^1 15 praful A pravul L^2L^3 pravul cel de puşci M^3, ci] deci M^3 că L^3L^4, Moldovenilor n'au fost L^2, o îndemână] de un folos M^3 15-16 că puşcile li s'au muiat A^2 că muindu-li-se prahul şi puşcile L^4 înmuindu-li-se pravul şi puşcile L^3 16 muiat] udat A^1, şi de unde A^1, ajutor mare] nedѣjde de agiutor M^3, ci] şi L^1 ce numai M^3 16-17 deamâna au căutat M^3 17 se[2] *om.* A^2, şi nu se putea sprejeni M^3

mulțimea Turcilor. Mai apoi oastea tătărească proaspătă i-au lovit, de le-au căutat a da dos ca să scape, şi Tătarii a-i goni și a-i arunca; numai pedestrimea şi oastea cea de strânsură au rămas, şi 300 de Cazaci; ce fiind şi Turcii osteniţi nu năvălia. Așa scăpându-se de oastea cea călărăşască, Ion Vodă şi-au dat glas cu Cazacii să se pedestrească toți, că pedestrimea moldovenească, ce era adunaţi mai mulți în dobândă de cât pre leafă, era aproape de 20.000. Şi năvălind cu dânșii singur Ion Vodă, au luat puşci ușoare de la Turci, și legând tabăra s'au dus înapoi, și s'au tras la un sat, la Roșcani, de s'au îngropat, unde mare nevoe avea de apă.

Iară Turcii, dacă s'au strâns toţi cu cei de la goană, i-au încunjurat mai nainte de apusul soarelui, și toată noaptea i-au străjuit, să nu iasă dintr'acel loc. Dacă s'au făcut ziuă, cu toate pușcile au început a bate într'înșii, ci nimica nu le strica, că se şănțuise bine, unde 3 zile s'au apărat.

Văzând Ion Vodă că flămânzesc și mor de sete, și praful încă se împuținase, să fugă să scape loc nu era, doară să zboare, că tot locul coprinsese Turcii, gândi că doară cu

---

1 mulțime M^1, oaste A^1, proaspătă *om.* M^1M^2 **2** dosul A^1, ca să scape *om.* A, și *om.* M^2 **1-2** proaspătă — Tătarii] au început L^1 *om.* $L^2L^3L^4$ **3** arunca gios A^1, pedestrime $L^1L^2L^3M^3$ **4** au rămas *se află în* L^2 *după* Cazaci, și^1 *om.* L^1, ce] dar A^1, și^2 *om.* M^2, osteniți] obosiți M^3 **5** Așa] așa. Deci L^1, călărășască] călăreață M^3 **5-6** Ion Vodă *se află în* M^3 *după* Așa, *iar în* L^2M^2 *după* scăpându-se **6** că *om.* $L^2L^3L^4$ **7** pedestrime $L^2L^3L^4M^3$, era] ira M^2, adunată A^1L^2, mai multă $A^1L^1L^2$ *om.* $A^2M^1M^2$ **8** pre] în M^3, 20.000 de oameni $AL^2L^3L^4M^2$ **9** dânșii] toții L^3L^4, singur] însuși A^2, ușoare L ușoarъ A^2M^2 ꙋșoare M^1M^3 cu iuruș A^1 **10** tabără $L^2L^3L^4M$, dus] dat M^3, s'au dus înapoi, și *om.* A^1, s'au tras înapoi A, la un] lângă M^3, la^2] lângă M^3 **10-11** la Roșcani *om.* AL **11** unde] unde apoi L^1, de^2] pentru M^2. de apă *om.* L^1, de apă mare nevoe avea $L^2L^3L^4$ **12** toți] cu toții A^2 **14** Dacă] Iar dѣcă A^1M^3 **15** ci] dar A^1 **16** strica] putea strica L^2, șențuise M^3, bine *om.* L^2, se șănțuise bine] se ingropasъ bine în șanțuri A^2, 5 zile L^1 **17** Și văzând A^1 Deci văzind M^3, Iar Ion Vodă văzând M^2, sete] de foame și de sete M^2, prahul M^1 pravul cel de pușci M^3 **18** încă *om.* M^3, se] îl A^2, înpuținează A^1M^3, loc] denaintea lor L^3L^4, doar A^1M^2 **18-19** doară să zboare] numai cu aripi să zboare, iară într'alt chip nu se putea M^3 **19** că^1 *om.* M^1M^3, cuprinsѣsъ M^1 îl cuprinsese A^1 era coprins L^1 era ocolit M^3, de Turci L^1M^3, coprinsese Turcii tot locul A^2, gândi] ci socoti A^1 ce au socotit M^3, că^2] ca $L^1M^1M^2$ *om.* M^3

blàndeţe şi cu giurământuri făcând cu Turcii, că se va scoate din moarte. Începu a trimete la dânşii că se va închina, de vor trimite un om ca acela, ca să-i giure lui că, de ce va pofti, să-i facă pre voe. Turcii bucuroşi fură la una ca aceia, de cât cu arme și cu sânge mai bine cu înșălăciune să-l dobândească. Așa deci trimiseră la Ion Vodă de-i giurară pre pofta lui, ca să-l ducă viu la împăratul, Cazacii să-i lase neatinși să se ducă de unde au venit, iară de acea adunătură să-i sloboază volnici să se ducă la casele lor, că nu va fi paguba a lui de vor peri, ci a împăratului, căci sânt robi împărăteşti.

De moartea lui Ion Vodă.

Având Ion Vodă tocmeală și făgăduință mare şi jurământ tare de la Turci, că-i vor face pre voe de toate câte scrie mai sus că au poftit el, s'au gătit să meargă la pașa în tabăra turcească, și au împărțit al său mai bun tot ce-au avut

---

1 blândѣţъ M^{3}, jurământ AL făcând] dacă va face A^{1} să facă M^{3}, că] doară $AL^{1}L^{2}L^{3}$ ca M^{3} *om.* L^{4}, se vor scoate L^{2} va scăpa M^{2} să scape M^{3} **2** din] de M de la $A^{2}L^{4}$, și începu A^{1} și au început M^{3}, de] de-i $M^{1}M^{2}$ **3** om] turc L^{2}, ca² *om.* M^{3}, că] ca M^{2} cum că A^{1} *om.* A^{2}, ce] *om.* $M^{1}M^{2}$ **3-4** va pofti el A^{2} **4** ca să-i facă $L^{1}M^{1}$ că-i va face A^{2} îi vor face A^{1} îi va face $L^{3}L^{4}$, fură] priimiră M^{3}, fură bucuroși $L^{1}M^{2}$, aceia] aceasta M^{3} **5** cu¹ *om.* $A^{2}L^{3}L^{4}M^{1}M^{2}$, cu arme] a merge L^{1}, sânge] vărsare de sânge M^{3} **6** deci *om.* M^{3}, la] Turcii la M^{3} **7** ca să-l ducă] cum că-l vor duce A^{1}, pre Cazaci AM^{3} iar pre Cazaci M^{2} **7-8** neatinși] sănătoși L^{1} **8** să se ducă] să margă M^{3}, de acea $M^{1}M^{2}$ de cea $L^{2}L^{3}$ de cѣѧ L^{4} de cei de L^{1} de aceialaltă A^{2} pre ceialaltă A^{1} altă M^{3} **9** volnici să-i sloboază M^{2}, să se ducă volnici M^{3}, la] pre la $A^{1}M^{3}$, lor] sale $L^{2}L^{4}M^{1}$ **10** pagubă M^{2}, a lui $L^{1}M^{1}M^{3}$ lui *în celelalte mss*, de vor peri] (zicea) A^{1} *om.* A^{2}, a² *om.* M^{2}, căci că A^{1} că $M^{2}M^{3}$ **10-11** sânt robi ai înpăratului L^{2} robii înpărăției sint M^{3} **12** *După* Vodă *ad.* cum au fost $M^{1}M^{2}$, *Titlul om.* M^{3} **13** Având] Văzând $AL^{2}L^{3}L^{4}$, tocmala $AL^{2}L^{3}L^{4}$, făgăduința A^{2} **13-14** jurământul A^{2} **14** tare *om.* M^{3}, câte] de câte M^{1} de ce M^{3} ce L^{2} **15** că] cum A^{2} duprecum A^{1} câte L^{1}, gătat $L^{3}L^{4}M^{1}M^{2}$, margă $L^{2}L^{3}L^{4}M^{1}M^{2}$, pașѧ $M^{1}M^{3}$ **16** al său mai bun tot ce-au avut $M^{1}M^{3}$ al său ce-au avut mai bun tot M^{2} tot al său ce au avut A al său tot ce au avut L^{2} al său tot ce au avut mai bun $L^{1}L^{2}L^{3}$ al său ce-au avut tot mai bun L^{4}

între Cazaci, și de către toți și-au luat ertăciune, și în ceasul al treilea au mers la tabăra turcească. Acolo, dacă l-au dobândit, cu multă mânie de către Pașa, l-au dat de viu de l-au legat de coadele a două cămile, și l-au slobozit prin tabără de l-au fărămat.

Atuncea zic să fie zis Ion Vodă: Caută că eu multe feliuri de morți groaznice am făcut, iară aceasta moarte n'am știut să o fiu făcut.

Mai apoi s'au lăsat la ceialaltă spuză de i-au snopit și i-au sfărămat. Văzând Cazacii spre ce le stă lucrul și viața lor, au silit să între iară în șanț, ci n'au putut, că-l cuprinsese Turcii; ci văzând așa, au întrat în grămada turcească, tăind și oborând, de au perit până la unul.

Așa au petrecut țenchiul său Ion Vodă. Acest Ion Vodă au domnit 3 ani.

Când au prădat Tătarii țara Moldovei. Văleatul 7082, Iunie. 1574

Iară dacă au perit Ion Vodă, Tătarii s'au lăsat în pradă

---

1 între] la A^1M^2 1-2 în ceasul L^1 însuși *în celelalte mss* 2 merse L^1, la] în L^3L^4, la tabăra turcească au mers A, Acolea M^1M^2 3 de către pașa] l-au mustrat și $AL^2L^3L^4$ de L^1 4 l-au[1]] le-au L^4L^5 5 sfărămat $A^1M^2M^3$ 6 zic] zic unii cum M^3, Caută] Ah! caută M^3 6-7 Atuncea — făcut *se află în paranteză în* A 7 groznice M^3, această A^1L^4, aceasta moarte] cazna ca aceasta M^3 8 nu o am știut (știut-o L^2) L^2L^3, să o fiu făcut] să fac M^3 9 s'au lăsat] s'au lăsat Turcii A^1 s'au slobozit M^2, znopit A^1 10 fărămat L zdrobit M^3, Cazacii văzând A^1 Iară văzând Cazacii M^2 Iară Cazacii văzind M^3, spre] pre M^1M^2 pe L^2 la M^3, le *om.* A^2 10-11 viața lor cea sfârșită M^3 11 să] ca să M^3, iară (*om.* L^2) în șanțuri A^2L^2 la șanț iar L^3L^4, că-l] că le M^2 că-i L^1 căci A^2 că șanțul M^3 12 ci] și M^3, au întrat] numai ce au întrat M^3, în grămada] în tabără (tabăra L^1) și în (în *om.* L^1) grămada AL^1 13 oborând] omorând L^1L^4, de au perit *om.* M^1M^2, până într'unul AL^3L^4, tăind — unul] să piară până la unul; și acolo tăind și oborând au perit toți până la unul M^3 14 petrecut] nemerit M^3, țenchiul] măsura L^1, au petrecut țenchiul său] au fost sfârșitul lui $AL^2L^3L^4$, Acesta $L^2L^3M^1M^2$, Acest Ion Vodă] după ce M^3 16 Când — Tătarii] Prădat-au Tătarâi M^3, țara Moldovei] Moldova L^3L^4, Când — Moldovei] De prada Tătarilor A, *După* Moldovei *ad.* în zilele lui Ion Vodă M^1M^2, văleatul — Iunie] atunciș în anul 7082 M^3 *om.* $AL^2L^3L^4$, *Titlul om.* L^1 17 Iară *om.* M^3, Tătarii s'au lăsat] s'au pornit Tătarâi M^3

peste toată țara, de au robit, de n'au fost nici odată mai mare pustietate în țară de cât atuncea, că pre toți i-au acoperit fără grijă pre la casele lor; unde până astăzi între Prut și între Nistru au rămas pustietate, de nu s'au mai descălecat oameni.

De domnia lui Petru Vodă Șchiopul, feciorul Mircei Vodă.

Turcii, dacă și-au dostoit inimile sale și omorâră pre Ion Vodă, dederă domnia lui Petru Vodă, ce l-au poreclit Șchiopul, și ei s'au întors înapoi. Iară Petru Vodă îndată au trimis pre Bilăi vornicul de prinse scaunul Sucevei, și dede veste de pace și de domn tânăr, și scoase bejeniile pre acasă. Iară Petru Vodă în luna lui Iunie 25 au șezut în scaun, și pre toți i-au tras către sine.

1575 Văleatul 7083, Dechemvrie, Selim, împăratul turcesc, au murit, carele au împărățit 7 ani și 7 luni; și au lăsat împărăția fiiu-său lui Amurat.

---

1 de au robit *om.* M, cât n'au fost $L^4L^5M^3$ **2** atuнча A^2 -ча M^1
-чѣ $L^1L^2L^4M^2$ -че A^1 -ci L^3M^3, acoperit] coprins A^2 cuprins M^3, fără de M^2
3 grijă] știre $L^2L^3L^4$ **2-3** pre la casele lor fără grijə M^3 **4** au rămas]
de atunci au rămas M^3 ɪaste L^2, descălecat] așezat L^1 înplut de M^3,
După oameni *ad.* până astăzi A^1 **5** De *om.* M^3, Șchiopul] ce-l poreclia
Șchiopul M^3, De domnia — Șchiopul] Când s'au așezat în scaun Petru
Vodă L^2 Când au venit Petru Vodă la domnie în scaun L^3L^4, feciorul]
1574 snь M^2, feciorul Mircei Vodă *om.* $L^2L^3L^4M^3$, *După* Vodă *ad.* Văleatul 7082
1577 Iunie 25 A^1 7085 Iunie 25 dni A^2 **6** dostoit] izbândit A^1L^1, inimile sale]
inimilor L^1 pre voia inemilor sale A^1, și au omorât L^1, dacă și-au — omorâră] într'acestași an dacă au omorât M^3 **7** ce] pre carile A^2, ce l-au
poreclit] ce-i zic L^2, dederă — Șchiopul] pus-au domn pre Petru Vodă M^3
8 și] iară M^3, Iară] Deci M^3, au trimis îndată M^2 **9** Bilъi M^1 Bilăe M^3
Bilii M^2M^4, prinsъ M^1 prinseră M^2 prinsese L^3L^4 au prins M^3, Sucevei]
domniei din Suceavă M^3, dederă L^2M^2, veste] știri M^3 **10** tânăr] nou M^3
11 în[2]] la L^1M^1 **10-11** Iară — scaun] și în luna lui Iunie au șezut Petru
Vodă în scaon M^3 **13** Dechemvrie 18 A *om.* $L^2L^3L^4M^2$ **14** și luni 7 L^3,
ani 7 și luni 7 L^4 8 ani și (și *om.* A^1) 6 luni A **15** lui L^1 lu M^1 *om.* $L^2L^3L^4M^2$
14-15 înpărăție L^3, și au lăsat — Amurat] și au fost băutoriu (băutor A^2)
de vin, iar (iară A^2) la războae strașnic (strașnic la războae A^2) și pre
urma lui au stătut (stătu A^2) înpărat sultan Amurat A **13-15** Văleatul —
Amurat] În anul 7083, Dechemvrie, au murit sultan Selim, înpăratul turcesc, și au rămas fiiu-seu sultan Murat M^3

După suirea pe tron a lui Amurat, A *ad. următorul pasaj privitor la*

Văleatul 7085, Aprilie 15, răposat-au Alexandru Vodă, 1577
domnul muntenesc, carele au domnit 9 ani și o lună, și au rămas domnia fiiu-său Mihnei Vodă.

Intr'acestaș an s'au arătat pre ceriu stea cu coadă, ce-i zic unii cometa.

De domnia lui Ivan Potcoavă, ce l-au poreclit Crețul, carele și-au pus nume de domnie Ion Vodă. Văleatul 7085. 1577

Pre aceia vreme, fiind în al patrulea an a domniei lui Petru Vodă, un Ivan oarecarele, ce l-au poreclit Potcoavă pentru că au fost rumpând potcoavele, iară unii i-au zis Crețul, ce s'au fost făcând frate lui Ion Vodă, răspunzându-se de moșie și de nașterea sa de la Mazovia, de unde și Ion Vodă; acesta Potcoavă și-au scos nume de domnie, și între Cazaci având cunoștință, pre mulți au măgulit lângă sine. Și vrând

---

răsboaele lui: Iar în anii 7084, sultan Amurat trimis-au multe întunerece 1576
de oști turcești, de au trecut marea și s'au oștit asupra Vavilonului, care este la răsărit, și vârtoase războae au făcut cu Haldeii, ce se numesc acum Cazălbașii (Căzălbaș A^2) și multă vreme s'au luptat cu dânșii, și nimica n'au isprăvit, și mulți Turci fără seamă au perit A

1 răpăosat-au A^1 răpăosatu-s'au M^1 2 *După* muntenesc *ad.* fratele lui Petru Vodă Șchiopul, și l-au astrucat în mănăstirea Ostrovul, aproape de București, care e (ce este A^2) zidită de dânsul A 3 domnia] domn L^1 *om.* M^3, fie-său L^1, Mihnea Vodă L^1M^3, Mihnii Vodă fiiu-său A^2 4 Intr'acesta $A^2L^2L^3M^3$ Intru acest A^1, pre ceriu] în văzduh AL, o stea A^1M^2, ce-i] sau cumu-i AL *om.* M^3 5 zic *om.* M^3, unii *om.* $L^3M^2M^3$, cometa A comete L^4, *După* cometa *ad.* Noemvrie A 6 De *om.* L^4M^3, lui] lu M^3, domnia lui *om.* A, Ivan Vodă M^1M^2, ce l-au poreclit] ce-l poreclesc M^1M^2 sau L^3L^4, și Crețul A^2, carele] care $AL^2L^3L^4$ s'au rădicat la domnie și M^3 *om.* M^2 7 Văleatul *om.* $L^2L^3L^4M^2$, *Data om.* M^3 8 Intr'aceia (Într'acea L^1) vreme L *om.* M^3, fiind *om.* $L^3L^4M^3$, în al] îl al A^2 într'al L^1, în al patrulea an] în ('n M^1) al treilea an M^1M^2 un an L^2 la un an L^3L^4 9 oarecarele *om.* M^3, oarecarele (oarecare A^2) un Ivan AL, ce l-au poreclit Potcoavă] poreclit Potcoavă M^1M^2 Potcoavă pe poreclă A ce-i zicea și Potcoavă M^3 10 au fost frângând potcoavele de cal în mâini A^1 11 ce] care A^1 12 nașterea sa] naștere M^3, și Ion Vodă era A^2M^3 au fost Ionn Vodă M^2 13 acest $A^2L^3L^4$, și'ntre M^3 și pentru M^1M^2 14 au] i-au $L^3L^4M^2$, măgulit $A^1L^2L^3L^4M^2$ amăgulit M^1 măglit A^2 amăgit M^3 lipit L^1

să vie spre ţară, au vrut cu meşterşug să aibă slobozenie şi de la cei mai mari. Şi făcând scrisori cu multe peceţi de la boeri şi curteni de ţara Moldovei, au doară să fie fost şi cu voia unora, cum zic unii; şi s'au dus Creţul cu cărţile la voevoda Chievskii, ce era pre acele vremi cneazul Costantin, şi la starostea de Bar, de le-au arătat, cumu-l poftesc boerii şi ţara să-şi meargă la moşia sa, la Moldova, şi făgăduind mult să le dea, numai să-i fie într'ajutoriu. Ce starostea de Bar oaste au zis că nu i se cade să-i dea fără ştirea lui craiu, şi mai cu deadinsul pentru aşezarea păcilor; iară lui craiu s'au giuruit că-i va da ştire, să ia învăţătură.

Când au purces întâiu Ivan Potcoavă cu oaste căzăcească spre ţara Moldovei.

Intr'aceia vreme sfătuindu-se Potcoavă Creţul cu starostea de Bar, iată şi un Copiţkii oarecarele, fiind atuncea nemerit la Bar, carele venise de curând de la câmp, înţelegând de Potcoavă, s'au adunat, şi vorovind cu dânsul, cu multe giuruinţe l-au umplut Creţul de-l va duce la domnie la scaunul Moldovei. De aci Copiţkii, având mare cunoştinţă între Cazaci, s'au dus la dânşii; pre unii cu giuruinţe umplându-i, pre alţii

---

2 mai *om.* A^2 **2-3** de la boeri cu multe peceţi L^2 **3** şi curtenii A^2 şi de la curteni $A^1L^2M^3$, de] din A^2 de la M^2, de ţara Moldovei] de la Moldova L^3L^4 de ţară moldoveni M^2, au doară] au poate M^3 a doâ (doao M^2) oară M^1M^2 pre semne L^3L^4, să fie fost] au fost L **4** unora de ţară M^3, şi] că $AL^2L^3L^4$, Creţul Potcoavă A **5** acele vremi] atunci M^3, cnezul M^1 **6** cum îl L^4M^2 cum că-l A^1 că-l M^3, boerii] boerii ţărâi M^3 **7** la^2] în M^3, făgăduindu-se M^2 făgăduindu-le M^3 făgădui $AL^2L^3L^4$ **8** le *om.* L^1, să le dea mult M^1M^2, să fie M^1, starostile A^2 **9** să-i dea] a-i da L^2, au zis că oaste nu i se cade să-i dea L^2 au zis că nu i se cade să-i dea oaste M^2M^3 **10** şi mai] numai $L^2L^3L^4$ **10-11** iară craiului ALM^2 **11** s'au giuruit] s'au făgăduit A^2L^1 au zis M^3, ca să ia A^2M^3 **12** Ivan] Creţul A, Ivan Potcoavă întăi L^2, *După* Potcoavă *ad.* sau Creţul M^1M^2 **13** spre] în L^2 la L^4 **12-13** *Titlul om.* M^3 **14** Intr'aceia vreme] Atunci M^3 **15** Copiţskii $L^1L^3L^4$ Copeţkii L^2M^3 Copeţskii A^2 **16** de curând venise M^3 **17** adunat] apucat L^3L^4 **17-18** multъ giuruinţъ $AL^1M^2M^3$ **19** Dѣcii $A^2L^2L^3L^4M^3$ Dѣciꙗ A^1 Dѣciѧ L^1M^1 Deci M^2 **20** l-au dus L^2 au mers M^3, dânşii] dânsul $L^2L^3L^4$, giuruinţъ M^1M^3 făgăduinţe A^2 daruri L^1, pre alţii] altora A^1, umplându-i — *p.* 238, 1 cu bani] pre alţii cu bani înplându-i şi M^3

cu bani ungându-le ochii, din ce au avut și el din agonisita sa, i-au plecat. Și au mai lipit către sine pre un moldovean ce l-au chemat Cepla, ce se însurase între Cazaci. Și au pus hatman pre Șah pre 330 de Cazaci, carii i-au strâns cu nevoința lor, și au întrat în țară.

Așa oblicind Petru Vodă, au strâns țara şi s'au gătit de dânșii, și luând puşcile au eşit să meargă împotriva lor. Auzind Cazacii de aceasta, au apucat ce au putut de la margine, şi s'au întors înapoi, cruțându-se pre altă dată, să se găteze mai bine.

Când au mers ponoslu de la Petru Vodă la craiul leşesc pentru zarva ce face Potcoavă Crețul cu Cazacii, şi când au mers Crețul al doilea rând la țara Moldovei cu oaste căzăcească, şi au apucat scaunul.

Având Petru Vodă grijă de Crețul şi de acei Cazaci, ce era cu dânsul, ca să nu între iarăşi de iznoavă în țară să prade, trimis-au cărți la caşteleanul de Halici, carele era să meargă sol la împărăție să lege păcile, de i-au dat ştire cum

---

1 ungându-i M^2, ungându-le ochii] pre toți umplu L^3L^4 umplu pre toți L^2 2 sa] lui $A^1L^1M^3$, au mai lipit] i-au lipit $L^2L^3L^4$, către] lângă $A^2L^4L^5$, moldovean] den Moldoveni L^2 3 ce-l chiema $AL^2L^3L^4$ anume M^3 3-5 Și au pus — nevoința lor] și (și așa L^1) cu nevoința lor s'au strâns 330 de Cazaci, și au pus hatman pre dânșii pre Șah AL 5 și *om.* M^3 6 Așa oblicind] Iar dacă au oblicit M^2 Iară M^3 7 de dânșii] asupra lor L^1, luând] împlând M^2, împotriva] înaintea M^3 8 Și auzind A^1, de[1] *om.* $L^2L^3L^4$, Auzind aceasta Cazacii L^2 9 cruțindu-se M^2M^3 curъndu-se A^2 cruzăndu-se L^3 10 gătѣze $A^1L^2M^1$ gătѧzъ M^3 gătească $A^2L^1M^3$ 9-10 să se găteze mai bine *om.* L^4 12 făcea $A^1L^1L^3L^4$ făcuse L^2, Crețul *om.* L^4L^5 12-13 și când — Moldovei] în țara Moldovei și al doilea rând mergând L^2 13 rând *om.* M^1, la țara — căzăcească] la Moldova cu oaste cu Cazaci L^3L^4 11-14 *Titlul om.* M^3 15 grijă] greu AL^1L^2 greotate L^3L^4, și de Cazacii $AL^2L^3L^4$ 16-17 să prade în țară L^1, în țară de iznoavă iarăși să prade L^3L^4 de iznoavă în țară să prade iarăși M^2 17 caștelanul L^4 caștalѣnul L^3 caștilѣnul M^3 căștălѣnul M^1 caștalanul A^2L^2, care L^2 18 păcile] pace $AL^2L^3L^4$, de] deci A ci L^2L^4 ce L^3, de i-au] de-au L^1, cum că A^1L^1

Cazacii s'au rădicat și vor să pue pre Crețul la domnie; de care lucru, de nu-l vor prinde, și de nu vor face pace cu dânsul, și de nu se vor certa ceia ce-s cu dânsul, pacea cu împăratul nu va putea să stea. Acestea toate au scris caștelеanul la craiu.

Când au trimis craiu la hatmanul și la voevodul de Braslav ca să prinză pre Crețul, și nu l-au putut.

Înțelegând craiul leșesc de Potcoavă Crețul, cum s'au rădicat cu Cazacii și face zarvă, și va să scoață pre Petru Vodă din domnie, îndată au scris la hatmanul și la o seamă de boeri de margine, să pue nevoință ca să-l dobândească, și pre dânsul și pre Cazaci. Iar hatmanul, dacă i-au venit cărțile crăești, au trimis 3 roate de... cu Boboletkii, ca să-l afle la Nemirov, că acolea se ținea mai nainte; și acolo, dacă au venit, l-au aflat. Ci Crețul au prins de veste, și au eșit din târg cu 50 de Cazaci pedestri cu sinețe, și au venit la un

---

1 s'au rădicat Cazacii M^3, pue] aducă M^3, domnie] scaonul țării Moldovei M^3 **2** vor^2] va L^2, pace *om.* L^3L^4 **3** aceia L^1, ce-s] ce sânt AM^2M^3, pacѣ A^1L^4M pacѧ A^2 pace $L^1L^2L^3$ **4** împăratul] împărăția A^2, să stea] sta M^3, Și acestea A^1, le-au scris A^1 **4-5** caștelanul L^4 caștilѣnul M^1 caștalanul $A^2L^2L^3M^3$, caștеleanul la craiu] la caștеleanul M^2 **5** craiul $A^2L^2L^3L^4$ **6** craiul $L^2L^3L^4M^3$, voevoda L^3L^4 voevod M^2, de *om.* L^1, la hatmanul — Braslav *om.* L^2 **7** ca *om.* L^2, l-au] s'au M^2 **6-7** *Titlul om.* M^3 **8** leșesc *om.* L^2, cum că A^1 că M^3 **9** și se face $L^2L^3L^4$ să facă L^1, zarve A **10** la^2 *om.* A **11** de^2] de la L^2M^3 la A^2 din M^2, margini M^2 **12** și pre dânsul *om.* L^1, și pre dânsul și pre Cazaci] împreună și pre hatman și pe Cazacii ce-s cu el L^3L^4 *om.* L^2, Iar *om.* AL^1L^2, hatmanului L^2, dѣc'au venit M^1 **12-13** hatmanul — crăești] Dѣca au trimis craiul cărțile sale și au venit L^3L^4 **13** 3 roate de... cu] 3 roate de (*loc alb*) cu M^3 3 roate de A 3 roate cu LM^1M^2, Bobolețskii A^2L^4, afle] găsească A^1 **14** Nemirova M^1M^2, acolo^1 L^3L^4, și *om.* $A^2L^2L^3L^4$, acolea^2 M^2 **13-15** ca să-l afle — l-au aflat] să margă să prindă pre Crețul, și au mers la Nemirov să-l afle, știind că acolo se ținia mai întâi. Și aflându-l acolo M^3 **15** Ci] Și M^1M^2 Iară M^3, au prins] prinzând M^1M^2, și *om.* A^2 **16** *După* pedestri *ad.* cu dânsul $L^1L^3L^4$, sъnѣțe L^4M^1 sѫnѣțъ M^1, cu sinețe *om.* L^1, venit] mers M^3

vad, unde au întrat în apă pànă în pântecele calului, și au pus Cazacii dinainte. Iar Boboleţkii, dacă au sosit după dànsul la vad, văzând pre Creţul că este gata de a se batere, și la loc strâmt, nu s'au apucat de războiu, ci s'au întors înapoi; și aciiași și Creţul după dânsul în târg: Boboleţkii la curte, iară Creţul în târg la gazdă. Deci au chemat Boboleţkii pre mai marele târgului, și i-au zis să prinză pre Creţul și să i-l dea. Iară mai marele târgului s'au lepădat de dânsul, și au zis că: eu nu-l voiu prinde, nici ţi-l apăr, ci de-ţi trebue, tu ţi-l prinde. Văzând omul hatmanului că nu folosește nimica, dusu-s'au și au spus hatmanului. Înţelegând hatmanul așa, acestea toate le-au trimis la urechile craiului, cum n'au vrut să i-l dea oamenii voevodului de Braslav; ce craiul au trimis cu ponoslu la voevodul, ca să-l prinză și să i-l trimiţă. Ce până a merge comornicul crăesc cu cărţile, Creţul cu mai mulţi oameni mai bine s'au gătit, și au întrat în ţară pre la Soroca. Acolo, cumuși-i rândul oamenilor, dacă l-au vestit de domn tânăr, mulţi s'au închinat.

---

1 *După* vad *ad.* în tâmpinare lui Boboleţkii M^3, în apă *om.* M^3, în^2] la A^1 **2** pe Cazaci L^2, înainte M^3, după dânsul *om.* M^3 **2-3** la vad după dânsul (după el A^2) A^2M^2 **3** văzând pre Creţul] și văzindu-l M^3, baterѣ ALM^2 baterѧ M^1M^3 **4** strimt $A^1L^1L^2$, înapoi] și au mers în târg M^3 **5** aciꙗși A aciѧși L^1L^4 acieși L^2L^3 aceѧș M^1 aceꙗși M^2 aciiș M^3, și^2 *om.* AM^1M^2, dânsul] el L^2, în târg *om.* L^2, în târg după dânsul M^3 **6** Deci $A^1M^1M^2$ Dѣcii $A^2L^2L^3L^4M^3$ Dѣciѧ L^1, au chemat *se află în* A *după* Boboleţkii, *iar în* L^2 *după* târgului *din r. 7* **7** mai mare M^3, și^2 *om.* A^1 **7-8** să-l dea M^3 **8** de] de la M^3 **8-9** și i-au zis M^3 zicând L^4L^5 **9** că *om.* L^2, eu nu ţi-l prinz L^2, ci] iar A^1, trebuește A^2L^2 **9-10** au zis ca el nu-l va prinde, nice-l apără, ce, de-i trebue, el să și-l prindă M^3 **10** tu *om.* L^2, ţi-l] îl L^3L^4, tu ţi-l prinde] prinde-ţi-l L^2, folosește] poate face M^3 **11** s'au dus L^1M^3, Iar hatmanul înţelegând M^2 **11-12** Inţelegând (Și înţelegând M^3) acestea toate hatmanul A^2M^3 Acestea toate înţelegându-le hatmanul L^2 Inţelegând acestea hatmanul, toate L^3L^4 **12** așa *om.* L^1, urechiѧ L^1, lui craiu M^3, cum că A^1 că L^1 **13** să-l dea A^2 **14** voevod L^3 voivod L^4 voevodul de Braslav M^3, ca *om.* L^1, să-l] să i-l AL **15** merge] sosi L^3L^4, comornecul L^4, iar Creţul M^2M^3 **16** mai bine *om.* L^3L^4, s'au gătit mai bine L^1 **17** Acolo] Deci M^3, cumu-i și M^1M^2 cum și-i L^3L^4 cum ꙗste A^1 cum e L^2 cum știa L^1, rândul] obiceaiul A^1, l-au] le-au L^1 **18** i s'au închinat $A^2M^2M^3$ **17-18** dacă — închinat] acolo mulţi i s'au închinat, dacă au auzit veste de domn tânăr M^3

Războiul lui Petru Vodă Șchiopul când s'au bătut cu Ivan Potcoavă, ce-i zic Crețul, când au venit cu Cazacii.

Auzind Petru Vodă Șchiopul, cum Ivan Potcoavă, ce-i zic Crețul, au întrat în țară pre la Soroca cu oaste căzăcească, de sârg s'au gătit și au eșit cu oaste împotriva lui. Luat-au și pușcile cu sine, și s'au gătit de războiu, și au pus Beșlii după pușci, dându-le învățătură că, dacă vor slobozi focul, să se răpează în Cazaci. Ce Cazacii, cumu-și sânt învățați la războiu, când au slobozit Beșlii pușcile, ei toți au căzut la pământ, de i-au covârșit focul, iar Turcii, gândindu-se că sânt uciși, s'au lăsat la dânșii. Așa Cazacii au slobozit într'înșii focul, și multă pagubă au făcut în oastea lui Petru Vodă, și aciiaș oastea lui Petru Vodă au dat dosul, și izbânda au rămas la Cazaci.

De aci Cazacii s'au dus cu domnu-său la Iași, și au apucat scaunul Noemvrie 23, iar Petru Vodă s'au dus în țara muntenească.

---

1 Șchiopul *om.* $AL^2L^3L^4M^3$, Ivan Vodă M^1M^2 *om.* AL^2 **2** ce-i zic *om.* AL^3L^4, Crețul *om.* L^3L^4 când] carele $A^1L^1L^3$ care L^4, au venit] venise $AL^1L^3L^4$, Cazaci $L^3L^4M^2$, ce-i zic — Cazacii *om.* L^2 **1-2** când — Cazacii] cu Potcoavă M^3 **3** Șchiopul *om.* A, cum că A^1L^1 că M^3 **5** de sârg] de grab L^1, gătat L^2, i-au eșit L^2M^3, înpotrivă cu oaste L^2 **6** Luat-au] și au luat M^2 **7** Beșleii M^3, dându-le învățătură] învățându-i M^3, că] ca L^1 *om.* M^3, dacă] când A^1 după ce $A^2L^2L^3L^4$, slobozъ M^1 **8** focul] pușcile AL, răpază $A^2L^3M^2$ răpezească L^1 sloboază L^2, Cazaci] căzăcime M^3, Ce] Ci A^2 Dar A^1 Iar L, cum sânt A^1L^1 cum și-s M^3 cumuș sânt ei L **9** la războae $L^2L^3L^4$, când au slobozit] slobozind L^2 **9-10** au căzut la] s'au tins pre M^3, ei au căzut cu toții A **10** covârșit] trecut A^1, iar *om.* AL, Turcii] Beșlei M^3, gândind A^1L^1 **11** cum că sânt A^2 că-s $L^3L^4M^1$, *După* uciși *ad.* toți (toți *om.* L^1) de pușci $AL^1L^3L^4$ toți, căci au căzut la pământ L^2, lăsat] slobozit L^1, Așa] Și așa A^1 Atunci M^3, au slobozit] slobozind L^3L^4 **12** focul într'înșii A^1, și *om.* L^3L^4 **13** aciiaș] îndată A^1, și aciiaș — dosul] și au dat dos îndată oastea lui Petru Vodă L^3L^4 **15** domnul său A^2 domnu-său Crețul A^1, De aci — Iași] Și au mers Căzacii la Iași M^3, și] de M^3

Al doilea războiu, când s'au bătut Petru Vodă cu Potcoavă Crețul la Docolina.

Petru Vodă, dacă l-au bătut Crețul cu Cazacii, s'au dus în țara muntenească, și au dat știre la împărăție, cum s'au rădicat Cazacii asupra lui și l-au scos din scaun. Înțelegând de acestea împăratul, de sârg au trimis hochimurile la Dobrogeni și la Bugegeni și la Munteni, să meargă cu Petru Vodă asupra Crețului. Deci Petru Vodă de sârg grijindu-se de oaste, venitu-i-au într'ajutoriu și Moldovenii gioseni. Așa deci Petru Vodă, cu ajutoriul împăratului și cu a sa oaste ce-au avut, s'au pornit spre Iași asupra Crețului.

Auzind Potcoavă Crețul de venirea lui Petru Vodă, s'au gătit de războiu, și au eșit înainte cu oaste căzăcească la Docolina; fost-au și oaste de țară cu Cazacii, că mulți se închinase. Și tocmindu-se de războiu, au pus Cazacii întâiu pre Moldoveni în frunte, mai apoi Șah, hatmanul căzăcesc, nu i-au lăsat; temându-se să nu-i viclenească Moldovenii au pus pre Cazacii săi în frunte, și n'au vrut să lase pre nimenea să iasă la harț. Și apropiindu-se oastea lui Petru Vodă, văzând Cazacii pre Turci că aduc înainte cirezi de

---

1 războiu] rând M^2, Războiul al doilea A^2, când s'au bătut] ce s'au lovit M^3, Potcoavă *om.* A **2** Crețul *om.* $L^2L^3L^4$ **3** Pre Petru L^3L^4, Crețul] Potcoavă L^3L^4 **4** cum că A^1 **4-5** Cazacii s'au rădicat M^1M^2 **5** asupră-i M^3, și-l scoaseră L^1, din scaun] den domnie M^3 **5-6** Ințelegând de acestea] Atunci M^3 **6** de aceasta $A^2L^1M^2$, hochimuri M^3 hochimurile sale A^2L **6-7** Dobrogeni] Dobrogea M^2 **7** Bugigѣni M^2 Giurgiuveni L^1, și la Munteni și la Bugegeni L^2, să] ca să M^2 **8** de sârg] de grab L^1 îndată M^3, grijindu-se] gătindu-se L^4L^5 **9** venit-au M^1M^2, și *om.* $L^2L^3L^4$, giosenii $A^1L^4M^1M^2$ pedestri L^1, giosenii Moldoveni L^2 **10** și *om.* L^2, a sa *om.* L^1 **9-11** Așa deci — pornit] și s'au pornit Petru Vodă M^3 **12** Iar auzind M^2, Crețul Potcoavă M^3 **13** i-au eșit A^1L^2, înainte-i A^2, de războiu — căzăcească] și el cu oaste căzăcească, și au eșit înaintea lui Petru Vodă M^3 **14** fost-au] era M^3, de] den M^1, și de țară oaste L, Cazaci A^2, se] i se M^2 **14-15** mulți s'au fost închinat M^3 **15** tocmind războiu L^1, întâiu *om.* L^4M^3 **16** hatmanul Șah cel căzăcesc A^2 **16-18** mai apoi — frunte *om.* L^1 **17** nu i-au lăsat *om.* L^3L^4, să nu-l viclenească L^3 să nu se viclenească L^2, Moldoveni A^2, au[2]] și au A^1 **18** Cazacii săi] Cazaci $L^2L^3L^4$, n'au vrut să lase] n'au vrut A n'au lăsat M^3 **18-19** să iasă pre nime (niminea M^2) M^1M^2 **19** harțъ M^3 **20** văzând] văzură M^3, că aduc] aducând M^3, nainte A^2, cerezi M^3

vaci, ca să stâmpere armele în dobitoace, n'au vrut Cazacii să săgete de departe, ce odată au slobozit focul, şi în oameni și în dobitoace; ci dobitoacele mai multă zăhăială făcea Turcilor de cât Cazacilor, că de trăsnete fugia înapoi. Şi dând războiu vitejaşte, după multă nevoință a Cazacilor, iată şi al doilea rând pierdu războiul Petru Vodă, și iarăşi rămase izbânda la Cazaci.

Când s'au întors Crețul în țara leşască și au părăsit scaunul, şi de moartea lui.

Potcoavă Crețul, carele îşi pusese nume de domnie Ion Vodă, după războiu cu noroc şi cu izbândă ce-au făcut la Docolina, de au bătut pre oastea lui Petru Vodă, s'au întors la Iaşi. De aci, văzând că nu se va putea aşeza la domnie, că și din țara ungurească se pogorâse lui Petru Vodă oaste într'ajutoriu, au părăsit scaunul și țara, și cu toți cu ai săi s'au întors înapoi pre la Soroca spre țara leșască.

De acolo nu-şi putea afla cale pre voia sa, că pre câmp era omeți mari, pre la Nemirov se temea de hatmanul şi de voevoda Braslavskii că-l cerca să-l prinză. Mai apoi, dacă

---

1 ca să se stâmpere A^1M^3 ca să (ca să se L^3L^4) oprească L 2 să sigłte M^3, ci deodată L^2 3 ci *om.* L^1, ci dobitoacele] unde M^3, zăhăială] zăticneală A^1L^1 3-4 făcea Turcilor] era Turcilor de dobitoace M^3 4 înapoi fugia $A^1L^2M^1$ 5 și *om.* A 6 pierdu Petru Vodă războiul M^3, iarăşi *om.* M^3 6-7 iarăşi — Cazaci] iată Cazacii iară izbândiră L^2 izbânda iară la Cazaci rămase L^3L^4 8 întors] dus M^3, și au părăsit] părăsindu-şi L^3 lăsând L^4L^5 9 de] pentru M^3 10 carile-și L^2M^2 ce-și M^3 11 cu²] de A^2 *om.* L^2, după norocul (noroc L^3L^4) de războiu și de izbândă (şi de dobândă L^4L^5) $A^1L^1L^3L^4L^5$ 12 de] daca L^2, de au bătut — Vodă *om.* M^3 13 Iaşi] Leși M^1, De aci] Și M^3, văzând] au văzut M^3 cunoscând A^1, la domnie aşeza L^4 14 dbn A^1, pogorâse] coborâse L^3, oaste *om.* L^2, oaste lui Petru Vodă L^3L^4 14-15 oaste într'ajutoriul lui Petru Vodă M^2 15 într'ajutoriu] ajutor L^1, cu toții M^2 *om.* L, și cu ai săi cu toți (toții A^2) A 16 pre la Soroca s'au întors înapoi L^2, spre] în M^3 17 acolea $L^1L^3L^4$, calł A^1, afla cale *om.* M^2, pre voe sa L^2 pre voe L^3L^4, câmp AM^1M^2 câmpi LM^3 18 omeți M^3 oameni *în celelalte mss, cum a fost, probabil,* și *în arhetip,* mari A^1L^1M mulți $A^2L^2L^3L^4$, Nemirova M^1M^2 19 voevod M^1 voevodul L^1L^2, Braslavskii] Braslav L^1 de Braslav L^3L^4 de la Braslav L^2, că-l] căci L^2, că-l cerea ca să-l prinză M^1M^2

au întrat în țara leşască, au chemat voevoda pre Şah și i-au zis: Voi aţi făcut un lucru mare împotriva lui craiu și a ţării, să răsipiţi pacea cu Turcul; pentru aceia să aduceți pre Creţul, şi să mergeți cu dânsul la hatmanul, şi el vă va trimite la craiu, şi voi vă veți curăţi de aceia vină, și Creţul încă va hălădui, văzându-l craiu așa de folos.

Aceste cuvinte dacă au spus Cazacii Crețului, el fu bucuros, gândindu-se că, de va merge la craiu, îl va ajutori spre domnie. Deci s'au dus cu dânșii la hatmanul, hatmanul l-au trimis la craiu, craiul l-au dat la închisoare, și peste puțină vreme i-au tăiat capul.

Când s'au aşezat al doilea rând Petru Vodă Şchiopul la scaun. Văleatul 7086, Ghenarie 1. 1578

Înțelegând Petru Vodă că Crețul au părăsit scaunul și țara, și au trecut în țara leşască, au venit la Iaşi şi s'au așezat la scaun al doilea rând.

Pre aceia vreme dede Petru Vodă mitropolia lui Theofan, carele o lăsase la Ion Vodă și de frica lui prin munţi fugise.

---

1 voevod M^1 voevodul A^2 2 craiului $L^2L^3L^4$ 3 răsipiți] stricați AL^1, cu Turcii L^2, pentru aceia] deci numai M^3 4 să mergeți la hatmanul cu el L^2, şi² *om.* $A^2L^2L^3L^4M^3$, vă] îl A^1 *om.* $L^2L^3L^4$ 5 craiul AL, şi¹] deci și M^3, vă *om.* M^3, curăța M^2 hălădui M^3, de ceia L^3 de acea AL^1L^2 6 hălădui] scăpa A^1, craiul AL, de folos] un (*om.* L^1) om de folos $L^1L^3L^4$ un om de treabă L^2 7 Aceste] Aiaste L^3, au] le-au A^1 8 gândindu-se] socotind M^3, de] dacă L^1M^3 *om.* M^1M^2, craiul A^2LM^2, îl] și-l M^2 9 Deci] Și M^3, iară hatmanul² M^2M^3 10 craiul¹ ALM^2, crai² M^1 iar craiul M^2 și craiu M^3 12 al doilea rând *se află în* M^2 *după* scaun, Șchiopul] ce l-au poreclit Șchiopul M^2 *om.* L 13 văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4$, Ghenarie 1 *om.* $L^2L^3L^4$, *Titlul om.* M^3, *în care data se află la începutul capitolului* 14 scaunul] și scaunul L^3L^4 domnia M^3 14-15 și țara *om.* M^1M^2 15-16 se așeză $A^2L^2L^3L^4$ 17 acea L^1, Petru Vodă dede A^2, Pre — Vodă] Atunci Petru Vodă au dat M^3, Theofan] Theofan mitropolitul A Theofil L^3L^4 18 care A^1, la Ion Vodă o lăsase AL, fugise] au fugit, cum s'au scris mai sus la domnia lui Ion Vodă M^3, și fugise prin munți de frica lui A^2 și fugise prin munți de frica lui, precum s'au pomenit înapoi A^1

De domnia lui Alexandru Vodă, fratele Crețului, carele au
1578 apucat scaunul la Iași, și au domnit o lună. Văleatul 7086, Fevruarie 9.

Petru Vodă, dacă s'au așezat al doilea rând la scaun, nu după multă vreme, ci într'acelaș an, Fevruarie 9, iarăși au venit Alexandru, fratele Crețului, cu oaste căzăcească asupra lui Petru Vodă. Ci Petru Vodă, știind poticala ce pățise mai nainte cu Cazacii, nu s'au apucat de războiu, ce i-au dat cale dintâiu, iară Alexandru Vodă au întrat în Iași și au șezut în scaun, Fevruarie 9. Iar Petru Vodă, de sârg strângând oaste turcească și muntenească și ungurească, au încunjurat pre Alexandru în curte în Iași, și au bătut pregiur curte din Cășlegi până la miază păresemi. Iară când au fost spre miază păresemi noaptea, Martie 12 zile, Alexandru și cu Cazacii au eșit din curte, că n'au mai putut suferi, că și iarba și bucatele li se împuținase, și gândind că vor scăpa, au fugit spre codru. Ce prinzând de veste oastea lui Petru Vodă, s'au pornit după

---

1 De *om.* $L^{4}L^{5}$, domnia lui] un A, Vodă *om.* $L^{2}L^{3}$, care $L^{3}L^{4}$ 2 la Iași *om.* $L^{2}L^{3}L^{4}$, o lună] numai o lună $M^{1}M^{2}$ 1-2 De domnia — lună] Pentru un Alexandru Vodă ce se făcea frate Crețului M^{3} 2-3 *Data om.* $AL^{2}L^{3}L^{4}M^{3}$ 4 al doilea rând la scaun] la domnie al doilea rând $AL^{2}L^{3}L^{4}$ la domnie la scaun al doilea rând L^{1} 5 într'acel L^{2}, iarăși] iară $L^{2}L^{3}$ *om.* L^{4} 4-5 Petru — an] Intr'acestaș an M^{3} 6 au venit] s'au rădicat $L^{4}L^{5}$ *om.* L^{3}, un (*om.* M^{2}) Alexandru Vodă $M^{2}M^{3}$ 7 Ci] Deci M^{2} Iară M^{3}, știind Petru Vodă M^{2}, poticala] nevoia L^{1} 7-8 ce pățise mai nainte] de mai nainte ce-au avut M^{3} 8 mai nainte vreme M^{2} mai inte vreme M^{1}, de războiu nimic L^{1}, i-au] le-au L^{1} au L^{2} 8-9 dintâi i-au dat cale A^{1} 9 dintâiu] întâi $L^{2}L^{3}L^{4}M^{2}$, Vodă *om.* AL, întrat] tras L^{2} 10 Fevruarie 9 *om.* M^{3}, de sârg] de grab L^{1} *om.* M^{3}, strângând] au strâns $AL^{2}L^{3}L^{4}M^{3}$ 11 au] și au $A^{1}L^{3}L^{4}M^{2}M^{3}$ 12 Alexandru Vodă $M^{2}M^{3}$, înpregiurul curții A^{1} curtea înprejur L^{1} pregiur cetate M^{2} înpregiurul cetății L^{4}, din] în L^{2} 13 Câșlegi M^{3} Cășilegi $A^{2}M^{1}M^{2}$, miѧze[1] A miѧzi M^{2} miazi $L^{2}L^{3}$, părѧse M^{3} părѣsemi *în celelalte mss*, miez de păresemi L^{1}, Iară *om.* L^{2}, spre] noapte spre M^{3}, miazi[2] M^{1} 13-14 Iară — păresemi *om.* $L^{2}M^{2}$, când au — păresemi *om.* A 14 părѧse M^{3}, zile *om.* $L^{4}M^{3}$, Alexandru Vodă $M^{2}M^{3}$, și *om.* L^{4} 16 li se] le M^{1} *om.* $L^{1}M^{2}$, se'mpuținase M^{3}, gândind că vor scăpa] vrând să scape M^{3} 17 Ce] Iară M^{3}, oastea] oamenii L^{2}

dânşii, şi la iazerul Ciurbeştilor i-au ajuns, şi pre toți i-au topit acolea, şi pre Alexandru încă l-au prins viu, dinpreună cu boerii lui. Acest Alexandru Vodă au ţinut scaunul o lună.

După aceia Petru Vodă se aşeză la scaun al treilea rând, şi de aci fece mânăstirea Galata în vale, și nu după multă vreme s'au răsipit.

De nişte domnişori ce venia în ţară cu oaste căzăcească.

De noroc era Petru Vodă cu Cazacii, cum se tâmplă
pururea omului de n'are odihnă, că bine de unii nu se mân-
tuia, alții venia asupra lui, că într'acelaş an după ce s'au
aşezat al doilea rând şi al treilea la domnie, în anul 7086 1578
Iulie 27, nişte Cazaci cu un domnişor au venit la Nistru, și
toți şi-au pus capetele.

Aşijderea curând după aceşti Cazaci, în anul 7087, Oc- 1578
tomvrie 12, un Costantin iară cu Cazaci au întrat în ţară,
și s'au topit toți în Nistru.

1 iazirul M^2 ezerul L^1 ezeriul L^3 ѧзѣрул M^3, Ciulbeștilor M^2M^4 1-2 și pre toţi — acolea *om.* $L^2L^3L^4$, acolo i-au topit M^3 2 topit] surpat A, Alexandru Vodă M^2, depreună M^3 3 Acesta $L^1L^2M^1M^2$, Vodă *om.* M^1M^3, numai o lună A 4 După aceia] Iară M^3, s'au aşezat M^3, la scaonul său M^3 5 de aci *om.* M^3, fѣce M^1 făcea L au făcut M^2 s'au apucat de au făcut M^3, în] din L^2 4-6 *Știrea despre zidirea mânăstirei Galata se află în* A *la sfârșitul capitolului următor* (*după r. 16*) *și are o redacțiune deosebită:* Intru acești ani au zidit Petru Vodă mânăstirea Galata în vale, și nu după multă vreme s'au răsipit, care loc și până astăzi se cunoaşte A 7 De] Pentru M^3, venia — căzăcească] venise iar (iar *om.* L^3L^4) cu Cazacii (Cazaci $A^2L^2L^3L^4$) 9 omului pururea A^1 8-9 cum se — odihnă *om.* M^3 10 asupră-i L^4M^3 11 al^1] la al L^2, rând *om.* $L^2L^4L^5$, al doilea rând la scaun M^1M^3 la scaun al doilea rând M^2, al treilea rând la AL a treia M^3, în (la L^2 tot la A^2 tot în A^1) anii AL văleat M^2 în văleatul M^1 12 Iulie] Iunie $L^1L^4L^5M^2$ 13 toţi] aceia toţi M^3, și şi-au pus toţi A^2 14 curund M^2 *om.* M^3, aceştѣ $L^1L^4M^2M^3$, în (la A^2L^2) anii AL în (*om.* M^2) văleatul M^1M^2 15 au întrat] venia $AL^2L^3L^4$, în ţară *om.* M^1 16 cu toţii A^1, și toți s'au topit M^2, *După* Nistru *ad.* și aceia M^3, *La sfârșitul acestui capitol se află în* A *știrea despre zidirea mânăstirei Galata* (*r. 4-6*)

1578 Când au prădat Zborovskii Daşovul. Văleatul 7087, Octomvrie.

Intr'acestaş an şi într'aceastaşi lună a lui Octomvrie când Costantin cu Cazacii trecea Nistrul, iară Zborovskii cu oaste căzăcească au lovit Daşovul, de l-au ars și l-au prădat, şi multe turcoae au robit, și mult plean au luat; mai apoi s'au întors înapoi fără de nici o sminteală.

Când au mazilit împăratul pre Petru Vodă Șchiopul.
1579 Văleatul 7088, Dechemvrie 2.

Acest Petru Vodă, ce-i zic Șchiopul, după ce au domnit 5 ani, l-au mazilit împăratul, și au trimis pre un turc mare de l-au luat din scaun, și l-au trimis la Halep la pază; iară domnia o au dat-o Iancului Vodă.

1580 De domnia Iancului Vodă, ce-i zic Sasul. Văleatul 7088, Fevruarie 17.

Dacă au mazilit împăratul pre Petru Vodă Șchiopul,

---

1 au prădat Zborovskii] s'au prădat L^2, Văleatul *om.* $L^2L^3L^4M^2$, *Titlul om.* AM° **2** Intr'acesta L^3L^4 Intr'acelaş L^2, an *om.* L^2, într'aceastâ L^3L^4, a lui *om.* L^3L^4, a lui Octomvrie *om.* L^2M^3, și într'aceastaşi — Octomvrie] 7087 în luna lui Octomvrie 2 zile (zile *om.* A^3) A **3** cu Cazacii *om.* M^2 **5** turcoe L^2M^1 turcoaice A^1L^1, apoi] pre urmă L^1 **6** de *om.* M^1 **5-6** mai apoi fără nici o zminteală s'au întors înapoi] L^2 şi s'au întors cu pace M^3 **7** mazâlit L^4, Când au mazilit împăratul pre] De mazilia lui L^2M^3, Șchiopul *om.* L^2M^2 **8** Văleatul] în anul M^3 *om.* $L^2L^3L^4M^2$ **9** Acesta L^2, ce i-au zis M^3 **10** înpăratul Murat A^1 înpăratul Amurat A^2, l-au mazilit împăratul] i-au vinit mazilie M^3, trimis] venit M^3, pre *om.* M^2M^3 **11** de l-au luat din scaun] din scaun de l-au scos L^2, l-au trimis înpăratul M^3, Halap L^1, la pază] surgun la pază A^1, la Halep la pază] de l-au pus la pază la Halep L^3L^4, iară] și M^3 **12** o[1] *om.* $L^3L^4M^3$, dat L^1M^1, Iancului Vodă ce i-au zis Sasul M^3 **13** De *om.* L^4M^3, lui Iancul Vodă $A^2L^4L^5$, ce-i zicea M^3 ce i-au zis A^1 *om.* L^4L^5, Văleatul] în anul M^3 *om.* $A^2L^2L^3L^4M^2$ **14** Fevruarie 17 Vineri A *om.* L^1 **15** împăratul *se află după* Șchiopul *în* L^3L^4

dat-au domnia Iancului Vodă, carele de naşterea sa au fost sas, de lege luteran; pravoslavia nu iubia. Deci au venit în ţară, şi au şezut în scaun Fevruarie 17 zile. După aceia toată nedumnezeirea şi eriticia sa şi-au arătat, că lăcomie de avuţie nespusă avea, pentru care pre mulţi au omorât. Mai apoi, de lăcomie mare ce avea, trimise să ia a zecea din boi în toată ţara.

De un domnişor ce-i zic Ion Vodă Lungul. Văleatul 7089. 1581

Iancul Vodă, fiind plin de lăcomie, izvodi obicină care n'au mai fost în ţară nici odinioară, de au trimis în toată ţara să ia boi de a zece, care obiceiu nu l-au putut suferi ţara, ce s'au rădicat Lăpuşnenii, de s'au sfătuit ca să se dezbată de supt mâna Iancului Vodă, şi bulucindu-se, au rădicat dintre dânşii pre Lungul domn, şi i-au pus nume Ion Vodă, şi de aci au purces pre Prut în sus. Iară Iancul Vodă, prinzând de veste că Lăpuşnenii s'au rădicat asupra lui, de sârg au trimis pre Bucium vornicul cel mare şi pre Brut

---

1 sa] lui M^2, au fost de naşterea sa AL^2 de naştere iera M^3 **2** luteran A^2 luterѣn L^4 lutrean L^2 lutrѣn L^3 lutrꙗn M^2 lotrѣn M^1 lюterꙗn M^3 lutran A^1 luturan L^1 lui Traian M^4, pravoslavie L^3M^1 predoslovia M^2 pravoslavia M^4, nu] nu o A^1, Deci] Dѣciꙗ (Dѣcii A^2) Dѣca A Şi dacă M^3 **3** au şezut] s'au aşezat M^3, După aceia *om.* A^1M^3 **4** eritecia A^1 ereticia L^4 eretecia M^1 ieretecia M^3 iriticia L^1, sa *om.* M^3, că *om.* L^3L^4, lăcomiꙗ L^2, de avuţie] la avere M^3 **5** nespuse M^3, pentru care *om.* M^2, au] i-au M^2, Mai] Şi mai A^1 Iară mai M^3 **6** mare *om.* M^2M^3, au trimis L^1 trimis-au M^3, a zecea din] zeciuială de A^1, în] din AL^1 **6-7** în toată ţara *se află în* M^2 *după* trimise **8** De] Pentru M^3, ce-i zicea $A^1L^1L^3L^4M^3$ *om.* L^2, Văleatul *om.* $A^2L^2L^3M^2M^3$, 7089] *loc alb în* L^1 *om.* M^3; *în* L^3 *se află la începutul titlului* **9** au izvodit obiceai M^3 **10** în[1]] într'această L^3L^4, în ţară *om.* A, nice odъnъoară M^1 nici odată AL^1 *om.* M^3 **10-11** de au trimis în toată ţara *om.* M^3 **11** de a zѣce $L^3L^4M^1M^3$ de a zѣcѣ L^2M^2 deci zice L^1, să ia a zѣcѣa den boi A^2 să ia zeciuială den boi, adecă să ia den zѣce boi unul A^1, nu l-au] nu l-au mai A^1 n'au mai M^2 **12** ca *om.* M^3 **12-13** să se dezbată] să iasă L^1 **13** Iancului Vodă] lui M^3, bulucindu-se] adunându-se L^1 **14** dintru M^1M^2, dânşii] ei M^3, domn pre Lungul AL, numele L^1 **15** şi *om.* M^1M^2, de aci *om.* M^3, Iară Iancul Vodă *om.* L^2 **16** de[1] *om.* A, rădicat] sculat L^1 **16-17** de sârg] de grab A^2L^1 îndată M^3 **17** Bucim M^3, Brut] Bratul L^1

postelnicul cu oaste împotriva lor. Şi tâmpinându-se oştile la Bolota, s'au lovit de faţă, şi dând războiu vitejaşte de îmbe părţile, pierdură Lăpuşnenii războiul, şi domnişorul încă se înecă în Prut.

Această poveste ce scrie mai sus, că s'au rădicat Lăpuşnenii asupra Iancului Vodă, cronicariul cel ⟨latinesc⟩ nimica nu scrie, iară letopiseţul cest moldovenesc can pre scurt însemnează şi aceasta.

Când au pribegit boerii Moldovei prin ţări streine de nevoia Iancului Vodă.

Multe lucruri spurcate și nedumnezeești făcea Iancul Vodă în domnia sa, că de răul lui toată țara și boerii se oțăra; că legea creştinească nu o iubia, la avuţie lacom şi prădătoriu, ţara cu dările o îngreuia. Și era om curvariu peste seamă, că nu numai afară, ce nici de curtea sa nu se feria, că jupânesele boerilor de la masa doamnii sale le scotea de le făcea silă.

Acestea toate neputând suferi boerii, mai vârtos Movileștii, vlădica Gheorghie, Erimia vornicul, carele mai apoi

---

1 lor] acelora M^3, întimpinându-se L^1 **2** de² (despre A^2M^2) amândoao AL^1M^2 **3** pierdu M^2 au pierdut M^3, încă] acela încă M^3 **3-4** sъnnecă M^2 s'au înnecat $L^3L^4M^3$ **4** în] îm M^1 **6** cel *om.* M^2M^3, ⟨latinesc⟩ leșesc *în toate mss* **6-7** nimica nu scrie] nu o însemnează M^3 **7** letopisețul nostru AL, cest] cel $A^2L^1M^2$, cam $A^1L^1M^3$, pre] pren M^1 **8** o însemnează AL^2L^3, și] de M^1M^2 *om.* M^3 **9** Moldovei] ţării L^2, ţъrъ M^1 ţarъ L^1 **10** nevoia Iancului] Iancul L^4L^5 **9-10** Când — Vodă] Pentru boѧrii Moldovii cum au pribegit prin țări streine pentru multe nevoi ce le făcea Iancu Vodă M^3 **11** și nedumnezeești *om.* M^3 **12** sa] lui A^1, că] cât $L^3L^4M^3$, răul] răutăţile AL, boerii] toţi boerii L^2 **13** oțăra L^4 oțărăѧ $A^1L^2L^3M^1M^2$ oțărăꙗ A^2 oțărжѧ M^3 oțărâse L^1, o *om.* L^1M^3, avuție] avѧre M^3 **14** țara] de țară M^2, o *om.* M^3 **15** ce] de L^2 **14-16** Și era om — se feria] și alte lucruri spurcate și nesuferite făcia M^3 *om.* M^1M^2 **16** că] pe A^1, boerilor săi M^3, domnii $A^1L^1M^1$, le] de M^2 **17** sъlк M^1, de le făcea silă] și le rușina M^3, *După* silă *ad.* de se înpreuna cu dânsele ca și cu bărbații lor L^1 **18** neputându-le L^2 ne mai putând M^2 nu mai putând M^1 nu putѧ M^3, suferi] să le mai sufere L^1 *om.* M^2 **19** Ierimia $L^3M^2M^3$ Ieremia L^4 Irimia L^1, apoi] târziu M^3

au fost şi domn, şi frate-său Simion paharnicul, Balica hatmanul, s'au sfătuit pre taină ca să pribegească. Carii întâiu şi-au făcut prilej, cu voia lui, ca să meargă să sfinţească mânăstirea Suceviţa, mai apoi cu toţii au trecut la ţara leşască, alţii la Turci, alţii la Munteni, alţii printr'alte părţi.

Mergând deci jalbă la împărăţie de răsipa ţării, i-au luat domnia şi o au dat iar lui Petru Vodă Şchiopul.

Când au pribegit Iancul Vodă din ţară, şi de moartea lui. Văleatul 7091. 1583

Înţelegând Iancul Vodă că l-au mazilit împăratul, şi domnia o au dat iar lui Petru Vodă Şchiopul, cunoscând la ce va veni lucrul mai apoi, gândi că, de va merge la Turci, va avea pâră multă, şi mai apoi cândai să nu piae, ci s'au sfătuit să treacă în ţara ungurească prin ţara leşască, că prin ţară preste munţi nu era putinţă, că se temea de ţărani. Şi aşa au eşit din ţară, şi trecând pre la Pocutia, i-au ţinut calea Iazloveţkii, şi l-au dus la Liov cu toată avuţia lui, şi îndată au trimis la craiu de i-au dat ştire. Craiul au scris la

1 Simeon M^3, și Balica M^3 2 pre] prin L^1 în M^3, întâiu] mai întăi L^2, 3 prelej A^1 pârlej L^1 4 Suceviței $AL^2L^3L^4$, mai] și $AL^2L^3L^4$ de unde mai M^3, la] în L^1M^3 5 pretr'alte M^1 într'alte L^2, părți] țări $L^2M^1M^3$ 6 Dѣcii mergând M^2 Pentru aчѧ mergând M^3, jalba L^1 jalobă A^1M^3 7 dat-o $AL^2L^3L^4M^2$, iar] iarăș A 6-7 i-au luat — dat] l-au mazilit și au dat domnia M^3 8 din țară *om.* $AL^2L^3L^4$, lui] sa L^2 *om.* L^1 9 Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4$ 8-9 Când — 7091] Pentru Iancul Vodă cum au pribegit și cum i s'au tâmplat moarte M^3 10 Ințelegând] In anul 7091, înțelegând M^3 10-11 și au dat domnia M^3 11 o *om.* L^4, dat-o $AL^2L^3L^4M^2$, iar] iarăși AL^3L^4 *om.* M^3, cunoscund M^1 12 ce] ce-i A^1, mai apoi lucrul AL, gândi] socoti A^1 s'au temut M^3, mѣrge M^2 13 multă pâră M^2, mai apoi *om.* M^3, cândai să nu piae] să nu care cumva să și piară A^2 să nu pie L^1 să nu cumva piae L^2 să nu se întâmple să și piae L^3L^4 poate să și piae M^3 13-14 s'au sfătuit] au socotit M^3 14 prin] pen A^1 15 prin] pen L^3, peste munți pen (pin A^2) țară A, cu putință L^4, nu era putință ca să trѣacă A^2 să trѣacă nu era cu putință A^1 16 și trecând *om.* M^3, pre la] pen L^4, i-au ținut] unde i-au ținut M^3 17 Iazlovețski $A^2L^2L^4$ Izloveski L^1, avuția] averea M^3 18 la craiu *om.* L^3, de au dat știre craiului L^2L^4, Craiu M^1M^3, au scris] au trimis scrisoare L^1 au trimis M^1M^2

Sinavskii hatmanul şi la Herbort, starostea de Liov, să-i ia tot crăesc, şi lui să-i tae capul. Şi îndată au trimis craiul pre podscarbul lui, să-i ia toată averea Iancului Vodă, numai feciorilor şi doamnei să le lase o parte, să le fie de hrană. Şi după învăţătura craiului aşa au făcut, şi i-au tăiat capul Iancului Vodă.

Scrie letopiseţul cest moldovenesc că moartea Iancului Vodă au fost cu învăţătura împăratului turcesc, de i-au tăiat capul.

Şi au domnit Iancul Vodă 3 ani şi 7 luni.

Acesta Iancul Vodă zic că au fost umblând vara cu sanie de os.

Aşa au petrecut Iancul Vodă ţenchiul său.

1583 **A doua domnie a lui Petru Vodă Şchiopul. Văleatul 7092, Octomvrie 17.**

După ce au mazilit împăratul pre Iancul Vodă, dat-au domnia iarăşi lui Petru Vodă Şchiopul, pre carele cu dragoste aşteptându-l toţi, iată al doilea rând au venit în ţară, şi au şezut în scaun Octomvrie 17.

---

1 Sinovski L^1 Sinăvskii M^3, Herbart L^3L^4 **2** *După* crăesc *ad.* ce ar avea M^3, îndată *om.* M^3, crai M^1M^3 **3** pre] la L^1, podscarbul lui $AL^2L^3L^4$ podscarbiul L^1 podscarbnicul M^1 pădscarbnicul M^2 podscarbnicul seu M^3, să ia L^1, toată *om.* M^3 **4** şi doamnei sale (lui A^1) $AL^2L^3L^4$ *om.* L^1, le^1 *om.* M^3, le^2 *om.* L^2 **5** crailui M^1, învăţătura craiului] poronca lui crai M^3, au tăiat M^3 **7** cest] cel $L^1M^2M^3$, că] de $L^3L^4M^2$ **7-8** lui Iancul Vodă L^3L^4 Mihnei Vodă (*sic*) M^3 **8** au fost] să fie fost M^3, împăratului] craiului L^2 **10** Şi *om.* M^3, ani 3 şi luni 7 L^4 **11** Acest AL^1L^3, că] cum că A^2, Acesta — umblând] De acesta domn zic că înbla M^3 **12** saniă $A^1L^2L^3M^1$ **13** Aşa] Şi L^1, şi-au petrecut A^1, ţenchiul său] măsura sa L^1 ţenchiul său viaţa (şi viaţa A^1) sa AL^2, Aşa au petrecut ţenchiul său Iancul Vodă viaţa sa L^3L^4 *om.* M^3 **14** Domnia a doa lui M^3, Văleatul] în anul M^3 *om.* $A^2L^2L^3L^4$, *In dreptul anului se află în* A *următoarea notă marginală:* Iar letopiseţul sârbesc (srăbesc A^2) scrie că la vă-
1582 leat 7090 tocma au fost când au venit Petru Vodă în scaun cu a dooa (doao A^2) domnie **17** iarăşi] iară L^2 **17-18** cu dragoste *om.* $AL^2L^3L^4M^2$ **18** iată *om.* M^3, al doilea rând *om.* M^3, au venit al doilea rând AL **19** 17 zile M^1 17 dni L^1M^2, şi la Octomvrie 17 au şezut în scaun L^2

Auzind de acia pribegii, carii era fugiţi printr'alte ţări de nevoia Iancului Vodă, cu dragoste s'au întors la domnu-său Petru Vodă, pre carii i-au miluit iară cu boeriile lor.

De nişte Cazaci ce venia să apuce scaunul Moldovei. Văleatul 7092, Octomvrie 27. 1583

De noroc era Petru Vodă cu Cazacii, că în domnia dintâi nu mai avea odihnă de dânşii, acum la a doua domnie bine nu se aşeză la scaun, iată Cazacii venia să apuce scaunul într'aceastaş lună, Octomvrie 27. Ci Petru Vodă prinzând de veste le-au eşit înainte la Prut, la sat la Bogdăneşti, cu câţi oameni au putut avea într'acea dată, şi acolea i-au încunjurat. Fiind Cazacii la strâmtoare mare, căutatu-le-au a se închina, din carii au ales Petru Vodă o seamă, carii i-au părut oameni de treabă, de i-au oprit să-i slujască; pre alţii cu jurământ i-au slobozit.

De nişte Cazaci ce au prădat nişte sate dinsus de Tighinea.

Nu multă vreme după aceia au mai lovit Cazacii dinsus

1 Şi auzind A^1, dѣciꙗ A dѣciѧ L^1 deciѧ M^1 deci (*înainte de* Auzind) M^2 *om.* $L^2L^3L^4M^3$, cei pribegi L^3L^4, care $L^2L^3M^2$ carei L^4 **2** domnul său M^3 **3** pre *om.* M^1, miluit] boerit L^1, iară] iarăş $A^1L^3L^4M^2$, lor] sale M^1M^2, iară cu boeriile lor i-au miluit M^3 **4** ce venise L^1L^2 **5** Văleatul *om.* $L^2L^3L^4$, Octomvrie 27 *om.* $L^2L^3L^4$ **4-5** De nişte — Octomvrie 27] Pentru neşte Căzaci M^3 **7** acmu M^1M^2 *om.* L^2, la *om.* $L^1L^3L^4M^1M^2$ **8** bine] nici bine L^1, nu se aşezase $AL^2L^3M^2$ nu s'au aşezat M^3, bine la scaun nu se aşezase L^4 **9** într'această $AL^2L^3L^4$, în Octomvrie M^2, Ci] Deci M^2 **10** înainte *om.* L^2, la sat la Bogdăneşti pe Prut L^1; *în* L^2 *aceste cuvinte se află după* dată *din r. 11* **11** avea *om.* M^3, într'această M^2, acolo $A^2L^2M^3$ **12** le-au căutat L^1M^2 **13** din] dentre M^3, carii L^1M^3 carei A carie M^1 care $L^2L^3L^4M^2$, o seamă] o samă de oamini M^3 oameni o seamă L^3L^4 **13-14** oameni] mai M^3 *om.* L^3L^4 **14** să-i] ca să-i A^1M^2, iar pre alţii AL^3L^4 **16** De] Pentru M^3 *om.* L^2, ce] carii M^2, nişte sate *om.* M^3, dinsus] mai sus M^3, dinsus de Tighina *om.* L^2 **17** Nu *om.* $L^1M^1M^2$, Nu multă vreme *om.* M^3, după] de pe L^2L^3, *După* Cazacii *ad.* neşte sate M^3

de Tighinea, pre decindea de Nistru, nişte sate ce se descălicase pre hotarul leşesc, Turci ciutaci, şi Moldoveni foarte mulţi carii eşise din ţară de răul nevoilor Iancului Vodă, şi mare moarte au făcut într'înşii şi pradă şi robie, şi cu dobândă s'au întors pre la casele lor.

Când au zidit Petru Vodă Galata din deal.

Într'acestaş an, dacă s'au aşezat Petru Vodă la domnie, nu vru să lase îndeşert pomana sa, care o zidise întâiu, mânăstirea Galata din vale, şi apoi se răsipise, ce cu toată nevoinţa au silit şi au zidit Galata din deal, care trăeşte şi până astăzi.

Când au prădat Cazacii Tighinea şi o au ars.
1584 **Văleatul 7092, Avgust 7.**

Intr'acestaş an, Avgust 7, strânsu-s'au Cazacii şi fără veste au lovit la Tighinea, de o au ars şi o au prădat, şi au robit pre cei tineri, fete, copii; iar pre alţii până la unul i-au

---

1 Tighine M^3 Tighina L^1L^2, pe decinde M^3 1-2 descălicase] așezase L^1, niște — leșesc] care sate era descălecate pe locul leşesc M^3 2 leșesc] țărâi leşeşti L^1, Turci, Ciutaci AL^2L^3, și *om.* A 3 care L^2L^4 carei L^1 carie M^1, răul] peirea A^1, răul nevoilor] nevoile ce era în zilele M^3, lui Iancul M^2 4 mare] multă M^3, robie] robi $AL^2L^3L^4$ 6 mânăstirea Galata A^1 7 Intr'acesta L^3L^4 Intr'acelaş M^3, se aşeză A^1M^1 8 nu vrea L^1, nu vru să lase] n'au lăsat M^3, care] carii M^1 8-9 mânăstirea Galata care o zidise întâi în vale M^3 9 și] care A^2, apoi *om.* M^3 10 *După* silit *ad.* și cu toată osârdia A, și^1] de A^1M^3, mânăstirea Galata A^1, din] în $AL^1L^3L^4$ 10-11 care și până astăzi (azi L^2) trăeşte $L^2L^3L^4$ 12 Tighina L^1L^2, Când — ars] Pentru neşte Cazaci ce-au prădat Tighinea M^3 13 Văleatul *om.* $A^2L^2M^2$ 12-13 *Titlul om.* L^3L^4 14 Intru acestaşi A, Intr'acestaş an — strânsu-s'au] 7092, Avgust 7. Intr'acesta an strânsu-s'au L^3 7092. Intr'acest an Avgust 7 strânsu-s'au L^4 Intr'acestaş an 7092, Avgust 7 s'au strâns M^3, fără de M^2 15 au luvit M^1, la *om.* L^1M^2, ars-o $L^1L^2M^1M^2$, o^2 *om.* L^4L^5, prădat-o $A^2L^2L^3L^4M^2$ 16 fetele M^1, fetile și copii M^2

tăiat, și multă dobândă au luat cu sine, neavând cine să-i oprească sau să-i gonească, ci cu pace s'au întors înapoi.

De o secetă mare ce au fost în zilele acestui Petru Vodă, de au perit toată roada. Văleatul 7093. 1585

Domnind Petru Vodă țara Moldovei, mare secetă s'au tâmplat în țară, de au secat toate izvoarele, văile, bălțile; și unde prindea mai nainte pește, acolea ara, și piatră pre multe locuri au căzut. Copacii au secat de secăciune, dobitoacele n'au fost având ce paște vara, ce le-au fost dărămând frunză. Și atâta praf au fost, când se scornea vânt s'au fost strângând troiene la garduri și la gropi, de pulbere, ca de omăt. Iară despre toamnă, dacă s'au pornit ploi, au apucat de au crescut mohoare, și cu acelea și-au fost oprind foamea sărăcimea, că cuprinsese petiutinderea foametea.

---

1 multă] după M^2 **2** sau] au L^3L^4, napoi L^2M^2 **4** Văleatul *om.* L^2M^2 **3-4** De o secetă — 7093] Pentru sѧcetă M^3 *om.* L^3L^4 **5** în țara L^1L^2, *După* Moldovei *ad.* la leat (la leat *om.* L^4) 7093 L^3L^4, Domnind — Moldovei] Iară în anul 7093, în zile lui Petru Vodă M^3 **6** întâmplat A^1L^1 făcut M^3, în țară] în țara Moldovei L^2, de] cât M^3, văile] viile M^2 **7** pre unde A^1, prendea M^1, mai nainte prindea $AL^2L^3L^4$, acolo $A^2L^1L^2M^3$ pre acolea A^1, ara] era M^1M^2 ara cu plugul A^1M^3, și *om.* M^2, pre] pren A^1L^1 pen L^4 prin A^2 **7-8** și pre multe locuri au căzut piatră M^3 **8** de secăciune] de sѣcită A^2 de uscăciune L^4 den rădăcină A^1 *om.* L^2 **9** n'au fost având] nu avea M^3, vara ce paște M^2 **9-10** ce frunză le-au fost dărămъnt L^2 **10** prah M^1M^2 prav M^3, au fost] era L^2M^1 *om.* M^2, când se scornea] cât se slobozia M^1M^2, s'au fost] cât s'au fost A^2L^4 că s'au fost $L^2L^3M^1$ **11** troѧne $A^1L^4M^1M^3$ troѡne L^3M^2 troѡni A^1 troenile L^1, la^1] pe la A^1, la^2] pen A^1 **10-12** când se — omăt] cât se strângea troѧne la garduri, când bătea vânt, ca de omѫt era troѧne de pulbere M^3 **11-12** strângând — omăt] făcând troiane de prah ce s'au fost strângând la garduri M^2 **12** omъt $A^1L^2L^3L^4M^1M^2$ omet A^2L^1 omѫt M^3, pornit] făcut M^3, ploile L^1 **12-13** au apucat de] și M^3 **13** mohoarъ $AL^2L^3L^4M^2$ mohor L^1M^3 mohaa^r M^1, cu acelea] cu aceia L^3L^4 dintr'aчѧlѧ M^3, și-au fost oprind] au fost prinzind M^3 au fost trăind $L^2L^3L^4$ **13-14** sărăcimea foamea A sărăcimea de foame L^3L^4 de foame sărăcimea L^2, sărăcimea și-au fost oprind foamea L^1 **14** că] că-i $AL^2L^3L^4$, cuprinsese] era M^3, petiutinderea] pe toți L^2, foametea] foamѣ M^2 fomѧ M^1 foamete mare M^3, foametea pretiutinderea A^1

Când s'au împreunat Petru Vodă cu Mihnea Vodă, domnul
1586 **muntenesc. Văleatul 7094, Avgust 15.**

Impreunatu-s'au Petru Vodă cu nepotu-său Mihnea Vodă, domnul muntenesc, la sat la Munteni pre Prut, Avgust 15, amândoi cu curte multă şi cu gloate mari, de s'au ospătat împreună.

Războiul Pârvului pârcălabului, când s'au bătut cu Cazacii
1587 **la Perieslav în zilele lui Petru Vodă. Văleatul 7095, Ghenarie 8.**

Rădicatu-s'au o seamă de Cazaci, ca nişte lupi ce-s învăţaţi deapururea la pradă, de au întrat în ţară şi multe bucate de la ţinutul Sorocii au luat. Iară Pârvul, pàrcălabul Sorocii, s'au îndemnat cu Hânsarii şi cu alţii, carii au vrut de bună voe, şi i-au ajuns la Perieslav. Acolo, Cazacii vrând să nu dea dobânda, Moldovenii să scoaţă al său, tare războiu s'au făcut într'înşii, şi în două zile bătându-se deabia au

---

1-2 Când — muntenesc] Petru Vodă cu Mihnea Vodă s'au adunat M^3 *om.* $L^2L^3L^4$ **2** Văleatul *om.* $L^2L^3L^4M^2$, August 15 *om.* L^1, *Data se află la începutul capitolului în* M^3 **4** *După* muntenesc *ad.* feciorul lui Alexandru Vodă A, Munteni] Bogdăneşti A **5** cu curte multe şi M^1 *om.* M^3, de] şi $AL^2L^3L^4$, au ospătat L^4L^5 **6** împreună] amândoi înpreună L^1 înpreună cu mare cinste A **7** pârcălabului Pârvului M^2, pârcălabului (pârcălabul A^1) de Soroca A, când] ce M^3, pârcălabului — bătut] pârcălab L^2, Războiul — bătut cu] Când s'au bătut Pârvul pârcălabul L^3L^4, Cazacii] Zacii M^2 **8** la Prieslav *se află în* L^3 *după* bătut, *iar în* M^3 *după* Petru Vodă, Perieslav A^2L^4 Periѧslav L^1 Periaslav M^1 Periꙗslav $A^1M^2M^3$ Prieslav L^2L^3, în zilele lui Petru Vodă *om.* L^4L^5, Văleatul *om.* $L^2L^3L^4M^2$, *Data se află la începutul capitolului în* M^3 **9** ce sânt A *om.* M^3 **10** depururea M^1M^3 apururea L^2 pururea L^3L^4, la pradă] a prăda L^1 să prade M^2, de] şi M^3, întrat] prădat M^2, *După* în ţară *ad.* şi au prădat AL, şi] de L^2L^4 **11** de la]din M^3, au luat de la ţinutul Sorocii $AL^2L^3L^4M^2$ **12** de Soroca M^3, carei L^2L^4 care M^1 câţi M^3, au vrut] s'au mai îndemnat L^2 **13** *După* voe *ad.* să sae după dânşii M^2 de au mers după Cazaci M^3, Perieslov M^2 Periѧslov L^1 Periꙗslov M^1, Acolo] Deci acolo M^2 unde M^3 **13-14** vrând să nu dea] nevrând să dea M^1M^2 **14** iar Moldovenii M^2M^3, să scoaţă] vrând să scoaţă A^1 **15** au făcut L^4 între dânşii A^1L^1 *om.* M^3, în *om.* M^3, abia M^3 *om.* $L^3L^4L^5$

spart pre Cazaci; mai apoi, dacă i-au biruit, pre toți i-au tăiat și i-au omorât, fără numai unul zic să fie scăpat; o seamă vii i-au prins și i-au trimis la Petru Vodă, iar Petru Vodă i-au trimis la împărăție.

Când fece nuntă Petru Vodă de au însurat pre nepotu-său Vlad Vodă. Văleatul 7095, Iunie 10. 1587

Intr'acestaș an, în luna lui Iunie, Petru Vodă fece nuntă nepotu-său, lui Vlad Vodă, feciorul lui Miloș Vodă, de au luat fata Mircei Vodă, și au chemat la nuntă pre Mihnea Vodă, domnul muntenesc. Nuntă domnească au făcut, cu multă cheltuială și jocuri, și mulți din vecini au venit de le-au înfrumusețat masa. Această veselie au fost în târg în Tecuciu.

De niște Cazaci ce-au prădat Dașovul. Văleatul 7095, Iunie. 1587

Pre aceiaș vreme fără veste au lovit Cazacii Dașovul,

---

1 mai apoi] și M^3 **1-2** i-au tăiat și *om.* AL **2** fără *om.* M^3 **2-3** și o samă M^2, pre o sѣamă i-au prins vii și A^1 iară pre câți au luat vii M^3 **3** iar] pre carii AL^1M^3 pre carei L^2L^4 pre care L^3 **3-4** Petru Vodă *om.* AL, i-au trimis Petru Vodă M^3 **5** fѣce M^1 face M^2 făcea L^1 au făcut $AL^2L^3L^4$, Petru Vodă nuntă A^1L^2 **5-6** pre Vlad Vodă nepotu-său L^2, Când — Iunie 10] Nunta ce-au făcut Petru Vodă nepotu-său lui Vlad Vodă M^3 **6** Vladul A^2, Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4M^2$, Iunie 10 M^1M^2 Iunie 20 A Iunie $A^2L^2L^3L^4$ Iulie L^1, Iunie 20 văleatul 7095 A^1 **7** în luna lui Iunie] Iunie M^3 *om.* L^2, fѣce M^1 face M^2 făcea L^1 făcu A^2 au făcut A^1M^3 făcut-au $L^2L^3L^4$ **8** nepotului său $A^2L^2L^3L^4M^2M^3$, lui[1] *om.* $A^2L^2L^3L^4M^1M^2$, Vladul A^2 Vladului L^2, lui[2]] lu M^1 **9** pe fata M^3, și au chemat — Mihnea Vodă *om.* L^3L^4 **11** jocuri] cu multe giocuri A^1, le-au] au L^2 **11-12** înfrumosețat L^2 înfrъmsețat A^1 înfrumoșat L^3 îmfrъmșѣt M^1, jocuri — au fost] și mulți megiași de prinpregiur au vinit de i-au înfrumusețѣt masa cu multe vesъlii și giocuri M^3 **12** Și aceastăA[1], au fost] s'au făcut A^1, Au fost această veselie M^2 **13** Văleatul *om.* AL^2M^2, 7095 *om.* A, *Titlul om.* $L^3L^4M^3$ **14** aceia $AL^2L^3L^4$ acea L^1, *După* vreme *ad.* tot în anul 7095 A, Pre aceiaș — Cazacii] Ia⟨r⟩ într'acesta an Cazacii fără veste au lovit M^3, Dașovul Cazacii M^2

de l-au ars, şi oamenii i-au tăiat; şi prădând dobitoace, și avere multă luând, şi robind ce le-au plăcut, s'au întors înapoi fără de nici o sminteală.

Războiul lui Petru Vodă, când s'au bătut la Țuțora cu niște Cazaci, ce venise cu un domnişor, ce-i zicea Ivan Vodă.
1587 Văleatul 7096, Noemvrie 23.

Nu după multă vreme, ci fără zăbavă într'acestaş an toamna, au venit Cazacii în ţară cu un domnișor, ce i-au fost zicând Ivan, cărora le-au eşit înainte Petru Vodă cu oaste dinsus de Țuțora, Noemvrie 23. Și dând războiu vitejaşte de îmbe părţile, mulţi au picat, şi în 26 de zile a lui Noemvrie birui Petru Vodă pre Cazaci, și-i sili de i-au dat pre cine au avut mai mare, carele au luat plată după vina lui; iară ceialalţi se ascundea prin păduri, şi carii pre unde putea, iar Moldovenii îi gonia. Mai apoi Cazacii fugând prin păduri, carii pre unde au putut scăpa, apărându-se până la

1 oamenii] pre oameni A^1 pre mulți A^2, au tăiat $A^2L^3L^4$, dobitoace multe L^3L^4 multe dobitoace L^2 2 luând] au luat L^2, le-au plăcut] le-au fost voia L^1 1-2 și oamenii — plăcut] și l-au prădat; tăiat-au oamini, multă avere și dobitoaci au luat și robi cât au vrut M^3 2-3 și s'au întors înapoi M^3 s'au întors întregi înapoi AL^3L^4 întregi s'au întors înapoi L^2 s'au întors înapoi întregi L^1 3 de *om.* $A^2L^1L^2M^3$, sminteală] opreală L^1 4 când] ce L^3L^4, la Țuțora *om.* M^3 4-5 cu Cazacii la Țuțora L^2 5 ce^1] carii A^1, cu] și cu L^3, ce-i zicea *om.* L^2, Vodă *om.* AL 6 Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4$ 4-6 *Titlul om.* L^1 7 ci *om.* M^2, fără de L^1L^3 9 Ivan Vodă $AL^2L^3L^4$ Iovan L^1, Petru Vodă înainte L^1M^3 7-9 Nu după — Ivan] Pre aчѣл vreme vinit-au nește Căzaci cu un Ivan, ce se rădicase să ia domnia M^3 10 oastѣ A^1, Noemvrie 23 *om.* L^3L^4 11 de (dispre A^2) amândoao AL^1M^2, în *om.* M^3, de zile *om.* L^4M^3, a] ale L^4M^2 11-12 a lui Noemvrie *om.* $AL^2L^3M^3$, și Noemvrie 26 dni L^1 12 au biruit A^1M^3, și i-au silit A^1M^3, de au dat M^1 13 au avut] au fost M^1 lѣu fost M^2, mai mari L^1 mai mare al lor A^1, pre cine au avut mai mare] pre celi mai mari ai lor M^3, și-au luat M^3, după] de pe L^3L^4 14 lui] sa A^2, iară] și L^1, se ascunseră L^1, pre *om.* M^3, carii pre unde] cine unde M^3 15 iar] și AL, prin] pen L^2 pre M^1 16 pre *om.* A, apărându-se *om.* L^1 15-16 Mai apoi — apărându-se] și apărându-se Căzacii M^3

apa Cerimușului, de s'au tras în țara lor, puțini întregi, ci mai toți răniți și pedestri.

Când au lăsat domnia și scaunul de bună voe Petru Vodă Șchiopul și s'au dus în țara nemțească.

Domnind Petru Vodă în țara Moldovei ca un domn cum se cade, cu de toate podoabele câte trebue unui domn de cinste, că boerilor le era părinte, pre carii la cinste mare îi ținea, și din sfatul lor nu eșia; țării era apărătoriu, spre săraci milostiv, pre călugări și mânăstiri întăria și-i miluia; cu vecinii de prinprejur viia bine, de avea la toți nume bun și dragoste, de nu era a zice că nu-i harnic de domnie. Judecata cu blândețe și fără fățărie o făcia.

Mai apoi văzând nevoia țării, că Turcii, pre obiceiul lor cel nestâmpărat de lăcomie, trimiseră de cerea bani, să le dea mai mult de cum era adetul țării, fece sfat cu boerii țării ce vor face, cum vor putea rădica și alte dări, carele n'au mai

1 Ceremușului L^1, puțini] ci puțini L^2, ci] dar M^2 și L^1 *om.* L^2M^3 **2** pedestriți AL sigitați și pedestri M^3 **4** Șchiopul *om.* L^4 **3-4** Când — Șchiopul] Când au lăsat Petru Vodă Șchiopul de bună voia lui domnia și scaunul A^1 Când au lăsat Petru Vodă de bună voe domnia și scaunul L^2 Petru Vodă cum au părăsit țara și domnia de bună voe M^3 **5** în *om.* $AL^2L^3L^4$, domn vrednic A **6** câte] cum M^1M^2, trebue M^3 trebuѧ M^1 trebuesc AL trebuiaște M^2, domn $AL^2L^3L^4M^2$ om $L^1M^1M^3$ **7** ca un părinte M^3, pre carei L^2L^4 pre care $L^1L^3M^1$ și M^3 **7-8** îi ținea la mare cinste A^1 la mare cinste-i ținea M^3 **8** și *om.* A^1, ișiѧ M^1 eșa L^3L^4, îi era M^1M^2, apărătoriu] apărare M^3 **8-9** pre săraci M^1M^3 săracilor L^2 **9** și^1] și pre AL^1L^2, îi întăria M^1 le întăria L^3L^4, și-i] și A^1, pre călugări — miluia] mânăstirile miluia și'ntăria M^3 **10** viia] viețuia A^2L^2 trăia A^1L^1, bine viia $L^3L^4M^2$, de^2] cât M^3, la] despre L^2 de la $AL^1L^3L^4$ **11** a-i zice L^1, că] cum A^2 *om.* L^1, nu e L^3L^4 nu este A^2L^2 nu era A^1 *om.* L^1, **12** Judecata] Judeca L^1, blândețe] direptate L^3 dreptate L^4, cu blândețe o făcea și fără fățărie A^1 **13** Mai] Iar mai A^1, pre] după A^1 **14** nestâmpărat] spurcat și nestâmpărat $AL^2L^3L^4$, trimiseră om L^1, de^2] de-i M^3 **15** cum] cât $AL^1L^4M^3$, adetul A^2LM^2 adѣtѫl M^1M^3 obiceaiul țării și adetul A^1, fѣce M^1 face M^2 făcea A^1L^1 făcu $A^2L^2L^3L^4$, fece sfat] deci s'au sfătuit M^3, țării *om.* AL **16** rădica ei A^1, care M^1M^2 cari A^1

fost; că nu-i de aceasta, că doară nu va putea plăti această dată ţara, ce este că se face obiceiu, carele nu va mai eşi; şi aceasta vor lua, şi altele vor izvodi, cum s'au şi tâmplat.

Şi şi-au ales sfat aceştii nevoi, ca să se înceapă de la altul, iară nu de la dânsul. Şi de aci se găti să se ducă din ţară, măcar că boerii cu toţii apăra să nu se ducă din ţară, ci să dea acea nevoe, că alţii vor da şi ţara tot nu va hălădui. Ci Petru Vodă nici într'un chip nu vru să se apuce de acea dare, și să ia blestemul ţării asupra sa, ce-şi tocmi lucrul înainte, şi la scaun lăsă boerii să păzească scaunul, până le va veni alt domn de la împărăţie.

Iară el, umplând domniei sale 7 ani şi jumătate, s'au rădicat cu fruntea boerilor, că boerii se temură a rămânea, să nu paţă ca mai nainte cu Iancul Vodă, între carii au fost: Stroici logofătul cel mare, Irimia vornicul și frate-său Simion paharnicul, carii mai apoi amândoi au căzut la domnie, Andrei hatmanul și alţii mulţi, carii nu se îndura

---

1 că] și A^1, nu este $A^1L^3L^4$ nu-i era L^1, doară *om.* L^3L^4, putea *om.* M^2, această] de această L^3L^4 acea L^2 **1-2** ţara de această dată A^1, că nu-i — eşi] că nu le era pentru că n'ari putea birui să dea această dare ţara, ce pentru că se făcea obicѣiu, carele nu-l vor părăsi Turcii M^3 **2** obiceiul L^2, va mai eși] va mai eși den ţară A^1 mai eşise L^1 **3** și[1]] că şi M^3 de L^1, acesta A^1 acela M^3 **4** înceapă] împace M^1 izvodească M^3 **5** Și s'au gătit M^3, Și dѣcii se găti el să se ducă... *Cu aceste cuvinte se sfârșește ms* M^2, *restul foilor fiind pierdute* **6** măcar că] iară M^3, cu toţii apăra AL^3L^4 cu toţi apăra-l L^2 îl apăra M^1M^3 lui toţi zicea L^1, să] ca să L^3L^4, să nu se ducă din ţară] și-l sfătuia să nu-și lase scaonul și ţara M^3 **7** nevoe] dare M^3, o vor da A^1 vor rădica acea dare L^2, hălădui] scăpa A^1 **8** Ci] Dar A^1, nu vrea L n'au vrut M^3, de] a da A^1 să dea L^2M^3 **8-9** acea dare *om.* M^3 **9** sa] lui A^1, ce şi-au tocmit M^3, lucrul AL lucrurile M^1M^3 **10** boeri $AL^2L^3L^4$, lăsă boeri la scaun A^1, să] ca să-l L^3L^4, scaunul *om.* L^3L^4, şi la scaun — scaunul] şi sъlъ boѣrii să păzască scaonul ţărâi M^3, le *om.* L^4L^5 **11** alt *om.* M^3 **12** domniei sale] în domnia sa A^1L^1, ani 7 A^1L^4, şi jumătate] pol A^1, umplând — jumătate *om.* M^3 **14** să] ca să L^2, paţă] petreacă M^3, mainte M^1, cu] la L^3L^4 de M^3, între cari boeri A^1 **14-15** au fost] era M^3 **15** logofăt mare M^3, *După* mare *ad.* şi (*om.* M^3) cu frate-său Simion Stroici M^1M^3, Ierimia A^2M^3 Eremia M^1 și Ierimia L^1, Irimia Movila AM^3, și] şi cu L^1 cu M^3 **16-17** carii — domnie] ce-au eşit la domnie amândoi mai târziu M^3; *în* L^4 *aceste cuvinte se află în paranteză* **17** *După* domnie *ad.* şi fratele lor Toader spătariul A, și Andrei AM^3, hetman M^3, carei L carie M^1

de dânsul. Și au trecut prin țara leșască în țara nemțească, și acolo s'au așezat, unde spun că, când au fost dând bani de cheltuiala bucatelor, au fost plângând și au fost zicând: acestea sânt lacrămile săracilor.

De acolo boerii s'au întors în țara leșască cu toții, și acolo s'au așezat la târg la Podhaeț și pre aiurea.

Și așa Petru Vodă putem să zicem cel milostiv, că binele său l-au lepădat pentru țară, carele ca acesta nu s'au mai aflat. Era domn blând, ca o matcă fără ac, la giudeț dirept, nebețiv, necurvar, nelacom, nerăsipitoriu; putem să zicem că toate pre izvod le-au ținut, ca să nu se smintească.

Acest Petru Vodă au domnit într'amândouă domniile 12 ani și jumătate.

De domnia lui Aron Vodă cel Cumplit, carele multă greutate au adus țării. Văleatul 7099. 1591

După ce părăsi Petru Vodă domnia și țara, înțelegând

---

1 *După* nemțească *ad.* după ce-au domnit 7 ai și giumătate M^3 2 că *om.* L^3L^4, unde — au fost] Și spun de acest Petru Vodă cum că M^3 3 cheltuială L^2M^3, bucatelor] la cuhne M^3, plângând] lăcrămând M^3 4 aceștѣ $A^1L^1M^3$ 5 Și de acolo A^1, cu toții] toți L^1M^3 6 acolo *om.* M^3, s'au așezat acolea (acolo A^2) $AL^2L^3L^4$, pre *om.* M^3 7 Și așa] Deci lui M^3, să-i zicem $AL^3L^4M^3$, Și așa putem să zicem Petru Vodă cel L^1 7-8 binele său] cinstea sa M^3 8 său] lui A^1, au lepădat $A^2L^4M^3$, care A^2, ca acesta altul A^1, carele ca acesta] și alt nime ca dânsul așѣ M^3 9 blând] bun L^1, fără de ac A^1, giudeț] judecată $A^2L^1L^3L^4$ 10 nebețiv — nerăsipitoriu] nu era bețiv, nu era curvariu, nu era lacom nu era răsipitoriu A^1 nici bețiv, nice curvariu, nici lacom M^3 10-11 să-i zicem AL^2L^3, putem — smintească *om.* M^3 11 smintească] mistuiască L^1 12 Acesta L^2M^1, au domnit într'amândouă] daca s'au plinit den amândoao L^2, domniile sale $A^1L^1L^2$ 13 ani 12 L^4, și jumătate] pol M^1 12-13 Acest — jumătate] Și au domnit 12 ani întru amândoao domniile M^3, *Aci se termină în* M^4 *Cronica lui Simion Dascalul, după care urmează, începând cu domnia lui Aron Tiranul, Letopisețul lui Miron Costin* 14 De *om.* L^4M^3, cel Cumplit] cel Rău și Cumplit M^3, care AL^4 15 Văleatul *om.* $A^2L^2L^3L^4$, 7099 мѣсѧца A^1, *Data om.* M^3 14-15 *Titlul om.* L^1 16 рѣпѣсь M^1, După — Vodă] Petru Vodă dacă au părăsit M^3, țara și domnia M^1M^3, înțelegând] și au înțeles M^3

de aci Turcii că țara este deșartă de domn, cercară pre cine vor trimite în locul lui Petru Vodă. Ce norocul cel bun al țării se schimbă, că după noroc bun iată veni și rău, ca cum ar fi de la Dumnezeu însemnat, după vreme bună și senin să vie vreme rea și turburată, după domnie lină și blândă să vie cumplită și amară.

Aflară Turcii pre Aron Vodă căruia i-au dat țara, cu multă datorie, că fiind om fără suflet, și umblând și alții pentru domnie, pre toți i-au umplut cu bani, luând bani cu camătă de la Turci. Așa după multă cheltuială și datorie, ce împresură țara, și-au scos domnia la Moldova, și au venit în
1591 țară, și au șezut în scaun în anii 7099.

Așa după ce s'au așezat la domnie Aron Vodă, nu-i era grijă de altă, numai pre afară de a prădare; din lăuntru nu se sătura de curvie, de jocuri, de cimpoiași, pre carii îi ținea de măscării. Așijderea dabile cu carele îngreuiase țara; nu umbla numai dăbilarii singuri, ce și Turci trimitea de umbla cu dăbilarii, de nu-și era țăranii volnici cu nimica;

---

1 deciѧ M[1] dѣcii L[1] *celelalte mss om.*, domn] domnie L[1] 1-2 este deșartă — trimite] au rămas fără domn, căutară pre cine vor trimite domn țărâi M[3] 2 Ce] Și L[4]L[5] 2-3 norocul țărâi cel bun s'au schimbat M[3] 3 iată veni] i-au venit M[3], răul L[3], ca] că M[1] și L[4]L[5] *om.* M[3] 4 semnat L[1], însemnat de Dumnezeu M[3] 5 senină M[3] după senin A[1], tulburată M[1] 5-6 vreme — să vie *om.* M[3] 7 Și aflară A[1] Aflat-au M[3], *După* Aron Vodă *ad.* mània lui Dumnezeu pentru păcatele noastre M[3], țara] domnia M[3] 8 om] om rău L[1], și umblând] căci înbla M[3] 9 pentru] după A[1]L[4], pentru domnia țărâi M[3], pre] el pre M[3], cu[1]] de L[1] 10 de] după A[1], Și așa A[1], datorie și chieltuială A 11 înpresurasѣ A[2] împresurară M[1], la] din L[3]L[4] 11-12 în țară] la țară-și L[2] *om.* L[1] 10-12 Așa după — în țară] Și așѣ făcându-l domn au vinit în Moldova M[3] 12 și] de AL[1]L[3]L[4] *om.* L[2], au șezut *om.* L[2], în[1]] la A[2]L[3]L[4], în[2]] la L[4], în anul M[3] în văleatul M[1] *om.* L[2] 13 după] de pe L[3], Așa după ce] Iară dacă M[3], Aron Vodă la domnie M[3] 13-14 nu-i era grijă] nu se apuca M[3] 14 alta L[2] alt L[4]A[1] altele M[1], numai] ce numai M[3] fără de cât numai A[1]L[1], pre *om.* A[2]L[2]L[3]L[4], pre afară *om.* A[1]L[1], de a prădare M[1] de a prădarѣ A[2]L[2]L[3]L[4] a prăda A[1] să prade L[1]M[3], și din lăuntru A[2] iară în lontru M[3] 15 de[1]] cu L[1], curvie AL[1]L[2]L[3] curvii L[4]M[1] curvărit M[3], jocuri] giucat M[3], pre *om.* A[2]L 16 măscări A[1] măscăriѧ L[1], dabilile A[2]L[1]L[2]L[3] și dabile M[3] scotea dabile A[1], cu cari M[3], îngreunase M[1] îngreuia M[3] 17 numai *om.* M[3], și nu umbla pen țară numai A[1] nu mai umbla L[1] 18 cu dăbilarii înpreună M[3] cu dânșii L[2]

muerile nu era ale lor, fetele le rușina, ce vrea să facă făcea.

Dăbilariul, de-l vrea pârâ pentru un potronic la dânsul, nu-l judeca, ci trimitea acolo de-l pierdea; boerii pentru avuție îi omora, jupânesele le silia. Și domnind, nu altă ce ciudese și minuni făcea.

Acestea și altele mai multe făcând, văzu că este tuturora nevăzut și urât; ci gândi ca să nu se încrează țării și lefeciilor de țară, ci trase pre leafă Unguri călărași și pedestrași, și fece pedestrașilor odăi în curte, ca să fie pururea lângă dânsul.

Mai apoi, văzând că de datornici nu se va putea mântui, izvodi ca să ia de tot omul câte un bou; și așa trimise în toată țara cu Turci de strângea, și la carele nu se afla bou, lua al cui era în sat; de la altul îi lua toți, câți avea, pentru alții, că mulți de răutăți și de dabile multe, nici de hrană nu avea.

---

1 ale] a M^1M^3 1-2 ce vrea — făcea *om.* M^3 3 Dăbilarii L^4 Pe dăbilariu A^1, pѫrѫ M^3 pьrъ M^1, pentru un potronic (potroinici L^1) de-l vrea pâra (pârâ ceneva L^1) AL^1 pentru potrivnic de-l vrea pâra L^2 pentru înprotivirѣ de-l vrea pâra L^3L^4 4 acolo trimitea A^2, piꙗrdea L^2, nu-l judeca — pierdea] trimitea de-l pierdea negiudicat M^3, pre boeri $A^2L^1M^3$ 5 avuțiꙗ A^1 avere M^3, omora A^2L^4 -rѫѧ L^1M^3 -riѧ L^3 -rъꙗ A^1 pierdѧ M^1, giupânesele lor M^3 pe jupânese A^1, alta A^2 alte L^1 alt A^1L^4, ce] ci A^1L^4 *om.* L^1 5-6 Și domnind — făcea] ciude și pozne făcea în domnia lui M^3 7 alte A^1, făcând] făcia A^2, văzu] și se văzu A^2, că-i M^1 7-8 Acestea — urât] Deci ca acestea făcând el, au cunoscut că tuturor este urât și nevăzut M^3 8 nevăzut] văzut M^1, ci gândi] și socoti M^3, încrează] încredințeze A^1 crează L^1 9 trase pre] au chemat în M^3, călăreți $AL^2L^3L^4$ călări M^3, pedestri M^3 10 fѣce M^1 făcea $L^1L^3L^4$ făcu AL^2, pedestrilor L^2M^1, și fece pedestrașilor] și celor pedestri au făcut M^3, hodăi L^1L^4, ca *om.* M^3 11 dânsul] el M^3 *om.* L^2 12 văzând] văzu L^2, mântui] odihni L^1 plăti M^2 13 au izvodit M^3 alese L^1, ca *om.* L^1M^3, de] de la A^1, să ia de] să-i dea L^1, *După* omul *ad.* câți și sint în toată țara M^3, au trimis L 14 și *om.* L^4, care L^4, bou *om.* A^1 13-14 și așa trimise — afla bou *om.* M^1M^3 15 și lua M^3, al] a M^1M^3 ai A^2, cui] cărui L^2, era] găsea A^1 afla M^3, altul] alții A^2, avea] era ai aceluia L^2, câți avea *om.* M^3 16 alții] alții, la carii nu găsia să ia A^1 cei ce nu avea boi A^2 alții, pentru cei ce nu avea boi M^3, dabile] dări L^1, nici] boi nici A^2, nici de hrană] nici de mâncare pentru hrana lor A^1 16-17 că mulți — avea] Și au rămas mulți, pentru răutăți și dabile ce era, de nu avea cu ce se hrăni M^3

Războiul lui Aron Vodă, când s'au bătut la Răut cu un
1592 **domnişor ce-i zicea Bogdan Vodă, la anii 7100, şi când au perit**
Bucium vornicul şi ⟨Bârlădeanul⟩ logofătul şi Paos vornicul.

Intr'aceste răutăţi şi belituri ce făcea Aron Vodă, de nevoe mare ne mai putând suferi ţara, s'au rădicat Orheianii şi Sorocenii cu un domnişor ce-i zicea Ionaşco, pre carele îl alesese dintru dânşii cap, şi-i puseră nume Bogdan Vodă. Aron Vodă, dacă au înţeles de aceasta, au dat ştire alţii ţări să se strângă, şi el fără zăbavă au eşit cu curtea şi cu lefecii săi.

Insă mai nainte de ce au eşit din curte, au tăiat pre Bucium vornicul cel mare şi pre Bârlădeanul logofătul şi pre Paos vornicul, zicând că-i cu ştirea lor.

Deci au purces împotriva vrăjmaşilor săi, şi mergând au pus pre Ureche logofăt mare. De aci s'au tâmpinat oştile la Răut, şi dând războiu vitejaşte de îmbe părţile, izbândi Aron Vodă, şi-i bătu pre toţi, şi domnişorul încă-l prinse, ce nu-l omorâ, numai ce-i tăe nasul, şi-l călugări.

Deci, dacă au spart Aron Vodă pre viclenii săi, nici un

---

2 Bogdan Vodă îi zicea A, la anii] la leat L^3L^4 în văleatul M^1 *om.* A^2, la anii 7100 *om.* M^3 **2-3** când au perit Bucium] pentru perirea lui Bucim M^3, 3 ⟨Bârlădeanul⟩ Trotuşanul $AL^2L^3L^4$ Pătraşco M^1 Pătrăşcan M^3 (*cf. r. 12*), Paios A^1, tot vornicul^2 M^1 **1-3** *Titlul om.* L^1 4 de] şi de L^2 **4-5** Intr'aceste — putând] In anul 7100 Aron Vodă domnind şi atâtea răutăţi şi jacuri făcând n'au mai putut M^3 5 nevoi mari $L^2L^3L^4$, nu mai putund M^1, Orheanii M^1 6 şi Sorocenii] şi cu Rocenii L^4L^5 *om.* M^1M^3, ce-i zic A^2L^1 **6-7** îl alesese] l-au fost ales M^3 7 dintre $L^1M^1M^3$, dânşii] ei M^3, numele A^1 8 Ce Aron A Iară Aron M^3, de *om.* M^3, alţii *om.* M^3 **8-9** alţii ţării L^4 ţărâi M^3 11 Însă] Şi M^3, de] până L^1, de ce au eşit] până a eşi A^1L^2 până a nu eşi $A^2L^3L^4$ 12 Bucim M^3, vornicul Bucium cel mare L^3, Bârlădeanul] Pătrăşcan M^3 13 Paios A^1, zicând] dându-le vină $AL^2L^3L^4$, că este A^1L^2 cum că ar fi A^2, lor *om.* L^2, zicând — lor *om.* L^1 14 Deci] Apoi M^3 15 pus-au A^2, Şi decii $AL^2L^3L^4$, întâmpinat L^4M^1 înpreunat L^1 16 de (dispre A^2) amândoao AL^1, au izbândit M^3 17 şi-i] şi $A^2L^1L^2L^4$, şi-i bătu pre toţi *om.* M^3, pre domnişor încă l-au prins (viu *ad.* L^2) $AL^2L^3L^4M^3$ **17-18** ce nu l-au omorât M^3 *om.* $AL^2L^3L^4$, 18 numai ce-i] numai M^3 ce-i L^1 ci-i L^3L^4 şi-i L^2 ci A, i-au tăiat nasul şi l-au călugărit AM^3

loc n'au lăsat să nu fie plin de vrăjmăşia lui, că nu pierdea numai pre carii au fost într'acel războiu, ce şi seminţiile lor, şi vinovaţi şi nevinovaţi.

Când au mazilit împăratul pre Aron Vodă.

Gătindu-se Aron Vodă să facă mai mare vrăjmăşie de cât acestea, iată au venit de la Ţarigrad călăraşi cu cărţi, de i-au dat ştire cum l-au mazilit, că împăratul turcesc şi sfatul, auzind de atâta răutate ce făcea, cu morţi şi cu jacuri fără măsură, l-au mazilit. De aci se mira Aron Vodă, cum va face să nu prinză de veste oastea şi ţara de mazilie, ca să nu-l omoare, că mulţi era, carii vrea fi bucuroşi să auză una ca aceia, că le perise părinţii, altora feciorii, altora fraţii, alţii sărăcise de răutăţi multe. Ce pre taină au învăţat călăraşii să nu scoaţă cuvânt afară, şi au trimis la Iaşi la doamnă-sa să se încarce şi să purcează în jos, iară pre boeri i-au învăţat de au chemat gloatele, şi le-au mulţămit de slujbă ce i-au făcut, şi le-au zis să meargă cine-şi pre la casele

1 să nu fie plin] să nu-l înple M^3, pierdu L^1L^4 **1-2** că nu pierdea — războiu] că nu numai pre cei ce au fost în războiu pierdea M^3 **2** numai *om.* M^1, pre *om.* L^1, întru războiul acela A^2, semenţiile M^1 sѣmenţiile M^3 **4** Când s'au mazilit Aron Vodă de înpăratul L^2 De mazilia lui Aron Vodă A *om.* L^1M^3 **5** Gătindu-se] Gândindu-se L^1, să] ca să A^1, mai] şi mai L^2, mari vrăjmăşii A^2M^3 **5-6** de cât] după M^3 **6** aceasta $AL^2L^3L^4$, iată] adecă M^1 *om.* M^3, i-au venit AL^1, i-au sosit un călăraş de la Ţarigrad M^3, cu cărţi *om.* A^2 **7** cum că A^1L^1 că M^3, *După* mazilit *ad.* înpărăţia A **8** ce face L^3L^4, jafuri $A^2L^1L^2$ **9** fără de A, s'au mirat L^2 **7-9** că împăratul — mazilit] că înţelegând înpărăţia de atâtea morţi şi răutăţi şi jacuri ce fѣce Aron Vodă l-au mazilit M^3 **10** oastea de veste $AL^2L^3L^4$, de²] pentru A^1, ca] că se temea M^3 **11** omoarѣ $AL^2L^3L^4M^1M^3$, era] era acolo M^3, care L^4, vre fi M^1 era M^3 **11-12** de una ca aceia L^1 veste ca aceia de mazilie M^3, una ca aceia să o auză L^2 **12** că] că unora $L^2L^3L^4$, le *om.* L^2, altora (unora A^1) fraţii altora feciorii A **13** multe răotăţi A^2, sărăcise — multe] rămăsese săraci de nevoi şi dări multe ce era M^3, învăţase L^1 **13-14** pre călăraşi AL^2M^3 **14** pre afară $AL^2L^3L^4$, şi] şi îndată M^3 **14-15** la doamna-sa la Iaşi L^2 **15** se *om.* L^4, şi *om.* L^1, să purceagă A^1 **16** i-au chemat L^1, gloţile A^1 slugile L^1, mulţemit A^1, slujba L^4 **17** au făcut $AL^2L^3L^4$, şi le-au zis] zicându-le L^4, pre la casele lor (*p. 265, 1*)] pre acasă $A^2L^2L^3L^4M^3$

lor, gândind că doară se vor duce, şi el să ia drumul spre Ţarigrad.

A doua zi, părându-i că se vor fi dus curtenii, au încălecat şi au purces spre Iaşi, şi ce-i păruse că se vor fi dus, ca să silească şi el mai tare, să nu oblicească cineva, iată gloatele mergea pre de toate părţile. Atuncea au chemat boerii de le-au zis: Crez eu am slobozit oastea să se ducă cine-şi pre la casele sale, dară cine-i opreşte? Datu-i-au a înţelege că o seamă s'au dus, iară cărora li-i calea spre Iaşi şi spre munte, aceasta cale au. Aşa împreună au mers până au înserat; de aci noaptea toată noaptea au silit, și nimica zăbavă la Iași n'au făcut, ci au silit spre Țarigrad, unde mergând l-au tâmpinat capigii împărătești, viind să-l ia din scaun și să-l ducă la împărăţie.

Dacă înțeleseră toți de mazilia lui Aron Vodă, nu aminterea, ce cum după multă furtună şi vreme rea, dacă văd oamenii senin și linişte, se bucură, aşa toată țara se bucură.

---

1 gândindu-se L^2 socotind A^1, că] ca M^1, doară] dacă M^3, să ia și el M^3, spre] pre la L^1 **3** părându-i-se L^2, că] ca doară M^1 cum A^2. *După* curtenii *ad.* și altă gloată M^3 **3-4** el au încălecat M^3, curtenii — dus *om.* L^1 **5** oblicească] prinză de veste L^1, cinevaş L^4, iată] iar A^1 **6** gloţile A^1 gloate M^3 glotimea L^3L^4, mergea — părţile] mulţi pe de toate părţile mergia M^3, Atunci M^3 **7** pre boeri $A^1L^2M^3$, de] și M^3, Crezi M^3 Dar A^1 **8** sale] lor AL^1L^2, cine-și pre la casele sale] pe acasă fieştecarele L^3L^4 pre acasă M^3, Datu-i-au] și i-au dat A^1 **9** că] cum că A^1L^1 cum $A^2L^2L^3L^4$, li-i] le este AL^1, li-i calea] sint casъle M^3 **10** această L^1, cale au] li-i (le ѥste A^1) calea $AL^2L^3L^4$, Aşa] Și aşa (aşѣ) A^1M^3 **11** au înserat] în sară L^2 în sѣară până au înnoptat A^1 în sară până ce au înserat A^2, de aci] și L^2 apoi M^3, noaptea[1] *om.* M^3, toată noaptea *om.* L^1, au silit] au nevoit și au silit L^3L^4; *în* L^3 au silit *a fost corectat posterior în:* au nevoit şi au silit **11-12** și nimica — făcut] pân la ꙗș, unde nimic zăbavă n'au făcut M^3 **12** n'au făcut la Iași A^2, spre] în cale spre M^3 **13** mergând *om.* L^2M^3, întâmpinat A^1L^1, l-au și tâmpinat capegii M^3, viind] carii venia M^3 mъrgъnd M^1, să-l] ca să-l AL^3L^4 **14** și *om.* M^3 **15** Dacă] Iar dѣca A^1, înțelese L^1, mazilie M^3 **16** aminterea] într'alt chip $AL^2L^3L^4$ **17** lineşte M^1, se bucură toți A^2 toți se bucură A^1 **15-17** nu aminterea — bucură] aşѣ le părѧ cum că după multă furtună și vivor, dacă văd oamenii vreme bună și lină, ei se bucură M^3 **17-18** s'au bucurat A^1 se bucurasъ A^2, aşa — bucură *om.* M^1M^3

De a doua domnie a lui Aron Vodă cel Cumplit.

După ce au mazilit împăratul pre Aron Vodă, Dumnezeu încă nu-și umpluse certarea sa deplin, că Aron Vodă încă n'au fost ajuns la Țarigrad, domnia iară i-o au dat și scaunul țării, că datornicii lui, Turcii, cu toții au mers la veziriul de au strigat pentru dânsul, și de nevoia datornicilor iară i-au întors domnia.

Când au trimis Aron Vodă înainte la scaun pre Oprea armașul să prinză pre o seamă de boeri.

Aron Vodă, după obiceiul său cel rău și cumplit, dacă înțelese că i-au dat domnia de iznoavă, cumu-și era vrăjmaș și cumplit, nu se apucă de altă, ci iar gândi, ca ce n'au putut umplea cu rău în domnia dintâi, să săvârșască cu a doua domnie. De pre cale au răpezit pre credinciosul său pre Oprea, armașul cel mare, cu cărți, ca să prinză scaunul, și cu catastif, ca pre toți, pre câți au vrut să-i piarză, ca să-i prinză, și să-i ție la închisoare până va veni și el la scaun.

---

1 De *om.* $AL^2L^3L^4M^3$, a doua domnie a] domnia L^1, Domnia a doa a lui M^3 **2** l-au mazilit A^1 **3** încă^1 *om.* M^3, umpluse] plinise A^1M^3 făcuse L^1, certarea țărâi Moldovei deplin M^3, *După* deplin *ad.* de către norodul său A^1 **3-4** încă în Țarigrad n'au fost agiuns M^3 **4** i-o au] i s'au L^3L^4 i-au fost A^1, dat-o AL^2L^3 **4-5** domnia — țării] iară i-au dat domnia în țara Moldovei M^3 **5** țării Moldovei A^1, că] pentru că M^3, datornicii turci M^3 **6** dânsul] Aron Vodă M^3 rândul L^1 **6-7** iară i-au întors] i-au dat iar M^3 **7** *Cu acest capitol se termină în* L^1 *cronica lui Simion Dascălul prin cuvintele:* Sfârșitul și Dumnezeu laudă **8** Oprea Arâmașul L^4 **9** pre *om.* L^4 **8-9** *Titlul om.* M^3 **10** după] de pe L^3, cel rău și *om.* M^1, cumplit *om.* A **11** că] cum că A^1, cumu-și] cum A^1 **12** alta AL^2 alt L^4, iar] iarăși A^2 *om.* M^1, ca A^2M^1 că A^1 cu L^3L^4 *om.* L^2 **12-13** n'au putut umplea cu rău] n'au împlut rău M^1 **13** umplea] plini A^1, cu^2] la A^1 **14** De pre] Dupre A^2 Și dupre A^1 Ci pe L^3L^4 **10-14** Aron — cale] Atunci Aron Vodă au trimis înainte pre Oprea armașul, să prinză o samă dentru boѧri și să apuce scaonul țărâi, că după obiceaiul lui cel cumplit, cumuș era învățat, nu se apucă de altă, ce socoti, câte răutăți n'au plinit în domnia dintâi, să le plinească la a doa domnie. Și cum au înțeles de domnie îndată M^3 **15** Arъmașul L^4, Oprea vel armaș M^2, ca *om.* L^2, prinză] coprinză A^2 apuce A^1 **16** catastih A^1 -tiv M^1, pre^2 *om.* L^3L^4, au vrut el AL^2 ar vrea L^3L^4, să piarză L^3L^4, ca^2 *om.* $A^1L^4M^3$ **15-16** ca să prinză — piarză] și cu izvod anume de boѧri câți vrea să-i omoare M^3 **17** și^1 *om.* M^3

Oprea armaşul, după învăţătura lui Aron Vodă, de olac au venit, şi seara au întrat în Iaşi; nici aiurea au mers în gazdă, ce la odăile dărăbanilor celor ungureşti în curte au mers, şi noaptea au venit la gazda lui Ureche logofătul, carele îl lăsase Aron Vodă să păzească scaunul, şi i-au arătat porunca domnu-său. Iar el degrab, auzind de numele lui Aron Vodă cum iarăş au dobândit domnia, vrând să hălăduiască de dânsul, au dat răspuns Oprei zicând: Acesta lucru cu bucurie priimesc, şi sânt gata să slujesc, ci numai să fie cu taină, să nu ştie mâine nime că ai venit, până vom oblici pre toţi, pre câţi scrie catastiful, să-i prindem, carii pre unde vor fi, să nu cumva smintim, să oblicească să fugă. Și așa Oprea s'au amăgit cu acesta sfat, şi s'au aşezat iară la dărăbani într'acea zi și într'acea noapte.

Când au pribegit Ureche logofătul.

Inţelegând Ureche logofătul de venirea lui Aron Vodă

---

1 Iar Oprea M^1, învăţătură L^2 2 nici] şi A^1, n'au mers $A^1L^3L^4$ 3 hodăile L^4, dărăbanilor] dorobanţilor A 1-4 Oprea — mers] Dacă au vinit Oprea vel armaş după învăţătura domnu-său de olac, au întrat sara în Iaşi şi nice la gazdă nu marsъ, ce la odăile dărăbăneşti, cele ungureşti, în curte au mers, şi noaptea au mers M^3 4 gazda lui *om.* L^4, la Ureche logofătul la gazdă L^2, pre carile A^2 5 să păzească scaunul] caimacam M^3, i-au] au M^3 6 domnului său A^1, degrabă A^1L^3, el de grab auzind] Ureche logofătul unde auzi M^3 7 Vodă *om.* M^3, iarăş] iară L^2, au dobândit iarăşi A^2 au dobândit aşъ de grabă M^3, domnie M^3, hălăduiască] scape A^1 7-8 vrând — dânsul] s'au spăimat şi se mira cum a face să hălăduiască, să nu-i mai fie a se vedea cu Aron Vodă M^3 8 răspunsul A^2 răspunsuъ $A^1L^2L^3L^4M^1$, Oprii armaşului M^3, zicând *om.* M^1, Acest A^1 8-9 cu mare bucurie L^3L^4 9 îl priimesc A^1, gata] bucuros $L^2L^3L^4$, să-i slujesc L^3L^4, *După* slujesc *ad.* domnu nostru M^3, ci *om.* $A^1L^2M^3$, cu] în M^1 pe L^3L^4 10 să] ca să A^2L^2, nimenea mâine $L^2L^3L^4$ nimenea bine A nime M^3, până-i $A^1L^2L^3L^4$ 11 pre² *om.* L^3L^4, catastihul M^1, scrie — prindem] sint scrişi în izvod şi-i vom prinde M^3, pre³] de pre M^3 *om.* A^2 12 cumva] cum M^1 12-13 Și aşa — sfat] Și cu aceste cuvinte s'au înşelat Oprea M^3 13-14 dărăbani] odăile dărăbanilor M^3 14 într'aceia¹ $L^2L^3L^4$, într'aceia² $L^2L^3L^4$, într'acea¹ — noapte] într'acea noapte şi a doa zi până în sară M^3 15 logofătul cel mare $AL^2L^3L^4$

şi de porunca ce-i trimisese pre Oprea armaşul, nu cuteză să-l aştepte în ţară, ştiind câtă groază şi răutăţi făcuse mai nainte în domnia dintâi, şi acum a doua oară mai de mari cazne se apucă.

Ci dacă s'au aşezat Oprea la odăile dărăbanilor, aflând Ureche vreme şi cale deşchisă de a se depărtare şi de a eşire din ţară, învăţat-au pre gazda sa, cine va întreba a doua zi de dânsul, să spue că s'au dus acasă la Cârligătură. Aşa noaptea toată noaptea, ziua toată ziua fugând, au eşit pre la Soroca în ţara leşască. A doua zi seara Oprea armaşul, dacă s'au dus la gazda lui Ureche logofătul să se sfătuiască şi nu l-au aflat, văzând că l-au amăgit într'acesta chip, îndată au chemat pre alţii, carii s'au tâmplat acolea, şi au răpezit cu cărţi în toate părţile, să prinză marginea. Dacă au oblicit că Ureche logofătul au trecut Nistrul şi s'au depărtat, n'au mai avut ce face, ci s'au aşezat de au ţinut scaunul până la venirea lui Aron Vodă. Iar Ureche, dacă au trecut Nistrul, s'au dus îndată unde era şi alţi boieri pribegi strânşi, de aştepta sfârşitul lucrului.

---

1 poronca M^1M^3, ce-i] ce M^3, pre] cu L^4, nu cuteză ... *Cu aceste cuvinte se sfârşeşte în* A^2 *Cronica lui Simion Dascălul, ultima foae a ms fiind pierdută* 2 câte groaze M^1, şi câte răutăţi A^2 2-3 mainte M^1 *om.* L^4 3 a doară L^2 a doa ora L^3, de mai mari L^4 mai de mai mari L^3 4 se apucă M^1M^3 va să se apuce $A^1L^2L^3L^4$ 5 dorobanilor A^1, la odăile dărăbanilor] la hodăi L^4L^5, aflând] având L^2 6 Ureche logofătul A^1, deşchise M^3, depărtarѣ $A^1L^2L^3M^1$ -tarꙗ M^3, de a se depărtare şi *om.* L^4L^5 7 eşirѣ $A^1L^2L^4$ eşirꙗ M^1M^3 işirѣ L^3, au învăţat M^3, cine-l L^2M^1 8 dânsul] el L^4, la] în M^3 9 Aşa] Şi aşa A^1L^2 Atuncis M^3, noaptea[1] *om.* L^4, ziua[1]] şi ziua $A^1L^2L^3$ zua a doa zi M^3 *om.* L^4, eşit] trecut M^3 10 Iar a doa zi M^3, seara *se află după* dus *din r. 11 în* L^3L^4, zi seara] sară L^2 11 dacă s'au dus] au mers iar M^3, logofătul *om.* $A^1L^2L^3L^4$ 11-12 să se sfătuiască — aflat *om.* L^2 12 văzând] iar el văzind M^1 deci au văzut M^3 cunoscând A^1, amăgit] înşelat M^3 13 care L^4M^1, întâmplat L^2, acolo M^1 12-13 într'acesta chip — acolea, şi] îndată M^3 14 prinză] cuprinză A^1, margenea M^1 marginile M^3, Dacă] Iar dacă A^1M^3, oblicit] aflat A^1 înţeles M^3 15 Ureche *om.* $A^1L^2L^3L^4$, logofătul *om.* M^3 18 îndat M^1 *om.* L^4, s'au dus îndată] îndată au mers M^3, şi alalţi A^1 alţi M^3, boieri *om.* A^1, strânşi *om.* M^3 18-19 de au aşteptat M^3

De domnia lui Petru Vodă Cazacul.

Scrie letopisețul cest moldovenesc, că încă până a nu sosi Aron Vodă la scaun, iară Petru Cazacul s'au rădicat din ţara căzăcească cu puţinei pribegi, înțelegând că scaunul este deşert, şi sârguind să apuce scaunul, au întrat în țară, şi au apucat scaunul la Iaşi, și au domnit 2 luni. De aci au sosit şi Aron Vodă, și au prins pre Petru Cazacul, și l-au trimis la împărăţie.

Iară cronicariul cel latinesc de această poveste, că au venit Petru Cazacul de au apucat scaunul, nimica nu scrie.

Când s'au aşezat Aron Vodă al doilea rând la scaun.

Aron Vodă, dacă s'au așezat al doilea rând la scaun, cumu-şi era vrăjmaş, nu de alte se apucă, ce iar de asuprele a face țării și de dabile mari. Și întâiu cu voia lui Turcii strângea dabilele cu dăbilarii, mai apoi nu-i putea opri, şi silă mare pretutinderea făcea; lua slujitori de țară cu sila de le rânea la cai; bucatele fără preţ şi fără bani le lua.

---

1 De] Pentru M^3 *om.* L^4, domnia] venirea M^3, Vodă *om.* M^3, *După*
1593 Cazacul *ad.* văleatul (*om.* L^2L^3) 7101 $A^1L^2L^3L^4$ 2 cest] cel M^1 *om.* M^3, că *om.* M^1 2-3 a nu sosi M^1 a vini M^3 n'au fost sosit $A^1L^2L^3L^4$ 3 Petrul M^1 4 căzăcească M^1M^3 leşască $A^1L^2L^3L^4$, puțintei M^3 puțini $L^2L^3L^4$, pribegi] Căzaci şi cu o samă de pribegi M^3, scaonul M^1M^3 7 Petru Vodă Cazacul M^1 9 latinesc M^1M^3 leşesc $A^1L^2L^3L^4$, această poveste] aceasta L^4, că] ce spune $A^1L^2L^3$ 9-10 de această — Cazacul] de acest Petru Căzacul, că au vinit M^3 10 Petru Vodă Cazacul A^1, de] și L^3L^4, *După* scaunul
1593 *ad.* văleatul 7101 мѣсѧца A^1 11 la scaun al doilea rând A^1, *După* scaun *ad.* au pus pre Oprea armaşul logofăt mare, şi pre Vartic vornic mare de țara de gios, şi pe Ghiorghie vornic mare de țara de sus, pe Zota postelnic mare, şi pe Alexe stolnic mare, și pre Iane Călugărul visternic mare, şi pre Coci comis mare A^1 13 Și cumuș A^1, vrăjmaș] nemilostiv M^3, altѣ M^3 altele L^4, s'au apucat M^3 14 și de] și L^4 cu M^3, dabile] biruri M^1 14-15 dabilile cu voia lui le strângea Turcii L^2, Turcii — dăbilarii] înbla Turcii pin țară cu dăbilarii de strângea dabile M^3 15 dabilele cu dăbilarii] birul cu birarii M^1, mai] iară mai M^3, nu-i putu M^1 16 sѣlѣ M^1 sѫlѣ M^3, pretutinderea] în toată țara, slujitorii $A^1L^2L^3$, sila $A^1L^2L^3L^4M^1$ sѫla M^3 17 la] supt M^3, bucate L^2, fără de A^1L^2, le² *om.* L^2

De aci, cunoscând Aron Vodă că nu va fi până în sfârşit bine, că ţara scârşca, pribegii sta înţinaţi, gândi, după atâta răutate ce făcuse, să se curăţească, şi să arate ţării că nu-i din voia lui ce s'au lucrat, ci de sila Turcilor; socoti să se agiungă cu Mihai Vodă, carele domnea pre aceia vreme ţara muntenească, ca să se dezbată de supt mâna Turcului. Insă întâiu socoti că, după atâtea răutăţi ce făcuse, să se apuce să facă şi vre-un lucru bun, ca să nu-i vie osândă de tot; s'au apucat, în anul 7102, de au făcut mânăstire în ţarina 1594
Iaşilor, care se chiamă Aron Vodă, pre numele domnului ce o au zidit, unde este hramul sfeti Nicolae.

Când au venit Lobodă cu oaste căzăcească şi au gonit pre Aron Vodă din scaun, şi au ars târgul Iaşilor. Văleatul 7103. 1595

. . . .

1 Dѣcii L³L⁴M¹M³ Dѣciu A¹ Deabiѧ L², până'n L⁴, sfârşit] săvârşit M¹ 1-2 bine până în sfârşit L²M³ 2 că] şi M³, şcârşca M¹, gândi] au socotit M³ 2-3 atâta răutate] toată răutatea A¹L²L³L⁴ 3 nu este A¹ 4 voe L³, ce s'au lucrat în ţară M³, ci] ce M¹M³ ce-i L² ci-i L³ ci este A¹, de] din A¹L², şi socoti A¹ şi au socotit M³ 5 ajungă L²L³L⁴, ţara] în ţara M¹ 5-6 carele — muntenească] domnul ţării munteneşti L⁴ domnul ţărâi româneşti M³ 6 mâna Turcilor A¹L²L³L⁴ 7 au socotit M³, că *om.* M³, atâta L²L³M¹, să se apuce *om.* L³ 8 vrѣn M¹ fre un L⁴, vie] fie M³, cu osândă A¹L²L³L⁴, de tot *om.* A¹L²L³L⁴ 9 şi s'au apucat A¹M³, în anii A¹L²L³L⁴ în văleatul M¹, făcut] zidit M³, mânăstirѣ L³M¹ -tirѧ L² 10 *După* chiamă *ad.* până astăzi M³, pre] de pre M¹ 10-11 ce o au zidit *om.* A¹L²L³L⁴ 11 hramul *om.* L², lui stѣи Neculai M¹ 12-13 *În* L³L⁴ *titlul a fost transformat într'o ştire despre năvălirea lui Lobodă:* In anul 7103, au venit Lobodă cu oaste căzăcească şi au gonit pre Aron (Aaron L³) Vodă den scaun şi au ars târgul Iaşii *(în* L³ *ştirea aceasta a fost adaosă ulterior la sfârşitul cronicei de aceiaş persoană care a făcut şi adaosele marginale), Titlul om.* M¹M³ *în cari Cronica se termină cu cuvintele:* Până aici este scris de pre izvodul răpousatului Ureche vornicul.

INDICE

NUME ŞI LUCRURI*

A.

* Cuprinde numai numele din text şi din aparat. Când forma din text se deosebeşte de cea dată la indice, este pusă în paranteză.

B.

C.

D.

E.

F.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

R.

Ș.

T.

Ţ.

U.

V.

CUVINTE

CITATE

GREȘELI DE TIPAR ȘI ÎNDREPTĂRI

Pag.	40_2	*În loc de*	latinesc	*să se citească*	<latinesc>.
„	42_6	„ „ „	„	„ „ „	„
„	49_9	„ „ „	„	„ „ „	„
„	$84_{17\text{-}18}$	„ „ „	„	„ „ „	„
„	119_1	„ „ „	„	„ „ „	„
„	53_{28}	„ „ „	$L^1M^1M^1$	„ „ „	$L^1M^1M^2$
„	53_{32}	„ „ „	L^4M^2	„ „ „	L^4M^3.
„	67_{37}	*După*	Moldova	*să se adaoge*	L^2.
„	77_{13}	*În loc de*	să se apuce	*să se citească*	să apuce.
„	79_4	„ „ „	satul	„ „ „	[satul].
„	79_{24}	„ „ „	*om.* L^4	„ „ „	L^4.
„	82_{19}	„ „ „	fiind $A^1L^2L^3L^4$	„ „ „	fiind A^1L.
„	87_{29}	„ „ „	M *ad.*	„ „ „	AL *ad.*
„	87_{39}	„ „ „	AL	„ „ „	A^2L.
„	88_{10}	„ „ „	toate toate	„ „ „	toate.
„	89_2	„ „ „	Putnei	„ „ „	mânăstirei Putnei.
„	89_{25}	„ „ „	leu M^3	„ „ „	leu AM^3.
„	91_{34}	*După*	Și au domnit M^2	*să se adaoge*	Ștefan Vodă *om.* M^1M^3.
„	95_{38}	„	dobândit	„ „ „	M^3.
„	97_{12}	*În loc de*	miază noapte	*să se citească*	<miază noapte>.
„	99_7	„ „ „	Mehmet	„ „ „	Ahmet.
„	102_{37}	„ „ „	se *om.* M^2	„ „ „	se *om.* M^1M^2.
„	103_8	„ „ „	la Crâm	„ „ „	[la Crâm].
„	107_2	„ „ „	Tunisul	„ „ „	<Tunisul>.
„	117_{21}	*După*	într'acestași M^2	„ „ *adaoge*	2-4 După—cumva] Bogdan Vodă s'au ispitit și a treia oară de au trimis soli la craiul leșesc, doară ar putea să facă în vr'un chip M^3.
„	123_{21}	*După*	7018	*să se adaoge*	M^3.
„	123_{38}	*În loc de*	scos LM^2	*să se citească*	scos LM^1M^2.
„	124_4	„ „ „	de	„ „ „	la
„	129_{36}	*După*	care] ce	*să se adaoge*	M^3.
„	143_{28}	„	se află	„ „ „	*în* M^2.
„	158_{26}	*La sfârșitul rândului*		*să se adaoge*	7-9 *om.* AL.
„	164_{28}	*Între țifra* 9 *și* mult		*să se adaoge*	cât] că LM^1M^2.

Pag. 168_5	*În loc de*	stâmbătatea	*să se citească*	strâmbătatea.
„ 171_{31}	„ „ „	*om.* L^3L^4	„ „ „	*om.* $L^2L^3L^4M^1M^2$.
„ 181_{18}	„ „ „	A^1	„ „ „	L^3.
„ $181_{19, 20, 22}$	*În loc de*	A^2	„ „ „	L^4.
„ 218_{19}	*În loc de:*	*se află în* AL^2	„ „ „	*se află în* A^2L^2.
„ 220_{39}	*După*	cu oaste L^3L^4	*să se adaoge*	15.
„ 246_{27}	„	(Cazaci $A^2L^2L^3L^4$)	„ „ „	AL.
„ 256_{22}	*În loc de*	Iunie 20 A	*să se citească*	Iunie 20 A^1.

Numerotația de pe margine a rândurilor la pp. 55, 69, 82, 86 și 170 are câteva greşeli uşor de observat.

PUBLICAȚIUNILE COMISIEI ISTORICE A ROMÂNIEI

Mironis Costini Chronicon Terrae Moldavicae ab Aarone principe (Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei dela Aron Vodă încoace [1595-1661]). Traducere latină contimporană, editată de *Dr. Eug. Barwiński*. București 1912. XXVI+228 pp. în 8⁰. Lei 6, ed. de lux lei 8.

Cronica expediției Turcilor în Moreea, 1715 (Chronique de l'expédition des Turcs en Morée), atribuită lui Constantin Diichiti și publicată cu traducere franceză de *N. Iorga*. București 1913. XVI+228 pp. în 8⁰. Lei 5, ed. de lux lei 8.

Letopisețul Țării Moldovei dela Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir, 1661—1705, editat de *C. Giurescu*. București 1913. 112 pp. în 8⁰. Lei 2, ed. de lux lei 3.

Documentele lui Ștefan cel Mare, publicate de *I. Bogdan*. București 1913.
Vol. I, XLVI+518 pp. în 8⁰. Lei 12 (cartonat lei 13.50, legat în piele flexibilă lei 15), ed. de lux lei 15 (legat lei 18).
Vol. II, XXII+612 pp. în 8⁰. Aceleași prețuri.

Miron Costin, De neamul Moldovenilor din ce țară au eșit strămoșii lor. Ediție de *C. Giurescu*. București 1914. LVI+64 pp. în 8⁰. Lei 2, ed. de lux lei 3.

Diaconul Coresi, Carte cu învățătură (1581), publicată de *Sextil Pușcariu* și *Alexie Procopovici*. Vol. I: textul. București 1914. VIII+566 pp. în 8⁰. Lei 10, ed. de lux lei 12.

Critica textelor și tehnica edițiilor, de *D. Russo*. București 1912. 108 pp. în 8⁰. Lei 3 (ed. separată din Buletinul Com. Ist. a României, I).

Documente false atribuite lui Ștefan cel Mare, de *I. Bogdan*. București 1913. 62 pp. în 8⁰, cu 6 planșe în fototipie. Lei 6 (ed. separată din Buletinul Com. Ist. a României, I, în foarte puține exemplare).

Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian, de *C. Giurescu*. București 1914. 50 pp. în 8⁰. Lei 1.20 (ed. separată din Buletinul Com. Ist. a României, I).

Sămile mânăstirilor de țară din Moldova pe anul 1742, de *I. Bogdan*. București 1914. 64 pp. în 8⁰. Lei 2 (ed. separată din Buletinul Com. Ist. a României, I).

Cronica Ghiculeștilor. Un nou letopiseț al Moldovei (1695—1754), de *D. Russo*. București 1915. 86 pp. în 8⁰. Lei 2 (ed. separată din Buletinul Com. Ist. a României, II).

Emendațiuni la unii autori greci și români, de *D. Russo*. București 1915. 14 pp. în 8⁰. Bani 50 (ed. separată din Buletinul Com. Ist. a României, II).

Interpolările și data scrierii „De neamul Moldovenilor" de Miron Costin, de *C. Giurescu*. București 1915, 30 pp. în 8⁰. Lei 1.25 (ed. sep. din Buletinul Com. Ist., II).

Pseudo-cronicari, I: Enache Kogălniceanu, de *C. Giurescu.* Bucureşti 1916. 42 pp. în 8⁰. Lei 1.50 (ed. sep. din Buletinul Com. Ist., II).

Psaltirea Scheiană, comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI şi XVII traduse din slavoneşte, ed. critică de *I.-A. Candrea.* Bucureşti 1916.
Vol. I: *Introducerea.* CCXXXVIII pp. în 8⁰ şi unsprezece planşe.
Vol. II: *Textul şi Glosarele,* 552 pp. în 8⁰. Se vând numai amândouă volumele la un loc, ed. obişnuită cu 20 lei, ed. de lux cu 25 lei.

Limba textelor rotacizante din veacul al XVI-lea, de *I.-A. Candrea.* Bucureşti 1916. 128 pp. în 8⁰. Lei 4 (ed. separată din Psaltirea Scheiană, vol. I).

Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă (1359-1595), întocmit după Grigorie Ureche vornicul, Istratie logofătul şi alții, de Simion Dascălul. Ediție de *C. Giurescu,* cu o prefață de I. Bogdan. Bucureşti 1916. XVIII+304 pp. în 8⁰. Lei 6.

Acte româneşti din Ardeal, privitoare în cea mai mare parte la **legăturile Secuilor cu Moldova,** de *N. Iorga.* Bucureşti 1916 (extras din Buletinul Com. Ist., II). 94 pp. în 8⁰. Lei 2.50.

Buletinul Comisiei istorice a României, publicat de *I. Bogdan.*
Vol. I (cu articole de D. Russo, I. Bogdan, C. Giurescu şi I. Bianu), Bucureşti 1915. VIII+344 pp. în 8⁰. Lei 8.
Vol. II (cu articole de D. Russo, C. Giurescu şi N. Iorga), Bucureşti 1916. VIII+272 pp. în 8⁰. Lei 6.

Se găsesc sub tipar şi vor apărea pe rând:

Cronica Ghiculeştilor, de *D. Russo,* vol. I: Textul grecesc.

Documente şi peceți moldoveneşti în facsimile (sec. XIV-XVI). 92 planşe în fototipie, cu o introducere, de *I. Bogdan.*

Letopisețul Țării Moldovei dela Istratie Dabija până la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat, 1661-1743, de Ioan Neculce, ed. după manuscrisul în parte autograf dela Academia Română, de *I. Bogdan* şi *Iulian Marinescu.*

Publicațiunile Comisiei istorice a României se găsesc de vânzare la librăriile ***Socec et Comp., Sfetea şi Alcalay*** *din Bucureşti.*
Membri corpului didactic şi studenții universitari le pot cumpără dela secretarul Comisiei (la Casa Bisericei) cu prețul jumătate.

Princeton Theological Seminary Libraries
1 1012 01292 7606